Geraldus sup nono almansor

In medicinis

801.

N. Inv. 801.

Reverendo in xpo patri domino .. Epo ecce Wratislavien ac honorabilibus et discretis viris dnis .. Preposito .. decano et Caplo eiusdem
prebendarum dignitatum personatuum seu officiorum collacio provisio presentacio electio seu quevis alia disposicio ptinet coniunctim vel divisim
tangere poterit quolibet in futurum quotiens nomine censeantur ad quorum noticiam presentes mee processum et contenta in eo contigerit [illegible]
archiepalis Pragen et aplice sedis legati Officialis Executor ad infrascripta ab eadem sede aplica spaliter deputatus Salutem in dom
ini dni Bonifacii divina providencia pape noni eius vera bulla plumbea in cordula canapis pendente more Romane Curie bullatas [illegible]
sed omni prorsus vicio et suspicione carentes nobis per honorabilem virum dnm Nicolaum hermanni de Gilgow Rectorem prochialis
ea qua decuit reverencia noveritis recepisse per omnia in hec verba Bonifacius epus servus servorum dei Dilecto filio .. Officiali P
grosam quibus ad id propria virtutum merita laudabiliter suffragantur Volentes itaque dilectum filium Nicolaum hermanni de Gilgow [illegible]
probitatis et virtutum meritis multipliciter commendatum horum intuitu necnon consideracione Carissimi in xpo filii nri Wenceslai Romanorum [illegible]
favore prosequi gratioso discrecioni tue per aplica scripta mandamus quatenus si post diligentem examinacionem dictum Nicolaum ad hoc ydoneum
invenis nra providere procures faciens ipsum Nicolaum vel procuratorem suum eius nomine in eadem eccia Wratislavien in Canonicum recipi et
assignatis etsi per examinacionem huiusmodi eundem Nicolaum bene legere bene construere et bene cantare ac congrue loqui latinis verbis
vel etiamsi non bene cantaret dummodo in tuis manibus iuret ad sancta dei ewangelia quod infra annum a tempore examinacionis huiusmodi com
ipsa curata et in Cathedrali maior post pontificalem aut in Collegiata eccia principalis fuerit et ad eam consuetum est quis per electionem
ut asseritur dummodo ipsum alias post examinacionem eandem ad obtinendum prebendam et officium sine cura ydoneum esse reperis super quibus
personatus seu officii fructus redditus et proventus si cum cura vigintiquinque Si vero sine cura fuerit decem Marcharum argenti [illegible]
seu quamvis aliam disposicionem venerabilis fratris nri .. Epi Wratislavien et dilectorum filiorum .. pptti .. decani et Capituli ecce Wratislavien [illegible]
simul aut successive vacaverint quas vel quos seu que idem Nicolaus per se vel procuratorem suum ad hoc legitime constitutum infra unius [illegible]
tandas vel acceptandos seu acceptanda conferendas vel conferendos seu conferenda eidem Nicolao post acceptacionem huiusmodi cum om
pptto .. decano et Caplo ac illi vel illis ad quem vel ad quos huiusmodi prebendarum collacio provisio presentacio electio seu quevis alia di
interim etiam ante acceptacionem eandem nisi postquam eis constiterit quod Nicolaus vel procurator predicti illas vel illos seu illa noluerint
seu officium huiusmodi quas vel quos seu que reservabis si vacant ad pns aut cum illas vel illos seu illa vacare contigerit eidem Nicolao pos
per te vel alium seu alios eundem Nicolaum vel procuratorem predictum pro eo in corporalem possessionem prebende ac dignitatis vel personatus seu of
pro eo ad dignitatem vel personatum seu officium huiusmodi ut est moris admitti sibique de ipsorum Canonicatus et prebende ac dignitatis vel [illegible]
tores auctoritate nra appellacione postposita compescendo Non obstantibus de certo Canonicorum numero et quibuslibet aliis statutis et consuetudinibus [illegible]
confirmacione aplica vel quacumque firmitate alia roboratis Aut si aliqui aplica vel alia quavis auctoritate in eadem eccia in Canonicos sint recepti
ac dignitatibus vel personatibus seu officiis huiusmodi spales vel aliis beneficiis ecclasticis in illis partibus generales dicte sedis vel legatorum eius
sit processum quibus omnibus praeterquam auctoritate nra in eccia ipsa receptis vel prebendas ac dignitates vel personatus seu officia huiusmodi expectan
predictorum volumus anteferri sed nullum per hoc eis quo ad assecucionem Canonicatuum et prebendarum ac dignitatum vel personatuum seu offic
quibuscumque aliis coniunctim vel divisim a dicta sit sede indultum quod ad recepcionem vel provisionem alicuius minime teneantur et ad id compelli aut
personatibus seu officiis huiusmodi vel aliis beneficiis ecclasticis ad eorum collacionem provisionem presentacionem electionem seu quamvis aliam disposicionem coniunctim vel separa
verbo ad verbum de indulto huiusmodi mencionem et qualibet alia dicte sedis indulgencia generali vel spali cuiuscumque tenoris existat per quam presentibus
de qua cuiusque toto tenore habenda sit in nris litteris mencio spalis Aut si dictus Nicolaus presens non fuerit ad prestandum de observandis statut
forsan fuerit solitum iuramentum dummodo in absencia sua per procuratorem ydoneum et cum ad ecciam ipsam accesserit corporaliter illud prestet Seu si
Nos enim tam illas quam presentes effectum sortiri volumus quacumque constitucione aplica contraria non obstante Aut quod dictus Nicolaus ut asseritur predic
huiusmodi dignitatem vel personatum seu curatum officium fuit pacifice assecutus predictam prochialem ecciam quam ut asseritur obtinet quamque extu
vertus fuerit ut asseritur extunc perinde irritum decernimus et inane si secus super hiis a quoquam quavis auctoritate scienter vel ignoranter contigerit
ac prebendam necnon dignitatem vel personatum seu officium si que vel si qui aut si qua vacabant tunc vel cum vacaverint quas vel quos seu [illegible]
conferendos seu conferenda prefato Nicolao post acceptacionem huiusmodi donacioni aplice cum inposicione decreti duxerimus spaliter reservandas vel reservandos
Post quarum litterarum aplicarum presentacionem et recepcionem fuimus per dictum dnm Nicolaum cum instancia requisiti ut ad execucionem dictarum litterarum aplicarum et contentorum
Officialis Executor predictus volentes mandatum aplicum nobis in hac parte directum reverenter exequi ut tenemur dictum dnm Nicolaum auctoritate aplica
[illegible] diligenter examinavimus [illegible] per huiusmodi examinacionem ipsum dnm Nicolaum bene legere bene construere et bene cantare ac bene et congrue [illegible]
[illegible] personatum [illegible] officium [illegible] cura obtinendum [illegible]
vel personatum seu officium obtinendum [illegible] predicto dno Nicolao de Gilgow [illegible] prebenda [illegible]

[illegible] de luna dicit beda

Si [illegible]

Si [illegible]

Si [illegible]

Si [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Ego Nicolaus rogatus a quibusdam in practica studere volentibus ut eos recto ordine modumque conficiendi dispensandi quoque doceremus et certam tradere doctrinam quantum de singulis usualium medicinarum unciam tantum aut duas sciret conficere lb. Et quantum de unoquoque gummarum specierum seminum inter omnes medicinas predictas acciperent eis in scriptum redigerem notum quibus etiam certitudinibus propter eas medicine appellate fuissent illorum precibus devictus tradidi eis hanc doctrinam et primum de speciebus. Tria ergo requiruntur in ipsa dispensatione. Primum est ut omnia equaliter ponderentur tam in speciebus quam in gummis et herbis secundum proportionem uniuscuiusque. Secundum ut non sint nimia vetustate consumpta. Tertium est ut herbe radices et semina congruis suis temporibus sint collecta et in congruis locis reposita ita ut a fumo precipue et nimis humecto loco corrumpi possunt. In conficiendo similiter tria requiruntur, videlicet mellis quantitas et quod sufficiat et equalis vel inequalis pulverum cribellatio, sirupus usque ad aque consumptionem decoctio. In quantitate vero mellis duo considerantur, scilicet ne sit nimis aquosum aut nimis coctum et quod sufficiat; illud mel nihil aliud est dicere nisi ut specierum pulverum tantum colligere valeat et conservare. Tribus namque de causis mel in medicinis ponitur. Prima quidem est ad consuetudinem nam preceteris liquoribus magis est consuetum. Secunda quia mundificativum est valde. Tertia quia sua dulcedine specierum amaritudinem temperat. Pulveris autem cribellatio duobus modis debet accipi. Nam cum in electuario ponitur subtilissime cribellari, in aliis quidem medicinis grossius et maxime in laxativis que debent esse grossiores. Proposite vero doctrine multiformis e-

utilitas nam cum aliqua indigemus medicina eam aut totam aut eius partem facere oporteret aut eam ab aliquo pigmentario aut circulatore emere cogeremur. Eam autem totam facere aut omnino inutile aut etiam esset impossibile. Ergo necessarium est eiusdem medicine partem facere aut omnino carere aut aliquorum istorum inconvenientium dicere nos oportet incurrere. Sed per huius scientiam non solum hec vitabunt incommoda verum etiam convenienter multa utilia consequuntur. Hac namque doctrina bona fiet medicina et dictum perfecte operabitur corpori adhibita nec non levior fiet expensa. Scire autem quantum de unoquoque gummarum herbarum seminum et specierum in omnes accipiant medicinas non est inutile. Per hoc enim facilis et certa erit emptionis noticia et moderata dispensatio etc. etc.

~~Tunc sequuntur confectiones in antidotario que hic ponuntur et est prima~~

a

Aurea alexandrina

Recipe asari,
Carpobalsami ana ʒ ii ℈ i,
Jusquiami
Cariofili, Opii, Mirre, Piperi & ana ʒ ii
Balsamite
Cynamomi
Folii
Zedoarii
Cinciberis
Costi
Coralli rubei
Cassie lignee
Euforbii
Draganti
Thuris
Storacis calamite
Maiorane
Mei
Cardamomi

Silenis montani
Ameos
Saxifrage
Aneti
Anisi — ana ʒ i
Ligni aloes
Reubarbari
Alipte muscate
Castorei
Spice nardi
Galange
Opopanaci
Anacardi
Sulphuris vivi
Pe come
Yringos
Rosarum
Thimi
Acori
Pulei
Aristologie longe
Genciane
Corticis mandragore
Camedreos
Valeriane
Baccarum lauri
Ameos
Dauci
Piperis longi
Piperis nigri — ana ʒ ß

Xilobalsami
Carui
Amomi
Petrosilini
Leuistici
Rute
Auri tocte — ana ʒ ß

Argenti meri
Margaritarum albarum
Blacte bisancij
Oss de corde cervi
Rasure eboris
Calami aro.
Piretri
Mellis quod sufficit — ana gr. xv

Antidotum emagogum

Re. Asari
Acori
Amomi
Antriplici
Maratri — ana ℈ i gr. iiij
Anisi — ʒ ij ℈ ij
Aristolog. longe
Arthemesie — ana ʒ iij gr. xviij i
Centauree minoris — ʒ i ℈ ij gr. viij
Dauci
Centau. maioris — ana ʒ ij ℈ ij
Cle
Eboris nigri — ʒ i gr. v
Foliorum lauri — ʒ ij gr. xij
Liquiricie rase — ʒ v ℈ i gr. v
Lupinorum — ʒ ij ℈ ij
Melantis — ʒ ij ℈ ij
Mirre — ʒ iij ℈ i gr. xvj
Orobi — ʒ i ℈ i
Stipte — ʒ ij ℈ ß
Alumine cissum
Macedonici — ʒ i ℈ i
Piretri — ʒ iij ℈ i gr. xvj
Piperis nigri — ʒ vij ℈ i gr. viij
Pyome — ana ʒ ij gr. viij
Seminis rute
Spice — ana ℈ iiij
Squinanti — ʒ ij gr. xvij
Apij
Gamne — ana ʒ i ℈
Xilobal. — ʒ iij ℈ i gr. xvj
Zinziberis
Gariofi — ana ʒ ij ℈ ij
Corticum cappa.
Cumini — ana ʒ iiij
Cassie fistule — ʒ iij ℈ i gr. xvij

Athanasia

Rx Cinamomi
Gariofili — ana ʒ iij ℈ viij
Croci
Squinanti
Se. api
Storacis calami
Anisi
Santi
Opii — ana ʒ j ʒ ß ℈ iiij
Spice nardi
Folii
Castorei
Mirre
Lapidis ematit
Sanguinis draconis
Coralli ru.
Costi
Boli armeni
Asari
Acori
Corticum mandragore
Poli montani
Mei
Piperis ru.
Se. pet. — ana ʒ ß

Diacodion

Rx Capita papaueris xiij
Rosarum ʒ ij ʒ ß
Croci
Acatie
Liquiritie — ana ʒ ij
Boli armeni ʒ ß
Cinamomi
Corticum granatorum
Tormentille simplicis
Ypoquistidos
Balaustiarum — ana ʒ j
Mirtillorum ʒ j
Coralli albi et rubei
Sumac
Sanguinis draconis
Blacte
Roris Syriace — ana ʒ ij ʒ ß

Electuarium constrictiuum

Rx Sumac
Boli armeni — ana ʒ ß
Sanguinis draconis
Gummi arabici
Spodii — ana ʒ ß
Acatie ana ʒ ß
Ypoquistidos ʒ j ʒ ij
Lapidis ematit ʒ vj
Coralli albi
Cinamomi
Mirre
Amidi — ana ʒ j
Masticis ʒ ß
Mac
Carabe — ana ʒ ij
Balaustie
Corticum granatorum
Draganti — ana ʒ ß
Consolide maioris
Rosarum rubearum
Mirtille — ana ʒ ß
Se. citoniorum
Puluer albi — ana ʒ vj
Corrigiole
Se. acetose
Antere — ana ʒ ß
Thuris ana ʒ vj
Plantaginis
Se. sorbarum ℔ ß

Diaprassium

Rx Prassi viridis ʒ v ʒ ß
Gummi ara.
Draganti
Pinearum
Amigdalarum
Pistaci
Carnium dactillorum
Caricarum
Passularum — ana ʒ iij ʒ ß
Cinamomi
Gariofilorum
Nuc. m.
Mac
Ligni aloes
Galange
Spice nardi

zedoarii
liquirie rase
zinziber
Reuponticii
ciutardie
Storaci calami
masticis
mirre
galbani
terebentine
radic yreos
aristo rotu
cortici cappar
gentiane
piper lon
aneti
marat
apii
macedonici
saxifrage — ana ʒ ij
ermodactili
origani
pentedactili — ana ʒ i ʒ s ℥ iiij ʒ s
squinanti
cardamomi
piper albi
carui
leuistici
balsamite
pulegii
diptanni — ana ʒ i ℥ s ij
costi
pirretri
saturegie
basili
pionie
amomi — ana ʒ i ℥ s ij
sinonii
orobi
xilobal
cassie liguee
coralli rub
rasure ebor — ana ʒ s
carpobal
danti
ambre — ana ℥ x
oss de cor cui
mellis q sufficiat fiat electuarium

Catarticum imperiale

Re dyagridii — ana ʒ iiij ʒ s
zucare
cinamo
spic nar — ana ʒ ij
saxifrag
polipadii
gariofi
zinziber
spice celtice — ana ʒ i ʒ s
piperis longi q ui
cardamomi
amomi
mirabo cit — ana ʒ i ʒ s
esule

Dyacapparis

Re prassii — ana ʒ xx
passulariu
croci
spic
cassie — ana ʒ ij ʒ s
cinamomi
cappar
calami aro
squinanti — ana ʒ ij ʒ s
terebentine
bdellii
mirre — ʒ iiij
mellis q sufficiat

Dyacostum :....

Re asari — ana ʒ i
anisi
squinancii
mirre — ana ʒ v
piper lon
reubarb
croci — ana ʒ v ʒ i
aristo ro
costi — ʒ iii
cinamomi — ana ʒ iiij ʒ i
cassie liguea

Dyalacca

R lacce
croci
zinzib
galbani
danti
se lini

Petrosili
Calami aro
Cassie lig
mastic
Bdelij
Carpobal — an ℥ ij ℈ j
Suc liquir ℥ vj
Spic nar ℥ iiij
Costi
Pip ngri — an ℥ iij ℈ j
Cinamomi
Garofili
Amigdal amar
Rubea tinctorum — an ℥ j ℈ ij
Aloe epatici
Mirre
Ysopi
Assi
Meu
Camipiteos — an ℥ j ℈ j
Balsamite
Ciperi
mac
Siler montani
Genciane
Aristo lon
Aristo ro
nuc m
Cimini
Eupatorij — an ℈ ij
Anisi

Diarcubarbarum

Re reubarb ℥ ij
Cassie lignee
Asari
Squinanti
Aristo ro
Costi
Cinamomi
Spice nardi — an ℥ ß
Mellis despumati q sufficiat

Diacurcuma

Re croci
Asari
Petrosilini
Dauci
Anisi
Semis apij — an ℥ iiij

Reub electi
Cinamomi
Spic
Amomi — an ℥ vj
Costi
Mirre
Cassee lignee
Squinanti
Carpobal
Rubea tinctor
Succi absinthij
Succi eupato
Olei bal — an ℥ ij
Calami aroma — an ℥ j ß
Cimini
Scordion
Scolopendrie — an ℥ ij ß
Succi liquir
Draganti ℥ j
Confice cum melle despumato etc

Restauratiuum

Re draganti albi ℥ j
Gumi arabici
Amidi
liquir rase
Quatuor se frig mi — an ℥ ij
Se citonior
Se malue
Papauer
Se lactuce
Se portulate — an ℥ ß
Pinearu
Amigda dul
Iemdij — an ℥ ℥
Fiant pulues p ea syrup tum
Draganto
Gummi arabico
Se cimiuim
Se portulate
malue
Se bombac
liquir — an ℥ iij
Ordei mundati iij ℥ iij
Fiat decocto et addat zucc q suffic
Fiat eluarium cu sup addit spe
ciebus etc

Katholicon

Re folli se
medulle cass fist
tamarindorum — an ℥ ij

Turbith ʒ j
Reubarb ʒ j
Polipodii ʒ j
Violarum
Anisii — ana ʒ j
Liquiricie rase
Quatuor se. mu.
Candi
Penidiarum — ana ʒ j
Zucari lb iij
Fiat decoctio polipo. ʒ iij
Se. fem. ʒ ij

Dyaspermaton

Se. cimi.
Marat.
Anisii
Carui — ana ʒ x
Petros.
Api
Ameos
Scariole
Aneti — ana ʒ v
Amet.
Piperis long. et nigri
Zinzib.
Galang. — ana ʒ iij
Croc.
Mastic.
Asari
Amoi
Cinamomi
Spic. nard.
Squinanti
Piper
Costi — ana ʒ iij
Cardamomi
Cubebe
Gariof.
Nuc. m.
Thimi
Folii
Mell. q. sufficit — ana ʒ ij

Electuarium ducis

Se. anisii ʒ iiij ℈ j ℥ x
Camedreos
Zinziberis
Cardamomi
Galange
Marathri
Carui — ana ʒ j ℥ x

Calamenti
Rute
Mastic. — ana ʒ ij ℥ x
Cassie lignee
Piperis albi
Piperis longi
Apii
Squinanti
Santi
Yreos
Amomi
Folii
Asari — ana ℈ ij
Spic. nardi
Croci
Gummi arab.
Draganti
Aneti
Calami aroma.
Cubebe
Gariof.
Carpobal.
Seniciti
Junipi
Seler. montani
Pentafilon
Se. sparg.
Se. citor.
Acori
Radices spargi
Ameos
Mira. kebulorum
Mirabo. indorum
Reuponticum
Se. urtice
Nuc. m.
Ligni aloes
Se. basiliconis
Milii solis
Saxifrag.
Se. omnia mundata
Se. scariole
Lactuce
Petrosilini
Been alb. et rub.
Storac. calami — ana ℈ j ℥ ii
Penidiarum ʒ j ℈ v.

Trifera …

Mi. kebuli
Mirte — ana ʒ x

Apii
Anisi
asari — an ℥ iiii
Bibe[n] arat
Balausti
ypoquisti — an ℥ v
Arnoglossi — an ℥ vi
nasturt. — ℥ x
Coriand. — ℥ iii
lign al
masti
saluie
ciperi
galliu[m]
sumac — an ℥ iii
Sale rome — ℥ ii
mell q[uod] suffit

Athanasia / Antidotum ... [illegible]

Re Spice nardi
Zinziberi
Xilobal
atori
Cinamomi
Pentedami
nev
trium gen[er]um piperis
saxifrag
Carpobalsami — an ℥ ii ʒ s
Cariofilorum
Costi
folii
reupantici
liquir rase
tipperi
Draganti
Camedri
Apii
Amomi
Se sisegi
Se basiliconis
Se urtice
Se titor — an ℥ i ʒ xv
ffolii
Aroci
Squinanti
Cassie ligne
Bdellii
mastic
Radic yreos

Ameos
leuistici
milii sol
petrosilini
Siler montani
Cardamomi
aneti
Euforbii
lapid ling
Oli nardini
Oli muscilla — an ʒ vi

Justinianum

Re Cinamomi
Costi
folii
Spic nardi
Cassie ligne
Aristo lon r ro
Elempni
ysopi
Pulegii
Arthemesie
pentafilon
leuistici
Galienis
Semis urtic
Saxifrage
Enaru iunipi
Siler montani
Semis feniculi
Anisi
Baccaru lauri — an ℥ i ʒ s

Benedicta

Re turbith
Esule — an ℥ ii ʒ s
Dyagridii
Ermodacti
rosaru rub — an ℥ i ʒ ii
Cariofil
Spice nardi
Zinzib
Croci
Saxifrag
piperis longi
Amomi
Seme apii
Jusquiam
Sal gemme
Galange

macis
Carui
Semis feni
Semis sagi
Brusti
milii solis — ana ʒ ij
Polipodij
Cardamomi
Mastic
Ameos
Lapid lingi

Dyaspatge

Re. Cinamomi — ana ʒ j
Zinziberi
Spic celtice — ʒ j ʒ ß
Cardamomi — ʒ ij
Garofil
nuc m
mac
croci
piperi
Squinanti — ana ʒ j
anisij
piperis nigri
piperis longi
Se. meloim — ʒ ß
lapidis spongie
vitri usti — ana ʒ ij
lapidis lingi
lapidis iudayci
cretam marini — ʒ ij
Saxifrag — ʒ ß
macedonii — ʒ j
milij solis — ʒ ij ʒ ß
Xilobal
Carpobal — ana ʒ ij
Seme sagi — ʒ ij ʒ ß
ameos
Carui — ana ʒ j ʒ ß
Dauci
leuistici
Galange — ʒ ij

Jerapigra Galieni

Re. Cinamomi
Spic nardi
Croci
Squinanti
asari
Cassie lignee

Xilobalsami
violarum
Carpobal
Absinthij
Epithimi
agrati
Rosarum
Turbith
Coloquintide — ana ʒ j
Mastic
Aloes ep ad pondus omnium

Dyalacragmatum

Re. Auellanarum assat — ana ʒ ß
Seria robusti
Zinzib — ʒ j
Gariofi — ʒ ß
nuc m — ana ʒ ij
Cardamomi
Spic nardi
lapis arme — ana ʒ j
lapis lazuli
Sene — ana ʒ ij
Cort cit
Flor borrag — ana ʒ iij
Flor bugloss
Et fiat elctm etc

Jeralogodion

Re. Coloquintide
Polipodij — ana ʒ ij
Euforbij
Polij montani
Rotomidij — ʒ j ʒ ß ℈ vj
Absinthij — ana ʒ j ℈ xvj
mirre
Centauree
agarici
Aromomiati
Cinamomi
mac — ana ʒ j
thimi
Stoli
Spic nardi
Dyagridij
Aloes ep
Cassie lignee — ana ʒ j ℈ viij
Camedros
Bdellij
Piper

Cinamomi
Opopinaci
Castorei
aristolo. lon.
trium generum piperis — ana ʒ x
Croci

Yera rufina

Recipe aloes epatici
Elebori nigri — ana ʒ iij
Elebori albi
Diagridii — ana ʒ ij
Coloquintide
Euforbii
Salis nitri
polipodii — ana ʒ ij ℈ xv.
Salis armoniaci
Piperis
Croci
Camedreos — ana ʒ ʒ ss
agarici
masticis
Epithimi
Cassie lignee — ana ℈ ij ss
Xilobal.
Seseleos
Opopinaci
mirre — ℈ x.

Dyacastoreum

Recipe Castorei
mirabolanorum cit. — ana ʒ vj
Aloe — ʒ iij
asse fetide
mirre — ana ʒ ij ℈ j ℈ xvj
Euforbii
Antimonii
Piretri
Folii
liquiricie
Draganti
Squinanti
Calami aro
Salis nitri
galbani
gipsum
Spice
Opopinaci
Peucedani
Serapini
Storacis calamite — ana ʒ ij
Croci ʒ j
Cinamomi

Saxifrage
Dauci
marati
Petrosilini
Apii
Sileris montani
baccarum lauri
calamenti
Storacis rub.
Sage dra.
Cardamomi
Thuris — ana ʒ j ℈ xviij
Agarici
masticis
Salis armo. — ana ʒ j ℈ xviij
zedoarii
anisi
Saturegie
ysopi
Camedreos
pulegii
Origani
Balsamite
ozimi
brancheursine
radices diptami
Se. rute
aristolo. lon. et ro.
macedonici
Caulis agrestis
asari
Saluie
rosis
Bdellii — ana ℈ j ℈ xviij
Epithimi
polipodii
carpobal. — ana ℈ j ℈ vj
mesani — ana ℈ j ℈ ij
cortice capparis
anacardi
Camine
Genciane
Corticum mandra. — ana ℈ j ℈ ij
Peucedani — ana ℈ j ℈ viij
Absinthii
Ireos — ℈ iij

Metridatum

Recipe Storacis — ʒ j ℈ j.
Gariofili
Spice nardi
Xilobal.
Orobi
Leuistici

dragaunti
mastic
Galbani
Gummi cedri
aspalti
Castorei
Gummi edere
Bdellij
Euforbij
terre sigilli
melli loti
laudani
Opopomati
armoniaci
opij tebaici
Sulphuris vivi
liquiris
salis nitri
yproquistidos
acacie
Ros
Camedrei
ypiton
abrotani
amome
ysopi
enule
Origani
Ramicedri
Aristolo. longe
epithimi
peutcedani
Roris marini
Centauree
yringi
Radices blaustr.
cinnarum
mirtillorum
rapham
Squille
cortitu quatuor
asse fetide
Semen synapis
piperis albi
carpobal.
anisi
git
Jusquiami
ciminum
feniculi
Cardamomi
siseleos
apij
dauci

Leuistici
Se. rute
Dauci
Se. rape
Se. urtice an ℥ j
acori
Bardane
Radices cappares
Agni casti
Agarici an ℥ j ʒ ij
Balsami
Cinamomi
Croci
Squinanti
Costi
Zinziberis
folij
terbentine
mirre
Olibani
Cassie lignee
Spice celtice
reuponticii
yreos
asari
Diptami
Marrubij
Cologuintide
arthemesie
calamenti
Scordei
meu
camepitei
piperis lon.
piperis nigri
Semen basiliconis
Sumac
Carui
pentafilon an ʒ j ℈ vj
vini odoriferi ℥ j
Mell. quod sufficiat fiat electuarium

Trisera magna ·iiii^or^

Rx opij ʒ ij
Cinamomi
Gariofili
Galange
Spice
Zedoarie
Iuniperi
anisi

apii
petrosi
costi
Storac calami
Calami aroma
Ciperi
Ireos
pentedactuli
Acori
Mandra
Spic celti
Ras
macedonici
feniculi
Santi
Jusquiami
Ozimi — an ℥ j
Mell q̄ sufficit

Triferam sarracenicam

Re zuccari ℥ iij
mirabo.
Cassie fist. — an ℥ j ℥ ß
tamarindi
Kebuli — an ℥ vj ʒ ij gr v
Indi
Inndi — an ℥ ß
violarum
Anisi — an ℥ ij gr x v
maratri
mastic — an ℥ j gr vj ℥ ß
mac
Bellerici — an ℥ j ℥ ß gr iiij
Embliti

Theodoricon ypiston

Re aloe epatici ℥ iij gr iij ℥ tria pte viij
Cinamomi
Camedreos — an ℥ iij
Acori
Croci orientalis — an ℥ ij gr vj
Cassie lignee
Reuponitici
Agarici ℥ ij ℥ ß
Nardi
Costi
mastic
Asari
psilij
Squille
Ase
Amomi

Bdellij
Asli nigri
Ana
Epithimi
polipodij
Grane lr. al brasiace succi
piperis albi ℥ longi — an ℥ j ß
Squinanti
Zinziber
Smirne
mirabo
Coloquintide
Serapini
Opoponati
Castorei
Absinthei
Aristo. lon.
Petsili
Gentiane — an ʒ ij
Amomi
Dyagridij — ʒ j
piperis nigri
Mellis q̄ sufficit

Gariofilatum

Re Cinamomi
Garioffil
Zinziberi
Rosarum
ligni aloes
galange
nuc muscati
Spic nardi
Zedoarij
violarum
Reubarb
mac
Croci
Alipterii
Costi
Ciperi
Cardamomi
Basiliconis
Anisi
leuistici
Rasure ebor — an ℥ j ℥ ß gr x

Rubea trociscata

Re liquir
Cinamomi — an ℥ iii ʒ ℈ v
Papauer albi
Croci
Rosarum
Jusquiami — an ℥ ii ℈ viii
Se apii
Gariofi
Storac calami
Opii thebaici
Trocissi magnet
Trocissi ydrot
Mirre
Anisi — an ℈ xv

Opoponac

Re opii theb ℥ ii ʒ i ℈ iiii
Cinamomi
Gariofi
Nardi
Galange
Croci
Costi
Zedoarii
Zinziber
Xilobalsami
Reupontici
Piretri
Coralli
Draganti
Mirre
Castorei
Opoponaci
Piperis albi ℥ iii ℥ lon an ℥ ii ℈ vi
Rasure ebor
Silfagi
Herbe paris — an ℥ i ℈ vi
Balsami
Musci
Xilo aloes
Squinanti
Cassi fist
Storac cala
Mastic
Confice ru
Galbani
Serapini
Asar
Ahellilo lo
Dragmitee
Asari
Elli mg
Meu
Spome
Passum
Cortici pented
Ciperi
Mandrag
Betonice
Genciane
Camedri
Pulegii
Centaure ma ℥ iii
Celtice
Absinthii
Ysopi...
Bracei
Capilli ve
Sponsesolis
Apii
Victoriti
Prassii — an ʒ i ℈ xiiii
Anguini
Calamenti
Cardamomi
Carpobal
Anisi
Leuistici
Jusquiami radicu
Se lupini
Pollinis
Orobi
Allexandrini
Baccaru lauri
Maratri
Silerie montani
Mellis bri dispumati

Dyasatirion

Re Satir testiculoru vidui
Panice
Nuc indice
Pistaciar
Bacatul
Pinearu emitte — an ℥ iii
Mu
Eruce — an ℥ ß
Se liquirii amu
Cinamomi
Gaddar
Scruciomi vidui — an ℥ ii ℥ ß
Se bulbi

Malagranatum gra vij
Mellis despumati q sufficit

Lok magistri nycolay

Re succi violarum qr j
Conserue boraginis an ʒ j
Conserue bugloss
Mustula psilii an ʒ ß et ʒ j
mucilag seccito
Cass fist munda ʒ j
Sene ʒ ß
Reubarbari ʒ j
Aque bugloss q s fiat lok

Lok sanum et probatum

Re Cinamomi
ysopi an ʒ ß
Succi liquir
Jujube
Sebeste an ʒ x
Massularum
Cantaz an ʒ ij
dactili
Fenug ʒ v
Capill ve an j
Anisi
Feni
yreos an ʒ iiij
Calamenti
Se lini ʒ j
Hec omnia decoquuntur in lb iiij aq donec remaneant lb ij et coquatur usque ad spissitudinem mellis deinde proiciat desuper puluis iste Re pinearum ʒ iij et proiciat sup eo penidiarum lb ij et coquat usque ad spissitudinem
Amig dul
liquir
dragant
gum arab an ʒ iij
arundi
croci ʒ ij
misceant donec album fiat dos eius ʒ v usque ad vj

Lok nigro pet walthe

ri de lubania
Re calamenti an ʒ ij
ysopi

Piperis lon
Cubeb an ʒ ß
Cinamomi
Amcos
Siler mot an ʒ ij
Pinearum
liquir an ʒ ij
Amig dulc
Uuas passas ʒ j
Prunis an no x
Sebest
fiat condimentum

Ad sedandum fortissimum dolorem dentium
Re piperis lon ʒ al an g iij
piperis nig g iiij or
Croci ʒ j
Opii gra vij Et decoquatur pip cum vino albo ʒ vj deinde adde opii et c

Dyamargariton

Re Gariofilorum
Cinamomi
Spice nardi
Galange
Ligni aloes
liquir
Trocissi dyarodon
Trocisci dyani an ʒ iij
Mac
nuc musca
Aliptę m
Zedoari
Reubarb
Storac calami an ʒ ij
Margar
Zinziber
Croci
Oss de corde cervi an ʒ j
Rasure ebor
Blatte bysancii
Musci
Ambre
Cardamomi an ʒ j
Seniscici
Se basilico

Dyacameron

Re Gariofili
Zinziber an ʒ ij ʒ g xvj

Cinamomi — an ʒ iiij ℈ j ǥ xvj
Gariofilorum
Galange
Spice nardi
Zedoarij
Costi
Piretri
Coralli rub
Draganti
Peuponticti
Spice celtice
Ruatiardi
Ossium dacti
Carpobal
Anisij
Granorum iuniperi
Piperis lon et albi — an ʒ j ℈ ij ǥ viij
Limature auri
Limature argenti — an ℈ ij ǥ x
Oss de corde cervi
Rasure eboris
Musci — an ℈ j

Leticia galieni

Re Cinamomi — ʒ j
Zinziberis
Galange
Nucis m
Piperis lon — an ʒ ß
Cardamomi
Spice nardi
Gariofili
Granorum paradisi — an ʒ j
Cubebarum
Croci — ℈ ij et ß
Seminis basilic
Ligni aloes
Been alb et ru
Calami aromatici — an ʒ vj
Margaritarum
Saphirorum
Smaragdorum
Jacincti
Rubini — an ǥ xv
Camphore — ǥ v

Dyagalanga

Re galange
Zinziberis
Gariofili
Cinamomi
Carpobal
Nucis m — an ʒ j

Ligni aloes
Mac
Draganti
Succi liquirit — an ʒ ß
Semine anisij
Feniculi
Apij — an ʒ ij

Dyacimimum

Re cimini preparati — ʒ ij
Cinamomi
Gariofilorum — an ʒ v
Zinziberi — an ʒ iiij ǥ x
Piper n
Se ameos — an ʒ ij ℈ ij ǥ vj
Levistici
Piper lon — ʒ j
Galange
Saturegie
Calamenti — an ʒ iij ℈ j
Spice nardi
Nucis muscati — an ʒ j ℈ ij

Dyatrion pipion

Re trium generum piperis
Cinamomi
Zinziberi
Maratri
Anisij
Masticis
Asari
Xilobal
Cassie lignee
Spice nardi
Amomi — an ʒ j
Cardamomi
Se apij
Ameos
Gariof
Costi
Mac — an ǥ xviij ß

Stomaticum

Re zuc — lb j
Sandali albi et ru — an ʒ ij et ß
Spodij
Berberis
Se portulace
Gariof
Se melon palest
Succi liquir ros
Rosar
Viol — an ʒ j

Stomaticum confortativum

Rx zuc. / aque — ana lb. j.
Cinamomi / Zinziberi — ana ʒ ij.
Gariof. / galang. / nuc. m. / Spic. nar. / lignaloes / Cardamomi / mac. / Croci — ana ʒ j.
Et si volueris facere laxativum adde
Scamonee ʒ j.

Dyacardamomi

Rx calami aroma. / Galang. / Zinzib. / cinamomi / piperis longi / Rad. acori / Coriandri preparati — ana ʒ j.
ffolii / Granorum paradisi / Masticis / Cubebe — ana ʒ ij.
Reubarb. ʒ vj
Jacincti / Zaphirorum — ana ʒ ij ϶ ij
Salvie / Mente — ana ϶ ij
Passularum ʒ x
Cardamomi ʒ j.

Dyoli banum

Rx castorei / Opii / Jusquiami — ana ʒ iiij
Cassie lignee ʒ ij ϶ ij.
ffolii / Croci / Thuris — ana ʒ ij.
Reuponticii / amomi — ana ʒ j ϶ ij.
Mirre ʒ j ʒ s
Spic. nardi / Piretri / Euforbii / piperis nigri — ana ϶ ij ʒ s

Pliris cum musco

Rx cinamomi / Gariofil. / ligni aloes / galange / Spic. nardi / nuc. muscati / Zinzeb. / Squinanti / Ciperi / Spondii / Rosarum / violarum — ana ʒ iii ϶ ij g. v.
ffolii / liquir. / mastic. / maiorane / Balsamite / Basiliconis / macropiperis / mirtillorum / Corticis citri — ana ʒ ij g. xv.
Margaritar. been alb. et ru. corall. ru.
Serici combusti camphore ana ʒ j g. xv.

Dyanthos

Rx florum anthos ʒ j
Rosarum / violarum / liquiricie rase — ana ʒ vj
Gariofilorum / nuc. muscati / Galang. / Spic. / Cinamomi / Zinziberi / Zedoarii / ligni aloes / Cardamomi / anisi / aneti — ana ʒ j ϶ j.

Dyadragant

Rx draganti albi ʒ iiij
Gummi arab. ʒ ij s
Amidi ʒ j
liquir. ras. ʒ s

Dyprenidion

Rx cinamomi / Zinziberi / Gariofilorum — ana ʒ v.

Succi liquir.
Draganti
Gummi arabici
Piper albi
Amidi — an ʒ x

Dyayris

Re radices yreos
pulegii — an ʒ vi
ysopi
liquir. ras. — an ʒ ß
Draganti
Piperis nigri

Dyacalamentum

Re calamenti
pulegii
ysopi
Piperis longi
Siler montani
Se petrosilini — an ʒ ii ℈ ii
leuistici — ʒ i ℈ i
Seminis apii — ℈ i
Seminis ameos
thimi — an ℈ ii
aneti
Cynamomi
Zinziberis

Dyaysopi

Re ysopi — an ʒ x
thimi
Piperis longi
pulegii — ʒ vii
Carnium dactili
Caricarum pinguium — an ʒ vii et ß
Passularum
Zinziberi — an ʒ i et ß
Carui
leuistici

Resumptiuum

Re succi liquir. — an ʒ i
Cinamomi
Se lactuce
Draganti — an ʒ ii
Gummi arab.
Seminis citonio
Violarum
Caris
nuc. muscat. — an ʒ ii
mac.
Zinziberis
Pap. al.
Se portu.
Amidi — ʒ i

Triasandali

Re sandali al. — an ʒ vi
Sandali rubi et cit.
Rosarum
Reubarb — an ʒ iii
Spodii
Succi liquir.
Seminis portulace
Amidi
Gummi arabici — an
Draganti
Seme citriole
Qua. se. fri. ma.
Camphore — ʒ ß

Dyarodon abbatis

Re sandali albi ʒ vii
Draganti
Gum. arab. — an ʒ i ℈ i
Spodii
Asari
Mastic.
Spic. nardi
Cardamomi
Croci
Ligni aloes
Cariof.
Galang.
Anisii
Marat.
Cinamomi
Succi liquir.
Reubarb
Se basili
Berberis
Se citriole
Portulace
lactuce
Papaveris albi — an ℈ ii
Se citoniorum
Margaritarum — an ℈ i
Oss. de cor. cerui
Lauri — an ʒ ii
Rosarum
Camphore — gr viiii

Rosata nouella

Re rosarum — an ʒ ii ʒ iii ℈ ii
liquir. rase
Cinamomi — ʒ ß ʒ i gr iiii
Spice nardi
Cariofilorum
Galang.

Zinzib(er) / nuc(is) m(uscate) / zedoarii / storac(is) cala(mite) / cardamomi / se(minis) apii — an(a) ʒ ii ℈ xvi

Dyapapauer

℞ Succi liquir(icie) / draganti / gummi arab(ici) — an(a) ʒ v.
papauer(is) albi — ʒ x.
nigri / se(minis) citoniorum / portulace — an(a) ʒ ii ß
Se(minum) quattuor frigidorum / lactuce / se(minis) malue — an(a) ʒ i ß.
croci — ℈ ii.
Sandali alb(i) et rub(ei) — an(a) ʒ i.

Dyacalamentum

℞ anisi — ʒ x
liquir(icie) ras(e) / mastic(is) — an(a) ʒ v.
Zinziber(is) / cinamomi / galang(e) / maratri / carui — an(a) ʒ ii ß.
calamenti / cassie lignee / piretri / piperis lon(gi) et ni(gri) — an(a) ʒ i ß
gariofil(orum) / cubebarum / cardamomi / spice nardi / croci — an(a) ʒ ß

Dyasene

℞ foliorum sene — ʒ i et ß
Cinamomi / gariof(ilorum) / cardamomi / galang(e) / mac(is) / ligni aloes / piperis lon(gi) / zinziber(is) / zedoarii / spic(e) nardi / nuc(is) m(uscate)

Flor(um) borr(aginis) / calamenti — an(a) ʒ i ß
serici combusti — ʒ i.
lapid(is) armenici — ʒ i.
Auellanarum assatar(um) — ʒ ii
lapid(is) lazuli — ʒ i ß

Si laxatiuum facere uolueris adde scamonee ʒ i. et ß.

Electuarium de gemmis

℞ Iacincti / smeralli / berilli / saphiri — an(a) ʒ ß
mac(is) — ʒ i.
doronici — ʒ ß
margaritar(um) ambar(um) — ʒ ii
oss(is) de cor(de) cer(ui) — ʒ i
Auri foliati — ʒ i
Argenti foliati — ʒ ii
Been alb(i) et ru(bei) — an(a) ʒ ß
cinamomi elc(i) — ʒ ii

Zuccar(i) albi q(uantum) sufficit fiat electuarium in tabulis cum aqua boglos(se) et borr(aginis) et rosis.

Dyarubele

Sandalorum omnium — an(a) ʒ ii
spodii / rasura ebor(is) — an(a) ʒ i et ß
Ozimi / cubebar(um) an(a) ʒ ß uel ʒ i si sit multum calid(a)
Aqua(rum) ros(arum) s(an)d(ali) — an(a) ʒ ii
sem(inis) cucu(rbite) / portul(ace) — an(a)
ligni al(oes) / nuc(is) m(uscate) — an(a) ʒ ß

Et nota quod loco ligni in quibusdam casibus ponitur spic(e) ʒ i. Zuccar(i) lib. i. fiat cum decoct(o) cucu(rbite) uel aqua cucu(rbite).

Electuarium de gemmis secundum Mesue etc.

℞ ambor(um) marg(aritarum) — ʒ iii.
Iacincti / saphiri / smeragdi / granati — an(a) ʒ i et ß

Zedoarii
Doronici
Corticis cit.
Macis
Se. basiliconis — an. ʒ ij
Coralli ru. — an. ℈ ij
Karabe
Rasu. ebor.
Ben albi et rubei
Sandalorum
Zinziberis
Piperis longi
Croci
Spice
Folii
Cardamo. — an. ʒ j
Trocisc. dy. rod. — an. ʒ x
Ligni aloes
Cinamomi — an. ʒ j et ß
Galange
Foliorum auri et argenti — an. auru. ß
Musci — ʒ ß
Ambre — ʒ ij

Electuarium de succo rosarum

℞ succi rosarum — an. ʒ xvj
Zucc.
Sandali alb. ru. et cit. — an. ʒ vj
Spodii — ʒ iij
Diagridii — ʒ xij
Camphore — ℈ j
Fiat electuarium in bol.
Dos. ʒ ß

Dyatartari

℞ pul. dyadraganti — ʒ j
Carvium citonior. — an. ʒ ij
Se. tartari mundati
Turbith elc.
Zinziberis — ʒ vj
Dyagridii — ʒ v
Agarici — ʒ j
Manne granate — an. ʒ j ß
Mell. ros.
Masticis — ʒ iij et ß
Zucc. — ʒ xvj
Fiat electuarium in bol. dos. ℈ et ʒ ß

Dyaturbith

℞ spice nardi
Ligni aloes
Cardamomi
Nuc. mus.
Macis — an. ℈ ij
Zinzib. — an. ʒ ij
Cinamomi
Turbith electi — ʒ vj
Dyagridii — ʒ vij
Zucc. — ʒ xv

Dulce laxativum

℞ cinamomi
Zinzib. — an. ʒ ij
Melonum seminis
Sandali al. et ru. — an. ʒ ij
Ermodactili — an. ʒ iij
Esule
Turbith — ʒ iij
Zucc. — ʒ ij
Dyagridii — ʒ iiij et ß
Zucc. — ʒ xv
Fiat eluarium
In bol. dos. erit et ʒ ij

Re. pul. dyadraganti fri. ʒ j car-
vi citoniorum confectarum cum zucc. ʒ
ij zinziber al. et elc. hermodactill. et
an. ʒ iij tarthar. mundati ʒ vj
dyagridii ʒ iiij turbith elc. ʒ j manne
granate mell. ros. an. ʒ ij panis
zucc. ʒ xvj fiat electuarium in bolis:

Pulvis regalis

Re. Anisi
Feniculi
Carvi
Liquiricie
Flor. borag.
Flor. bogloss.
Thimi
Epithimi
Reubarb.
Turbith
Violar. — an. ʒ ß
Zinziber
Folliculorum sene ad pondus omnium

Pulvis diureticus

℞ centum grana
pimpinelle
Saxifrag(ie)
Filipendule
Sp(er)gi
Feniculi
Dauci
Iuniperi
Squinanti
nigelle
anisi
leuistici
Spic(e) rome
acori
Capari
apii
petrosilli — an ʒ ß
philiupol — ʒ vj
Baccarum lau(ri) — ʒ ij
liquir(icie) ras(e) — ʒ j
Calamenti
spicon
Spic(e) celti
Spic(e) nar(di) — an ʒ ß

Pulvis pro tragea alba

℞ zinzib(eris) — ʒ vj
Cinamomi — ʒ ij
Gariofilorum
mac(is) — an ʒ iiij
nuc(is) m(uscate) — ʒ ij
Zucc(ari) — lb vj

Pulvis pro diatritonpiperon

℞ cinamomi — ʒ vj
Zinziber(is) — ʒ iiij
piperis longi — ʒ ij
galang(e) — ʒ iij
gariofi(lorum)
nuc(is) m(uscate) — an ʒ ij
Cardamomi — ʒ iiij
Spic(e) — ʒ j

Pulvis pro claret(o)

℞ zinziber(is)
Cinamomi — an ʒ j
Gariofilor(um)
nuc(is) m(uscate)
galang(e) — an ʒ ij
Grana paradisi
piperis lon(gi) — ʒ ß
Spice nar(di) — ʒ j
fiat pulvis grosso mo(do)

Pulvis specierum dulcium

℞ cinamo(mi) pip(eris) ʒʒ — an ʒ x
galang(e) garr(iofilorum) nuc(is) m(uscate) — an ʒ j
Coriandri anisi — an ʒ ij
Croci — ʒ ß

Pillule auree

℞ aloes
Dyagridii — an ʒ ij ʒ ß
Rosarum
Se(minis) apii — an ʒ j ʒ ij
Croci
Coloquintide — an ʒ ß
Se(minis) anisi
Se(minis) feniculi — an ʒ vj

Pillule cocie

℞ pul(veris) pig(re) alias ar(?) — ʒ x
Coloquintide — ʒ iij ß
Scamonee — ʒ ij ʒ ß
Turbith
Sticados arab(ici) — an ʒ v
Cu(m) succo feniculi

Pillule pigri galieni

℞ aloes citrin(i) — ʒ x iij ß
Cinamomi
Croci
Spic(e) nar(di)
Squinanti
Costi
xilobal(sami)
Cassie lignee
mastic(is)

Anisi
Asari
Rosarum
Amomi
Absinthii an ℥ i

Pillule angeli Recipe

aloes epat ℥ ii
mirre ℥ vi croci ℥ iii mastic ℥
℞ que ℞ res teri ipse pea i cor-
porent cum aqua scabiose uel
thaluasi et fiant pillule grosse
ad modum pisi etc.

Pillule mgri almansoris

Re rosarum
Spice
Croci
mastic
Xilobal
cinamomi
Cassie lignee
Asari an ℥ ß
Aloes cicot ℥ iiii ℥ ii

Pillule sanum terre

Re mirabo
kebuli
indorum
Citrinorum
Diamonie an ℥ v
Aloes ℥ vii
Cum suco fu.

Pillule contra pestilenciam

℞ mirre elc ℥ i ℥ ß
Croci ℥ vi
Aloes cicot ℥ ii ℥ ii
Cum suco fe. uel absinthii

Pillule contra pestilenciam

Re aloes ℥ i
mirre an ℥ ß
Croci
agarici an ℥ ii
Boli armeni
Terre sigillate ℥ i
Sandali ru. an ℥ ß
ligni aloes
Camphore ℈ ß
Cum bono vino

Pillule contra pestilenciam

℞ aloes cicotri ℥ ii
mirre an ℥ ß
croci
Agarici an ℥ ii
Boli armeni
ligni aloes
Genciane
Aristo ro.
Polimonii
Terre sigillate
Sandali ru.
Bistorte an ℥ ii
Camphore ℈ ß
Cum bono et vino

Pillule contra pestilenciam

℞ terre sigillate an ℥ ii
Boli armeni
mirre electe et boni ℥ iii
Aloes epatici uel cicot ℥ i ß
Croci ℈ ii

Pillule mgri nicolai

℞ aloes ℥ ii ß
Agarici ℥ i
mastic ℥ viii
Mirre an
Olibani
Spice nardi ℥ ii
Croci ℥ vi
Cum suco absinthii
Roda in estate reubarbi ℥ ß

Pillule fetide

Re turbith an ℥ ß
Cologuntide
Aloes
mirabo kebuli ℥ vi
Zinziber an ℥ ß
Epithimi
Opopinati
Galbani
Bdelli
Asse fetidi
Sarcocol
Castorei
Diagridii
Euforbii
Serapini mor
Sticados arab an ℥ ii

Croci
Piretri
Citute
Se smapis
Narstucii — ana ʒ i
Ligni aloes — ʒ ii
Titimalli — ʒ ii
Se apii — ʒ i
Cum suco porri

Pillule castorei

Rx castorei
Opii
Croci
Zinziberis
Piret
Euforbii
Elacterii
Succi caul. agrest
Triu gen piperis
Nigelle sapiss
Epithimi
Spice nar. — ana ʒ i

Pillule reubarbare

Rx Reubarb — ʒ iii
Succi liquiri
Mastic — ana ʒ
Succi absinthii
Mirabo cit — ana ʒ iii et s
Anisii feni
Apii — ana ʒ s
Trocistoru dyarodon — ʒ iii s
Pil. yerapig — ʒ x

Pillule agarici

Rx mastic
Agarici — ana ʒ iiii
Radices yreos
Prassii — ana ʒ i
Turbith — ʒ v
Pil. yerapig. ga. — ʒ s
Coloquintide
Sarcocol — ana ʒ ii
Mirre — ʒ i
Succi — ʒ v

Pillule de quinque generibus

Mirabo cit. ʒ i

Desquinque gna mirabolanorum
Agarici
Dyagridi
Coloquintide
Serie — ana ʒ ii
Epithimi
Turbith
Anisii
Maratri
Mastic — ℈ xiii
Lapis lazuli — ana ʒ i ℈ i s
Aloes — ʒ s

Pillule de aloe et mastice

Rx aloes epatici — ʒ iii
Mastic — ʒ i
Cum suo feni.

Pillule de serapino

Rx sepinaci
Ermodactili
Serapini
Bdellii
Armoniaci
Coloquintide — ana ʒ ii s
Croci
Castorei
Mirre
Zinziberis
Piperis lon.
Cassie lignee
Mirabo cit.
Indorum
Embilicoru
Belerici — ana ʒ s
Dyagridi — ʒ i
Turbith — ʒ ii
Aloes — ʒ vi
Infundantur gumma in succo cau-
lud. dos. ʒ i
usque ad aureum etc.

Pillule ante cibum et post

Rx cinamomi
Gariofi
Galang
Nuc. m.
Zinziberis
Cardamomi
Ligni aloes
Storacis cala.
Aliptemus — ana ʒ i

Reubarb. ʒ iiij
aloes ʒ x

pillule sine quibus

esse nolo etc.
Rec. aloes epatici ʒ i ʒ x
Quinque genera mira-
Reubarb.
mastic
absinthij
ros.
violarum
Seue
agariti
Scamo
ta sente ana ʒ vj ʒ ß / ana ʒ j

pillule artetice

Rec. polipodij
turbith
agariti ana ʒ v.
ermodactilorum
Esule
Seue
lapidis lazuli
saxifrag.
Rosarum
mirabo kebuli ana ʒ j ß
gariof.
Spica nardi
zinziber.
Croci
Squinanti
anisi
feniculi
Carui
Spigi
brusci
Sal gemme
gna sol.
mastic ana ʒ ß
Epithimi
Aloes epatici ad pondus omnium
Dyagridi ʒ ß
Cum succo ebuli

pillule thadei bononiensis

Rec. cinamomi
anisi
Cardamomi
mastic.
zinzib.
gum.
zedoar.
Spica nardi
macis
galang.
nuc. m.
gariof.
cubeb.
lignum al.
Quinque genera mirab.
folij
Juniperi
Se. petrosi
Sparg.
brusci
apij
Carui
xilobal.
Cameds
Camepit.
thi
en
Seue
Costi
acori
Saxif.
lapis lincis
pulleg.
turbith
Salicis mot.
Se. feni
ameos
aneti
milij sat.
Se. lactuc.
portul.
Croci ana ʒ j
Se. gena mel. ʒ iiij
arab. ʒ ij
Aloe epat. ʒ iiij
Ambre grisee
Musci fini ana ʒ iiij
Et fiant pill. cum vino bono

pillule aggregatiue

Rec. mirabo citrino ana ʒ iiij
Reubarb.

Succi eupatorii
Succi absinthii — ana ʒ ii
Dyagridii — ʒ v.
Mirabolorum
Indorum
Agarici
Coloquintide
Polipodii — ana ʒ ii
Turbith boni — ana ʒ vi
Aloes citrini
Mastic
Rosarum rub.
Sal gemme
Epithimi
Anisii
Zinziber — ana ʒ i
Oli rosa q sufficit ad agg ʒ ß
fiant pille grosse etc

Pillule lucis

Rx rosarum
Violarum
Absinthii
Coloquintide
Turbith
Cubebarum
Calami aro
Nuc m
Spic nar
Epithimi
Carpobal
Silobal
Siler montani
Se rute
Squinanti
Asari
Mastic
Garof
Cinamomi
Anisii
Feniculi
Api
Cassie lignee
Croci
Mac — ana ʒ i.
Mirabo cit
Kebuli
Bellicor — ana ʒ ii
Emblicor
Reubarb

Agarici
Sene — ana ʒ ii ß
Eustasie — ʒ iii ß
Aloes citrini ad pondus omnium conficiantur cum succo feniculi:-

Pillule coloquintide

Rx pulpe coloquintide — ʒ i
Laudani — ʒ i
pulverizata coloquintida in corpore molo ros. deinde incorpore cum laudano in sirupo sticados etc

Pillule bechike

Rx caudi — ana ʒ ß
Memdii
Dragaganti
Gummi arab
Se malue
Bismalue
Se citoniorum
Se lini
Se bonbaris
Se papaueris albi
Se portulace
Se lattuce
Psilii
Quatuor seminum — ana ʒ ii
fiant pillule composite cum muci dia draganti etc ;-

Pillule vere ad custodiam sanitatis

Rx carpobal
Cinamomi
Calami aroma
Nuc m
Cubebe
Spic nar
Mac
Epithimi
Asari
Agarici — ana ʒ ß
Mastic
Violarum
Om mirabo — ana ʒ i ß
Amigdalarum dul
Salis gemme
Reubarb — ana ʒ i.
Sene
Aloes epatici ad pondus omnium conficiantur cum ydromelle etc

Pillule arabici

Re aloes epatici ℥ ij
Briome
Absinthij
Mastic
Asari
Barrac
Spicenarde
Cinamome — ana ℥ ß
Conficiantur cum succo caulium

Pillule ermodactillorum

Re Ermodactillorum
aloes
mirabolanorum citrinorum
Turbith
Coloquintide
Serapini — ana ℥ vj
Castorei
Sarcocol
Euforbij
Opoponati
Apij — ana ℥ iij
Croci ℥ ß
Confice cum succo caulium :—

Pillule magistri balthasar

Re turbith electi
Ermodactillorum
Foliorum sene
Succi eupatorij
Agarici — ana ℥ j
Cantamee in
mirabolanorum citrinorum
Kebulorum
Indorum — ana ℥ ß
Pulvis benedicti
Electuarij de succo rosarum — ana ℥ ij
Confice cum succo absinthij :—

Pillule meseron :

Re foliorum meseon i fusorum in aceto
Exsiccat ℥ v
mirabolanorum citrinorum ℥ iiij
Kebulorum ℥ iij
Confice cum succo caulium agrestium et aqua eiusdem dosis ℥ j ß

Pillule magistri galli

Re thimi
Epithimi
Folij
Sene
Camedreos
Camepitheos
Cuscute
Ameos — ana ʒ j
Oss de corde cervi
Rasure ebor — ana
Blatte bysancij
Limature auri et ar — ana ℥ ij
Ole
Flor bor
mac
nuc m
piperis longi
Zinziber
Cinamomi
gariofili
Calami aro
Salis gemme — ana ℥ j
Fiant pillule etcetera

Re
mac
nuc m
Cinamomi
Spica nar
Cala aromatici
Cubebe
Dragunti
Squinanti
Asari
mast — ana ℥ j et ʒ j
gariof
Croc ℥ ß

Istis omnibus contusis fiat decoctio in lib una aque usque ad consumptionem tertie partis ... recipe aloes epat ℥ iiij pulverizati. Et in corpore cum reductis decoctionis vel in solucione mensis Junij exsiccetur et fiant pillule etc.

Syrupus maior

Re se feniculi
Semen petrosilini
Sem
Se apii
Se aneti
Se carui
Se leuistici
Se ameos
Se pinulaie
Se basiliconis
Se ascorti
Se milii solis
Danti
Eudnice
Nucleorum persicorum
Nucleorum piscorum
Nuc mus
Cubebarum
Mirobal
Carpobal
Galange
Spice nardi
Mac
Cardamomi
Zinziber
Cinamomi
Folii
Gariof
Been albi et ru
lapis lincii
lapis spongie
Piperis albi
Piperis nigri
Quatuor se frigi
Polipodii
Cassani
Radicum piringe
Citonice
Se Junipri
Calamenti
pulegii
Serpilli
Betonice
Se tauliu ru

Garif
Eupatorii
Gariofilata
Camedreos
Camepiteos
Penthafilon
Eudiuie
Se lactuce
Scolopendrie
Capilli veneris
politici
Edere
Abrotani
pilugele
ysopi
pmula veris
Agrimonie
Centrum galli
Saluie
Acetose
Sticados arab
Sticados cit
Cimini
Epithimi
Cipi
Cassie lignee
Cassi dulci
Calami aromatici
Corticum citri

Syrupus de succis

Re succi fu t — lb iiii
Succi lapacii acuti, Succi scabiose — ana lb ii
Succi absinthii, Succi boragi — ana lb i
Succi end, Succi planta — ana lb ß
Radicum sparagi, Radicum brusti, Radicum apii, Radicum petros, Radicum fem — ana ʒ i
Sandali al, Sandali ru — ana ℥ ii
Rosarum rub, Se omnium iiii — ana ℥ iii
violarum — ℥ i

Corticum cappar
Squinanti
Spodii — ana ʒ ß
Zuccari quod sufficit fiat syrupus

Syrupus absinthii

Recipe absinthii — ʒ ii ß
Cuscute
Violarum — ana ʒ x
Liquiricie
Capilli veneris
Squinanti
Prassii
Anisi
Feniculi — ana ʒ v
Spice nardi
Eupatorii
Xilo cassie
Costi dulcis
Seminis apii
Asoli
Calamenti — ana ʒ iii
Zuccari — lb iii
Mellis — lb i
Aromatici tum
Cinamomi
Cardamomi
...
Masticis
Asari — ana ʒ ß

Syrupus citrinus

Recipe granatorum mirte — lb ii
Succi citoniorum — lb i
Sumac
Acacie
Rosarum rub — ana ʒ ß
Spodii — ana ʒ ii
Ypoquistidos
Gummi arabici — ana ʒ ii
Dragant
Masticis — ʒ ß
Aque pluvialis quod sufficit
Zuccari — lb iii
Mellis — lb ß
Fiat syrupus

Syropus acetosus compositus

Recipe radicum spargi
Radicum brusci
Radicum apii — ana ʒ i
Radicum feni
Radicum petrosilini
Quatuor seminum frigidorum — ʒ i
Semine anisi
Seminis apii
Seminis feniculi
Seminis petrosili
Seminis lactuce
Seminis endivie
Seminis portulace — ana ʒ ß
Prunorum damascenorum numero xxx
Sandali albi
Sandali rubei — ana ʒ i
Zuccari et aceti quod sufficit

Syrupus endivie

Recipe succi endivie — lb i
Succi feniculi — lb ß
Succi scariole
Succi lactuce
Succi acetose — ana ʒ iii
Capilli veneris
Epatici
Nenufaris
Quatuor seminum frigidorum — ana ʒ ii
Sumac
Spodii — ana ʒ i
Sandali albi et rub — ana ʒ ii
Camphore
Vini granatorum — ana ʒ i
Aceti vini
Zuccari quod sufficit

Syropus de sticados

Recipe florum sticados — ʒ iii ʒ vi
Ysopi — ana ʒ x
Calamenti
Origani
Anisi — ana ʒ vii
Moetri
Piperis lon et ni — ana ʒ iii
Zinziberis — ʒ ii
Passularum — ʒ iiii
Mellis — ana lb iii
Zuccari
Aromatici tum
Cinamomi
Calamo aro
Croci
Piper

Zinzib
Cubeb
Cardamo
ligno aloes
Se basilic. an ℥ j

Syrupus ysopi

Re succi ysopi
Radic apii
Radicu feni
Radicu petrosi
liquir an ℥ iij ß
Ordei m ℥ j
Se malue an ℥ vj
dragaganti
Capilli uener ℥ j ß
Jujebe an lx mo
Sebesten
Caricarum an ℥ ij
Carnu dactil
Pendicarum vel zucc
passularum ℥ iij

Syrupus liquiricie

Re liquir mud ℥ iij
Capilli vener ℥ j ß
ysopi ℥ j
Aque lb v
Ponat p noctem postea recipe
Mell despumati
Zucc an lb j
Pendiarum
Aque ros ℥ iij

Syrupus capilli uene

Re capilli uener
Cetrac
politriti an m j
adyanth
ligne tuine
Epatice
Endiuie
Scariole no lotarum an m ß
Prunorum mo x
Jujube an mo xx
Sebesten
liquir ros ℥ ij
Qua or se frior
Radicu feni an ℥ j
violarum
nemsar
Zucc lb ij

Syrupus de fumo terre

Re suco fu t lb v q simp
Succi absinthii
Succi scabios an lb ij
Succi lapaci acu
Succi borr lb ij
Succi bogloss lb j
Mell q sufficit

Syrupus de fumo terre

Re succi fu t clarificati
Cassie fist m
Camarindorum an ℥ j
Anqz gna mira an ℥ ß
Thimi
Epithimi an ℥ ß
Cuscute
Sene
passularum enucle ℥ j
polipodii ℥ ß
Qua or se frior mo an ℥ j
Flor borr an ℥ ß
bogloss
Spodii
Rosarum
Sandali rub
Citonorum an ℥ ß
Zucc q sufficit

Syrupus fumi t. compo

Re quinqz gna mirabo
thimi
Epithimi
Sene
Genciane
baccarum lauri an ℥ j
Cuscute
absinthii
Eupatorii
borr
Radicu apii
matri an ℥ x
liquir an ℥ x
polipodii
Camarindorum an ℥ iij
passularum ℥ iiij
Rosarum
Viole an ℥ j
violarum

Prunorum damasc[enorum] xl numero
Fiat decoctio et addatur decassie fist[ule]
mundate ℥ iii et addatur succus fu[mi] t[erre] borr[aginis]
depurati quod sufficit zucc[ari] lb v fiat syrupus

Syrupus de fu[mo] t[erre] re[gis] ...

Rec mirabo[lanorum] cit[rinorum] ana ℥ xv
Nebulorum
Flor[um] borr[aginis]
Flor[um] bugloss[e]
violarum
Absinthii ana ℥ ii
Cuscute
Liquir[itie] ras[e] ana ℥ i
Ros[arum] rub[earum]
Epithimi ana ℥ vii
Polipodii
Prunorum damacen[orum] ana lb ß
Passularum enucleat[arum]
Tamarindorum ana ℥ ii
Cassie fist[ule]
Hec omnia bulliant in x lb aque et
cum succo fu[mi] t[erre] clarificentur zucc[ari] quod suffi-
cit fiat syrupus etc.

Syrupus de bisanciis

Rec succi endiuie ana lb ii
Succi apii
Succi lupuli ana lb i
Succi bugloss[e]
Rosarum ℥ ii
Liquir[itie] ℥ ii
Anisi
Feniculi ana ℥ ii
Se[minis] apii
Zucc[ari] et aceti quod sufficit

Syrupi borraginis

Rec borrag[inis] ℥ i
violarum ℥ ß
rosarum
mente
Basiliconis
mirtilli
gariofili
Cimi ana ℥ v
addendo aque ros[arum] succi malorum granat[orum]
[...]orum acetos[orum] zucc[ari] et quod sufficiat aro-
matize cum macis gariof[ili] ligni
aloes cardamomi nuc[is] muscate et fiat
syrupus

Syrupus de menta

Rec succi mente lb i
Succi granatorum aceti et dul[cium] ana quarta
i ponatur desuper mente succi quarta
ii rec ℥ i mell[is] zucc[ari] quod sufficiat
Aromatize cum gallia muscata

Syrupus de eupator[io]

Rec radicum apii ana ℥ ii
Feniculi
Endiuie
Liquir[itie]
Squinanti ana ℥ ii
Cuscute
rosarum
Capill[orum] ve[neris]
Bedagar
Florum bugloss[e] ana ℥ iii
Eupatorii
Raued
Mastic[is]
Spice nardi ana ℥ ii
Azar[i]
Folii
Zucc[ari] quod suff[icit] et fiat syrupus cum
succo apii et endiuie etc.

Oximel compositum

Rec radicum brusci
Rad[icis] sp[ar]gi
Rad[icis] apii
Radic[is] feni[culi]
Radic[is] petro[selini]
Raffani ana ℥ i
Centedami
mell[is] quod sufficiat addendo acetum
ponantur per tres dies

Oximel diureticum

Rec radicum feni[culi]
Rad[icis] petro[selini]
Rad[icis] apii
Rad[icis] brusci
Rad[icis] sp[ar]gi ana ℥ i et ß
Cuminis
Scabiose
Cappari
Calamenti
origani
Camarisci
Sauini
Corticis mediane sambuci ana ℥ v

Raffani ℥ j.
Radices conquassentur et cum herbis
ponentur in aqua et aceto per duos
dies et decoquentur postea colentur
addendo mell quantum sufficit et aceti

Syrupus raffaninus

Recipe radices raffani
plantaginis
saxifragie
Enule campane
Rubee maioris
petrosilini
feniculi
brusci
Radicis lilij ana ℈ ß
Saturegie
arthemesie
penthafilon
Scolopendrie
ysopi
Calamenti
Camedrios
Dyctami ana ℈ j
anisij
maratri
Carui
dauci
milij solis
Nucleorum citrullorum ana ℥ j
Cinamomi
Cassie ligne ana ℥ ij
Spice celtice
Spice nardi
Squinanti ana ℥ j
uvarum passarum ana ℥ j et ß
Semen malue
Semen melonis
liquiritie gr j
mell
zuccari ana quantum sufficit
Aceti vini lb j
fiat syrupus

Oleum de spica

Recipe spice ℥ j
masticis
Costi

Ciperi
Squinanti
Calami aromatici ana ℥ ij
Olei lb iij
Etiam alijs modis fit

Oleum [illegible]

Recipe intilli et contundatur decoquendo
et dimittendo in vino per noctem
post hoc addito alijs

Oleum costinum

Recipe costi
maioris
Cassilignee
et contundantur fiat decoctio in vino bo-

Oleum lapidarii

Recipe lapidis ℥ j ʒ j olei olive lb j
vitriolo 2 f

Syrupus calamenti

Recipe Calamenti domestici
Calamenti silvestri ana ℥ xv
pullegij
Squinanti
liquiritie
piretri
anisij
dauci
Ameos
fenij
Sansuci
Apij
petrosilini ana ℥ iij
zuccari lb iij
mell lb ß
Aromatizetur
Recipe galange
Spice nardi
Cinamomi
gariofili
masticis
Croci
zinziberis
Asari
Cassie ligne
piperis longi ana ℥ j

Emplm̄ de gratia dei

Rx terbentine lb ß
Resine lb j
Cere rub ℥ iiij
Mastic ℥ j
Verbene
Bethonice
Pimpinelle
Morsus galline
Piluselle an̄ m j

Ex istis v herbis fiat decoctio i bono vino in quo colatur resolvatur cera resina terbentina et buliat usque ad consumptionem decoctionis predictorum postea colet' inter manus malaxando cum pulveribus mastic et forment' magdaleones et usui reservetur etc.

Emplm̄ diaquilon

Rx olei ℥ xlij
Litargiri ℥ xxxviij
Aut oli ℥ 12 litargiri ℥ 9
De musilaginibus ℥ xij

Ungentū de cerusa

Rx ol ros ℥ iiij
Cere an̄ ℥ j
Ceruse
Capore ℥ j
Et duo albūa ovorum

Ungentū defensiu

Rx olm ros ℥ ij
Boli ar ℥ ß
Cere sigill ℥ ij
Aceti vi ℥ ß

Ungentū album

Rx ceruse lb j
Litargiri ℥ vj
Olibani ℥ ij
Mastic ℥ ij
Olei q sufficit aceti Ros et aceti q sufficit aceti

Ungentum fuscum

Rx oli lb ij
Cere ℥ iiij
Olibani ℥ j
Colafonie ℥ ij
Pic navalis an̄ ℥ ij
Serapini
Mastic
Terbentine an̄ ℥ j

Emplastrum gratia dei

Rx litargiri lb j
Galbani ℥ ij et ß
Cere nove an̄ ℥ viij
Colophonie
Olibani ℥ j et ß
Thure
Erruginis rapane
Bdelii an̄ ℥ j
Oppoponac
Aristologie longe

dissolvenda

Dissolvant in vino et fiat emplastrum admodum dyaquilon

Ungentū ...

Rx oli serpenti
Vel vulpini an̄ ℥ vj
Oli iunipi
Oli terbenti
Adipis ur
Adipis tassi
Adipis catti

Oli ede
Mell ance coto
Cere nib — an ℥ vi
Armomati
Asse fe — an ℥ ij
Serapini
Petley
Ammo. port. ve
Piret
Pipis
Genciane
Baccar lau
Aristo lo et rotu
Castor
Rut
Costi
mirre
Sal gē — an ℥ ij
Euforb
nigelle
Amiagi — an ℥ j et ß
laudi
mast
olib
dissoluenda dissoluentur
℞ Aristol longe ℥ ß
Turbith ela ℥ ij
Ermodattil ℥ iij
Syriz ℥ j ß
Betonice primule ver an ℥ j ß
Cuccari q̄ sufficiat et fiat puluis

Oleum balsamum ad Dm

nigrum gallum
℞ Teben lb ß
ligni aloes — ℥ j
asari
garioff
galange
Cynamomi
Quars Cyp
Cortic cit
Nucis muscat
Cubebarum — an ℥ j
Gummi arabici — an ℥ j
Cytrilum rtar
Gummi fiound — ℥ vj

Misce et distillet per alembicum.

Aqua contra paralisim

ligwe etc.

℞ gar nuc m mac. ggg pipis long
Cortic cit salvie Maiorana ros mar
ameos Cardamomi Cynamomi
lauendul mete pulegij origani Ca
lament Sticados Camedros betoni
ce omnia exsiccata Spic nardi ℥ j
ligni aloes ℥ ß Musci ad pondus
fiat pul et i torpet cu aqua vite
uel vino albo et subtil addiser et
distilletur per alembicum — an ℥ ij

Trocisci de uiteria

℞ Myrre — ℥ iij
Sup moru — ℥ v
Foliorum rute
pulegij cumini
metastri
rubee maioris
Asse fe
Serapini — an ℥ ij
Opoponaci

Trocisci alkekengi

Alkakeng — ℥ iij
Se. gma md — ℥ iij et ß
Boli armeni
Gummi arab
Thuris
Sangs draconis
ψ al
Amidi
Gutti liq
Dragant
Amigd — an ℥ vj
Apij
Karabe
Jusqui — an ℥ ij
Opij
Incorporentur

Trocisci de karabe

℞ karabe — aur vj
Cornu cui adhusti
dragant

Agarice
Ypoquistidos
Calamenta
Mastic
Lacte
Papaveris nigri — ana aurei ij
Olibani
Croci
Opii — ana aurei ij
Fiant trocisci ad ℨ i — cum musilag. psilii

Trocisci de spodio

Re spodii
Se acetose — ana ℨ x.
Rosarum
Boli armeni
Gummi arab. — ana ℨ v.
Mirtill
Balaust.
Galle — ana ℨ iij
Amidi
Sumac
Acacie
Portulac. — ana ℨ i
Berber.
Incorporentur cum succo malorum granatorum

Trocisci de camphoris

Re spodii
Rosarum — ana ℨ vj
Ruc
Grane granat. — ana ℨ iij
Succi liquiricie
Dyadrag.
Se portulac.
Sandal. cit.
Gum arab. — ana ℨ iij
Camphore
Amigdal.
Se cucubit.
Se cucumer.
Se citrulli
Mastic.
Ligni al.
Croci
Cardamomi — ana ℨ i.
Incorporentur cum musilag. psilii et aqua ros. etc.

Tyriaca andro

Re Trociscorum squille ℨ xlviij
Trociscorum tyri ℨ xxiiij
Trociscorum andrari
Piperis nigri — ana ℨ xxj
Piperis longi
Scardion
Bole ar.
Opii
Rosarum
Seminis napi silvest.
Ireos
Succi liquiricie
Balsami — ana ℨ xij
Mirre
Croci
Zinziber
Rebarbar.
Penthafilon
Mentastrum montani
Tarassi
Semen petrosilini
Marcedonici
Sticados
Costi amari
Piperis longi albi
Anileg.
Cynnami
Olibani
Squinanti
Terebentine
Cassie lignee
Nigelle
Spice — ana ℨ 6
Storac. liquide
Se apii
Se seleos
Nasturcii babilonici vel ysopi
Dauceos
Camedreos
Capiteos
Ypoquistidos
Succi cel.
Folii
Maratri
Terre sigill.
Vitoli adusti
Amomi

Nasturcii albi
Acori
Carpo bal.
Ypiton
Siu
Gummi ara.
Carui
Anisi
Acacie
Serapini — ana ʒ iiii
Oppoi
Dauci
Galbani
Aspalti
Centauree
Aristologie ro.
Castorei — ana ʒ ii
Mell despumati — lb. 9
Vini odori — lb. ii et s.
Enumerati medicinis que intrant tyriacam sunt 66 etc. Avicennam et sequitorem etc.

Tyriaca [illegible]

Spine albe uel corticem eius
Calami aromatici
Costi
Xilobalsami
Asari
Poley
Amomi — ana ʒ 6
Masticis
Fo.
Flores totile albe et appellant cauatallio fetidum
Squinanti
Reubarbari — ana ʒ 20
Cassie lignee
Cinamomi
Nardi — ana ʒ 7
Mirre
Folii — ana ʒ 16
Croci — ʒ 12
Et fiant trocissi cum vino odorifero ad pondus ʒ i.

Tyriaca de terra sigill.

Recipe terre sigillate baccarum lauri ana ʒ 6 terant cum butiro vaccino inungant et cum melle conficiat.

que e experta nam si experta aliquis potauit cum vino et ille qui venenum sumpserit non cessabit donec totum euomuit etc.

Tyriaca sine medicina

De micabus et ficubus
Recipe nuci excorticati — ʒ i
Salis grandinosi — ana ʒ i ʒ i
Foliorum rute
Fiant pigwum quantum addo mixtioni [illegible] et fiant trocisci ad modum nucis

Elm [illegible]

Recipe nuci recentum — xx
Ficuum pinguium — xv
Rute rec. — ana i
Aristolog. ro. — ʒ ii et s.
Aristolog. longe — ʒ i
Genciane — ʒ ii
Salis gem. — ʒ i
Mel quod sufficiat etc.

Oleum balsaminum

Recipe mirre electe
Aloe epatici
Spice nar.
Sang. draconis
Cyate
Thuris al.
Ligni aloes
Masticis
Gariofoloru
Cubebe
Oppoponaci
Bdelii
Carpobalsa
Xilobal.
Armoniaci
Sarcocolle
Croci
Masticis
Gum. ara.
Storacis liqde
Storacis calamite — ana ʒ ii s.
Pinguedinis castoi — ana ʒ ii s.
Labdani

Ambre grisie ʒ. j.
Ossa de corde cervi q[uan]tum sufficit.
Terbentine ad pondus omnium predictorum digestio procedat tempore vernali et mensibus dein[de] disseletur per flembiam lento igne etc.

Emplastrum stomaticum

secundum Mesue

Recipe ligni aloes
absinthii
gummi arabici
mastice
cipery
costi
zinziberis — ana ʒ ß.
calami aromatici
aloes
olibani — ana ʒ iij
gariofili
macis
cinamomi
spice nardi
nucis muscate
squinanti — ana ʒ j ʒ ß.

Item aliud emplastrum

stomachale

Recipe terbentine — ana ʒ ij
resine — ʒ iiij
pitis navalis
laudani — ʒ v.
serapini
oponacis — ana ʒ ß
bdelii
cere — ʒ iij
storacis calamite — ʒ j.
absinthii
mente — ana ʒ ß
nucis muscate
gariofili
spice nardi
spodii
squinanti
rosarum rubearum
foliorum
croci
galange
anisi
ciminum — ana ʒ ij
cipere — ʒ j.
calami aromatici
mastice
thuris
bemo — ana ʒ ß
Fiat emplastrum cum vino acetoso
et vino antiquo

Item aliud emplastrum

secundum Mesue

Recipe laudani
mastice
olibani
storacis calamite
bdelii — ana ʒ ij
gariofilorum
cinamomi
calami aromatici
galange
zedoarii
ligni aloes
spice nardi — ana ʒ j.
succi mente
succi absinthii — ana ʒ j.
succi basilicone
olei nardini quantum sufficit et fiat emplastrum

Unguentum contra mor-

pheam

Recipe camphore — ana ʒ ij
marasi
nucis muscate
gariofili — ana ʒ j.
ʒʒ
argenti vivi extincti — ʒ j.
axungie veteris porci — ʒ ij
et fiat unguentum

Item aliud unguentum

contra morpheam magistri Georgii R.

argenti vivi extincti — ʒ j ʒ ß
camphore — ʒ ß

℞ al.
nide et
aluminis
plapalbarum   ana ℥ ii
Armonie galline q[uod] sufficit ad f[aciendum]
ung[uentum].

Ad idem unguentum

℞ borac. ℥ ii
Camph. ℥ i
Amentu dulce ℥ i
Umblic[us] marini
drag.
amidi
Cristalli
Olibani
nitri   ana ℥ iii
Marmor. al. ℥ ii
Sarcocole
Spent.   ana ℥ i
Ceruse ℥ vi
Aruine cum ℔ i
Et fiat ungu[entum]

Aliud ad idem ung[uentum]

℞ thuri[s]
amidi   ana ℥ ß
Ceruse
Camph. ℥ iii
Argen[ti] vivi ʒ i
Fiat ungu[entum] cu[m] auxu[n]gia porc[i]

℞ Cinamomi
gariof.
pmeor.
fisticorum   ana ℥ i
Sarcio[le]
Seminis bauice   ana ℥ ß
Seme caparum al.
Testiculorum vulpis
Cerebri passerum
Florum palme
Thur[is] masculi
Seminis ente
Rasur[e] ebor[is]
margar.   ana ℥ ii
Galange
nuc[is] m[uscate]
Seminis rapeii   ana ℥ i ʒ ß

Piperis longi
Spic[e] nardi
Storac[is] calamite
Calami aro[ma]ti[ci]
Xilobalsami
Cubebe
marat.
Ossis de corde cervi   ana ℥ i
Ysopi
Blanc[i] bisanc.
Ozimi
Organi
Puleii   ana ℥ i
musci
Ambre   ana ʒ i
Testiculorum porc[i] silvestr[is] hessiat.
ordi ℥ ß Et fiat elect[uarium] cu[m] melle
anacardino vel melle q[uantum] s[ufficit] etc.

[illegible] calor[is] [illegible] cibis medicinalibus [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] crudi [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digesti [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] [illegible] digestibilia et [illegible] primo [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] sunt [illegible] etc.

Tabula de xij signis zodiaci

Aries caput et faciem masculinus diurnus calidus siccus igneus
Taurus collum et guttur femininus nocturnus frigidus siccus terreus
Gemini brachia manus scapulas masculinus nocturnus calidus humidus aereus
Cancer pectus pulmonem stomachum [illegible] femininus nocturnus frigidus humidus aquaticus
Leo stomachum cor latera masculinus nocturnus calidus siccus igneus
Virgo epar [illegible] ventrem masculinus nocturnus frigidus siccus terreus
Libra ylia dorsum [illegible] renes nates masculinus [illegible] calidus humidus aereus
Scorpio pudibunda [illegible] masculinus nocturnus frigidus humidus aquaticus
Sagittarius [illegible] dorsum [illegible] masculinus diurnus calidus siccus igneus
Capricornus tybia genua masculinus nocturnus frigidus siccus terreus
Aquarius a genu usque ad talos masculinus diurnus calidus humidus aereus
Pisces pedes masculinus nocturnus frigidus humidus aquaticus

Aries dominatur in Francia Flandria Britannia
Taurus in Campania [illegible] de [illegible] [illegible] tempus
Gemini in Flandria Anglia [illegible]
Cancer in Germania [illegible] [illegible]
Leo in [illegible] Cremona Verona Mantua Parisijs ytalie [illegible]
Virgo in Sicilia [illegible] [illegible]
Libra in Tuscia et Placentia
Scorpio in Arimino Padua [illegible] Armenia
Sagittarius in Flandria Dalmatia Mediolanum
Capricornus in [illegible] Ferraria
Aquarius in Alemania Papia
Pisces in [illegible] Venecijs

[illegible] 128 [illegible] in 30 [illegible] de 30 [illegible] gradus 12 minuta 41 [illegible] 26 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stellas [illegible] [illegible] stellas [illegible] [illegible] stellas [illegible] caput [illegible] stellas [illegible] stellas [illegible] stellas [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

& [illegible] 12 mensis [illegible] cauda leonis
[illegible] magni [illegible]
cauda [illegible] & [illegible] mensis [illegible]
[illegible] [illegible] mensis [illegible]
[illegible] [illegible] occidit
[illegible] corona [illegible]
corona [illegible] occidit [illegible]
[illegible] 3 [illegible]
[illegible] occidit [illegible]
[illegible] magni [illegible] duas
[illegible] occidit [illegible]
cauda [illegible] duo [illegible]
magni [illegible] alia [illegible]
[illegible] occidit [illegible]
[illegible] & [illegible] 7 [illegible]
[illegible] occidit [illegible]
[illegible] mensis
[illegible] duo [illegible]
[illegible] magni [illegible] occidit
[illegible] occidit
[illegible] [illegible] 2 [illegible]
mensis [illegible] papilio [illegible] 6
occidit [illegible]
[illegible] occidit [illegible]
[illegible] duas lucidas [illegible] occidit
[illegible] 14 [illegible]
[illegible] mensis [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] mutatione
aeris et [illegible]
[illegible] die mensis [illegible]
[illegible] apparet [illegible]
[illegible] mutat aer [illegible]

fit inter diem et noctem, septimo die
mensis eiusdem apparet vespere et mutat aer
[illegible] quintodecimo die eiusdem
apparet stella [illegible]
[illegible] mutat aer per 2 dies
vicesima quinta die eiusdem mensis apparet
[illegible] mutat
[illegible] die [illegible]
[illegible] apparet vespere [illegible]
[illegible] aeris [illegible] stephanus
[illegible] apparet [illegible] mutatio
[illegible] die eiusdem mensis apparet pliades
[illegible] mensis
[illegible] aeris [illegible] die mensis
[illegible]
[illegible] aeris [illegible]
die [illegible] apparet [illegible] mensis aeris [illegible]
mutatio [illegible] die vespere
apparet stephanus [illegible] mutat
aer [illegible] die mensis [illegible]
[illegible] apparet [illegible] mutatio
aeris [illegible] dies [illegible]
die apparet [illegible] die [illegible]
aquila apparet [illegible]
[illegible] aeris [illegible] die apparet
[illegible] mutat aer [illegible]
die [illegible] delphinus apparet
die [illegible] vespere [illegible] die
[illegible] stella [illegible]
[illegible]
accidit [illegible] aer per 3 dies
[illegible] die delphinus vespere [illegible]
mutat aer [illegible] die [illegible]
[illegible] die [illegible]
[illegible] die [illegible] vespere [illegible]
[illegible] die [illegible] apparet
[illegible] die [illegible] apparet mutat aer
[illegible] die mensis [illegible]

Marginalia: [illegible] | [illegible] | octob(er) | [illegible] | novemb(er) | [illegible] | decemb(er) | [illegible] | ianuarius | [illegible] | febr(uarius) | [illegible] | septemb(er)

Marcii

apparuit 9 die marcii apparuit 18 die
luna vespere post 21 die ypoli
[illegible] hora 25 die [illegible]
[illegible] continua minuta [illegible]

2a vice

[illegible] die aprilis pleiades 1 vigilie
apparuit paululum 19 die pleiades

Aprilis

vespere post 23 die pleiades apparuit
[illegible] hora 28 die [illegible]
[illegible] vesperis post continua [illegible]

3 vice

[illegible] hora dicti [illegible] die maii
[illegible] die [illegible] apparuit continua

Maii

[illegible] 1 [illegible] hora dicti [illegible] die
[illegible] apparuit vespere continua [illegible]
die [illegible] minus 1 die [illegible]
[illegible] apparuit continua [illegible]
[illegible] hora 1 die [illegible]
[illegible] pleiades [illegible] apparuit
[illegible] obscura 19 die
[illegible] apparuit continua
[illegible] continue [illegible] duos dies
18 die [illegible] vesperis post et
[illegible] die

Decima vice

die iunii [illegible] apparuit
[illegible] apparuit continua

Junii

[illegible] hora 19 die [illegible]
apparuit continua [illegible]
30 dies 3a die iulii [illegible]

4a vice

apparuit post [illegible] 18 die [illegible]

Julii

[illegible] apparuit continua
[illegible] 18 [illegible] apparuit
post [illegible] hora [illegible] 2
dies 19 die [illegible] post [illegible]

5a vice

[illegible] 3 dies 13 die augusti [illegible]

Augusti

post continua [illegible] 14 die [illegible]
post [illegible] 1 [illegible]
[illegible] apparuit 28 die [illegible]
[illegible] apparuit [illegible]

1 [illegible] sequentes comete
[illegible] 5 die [illegible]
[illegible] continua
[illegible] ubi
[illegible] 10 [illegible]
[illegible]
[illegible] splendor
[illegible] splendor [illegible]
[illegible] tempestate
[illegible] vespere [illegible]
[illegible] splendor [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] splendor [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] ante
[illegible] a toto
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Regimen sanitatis scriptum per venerabilem virum magistrum Johannem [illegible]
de [illegible] doctorem medicine eximium [illegible]

Cum vita humana [illegible] sanitatis conservacio [illegible] regimen [illegible]
[illegible] optimum [illegible] nobis [illegible] conservacione [illegible] deliberavi
Et primo de aere. [illegible] actus vite [illegible]
[illegible] vite [illegible] magis alterat [illegible]
[illegible] aer [illegible] venit [illegible] expediens
[illegible] de aere [illegible] plurimis [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible] aer libere [illegible] intrare nequit [illegible]
[illegible] clara [illegible]
ut radiis solaribus libere intrare [illegible]
[illegible] aut multum calidus vel multum frigidus [illegible]
[illegible] alterare [illegible]
[illegible] magis [illegible] respiracio [illegible]
[illegible]
[illegible] moderatis [illegible]
[illegible] ut [illegible]
[illegible] motu moderato [illegible]
qui motus [illegible]
[illegible] cibus / cibus [illegible]
[illegible]
[illegible] fatigacio
[illegible] studio [illegible]
[illegible]
[illegible] de ablacione [illegible]
[illegible] digestio [illegible]
[illegible] balneum [illegible]
De balneis [illegible] balneacio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] balneacio [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] balneacio [illegible]
[illegible] et [illegible]
[illegible]
[illegible] et fiat [illegible]

lactis porci de [illegible] et intestina ita natur[illegible] illius diebus [illegible] tamen ad
stringit. Et licet capitis [illegible] tardet ultra sex dies ut [illegible] [illegible]
fuit [illegible] ad [illegible] fiat stomacho repleto [illegible] [illegible]
ad largum [illegible] [illegible] post cenam aut laborem [illegible] [illegible]
carni nec stomacho frigescat non valeat aliquid [illegible] [illegible] [illegible]
ea. [illegible] ab aliis et labore [illegible] [illegible] nec non [illegible] abstinendum [illegible]
appetitu [illegible] aliud conveniens tam diu donec ea natura ad minus [illegible]
[illegible] aut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] appetitus cibi quod appetitus cibi nec aliud [illegible] ad [illegible] non [illegible]
[illegible] [illegible] cadere [illegible] [illegible] summe debet cibus [illegible] solum [illegible] non appetit
nisi tam diu famem tollerare debet quam [illegible] [illegible] solita parti ipsius
[illegible] [illegible] [illegible] licet alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] famem tollerare [illegible] [illegible] [illegible] appetitum [illegible]
cibum capiat cibum [illegible] [illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
desiderat [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
bonum appetitum [illegible] cibum quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
non [illegible] [illegible] [illegible] respecta [illegible] [illegible] [illegible] appetitus ad
aliquem cibum [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aliquid
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] calidi
quod cibum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] debet [illegible] [illegible] [illegible] respecta
[illegible] appetitus [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible] [illegible] [illegible]
appetitus [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] appetitus cibum [illegible] [illegible] quod appetitus [illegible] [illegible]
abstinentia tam diu [illegible] [illegible] debet [illegible] appetitus [illegible]
Et [illegible] abstinentia solum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] solum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aut appetitus tardi [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] medicinam [illegible] [illegible] quod [illegible] debet [illegible]
[illegible] alii [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut alia [illegible]
[illegible] ut [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] quod [illegible]
[illegible] [illegible] summe debet. Et ita [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibi. Et notandum
quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] debet quod [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

ut patet cibus [illegible] [illegible] [illegible] ad stomachum [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] non [illegible] data stomacho [illegible] [illegible] stomachum [illegible] [illegible] [illegible] non sit
[illegible] [illegible] [illegible] stomachum [illegible] [illegible] cibus [illegible] digestio
[illegible] cibus indigestum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / et [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stomachum [illegible] sit digerere
[illegible] [illegible] [illegible] non [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestio
[illegible] [illegible] digestio et [illegible] [illegible] digestio [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
digestio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] valde
[illegible] [illegible] digestio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
Et [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] digestio [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stomacho [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] stomacho [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] /
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] cibus
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible]

Locus qui speculatoribus et dignioribus est locus altus
Ista propositio scripta est ab ~~[?]~~ doctore in metaphysica excellen-
tissimo 3o canonum capitulo problematum. Que quidem propositio licet
ad aliud propositum intelligatur tamen proposito meo potest
dupliciter applicari. Primo ad divini auxilii invocationem
2o ad statum huius novi libri almassorum recomendationem.
Primo ergo dico quod dicta propositio potest accipi quantum ad divi-
ni nominis invocationem ut sit dicendo locus qui speculatoribus debetur
id est novit speculari volentibus dignior et convenientior est locus altus
scilicet deus sublimis et excelsus. Nam deus dicitur locus altus propter tres
proprietates que in alto loco reperiuntur. Primo propter magna continen-
tiam quia de ratione loci sit continere locatum quarto physicorum. Cum hoc maxime con-
venit loco alto. In deo enim omnia sunt. Et propterea in deo est maxima continen-
tia. Omnia enim continet cum sit principium omnium, quod concluditur plenius secundo me-
taphysice. Et tunc magnum est quod si sit principium, quod etiam sit finis quia a qui-
bus res habent principium ab illis habent finem, sicut dicitur 10o colligitur capitulo de virtutibus
ubi loquitur de virtutibus que in summo operantur. Secunda proprietas loci
alti est influentie excellentia quia de ratione loci alti propter magna in-
fluentiam in locatis et contentis. Et propter hoc iste mundus inferior
est contiguus lationibus superioribus ut ab eis gubernetur primo metheororum.
Ista proprietas in deo reperitur quia ipse perfectissimus in nobis influit, ut
dicit Aristoteles 12o metaphysice et ergo 2o physicorum quod est devenire ad unum
movens immobile propter quod omnia moventur et perficiuntur. Et 10 dicitur primo celi
quod omne perfectum in tribus consistit scilicet substantia virtute et operatione, prima per-
fecta est in patre secunda in filio 3a in spiritu sancto. Et 10 dicit philosophus ibidem
quod isto numero utimur in divinis. Tercia proprietas loci est respecti-
ve in terminatio ad loci essentiam quia quilibet de ratione loci sit continere quantum
ad sui naturam quia immobilis est in essentia loci ut quilibet ducat ad
naturam suam patet 4o physicorum. Et maxime de loco alto propter eius maiorem in-
fluentiam et illud in deo est quia in eo res maxime ordinantur patet 12o
metaphysice. Ipse enim non solum est altus ymo altissimus et est super omnes celos
ibi non est res nec deus nec vacuum sed sancti spiritus optimam vitam ducentes
ab eterno tempore celi. Ex isto sequitur quod primo debemus speculari humiliter ipsum
in vocando sed insufficientes sumus quia ipse est infinitus et infiniti ad
finitum nulla est proportio seu proportio 3o physicorum. Et propter hoc dicitur 2o
metaphysice quod sicut se habet oculus nocticorace ad lumen solis sic natura nostra
ad substantias separatas. Quare unus est deus quem apprehendere non potest. Ideo inp-
trans? ista? in primo al. capitulo primo. Ut enim hoc complete valeam detectum divini.

implora auxiliu & ducatu | io inh° divisioni ca° finali dim posto
adrecti neq sermonis & opacionis auxiliu sm q e placet | Ergo oportet
q sit mr auxiliator cu sit mr gubnator dimitto alias vtutes ca be
uitat | Invoco igit deu prez qui sit ois quia sua pio potit indige
ciam meam revelare cu ab eo dependz tota celi na sm comettato
rem .12°. meth & | Invoco deu filiu | quia sua sapia | & excellencia
me gubnet | quia ipe prs sapia et aq° ois sapia divina | 3° in
voco spm scm q e amicicia & caritas prs | Supplico igit patri sit
dd° fabricator vivens machine mudane ductor magnificus vtu
tis huane sis m vnificus dator art sane qui es vn9 trn9 | Assis sn
mora et tosina me protin9 tpe est & hora | Rex me9 & dns mi
sere dectora omin9 & tonn9 ut mes doctrinaz aberrare | 2° dico
q pdicta ppo pt intelligi seu applicare ad sciec noni libri al re
comendacoz sumedo loci .s. pcosideracone io locoz .i. cosideracio
nu que i speculatoib3 .i. psunde speculari volentib3 dignior et
melior e locus altus .i. cosideracone noni libri al . qz me na e
scia altissima | quia altissima consideare ls sm G .3° Amphorz
ometo illius egrtudines no maxime | Iste liber .ix. al . pt ex tribus
comendari || pmo ex multoz conphen°e copvehende em cas sig
na et curas om egtuu acciu | a capite usque ad pedes to9
em tciu canon cphendit io multu fuit utile & decorus & cu
addit libru divisionu & expmita & Anciodotariu | Secudo pt
comedari ex conpendiosa et brevi tradicone quia i isto novo tctat
de omib3 egtudimb3 que pnt accide a capite usq3 ad pedes | 3° pt
comedari ex tiora & lucida tradicone | et ppt hoc scia redditur uti
les | pmo ut scia9 causas signa & curas egm | 9° reddit admi
rablis quia est mirabile q i isto pvo volume tatam sciaz copr
hende potuit | Quinto subtilis reddit et lucida & clara tradico
ne quia subtilit edidit et ordinavit eu | Michi placuit legere
libru istu ut me in practica ex tem 2c | In nomine dni amen
Considerat pmo q iste liber voca Almassorius q fuit fili9 rgis
no q composuit ymo Ras eu composuit ad prces eius | In isto
toto libro sut decem libri | In primo ponit anathomia corpis hua
m | In 2° de signis corpis huani et membroz & humoz | In 3° de virtute
ciboz et medicinaz simpliciu | In quarto de coservacoe huani | In qnto de
coracone et pulcri | In sexo de pservatone nocitu coz iter agenti | In
7° de cyrurgia & opacone manuali & solu°e cotinui | In octavo de cura
tone venenoz | In isto nono de omib3 egtudimib3 a capite usq3 ad pe
des | In decio de febrib3 & accib3 earu | Secudo no q egtudo e dux vlis
& pti | vlis quadru p°o vlt proms ut mala c° xio est morb9 vlis

quia pt de mala compl[exi]o[n]e ca. fri. hu. [et] sicca. Ita etiam morbus compositionalis
est egritudo v[nivers]alis quia pt de mala compositione i[n] figura n[umer]o situ [et] q[uan]tita[te] [et]c[etera]
etc. declarat Avic[enna] de morbo v[niversa]li p[ri]mo canon[is] qui e[st] lib[er] v[niversa]lis. 2° dici[tur] v[niversa]lis
v[niversa]li[ter] tormentie [et]c. sic e[st] morbus v[niversa]lis quia totum corpus [con]tinet [et] occupat
[et]c. dicit Avic[enna] in 4° canon[is] [et] G[alenus] in octava ingenio sanitat[is]. 3° d[icitu]r v[niversa]lis
v[niversa]li[ter] i[n]ducie sic [a]p[ost]ema est egritudo v[niversa]lis quia p[ost]quam sit i[n] vno membro
pt occupare alia memb[r]a paulatim vel q[uia] i[n]d[ucu]nt pt ee i[n] o[mn]i memb[r]o. 4° v[niversa]li[ter]
v[ir]tut[is] ut sincopis app[ople]xia [et] tremor cordis quia sunt morbi v[niversa]les quia
inferunt nocu[men]tu[m] omnibus virtutibus. Et opposito m[od]o dicit[ur] egritudo p[ar]ticular[is] quatuor[?]
m[od]is p[ri]mo p[ar]ticularitate p[ro]p[or]tionis ut hoc mala compl[exi]o quia non pt nisi de vna. 2°
p[ar]ticula[ri]te p[ro]p[or]tionis occupationis seu tormentie quia nullo mo[d]o totum corp[us] ut
app[ople]xia dici[tur] egritudo p[ar]ti[cularis] quia solius capit[is]. 3° p[ar]ti[cularite] i[n]ducie sic epy[lempsi]a vel
app[ople]xia ista inducunt se sunt a d[e]bili n[on] alii membro p[otes]t i[n]esse [et] i[sto] m[od]o sunt
Avic[enna] 3° canon[is] [et] hic Ras[is]. 4° d[icitu]r p[ar]ticula[ri]te virtut[is] sic morbi qui non i[n]ferunt
nocu[men]tu[m] toti corpori ut p[ri]mus morbus p[ar]va compl[exi]o mala [et] p[ar]vu[m] [a]p[ost]ema [et]c. et ca-
pit[ulum] hic. Visa rubrica in v[niversa]li videa[mu]s causas hui[us] libri que s[un]t 4or [et]c. Effi[cie]n[s] e[st]
d[eu]s v[niversa]lis ut deus gl[or]iosus, p[ar]ti[cularis] fuit Ras[is] ita q[uod] intell[ectu]s Ras[is] fuit i[n]stru-
ca[usa] ma[teria]lis sive sub[iectu]m e[st] corpus humanu[m] sanabile [et] egrotabile ab eg[ritudi]ne q[ue] [con]-
ting[it] pt a capite usq[ue] ad pedes. Ca[usa] formalis e[st] du[ple]x sic alibi s[cilicet] mo[dus] tracta-
ndi [et] e[st] solu[m] narrati[vus] quia n[ulla] p[ro]b[ati]o. Causa final[is] e[st] du[ple]x sicut [con]m[un]t[er] ponit[ur] Cui
p[ar]ti ph[ilosoph]ie suppo[n]a[tur] me[dici]ne et me[dici]na[li] ph[ilosoph]ie n[atur]ali. Titulus cap[itu]li lib[er] non[us] al[m]a[n]sor[is] edit[us].

Circa rubricam no[tandum] q[uod] sex sunt no[m]i[n]a [com]p[reh]e[n]d[en]tia q[uae] dolor[em] signi[fican]t. Et Rasi tracta[t]
dolore[m] capit[is] s[cilicet] thesalea emigranea clavus pas[si]o galea-
ta [et] homonopeya et sunt sino[n]i[m]a t[ame]n d[iffer]u[n]t aliqua[liter]. Q[uia] thesalea dici[tur]
q[uan]do dolet totu[m] caput [et] d[icitu]r acephas q[uod] e[st] caput quia tenet totu[m] caput. Sed
emigranea e[st] q[uan]do vna tota medietas infirmat[ur] s[cilicet] dextra vel sinistra, et dici[tur]
ab emi q[uod] est dimidium [et] crani[um] q[uod] sit cap[itu]l[u]m in speciali. Cl[av]us est dolor ex[tr]ins[ecus] i[n] to[to]
capite multum fortit[er] tro[m]icus [et] longus [et] p[re]ter istas v[niversa]libus [con]di[cion]ib[us] d[icitu]r acepha-
lea, q[uia] cephalea est dolor tocius capit[is] sive fort[is] sive no[n]. Sed cl[av]us e[st] multu[m]
fort[is] sive inq[ui]et[us] tromicus et diu durans in quo v[ide]t[ur] pacienti q[uod] p[er]cuciat[ur]
malleo vel magn[us] dolor ut dicit Avic[enna] 3° c[anonis] f[en] i. Sed clavus e[st] dolor in
minima p[ar]te capit[is]. Et vi[detur] pacienti q[uod] clavo vel stilo pu[n]ga[tur] i[n] pluribus p[ar]tibus
capit[is] [et] t[un]c d[icu]nt vetule q[uod] i[lle] e[st] p[ro]phasionatus q[uan]do vi[detur] pacienti q[uod] cap[u]t sunt
acubus pu[n]gat[ur]. Pas[si]o galeata e[st] dolor capit[is] in q[ua]cu[m]q[ue] p[ar]te fuit [et] q[ua]n[do]q[ue] e[st]
i[n] ultima malicia [et] t[un]c e[st] difficil[is] cure, sic[ut] galea difficult[er] pt removeri a
loco i[n] quo e[st] vel magni[tudin]is ita i[st]a pas[si]o e[st] difficilis cure. Sed homonopeya
est dolor capit[is] solu[m] ex[tr]ins[ecus] i[n] vna qua[m]q[ue] p[ar]te capit[is] ut sol[us] i[n] dex[tr]a vel sinistra[?]
[et]c. [et] d[icitu]r amonos q[uod] e[st] vnu[m]. No[tandum] Ras[is] no[n] fecit d[iffer]e[ntiam] i[n]t[er] ista no[m]i[n]a dolore[m]
capit[is] significa[n]cia sic alii practici et o[mn]es [con]veniunt q[uod] me[dici]na e[st] sua rex[?] [et] no-
minum. No[tandum] q[uod] dolor in anteriori p[ar]te capit[is] ut plu[rimu]m p[ro]venit ex san[guin]e, per-

Aui 3° c° f. pma h3 in dex° pte equent aco insimst amlia impte p̄tion
aflegte ⁊ dicit ut pluri quia no e s̄p vim n° tuti. Ca pª e qz i antior p
te est vethe inabile contextu tu p vem ⁊ arten̄s i qͣ stat sani. Ca 2ª
e quia i dex° pte e epar calidissimu ⁊ sist fell receptaculu colere. Ca 3ª
e quia i e splen receptaculu mlie aquo fui eleuat us p ptez s̄ suppositaz.
Ca quarti e qz i a ps frigidior e alijs ⁊ humidior ⁊ io si i ta dolor vi d
fleute ⁊ qz videm' q aflentici st male meorie i qb3 hndat fleu. ¶

Q veit utru dolore exnte i uno ventriculo cebri sit do or i a lijs
uel malio Et vi q sic quia si illud q̄ im' vi i esse i est ⁊ id q
mag s̄ im' vi q dolente uno ventriculo doleat alia mebra
acapite ⁊ tu dolent quia uidem' q dolente sto dol3 caput ⁊ dolente
vesica men et matte similit dolet caput. ¶ In oi situt e delesione u
tutid exntiu i ventriculis cebri ita de ventriculis s lesa una utute cebri
no oz q aª ledat igi ⁊ quia utes no ledunt n' ad lesione organi ut'
em no ledit neq3 salua nisi p organu p° de aia t° de e3 vib3 i mor p3 i
de morbo ⁊ 4° de i teioib3 ⁊ 3° tegen. Ad dui dico q dolete ventrio ce
bri no est nt' dole alios qpt duo p mo ta dolor qz pt ee i uno ve
triculo mala q̄ lio tu i uel sine m uel solu° qti ⁊ no i alio vetrulo
quia h3 diusas co pl ios. Alia ta e quia vn' ventriculus e fortior aº ⁊ te
fortior madat suas supfluitates supflu tes debilioi io debilior ledi ⁊ fortior
no Ad voz qte a. ne b. Du dico h ventuli heant mt se gienciaz sm si
tu ⁊ loa tu maiore colli gnt alia mebra tu oigine nuor cebri et
io sto' ⁊ hnt maiore coll' tu cebro dolente qua ventuli i tse.

Q veit utru dolor dex° pt sit detior ⁊ qriculo or sinistre. vi q
dex° sicut e depalisi ita hic s palis dex° pt detior e i ⁊
d. t3 q simile b p3 pauic 7° t° se 2° ca° depalisi de viatico
p° pticte sue. In oi utus dextre pt fortior e i m' piculosa qua t3
quia utus curat morbos p auic 3° c° fe i de tibatoe febritatu et 3°
tegni Q im' na op a ⁊ aue p3 p expie ⁊ ec i e epar. ⁊ io q vn' mor'
pt dici piculosior alio qor mors. Uno quia e dem atucion quer du
tit peyora actia et sic ut pluri dolor dextre pt capit e piculosior
et sensibilior ⁊ dem atucion ⁊ qpt hoc dolor i iuuenib3 ⁊ pius pi
culosior e qua insenib3 quia mag sentiut ut p3 ypo te 3° p. ⁊ 2°
voc diuit uitat tpis quia tato mag debilita utus q to mg durat
et isto' dolor sinistre pt est mag piculosus quia mag durat ⁊ e
tronic'. 3° quia puenit ex distouenc a pti rui s̄m ypo s° Ampho
In morb m' ⁊ verbi gra senex inregione fra tpe hyemis uterus
fus incurens egritudine3 calidaz ⁊ Idem p3 pauic p° ta fe 2° doc i r°
6° d q egritudo q p or ta q p yom etati et tpi est minor more ea que eis
no q portonat. 4° vone debilitat utut qz morb3 acut' tu debili
utute ticius int ficit ut3 p mo de morbo et isto' dolor sinistre ptis

e piculosior quia virtus in ea e debilior Et p hoc p3 ad roem q2 q[m]
est ex pte matie et actn[m] dolor dextre pt est piculosior s3 roe duct
uitat et debilitat virtut dolor sinistre pt est piculosior Ad roz de
palisi dico q no est sile quia pole est q illa in palis sit fra t ex huo
rib3 fris t est ut pluim quia in dextra pte virtus est fortior io uenit ex
forma ca vn maior est disconuenientia pti viii quia no est sic d do
lore capit quia dolor pt esse de mala qp roe ca tu in uel sn t te
no est piculosior quia tut est cu queniencia pti viii

Ista nona pticula almassor qtinua adptez octauaz sic postq tract
tatuit de curatione uenem hic de tiat de curatione egtu que qtigut
a capite usq3 ad pedes et pt diuidi i q2 capla que declarabut le
gendo prima diuidi in d primo detiat de dolore capit prouenient
extra extrica ut calore solis 2a ca fit n ca quitta ut stomacho ul a lis
mebris 2a i q si cephales primo ergo ponit curaz dol capit per
fleuias qn queniunt ca ca t ptat san dicit sic q si cor9 patia do
lore capit et appeat rubedo in facie et i oculis t gruedo t ten
sio et pulsus magn9 t ad sensu senti calim tut e fleua facieda de
illa pte de qua mag affligi Circa istam ptez ut meli9 uidea i ten
tas no tria Quare rubedo est signu sagnis Causa e quia n9 e huor
rubeus sine sagne tali rubedine ut d Auic primo ca f i doc q et
mag fen 2 de signis dni sagnis et ppt qn san mag dnat colo
rat cut colore rubeo Quare tensio signu est fleu quia sigt quati
tatem sagnis et ppt hoc qn sags replectionales et null9 huor facit
tensioz ex pte quati dempto san Quare ptactu qn pcipit caput
calidu quia hoc est rone caliditat san Quare pulsus e magn9
Causa est ppt hdanciaz sagnis quia fortis virtus generans facit
mltu de sagne t spu et quotienscumq3 sags deuicit naz sic q na no
val3 ipm rege rone sue multi facienda e fleua p G. s aniphor ex
plene Q3 quare d3 fiel fleua de eadem pte in pn° t no oppo cu dicit
G. i s° vgiti dautor qn no dolor est ad speculas q d3 fi fleua de pte
oppo dico sm auic primo ca f 4a ca° de flea q fleua no d3 tn sie duos
dymetros sed G. dico q intelligit de pleniresi Nota vbi essz maior
plectoria tu dolore capit primo fiat fleua de sephena eni pt i pte
antiori pedis que est int cauillam antioreз 2° de basilica i epatica
3° de mediana 4° de cephalica de qua hic fit mentio quia ista accipi
te ~~[illegible]~~ ex hic t si ad hoc no sufficet fiat de vena front Q3 vbi
no est tanta repletio et roe sagnis mag queti de cephalica
qn infiori fiat de basilica et qn in vtraq3 fiat de mediana que ut
plium flobothomat Nota q aliqui abhorrent fleuaз i fronte et

Nota

dutte

io qui uolunt/ puocare fluxus san[guinis] narium tu sectis pora ut/ docet/ sapi-
entes tu i sit magna repletio de solu[tio]ne qui timetur. uel de suffoca-
tione/ viaticus dicit q[uod] vena front[is] incisa multas egritudines capitis et
oculorum curat/ et qui uolunt sustinere de vena front[is] fiat de summitate
nasi quia fleu[botomi]a illarum venarum evacuat materiam magis continuam dolo-
ri capitis. Nota q[uod] dictum Ras[is] h[abe]t verum nisi sit aliud impediens/ et non
facienda est aliqua fleu[botomi]a. ut si pa[tiens] sit puer/ uel senex/ uel pregnans
uel tanta sit debilit[as] virtutis/ uel constipato ventre/ quia tunc precedere debet
suppositorium/ uel clistere/ uel ligatio dolorosa/ quamuis Aui[cenna] dicit in i a[...]
colligit de Auensoar q[uod] flobothomauit filium suum trium annorum et curatus
fuit/ hoc est in casu desperato/ Aliter non debet fieri/ Vel aliquis puer trium an-
norum est magnarum venarum/ et rubeus et de tali pot[est] fieri fleu[botomi]a. sed magno

Operit[ur] verum dolore existente in parte posteriori capitis/ Periculo-
tius competat fleu[botomi]a de parte opposita .i. de vena front[is]. Et vi-
detur q[uod] non/ de illa parte debet fieri fleu[botomi]a ad quam partem materia magis
declinat sed existens in parte superiori posteriori non declinat ad partem an-
teriorem igitur etc. maior est ypo[crates] primo amphorismorum commento 19 que
duce oportet. b. pro quia ubi dolor in egritudo et non egritudinis dolorem
faciens quarto amphorismorum In oppositum est ypo[crates] quinto aphorismorum commento 19 In pos-
teriori ubi capitis/ Unde est dico q[uod] competit parte contraria euacuatione ubi/ Aliter
dico q[uod] quando non est influxum de parte anteriori ad partem posteriorem tunc debet fieri de
parte anteriori et vena front[is] quia tunc non trahetur ad partem/ unde venit suppo-
sita vltra euacuatione que semper debet precedere parti uel[...]/ Si autem non sit fluxa nullo modo
competit de vena front[is] quia tunc traheretur materia ad partem unde venit/ sed tunc
competit fle[botomi]a de venis colli/ uel ventosa cum scarificatione in parte vltra euacuatione
Ad rationem contendo maiorem si regio est conveniens ad h[oc]. dico q[uod] verum est quando
non est fluxa/ sed quando est influxum tunc debet distrahi per fleu[botomi]as per quod prohibetur
ne fiat actio lesa ~~et inde aqua rosata~~ ponit cura dolor[is]
capitis. ex sangne pilla que applicant[ur] ab extra dicit q[uod] facta fleu[botomi]a de cepha-
lica si adhuc remaneat dolor capitis est timidus sic accipiatur aqua
ros[acea] et oleum ros[aceum] et acetum/ et agitetur taliter ut ex eis fiat vnum et
postea infrigidatur in niue et applicetur capiti/ Vel fiat embrocatio
super caput de alto/ uel ponatur cum manu/ et fiat epythimacio ita q[uod] ha-
beant panni madefacti in predictis/ et anteriori parti capitis apponetur.
Nota tamen quare valent ista tria in dolore capitis prouenientis ex multitudine
san[guinis]/ Causa huius est duplex. primo quia prohibent ascensum sanguinis et vapor[um]
versus caput qui sunt cum dolor[is]/ cum repercussiua racione frigiditatis/ secunda
est quia confortant cum sint stiptica virtute partes membri/ per quod membrum
confortatum melius pot[est] expellere morbum/ et materiam morbi/ tertia

causa est quia alterant caput a mala cpl[xione] ca inducta a san[guine] que erat ca dolor quia fra io alterant / Et notat dicit q bn agitent ut melius fiat opato / quia si no bn misceret no bo erit opato / sz q m dz siu devno quoqz // dico sm Rasim in li[bro] divisionu / quarta ps aceti et alior tres ptes ut pona sit i forma Re aceti ʒ j aque ros ol ro ʒ j ʒ j ʒ ß et misce fortit agitando / et i fuda pans lineus duplicatus et cu manu expssus pona sup pona caput / Et h / Cardomius d[icit] q tm accipia de aceto q m de alijs tn melius e ut fiat sicut dixi / Sz quare d[icit] demue i frigitio e quia frigitez hz desc[endere] et roe frigit acquisite i nuc melius pnt ualere ad infrigidand ut mala cplxio ca acquisita altare / Et loco istoru si no habeant applicent silis i utute / ut succus plantag / succus uge pastor / cu modico aceto io me[lius] si no heat matialia un[de] remediu no dz esse supfsts io accipiat mlta altius / Sz illa que po[nit] Ras st mag apbata quia multa pbauit / et illa que i uenit maior efficacie posuit / No q illa que copetit in dolore caput ex san[guine] aqn applicant actu calida aliqn actu tepida / licet hoc no dicit Ras quia cpetit actu frigida i m mltu ca et rara / Et i calidissia cplxioe et i utute forti et dolore forti[ssi]mo et acuto / et tpe ca / In alijs aut casib[us] mlto cpetut actu fra / sz actu tepida / lz desc sint fra // alia ca e quia s applicet actu fra i citaret maiore calorez p antiparistasim / No qn uolu[m]us citius infrigidare pom infra nares et citius penetrabit / illa frigiditas et ille e mo[dus] sat[is] artificialis / No q talia fra no dz poni i pte postioi caput quia ipa e fra et ab ipa oriut[ur] nerue mlti et io cu sit fra cito lede et forte causare spasim / ul palis / Sz possent pom i antiori pte cu sit mag calida et craneu mag aptu / et i postioi no quia facilius opa i pte antiori pte / qua i ptioi **Eger uo abstineat**

Hic ponit cura doloris caput ex san[guine] pdicta d[icit] Eger u[er]o abstineat a carnib[us] / et a vino / et comedat cibu factu ex lentib[us] / et aq / et cmedat olea fra / et fructos frigidos / Nota causas quia carnes / et vinu mltiplicat sagne / et pgns causant calorez / et dolore / No cibus ex lentib[us] valet quia dat paru nutmenti et grau sagni quia fri et siccus / et san e ca et hu / Sz fructus fri cpetut / ut ceresa acria et pira et coctana q[ui]a cotraiant sagni i cplxioe / un fructus copetut expte co[m]plexionis et qualitat activae / Sz no expte qualit passiue / Olea frigida copetut q[ui]a dat paru nutmentu / et nitas sr[periores] flutuates et cnant sagni in cplexioe /

Venter etiam solua[tur]

ponit cura p solucoz ventr dolor caput pucient a sagne d[icit] q fra fleu[botomi]a et illis que dca sut solua vet cum

Nota bene

Ad

Nota

i

mirabolonis et prunis et thamarindis et zuccara albissima. Causa est quia
ista colera secundum Jo. Hebemesue in suis vlibus euacuat et ideo in euacuando pro-
sunt sanguini colerico et alterando eodem modo quo prosunt euacuando et alte-
rando tempus vero calidam prosunt sanguini secundum viaticum libro primo de dolore capitis
et per Auic. in 2o canonis et G. 6o de crisi. Sanguis qui putrescit subtile quantitate
in colera ratione subtilitatis ideo quia sanguis est multum subtilis quanti in colera et illa que
prosunt colere prosunt sanguini et ideo competit medicina euacuans coleram et propter
pomi sit in forma. Recipe prunorum damascenorum numero x thamarindorum elec-
torum ℥ j corticum mirabilanorum citri in fusorum per noctem in decoctione predic-
torum ℥ j et ß. fricentur de mane fortiter et colentur et colature addatur zuccari
al. ℥ ß. et admisceatur in aurora. Nota quod ponit zuccarum album et non rubeam. Causa
est quia calidior est quam mel secundum Jo. de sco amando super antidotarium. Jo.
Appothecarii male faciunt ponentes zuccarum rubeam pro alba in sirupis febri-
tantium. Nota quare Rasis non docuit primo digerere quam euacuare quia digestionem
debet precedere euacuationem secundum ypocratem canone 1o digesta medicari. Causa est quia san-
guinem de se non competit digestio nisi ratione admixtionis aliorum humorum ut
quarto canonis fen 1a tractatu 2o de cura febrium in vlt. ubi dicit quod in cura sanguinis non est
expectanda digestio et possumus hic dicere quod Rasis hoc presupponit. Quod
si ista non sufficerint. hic regendi ad ponendum curam per applica-
ta dicit quod si ista dicta non sufficiant tunc habeant semina maluauisci
et misce cum aceto chaluauiscus altea bisantea malua siluestris
al. idem sunt. dicit etiam misceantur usque quo ueniunt ad spissitudinem et fiat emplastrum
et supponatur capiti. Nota tamen quare si ista non sufficiunt competit tale emplastrum
quia dolor pungens est multum fortis et dolor fortis facit soluere continuitatem et
ideo competit se lenitivum et infrigidativum et quod misceatur cum aceto. Et causa est
quia male ca competentia competunt fra ratione solutionis continuitatis competit le-
nitiva. Etiam et acetum ponitur ut faciat penetrare virtutem emplastri et id
Emplastrum debet plus quam primum quia est magis forte. Recipe aceti quartarium j.
et ß. seminis altee fortiter conquassati quod sufficit ad incorporandum et fiat emplastrum
mediocriter liquidum et postea extendatur super pannum primo vngenti et
modicum calefiat et ponatur super locum dolorosum uel locum quamuis in frigi-
dare et ponatur super partem anteriorem capitis. Et psillio quoque expe-
diens est quod emplastrum de psillio et aceto et fiat ponatur super caput et est
valde utile in dolore capitis. Nota propter declarationem cause quod psillium est quoddam
semen et debet esse integrum et non conquassatum et causa est quia in centro est cali-
dissimum et ideo cancerizatiuum quantum ad partes interiores secundum Auic. 2o canonis
tractatu primo et habet in superficie frigiditatem conglutinositate et gumositate
ut patet si ponatur in aqua calida supperficie integrum id est quod si contigerit dei-

Nota euacuationem colere.

Emplastrum

de psillio

mustilag accipi et ponit in panno lineo sup frontem. Sz que e causa quare vz plus qua simiu quia dolor e fort quia mala cplexio e multu fort et i ducit solu cti et quia istud se firm et ut melius penetret psillium. Sz no copetit roe solucois cti quia sicut mo soluco cti no i diget sicco s lentivo io tale emplm plus valz qua de aqua ro. atot et olo ros **Si autem cum istis** hic ponit cura doloris capit provenient ex co. pro solucoi ventr. d. q si exit dolor capitis no appeat aliq signu depdutt. s. q no sit pulsus velocitas nec caliditas senti nec in ocul appz rubedo. tunc vent pus e solued9 postea fiant que dicta sunt in precedentib seu ancedentib. Nota tamen quare vent dz esse solui cu evacuatib colere quia hic peccat colera cuius signu e q i pulsu e volocitas sicud de aliis signis significantib colera et quia i no sunt signa significancia dominiu sanguis sicut rubedo faciei etc. i cu m sit ca. ca. i diges fris et qn ca. peccat evacuet p mena. s qn san p se vel cu aliis humorib cpet flo. p

Si 2o amphor Queritur explem ne. Sz qn humores alii a san peccat dz evacuare p menaz laxativa s pdicta valeant cont malaz cplexioz ca introducta acalite io vz in dolore capit venient a co. Nota q co no dz evacuari nisi digestivo pcete salt evacuatoe caliditatia io tale sit digestivu. Rx endivie scariole lattuc dul. novellarum an. oz. j. sumitatu pruer al. ʒ. ij. iiij or se frigidorum maior et minor. miadator an. ʒ. ß. florum viol florum ro. ru. florum nenufar an. ʒ. j. panis zuccari al. lb. j. fiat sir9 diligent clarificat9 ad quart v. et dent 4or cocleara mane et sero cu sex aque tepide ita q coclear sit tenere ʒ. j. Et si co. ess grossa detur tale dig'. Rx radic. acori radic capri an. quart. ß aii maratri se basiliconis an. ʒ. ß. et no ponat in isto sirupo nisi quattuor se frigida minora quia maiora magis i grossant materiaz similit papaver no pom hic ppe eadem causam et cotinue recepta pius posita cu herb et florib. vel sit ex bu9. Rx sirupi violi. cei. sirupi nenufarini an. quart. j. et ß sirupi ro. rub quart. j. misce et iste sir9 est bonus pfrenetic quia i pom sir9 nenufarini qui digit alios ad caput. Et si co. ess grossa poss addi oxiacca cpote sim volutatez. Sz laxativum evacuans co. a capite pt esse tale. Rx florum scicados arabic quia digit ad caput ʒ. ij prunor damascenor x. floru viol florum nenufar an. ʒ. j. thamarindor elector ʒ ß. uvar pass mund ab arillis ʒ. j. et ponit pro thamarindis electis dis cortic mirabilanor citrinor bn gumosor i fusor p noctez i decoctione pdictor ʒ. j. fricet fortit de mane colentur

Syr frigidus

et colatue addat cassiaf inudate bn pigs ʒ. j. fiat colatua adquart
j. ʒ ß. ⁊ imstre i aurora et si pa fuit fort addat dyagridij ℈ ß. mas
tic gna tria i. ad ʒij desucco ro uel dyaprunis ʒ ß. malaxe podꝰ
triu granoꝝ frumeti vel fiant tales pille ℞ electuarij de succo ro
uel dyaprunis ʒ ß. malaxe cu sirupo nenufarino ut digerat ad
caput ⁊ fiant pille adquatitas ciceris ⁊ adminstre i introitu lca
Vel i predicta colatua loco dyagridij ponet ⁊ dissoluent i electua
rij desucco ro uel dyaprunis

Naribus aut inicianus

hic pomit cura pfectiones ⁊ pepythimata dc q infra nares iciat
oleu violateu uel oleu de folijs salic ⁊ q tale sit i frigidatu
sup caput etiaz i iciat ut supius dcm e Nota cau quia talia st
frigida ⁊ hu ⁊ remoue qualitatez malaz itroductaz a calite et
siccitate ⁊ melius opant abint applicata qua ex ut oleum
madragor quod mag penetrat qz si po Ona sup fronte ul
tempora quia vie mag sut apte ⁊ dz ee oliu de oliuis i ma
turis quia e mag frim qua qme et ro e qis error apothecarioꝝ
quia oliu qne e mag calim Nota q p ista pnt itelligi silia que
pnt poni sup caput ut succus lattuce endiue solatri sempuiue quia
dolor est multu fort ro quia semp no i ueniut ista olea habe
aut alia reme vel pt hri de vngento populeon ⁊ poni i stupis
canabinis ⁊ poni sup ptez antiorez capit vel sic et e expimeto
viatica i lco pmo habeat lac mulieris hnt feniellaz ⁊ misceat cu
mo co aceti ⁊ albumie ouoꝝ ita q stupe canabine ponat i isto lacte
⁊ tempoibz applicent ⁊ vz multu i dolore capit lac mulieris mis
ce ⁊ infrigide cu oleo violaꝝ et pona int nares cu pluma
et i frigidatio fiet cu supdict qditoibz obsuat

Eger quoque

odoret hic pomit cura doloris capit p odoromenta p uemetia
ex co uel san d q eger odoret camphora aqz ros ⁊ salic ⁊
violas ⁊ silia sic nenufar ⁊ fra sc ⁊ se cit ⁊ sandali al Ca
est quia talia odoromenta sut fra ⁊ cofortatiua ⁊ phibet ua
pores ascende quia licet aqua ros sit fra hz tn qfortac ⁊ silr
salices cu sint fre ⁊ hude remouet qplexioz malaz ca ⁊ siccam
⁊ possz poni sic in forma ℞ floꝝ violaꝝ floꝝ nenufar floꝝ
salicu an ʒ j. ros rub ʒ ß. camphore grana duo i. adpondus
duoꝝ gnoꝝ tere al q. s. ad i corpand pul subtilit ⁊ misce
oia malaxando cu aqua ros electa ⁊ fiat pomu pforatu in
medio ⁊ ide pa odoret illud pomu ualz valz et i fe do capit

no^{te}

no^{te} bn

vel sit fd sine cera / si vult / sic fiat pix subtilis expedit et
ponatur in panno lineo subtili et raro et ponatur in forma rotunda et as-
pergatur aqua ro/ et continue fario / ut melius penetrat virtus medicine ad
cerebrum per evaporationem / vel odoramenta / vel inunctiones / qua si ponatur
medicina supra frontem / **Et si fortitudo** hic regredi ponendo tuta
pro inunctiones dolor capitis ex co d quod si fortitudo fuit multum fortis
sumatur de opio et camphora ad pondus duorum granorum ordei sol3 d q b3
duo grana et dissoluatur in oleo de salicibus in iniciantur in aures et nares
et intellige de oleis frigidis sicut violarum et madragore et est ultimum
remedium. Nota tamen quare valet ista medicina / valet cum dolor est fortis quia forti
morbo debetur fortis medicina p. G. quod camphorum quo illius elleborus
periculosus / modo opium et camphora sunt fd in ultimo ideo valet in dolore
ultimate malicie primo modo [illegible] amelirando et stupefaciendo Sed ista olea
que ponuntur in nares debent poni in parva quantitate scilicet due gutte et quod sit
actu tepida et parum morentur in quia si ponentur in magna quantitate
timendum esset de lesione nervorum cum sint multum frigida quia frigidum inimicum est
nervis quanto camphorum et debet esse actu tepida quia timetur de extinctione
caloris naturalis et et de destructione organi vocis frigidi Sed parum debet ma-
nere quia timetur de putrefactione et corrosione et fistula ideo debet decli-
nari caput ut exeat cum [illegible] te non si exitus oleis positis in nare vel
fronte attidat lesio debet super nares vel fronte poni aliquid contrarium eis
in complexione sicut modo [illegible] de castoreo et tiriaca et oleo calido dissoluto
applicetur et cassea lignea Sed proprietate remouendi malicia narcoti-
corum / Similiter ut tiriaca et castoreo et modo de croco et cassea lig-
nea dissoluta in oleo camio et applicetur et ista talia narcotica cor-
rigunt quia inferunt magnum nocumentum remouendo [illegible] **Et si cum**
pdict / hic est pars prima capituli in qua decidat de doloris capitis pro-
venientis a materia frigida d. quod si impedita egritudine caput non sit aliquid
expedit signis / nec rubedo in facie / nec velocitas in pulsu / nec
facies rubea nec citrina ymo pallida vel plumbea / tunc soluendus
est venter cum pillulis cochiarum quas posuit et in venientis in antidotario
suo. Causa est quia quando non apparet aliquod signum dependit sed est signum
quod dolor non provenit a materia calida sed frigida quando enim dolor capitis est et non
sentitur calor ad tactum nec pulsus est fortis est signum quia venit a
materia frigida et quia tales pillule euacuant materiam frigidam a capite in eo valet
ad soluendum ventrem Nota in hoc stat difficultas capituli quia materia frigida facies
dolorem capitis est duplex quedam flegmatica / quedam melancolica / flegmatica

Syr⁹

du⁹ / cu reuīte / ꝫ sine reuīte / vn in fleu^ca exns i capite qui est geta
ꝫ sicca dꝫ sit digeri ℞ radice acheri radicꝭ cypi an̄ quartꝭ ß aristo
·ro· ʒ·ij· i tlorꝭ squille ʒ ß veronī· salue centauree moꝛꝭ ma-
iorane folioꝝ· lauri rute betho^ce an̄ ℥ j· anisi maratri se-
siseloes se basilicōis an̄ ʒ ß liquiꝛ rase vuaꝝ passꝭ mūdꝭ ab
arillis an̄ ʒ j· ꝫ ponat ista duo ad ꝯpiandū qualitates aliaꝝ
reꝝ ꝯtuꝭ sticados floꝝ anthos an̄ ʒ j· uel ʒ j· aceti al ʒ· j·
uel ʒ j· uel ʒ ij si esꝫ debilis· ꝫ si no h̄eat ponat rubeu mell
electi zuccarꝭ al lb ß fiat syr⁹ pfte clarificatus usꝫ ad quartꝭ b
uel fm̄ estimatiōe medici ¶ Et si in esꝫ multu fra pnt addi spēs
aromatice ꝫ gariofili cubebe domestice piperis lon· an̄ ʒ ij et est
multu acutu / ꝫ satis gratiosu / ¶ Cubebe em̄ multu cōfortant
caput ut dicit auicē ¶ Nota etiā si no pt expectare ꝯfectoꝝ uel
si e paup fiat sic ℞ oximellis diuretici / uel squillitici lb j· et
admistre cu aqua decoctiōis salue / ꝫ sticados quia ista duo di-
rigūt ad caput / ꝫ ca est quia oximel de se no hꝫ magꝭ uirtutē
ad caput quā ad sto^m uel ad aliud mebru ¶ Sꝫ cu dat cu decoc-
tione vm⁹ herbe appiate ad caput digi ¶ materia ua digesta sit
tale laxatiū ℞ pillaꝝ cochiaꝝ ʒ ij pulpe coloqn̄ bdellij sub-
tilit pul^ti an̄ ʒ ß uel ʒ j· si est bn̄ fort· misce omia malaxa de
cu sirupo sticados arabicꝭ uel cu decoc^ne salue ꝫ fiat pille
ad mo^m ciceꝝ ꝫ admistret i introitu lecti ¶ Si pa dicat se h̄re
guttur strictu ꝫ no possit capere pillas fiat talis colatura ℞ floꝝ
sticados arabicꝭ quia eua^nt fleu et meliꝰ ß ꝯ sebemesue floꝝ
borꝭ ꝫ buglosse an̄ ʒ ß vuaꝝ passꝭ mūdatꝭ ab arillis ʒ j uel ʒ
j ʒʒ al se basilicōis an̄ ʒ j· an̄ ʒ ij turbith al· bn̄ gumosi·
mundati i tus ꝫ extꝰ agarici electi an̄ ʒ ß uel ʒ ß corticꝭ mira-
bolaꝝ kebuloꝝ infusoꝝ pnocte in decoctione pdictoꝝ ʒ j ꝫ ß in
aliis ʒ j ꝫ ß fricent demane fortit ꝫ colent ꝫ colatura admistre
i aurora ꝫ si est delicatus dulcore cu ʒ ß zuccarꝭ candi ul cu
ʒ ß zuccarꝭ ꝯdit ¶ Sꝫ si in fleuma sit cu reuma in qua e piculosu
appa i hoc casu ꝯtēr eriat dꝫ materia digi i hūc mod ꝫ te ꝯtēr
vtīn i cismis ꝫ diureticꝭ calidis ꝫ tuc in fiat fluxibilioꝝ / dege-
rat igit sic ℞ cypssi folioꝝ salue an̄ ℥ iij i masticꝭ olibani
an̄ ʒ ß al ʒ j· nucꝭ muscate nucꝭ cypssi an̄ ʒ ß i lignialoes

ʒ ij i al. ʒ ij si paup e suffitiat ligni aloes mellis electi panis
zuccar an lb ß. fiat sir9 clarificans usque ad quartam. & iste me
dicine sunt calide stiptice et tales competunt hic. Calide competunt q
m est fleumatica et stiptica ratione fluxus **Pillularum cochiarum**
hic ponit confectionem de qua dixerat et mencionem fecerat et recte iac
hic recepta sicut in antydotario nycolai et dicit q debz accipi de pul. picre
G. in qua non est nisi una medicina laxativa s. aloes Alie sunt impinctes
confortantes et accipi pul. cologn. et turbith et fiat pille q sufficit p
dicte viribz et si bn computaverit erunt ʒ ij et ß i pondus duorum de
nariorum e dos istius medicine Causa quare ille pille q e quia in a
i trat p maiori pte euacuant fleumata excepta stamonea que co euacuant
ponitur ut alias hz acuere ita q accelerat et parat medicinam. Aa ca e q
raro e q m fleumatica sola et pura ptz cum non sit dare humores primi et p
nosticorum. Complemento illius laudabilis est vomitus et primo ta f i doc q
co de humoribz et 3o colligz et io q cum fleumate peccat co io poni stamo
nea et non solum iuvat alias medicinas in suis operacionibz sed et euacuat co mix
tam cum fleumate et debz dari i pua quantitate et intelligit de stamonea tac
ta i dyagridio et dz confia cum sirupo sticados arabici vel a medicine
huius respectu et virtute ad caput **Post quam vero** hic ponit cu
ra p odoramenta et inunctiones q dolor e debilis ex m fra d q
qn venter laxatus fuerit debz inungi cum medicina predicta vel epythimari
cum oleo sambucino i de floribz maiorane vel de floibz basiliconis
maior vel de beon i de oleo de pipe al. intitar in nares et odorz
al galiay i confectioz ex aromaticis calidis ut ponu ambre et in
sufflet muscus in nares p nastale vel p papiru et pa p ea att
hat hanelitu p nares Causa quia an laxatoz ventris ratione
multitudinis matie non posset consumere neque resolvere sed magis dissolverez
co i duceret fortiores dolorez quam prius. Sz si prius venter sit laxus valz
q removet malaz complexionis fraz i duratam a mala fra et cum hoc co
sunt residuum matie precedentis Eadez e ca de odoramentis et embroca
tione quia confortat cerebrum et removet malaz complexionis fraz Idem
de musco et pipe et de aliis apparat ad caput recepta tal odo
ramenti dicta ca devenite odoramentum paciente dolore capitis
ex mala fra e istud Re lapdani purissimi ʒ ß al ʒ ß vel ʒ i
si vis multum facere ligni aloes storacis calamite an ʒ i gariofi
mit muscate se basiliconis an ʒ ß al ʒ ß pulveri da pulveri subti
coquassando coquassent cum pistillo calido et e lapdanu q dz

Pistari misce omnia malaxando cum aqua ro: mustata in qua sit de:
virtute musci/ vel de eius s[ubstanti]a/ quia melius penetrat// vel cum aqua
ro. de damasco quia calidior est et acutior quam urina et fiat pomum
in medio perforatum et istud est pro pauperibus// postea dicit aliud ubi ita:
Ambra etiam sicut dictum est de istis quod valent in hoc casu/ sit dicta de:
oleo castino et oleo de lilio et balsamo/ Gordonius laudat in fumo oleum
de lilio/ et est forte in hoc casu/ et alii cum pretereat castoreum Quod
si egritudo// Hic ponit curam doloris capitis procedentis ex nimia fri[gidita]te
quando est dolor multum fortis et hoc propter rationes/ dicit quod quando dolor est
multum fortis et infestat pacientem sumat de euforbio et castoreo:
sextam partem ℥ i. ℈ s. pulverisetur et mittatur in nares per nastale et te-
neat in manu ut attrahat id est adorandum cum anhelitu// Non cum
quia signum est quod fri[gidi]tas inducta est in ultimo sui malicia Ista competunt
quia sunt in quarto gradu calida et possunt removere materiam fri[gid]am facientem
dolorem et quod ista non sunt talia quod possunt perse fluere ideo possunt dissolui in
oleo calido in qua quantitate incipiat/ et actu tepida et paciens sentiat In
cephalea vero Hic regreditur ad ponendum curam doloris capitis
a calida causa per emplastrum/ dicit quod thefalea calida ipse multotiens pro[b]avit
fluxum ventris cum thamarindis et non invenit melius pariter quod in
cephalea calida hoc emplastrum/ cuius receptam ponit fronti et appo-
nendum et temporibus// Causa est quare valet tale emplastrum quia est
ex medicinis frigidis et humidis et est quibusdam caput confortantibus
ut aqua ro. Dz que est causa quare iterato dicit poni in aqua ro. et
postea super locum illum Causa est/ ut conforteretur virtus amplius
non dispergatur cycef menitha i. succus celidonia sanfel h[abe]nt sy-
nonima Auitene est lignum habens virtutem sandali huius tres sunt species
s. al. rub. et aromaticum Auicenna non ponit nisi duas s. al. et rub/ vel
fiat tale emplastrum pro pauperibus Rc succi lactuce dul. fca residencia
ut partes terrestres remaneant/ et non iret nisi sola aqua fri[gida] et
hu[mida]. succi semperuiue vel solatri si vis facere fortius ponas vinum
non dico tria quartas. s. aceti ℥ s. farine papaueris al. q. s. misce
omnia et fiat emplastrum mediocriter liquidum/ certe quod istud est sopori-
ferum quia fri[gidu]m et humidum et capitis confortativum propter aqua rosarum et
super frontem et tempora applicetur et si remaneret stupefactio
in virga frons et tempora ut dictum est super hoc quod sequitur Rc opii
partes equales ut ℥ ii et fiat emplastrum cum aliquo succo vel aqua

ro ꝛ aceto / Sz in melancolica dz digeri sic Re borag cu toto
bugloss cu toto radic athon radic cypi tortis radic fo li petro
an ʒ . j . miior squille quart ß vtriusq salue sambuti folioꝝ
lauri bethoñ sui tre an m . j . Syr i mia est bonus syr d suo
tre Anisi maratri se basiliconis asari an ʒ ß . liquir rase vuaꝝ
passꝫ mud ab anll an ʒ . j . floꝝ anthos utriusq sticados an ʒ
ß . floꝝ borag buglosse an ʒ j ꝛ alia que mundificant sang
aceti al ʒ ij mellis electi panis zuccar an lb ß fiat syr clarifi
catus bn usque ad quart . v . vel sit ad i ideng matioꝫ grossam
Re oximell squilliciti lb . j . sirupi de suo tre quart . j miscean
cu decoctione sticados arabici / laratiuu pt esse tale Re yeraruffi
ni ʒ . ij ꝛ ß / ß loto eius yeralogodion lapidis lazuli bn abluto ʒ .
ij se basiliconis pul miste omia malarando cu yeraruffi
cu syrupo sticados arabici ꝛ fiant pille ad quatitate citer et
administretur in introitu lecti / Pro delicatis vel debilibus Quia
yeraruffi est fortis Re loto eius dyasene vel dyaborag buglosse
sticados arabic an ʒ ß liquir rase vuaꝝ passꝫ mud ab anll
an ʒ . j . thimi epithimi polipodij quercini folliculoꝝ sene an
ʒ ß anisi se basiliconis an ʒ ij fiat decoctio i sero caprino ꝛ i de
coctione tpet pnocte cortic mirabolanoꝝ indoꝝ bn gumosoꝝ
ʒ . j . fricent demane fortit ꝛ colent ꝛ colatura administre i auro
ra dulcore cu ʒ . ß zuccar vl candi / Emplastrum / hic ponit cura
pemplm doloris capit prouenient a frigi / ꝛ pmo pemplm / 2o do
cet administrae vinu i tali dispone / 3o balneare / 4o embrocationes
ptes ptebunt / dicit pmo sic q accipiunt illa que ponunt ibi et
fiat exillis puluis subtilis rone ruthe et marubei ꝛ cu vino
veteri distprent ꝛ fiat crost / illud emplm e maxime efficacie
et in dolore capit ex fri ꝛ in antiquo doloe ymo no solu i ist
ß i mult alijs valet / Nota q triplex emplm valet in tali dolore s
debile mediocre forte / debile qd declinat ad caliditatez mo cu
ultra temperamentu / ꝛ p illud emplm itelligit fomentationes ꝛ frica
tones quia utroqꝫ mo pnt fi / ꝛ pt forma empli sic fi Rasis sic
Re lapidani purissimi ʒ x mar ʒ . v . mlij mo cu coriesa ʒ . j .
ꝛ ß terebentine ʒ . j . Alias me nas ligat terebentina ne pul ca
dant . pul da pul subtilit coquassanda conquassent cu pistello
calido ꝛ misceant omia malarando cu oleo camo . ꝛ fiat emplm
tenue ad quatitate vnius palme q . i longi ne ꝫ quinqꝫ digitoru
i latitude ꝛ ponat sup comissura capit vel sup ptez dolentez

anteriorem uel supra partem dolentem Unde utendo isto emplastro magistri
crarem[us] et illud emplastrum sum expertus in fleumate fluente ad oculos
raso capite et desiccabit humiditas descendens ad oculos loco emplastri
potest fieri talis sacculus de rebus temperatis et modicum vergentibus ad calidita-
tem Recipe florum melliloti quartam partem Et si queras quare non pono camo-
millam dico quod potest competere sed magis aperiatur melliloti in isto casu milii
modicum torrefacti ℥ j. quassentur excepto milio et fiat sacculus
ad quantitatem unius palme in longitudine quinque digitorum in latitudine
melliloti et milium temperata sunt tamen vergunt ad caliditatem et idem est
intellectus de omnibus eius virtutis ut est oleum de camomilla uel melliloto
Uel embrocatio fiat de camo et melliloto et decoquatur et fiat em-
brocatio super caput Et si ista non sufficiat transeundum est ad fortiora
Unum emplastrum medioris uirtutis ualens in hoc casu est tale et est
experimentum avicenne Recipe cucumeris asinini absinthii conquassatorum
ana ℥ ij aque dulcis olei quantum ana quartam partem j. bulliant simul super cine-
res calidos usque ad consumptionem tertie partis et cum decoctione fiat em-
brocatio super locum dolentem Et de isto experimento dicit auicenna quod
una vetula samaritana curabat omnem dolorem capitis in diuturno
et loco istius possum uti tali emplastro alio Recipe emplastri aposto-
licon ℥ iiij et malaxentur cum oleo camo et extendatur super alutam
secundum quantitatem partis dolentis Uel loco emplastri potest fieri talis sacculus Recipe
bethonice sicce ana ℥ β florum melliloti milii modicum torrefacti ana ℥ j.
florum anthos sticados arabice ana ℥ β alii ana ℥ ij conquassantur
omnia dempto milio fiat sacculus ad quantitatem partis dolentis
Olea medioria sunt tria oleum de balsamo de lilio et oleum
costinum et de istis fiat epythimatio uel embrocatio Emplastrum
vas forte secundum virtutem et ualeat Causa est quia in ponuntur res calide
in quarto gradu ut removeatur mala complexio frigida introducta a
tali materia Sacculus confortantis emplastro vas potest esse iste Recipe be-
thonice sicce ruthe sicce ana ℥ β florum anthos florum sticados
arabice ana ℥ j. se basiliconis se ruthe ana ℥ β conquassata
et fiat sacculus super partem dolentem et si totum caput doleat fiat
capellus ad totam formam capitis de eisdem Et recordor de opera-
tionibus quas facimus hodie medici quia nunquam facimus sacculos
quin ponat in de rosis ad confortandum caput deus confundat
ipsos quia in isto casu nolumus resoluere materiam et ponimus rosas que

no

confortant / et prohibet resolutionem materie / quia sunt frigida et stiptica / et
claudunt poros / et ideo male operantur tales medicine. Olea fortia in isto
casu sunt duo / oleum de euforbio / et castoreo / et de istis debet accipi
post si ungere / vel embrocatio vel epythimatio cum decoctione her-
barum Rasis tamquam bonus suasor posuit remedia optima / cristoni
sata i. fortiter cribellata / nuce / fuit sufficiens uti duo s. istorum croas-
torum multotiens quia habet operationem et virtutem forte quando reiteratur quo-
s. auris capitis / s. in quo est dolor resolutivus s. illud emplastrum etc.

Egrum vero hic docet administrare vinum in cephalea frigida d.
quod in hoc casu dandum est vinum forte et vetus. Non vinum valet propter
tria s. confortat virtutem / etiam generando spiritus et sanguinem / qui erant
obtusi / et ebetati / a frigiditate cerebri et suffocati. 2° quia remittit
malam complexionem frigidam et humidam inductam in capite cum recente et
vinum est calidum et siccum in virtute. 3° quia tale vinum subtiliat talem
materiam grossam frigidam et eam resolvit et parat expulsionem. Sed vinum
novum multas habet superfluitates sunt resolute in processu temporis et est
penetrativum. Nota secundo quod tale vinum vetus et forte debet administrari
in parva quantitate quia quando est forte si administretur in magna quantitate
augmentaret morbum frigidum secundum Galenum 2° de morbo et accidenti de causis morbi fri-
gidi et hoc duplici via / vel resolvendo spiritus et calorem naturalem / vel quia
rigorem acquirit in isto **Cum autem cephalea** hic ponit cu-
ram per balneum d. si talis passio duravit per unam septimanam mitte-
dus est patiens in balneo. Nota tale balneum est duplex vulgare et particulare
vulgare est triplex aureum / ut stuphe / et valet quia habet resolvere materiam
que remansit post evacuationem et non cum / et ideo dicit Rasis si per unam eb-
domedam remansit dolor quia tunc totum non est digesta et in parte eva-
cuata per medicinas productas. Primum est igneum / vel aereum et fit sic la-
mina / vel lapides candentes / ponatur in fovea / quando autem calefacta fuerit ille
removeantur et patiens intret foveam / vel in furno remoto pane / ut
fit in ydropisi / vel paralisi et similibus frigidis materias et humidas / et illud
resolvit materiam remanentem et malam complexionem frigidam et humidam alterat /
Tertium balneum est aque calide / et tale est duplex naturale et artificiale // naturale
ut balneum sulphureum quod competit in materiis frigidis et humidis ut para-
lisi. Sed artificiale fit cum decoctione herbarum calidarum / et quando medicine
posite in sirupis coquatur et in decoctione productorum patiens balneetur

et fiant sacculi in balneo et tale balneum virtute resolvendi materiam
que remansit et removet malam complexionem istud balneum sume valet
post purgationem Secundum balneum particulare est subfumigatio me(dicinis) calidis et
siccis ut folia lauri sticados et similia ponantur in simul ita ut
coquantur in aqua et fortiter cooperiantur sic quod vas non habeat nisi mo-
dicum foramen et per illud ibi ponat os et nares et fiat stomacho
vacuo Nota quod balneum tale non solum valet ad caput ymmo quod ad
distrasiam totius corporis Secundum particulare balneum i. suffumigatio solum valet
ad distrasiam capitis unde confortat caput quia materiam resolvit et
consumit thephalee i. dolorem capitis Et super caput hic ponit
curam per embrocationes dicens quod super caput dolentis debet diffundi aqua
decoctionis camomille sticados maiorane etc. Nota primo quod valet em-
brocatio ex rebus habentibus respectum ad caput resolventibus materiam
alterantibus malam complexionem fr(igid)am et humidam Secundum si querant quare non
posuit hic curam male complexionis frigide capitis sive materia cum antiqui anti-
qui ponant Dico quod cum est dolor proveniens a mala complexione
frigida cum materia et sine materia eodem modo curam presupposita evacuatione materie
facientis dolorem requiritur enim in istis calefactio corporis in mala com-
plexione cum sine materia non post evacuationem requiritur alteratio ut dicit
dicit primo cum f. ... sigillatim i. singulariter Cum autem
cephalea hic ponit curam doloris capitis provenientis
a stomacho et e(st) pars principalis capituli et dicit quod si dolor capitis totum
affligat cum commixtione debet administrari paciencia panis infusus in
succo malorum granatorum vel citoniorum vel uve acerbe vel succo
triangulorum etc. Nota dolor capitis procedens a causa in cerebro est duplex
a causa privata ut a materia existente in cerebro et cura huius dicta est supra
per Rasim et fecit mentionem in principio huius capituli alius venit a causa
... procollitur que provenit ab alio membro ut a stomacho matrice
vel arteriis menstruorum vel a splene epate vel toto corpore
Secundum ut plurimum semper fit a stomacho Cuius causa est duplex primo quia directe
tius caput et cerebrum respicit quam alia membra Secunda est quia
vie sunt magis late et habet maiorem collig... cum cerebro quam alia me-
bra quia per ysophagum ad cerebrum demandantur illi fumi causan-
tes dolorem capitis similiter habet colligantiam per duos nervos descendentes
a capite a parte anteriori cerebri ad stomachum Nota quod talis dolor provenientis

asto e du^b . s . ante cibum uel ante . fra / ut ex indigestione causata Iste
qui puenit ante cibum est maior ante comestionem et cessat post comestione
Causa e qr fumi ad comestionem e calidior et ardent qui post
cibum co sit cito inflamabiles et inflamantur et sic eleuare fumi corrupti
ad caput et causant dolore / et post comestionem caliditas remitti
io fumi m eleuantur et causant dolorem / Sz qui uenit ante fra ue
ffra digestione tibi no immediate post eius assumptionem / Ca est qr
facta digestione e maior aggregatio superfluitatum qui ante et
amultis superfluitatibus eleuantur multi fumi ad caput qui sunt causa
doloris Et cura doloris capitis puenientis ante cibum ponit hic tas
d . si ante digestionem ueniat quia post assumptionem tibi no competiue buc
celle panis infusi in illis succis cum sint fri et digestionem phibientes sz ass
bu cum sint fri et et repressiui / et cum sint stiptici faciunt reprimere
istos fumos ad fundum stomachi et ratione frigiditatis phibet ascensum va
porum ad caput et in prmo pax qui uenit dolor capitis a co . ex m
in stomacho ut faciat descendere co . ad fundum stomachi et repri
mit eam / No go q tas . no nominat dolorem capitis pucientis ex alys
membris quia in ca dolor capitis pucientis ex alys ex membris duo
requirunt . s ex parte membri madantis / et ex parte membri recipientis / qr ex
parte membri madantis aquocumque sit siue sit epar / uel matrix / uel
totum corpus / tria requiruntur / primo eleuatio materie a qua eleuantur va
pores / ut si asto pcessit / uel puomitum / uel clistere / qr in dolore
capitis multum valet clistere / uel secessus / quia sic ducit materiam
ad infirmum / et cottidie uidemus hoc maxime competere in dolore capitis
Si a matrice fiat euacatio menstruorum racionibus membris pregiones co
nemetes / et si no pillulu modum cure flobothomentur cattie / No requiritur
alteratio materie mala complexione que e ca eductionis male materie
et illud fit semper pregnum ut si e mala complexio ca . alteratio fit cu
fus / 3o requiritur phibitio ascensionis vaporis ad caput et hoc fit cum
stipticis / ut cottana / et pira post comestionem et coriandrum que damus
post comestionem que sunt stiptica et coadunat partes stomachi et
phibet ascensum vaporum ad caput / Si sint in membro madanti
competit bolus armenicus qr phibet ascensionem vaporosam et fumosam
ad caput . Sz ex parte membri recipientis requiritur confortatio membri
ut puta capitis ut no recipiat uapores in quo multum vz sacculus
de rosis positus in aqua ro cum modico aceti et hoc sic vim n dolor

esset contrarius ut contrarium sit in se triaria per fluxu san . narium et no competit
appo ro sed aut aque stiptice / Sed competit crisim iuuatiua ut sudor pro-
cet / aut fluxus san . narium / uel vomitus / et si videmus quod crisis prohibea
debemus nam adiuuare euacuando nisi uirtus sit debilis ideo quando expectamus
crisim per fluxum san narium tunc caput tunc dolet non debemus sedare
illum dolorem / sed expectare crisim ut dolor recedat / ~~Si autem te~~
phalea / Hic ponit curam doloris capitis causati a caliditate solis et pot
tria rememoria . d . si dolor capitis proueniat a causa extrinseca primitiua caliditate solis
uel ignis / debet imbugi caput cum oleo ro . et aceto ita quod quatuor partes
sint aceti et quinta olei / et non sicut Gordonius dicit quod aceti sit mor-
dicatiuum / Non dico primo causa quare acetum et oleum in frigidatiuum valet causa
est quia ille dolor est causatus a caliditate solis que introduxit causa malam
complexionem causa / et quia ista sunt frigida ideo remouent malam complexionem causa et con-
fortant quia stiptica / Et intelligit Rasis quando est mala complexio sine materia quod
si esset cum materia ut si sol esset causa eleuationis vaporum ad caput ratione reple-
tionis / uel quando fiet putrefactio ratione ebullitionis humorum tunc non solum com-
petit alteratio sed euacuatio / unde si per san . debet si flobotomia / si fleum cum pillulis co-
chijs et cetera / Nota secundo quod Rasis intelligit curam doloris capitis proueni-
entis ex balneo frigido / uel crapula / Item tertio quod dolor capitis proueniens a causa
extrinseca est triplex ut ingrediatur comprehendamus dolorem capitis ex causa extrinseca primo
ex rebus inducentibus malam complexionem causa ut sol / uel medicine multum calide / ut eu-
forbium et cetera / Alius est dolor inductus ex mala complexione frigida / ut amne / uel
aqua frigida / uel aere frigidissimo / Aut cum emplastris multum frigidis et cura per contraria
causa que dicta sunt supra / quia qui bene diffinit contraria consequitur / Tertio causatur
a rebus inducentibus solutionem continuitatis / ut casus / percussio / et de istis Rasis hic non
ponit curam quia iste partem illud pertinet ad librum quartum qui tractat / de cyrurgia
Ex istis patet hic distinctiones doloris capitis quod quidam uenit a causa intrinseca / et
quidam extrinseca / a causa intrinseca triplicat / quidam a mala complexione causa sine intus
sine extra ~~sicut cum embrocatione~~ et licet tamen per frigida applicata ab extra sicut
cum embrocatione sacculo emplastris et cetera / Tertio a mala complexione frigida et cura per
applicationem calidorum applicatorum ab extra nisi esset mala complexio cum materia quia tunc
per illa applicata ab extra curare dolor et tunc non solum competit competit
alteratio sed euacuatio / Tertio causatur a solutione continuitatis / et cura pertinet cyrurgiti
Sed dolor causatus a mala complexione et materia intrinseca est duplex . scilicet a causa primitiua / uel continua
ut a causa externe in aliis membris / et utraque istorum est duplex / quidam cum materia
et alter sine materia / ille qui est a causa primitiua cum materia curatur per euacuatiua et
alteratiua / Si autem sit a causa continua competit prohibentia ascensum
vaporum ad caput / et confortantia cerebrum / et si dolor sit sine materia curatur

solum p alternantia / Alter e dolor qui puenit a ca. exnte i cebro / et hoc
dupl. uel sine materia / et cura solu p alternatia / uel cu m. et hoc dupl. uel
sine m / aut cu reute / uel sine reute / Si cu reute p alternatia et euacua-
tia que prius posita sunt / Si sine reute solu p alternatia / Sz aut proueniret
ex ebrietate / uel crapula / reducat ad curaz doloris prouenient a sto qui competit
vomitus / **Nec tamen** hic ponit 2m remediu d. q si cephalea
no conuenient ex dictis cura curanda eit cu fortoribz i frigiditatibz etc.
Ca est quia mala complexio ca. pt esse multu et altiori gradu / et oz q
agens sit prestancius passo quia forti morbo forte oppnit medicina / et io
no sufficit oleu ro cu aceto ymo forciora **Si autem ad huc**
hic ponit aliud remediu fortius et hc primo / 2o excusat se et pz d. q
si ad hoc permanserit et fiat forcior et nullo mo remoueat p alternatia / et
timeat q eger uisu amittat / et aqua ab oculis descendat cutie
typporum sint incidende et extrahende / Ca e quare no solu innuat alterna-
tia quia no solu i ducta est mala complexio ymo ets fiu mali va-
pores multi ad caput qui eleuat / et quia tunc fit magna disso-
lucio / ut i hyeme de glacie sole veniente et agente i glacie / quia
dissoluit eam / et istu humorez facit fluere ad oculos / quia sunt membra
rara quia tunc solu no pnt digere nutrimetu ad oculos veniens
etiaz tunc est timendu de amissione visus / et tunc incidat cutis prius
postea cutia tunc / uel ligentur / uel cauterizet et prt hoc innuit Ras q
dolor capitis no pot remoueri prista statim dicta / tunc e signu q no
prouenit a calefactione / s etiaz multorum fumorum eleuacione / et i isto casu w.
Ras q incidatur cutie **Hoc tamen q curat** hic Excusat se
aliquis diceret quare hic deciat de incisione venarum quia illud ptinet
ad cyrurgiam Rndet ipse q no est intencio sua tractare de ptinentibz
ad curam / s deciat solu illud q facit ad maiorem curacionem doloris capitis /

D**E uertigine et scothomia** Circa rubrica no- Capm 2m
q i scothomia et vertigiez est conuenienia et dria / quenienta
quia utraqz causat ex vapore exnte i vijs spiritibus visibil. s. i
neruis opticis / et arterijs et venis prt anterioris cerebri / et propterea de-
ciat Ras simul de istis i eodez ca. / 2o conueniut quia utraqz infert
nocumentu et lesione visum et virtuti ymaginatiue / Sz dria est / q scothomia
causat ex vapore grosso fumoso quieto i vijs spiritibus visibilibz et i ve-
nis et i arterijs prt anterioris cerebri i primet suaz sclitudiez in
humane humore cristallino / uel i potencia visiua / et prt hac videt
res ex. que no sunt ut musce ad similitudinem 2m colorez et fi illi

vapor et sicut res extrinsece imprimit suam similitudinem in sensibus ita res intrinsece in ymaginatione et ymaginativa ymaginatur res que non sunt. Et dicitur stothoma a stotos quod est quod est videre et unas quod est musca quia visio muscarum quia species in potentia visiva impressa imprimit suam similitudinem in potentia ymaginativa ideo potentia ymaginatur illud esse extra quod non est quia sicut imprimitur in exterioribus sensibus ita in interioribus. Sed vertigo causatur ex vapore fumoso subtili existente in viis spiritus in venis et arteriis partis anterioris cerebri inducente motum illius vaporis et imprimente suam similitudinem in potentia visiva et ita in ymaginativa et quia illa res est subtilis non vi movendi et ratione subtilitatis inducit motum in spiritibus ut de vento ideo videntur res que non apparent que moveantur et res que non sunt extra videntur. Similiter virtus ymaginativa ymaginatur moveri que non moventur ratione motus inducti in illis vaporibus quia sicut res extrinsece inducunt similitudinem suam sic intrinsece ideo tunc videntur hominibus quod omnia moveantur in girum. Nota secundo quod vertigo et stothoma sumunt diversimode quantum ad eorum originem et sic sunt actio corrupta visus quia visus corrumpitur primo ex illis vaporibus inducentibus motum in spiritibus vel actum videndi quia visui apparent res extra que non sunt vel moveri extra que non moventur et ideo est actio corrupta. Alio modo quantum ad eius complementum et sic sunt actio corrupta ymaginationis quia vapor inducit similitudinem suam et virtus ymaginativa ymaginatur res que extra non sunt vel moveri que moventur et licet dicatur actio corrupta visus secundum initium tamen debet dici actio corrupta ymaginationis quia retineat finem et complementum et a fine fit denominatio secundum philosophum de anima. Nota quod apud me tamen sunt tres cause stothome et vertiginis scilicet causa primitiva antecedens et coniuncta. Primitiva est res non naturales causantes vapores in cerebro ut cibi scilicet leguminosa [illegible] sicera vinum novum et calor solis et moveri circulariter in girum ut faciunt pueri ira tristicia sompnus imperfectus et quies et cetera huius rebus non naturalibus multiplicantibus vapores in cerebro. Cause antecedentes sunt quatuor humores quia ex quolibet humore potest elevari vapor ad caput qui est causa istarum passionum in diverso. Si ex sanguine apparent res rubee et cetera huiusmodi sicut fulgentibus dominus sanguinis. Si a colera apparent res citrine et sompniat volare et facies est ei citrina. Si a flegmate videntur res albe et quod sit in aquis et facies plumbea. Si a melancolia apparent res nigre et quod ploratur angustia tussit et sompniat res turbules. Causa coniuncta sunt vapores elevati ab istis

huoribz / et si sit vapor fumosus / et quietus tunc scotho[mia] / Si vero subtilis
mobilis vertiginem / et est tunc vertigo quieta / Nota quod quod vertigo et scothomia
magis visui debentur quam aliis sensibus exterioribus propter triplicem causam
primo quia virtus visiva est propinquior ymaginatiue quam tunc ad organum
quam virtus alterius sensus exterior / quia organum ymaginatiue est in primo
ventriculo cerebri et nervus illum ventriculum est oculus et eius visus / 2o quia
in scothomia et vertigine dicitur esse corrupto spiritum / et visus magis ha-
bundat in spiritibus quam aliquis alter sensus / et propter hoc nervi optici
sunt concaui quod non est in aliis sensibus ut 4o de morbo et quia in ipsis
spiritus corrumpuntur ideo citius possunt venire spiritus corrupte ad oculos
cum ibi sint plures et propinquiores ymaginatiue / 3o specialiter de vertigine quia
vertigo recipit motum / et quia motus magis percipitur per visum quam per
alios sensus / Nota quarto quod licet scothomia et vertigo nomine accidentis sig-
nificantur actio corrupta quia scothomia est visio mustata / et vertigo a
verto tis / quia videtur quod omnia vertantur / tunc dicitur ducentes morbi . s .
consiles / et officiales secundum qualitatem vaporum / aut calidi et sicci quia
eleuatur a sanguine et colera in ducentes malam complexionem / siue qui eleuatur
a fleumate / uel melancolia in ducentes malam complexionem frigidam in cerebro / Omnium
sunt officiales . s . opilacio in neruis opticis venis et arteriis anterioris
partis cerebri quia vapores et fumi causant in opilacionem

~~Quid quod est ante~~ Hic ponit curam scothomie et vertiginis / et primo ~~Cum ali~~
a materia calida secundo a frigida ibi quod aut / Et primo ponit curam per flobotomiam / 2o aberte
applicata / 3o per dietam / 4o per medicinam partes partebunt / Dicit primo in d.
primo cum que peruenit a materia prauata / 2o a materia quieta d. quando aliquis videt
quasi esse ante eum motum circulariter / et oculi rubescunt / et tunc caput uoluitur / et
facies / oculi turbentur / et alibi doluerit / in cadem hora / et vene que sunt
retro aures grosse sunt / tunc facienda est flobotomia existis venis / et
ponende sunt ventose in collo et tybiis . s . in locis carnosis super genu.
Nota primo causam quare apparent omnia moueri similiter quia ista passio prouenit ex
vaporibus eleuatis a sanguine in eo quod grosse sunt vene / ostenditur quod est a sanguine
quia nullus humor sunt repletorum nisi sanguis cum vasa perducit primo canonis
fen a doctrina 3a capitulo 1o / Similiter quia rubee fiunt domine sanguis / uel
colere / et ubi peccat aliquis humor cum sanguine competit flobotomia secundum G.
secundo a 4 ~~si exegitur~~ / Sed quare de venis que sunt retro aures facienda
est flobotomia quia flobotomia de istis venis non solum euacuat materiam exeuntis
sed et distrahit ad contraria ideo competit et propter hoc non competit de venis
frontis quia non distrahit / sed magis attrahet ad locum Sed quare

no

Ventosa posita i collo po[ne] cu scarificatione / Ca est qr distrahit
mat'iaz ad ptem contrariaz / In regula e / si egritudo e i pte anteriori
fiat ad partez posteriorez / et co[n]a / ut3 quido amphor[um] posteriora no capi-
tis / Sed quare i tybiis i loco carnoso / Ca est quia distrahet ma-
teriaz ad locu[m] i motu / et rone doloris et / ? ut3 3o togni. do[lo]r ex-
cauit ven[tos]a & talis scarificet[ur] & d3 p[ri]mo scarificari locus / & poni
sup[er] ipm stupa carpinata / & i flam[m]e stupa & poni ventosa
desup[er] tuc fit inflatio & incidat[ur] cu rasorio / & iter[um] ponat[ur]
ventosa / & tuc attrahat multu[m] san[guini]s / & p[er] hoc intelligit liga-
turas dolorosas / quia rone doloris trahent[ur] su[n]t ad locu[m] dolor[is]
et eo[dem] mo pedis i aqua ca[lida] distrahit vapores inferius / Nota dum
vas l3 v[er]m suppo[sit]a eua[cuati]oe vbi s[cilicet] flo[bothomi]a de vena brachii / postea
de cephalica / du[m] no sit phibens ut est costipato ventris / tunc
p[er]mittat[ur] clistere anq[ue] fiat flo[bothomi]a / vel debilitas v[ir]tut[is] / vel
etas / Nota q[uod] dicit qn cade volunt quia aliqn i vertig[in]e e cas[us]
et aliqn non / Et ca casus qn egritudo est fort[is] & qn passio e
multu[m] fort[is] multi su[n]t eleuant[ur] ymo no solu[m] i pte anteriori / s3
i pte posteriori vbi est p[ri]ncipiu[m] v[ir]tutis motiue / et est similis
epy[lepti]e / Sed d[icitu]r casus ille casu epy[lepti]e / quia i epy[lepsi]a e spasm[us] / qui
nerui trahu[n]t[ur] v[er]sus suaz originez / In vertig[in]e no e spasmus
s3 no est casus qn v[er]tigo est debilis & pauc[i] vapores / ~~pp[ter]~~
~~maliciaz inductaz~~ i p[rinci]pio neruor[um] · i · in loco vbi co[n]iungi[tu]r caput
cu collo / sic ibi & no infert[ur] nocu[mentum] i pte posteriori / s3 i epy[lepsi]a est
spasmus pp[ter] maliciaz inductaz i p[rinci]pio neruor[um] · i · in loco vbi co-
niungi[tur] caput cu collo · s[cilicet] in fine nuche & no sup[er] nuchaz quia fa-
cit obliuione / & corruptioz memorie

Et si predicte ve-

ne / hic ponit cura quando prouenit amatia calida con-
iuncta d[icit] · si vene p[ro]ducte no apparuerint / & no sint grosse et fa-
cies su[n]t rubea / tuc e s[anguinis] fle[botomi]a de basilica et no de cephalica
quia d[omi]n[iu]m san[guinis] no est i mebro faties istas passiones / Sed e i scio-
ribz ptibus quia si in superioribz vene appareat grosse s3 no sit
[tu]c i alio mebro / Sed quia i epate mag[is] domat[ur] qua in alio loco
io de basilica / que mag[is] eua[cua]t ad epate sit flo[botomi]a / Sed quare ve-
tose i tybiis quia distrahunt materiaz ad inferiora / Et p[er] hoc i[n]telli[gi]t[ur]
ligaturas i extremitatibz & pos[itio] pedu i aqua calida / ¶ dubitat[ur]
vtru[m] flobotho[mi]a / & vertigo causate ab alio humore / a san[guine] curat[ur]

cura flo'a et videtur quod non p. b. 2o a. / Si ex egritudine d. quando
aliquis humor peccat aliud a sanguine per mediam debet evacuari sanguis sed non
per fleubotomiam / Sed contra est Rasis quia aliter non poneret curam scothomie et vertiginis
acto. / Dico quod humor aliquis in cerebro peccat per peccatum dupliciter / vno modo sine dominio
sanguinis et tunc non competit flo'a / Alio modo cum sanguine et tunc competit
flo'a in quantum humor / quia flo'a evacuat multitudinem humorum
indifferenter quod dominatur sanguis per Avicennam primo canone fen 4a capitulo xx. / aliquando etiam
sit flo'a licet peccet sanguis ut natura sit potentior super residuum ma-
terie ut quinto de ingenio. / Ad rationem unde est si sit dominium sanguinis quia supra
dixit quod oculi sunt rubei propter motum sanguinis qui est humor rubeus.

In hac preterea / hic ponit curam per applicanda quando provenit
a materia calida d. quod in ista specie scothomie provenit ex sanguine epithimetur
cum oleo rosaceo et aceto et quod sint due partes olei / et vna aceti / Causa
est quia hec alterare malam complexionem / et prohibent ascensum va-
poris quia repercussiva et confortativa sunt ut dictum est in 2o
parte 3i. / Nota secundo quod dictum Rasis habet unde quando ille passiones sunt
in principio et augmento quando materia est in fluxu sed quando est in statu / vel declinatione
non competit ymo resolutiva vaporis / vel essent ita apta / vel fiat
sacculus resolutivus / et etiam illa que competunt sunt folia lauri / sub-
catulus per dorsum scisus et totus calidus capiti applicatus / vel
pulmo mutonis / Similiter decoctio camo. anthos. meli. loti et
similia resolutiva que dicentur / Dicitur quod oleum et acetum non competunt
hic quia repercussiva et talia non debent poni super membra principalia / Ratio
non in inflamatione competit in vertigine et scothomia a. ca. ca. / Sed oleum est
huius 3o 2f. a. non quia tunc causaret maiorem inflamationem b. patet quia
est unctuosum et tale est inflamativum secundum ysaac in dietis vlibus patet ante
2o canonis t. 2o t. 9o. / Ad primum dico concedendo maiorem ad probationem
unde est super membrum principale in super emunctorium membri principalis / et ideo
non competunt retro aures quia ille superfluitates quas demandare
a cerebro intendit sed bene super ipsum principale membrum ne nimis multa
super ipsum veniat ab aliis membris ut illa que in ipso est corrigatur
2a est in proposito / Ad secundam concedo a. ad b. unde est inquantum est unc-
tuosum sed non inquantum est mixtum rosaceo / Similiter tale oleum debet fieri de
olivis inmaturis quod non faciunt appothecarii vilissimum / et male quia
confundunt / quia illud est magis stipticum et frigidum / ideo debent esse
tres partes olei et quarta aceti / **Eger vero** / hic ponit curam

no[ta]

pdictaz · d · q egez dz vitare calida cibaria / et dz uti frīs / Nota p°
cam quia calida cibaria i ducunt ebullicōz insaigne / et essent causa
eleuacōis vapoz qui sūt causa istaz passionū / Secunda ca est / quia
cibaria ca multiplicant / san̄ ꝫ / et co · quibz vapores eleuat / dz ergo
comedere fra / ut lentes / Nota secundo q sicut oz caue a calidis · ciba-
riis sīc hoc quia mltiplicat co · et san · sic ab aliis rebz no nalibus
multiplicantibz san · et co · s · aere ca · speculacōe rez profundaz / uel
speculando res profundas / qn e in loco alto / sompnus profundus
nimia vigilia / nimiu gaudiu / que omia mltiplicant co · aq pnt
eleuari vapores **Venter quoque** / hic ponit cura q pueniūt
a nīi ca · p inenas · d · q si pa · sit constipatus / soluendus e vent cu apo-
zimate uel decoccione mirabolanoz / sicut dr in ms ca° decephalea
Nota caz quare valent ista · qn m e ca · / ca est quia oia ista eua ut
colore rubeaz ut dr Jo · hebe mesue / silr si pa · ptz valz quia / que
psunt co · prosunt san / Et ca e quia qn sagis acqrit maliciaz q uti
i co · q° ca · ta dese · sagnea / No quare Ras no ponit curaz stomachoc
et vertig qn pueniūt a ca · extn̄ca · ut amotu cculari / uel cibis / uel
potibz vaporos / et ventos / ca quia cura · istoz ut plu m e remoue
cam pimitiaz / et no copetit eua re / s quiescere / si aliaū copetet eua°
et altera° / que si copetant fiant ppredca / s si a cibis vaporos / et
ventos copetit vomitus / sicut qn pueniūt a ca · ca · stomachi · sic sta
dcē **Cum autem nec rubedo** hic ponit cura stomachoc
et vertig qn pueniūt a m · fra / et pmo m exnte i stomacho p°
i cebro · d · si no appz rubedo in facie / nec etc · se / tuc attendendu
est si habeant nauseam / et subusioz stomachi · i volutate vemedi
et tuc signu est q uenit a m exnte i sto / tc p° copetit vomitus
et postea solua expillis cochiis / et nutmeta eiuz fra / No causaz
si no appz rubedo / nec signa caliditat / quia tuc copetit vomitus
ca e quia signu est q m e fra / Sz subuersio nausea signt ma-
tiaz esse i sto / et tuc copetit vomitus ut m faues istas passioes
euacue / 2° copetut pille ut residuu matie euacue et i i ca tau
mag copetut pille durce / qua cochie / quaz recepi posita e sup
Quare dz abstine a nutmet fris / Causa e quia mltiplicat matiaz
fleuticaz / et multiplicado fleu mltiplicat istaz matiaz friz et hu-
dam / et io abstineat a carnibz porcinis / et aliis cibariis flegma
generatibz / No q bn pnt cari a m exnt i mebris aliis cu ut
plu m a sto et a matrice / uel retencōe mestruoz / Uel a toto corpe ut

i se vel a vesica et ut dictum fuit super de dolore capitis. Unde sicut quando venit ad stomachum competit cura, ita quando venit ab aliis membris ut provocatio menstruorum etc. Unde si stomachus et vertigo veniant ex ascensu vaporum elevatorum ad caput ... in aliquo membro ... aquo membro ista ... non potest ... per me... tunc competit ... rizativa faciens ampullas per quas evacuatur aqua vel materia causans istas passiones vel saltem pars materie et tale potest esse emplastrum. Recipe cantaridarum pulverisatarum abscisis capitibus et alis ... fermenti ... misceantur malaxando cum aqua ardenti et fiat massa de qua ... supra membrum in quo volumus causare ampullas ponatur ut est quantitas unius fabe vel pisi. Similiter competit confortatio membri recipientis et prohibitio vaporum ascendentium ad caput sicut dictum est supra. Nota quod medicina vomitiva potest esse talis. Recipe radicis raphani silvestris ... atriplicis, asari ana ... fiat decoctio in libra ... aque usque quo redeat ad ... iiii et coletur et colature addatur olei sisami quod si non habeat olei communis quia facit naturaliter in stomacho ... croci fortiter conquassati ... aceti ... et admisceantur in hora calidiori diei post ... tuosi ... ejus est ... Si autem vel nausee hic ponit curam stomachi et vertiginis ... in cerebro primo premedicinas ... provenientia ... gargarismata ... Dicit quod si in cerebro passio non fuerit nausea vel aliqua signa talia ... cum pillulis ... multo ... est laxandus. Nota ... si habet signa non apparet valet laxatio supposita digestione materie quia ex quo non est nausea signum est quod materia est in cerebro quia presupponitur quod non sit in alio membro. Intelligo etiam privationem signorum ... et aliis membris et quia pillule ... evacuant materiam ... a cerebro. Et notanter dicit multo ... et ... fieri ... paulatim et non dicit hoc in stomacho ... faciant motum acutum. Nota quod differentia est inter stomachum et vertiginem ... quieta vel privata si venit a cerebro passio est continua quia materia continue est presens in cerebro et non apparet notum in aliis membris. Quando venit ab alio membro ut a stomacho vel matrice tunc passio non est continua ... elevantur vapores ad caput et apparet notum in aliis membris quando venit ab alio membro ut a stomacho vel matrice tunc notabile a quibus descendit.

Inobedientia fervida hic ponit curam inobedientie ... Nota quod ista littera potest dupliciter exponi ... actu ... tia ... est quia ... materiam ... et malam ... cerebri ... et intellectus est bonus ... littera ... quod omnia ... aliqua ... quia ... competit abstinere.

Nota
Cantaridum

Nota
Vomitiva

Nota

utz A^{o} amphoris corporibz humidis / Idem in f^{o} regi[ti] quibz uo flegma

Et io est quia calor est acutior et intencior rone famis / et no inve[t] nutrimentu in quod agat agit in flegma et si sit flegma nale converte[re] in bonu sang[uinem] et io debet evitare comestione p duos uel tres dies ut illud fleu converta[tur] in nutrimentu

Et fiat gargarisma

dicit q postea dz fi gargarisma me[diocri]te[r] quo eua[cuetur] fleu accipi te / Nota q dictu Ras hz vim nisi in corpe disposito ad eg[ritudi]nes pul monis / ut ptis / et vidi duos mori fm auic. 3° ca. f. pma. tr[actatu] tu pmo cap^{o} de vlt. cura[ti]o[n]e eg[ritudi]num capit / ubi dicit q in m fra corpe disposito ad ptis / nullo^{o} debet aministrari gargarismata pptor illud q m. que e in cerebro trahere[tur] ad pectus et fiet suffocacio

Nota cam quare ualet quia eua[cu]at mat[er]iam peccatez aqua eleua[r]e vapores / qui causant scotho[mi]a et pt esse tale garga[rism]a / Re betho[ni]e ysopi an m. j. liquiricie rase uuarum pass mundatarum ab arillis an 3 j. piretri / radic ycos recent an quart. f. se. in maioris sta phisagrie 33 al. an 3 f. mastic 3. j. mellis electi quart. j. fiat apozima pars clarificat / usque ad quart m et accipiat v. coclea ria qualz vice et pa. diu teneat in ore et proiciat ex / et fiat una vice an cena / et alia vice demane / et loco istius dz masticari mastic / uel piretri / Oz piretru hz utute acutaz / rone cui[us] hz mor dicare / io piretru pona[tur] in pano lineo / et pomt in aqua tepida uel vino al / et pom[tur] int[er] dentes et no senti[tur] tm depo[rt]at[ur] i. euacue[tur] post eua[cuati]o[ne]z vlez

In naribus quoque

pomt cura p[er] ic[t]iones . q int[er] nares ponat[ur] aliquid quod calefaciat cerebru que supra notaui[mus] / verbi gra q insuffletur muscus puluizat[us] in naribus / uel oleu costinu vel oleu de euforbio quod pomt[ur] cu pluma Nota qn in[ter]ia in iecto proiciet[ur] in nares tuc puocanda e sternutatio du tu eua[cuati]o vlis precedit / et tuc melius competit / se in maioris / ul sucu cycle cu mo[dic]o pul. piperis / dn sternutacio fort / multu comoruz / et eua[cu]at mat[er]iam peccatez / Nota f^{o} q p[er] ic[t]iones . Ras intelligit omia que pnt applicari ab ex[tr]a f[ec]ta vlt purga[ti]o[n]e / que pnt accipite vapores eua[cua]re ut sut sicut sacculi et olea ca / que hnt resoluere mat[er]iam accipite / et ita p vnu pti[cula]re dat intellige[re] omia alia

Cap[itulu]m 3[m]

De freneesi

Circa rubricaz sut quinque notanda / pmo q ista passio pt nominari qua[tu]or mois p^{o} pt nomari freneesis 2° carabitus 3° tyrseu 4° apia calidu cerebri / pmo pmo noia[tur]

frenes afrenus seu panniculus vestigentibus et retinentibus substantiam
cerebri ne soluatur quia ut plurimum hoc fit in panniculis ut in durmatre
et piamatre 2o dicitur carabitus a suo accidente s. ab alienatione mentis
quo semper sequitur hanc passio 3o dicitur tyrseu a tyri quod est caput
et theu quod est apa quasi apa capitis Sed byrseu prior apa calidum
quod est de sanguine uel coleram qui sunt humores calidi vnde potest solum esse de sanguine
uel solum de colera uel de vtroque Nota differentia est frenesis s. vera et non vera
Vera est apa calidum cerebri ad quod sequitur mentis alienatio et intelli
go quod sit calidum secundum essentiam quia essentialiter est de sanguine uel de colera uel
vtroque modo Nam licet per humorem factorum calorem cerebri quirat non tamen facit frenesim
sed litargiam ut habetur infra et licet infra apa flegmaticum facit calorem
non tamen facit frenesim sed congelationem Sed non vera est mala complexio calida cerebri
ad quam sequitur mentis alienatio causata a vaporibus eleuatis ab aliis membris
bris uel a toto corpore sicut patet in febre continua uel causone et dicitur parafre
nesis a para quod est iuxta quasi iuxta frenesim quia nisi removeantur
illi vapores fiet actu frenesis que si non tamen multiplicantur illi
vapores in cerebro et tunc causatur vera frenesis et hoc frequenter acci:
dit Nota 3o apud medicos sunt tres cause frenesis s. primitiua ut res
non naturales multiplicantes humores calidos s. sanguinem uel coleram uel utrumque
et maxime in capite motus nimius Usus cibi et potus calidus Aer
calidus ira vigilia et in amore et alie res coadunantes ut etas
Juuentutis complexio calida regio etc. Causa antecedens ut sanguis uel colera uel vtroque
non tamen faciunt apa in cerebro sed sunt disposita ad faciendum causa coniuncta
sunt illi humores actu causantes apa et ille humor est maxime colera
et sunt tres species colere facientes frenesim s. colera rubea non adusta
colera rubea adusta et colera citrina et illa que causatur a colera adusta est
deterior quia sunt denominati et ascendunt parietes postea que causatur
a colera rubea et postea illa que causatur a citrina que est coniuncta cum
flegmate Sed salubrior est que fit a sanguine quamuis in omni genere suo sit
periculosa et mortalis unde primo pronosticorum commento illius maxime
mobilitatis Nota 4o quod licet talis frenesis possit causari in quolibet
ventriculo cerebri tamen ut plurimum fit in parte anteriori propter pericu(l)os
et per hoc differt a litargia Et causa est quia in anteriori parte ventricu
lo est maior calor et magis dominatur ibi sanguis propter rethe mirabile
contextum venis et arteriis sanguine plenis ideo ibi fit Sed medius ve
ntriculus est temperatus et posterior est frigidus et tamen fiunt supra dicta et propter
hoc frenesis corrumpit super ymaginatiuam que est propinquus valde primo
ventriculo cum potest habere bona memoriam nisi nocumentum sit magnum

nota

nota

Nota in frenesi ymaginativa semper est lesa ut dicitur 3° de morbo et accidenti habet pessimas ymaginationes semper est lesa quia ymaginatio est in primo ventriculo. Nota quod in frenesi motus est fortis et sensus debilis. Et causa est diversa dispositio organi. Et organum tunc talis appetitus calidi declinat ad siccitatem et propter quia nervi declinant ad siccitatem non nervi motivi quanto sicciores tanto habiliores ad motum nisi veniant ad tantam siccitatem quod rumpatur ut dicit G. sexto de morbo. Alia tamen est quia virtus ymaginativa est imperans virtuti motive et propter hoc dicitur quod virtus imperans est in nervis et virtus in permutata in lacertis quia talitas est ibi extendens et multum fortis in operatione igitur virtus imparata est multum fortis et ideo habet motum forte et sensus est debilis. Causa est quia nervi sensitivi non debent multum extendere a tumento. Primo sunt humidi secundum avicennam primo canonis fen 1 doctrina 3a capitulo 2° in fine quia tunc nervi multum extendunt a tumento suo proprio et tunc non membrum potest exercere suas operationes nisi tum temperamento ideo sensus est debilis et virtus motiva fortis et sensus est debilis quia quelibet qualitas extendens destruit actum proprium virtutis. Quandoque in inserit aliquem ponit signa frenesis et primo pronosticativa secundo demonstrativa dicit tamen aliquem in nascitur fit gravia vel confusa vel sinocha tamen forti dolore capitis et oculorum gravedine et in oculis atque facie vehemens fuit rubedo horror et displicentia lucis assuefactione et impulsum velocitas et frequentia et spissius tunc signa certissima frenesis in ditabunt. Nota tamen primo quare ista significant et pronosticant frenesis. Causa est quia omnia significant ascensu sanguinis ad caput qui in capite retentus est tamen frenesis ut si aliquis passus fuit sinocham qui est ex sanguine putrefacto sed gravedo capitis significat multitudinem sanguinis ad caput quia dolor gravativus causatur ex multitudine sanguinis sed rubedo causatur a sanguine quia solus sanguis est rubeus sed dolor capitis tunc male temperatus ex rebus calidis et tunc solutionibus qui simul displicentia lucis licet aliquis proveniat a magna debilitate virtutis tamen hoc provenit a magna caliditate et inflammatione tanta a sanguine et ideo est quia appetitus contraria et displicet similia secundum avicennam primo canonis fen 2 doctrina 3a et ideo qui sentit luminosam claritatem et inflammationem fugit ideo appetitus contraria sequitur opacitatem quia contraria inflammationi quia tempore extuationis appetit contraria naturalis similia ut 2° tegni de signis stomachi. Maxima frequentia et velocitas in pulsu est quia in est magna necessitas refrigerandi quia in est maxima caliditas

et qn ista appz sugit ascensu sagnis adcaput ut que e ca frenes
Nota q dcm Ras. hz vm qn frenes pvenit ex sane quia qn fit
a co tuc pcedut alia signa ut fe acuta puta causo terciana 9tia
z tuc appz citrinitas in facie z oculis qm co est huor mag calid9
i corpe Similit odiu liu z pulsus magnus z freqs z velo
at mag qua in sane Vrina dealbat quia colera ascendit ad
caput que e ca coleratois vrine z tuc pinatoz ill9 colere appz
vria al z io quia hz signa silia except istis duobz no curauit
illa pone 9o no q sex sut signa pronostica que ponit Ras i ad
dicoibz pimu e q fe ccensissima sequit frenes Causa e quia
sequit apa de ca ca qm apa de m ca e magne i flamatois
spar qn apa e coleicu Secudz e q raro euadnt Iuuenes alia lra
hz q senes z utqz pt saluari Iuuenes rarius euadut qz senes ca
est quia maiorez dolore senciut rone fort ss9 alia lra hz rari9
euadut qua Iuues z hoc e rone debilit virtut corp z malitie
morbi io dicit G pmo pronosticoz 9to i9 Ianuu mobilit q
frenes pnicosa e ex toto suo gne s Iuuenibz z senibz tn nota
q hoc lra mag verificat pro iuuenibz qua senibz cu heant ss9
fortiores Et secda e ca quia pipoa e piculosior i sene qz in
iuuene z eq de pleuresi 3m signu est q vrina e alba que pus
fuit rubea tc est signu mort z mors e inx parietez z stramibz
letti z frenes cofirmata z ca est quia m rapta e ad caput
totalit z qn na no pt dnari supi morbu ntio mors seqit Sz
si egta e signu sanitat 4m signu est q vna vite ridz alia flet
Ca est quia sigt entige ut sane z co adusta 9t qua na nug
laborat que e pxiqua ad couerte i maliciaz vn rone sagnis
ridz Sz rone colere que querit in mlta flet z quia na no pt do
mari supra matiaz melancoliaz 2o pronosticoz Varu q stertus
vbi dicit qn sut morbi mlti na forte no est potens sup ipos
io forte erut longi z mortales Quitu signu est q si apeat
pua pustula mali colors i sinistro pede fetida z citrina z dura
ut faba e signu mort quia fit mo expulo melancolice
matie aduste a na regulante opante ad ex rone maliae ma
tie quia na z tuc residuu matie rmanz i intioibz z m illa e
ca mort quia na e debilis no potens expellere tota matiaz
utz i antiate z emittet q mo appz i vno mebro tras i alio
r vadt monedo se quousqz veiat ad cor z tuc fiat qz na no pt
plus resiste malitie matie z ppt hoc pustule nigre que appz

no hz sex
signa pnostica
frenes ista

no bn signa i(n)fra demonstrativa frenes

impura quatite st male et ca dicta e || Sextu signu e q si fiat fluxus
ventris / uel vomitus / uel a^a eua^o matie aduste i pn^o moritur
i ottaua die quia dies e tertia mag ad malu qua ad bonu / et
ca est quia talis eua^o fit a na irregulari opante / horror et displi-
tentia luis sig^m frenes future **Et si signa** ponit signa demra-
tiua · d · q si lingwa patiet sit nigra et citrina et amiserit sensu
et fuit multu alienatus / et multum vigilaverit / tuc e pfcta frenes
Nota cu3 nigredo lingwe sigt actu matia3 frenes adusta3 i ca
pte que marie ledit et e signu mort / Si no fuit citrina ipsa3
adustio3 sigt Et similit qn ymagina^r qd no est / ut vide mus-
cas cx que no st / Similit vigilie supflue ppt supflua3 sicite3
i ductia3 a calite / quia sic hu^tas et frigi^tas sflue causat sopnu
supfluu Ita calit et sicci^t cant vigilia3 extessiu 3° i tio3 ca^o
ho / et tuc fit a co i qua e supflua caliditas / io vigilia supflua
est signu frenes cu alijs signis pcedentib3 quia uni signo no
e credend ut3 paz^lez et cu hoc sut alia signa i mot^9 i ordiat^9
manuu et pedu / No q alia sut signa signiã frenes futuram
Alia3 pnte3 sut mortale3 / alia curable3 / Sig signiã frenes fu-
tura3 sut dca i pte pcedent / Sz signa sigfica^a frenes pntem
st signa que ponut i ista pte / Sz signa signiã frenes mortle3
sut vria al aquosa et nullus evadit qui h3 vrina3 alba3 aq^o-
sa3 sm Avic 3° ca^o f · i · c^o ppno Idem ypo · e^o a^z ꝯuib3 vrine
limpide / Similit rten^a vrine et egonis / Similit augmta^o ma-
loz attn^m signt morte spa^r / si sequit spasm^9 / uel sincop^9 / quia
tuc mors e ppinq sedens i scramb3 / et tuc medic^9 fugiat quia
morituri signis pnostic sut dimittedi p^o a^z / qn stetit egritudo
Sz signa signiã frenes curabile3 sut du^o istoz maloz attn^m
i eua^o matie marie pfluxu san narium / uel pfluxu ventris Nota
q dca e int stoli^tes / et alienato3 ment / et ametia3 / et stoliditas e
act^o dimuta vtut ymaⁱᵛᵉ ut qn ymagina^r q e licet i copleto
ut rustici fatui illi hnt stoliditate3 · et talis semp ca a fro quia
nuqua actio dimuta venit a calido / q2 qn extedit no ledit opa-
tione3 vtut licet sit multio sue malitie / io frigiditas e sola
ca stoliditat / Sz ametia e abla^o vtut ymaⁱᵛᵉ et act^o ablata
vtut ymaⁱᵛᵉ fit tam a fro et calido qn st in ultia malitia quia
omis mala quã^tas qn extedit dimit ppia3 actio3 ut3 sex^o de
morbo / et p^o a^z ꝯuibuscuq3 iuvenib3 Sz aliena^o ment e actio cor-
rupta f qn aliquis ymaginat quod no est / ymagina^r enim

no bn signa mortalia frenes

mustas timses ex que no sut et ta est/ quia semp ta a ta mltu
excedente quia nulla vtus pt opari pfte n heat istrutu pportio-
natu et quia antior ventrulus vergit ad tali tez extessiua no pt
pfecte opari ut artifex no pfte opat sine istruto bono et qm in-
strutu vtut yma ue excedit tuc/ ac eius corrupta e z de talibz lo-
quitur hic Bas que frenes pt dici Ergo pmo ponit cura pena oz
2o pdietaz/ 3o p ea que extu cus applicant/ 4o regredi ad cura frenes
p flo az dicit ergo q subueniend e egro anquaz pducta acu co-
pleant per extitioz sagnis i p flo az z solutioz ventris cu succo fruc-
tuu i thamarindis cassiafistulis pnus et/ proba p o q i frenesi no
copetit flo a frenes e huius di g ons a tz 2o amphoz Si exce ne vbi
dicit q alter huor a san e ptans no eua p flo az b pz dicit 3o canon
tetu 3o c de carabito ymo oms actores i hoc queuit/ 4o si sit sepre
q i statu morbus esset eua d 9 s hoc f m 2o amphoz In tohantibz morb-
tz 9a quia frenes accidit ut plium i statu se 9tie/ p em a istoru
no q dix est frenes quedaz cata e ex san e/ a a aco migra p e que
eua o p flo az de cephalica usqz ad sincopim usq quo m ptans euacue
z euacuet vapor mlti qui eleuabut ad caput q si no eet pfte
euacuata m guitta p flo az cepha ce tc 9pe t flo a de vena frot uel
uas prouoce flux 9 san narui cu sotis portinis ut docet actores
et si no i uenia vena/ fiat ligatura que no ledit Si aut sit ex co-
cepe t flo a s no tanta z hoc indirecta/ Causa est dix una e ut
pibeat flux 9 huoz ad caput quia vbe dolor in frenesi fluut
huores ad locu dolorosu quia vbi ne do r trahu r san z spiritus
Sco est quia i euado to aliquid eua san z hoc sit ut na sit
poten ox sup rsiduu matie io copetit licet no sit frenes de sau e
Et sut uba dicit 3o canon ca o de carabito Et si tuc corp 9 pletorictu
toritu fuit pt tuc copete flo a de sephenis/ adrones ad sima
vin est directe s no indirecte pt tuc dcis/ ad b rez vein
e s no semp y o alii de san e/ ad secudaz ne qna qz licz sit
status r v morbi ptedent est cu pricipiu r v sequet s frenes
que e apia/ vel alit ad 9naz vin e inpricio status s no i sie
ymo i fine pt copete eua o p flo az z farmatia io tuc sit ts
io dz iuuare natuaz si de se no pt quia me cus dz ea iuuare cu
sit minister ne 3o tegni No q in solu oe ventris i frenesi no
e expectanda digo matie/ ita est quia m e furiosa z i ilt-

non est expectanda digestio primo a(ntequa)m digesta medicina. Et sic dico de frenesi ita intelligo de aliis morbis furiosis ut habetur in musis istis primo tamen cum tota frenesis signantur et arduant maniam tardas evacuacione iubent. Et si contingeret quod morbus daret spatium ad digerendum quod non esset multum furiosa digeri cum sirupo dicto capitulo de dolore capitis per ...

vel cum sirupo violaceo vel nenufarino vel papaveris al. quia est provocativus multi sompni. Etiam provocare sompnum de papavere nigro qui in talibus est talitas extessiva et vigilie. Nota quod solutio venter in frenesi potest fieri duobus modis aut cum eis que accipiuntur per os aut cum clisteribus et quia clistere debet precedere si venter sit constipatus et potest esse tale. Recipe lattuce ... ordei mundati ... foliorum malue mercurialis violarie ... florum violarum florum nenufaris ... furfuris ... olei violarum ... non pone mel fiat decoctio in qua dissolvatur cassiafistule ... pinguis ... dyaprunis vel trifarie serapine ... fiat clistere ... de mane vel de vespere. Si non cum eis que accipiuntur per os et talia quedam sunt simplicia quedam composita. Inter talia simplicia est decoctio prunorum vel tamarindorum vel manne vel cassiafistule. Sed eligitur maxime decoctio tamarindorum et propter hoc dicit addito nos ... solummodo ventris ... cum thamarindis non habere medius partes et propter hoc Recipe tamarindorum ... et colet ... et coquatur et duabus libris aque usque quo reddeat ad libram ... et colatur et decolatura administretur ... una vice et illud non solum evacuat sed etiam alterat quia sunt frigida et acetosi. Sed composita dicta sunt supra in capitulo de dolore capitis ubi enim fuerunt dicte pillule colative et electuaria. Nutrimentum ponit cura per dietam dicit quod administrare debemus nutrimento aque ordei semel aut bis secundum consuetudinem quam habuit tempore sanitatis. Notandum tamen est quia frenesis est egritudo ... et ... malorum accidentium ... et ... non potest esse in tenta propter mala accidentia et morbum ... vel ... secundo a ... acutorum morborum et ideo competit subtilis dieta sicut aqua ordei que infrigidat et humectat laxat expellat aperit et multa sunt iuvamenta ypocras primo regiminis acutorum ptisana nota et loco istius potest dari aqua bullita cum modico zuccari vel julep vel succus malorum granatorum vel panis ter lotus in aqua frigida et de eis ... ad subtilem dietam et bene dixit secundum consuetudinem quia quando servatur

consuetudo que est in sate melius est sm G. 2o. regiti accutoru
et ppt hoc si cibet ille homo hora qua in sanitate solebat comedere
bonu est. **Caput cclxiii** ponit autem pappharias ab ex. d. q
sup caput frenetici est in findendu i. epithimandu uel emplas
tradu de oxirodion. i. me^na infrigidatiua in qua pom oleu ros et
acetu ita q sit quarta ps aceti et si pa multu vigil sumat
viole sicce cortic papauer al. or. ex cortitati. se. lattuce ma
dragore om an or. i. quatu manu capi pt et proqz or. lb.
aque et ista omnia ponat in cotio. i. in vase ca diu coquat do
rubescat aqua et hoc fit qn venit ad consumptionem medietat
aque sicut pz in textu. Idem aqua tepida ab alto sup caput fu
dat et si multociens in die s. in mane et in sero et sit vas in quo
recipiat. Vo ca est diu ponit fra in oxirodion sup caput s. fra
alterat malam compl^xio cebri inductam ab caliditate ca^la e et q pro
hibet ascensu matie ad caput. et tale medicame in quo pom
acetu e dup. vnu est qn frenesis est ex san. quia san. ca. et hu
io medicame remoues dolore dz esse frm et quomo sit fit Rec
succi plantag lb. i. Aque ro. quart. i. aceti ʒ. i. misceant
et stupe canabine in fuse in ist compress sup ptem anteriorem
capitis s. timporibz applicent vel loco succi plantag pot
pom succus manielle et virge pastor vel barbe Iouis q
equivalent Sz in frenesi calida a m ca. et sicca medicame dz esse
frm et humidu sit Re succi lattuce dulc quart. i. vel loco eius sp
mue, vel si fortius volumus operari succi solatri quart. v. aque
ro. quart. i. aceti volumus operari. ʒ. i. misce et fiat ut prius Sed
que est ca si dicti qn sit competit me^ne et embrocaciones frec
Quia vigilie sequnt caliditatem intensam et siccitatem et q embro
cacio fit a fro et hu. ca stupefactiuis quia ingrossat spc q^o i
e papauer Similit et radix madragora que dz decoqui donec
fiat rubicunda ne virtus illius aque demandet Sz que mltis
vicibz quia morb fort est et ut fiat fortior operatio requirit
suffitus mors et continua. Vo q dictu Ras hz vim s. adminis
trando in frigidatiua. s. qn in e influxu. i. usq^o transierint
triginta hore no competit tale medicame frm postqz in est
fluxa ut post viginti q^or horas sm auct. na tunc matia

mag' mundare in cerebro uel condensa[n]tur. Sz resolutiua competunt quia illa non calefaciunt ymmo infrigidant et euacuando materiam et hec pt esse triplex. Re pullum catulum lactantem et finde eum per medium ventris et eiusdem viscera eum et actu calidus suppona anteriori parti cerebri. Et dico uobis quod utor et inuenio uim decipio et et doctores non intelligant de se. Sugam subtus pulli fin et pone assugendo sup ventrem catuli et applico capiti quia bene calefaciat apparuit pori et postea subintrat stupefacto sugam et statim dormiat. Et loco illius habeat gallus ca. scissus per dorsum et eiusceratus et sup anteriorem partem capitis applicatus ca. Aliud resolutiuum est pulmo arietis calidus. Similiter quam infrigidatur ponatur in aqua calida et exprimatur inter manus et iterato applicetur capiti et fiat multis vicibus. vel habeant multi pulmones cali et applicetur unus post alium. Si autem non habeant ista fiat embrocatio de decoctionibus resolutiuis ut dictum est sup ut decoctiones camo. mellilotum anthos folia lauri. et licet illa sint ca. tamen infrigidant resoluendo et euaporando materiam. Nota quod somnus prouocatur in frenesi duobus modis tum applicatis ab extra et ab intra. Si ab extra hoc dupliciter. Uno modo temperando aerem uel infrigidando primo modo temperando aerem loca uel camere vbi pa iacet et etiam sint obscura quia lumina excitant vigilias. unde non debet fieri luciditas nisi in bono casu sit quod fiat claritas magna cum candelis uel alijs. et quod subito extinguatur quia potentie sunt debilitate in sequitur somnus. Et doc applicatur. Aliter secunda. Secundo infrigidando aerem si rorando cameram cum aqua ro. et aceto uel aspergendo domum cum herbis fri. uel cum floribus vitis al. uel salicis. Similiter cum floribus nemifaris et violis et confortatibus caput et consumentibus materiam. Ad prouocandum somnum per illa que applicatur corpori de numero illorum quedam corpori quedam collo quedam testiculis et illa que applicantur capiti quamuis sint multa quia omnia fria et stiptica tum inter alia utor duobus. Rec. lactis pro mulieris puellam lactantis quartam. i. duorum albuminum duorum fortiter agitatorum farine papaueris mellis q. s. misto admodum vngenti cursibilis et ponatur in panno uel sup et capiti applicetur. Secundo

est Re Cassie lignee ʒ. j. opii tebayci ʒ ij croci ʒ ß fiat pul. et
i torquet cum mo^to aque ros. et aceti admo^m ungeri et liniant
frons et timpora cum pluma et e forte experimentum. Aut ß appli-
ca collo velum lineum duplicatum i fusum i aqua frig. uel i aqua
ro. et aceto . Aulicibus uero sup. mamillas quia illa mebra ner-
nosa sunt et io i frigidata i ducunt frigi^tes i cebro et pro^s sop^m
Sz pedibus applicent quedam pmodum ablucionis sit q tibie et pe-
des abluat cum aqua decoctionis lactuce dul. vt viris al. et salic
mellisse florum violarum nemisfarum an. ʒ. j. ros. uel mellilotti ʒ ß
coquat pmo^m in unctionis et comt utor. Re tre sigillate quart.
j. et ß malaxe cum aqua ro. et mo^to aceti admodum ungenti
cursiblis et solee pedum inungant et q uero sit actu frin applicata
cata abnuit illa sunt fra lactuca sem. papauer al. Inter alia
sunt tria mag. exp^ta primum est mgri arnaldi Re conserue
violarum conserue nemisfarum an. ʒ ß papauer al. ʒ j. se. Jusquiami ʒ.
j. panis zuccari q. e. pulda. pul. misce omnia admo^m zuc-
cari ros. et illud detur quoque die cum aqua or. uel cum aqua
bullita cum tocleam. Secundum e tale et e eius mgri R. se. lactuce
se. papauer al. an. ʒ j. se. endiuie se. portulate ʒʒ al me narum
al. an. ʒ. j. se. Jusquiami al. ʒ. j. et ß et pomi ʒʒ ut uitus me-
dicinarum citius penetrat ad caput panis zuccari ʒ iiij fi-
at drageta uel drages grosa uel pul. ʒ iij est Re papauer
al. ʒ. j. se lactuce se portulate an. ʒ ij et ß se Jusquiami al. ʒ j
cubebe mastic. an. ʒ ß panis zuccari ʒ. iiij fiat drageta et sic
mag. appropriat capiti In nocturnia i i vase ut cassia **Caput**
ponit aliud reme^m d. q caput e epithimadum cum oleo viola
ceo mixto lacti mulier. de quoque an. quart. j. et i toto post ca-
piti suppo. Causa e quia alterat malam top. x^ioz et mitigant
dolorem rone humiditatis et si ista infra nares i iciant e summum
remedium fm q dicit Ras. i additionibus In dolore capitis oleum vio-
latum cum lacte mulier. i iectum naribus mirabile est the falea ca-
pit. et loco istius R. oli. mandragore ʒ ß opii thebaya pul. ti
ʒ ß misceant et ponat cum pluma infra nares **Cum aute**
regredi ad cura frenes. p flo^m qui morbus est in pria et uitus
fort. 2°. qui egritudo est inferlima. 3° qui uitus est debilis

Dicit primo sic quod si in principio morbi prima fuit fortis virtus flobothomandus
est. Contra hunc arguitur quod in principio freneseos non competit flobotomia primo canonis f.
c. 2o ubi dicit quod in principio non competit flobotomia. Et causa est quia humores
fluerent plus et permiscerentur malignum cum benigno. 2o quia removeretur
materia freneticorum per flobotomiam. Propter quod nota secundum Jo. de Sancto Amando super antido-
tario quod in tribus casibus potest competere flobotomia in principio morbi. Primo quando humores
peccant sive in multitudine ut in sinocha stante virtute competit flobotomia quia ibi
peccat sanguis secundum quantitatem cui non debetur digestio per G. secundo a. Si exigitur.
2o quando morbus est valde magnus sicut in apostemate pleuresi sinanchia
ubi competit flobotomia ut prohibeatur augmentatio apostematis et fluxus humorum ad
apostema. 3o quando materia est furiosa et in talibus non expectatur digestio non enim
indiget digestione ut in antrate et statim fiat flobotomia in antrate de eadem
parte ut materia non vadat ad interiora. Sed in frenesi competit flobotomia in principio
ratione multitudinis materie et ratione morbi et ratione malorum accidentium quia
frenesis est apostema causa et prohibeatur augmentatio apostematis et quod virtus sit
fortis ita quod materia non rapiatur ad membrum nobile. In aliis casibus non facienda
flobotomia usque quo fiat separatio maligni a benigno et in terciana
non competit nisi post duos vel tres paroxismos. Addiciones ad primam
canonis nisi in istis casibus predictis et in proposito duo casus concurrunt. Et
pridem adverte **Post quam** ponit causam per flobotomiam quando est in decli-
natione dicens quod quando frenesis incipit diminui neque quia minuatur. Nota
causam quia signum est quod natura habet dominium super apostema et tunc vel
per resolutionem insensibilem vel evacuationem per fluxum sanguinis narium modo natura non indiget
medicaminis auxilio nisi cum morbo magnificato dominari nequeverit
ut primo in tercio et similiter primo a. 2o contra illum ea quorum tempus. Nota
quod dictum tamen habet verum quando est expertus frenesis absolute. Sed si in declinatione fre-
nesis appareat signa dominium sanguinis dico quod competit ut si appareat inflamma-
tio venarum vel pustula in labia et si etiam fuit evacuatio incompleta ut
dicitur communiter causa et cum aliis signis **Et si eius** ponit causam per flobotomiam
quando virtus est debilis dicens quod si virtus frenetici sit debilis prohibetur a flobotomia
et regatur. Nota regimine donec evadat id est virtus fortificetur. Nota dupliciter est debilis
virtus scilicet essencialiter et accidentaliter. Accidentalis provenit quando virtus debilitatur
ex malicia humorum vel ex abundantia humorum sive quantitate sive in mala quali-
tate de ista debilitate non loquitur hic. Tamen quia si esset debilitas propter
nimiam repletionem facienda est flobotomia quia removetur ut patet in prima quanto
enim magis evacuantur plectorici tanto sunt fortiores. Sed essencialis

est q̄n fit ex prima°e sāgnis ꝛ spūū ut ī ethica et de isto loquit̄ hic
Quia ita ē ī fe. acuta et frenesi rōne magn̄ calid̄. spūs resoluunt̄ nō
solū hoc fit ī acut̄ ymo et ī euomit̄ rōne diuturnitat̄ ꝛ stante tali
debilitate nō dʒ fi fl°a nec solū° ventr̄ ut vult Auic̄ 3° ca. fen
ē tractatu quīto ca° de pleuresi debilitas uirtut̄ est que fl°ā tolle-

De appo^xia^ Circa rubricā nō q̄ appo^xia^ nō potest
diffinit̄ p̄duct̄ 3° ca. fen p̄ma t° p̄po tractatu quīto sic e
ociositas uel ablato sēsus ꝛ motus p̄ opila°nē totīngētez
ī omnibʒ ventriculis cerebri et in viis ꝛ intra filʒ spūs sensibilis
et motiui ex his qua diff°e Appʒ duo p̄mū est q̄ in appo^xia^ au-
fertur sēsus et motus quia ē opila° ī omnibʒ ventriculis cebri et
spūs ad organa sēsibiliū nō p̄nt trāsire ꝛ p̄gns nō p̄nt ille v̄tutes
operari Sc̄m est q̄ est mors offi^lis^ quia ē opila° licet poss̄ ꝯtemi-
tari mors ꝯsilis ut mala cōp^xio^ fria ꝛ hūida cebri q̄n fit ex fleumate
No° 2° q̄ apud me^ci^ tres sūt ce appo^xie^ s. a° p̄mitiua et ꝯiūcta
p̄mitiua sūt res nō n̄ales sicut res augmētantes materiā fleumatica
uel sāgineā et motus ī cebro ut s^t^ magna crapula potus vini
Nimie vigilie debilitantes cebrū uel potus aquosus aer fri. plu-
uie multe et regio fria nimia repletio quauis res n̄ales sūt coad-
iuuātes sicut cōp^xio^ fria ut senectus Causa āns d̄r esse fleū uel
sāg. opilans ventriculos cerebri Et alii isti huores faciūt āpiā et
tūc est decliuis et alii nō ꝛ tūc est salubrius Causa a°s d̄r anquā
opilat oms ventriculos cebri Sʒ ca ꝯiūcta ē q̄n met huorez ī
opilat actu omes ventriculos cebri ꝛ qualit̄ distīguāt̄ sp̄es
appo^xie^ patebit infius Circa rubricā sūt duo du^a^ p̄mū ē utrū
mag̃ accidat p̄uis quā iuuenibʒ Et vr̄ q̄ p̄uis sic ē de epy^a^ ita
de appo^xia^ ꝛ Aꝛʒ sit ea causat̄ ab eadē m̄ p̄ G. ho. a 2° 9to 19
epy^sia^ b. pʒ aū 3° colliget ca° de epy^a^ ꝛ idem viaticus Inom
ē aū ī eodem loco ubi dicit q̄ mag̃ accidit senibʒ quia magis
habūdat ī materia fleumatica ꝛ similit̄ ventriculi eorū sūt stricti
rōne siccitat̄ Sʒ ī p̄uis sūt mag̃ lati p̄pt̄ caliditatem ꝛ hūiditatem
Ad rōnē ī ꝯriū dico q̄ est simile quia eadē ē m̄ fleumatica Sed
dissile quia epy^a^ in me^te^ catur a uaporibʒ eleuat̄ a m̄ fleū^ca^
ī ferente nocu^tū^ ī or^ne^ neruorū io requirit̄ ī calor eleuās vapo-
res quia eleua° vapor̄ fit mag̃ ī iuuenibʒ quā senibʒ p̄pt̄ cali-
ditatē tū etiā sūt mag̃ gulosi Sed ī senibʒ appo^xia^ nō catur
a vaporibʒ ymo a m̄ fleū^ca^ ꝛ nō requirit̄ calor io mag̃ habū-
dat ī senibʒ Similit̄ ī eis sūt meatus stricti io citius p̄nt opilari

ad
no

Secundum dubium utrum spasmus contingens in apoplexia sit bonum signum vel non. Arguitur quod sic: 3o. capitulo de apoplexia ubi dicit quod est signum mortale. In oppositum arguitur: sicut est de aliis speciebus egritudinum cerebri sic videtur de apoplexia. Sed spasmus contingens in aliis est bona. 9o. Ipsius b. pars de spasmo paralisi a. pars per- ficle. Notandum quod in apoplexia potest esse spasmus duobus modis uno modo ratione apparatus quia est appa- rebri et sic illo modo est bonum, ymmo est signum mortale et provenit febris ex malicia apparatus. Sed 2o. ratione materiarum facientium spasmum ut patet per Rasis in capitulo isto ubi docet applicare spasmum provocativa et tunc est signum bonum quia diminuit materiam et resolvit sive removet cum apparatu vel cum provocatione. Ad rationem dicitur loquitur primo modo. Sed Rasis secundo ad rationem contra a. si veniat ratione malicie morbi ut apparet. Cum aliis

Sectiat de apoplexia. Primo ponendo signum. 2o ponit diversitatem apoplexie in magnitudine et parvitate. 3o dicit quando illa egritudo est salubris seu sana- bilis. 4o ponit modum curationis. 1o ponit curam. Primo dicit quando aliquis iacet quasi dormiens et sine sompno stertit et cum pungitur non sentit talis patitur. Nota differentiam inter apoplexiam sincopim epilepsiam et litargiam et sompnum profundum. Unde cum istis convenit apoplexia in uno quia in omnibus istis aufertur sensus et motus in parte. Primo apoplexia differt a sincopi quia in sincopi assi- milatur facies patientis faciei mortui propter resolutionem caloris a corpore. Sed in apoplexia assimilatur faciei vive quia spiritus sunt retenti in facie propter opilationem et propter hoc est magnum dubium si sit vivus vel mortuus quia si pungatur non sentit sicut mortuus non movetur neque sentit et ideo auctores iubent tales servari per tres dies naturales quod non sepeliantur quia egritudo est pacuta et ideo si non est mortuus in quarta die apparebit facies hominis vivi et salvabitur et revivisceret. Unde secundum viaticum in primo libro et ab eo habuit Cor. duo sunt signa ad cognos- cendum utrum talis sit mortuus. Primum est accipiatur filum lane car- minato bene omnibus fenestris domus clausis ponitur coram naribus si la- na moveatur vivit si non est mortuus. Secundum signum est quod ponitur vitrum plenum aqua et omnibus quietis id est quod non sint multi in camera facientes tremorem vel aliquam motum non aliter mentitur decipitur. Si ad ista non advertit et ponit super cor patientis et si moveat aliqualiter adhuc vivit si non est mortuus. Et causa est quia signum est quod iam cessavit motus cordis. 2o differt ab epilepsia quia epilepsia est cum ... et proximus et hic est ... et non multum manet suus ... Sed quia in epilepsia est motus spasmosus quia nervi contrahuntur versus suam originem. Sed in apoplexia non cum protendi quia una ... tatur. Differt a litargia et sompno profundo quod veniat paulatim. Sed apoplexia

solita et cum alta voce quia ista opilacio fit subito in ventricul. cerebri 2o. in ipsis non est magnum nocumentum in hanelitu quia habent hanelitum sed in apoplexia non apparet hanelitus ad iudicium ipsius medici quia impossibile est stante vita esse vel sine hanelitu. Similiter aliquando non percipitur inspiracio in infantibus sicut cor ut dicit G. in de iuvamentis membrorum. Similiter in litargicis respondent quando fortiter clamatur sed in apoplexia non sentiunt nec clamant quia maior est opilacio in apoplexia quam in litargia. Nota causam partis quare iacet sicut dormiens. Causa est quia sicut in sompno primus ventriculus est opilatus et spiritus non potest transire ad alias partes ita et in apoplexia quia est opilacio in primo ventriculo et in omnibus. Modo primo ventriculo opilato fit sompnus cum in se sit spiritus omnis et sompnus est passio spiritus corporis per Aristotelem in libro de sompno et per G. in 3o in tercio et ex omnibus flevtici potentes stertunt multum. Quare stertunt et sternitant quia racione magne opilacionis aer ingredi per vias strictas et in exitu propter vias strictas frangitur et in tali sternitacione causatur sonus quia sonus non est aliud quam fractio aeris per Aristotelem 2o de anima. Sed quare non sentit propter opilacionem ventriculorum cerebri quia spiritus sensitivi et motivi non potest transire ad membrum. Nota quod quedam sunt signa pronosticativa apoplexie ut stupor et vertigo nam vertigo est signum apoplexie in senibus per Aristotelem 3o in loco allegato. Signa demonstrativa dicta sunt in littera ut ablacio sensus et motus. Signa salutis sunt parabilis apoplexie superveniens quia nullo modo potest perfecte curari nisi mutetur in paralisim. Signa mortalia sunt augmentacio istorum malorum accidencium. Similiter si paciens fortiter sternitauit et nullo modo senciat est signum mortis. **Est autem** ponit diversitatem apoplexie dicens quod quantitas huiusmodi egritudinis est secundum quod paciens fortiter aut debiliter stertit. Nota primo quod tres sunt species apoplexie ut dicit G. 2o a.

Solvite apoplexiam [illegible] Unde est quod aliqui auctores magis specificaverunt. Prima est quando omnes ventri cerebri totaliter sunt opilati et repleti ita quod nichil est ad opilandum et quod hanelitus sit multum debilis et inordinatus et apparet in ore spuma et vox sua est sicud vox hominis strangulati propter fortem opilacionem unde quandoque est quod nullus hanelitus ad iudicium medici et talis apoplexia est incurabilis. Secunda quando ventriculi cerebri sunt opilati sed non ex toto sed sunt repleti ultra medium et in hanelitu habent suspirium et hanelitus ordinatus et debiles et non est spuma in ore quia non est tanta opilacio sicut in prima et est incurabilis. 3a est in qua sunt soli ventriculi repleti usque ad medium et ita hanelitus est debilis et ordinatus nec sunt alia signa que erant

Nota

Nota

in aliis mebris et ista est curabilis si ueniat in manus medici quinque

tiat per palisim cum aliquibus remediis applicatis adhoc adiuuatibus

Nota causam quando fortiter stertit significat magis maiorem maliciam quanto

fortius stertit et minor quando minus stertit significat maliciam quia minor est

repletio et vi mithi quod isti gradus quos ponit raf sunt meliores etc.

Cum autem Ostendit quando hec egritudo est curabilis et quando non dicit quando

eger parum stertit tunc egritudo est levior et hoc paciens cito inficit aut

cito trasit in palisim Nota causam unde creatur spuma quia cor caret eue-

tatione quia sunt vie opilate ipso opilato ebullit et creat ebullitionem

circa pulmonem et tunc eleuatur ille vapor ad os et tunc apparet spuma non solum

fit a vapore primo a calore ut in aqua bulliente ita calor cordis

sit inflatur quando est fit ca ebullitionis et resolutionis spiritus et sanguis

et caloris naturalis Vel fit quando cor est inflammatum propter naturam quam caret

euentatione fit impulsione ebulitionis et vapor includitur in humidum et eleuat

eam ad os et creatur spuma scilicet quando non est spuma circa os tunc est minor

appoplexia quia conuertitur in palisim **Hec quidem** ponit modum cura-

tionis appoplexie dicens quod hoc paciens aut cito inficit aut transit in palisim

vel alio casu quando non potest curari perfecte nisi vel ad mortem vel ad palisim

secundum quod potest multitudinem materie et eius grossitiem et debilitatem virtutis

et hoc facit quia materia est frigida et grossa flegmatica et in appoplexia omnes

ventriculi sunt opilati quia natura non potest habere dominium Sed quando cito

inficit quia in appoplexia est suffocatio et per viam suffocationis fit mors

subito et illa que fit per resolutionem potest sed magis tarde Sed quando creatur

in palisim quia materia flegmatica expellitur a ventriculis cerebri ad membra

propinqua que sunt nerui et sic inbibitur neruus et causatur palisis 3o

nota quod palisis in qua creatur appoplexia ut plurimum creatur in dextro latere

Causa est quia pars dextra rarior est quam sinistra et poni magis

capiti Sed in sinistra fit quia magis debilis unde promior ad patiendum de-

biliore fit fluxus **Cum igitur** ponit curam appoplexie primo quando

venit a sanguine 2o a flegmate 3o regreditur ad ponendum curam appoplexie quando

est a sanguine dicit quando ista visa sunt attendendum est utrum facies pacientis

videatur nigrescere vel rubescere vel viresce sicut contingit cum aliud in

aliquo mebro retinetur sanguis propter constrictionem quia si ista fuerint ex duabus

gnidei i. ex duabus venis grossis que sunt in collo aut ex duabus che-

falicis sanguis est extrahendus Nota quod sanguis fit niger vel viridus in corpore

humano quando morbus unoquoque propter nimiam adustionem quia calor agens in

humidum denigrat ipsum ut dicit Auicenna primo canonis doc. 4 et per illud

spm̃ Secundo mo͂ ꝓ(ue)niens mortificationis ut a frigida ca(usa) inferius q(uod) ex(tra) ut
i(n) hyeme videmus manus a frigore nigrescere. 3o. qui exit a loco suo
ꝓprio ut qn̄ funditur ad pectus uel vesicam et ca(usa) est quia spiritus separantur
a san(guine) qui erant i(n) eo ca(usa) calid(ita)tis ut dicit avic(enna) i(n) de viribus cordis quia
spiritus participant lumine. 4o. ꝓ(ue)niens coartacionis uel constrictionis q(uia) ro(ne)
coartacionis spiritus constringuntur et suffocantur et tunc no(n) dant caliditate(m)
i(n) san(guine) mo(do) i(n) appo(ple)xia fit i(n) san(guine) nigredo ꝓpter istas duas ultimas causas
eo q(uod) san(guis) exit venas et arterias cerebri et vadit ad ventriculos cerebri et ibi
spiritus coartantur a san(guine) io dicit ras(is) q(uod) constringitur q(uod) una pars no(n) p(otes)t resistere
co(n)strictioni alterius igitur. Nota tamen quare flo(botomi)a competit quia per
flo(botomi)am opila(cio) viarum et venarum removetur et eva(cuatur) m(ateri)a d(icit) fa(lco)nus appo(ple)xias
et post flo(botomi)am istarum venarum d(ebet) fieri flo(botomi)a de vena frontis ad eva(cuan)du(m)
materiam conicitam. Item dubitatur utrum flo(botomi)a competat i(n) appo(ple)xia causata
a flegmate videtur q(uod) no(n) ꝓ(ut) d(icit) 2o. a(phorismorum) co(mmento) illius si ex egritudine d(icit) ubi
peccat alter humor a san(guine) ibi competit farmacia et no(n) flo(botomi)a i(n) no(n)e
a(u)c(tor) 3o canonum loco allegato dico q(uod) appo(ple)xia causata a flegmate uel est
cum dominio sanguinis et tunc competit flo(botomi)a ad eva(cuan)d(um) repletionem et in eva(cuan)do
san(guinem) eva(cuatur) aliquid de m(ateri)a peccante et ad divertendum ista ut na(tur)a po
tencior sit sup(er) residuum materie. Si aut(em) sit sine dominio san(guinis) tunc no(n)
competit s(ed) illa competunt que statim dicentur. Clisterem ponit
causam qn̄ est ex flegmate et primo p(er) clistere d(icit) q(uod) si no(n) apparuerint
illa signa que dicta sunt s(cilicet) san(guis) niger vel viridis ymo attrahit
ae(re)m audi(tu)r oregmon i(n) pectore tunc cum hoc clisteri uel clisteri
sandum oregmon est sonus sicut faciunt ꝓpinqui morti et causatur
ex humore flegmatica opilante vias anhelitus u(e)l tunc m(ateri)a est inter
clusa inflans ventrem bothor maris est herba similis pirettro i(n)
virtute et loco eius poni(tu)r ꝓnetrum i(n) tribus lb. aque o(n)c(ia) i et si no(n) suf
ficiat ponatur admixtione humorum. Nota primo quare ras(is) no(n) ponit di
gestiva et evacuativa accepta p(er) os. Dico q(uod) digestivis causa est q(uia)
illa egritudo no(n) dat inducias nec spacium n(atur)e ut m(ateri)am digerat. De
eva(cuativis) est ca(usa) quia pa(ciens) no(n) h(abe)t spm̃ io no(n) p(otes)t accipere me(dicin)as per os
ex quo no(n) h(abe)t spm̃ nec motum d(ebet) poni frustum ligni int(er) dentes
ut no(n) suffocetur quia nimis fortiter stringunt dentes et tunc cum clis
teri q(uod) ponit ras(is) d(ebet) eva(cua)ri. Nota quarto quare valet clistere ras(is)
quia m(ateri)a fa(ci)ens appo(ple)xiam est flegmatica opilans meningas cerebri et q(uia)
illud clistere est valde bonum i(n) eva(cuan)do m(ateri)am flegmaticam attrahendo et io ce
ellebo(ru)s recipit alias me(dicin)as eva(cuan)tes flegma et centaurea minor

euacuat fleuma a capite attrahendo et loco illius possumus uti tali clisteri
quod est multum approbatum Re centauree maioris utriusque saluie utriusque
ruthe abrotani calamenti origani ana m. j. anisi maratri se. zise-
leos se. basiliconis ana ʒ. ss. florum sticados arabici et centaurii ʒ. j. pul-
pe coloquintide ʒ. ij. furfuris p. j. mellis anacardini olei castorei
ana quartam ss. salis gemme ʒ. j. yerapigre G. ʒ. vj. fiat clistere usque
ad quartam v. ministretur ieiuno stomaco ana prandium uel ana cenam **Naribus**
ponit curam per sternutationem dicens quod insuffletur naribus condisi et est herba
similis spatule fetide et radix yreos ponitur loco istius uel gladioli
uel pul. se. sinapis euforbij uel pul. ellebori quia qui unum non
habet ponit aliud Nota causam quare quia tale sternutatorium irritat
uirtutem expulsiuam cerebri ad expellendam materiam fleumaticam quia in sternu-
tatorio ponuntur que euacuant fleuma ymmo non solum expulsiuam uirtutem in-
citant sed etiam euacuant ut elleborus al. et euforbium et si non sternutat
per hoc sternutatoria apposita mali signum est et mortale Nota quod per ista ster-
nutatoria intelligit omnia particularia que habent excitare uirtutem animalem
ut ligatura in pedibus uel ligatio extremitatum uel fortis compressio digi-
torum specialiter maioris digiti et suffumigatio cum rebus calidis et similibus ut
galbano euforbio uel etiam ualidus clamor fortis uel extractio nasi

Est ingemandum ponit curam per potum dicens quod ingemandum est quod pa-
tiat post elleborum cum ydromello et ad stomacum descendat quolibet die scilicet
ex quo est sumendus unus aureus solus et confectio huius ydromelli
ponitur circa de cura paralisis Nota quare uel electuarium anacardinum
causa est quia ratione sue caliditatis prouocat se et se consumit materiam fleumati-
cam Contra licet acetum medicina fortis non competit in apoplexia probatur quia materia est
grossa et indigesta et in tali non competit medicina fortis per dicitur 9o. Con-
traria tractatum de cura se. in uli. G. electuarium anacardinum est multum forte
probatur in superiacenti mulia et causa est quia eadem ratione euacuare benignum
sicut malignum dico quod aliqua materia potest esse fortis tripliciter de causa
uno modo ratione sue quantitatis ut si administraretur multum de cassiafistola dicitur
fortis medicina 2o. ratione sue caliditatis seu uirtutis ut dyagridium et est
fortis medicina quia in 4o. gradu calida 3o. ratione utriusque scilicet qualitatis et quantitatis
ut elleborus multus in quantitate est fortis in qualitate et quantitate
modo Rasis docet ministrare medicinam fortem in qualitate et in parua quantitate
non autem fortem in quantitate quia dicit quod paraliticis ministrabimus ut parum de
elleboro uel anacardino et paralisis soluto et ideo dicit ingemandum quod
per aliud ingemit oportet quod earum meatus aperiant quia fortiter ipsos claudit

Preterea sartago ponit curam per ea que applicantur ab extra dicit
dicens quod sartago ferrea bene calefacta et capitis parieti applicanda dicitur

sternutatio

capilli ad urant. Et non tamen quare quia sartago racione magne caloris
acquisite abungere illam materiam fleumaticam consumit saltem in parte et ista sar-
tago sit ad modum capitis uel circa melior esset et non debet capiti multum ap-
propinquari quia nimium calefaciat cerebrum et esset periculum de consumptione humidi
membri principalis et debet abradi caput ut magis melius ad illud vadat virtus
et fiat cor. et hoc multociens continuetur siue in intermissione donec revi-
uxerit uel saltem mortuus fuerit ut non possit dici quod sit defectus ex
parte medici. Et si hoc modo ponit aliud remedium dicens quod si hoc modo
non saluatur laborandum est plus in medicando scilicet ut radamus caput et
epythimemus cum sinapi et castoreo et forti aceto. Nota tamen quare valet
illud emplastrum quia consumit materiam fleumaticam quia in sunt duo que sunt
calida et in 4o. et dispensentur cum aceto ut melius corporibus penetrent et
loco istius possumus uti isto Rx galbani serapini oppoponacis ana ʒ ij
euforbii piretri seminis sinapis castorei tritum gummi piperis ana ʒ ij sulphuris
ʒ i et semis terebentine ʒ i pulverizanda pulverizentur et liquefacienda misce sic et fiat
massa que extendatur super alutam ad formam capitis et hoc est bene calidum
et approbatum. vel fiat tale vnguentum Rx radicis acthori costi amari ana ʒ
semis piperis piretri eufor. castorei ana ʒ i. sulphuris viui ʒ i et semis seminis siso-
leos seminis basiliconis ana ʒ ij sinnitatum squinanti ℈ ij sutri ruthe sive
residencia ʒ i olei nardini oleum camomillinum oleum delilino ana ʒ ij vini albi
ʒ iij pulverizanda pulverizentur coquassanda coquassentur bulliat omnes sic super
cineres calidos usque ad consumptionem vini coletur et colature addatur de cera
quantum sufficit et fiat vnguentum cum quo totum caput et summa dorsi inungatur scilicet usque
ad anum. Hic superius Regreditur ad curam appoplexie que est de sanguine
primo proligaturam 2o pillulas quos capiti applicat 3o proflo. dicens quod in principio
appoplexie debemus fortiter constringere brachia ligando supius in quattuor
corporis cum spatulis et stringendo tibias super loca que sunt sub anchis
et inferius circa iuxta genua. Nota causa est quia per istas ligaturas
sanguis trahitur a cerebro ad partes inferiores et per hoc opilatio divertitur et non
nimis debet teneri ligaturam in vno loco et sepe mutare ab vno loco
ad alium et non diu teneri sed continue removeri ut natura non fatigetur et
per ista intelligit alia distrahencia a cerebro sicut compressio extremita-
tum vel digitorum suppositoria clisteria acuata aut ventose cum scari-
ficatione posite in coxis etiam valent multum quia inducunt dolorem
sed ligature non et ventose etiam evacuant materiam vmpertium si vinum fuit
ad non negligatur sed ventose plus valet quia inducunt solutionem continuitatis
Capiti quoque ponit curam epepythimata dicens quod super caput est inponen-
dendum oleum rosaceum cum aceto ita quod sint tres partes olei et quarta aceti
Nota tamen quia est frigidum et repercussivum prohibens ascensum sanguinis usus

cebri et materia est sanguinea refrenat caliditatem et humiditatem san. vt dicit Ras.
libro viii impressionum sed quando materia est influxiva sed quando est fluxa non sed resolutiva.

Et inunctio ponit curam per flobotomiam per flobotomiam dico quod quod prius facienda est
flobotomia a pedibus et postea in extremitatibus nasi sed videtur quod contra dicat sibi ipsi
primo dixit quod debet fieri flobotomia de duabus cundey modo dicit quod de sophenis
primo. Dico quod utrumque dicit libro viii quia si sit magna plectoria tunc
primo de sophenis debet fieri quia prius distrahit si vero non tanta primo de venis
collis postea de cephalica vel extremitatibus nasi vel cum setis porcinis debet provocari fluxus san. narium ca[m] g[m]

De subeth. Circa rubricam nota quod rubrica ponitur de subeth
et aliud sequitur in textu scilicet de litargia. Et causa est quia eadem est
cura amborum quia utrobique peccat materia flegmatica frigida et humida
nisi quod medicina debet apponi super diversa loca. In subeth enim i.
in sompno profundo qui est passio anterioris partis capitis cerebri debet poni
medicamina super anteriorem partem cerebri. In litargia ad partem posteriorem quia
est apostema partis posterioris. Nota secundo sompnus sic diffinitur sompnus est
quies virtutum animalium cum intentione virtutum naturalium sed ab auctore 2° canonis
etiam diffinitur sic sompnus est reditus spiritus animalis ab instrumentis sensus
et motus ad suum principium scilicet cor propter quod privantur organa sensus a suis
operationibus et ita talis reditus est causa sompni quia privantur omnibus
sensibus visus non videt auditus non audit etc. Nota triplex est sompnus
quidam est consuetus naturalis alter preter naturam alter qui magis appropinquat sompno
preter naturam. Sompnus consuetus naturalis est qui fit in perfecta sanitate et iste qui
fit propter digerendum cibum et alius est multum fortis ut ille qui fit in
primo sompno qui causatur a vaporibus multis et grossis a prima digestiva
elevatis et ideo quia fortiter opilat causatur fortis sompnus et alius est
mediocris ut ille qui causatur in media nocte a secunda digestiva. Et alius
est multo brevis et suavis ut ille qui fit in aurora et causatur a vaporibus
a tertia digestiva elevatis qui sunt suaves et tunc quiescunt
homines quando est facta tertia digestio. Sompnus simpliciter preter naturam
provenit a morbo ut a mala complexione frigida et humida vel utraque vel cum
materia vel sine in anteriori parte cerebri et ille qui causatur a mala complexione
frigida et humida vocatur subeth de quo loquitur hic Ras. quia tunc fortiter
opilatur anterior pars cerebri cum sit materia viscosa que non potest resolvi nisi
de difficili. Sed in sanitate non est quia materia tunc non est flegmatica sed
in egritudine materia est flegmatica. Sompnus qui magis appropinquat sompno
naturali quam contra naturam sit sompnus qui provenit post evacuationem laborem
exercitium forte et talis non dicitur naturalis quia non venit in perfecta sanitate

Neque i naliis quia no uenit arc pt naz . s . post eg^es uel fortes
vuaoes quia tunc inducunt Juuamentu et cu eo spus restaurant vir-
tutes fatigate coffortant Sompnus qui appinquat sompno pt naz
est qui cat^r ab ebrietate z isto est totalit pret naturaz quia facit Juua-
mentu quia resoluit vapores malos i cebro exntes nec nales qr
no fit in pfecta sanitate tu appinquat sopno pter naz quia fit
arc pt naz z io appz quid sit sompnus profundus qr cat^r a materia
fleumatica opilante ptes antiores cebri Cum aliquis detiando
delitac^a primo ponit signa eius 2° curaz d q qn aliquis sanz q
dormies z no sentit nec moue z hz oculos semp clausos quos
apit du clamado voca^r h stati eos claudat litargicus est
Nota q dux^x e litarg s . vera z no vera vera d^r apa p^ostior
ptis cebri et exnis i meatibus int^traneu z sbam cebri Et causa
est quare fit i illis meatibz quia mi apatis est fleu^ca et no pt
penetrare rone duritaci eoru et no pt cebru penetrare rone
viscositat cebri z sue matie z io no fit in ventriculo et i sba
cebri et ta e quia matia e grossa z no pt penetrare sicut
i pleuresi Non tame dico q impo^le est q sit in sba cerebri
et misceat cu mi colerica Sz hoc e raro et de isto no dectat h^?
Ras s3 de alio z ad illud apa fleu^caz sequi^r fe lenta obliuio
q licet apa sit fleumaticu putrefacto^z ca^r sine accipit p^o G . q^o
a^r ubi i toto corpe Et dicit^r litarg ab actiue vn dici ab
obliuione s . lethos q e obliuio z no recorda denore quo-
niet de aliis Sz litarg no vera est apa postior pt cebri co-
poitu ex fleumate z co . s^m q mag^r domiat vnus huor uel alt
uel equalit et ppt hoc appz signa si co . domiat rubedo in
facie Si fleu albedo Si aute equalit equalit apparebut
signa de hac no loqui hic Ras quia cadem est cura que
copetit i vera et i coposita quia morbus simpx indiget me^na
simplici z copositus coposit s^m G . primo a^r Unde dicte
Jo no tractauit de illa Nota q tres sut cae litarc s . primi^us 9us
et quinta Causa primi^ua sut res no nales multiplicantes
huores fleu^cos & incorc humo spar in cebro sit magna repleto
Potus aquosus carnes portine et mt alia cepe conmesta in-
via cibi generant litarg Similit etas fria z humida regio fria
et sompnus supfluus quies supflua quilibet ad hoc adiu-
uat res nales ut copx^io fria etas senectut z i pluis roe

gulositate evenit / sed magis in senectute etiam aer pluviosus et ebe-
tas frequens. Causa quia sunt humores flegmatici habundantes in cerebro fa-
cientes apoplexiam. Modo 3o quare in litargia est sompnus profundus cum
sompnus sit passio anterioris partis cerebri. Dico quod causa est duplex. primo in
litargia est magna opilatio et ideo spiritus non possunt discurrere ab ultimo
ventriculo ad primum nec possunt ad organa sensuum ideo non possunt exercere
suas operationes. alia causa est quia vapores mittuntur ab ultimo
ventriculo ad primum impedientes transitum spirituum ad organa sensus.
vel sic nocumentum existens in uno ventriculo causat nocumentum in aliis
ratione propinquitatis. modo in litargia est magnum nocumentum in frigiditate et
humiditate que causant nocumentum in frigiditate et humiditate in primo
ventriculo que sunt causa sompni profundi. Unde sciendum quod spiritus primo
veniunt a corde ad primum ventriculum et ibi aliquam dispositionem
acquirunt. deinde ad secundum et ibi acquirunt aliam. deinde ad ultimum et
ibi acquirunt aliam et sic est complementum istius decoctionis per dictum
3o capitulo [?] prima tractatu tertio prope finem. Modo 4o causa propter quare litar-
gicus est quasi dormiens. causa est iam dicta quia spiritus impediuntur
discurrere ad organa sensuum exteriorum. Et dico notanter quasi dor-
miens quia non est sompnus sed quasi gravitas et stupor ideo
modo saltem cum difficultate et sentiunt si trahantur et pungantur. quia
non est tanta opilatio sicut in apoplexia et similiter causa est quare tunc
aperiunt oculos statim claudunt quia non possunt venire spiritus mo-
tivi sufficientes ad aperiendum et non aperiuntur nisi fortiter excitantur.
Causa est quia in est magna opilatio et non tamen est tanta quin
possit excitari anima quia ibi est magna opilatio et perfecte non
possunt transire spiritus ad organa ideo moventur. Nota quinto signa litargie
et sunt tria pronostica salutis et tria mortis. Signa pronostica
sunt gravitas capitis sompnus profundus i. superfluus stertio [?] ver-
tigo. Etiam significantia dominii flegmatis in capite. Signa demonstrativa
posita sunt in littera. Signa salutis sunt diminucio accidentium et evacuatio materie
et si evacuatur per nasum vel fluxum ventris signum est salutis. Signa mor-
tis sunt augmentatio [?] maiorum accidentium ut sudor frigidus in
fronte et in facie et tollo [?] erectio egestionis et urine per oblivionem
vel retencio egestionis vel urine propter oblivionem et ideo sapientes
precipiunt ut fiant ibi pectines fomentationes. Et Gor. addit
scilicet si applicetur sanguissuga ad frontem et non adheret signum est
mortis et signat magnam privationem sanguinis et spirituum eo quod non sugit

fugit flen[?] si sangnem si si forti sternutatorio applicato naribus non
sternutat signum est mortale **Cum curandus** ponit curam per
clistia 2o potum 3o per ea que capiti applicantur 4o per sternutatoria
5o per epithima primo dicit sit litargicus curandus est per clistia acu
ta que paulo ante nominavimus Causa est quia talia clistia irritant
virtutem expulsivam ad expellendum materiam morbi mordicando intestina
et evacuant materiam et attrahunt a capite ad inferiora et divertunt
et si venit constipatus fuit primo ad inferiora leniti[?] Sed dum egritudo
est pernitiosa et non expectat tunc per [illegible] Dicendum si clistere non poterit
si ita cito fiat unum suppositorium Recipe duo suppositoria acuata cum esula
salgema et castoreo subtiliter pulverizatis ana 3 [illegible] quia sunt ronedo
lons fortia multum talia suppositoria et evacuat materiam flegmaticam Et ex
rone doloris attrahunt ad partem inferiorem etiam sicut clistia nominata in
capitulo de appoplexia **In os quoque** ponit curam per potum dicit quod more suo
ponitur ydromel et aqua mellis et laborabimus ut descendat ad
stomachum per quem enim nutrimentum eius existit Nota primo ydromel est
duplex quoddam est multe commixtionis ut ex octo partibus aque et una
mellis et de tali non loquitur quia tale competit in fe acuta et
in plenitudine ut in 2o regiminis acutorum Sed ydromel pauce commixtionis
sit in quo ponitur multum de melle et parum de aqua ut quatuor par
tes mellis et una aque et illud competit hic Causa est quia vadit
in via tibi et mecum qui digerit materiam talem mollis et abstergit
multum de materia flegmatica In via tibi quia ut litargicus cum sit morbus [illegible]
tibus pauci nutrimenti sicut ydromel ymo competit maxima abstinen
tia quia materia flegmatica Nota quod in egritudinibus patitur competit aqua
ar quia sunt dematata multum [illegible] et aqua [illegible] multum [illegible] et multum
nutritiva Sed in morbis patitur qui rone [illegible] dicuntur patitur et
de materia [illegible] competit [illegible] pauci nutrimenti ut ydromel pauce commix
tionis Nota per istum potum [illegible] intelligit alios potus evacuantes materiam
flegmaticam et dicit cogendos tum ibi sit ablatio [illegible] et motus tum magna
angustia et aperitur os et in ponit lignum vel pollex inter dentes
et mittere ydromel **Caput** ponit curam per ea que [illegible] caput
applicantur dicit quod supra caput infundemus [illegible] usque ad [illegible] in
tres dies oxirodinon in medicamine infrigidativis acetosum in seni ex
oleo ros et aceto Causa est quia [illegible] de sua materia
quod magis competunt resolutiva dico quod prohibent augmentum [illegible]
reprimendo materiam et ascensum materie et notantur dico usque ad tres
dies quia in tunc est materia in fluxu [illegible] est fluxa competunt resolutiva
quorum unum tale est Recipe [illegible] rute calamenti origani ysopi salvia

fomentatio

foliorum lauri ana 3 .i. anthos utriusque sticados ana 3 .i. conquassanda co- quassentur et bulliantur lento igne in sex lb aque usque redeant ad quatuor coletur et cum colatura istorum pes posterior cerebri foveatur seu liniatur post exitum et est bonum resolutivum et speciale Post ter- cium ponit curam persternutatoria dicens quod provocatur post tercium diem sternutatorum persternutatoria supradicta Causa est quare post tres dies quia ante tres dies materia erat influxu sed post tres dies et materie exis- tente fluxa et digesta et parum evacuata quia alias timemus quod magis dissolvit quam evacuat quia mordicat miringas cerebri et exci- tat naturam ad expellendum materiam flegmaticam Nota sternutatorium supradictum de materia de appoplexia ut condisi pipa castoreo vel quod isti pulveres diste- pent cum succo auricule muris et ita intelligit omnia particularia vel succo sicle sed magis valet succus auricule muris et ita in- telligit omnia particularia que possunt excitare naturam ad expellendam materiam flegmaticam excitatur in cerebro sicut ligature facte in brachio et coxis et applicatio digitorum et tractio pilorum barbe et pectinis et aurium et nasi quia sunt in gravi sompno ideo oportet ut fortiter excitentur et appone ventosam in coxis sine scarificatione Et Gor- donius dicit quod habeant tubicinatores et fiant soni fortes et de ex- citari ne moriantur in sompno et tunc fiat ventosa in loco doloris utrius sensilis transit Et ad eam ponit curam per ligamenta et epy- thymata et dicit quod capite raso epythime ipsum cum sinapi et aceto et castoreo Nota tamen quia in parte posteriori dominatur in flegmatica frigida et humida et quia ista sunt calida in 3o gradu consumunt et resolvunt materiam Et racione aceti virtus medicine melius penetrabit loco empl[astri] valent dicta in capitulo de appoplexia quia eadem est cura nisi quod in appoplexia medicine applicantur supra totum caput sed in litar- gia super partem posteriorem ;

De congelatione

Circa rubricam nota quod sit congelatio prout hic sumitur est mala complexio frigida et sicca cum materia vel sine existente in parte posteriori capitis racione cuius spiritus essenciales ingrossantur et efficiuntur immobiles et ideo non possunt ire ad organa exteriora sensuum propter quod membra carent sensu et motu Et propter hoc stant in eadem dispositione in qua erat quando invasit eos passio quia stant si stan- do eos invasit vel iacent si iacendo eos invasit vel oculis clausis si sic eos invasit et hoc propter nimiam siccitatem et ideo credunt vulgares quod loquatur cum deo propterea quod oculos habent apertos vel clausos quia dicunt quod sint rapti adeo Nota signa congel- lationis sunt praenuntia sicut non naturales inductores fortes frigiditatem in posteriori parte capitis cerebri quia in illa sit maxime ut potus aq[ue]

fit multa congestio fructuum infrigidatiuorum in aqua vel vrina nimis
frigida contentus vaporum frigidorum in pre in actu calido vel in corpore calido ut
nitrace (?) tellaria nimis frigida aer frigidus. Causa dans est humor frigidus et siccus
cuius inducit immobilitatem et grossiciem in spiritibus cerebri. Causa
continua dicitur talis mala compositio frigida et sicca cum materia vel sine vel in gros-
sans spiritus propter quod non descendit ad membra inferiora nec est mirum
si spiritus animales non possunt descendere in congelatione quia non possunt des-
cendere in litargia cum congelatio causatur ex humore melancolico quia
magis ingrossat et immobilitat quam flegma quia magis grossus
et propter hoc multi inspirant in ictu frigido semper cum volunt respi-
rare in duro loco **Cum aliquis** Hic determinat de congelatione primo
de congelatione ponendo signa secundo curam. dicit ergo primo sit cum ali-
quis iaceat arabice i. qui dormiat et non moveat licet oculi eius
sint aperti cum non moveant palpebras sed stupidus est vel rigidus. Causa
est quoniam passio fit in posteriori parte cerebri cum spiritus reddit immobiles
propter nimiam frigiditatem quod non transeunt ad organa et ideo stant vel
iaceant dormientes sed oculi sunt aperti propter nimiam siccitatem quia
sicut humiditas est causa clausionis sic siccitas nimia causa apertionis et non
moventur palpebras propter indispositionem quia est ibi corruptio spiritus
et motus et nisi excitentur moriuntur per istum modum. Nota convenien-
tiam et differentiam inter litargiam et congelationem. Convenientia quia in utraque
est passio in posteriori parte cerebri. Item in utraque est ablatio spiritus et motus
Similiter in utraque est oblivio quia patitur pars posterior. ideo viaticus (?) ut
ista non facit capitula. Differentia quia litargia cum materia flegmatica fit in an-
teriori parte (?) in posteriori parte cerebri. sed congelatio fit a mala complexione
frigida et sicca cum materia vel sine materia **Curandus** ponit curam primo per
convenientiam litargie cum cura congelationis. 2o ostendit in quo differunt
3o ponit curam per epithimata. dicit ergo sit qui patitur congelationem
debet curari cum medicinis litargie. Nota quod cura litargie et congelatio-
nis conveniunt in tribus primo in qualitate materie quia utraque est frigida ideo
medicine utriusque debent esse calide. 2o in fortitudine quia in utraque debet
esse medicine fortes cum utraque sit de materia grossa et frigida que non potest digeri
in brevi tempore sed cum clisterizatione. 3o in applicatione quia in posteriori parte
capitis cum utraque earum sit in illa parte. Sed differunt quia medicine com-
petentes congelationem debent esse appropriate illi humori melancoli-
co si patet cum materia si vero sine materia indiget calefactione sola et tales me-
dicine dicte sunt supra de cura doloris capitis provenientis ex humore
melancolico sed quia ibi non fecit mentionem de clisteri vel suppositoriis
ideo possumus facere tale clistere in congelatione Recipe borraginis cum toto bu-   Clistere
glosse cum toto mollisse fumi terre mercurialis ana ℥ i. dinisi marantri

castore an ℥ i thimi epythimi utriusque sticados an ℥ i furfur
p i mellis olei de lilio uel zisami an ℥ ii salis gemme ℥ i yeracrusi
uel loco yeralogodion ℥ i fiat clistere usque ad quartam partem et cum instrumento
stomacho vacuo an prandium uel an cenam quia nos possumus addere
uel minuere quantitatem clisteris quia aliqui habent magna intestina et
non sufficeret eis parva quantitas et in hoc casu erant mecum quia dat
tamen de simplo unum parvo sicut magna intestina et forti et quod sunt
quatuor coclearia sinapi et sex aquo in corpore magno certe quam
nichil et ita casus utrimque et malo nunc aqua secundum virtute mecum
corrumpere Certe primo quia si pa sumeret sine aqua esset melius
et io caueat in hoc casu Similiter patet in stercoritatione quia in litar-
gia competit cum ellebore albo quia euacuat flegma sed in congelatione
cum ellebore nigro quia euacuat melancoliam **Hoc tamen** Ostendit
niquo dicit circa istarum passionum dicit quod debent curari cum me-
dicina litargicis addito oleo sambucino et capiti infundatur Causa
est quia in hoc statu non competit acetum quia infrigidat et reprimit
Sed oleum sambucinum quia calefacit et humectat Causa quare
competit abinde quia medicina que applicatur ab extra indirecte eua-
cuat humorem flegmaticum et melancolicum sed abintus non primo per apparata

Et epithimetur dicit quod caput epithimetur cum castoreo
et euforbio mixto cum oleo sambucino et loco illius potest fieri em-
brocacio cum aqua decoctionis porta in clistere remota mercuriali
non ponitur ibi nisi ad mordicandum intestina etc.

De paralisi

Circa rubricam nota quid sit paralisis et est membro-
rum mollificatio cum ablatione sensus et motus et per hoc quod
dicitur mollificatio differt a spasmo quia in paralisi extenditur
membrum secundum longum in spasmo secundum latum et per hoc quod dicit cum
ablatione sensus et motus differt a tremore et stupore qui dicuntur
minor paralisis ut videbitur infra et io in tali rubrica intelligo de
gravi paralisi in qua aufertur sensus et motus et non de minori 2o
quod divisio est paralisis in universalis et particularis universalis que tenet medietatem
corporis secundum longum a capite usque ad pedes particularis est que in uno
membro tantum ut manu pede mente uel lingua In universali alii paliticant
totum corpus excepto capite quia si esset in capite iam esset apoplexia
Nota tertio quod paralisis tres sunt cause primitiva et est omne illud quod e-
multiplicat humorem flegmaticum in corpore uel in membro uel in origine ner-
vorum Exemplum primi cibi frigidi et humidi nimia crapula nimia hu-
miditas pisces carnes porcine magna quantitas ossium fructus fri-
gidi et humidi sompnus superfluus quies superflua quantitas adiuvat ad hoc
complexio frigida et humida etas et dispositio carnosa et pinguis Similiter officium
piscatorum Exterius sicut casus percussio litargia apoplexia et quod hec ista non

multiplicant humorem fleumaticum in nervis, tunc opilant vias. Unde hoc
spiritus et calor naturalis non veniunt a cerebro fit palisis et generatur aquo-
sitas membrorum propter defectum spiritus et caloris naturalis. Causa antecedens est ut
in mala fleumatica inbibita nervis et porositatibus membrorum antiqua
auferant sensus et motus que veniunt ex vinolentia extremis et cortice
et cortice que sunt cause opilationis. Sed ut plurimum racione materie fleumatice
inbibite in nervis. Causa coniuncta est ipsa materia fleumatica actu inbibita in
porositatibus membrorum quia spiritus non potest transire ad membra racione
illarum opilationum. Utrum autem possit generari ex sanguine et colera vel me-
lancolia fiet post questio. Nota quarto quod inter palisim et spasmum duplex
est differentia et convenientia quia utrobique est passio nervorum vel mala
complexio sua. Item quia in utraque est ablatio sensus et motus et loquor
de spasmo in sto esse quia quando est insultus est bonus motus preter naturam.
Sed differentia quia in palisi membrum prolongatur seu augmentatur secundum longum
et diminuitur secundum latum. Et causa est quia materia faciens palisim est materia humida fleu-
matica et mollificans nervos et extendit secundum longum ut de corrigia ma-
defacta in aqua. 2o quia in palisi pars sana ad se trahit egram quia
pars palitica est mollificata et prolongata ideo istam trahit pars sana.
Sed in spasmo est econtra pars infirma trahit partem sanam sicut in tor-
tura trahitur versus partem infirmam. Nota in spasmo abreviatur vel ra-
ra membrum ac tuitat secundum longum et augmentatur secundum latum et est membro-
spasmatum grossum. Racio est quia materia grossa est et ideo non exten-
dit secundum longum sed augmentat secundum latum membrum. Cum aliquis

Determinat de palisi que est egritudo nervorum ponendo primo
signa secundo curam. Dicit cum aliquis se movere non potest vel non potest movere
unum membrum aut plura aut sensum membri amisit pronunciatur pro
paliticum. Nota quedam sunt signa palisis pronostica ut frequens stu-
por vel tremor qui fit membrorum et membrum dicitur stupidum quando di-
minuitur sensus eius vel tremor qui fit tremulosum. Signa demonstrativa
sunt ablatio sensus et motus et propter hoc quod dicit difficilius tangit ulem
et particularem. Velut cum dicit quod aliquis se movere non potest particulariter tunc
dicit aliquid de suis membris. Signa salutis palisis sunt recuperatio sensus
et motus et qui erat in sanitate tamquam color fuit membrum illius sit
in passione. Sed signum mortis continua ablatio sensus et motus et con-
tinua maceratio et mutatio coloris vel ad lividitatem vel ad nigre-
dinem et diminutio caloris et caloris mutua. Hoc est valde imperfecte et ex
hoc patet causa partis quare si aliquis non potest se movere quia tunc
est signum quod opilatio est causa palisis vel est ipsamet si sumatur pa-
lisis pro ipso morbo vel est causa sine qua non palisis pro accidente. 2o nota
quod in membro aliquando aufertur sensus et remanet motus et aliquando econtra
vel ambo simul. Causa primi est quia fortior virtus requiritur ad motum

quam ad sensum · quia movere est agere et sentire est pati ut dicitur
3° et 10 huius remanet spiritus sufficientes et hoc quando spiritus et motus
sunt per diversos nervos et opilatio potest esse in uno ita quod non sit in alio
Et aliquando auferuntur ambo Et causa est ratione magne opilationis ex-
istentis in nervis quia tunc non descendunt spiritus ad membra vel aliquando opi-
lantur ambo nervi spiritum et motum **Curatio causarum** Ponit curam
paralisis primo quando venit causa flegmatica 2° causa et percussione dicens quod nos
accipiemus pillulas fetidas quas composui Nota primo quod in cura paralisis
quatuor debent considerari primo quod in principio non debet esse fortis medicina
ut esula euforbium elleborus colloquintida neque intus neque extra nisi in augmen-
to et causa est quia resolvunt subtile et remanet grossum neque
disponeret materiam et ita augmentaret morbum sicut si volumus rape
ungueret cum evacuatione cum clisteri dissolvet subtile et remanet gros-
sum · sed paulatim est procedendum ad fortia 2° utrum utendum cum paralisi
sit fortis vel non si sit tunc debent ministrari medicine composite ex talibus
post paralisim et expertus est fortis sed non tunc competunt magis etc. 3° effectus
medicinarum applicandarum quod effectum inducunt quia si nimis calefa-
ciunt membrum debent removeri quia est nimis etc. et propter hoc sepe primo
non debet cum pica admovere qualibet die et si non rubescat primo si confirmatur
membrum et albescat signum est bone medicine 4° quo medicine
debent applicari et debent poni super originem nervorum quia si ponentur
supra membrum paraliticum medicina parum faceret ut dicit 3° canonis f. 1
capitulo decima paralisi Idem ¶ primo micorum unum non dico quod medicina posita
super membrum paraliticum non conveniet sed non tantum sicut super originem nervorum.
Nota pro quarto valent pille ille fetide causa est quia evacuant materiam
flegmaticam avenis ut prematialia Sed cum debet dari talis syrupus Recipe
radicis acori quarterium 1 et semis herbe paralisis unciam 3 yreos yrion utriusque
salvie ruthe mellisse foliorum lauri ana unciam 1 semis xiloaloes xilobalsa-
mi carpobalsami semis basiliconis ana ℥ 1 spice nardi signati ana ℥ 1
florum anthos utriusque sticados ana ℥ 1 mellis electi libram semis panis zuc-
cari quarterium 3 fiat syrupus clarificatus usque ad libram 1 et semis cum aqua plu-
viali Vel Recipe siropi sticados arabici quarterium semis libram 1 vel radicis acho-
ri libram semis salvie unciam 4 florum sticados arabici quarterium semis mellis electi libram semis
panis zuccari quarterium 3 fiat syrupus diligenter clarificatus cum aqua
plu- viali quia aqua pluvialis in passionibus nervorum multum valet

Syrupus

Cot. paralis

Syrupus

Pille

Pillularum confectio Sicut quod confectio pillularum fetidarum est talis
Recipe pulveris yerapigre colloquintide maioris ana ℥ 5 euforbii ℥ 2 castorei ℥
1 piperis asse fetide serapini opoponacis sarcocolle indi 1 epithimi
… ana ℥ 1 centauree minoris elacterii amborum ana ℥ 5 gumme in-
sucris ruthe dissolvantur et alia exceptis confitiantur de quibus possunt
dari 3 vel 5 ad pondus 15 granorum Nota quod hec medicina non debet

administrari nisi in corpore multum forti quia est multum violenta propter euforbium et pul. cologui. Sed alia medicina debilior potest esse talis ℞ yerapigre ʒ. ii turbith bene gumosi interius et exterius mundati i. ut removeat parva crusta que nichil valet agarici electi ana ʒ. i. ʒʒ al. castorei ana gummi arabici v. pulpe cologuintide bdellii ʒ ß et ponitur ʒʒ quia turbith de se non evacuat nisi humores grossos et propter ʒʒ evacuat materiam magis subtilem et aquosam pulverizata misceantur omnia cum ydromelle facto decoctione salvie et fiant pille ad quantitatem ciceris et administretur in introitu lecti. Nota turbith rectificatur per ʒʒ secundum Ras. Sed Joh. hebeme sive dicit quod turbith evacuat flegma subtile nihil bibitum minus et si administretur cum ʒʒ evacuat flegma grossum et ideo minus potest ponere in paralisi de ʒʒ.

Quartum. Ponit modum dietandi post consumptionem medicine et modum rectificandi eam et dicit quod paciens accipiet unam potionem quod per tres dies mutat et quiescat et cenat cum aqua ciceris et oleo et sinapi deinde bibat aliam. Nota quare dicit quiescere quia illa medicina est multum fortis et virtutem debilitat et ideo oportet pausari ut indigeat et plus post digestionem evacuetur et pristinam potionem intelligit oximel aliud syrupum digestivum materie et primam potionem intelligit alios potus convenientes. Et post detur alia medicina sic fieri debet in omnibus cronicis egritudinibus quod in primo digerat et post evacuetur et sic paulatim paulatim digerat et parum evacuet. Et si non ponit aliam medicinam dicens quod si medicus non habeat aliam medicinam debet sumere assam fetidam quia multum confert et aliqui auctores addunt piper ut vinatus. Causa est quia est calida et sicca ideo consumit materiam flegmaticam et de sua proprietate respirat nervos calefaciendo et confortando et magis bone propter piper quia dat acutum saporem removendo aliud. Quod si virtus. Ponit aliam medicinam que competit in paralisi dicens quod si virtus pacientis est bona i. fortis tunc fames est bona medicina vigilie et motus et postquam exercitium fecerit quiescat post aliquos dies et nutriatur carne minsa frustratim et frixa in patella et aves et columbi maxime in quibus sint species calide ut piper sumat in potu ydromel. Nota causas quare fames et vigilie et motus valet. Quia hec tria desiccant ut abstinentia quia calor non invenit in quod agit convertit se in materiam flegmaticam et consumit eam. Similiter motus et vigilie calefaciunt et consumunt. Et dicit notanter si virtus sit fortis quia si esset debilis non competeret quia motus habet debilitare. Sed quare competit caro assata frustratim incisa. Causa est quia caro assata magis consumit materiam flegmaticam quam elixata quia siccior et pristinam assaturam intelligit aliud modum assandi ut in cassiola in vero. Sed per illud notabilem arabum intelligit aves silvaticas et fasianos et specialiter intelligit omnes aves

Pille

De turbith et ʒʒ

nudi in paralisi valent columbi antiqui ut dicit Ras in quarto huius. Ydromel competit duplici de causa scilicet in via medicine quia digerit et incidit materiam flegmaticam. Secundo in via cibi quia quasi nichil nutrit et racione potus debet administrare ydromel. Et causa est quia vinum non competit in passionibus nervorum cum sit maximus penetrator facit enim penetrare cibum crudum ad nervos ideo vinum quamvis conveniat in accidenti noceret nervis. Secundo nota quamvis plures species competunt in paralisi tam simplices quam composite ut piper muscus cubebe cum isto pulvis est approbatus Recipe nucis cinamomi electi quartam ȝ ss coriandri preparati ȝ i garofilorum galange piperis cubebe domestice macis nucis muscate ana ȝ i radicis acori ȝ ii ligni aloes storacis calamite ana ȝ ss salvie sicce florum sticados arabici ana ȝ i croci ȝ ii seminis anisi feniculi ana ȝ iii panis zuccari al ȝ i fiat pulvis subtilis ponatur in sacculo de aluta ut melius conservetur et utatur ipso in olla vel parapside vel cocleari.

Pulvis bonus paralisis

Membra ponit curam paralisis pungeta recipe cinamomi ȝ i piperis pireti euforbii ana tria item ȝ unius castorei ȝ ss omnia dissolvantur in oleo debent i de viol sarracenicus. Hic nota istud oleum dupliciter fit unius ut omnia ista ponantur in una olla super cineres calidos et bulliant tribus vel quatuor inbibicationibus et postea oleum coletur et cum isto oleo membra illa inungant. Alio modo quod fiat ebullitio in duplici vase olla in qua sunt illa sit imposita in aliam ollam in qua sit aqua fervens ad cuius ebullitionem ebulliat ne virtus olei evaporet et postea coletur et cum isto oleo membra inungant et est modus artificialior quia oleum quod de se bullit consumit magis et ideo dicit quod bulliat in duplici vase et fiant tres vel quatuor ebulliciones. Nota quod membra que debent inungi in isto oleo sunt duplicia scilicet membra paralitica et membra a quo oriuntur isti nervi verbi gratia si pes sit paraliticatus debet inungi spina dorso iuxta caudam quia ab illa parte oriuntur nervi ad pedem. Si manus sit paraliticata debet inungi spina colli spaliter versus spatulas quia ibi oriuntur nervi vehementes ad manus quia nichil valeret medicina si solum applicaretur versus membrum paraliticum nisi etiam poneretur supra originem nervorum. Causa quare istud oleum valet quia confortat nervos et est talis facit et alterat malam complexionem frigidam et humidam. Similiter conveniunt in eis flegmaticam in bibita in porositatibus nervorum. Item per istud intelligit similia olea ungenta et emplastra embrocationes resolventia. Vngentum tale videlicet Recipe Radicis acori va... dicis lilii costi cinamomi cinamomi ana ȝ ss piperis pireti euforbii castorei ana ȝ ii salvie sicce ȝ i florum sticados arabici ȝ i et ss spice nardi squinanti ana ȝ i succi herbe paralisis sicca residencia ȝ i olei de narcisso vel de mastice vel de nuce indica ana quartam ss vini al ȝ iii pulverizanda pulverizentur conquassanda conquassentur bulliat sic

Membra debent inungi cum oleo costino quod sic fit Recepta

Vngentum

sup^a cineres calidos usque ad consumptionem vini et colentur et colatura ad
datur de cera q. s. et fiat ungentum Pono vinum ad confortandum
nec non consuatur ungentum Vel sit et est optimum Re. olei bucati
olei terbentine ana quart. j. cere q. s. fiat ungentum Nota olea que
competunt in paralisi sunt tria Oleum de maiorana oleum de ciamomo
mo et oleum de junipero Nota quod talis ablucio competit Re. salvie
sicce m. iij conquassentur et bulliant in lb. iiij aque pluvialis quo
usque redeat ad lb. ij et in fine decoctionis bulliat cum duabus ebulli
tionibus florum stucados arabici quart. ß colentur et colature ad
datur aque marine lb. j. vini albi lb. ß mellis electi quart. j.
Vel loco decoctionis recipiant aque salvie et sticados distillate
vel fiat ablucio cum aqua ardenti sola vel mixta cum medietate
vini albi et expertus sum frequenter in dolore iuncturarum et hoc est secundum fi. sim
plicitatem materie et complexionem corporis Emplastrum competens Itali ca
su et in apoplexia et in litargia nisi quod addantur predictis gummi ruthe
agrestis ʒ ij Vel sit Re. succi ruthe facta residencia lb. ß pul
sterorum columbini q. s. ad in corporandum et fiat emplastrum mediocriter
liquidum et extendatur super pannum et ponatur super membrum paraliticum
et sola fricacio membri paralitici cum succo ruthe est valde utilis Nota
quod ista ungenta et ablutiones possunt administrari duobus modis / uno
cum balneo secundo sine balneo Si sine balneo precedat universalis purgacio et
in hoc erunt multa nam nulla fricacio vel medicina debet dari localis ante
evacuacionem universalem sive cum balneo sive post balneum Et post alias eva
cuaciones universales tunc multum iuvant Et balneum competens in paralisi
est duplex scilicet naturale et artificiale Naturale est balneum aque marine
vel aque sulphuris Balneum artificiale est duplex unum factum
ex herbis positis in sinapis ut bulliant in aqua et ex illa aqua fit
ablucio vel stupha Vel sit quod herbe ponantur in ollis et bulliat et
alia olla sit supposita et bene lutata cum fermento et in olla superiori
fiat foramen in quo ponitur canna attingens ad cavam ubi est paciens et
recipiat fumum sine aqua et quod fumus veniat ad partem in fumia
et cava sit bene cooperta Et illud balneum sive aqua vocatur stupha
Alio modo fit sic quod ferveat aqua cum illis herbis et ponatur in cava
et paciens sedeat supra sedem altam ne tangat aquam et hoc fit quibus
in passionibus suis Verum est quod primum modum facimus ut videamur
aliquid fecisse Specialiter balneum est in hoc casu fiat decoctio colocinthidis in
tegri et aliis omnibus intestinis suis admixtis precedenti purga
cione quia aliter esset causa destructionis et posset augmentacio paralisis
Pro diebus / ponitur cavam pelecium dicens quod paciens quiescat assumpta de
medicine dande sunt sibi diebus quibus quiescat ʒ ij de diacartamo

Emplastrum

balneum

Electuarium

Rx. ʒʒ pu[l]etri nigelle costi melisse melanopipis macropipis oge. i. se. mathedonici om. an. ʒ v. mirre ruthe asse aristolo. bacharum lauri castorei sinap. gentiane om. an. ʒ v. mellis anacardini q̄ sufficit. v. ungantur simul cum oleis nuc. confitiantur cum melle cocto. hoc enim medicina valde confert paralisi apoplexie torture tremori albaras. i. defedationi cutis morsibus scorpionis et omnibus passionibus frigidis spasmo humido cum cum suo illico provocat sudorem. Causa quare est quia confortat nervos nam per mirra et castoreum et anacardinum que confortant nervos et mel anacardinum nichil est confortat memoriam cum sic ca et sic removet malam complexionem frigidam et humidam et consumit materiam flegmaticam nervorum desiccando. Similiter provocat sudorem et febrem inflammando spiritus et sic in paralisi et spasmo confert quia sudor aperit poros per quos materia expellitur et sic consumit materiam ideo est valde bonum in hoc casu et in egritudinibus aliis frigidis quia subtiliant materiam. Nota quamvis istud electuarium sit fortis virtutis tamen non debet ministrari nisi precesserint leniora magis domestica quia in egritudinibus cronicis debemus procedere a debilioribus ad fortia. Electuarium domesticum Rx. pul. pluris sine musto ʒ ß cinamomi electi ʒ i ligni aloes storac. calamite nuc. muscate cubebe domestice an. grana v. macis gariofilorum ciucto. an. ʒ i se. anisi se. feniculi coriandri preparati carnium dactilorum pinguium ʒ i confite acthon ʒ ß cortic. citri conditi ʒ ii conserve anthos conserve sica dos arabice. an. ʒ ii aque salvie ʒ v aque ros. de damasco q̄ sufficit i panis zuccari al. lb. i fiat electuarium in bolis. Nota 2o quid prohibeatur in memoria ne aliquis decipiatur quod predicta electuaria et vigentia competerent in paralisi causatus in ans et quieta sit d' materia. Sed qui in causa e ca non competunt usque non removeat tal ca ans nec competunt ista fortia usque in fuit evacuata. Verbi gratia paralisis potest venire causa extrinseca causa dissoluente materiam nervorum. Alia causa intrinseca causa dissoluente flegma vene flegmatis dissoluti exeunt in porositatibus membrorum spiritus cum non potest transire ad membra ideo non competunt ca quousque talis causa sit remota sed quieta remanente frigida cum mala complexione nervorum frigida tunc bene competunt ista ca et ad hoc debent esse domestica. Quare dicit in die quiete non competit in aliis diebus. Credo quod non quia illud electuarium est multum forte et si daretur illa die qua darentur alie medicine pacientem nimis affligeret(?) quia medicina afflicta non est danda afflicto. Sed aliud potest dari qualibet die quod magis domesticum est quam electuarium. Ras. Quod si remoratur dubium dubitaret aliquis si illud electuarium non valeret nec iuvaret cum sit ultimum quid sit faciendum. Dico quod tunc quiescat per 10 dies et tunc nisi sit curatus redeat ad principium cure. Nota quare paciens debet abstinere per 10 dies quia si non iuvaretur per illud electuarium cum sit optimum

signum est quod est ex parte virtutis defecte quia medicus non est nisi
minister nature omnis natura operatrix 3o tertium ideo non est dandatalis
medicina quia magis debilitat virtutem sed debet ab eo dietari et virtus
confortari ut postea sit potens actuum et hoc debet fieri in magnis
egritudinibus quod confortetur virtus cum bona dieta et ut est quod curat
morbos Modo dieta paraliticorum debet declinare in omnibus rebus non
nimis ad caliditatem et siccitatem ut carnes assate frictio extrinsecus va-
lent et iuvant in membris paraliticis si non potest excitari fiat frictio in oleis
loco extrinseci et si non potest ponant ventose sine scarificatione in origine
nervorum Sed extrinsecus non competunt in membris paraliticis licet in nimius
suppositis vel suppositis ut in diverta.

Quod si non

Ponit
curam paralisis ex casu seu percussione subito numquam curabitur Causa est
quia quod venit subito signum est quod venit a forti causa que tollit subito
potentiam membrorum et fit ablatio sensus et motus et ita permane-
bit Causa est quia est signum quod est sensus magnus influxus humorum
et huius causa est apta et opilatio quia ibi est imbibita magna
materia in omnibus porositatibus membrorum Nota secundo quod dictum Rasis
debet intelligi nisi ex tali casu vel percussione causare dislocationem ex qua
solet causari paralisis Quia ablatio sensus et motus quia facta est
dislocatione sufficit reducere membrum ad suum locum Tercio non tamen
dictorum que ponitur in additione Rasis primum quod aliquis sponte est certum
ex casu vel percussione tantum ablatio sensus et motus membri sup-
positi et tunc valet reducere ad primum locum et si est aliquis in re-
solvatur Secundo quod aliquis potest ex co vel in media quantum paralisis
Intelligo causa ante media causa quinta quia cum siccitate
non induxit prolongationem in membris nec media grossa fit in bibi cum
bene tamquam causa antecedente quia potest opilare poros et pro-
hibere transitum spiritum ad membra Tercio est quod aliquid causat cum
liditate dissolvente flegma quia flegma dissolutum imbibitur in ner-
vis et causat paralisis sicut patet quod sol in hyeme non potest consumere
glaciem Sed primum dissolvit et ita de se quod non consumit dissolvit et
istomo causat spasmum de repletione ut 3o pronosticorum Quasi
accidit primus et fit noxet quantum ad causam antecedentem cum et siccitatem
Quarto quod aliquis paralisis fit a sanguine tamquam causa antecedente et non
sive multi vis opilat nervos arterias et venas Quare spiritus non possunt
transire ad membra et ideo generatur sanguis aquosus quia sanguis de se non
potest imbibi in nervis nec porositatibus nervorum et membrorum et ista
multum potius competit flegma Quinto est quod aliquid fit ex forti frigore
constringente et per hoc opilante nervos quare spiritus et ideo aufertur
sensus et motus et tunc indigemus ibi sola alteratione Causa
est quia in mala complexione sine materia non competit evacuatio sed solum
alteratio secundum Avicennam f(en) 1a capitulo 2o et illud fit per ungenta et alia

dicta supius Sextu est q aliqn fit rone doloris velut in sonibz
tu dolor et tunc est difficilis ad sanand quia habundant ifus
et humidis humoribz et fleumate salso etiam quia sunt debiles vir-
tutis et fleu salsum est mordicativ Septim est q alu pp pr-
cussionez ca est quia pp pcussione cat dolor in mebris vl
nuis et rone doloris fluut humores ad nuos quia humores i poro-
sitatibus nuoz ibibiti sunt ca palis et de ista dciat hic Ras
Octavu est q aliqn catur ex timore subito vl tristicia Causa
est quia in timore frunt mebra spitibz quia spus sut rlusi
ad intiora et sic catur palis et io in timore causa tremor me-
broz extioz Ultimu est q aliqn catur ex vno mebro solo ut
sto matre vesica etc Et est signu q est ione nuoz venetu
ad illa mebra na qn i eis dolor trahut ibi humores et e signu
q egritudo est in illo mebro ad quod supfluitates currut Et
ex resolutione illius matie fit magnu iuuamentu ut camo frica-
tiones ut mebra expellant suas supfluitates oz ut fatigentur
Curacio Ponit cura palis p emplm qn est curabilis dicit q
si uenit paulatim no repente loco empli repcussivu fit tale Rc

Emplm

farine fenugri se iulep se resin i penthadactuli bdelli armonia-
ci adipis anatis terantur olei delilio fiat emplm et supponit
et p9 pom in forma Rc farine fenugri bdelli armoniaci an ʒ i
pipis al se resine an ʒ ij axungie anat ʒ ß olei delino ʒ ij

Emplm

puluda pl subtilit liquefienda liquefiant misce omnia et fiat epl
et extendatur sup pannu et ponatur supra locu pcussum Nota
q i nuo pcusso aliud erit ponend in loco pcusso et aliud i loco
superiori competit repcussiua maxime si timeat q in quo fluit
sit ca et cognoscit p9 etatem regiz et illa sunt tria s mumia
bolus armenicus sarcotolla an ʒ ij misce cu oleo mirtilloz et po-
natur sup locu pcussi quia in trahit ibi rone dolor et p9 in-
curabile reddetur et esz timend de apate Si no in esz sic cognos-
citur p9 ptoz naturalez fleumatica et etatem tunc ponenda sunt ca stip-
tica sicut mastix olibanu nux cypssi et similia et incorporentur
cu vino stiptico et ponant sup locu pcussum ut humores ibi no fluat
Sz illud q est ponend supra locu pcussum dicit dolor mitigatiu
et resolutiu sm haly 3o tegni cuiu no sicut emplm Ras q e do-
loris mitigatiu et resolutiu et confortat nuos et io est valde bonu
si in dicatzat adiptu nuu competut illa duo que ponit Ras in
diuisionibus suis Rc olei costini quart ß olei de eufor ʒ ß misce
Vel sic et est valde bonu Rc mire oppoponac an ʒ v castorei
ʒ ij euforbii ʒ ij olei delilio olei de narcisto an ʒ ij cera ʒ v
pul pultur subtiliter liquefida liquefiant et ponat sup pannu
Nota i quassatione vbi multu valz inducere pellem ouinaz recetez

exconatur et recordor quod habui quendam vicinum totum conquassatum et
erat debilis et non poterat flobothomari quia senex et nidavit eam
et fuit curatus in sexta die similiter ut in prius ;– Ecce maia gemini

De stupore et tremore

De stupore et tremore. Circa rubricam nota quod stu-
por est duplex et quedam est mentis et isto non est actio
diminuta virtutis ymaginative quia in parte ymaginatur et stat et
non loquitur et vix ymaginari et non facit aliquid de quo sit
curandum ut in respirationibus fortis et est proprie in corporibus melancolicis
et curatur castoreo et nuce muscata calido quia actio diminuta non curatur cura nisi
sit nimium excedens quia aliter non faceret lesionem in corpore et de isto
non loquitur hic. Aliter est idem quod obdormitio membri et sic est actio
diminuta sensus tactus et in stupore non est dolor et proprie hoc dicitur apoplexia
quia ibi est actio ablata. Secundo nota quod stupor causatur tribus modis
uno modo in perforatione caloris spiritus et sanguinis ut in senibus natura non bene sentiunt
dolorem ut in multis ethicis et de isto non loquitur hic quia cura eius est
cura ethice quia per humectationem applicata albumine et abeo albumine
cum oleo violaceo albumine cum lacte et ille stupor est actio diminuta
sensus tactus. Secundo potest causari expletione humorum et ut plurimum exhibitione
materie flegmatice non tamen tantum sicut in paralisi et sic curatur hic et est eadem
cura stuporis et paralisis quia utrobique dominatur materia flegmatica. Tertio fit
ex sola opilatione sine humoris vitio sicut in strictura vel tortitudine
membri vel frigiditate extrinseca opilante et condensante porositates
membrorum et ex compressione quando unum membrum stat super aliud quia spiritus non
potest libere transire et tunc non sentiunt membra et sic non docetur hic. Cura
quia cura eius est remotio cause ut ligationis constrictione. Secundo
circa tremorem est notandum quod triplex est tremor. Quidam est passio
nervorum et ille accidit ex forte inpressione materie male ad musculos sen-
tiens nocumentum virtus sensitiva irritans expulsivam ad expellendum virtus
expulsiva sentiens et expellens non potens causat tremor et tunc
est operatio virtutis expulsive. Alio modo causatur causa extrinseca ut subita
aspersione aque calida vel frigide supra membra sensibilia et de isto non docetur
hic nisi in loco ubi docetur de similibus. Alter est tremor et est passio nervorum
et de isto docetur hic et diffinitur hic. Tremor est motus preter naturam
compositus ex motu virtutis et morbi et talis causatur tribus modis
ut dictum est de stupore. Uno modo ex extrinseca causa. Secundo ex defectu caloris et
spiritus ut in convalescentibus et ethicis quia natura non potest regere membra
et ideo quando elevat natura tamen deprimit morbus et ad istum tremorem reducitur
tremor causatus ex accidentibus anime eo quod membra remota privantur calo-
re et spiritu et vadunt ad cor. Alio modo ex repletione sicut ex materia
flegmatica imbibita in porositatibus nervorum ratione cuius virtus non potest tenere
membra in sua dispositione naturali et ita quod quando virtus elevat tantum

depnit materia flegmatica et illud est continuum bellum et de isto de
ciat hic quod talis tremor accidit cum digerentibus et circa hec flegmatica Et
quia stupor et tremor habent eandem causam et ideo de eis sit solu
cio ¶ Ideo causatur ex opilatione siue humoris vicio sicut stupor Tercio
quare tremor magis accidit capiti quam alijs membris et postea
pedibus et manibus Causa est quia caput est flegmaticum cum sit sursum
inter cetera membra rone materie flegmatice in eo habitantis etiam
quia multe superfluitates ab alijs membris sibi demandantur Sed
postea manibus Causa est duplex quia magis sunt proxima capi
ti Alia causa est quia sunt magis rara membra quam pedes et
causa est quia natura ordinauit pedes ad motum et ideo magis
custoditur racione motus **Cum aliquis** Determinat de stupore
et tremore primo ponens signa dicens Si aliquis senciat membrum
obdormitum sicut accidit dispositioni pedum dicimus eum in eo esse stu
porem et tremorem vel maliciam ¶ Nota primo quod in pedibus plus
sit stupor quam in alijs membris dupliciter declaratur vna causa est quia
magis sunt remoti a fonte caloris et a membro a quo veniunt
nerui sensitiui non minorantur spiritus preter paruitatem spiritus et caloris et
hec est causa quare leprosi cicius corripiuntur in pedibus quam in alijs
membris quia cicius perditur ibi spiritus ¶ Alia causa est quod pedes
sunt magis ordinati ad motum quam ad sensum ideo in pluribus spiritus sunt et
nerui motiui quam sensitiui et stupor est accidens diminuta spiritus tactus
Nota quare non ponit signa tremoris sicut stuporis Causa est quia
signa tremoris apparent ad sensum stuporis non **Cum** ponit curam
vel correlarium dicens quia dictum est quod stupor est in membro super
est mollities ideo propter hoc eius cura non est dilatanda quod cum
prolongatur tempus huius egritudinis perducit ad paralisim ¶ Ca
pitulum quia habent easdem causas sed differunter secundum magis et minus quia
in paralisi est forcior causa in stupore minor **Curam** ponit
curam singulari remittendo nos ad curam paralisis dicens quod cura exag
parte minoris cum dieta et in vnctione cum oleo costino et medicinis paralisis
Causa est quare secundum partem curatur cum eisdem medicinis quia ab
eisdem causis siue ille medicine sunt digestiue siue euacuatiue vel
fricationes et non secundum totum quia forciores medicine sunt in paralisi quam
stupore quia forti infirmitati forcia medicamina sunt danda ut patet
Hippocrates 2° aphorismorum Elleborus Et cum paralisis sit maior igitur etc. Vnde in stu
pore non conueniunt nisi vngenta domestica et medicine magis
temperate et alia sicut dieta etc. ut cliste posita super Sed potest competere de
clistere in stupore et tremore De tentaturee minoris vtriusque
saluie vtriusque Ruthe yue primule bonis ypericon mercurialis cum

Cliste.

ꝯ· ij· cartami mundati ℥ ß· agarici electi· ℥ v· vtriusque sticados· an
℥ j· furfur p· j· mellis olei dehlio an quart ß· salis gemme ℥ j·
pillarum cochiarum ℥ ß· fiat clistere usque ad quart· v· **Quod si passio**
ponit curam quando talis passio prolongatur tunc ergo purgandus et
pillule fetidis et confectio adequatoria cum anacardino et dicta Ca-
pitis est· quia quando stupor prolongatur est multum propinquus paralisi
ideo competunt medicine fortes quia que minorum distant sunt eadem
uel equalia ho phys· Quare competunt pille fetide quia euacuant
fleuma a capite et neruis· Et oleum anacardinum debet multum ad consu-
mendam materiam/ ß quando stupor est debilis competunt debilia quando forte
fortia competunt/ innouatiua· i· temperata dieta que competit in
paralisi **Tremor autem** ponit curam tremoris et primo in generali
remittendo nos ad curam paralisis d· quod curatio sicut stupor ita est quia
habent eandem causam ß differunt secundum magis et minus quia fortiora sunt in
paralisi quam in tremore et ideo quia habent easdem causas eandem habent
curam unum est cum debilibus medicinis prius si non inueteretur quia
si inueteraretur cum medicinis fortibus cum quibus stupor inueteratus
et paralisis ¶ Nota quamuis cum eisdem medicinis curatur tremor cum
quibus curatur paralisis cum aliqua sunt ministranda in tremore quam
non in paralisi de numero quorum alia sunt cibaria alia herbe alia
olea alia gumme· Cibaria tamen omnia nudi sunt secundum Auic· 3o ca-
to· proprie cerebrum leporis assatum mirabiliter competit in tremore et
potest competere in paralisi cum magis appropriatur tremori· Olea appropriata
tremori sunt tria primum est curatiuum a simili· secundum est oleum de cana-
bio/ 3m est oleum de sulphure et hec magna proprietate in tremore
sunt trifolium/ herbe que magis sunt appropriate in tremore sunt trifolium
2m est euaporatorium/ 3a est sticados arabicum et ideo de istis de-
bent fieri bases in omnibus receptis clisteriorum et electuariorum/ Gumma
appropriata est castoreum unum quod ualet in omnibus casibus nervorum **Si ex**
superfluo ponit curam magis in speciali d· quod quando tremor venit
ex superfluo potu vini puri tunc non competit vinum Causa quia
ita prius debet remoueri quam effectus ideo abstineant a vino quod vinum
facit hoc quia est maxime penetrator et potest conuerti in acetum et sic
ledit neruos **Similiter** ponit curam tremoris prouenientis ex po-
tu aque multum frigide d· quod si aliquis incurrat ex potu aque frigide que
extrinsece dissoluitur abstineat ab aqua et ingrediatur balneum/ Ca-
est quare debet abstinere ab aqua· quia non remouetur effectus nisi prius ca-

sua remoueatur · Quare balneabitur quia aquositas imbibita in porositatibus nuoꝝ expellitur per sudorem in balneo Quare debet morari postea in sole ut perfecte illa aquositas ex porositatibus nuoꝝ expellatur · &c̄ ·

De tortura oris Circa rubricam nota quid ē tortura oris uel faciei · dico q̄ est morbus officialis in uia et instrumentalis In uia · quia est opilatio in fa · q̄ debz esse rectum ē tortuosum et signum distinctiuum que pars faciei sit lesa et que sana est quia pars sana pt cum manibus palpari et ad suum naturalem situm redigi sed infirma non · Nota q̄ causa torture est duplex · Una est paralisis partis faciei · alia est spasmus uel de repletione uel inanitione · Et signum distinctiuum qn est paralisis quia tunc apparet in membro infirmo mollities et relaxatio et est ibi multitudo saliue et sputi quia materia aquosa est · Similiter oculi inclinant uersus interiora propter mollificationem palpebrarum · Sed qn uenit a spasmo quia ista est contractio et desiccatio pars sana ad infirmam trahitur · et materia spasmi est dura uergens ad frigiditatem et est sputum paucum et saliua pauca quia materia est grossa · Dum pars sanior declinat ad inferiora quamuis non possit moueri ut in pluribus ut in spasmo ē ablatio sensus et motus quia pars sana mouetur et infirma non et dicitur tortura oris quia os maxime torquetur **Cum aliquis** ponit signa torture oris · dicit cum alicuius os torquetur · et unum decorum lis sursum claudere non ualet et si preciperetur ei · ut sufflet flatus ab una tantum parte exire uidetur · Causa est quia os torquetur et quia est spasmus uel paralisis unius partis faciei Ita q̄ si est paralisis trahit ad se partem infirmam · Dum in paralisi pars sana est bassior Sed in spasmo pars infirma trahit ad se sanam · Quare non pt claudere oculum quia in paralisi est ablatio sensus et motus et ideo in talibus non potest claudi oculus · sed partis infirme · Quare non sufflat quia pars infirma est inpotens et ideo non pt expellere aerem ingredientem Vel quia est facta contractio in mandibulis **Cuius causam** ponit curam torture et primo que fit ex repletione · dicit q̄ materia eius incipiens cum soluere uentris expulsis fetidis nutrimenta et potus sit in paralisi · Nota quare incipiendum est a laxatione uentris · Causa est quia remedium particulare non debz administrari nisi precedente uniuersali purgatione Et ideo ualent iste pille quia euacuant materiam flegmaticam facientem spasmum uel paralisim Similiter ualent pille cochie Sed si precedet q̄ in capitulo precedenti dictum est esset ualde utile · Quare ualet dieta que datur in paralisi Causa est quia sit abrecas materia

Nota potus sit sicut ydromel aqua or et similia ℞ non ante
talem lavationem detur talis syrupus aromaticus in tremore Re rad
acori lb ß ʒʒ al nuc muscate an ʒ j mellis electi quart ij fiat
syrupus clarificatus usque ad lb j detur cum aqua decoctionis
salvie Recepta pillularum cochiarum ʒ ij pulveris colloquintide bdellii subtiliter
pulverizatorum an ʒ ß vel ʒ j si pa sit fortis misce malaxando cum
ydromelle facto cum aqua acori et fiant pille ad quantitatem ciceris
Similiter valet syrupus dictus magistro de palisi et alia **Eger** po-
nit curam per gargarismata dicens quod eger de mane gargarizet sinapi cum
syrupo acetoso et fit pro in forma Re sinapi quart j ℞ aceti
al quart ß mellis electi quart ij fiat decoctio clarificata ad lb
j et cottidie sumat sex coclearia tepefacta in vase in quo sit
aqua ca et sumat unum coclear post aliud et fiat cum prandium
sto ieiuno et cum cenam ℞ Nota hic cum operatur illud gargarisma
due conditiones requirunt primo quod corpus sit evacuatum ubi
evacuatione quia corpore existente pleno tunc maior fiet attractio ad
faciem qua evacuatio ℞ 2o quod transierint dies tres quia in principio cum
non est influxum fiet maior fluxus ℞ Nota quod predicta intelligit eis
similia primo tale et est experimentum Re rad acori quart j pi-
petri ʒ ij et ß aceti ʒ j mellis electi quart ij fiat decoctio pars
clarificata ad lb quia subtiliat et evacuat ℞ fiat ablutio intus
et extra **Et interius** Ostendit qualis debet esse mansio dicens quod do-
mus sit obscura causa est duplex quia per aspectum ad diversas partes for-
te augmentaretur tortura quia hoc frequenter accidit ℞ ex alio quod
facies magis declinat ad unam partem quam ad aliam ut actores di-
cunt Vel apte sana sit unum speculum de talibe et ut propter aspectum
ad partem contrariam vertitur eius facies et ideo dimittatur in domo ubi sit
speculum Alia causa est quia virtus visiva est debilitata et ideo de-
bilitatur magis in claritate **Et precipue** Ostendit quid sit te-
nendum in ore dicens quod nux muscata et causa est quia multum est confor-
tativa nervorum Similiter ratione caliditatis habet subtiliare grossam materiam
et ratione stipticitatis confortat membrum Nota quod predicta intelligit v-
tutem similiter Re rad acori bene mundati quart j ℞ ʒʒ
al ʒ j nuc muscate ʒ ij pulverizata pulveriz ℞ infundantur per duos
dies in aqua salvie et condiantur cum melle electo q s fiant
trocisci ponderantes ʒ j et ß et unus istorum teneatur in ore post
alium et si transglutiretur non esset vis immo utile fit retentione
prius et est secretum **Naribus** ponit curam per sternutatoria dicens quod
insuffletur condisi in naribus ℞ condisus est herba similis spatule

fetide. Causa prius est eadem sicut de gargar(ismat)e quia per sternutationem in
gutta curtive oris expellitur et post sunt sternutatoria supius
dicta. Vel sit. Re(cipe) succi auricule muris ℥ i. facta residentia
opponatur castorei pul(vereis)orum an(a) ℥ ß misceantur et ... cu
nasali. Item valet succus sicle sed magis appriatus est succus au-
ricule muris unde dicit additio quod multi fuerunt curati uno die
cum sternutatione auricule muris **Cariuas spondiles** po-
nit circam pro in unctiones dicens quod spondiles colli inungantur cum oleo
costino. Nota tamen quia origo nervorum vementum adsatiem
est in superficie nuche in quibus est nocu(men)tum principale in tortura et quia
oleum debet poni super originem nervorum per G(aleni) 3° de iuvamentis membrorum.
Etiam illud oleum est confortativum nervorum consumptivum materie alterativum
... Nota quod per illud intelligit similia sicut tale ungentum speciale
in tortura. Re(cipe) radicis acthori quarter i ℥ ß ʒʒ al. nucis muscate
an(a) ℥ iij olei costini ℥ iiij vini al. ℥ ij ℥ ß pul(veris)da pulverizanda con-
quassanda et bulliant simul super cineres calidos usque ad consumptionem
vini coletur colature addatur cere q(uantum) s(ufficit) fiat ungentum. Vel tale
emplastrum Re(cipe) opponatur quarter ij radicis acthori ℥ iij ʒʒ al. nucis
muscate an(a) ℥ ij terbentine ℥ ij pul(verizanda) pulverizanda liquefianda liquefiat
misce omnia et fiat massa et extendatur super aluta et pannum
de fasterno vel bombace et applicetur spondilibus superioribus colli.
Nota quod in hoc casu est error magnus quod aliquando competunt
resolutiva et tortura tanta ex spasmo. Vel ungenta emplastra ab-
lutiones debet precedere mollificativa et hoc potest dicit 3° ca. fe 2a
ta° primo. Causa est quia tortura tanta ex spasmo de replectione
eodem modo curatur sicut ante multum grossa modo in tali competit
in principio mollificativum ut in splene qui est in multum grossa contex-
turis et male quia resolutiva subtile et residuum petrificatur
nisi precedant mollificationes sed in colatura tanta apalisi non est sic quia
materia est aquosa et tunc non conveniunt mollificativa ymo resolutiva.
Mollificativum competens est tale Re(cipe) mucillaginis seminis fenugreci mucil-
laginis seminis lini an(a) ℥ ij butiri sine sale ℥ ß axungie anatis ℥ i olei
amigdalarum dul(cium) ℥ ij olei de lilio quarter ß cere modicum liquefianda li-
quefiant misceantur omnia et fiat ungentum **Et est tortidis**
ponit circam pelectuaria dicens quod cottidie sumant de electuario ana-
dino Avicenne i. cum aqua decoctionis acthori recepta ponta est super
tap(itum) de paralisi. Causa est quia provocat sudores quia consumit ma-
teriam et est ultimate virtutis et talia non conveniunt nisi precedunt alia
et ideo non conveniunt nisi qui alia desinunt et clarum ... competere ...

Re nuc' muscate ʒ ij tonsiue athori quart' ij panis zucar' al
b j fiat elect' et detur cum aqua decoctionis athori et sta purgatione ubi si detur loco eius quolibet mane de yera ermetur esset
ualde bonum ymo omnes actores ponunt ⁊ ponit in quinto cap°.

Et si aspasmo ponit curam qui omnia alia deficiunt. d. qr. si passio hoc modo non fuit soluta adueniente solutionem et egri preseruationem est redeundum preseruatione super cum bona dieta Causa est quia qui egritudo non est curata signum est quod adhuc aliquid remansit de materia et precedente eo preseruandum est ne ulterius labatur ⁊ lapsus timendus est

De tortura excusat se de tortura ex iij canone dicens quod illa est mirabilis dicit de tortura uero qui non repente sed paulatim fit non loquimur quia talis est incurabilis ut que contingit in frenesi perniciosa morte iam eminente expirante et de ista loquitur ypo. et G. 2° pn' si enim liui effugiunt Causa prima est quia spasmus de inanitione est mortalis Similiter tortura eo quod deficit uirtus quia est sua assumptio ultima humiditatum radicalium et caloris naturalis ⁊c.

De spasmo Circa rubricam nota quod spasmus est morbus officialis per quem contrahuntur nerui uel sunt contracti usus ori...
r mitha uel cerebrum et intelligo quod est morbus officialis primo qui est opilatio repletionalis ut qui fit ab humore replente uel qui fit ex opilatione attenuatoria ut spasmus de inanitione ut in ethic' est opilatio attenuatoria quia partes arterie adinuicem muntur propter defectum humidi et pars fiet ex mala compositione fuerit opilatorum uel de san uel de co. licet sit raro mala compositio ca. si spasmus de inanitione est mala compositio sicca et intelligo quod sit mala compositio fra et sicca et per hoc quod dicitur contrahunt intelligo in sic cum quo est motus uel contracti sunt in sic esse cum quo est quies similiter G. quito de morbo. Nota cause spasmi sunt tres primitiua antecedens et coniuncta Causa primitiua sunt res extrinsece non naturales multiplicantes humorem replentem similiter in corpore qui per inbibitionem primis inuenis quia ut phy spasmus de repletione ab illo humore causatur et ubi similiter ⁊ carnes porcine lac offas multi dare potus magna crapula sompnus superfluus et quies continuis Et ad hoc iuuant res naturales ut etas sua compositio sua na in hominibus tenibalic frialior est tussitus secundo deglutione Causa antecedens est humor inbibitus in inuenis cuius sciat contrahuntur nuorum et ut phy humor flegmaticus deinde melancolicus deinde sanguineus rarissime colericus Causa coniuncta sunt humores flegmatici uiscosi

grossi imbibiti in porositatibus humorum causantes contractionem in ipsis
nervis. Sed causa primi vel de inanitione sicut res naturales extrinsece con-
sumentes humiditates corporis nostri sicut cibi calidi potus siti et calidi pa-
nis calidus vigilie superflue motus superfluus tamen amor est mala
complexio consumens humorem nostri corporis et humorum sicut febris arden-
tissima ut causon vel mala complexio calida et sicca fundata in ipsis
membris. Causa quinta maxima siccitas actu introducens in
nervis contractionem ut patet de corrigia posita supra ignem. Nota quod
diversitas est et convenientia inter spasmum et singultum apoplexiam epilepsiam
et paralisim. Convenientia est quia utrobique est contractio nervorum
sed spasmus differt ab epilepsia quia in epilepsia est contractio nervorum totius
corporis quia membra omnia contrahuntur et ideo epilempticus cadit.
Causa est quia est nocumentum cerebri et in origine nervorum. Sed in spasmo
non est ita contractio omnium membrorum ymo unius membri vel plurium
quia non venit ex nocumento cerebri sed nuche [illegible] quod fit contractio
in alia et in alia parte ut si fiat in spondilibus colli a quibus oriuntur
nervi qui vadunt ad manus contrahuntur. Sed in spondilibus inferiori-
bus contrahuntur pedes et ista est contractio membrorum determinatorum
et non est nocumentum in cerebro. Secundo differunt quia in epilepsia quamvis sit con-
tractio sicut in spasmo tamen fit dilatatio postquam materia est consump-
ta vel resoluta que faciebat opilationem sicut vapor venenosus
sed in spasmo non fit dilatatio sed manet curvatum nisi curetur.
Differunt a singultu in duobus primo quamvis sit in singultu contractio
quia est passio stomachi fit etiam dilatatio quando materia facta
expulsa est. Secundo quia singultus est passio lacerti orificii stomachi
sed spasmus est passio nervorum. Differt a paralisi membrum dilatatur
et augmentatur in longum causa est quia fit a materia aquosa que
habet extendere membrum in longum ut de corrigia madefacta in
aqua que potest in longum augmentari. Sed in spasmo fit augmentatio
in latum. Sed in spasmo de inanitione fit diminutio secundum longum et latum.
Causa est quia in spasmo de repletione augmentatur membrum
in latum quia materia eius est grossa viscosa et quia grossa non ex-
tendit membra sed augmentat in latum replendo porositates me-
brorum ideo non augmentat in longum. Sed alii reddunt aliam causam
[illegible] colliget dicit quod ex ista materia creatur ventositates et ideo causat ex-
tensionem secundum latum. Nota spasmus de repletione magis accidit
pueris quam alii etati causa est multitudo humorum existentium in eis con-
trarii in ultimo humositatis secundo de repletionibus. Alia causa est quia

inui mihi sunt molles: io defecati incipiunt mat[er]iam ab aliis me
bris [et]c. quia sunt nervus i[n]sensibiliter non dum et siti [et] temperati. 2a
causa est i[n] modera[ti]o dicte sive regi[min]is quia sunt gulositati [et]
luxurie s[ub]iecti. G. 3o pronosticorum spasmus **Cum aliquis** In
hoc casu ponit signa spasmi d[icens]. cum aliquod membrum contrahitur
et ad suam originem redit aut plura que ex membris dissolvuntur.
ipsa spasmata esse pronunciamus ex hoc habetur diffinitio spasmi quod
spasmus est contractio membrorum versus suam originem. Nota quod quo
dam sunt signa spasmi pronosticata ut tremor membri d[im]inutio mo:
tus eius ista denotant spasmum futurum sicut minus pronosticat
maius. Signa denuntiativa ponuntur infra. Signa salutis sunt opa[ci]o
motus et dilatatio membri. Signa curationis sive mortis sunt
denigratio membri [et] mutatio coloris eius quia signum est quod re
media non proficiunt sed semper deterioratur membrum. **Spasmus**
ponit divisionem spasmi d[icens] omnis spasmus qui fit aut fit subito
aut paulative. Nota spasmus dupliciter dicitur uno modo penes
figuram membri [et] sic sunt tres species spasmi. Una species est qua
nervi contrahuntur versus partem domesticam et hoc quod notatur est in
parte anteriori cerebri et in nervis procedentibus ab eo et notatur em
prostonos. 2a species est in qua nervi contrahuntur versus partem silves
trem s[cilicet] versus partem exteriorem et notatur protostonos. 3a species est
in qua nervi contrahuntur versus utramque partem [et] illa species notatur
thetanus quasi totum corpus tenens et ista est deterior aliis quia totum
tenet et membrum stat rectum et propter hoc auctores faciunt distincta ca
pitula de cura spasmi et thetani quia est difficilior cura in thetano
quam in alia specie spasmi. Alio modo dicitur spasmus species eius causa
et sic est duplex vel de repletione aut de inanitione. Ex re
pletione sicut ex humoribus imbibitis in porositatibus membrorum
et hoc aliquando per totum nervum et aliquando in una parte eius [et] ut plurimum
hoc fit a materia flegmatica quamvis possit fieri a melancolia sanguine et ut co[lera] cu
rario. Propter hoc causam et alii auctores non faciunt mentionem nisi de
cura spasmi causati ex repletione flegmatica quia talis ut plurimum fit.
Alio modo fit ex inanitione que causatur ex consumptione humidi substantia
lis vel causa consumptionis nervi de necessitate contrahuntur et ita pau
latine causatur cum consumptio fiat paulatine. Alter est spasmus
qui proportionatur istis duobus qui causatur ex rebus subito [et] incidenti
bus notatur in nervis et quamvis tales res sint multe in generali cum
sunt quatuor primo fortis frigus obvians nervis [et] iste spasmus

reduatur ad spasmum de inanitione et causa est quia frigiditas exten-
sa condensat humiditates nervorum et humiditas condensata minor est
quam rarefacta quia condensando et comprimendo aliquid fluit
Alii dicunt quod reducatur ad spasmum de repletione quia augetur
humiditas. ymo dico quod incipit diminui quia aliquid comprimendo potest
effluere et exire de humiditate nervi ideo reducitur ad spasmum de in-
anitione non quod spasmus est de inanitione sed reducitur quia minoratur
in et humiditas nervi. 2a causa est dolor quia in dolore vir-
tus percipiens suum nocivum contrahunt nervi et talis ipse reducitur
ad spasmum de inanitione ut aqua in spongia que contrahitur ef-
fluit humiditas si p accius ad spasmum de repletione et causa est quia
dum nervi contrahunt sentiunt suum nocivum aliquid effluit
de humiditate nervorum sed postea quia ad locum dolorosum fluunt humores
etc. Sed aliqui dicunt quod reducatur ipse ad spasmum de repletione
quia ratione condensationis plus ille humiditates imbibuntur. 3a
causa est prurit esse humores mordicantes orificium stomachi in du-
centes nocivum et tunc virtus sensitiva sentiens suum nocivum
fugit et contrahitur sicut est de homine qui vult saltare vincit
se ut possit fortius saltare sic in proposito cum natura sentiat no-
civum in nervis tanto quaerimus tunc cerebrum quod est origo nervorum
contrahitur et constringit se ut melius possit expellere rem
contrariam et ille reducitur ad spasmum de inanitione Se-
cundo est proprie de inanitione quia ratione contractionis aliquid ex-
primitur de humiditate nervorum. 4a causa est morsus venenosi ani-
malis quia illa humiditas venenositatis imbibitur in nervis et sic re-
ducitur ad spasmum de repletione quia inducit ibi nocivum ad quod
sequitur contractio nervorum et quia ut plurimum omnis spasmus vel est
de inanitione vel de repletione ideo ponit curam istorum et non aliorum
quia in aliis speciebus spasmi sufficit remotio cause sicut in spasmo
causato a frigiditate sufficit calefactio nervorum cum vigent cal-
lidis Sed ex calido cum vigent frigidis Si a vermibus sufficit interficere vermes
Si ex morsu reptilium tyriaca sufficit vel metridaton vel appositio ani-
malis galli deplumata vel ventosa vel scabiosa conquassata cum
vitello ovi et valet ex tota proprietate Si ex dolore sufficit remotio
dolorem **Sed in spasmo** ponit curam spasmi de repletione et
quod spasmo subito veniente eadem est cura sicut in paralisi cum magis
competit hic fricatio manuum et inunctio cum oleo costino Nota
quod spasmus causatus a dolore reducatur ad spasmum de repletione et
ideo ponenda est cura huius sicut spasmi de repletione et remotio

dolorem et dolor sit remouetur. Rx medulle panis de frumento in-
fuse lacte vaccina p duas horas lb ß. uel quart. j. sim. q est ex-
pediens vitella ouor veterum infusa p duas horas ul quatuor
modo ros ol ros ʒ ij lactis vaccini q s ad incorporandum congruam da
congnassetur z pmisceant omnia et fiat emplm et ponat sup
locum dolor tepidum. Vel sit Rx medulle panis de frumento infus
i vino lb ß comprimat fortiter et supra locum dolente pona. vel
sit Rx ol ros quart j aque ros lb ß vitellor ouor veterum
fortiter agitator v miscean z stupe canebine infuse i pre-
dictis compsse sup locum dolorosum ponat et ista valent dum
tamen dolor no pueniat ex punctura nerui. sim haly 3o tegni quia
si sit expunctura nerui tunc valet oleum de euforbio calidum i loco
doloroso positum seu infusum. Et spalit morpe sic et desuper
ponatur sacculus de furfure uel emplm de oppoponaco uel cu
modico euforbio uel castoreo et superius scita est recepta istor. Nota
q spasmus de repletione et passio conuenit et differt nitiez quia
vas bint se expedit conuenit cum ad illa que applicant aduictra
quia idem medicamine digestiuum et lapatiuum quia medicine digen-
tes plenum vtrobique competunt ut plurimum et iste sunt dicte. 2o conuenit
in dieta quia dieta vtriusque debet vergere ad calitate et humitatem
differt cum ad illa que ab extra applicant quia in passi competit
resolutiua et neruos confortantia. Causa est quia eius materia est crassa
et humida. debet in spasmo primo mollificatiua quia materia est grossa z visco-
sa. Et postea resolutiua quia mollificatiua resoluet subtile grosso
remanente lapidificato. z propter hoc antequam aplicetur illa que
applicant in passi prius precedant mollificatiua cum bal. emplis
mollificatiuis. Vel vngentum tale Rx mustellagi se fenugrci mustil-
lagi se lini ana ʒ ij butiri sine sale axungie anat ana ʒ ß olei
sisamini olei amigdalarum dul ana quart ß olei de lilio ʒ j tere-
nistre. Vngentum resolutiuum dictum uitura passi ita q utat isto vn-
gento mollificatiuo p duos dies et post alios duos dies vtatur
resolutiuo z ita vadat continuando quia materia est nimis grossa. Em-
plm vero resolutiuum competens est tale Rx empli ceronei q s sim
quantitate membri multum enim valet mollificat duritiem splenis ma-
lavetur cum oleo zisamino et extendatur sup alutam et postea mi-
nistretur sup originem neruor et membri debet ablutio competens sit

talis Re se fenugri se lini se aneti an quart. i. sumitatum mal-
ve et bismalue branche ursine an m. i. tonquassentur fortiter et
bulliant in quatuor lb aque quousque redeat ad duas lb. toletur et
cum tolatura fiat mebri abluacio et post fiat ablucio dicta in palisi
et sit de balneo primo mollificacio 2o resolucio Item istud balneum
habet utrumque utrumque Re se aneti tonquassati lb iiijor. catulum unum
vulpem cum sterratum bulliant in sufficienti aqua pro balneo usque
ad ossium separationem et in illa aqua balneetur pa. vel cum aqua illa me-
bra spasmata abluantur et si non curetur redeundum est ad curam
palisis et tene bene cum istud balneum quum utile est Nota tamen
dicti quare est eadem cura quia fiunt de eadem materia Sed quare in spas-
magis fiunt fricationes et alia Quia in spasmo materia grossa magis
et ideo ut resolucio fiat perfricationes et inunctiones et inter omnes
inunctiones que valent sunt tria s. axungia vulpis ideo valet pellis
vulpis super membrum spasmatum et axungia vul. catus et axungia ursi
et axungia s. leonis valet ad provocandum se in spasmo **Spasmus**

Ponit curam spasmi de inanitione primo ostendendo ipsius provocatum.
quod spasmus qui paulative accidit post se aut multum ventris so-
lutum aut multum vomitum aut multum fluxum san. narium malus est
et incurabilis Idem 1o a. r. Non se contingens in spasmo est duplex
quedam est consumens ut quum calor preter naturam dominatur illi ma-
terie et superhabundantie corporis ut in tansone de tali loquitur hic Ras
et venit paulatine Alia est se dissolvens ut quum calor nostri
corporis habet solum dominium supra humores dissolvendo non consumendo
ut spasmus ~~in~~ causis [corr. above: antus] post ipsam se venit subito et est de repleccione
patet quia calor solum dissolvit et hoc raro contingit Sed ut plurimum
post se est spasmus de inanicione Non quod spasmus de inanicione
potest dupliciter considerari uno modo quantum ad sui principium et spasmus de in-
anitione est curabilis qui adhuc virtus parum est debilitata sicut
in prima specie ethice Alio modo potest sumi quantum ad sui complementum et sic
est incurabilis quia virtus est multum debilis propter consumptionem
humiditatis radicalis et resolucionem spirituum quibus mediantibus operatur virtus
sicut est in tercia specie ethice et sic loquitur hic Ras Sed quum est in prin-
cipio potest curari cum ocio sompno dieta resumptiva **Cura sp**

Ponit curam per intentionem d. quod quod accidit porto quod sit incurabi-
lis vitam tamen prolongare possumus ministrando ei aqua or. et cibaria
virtuosa et mollia Nota quod adiuvamentum conveniens est isto spasmo
quinque conditiones requiruntur primo quod sit facilis digestionis quia

quia uirtus debilis · 5a facilis penetrationis quia vie stricte et
etiam opilatio attenuatoria · 3a quod multi nutrimenti quia magna e deperdicio · 4a quod sit alterativum quia in membris magna siccitas · 7a quod sit
consolidativum ut multum adhereat membro et 10 competit aqua ovi et si de
toquatur in ea cancer fluvialis vel testudines est mirabile nutrimentum et est certissimum iuvamentum in spasmo de inanicione et tunc virtuosa etiam quia facilis penetrationis et multi nutrimenti similiter aqua
carnis quia faciliter digeritur · Nota licet sint quatuor humores multi
humidi qui possunt in cura spasmi de inanicione competere · Inter alia sunt
quatuor specialia vinum et ova sorbilia · et est causa · quia sunt facilis
digestionis facilis penetrationis propter subtilitatem substantie eorum · et multi et
nutrimenti · ymo totum quod in eis est in substantiam corporis convertitur · Sed licet
est vinum multum limphatum quia est facilis digestionis · ymo dicit Averroes in
quinto colliget quod absque digestione transit ad membra et convertit in spiritus et
propter magis competit in sincopi quam aliquid aliud · et est facilis penetrationis quia in subtili substantia fundatur et est multi nutrimenti
quia illud in substantia subtili fundatur · et est multi nutrimenti quia in
substantia membri et spiritus convertitur · et alterat ratione aque sibi admixte
· 3a liquor est aqua carnis · que communiter sic fit · Recipe una bona gallina et pinguis et frustratim ponatur in olla et claudatur firmiter
et removeatur tota pinguedo cum pelle quia alias esset nimis virtuosa et coquatur firmiter in carabo pleno aqua · cum quis est magna debilitas addatur et capiatur · Alia gallina bene pinguis et lardetur cum pinguedine porci recentia et liquor qui inde exit est summe
utilitatis · Et aliqui idem fit cum repe(?) nucionis quod est absque fenestris callidus · Vel aliter Recipe · medullam · x · panum albor(um) cum carne
unius boni caponis et totum simul conquassetur et ponatur in vase
vitreo · et alii addunt duo vel tria vitella ovorum · et illud quod distillatur · est aqua carnis et preciosa valde vocatur · 4a liquor qui
competit · est lac et maxime mulierum et post asino vel capre ·
Quare valet lac quia quia multum nutrit propter similitudinem quam habet cum
substantia membrorum et dicit Averroes quinto colliget quod alterat quia adstringentes
declinat et est consolidativum ratione serositatis et faciliter digeritur
et propter subtilem substantiam cito transit et debet sumi in mane cum amamilla exsorbitur et de facili corrumpitur · et si esset fluxus ponatur ibi
lapis ignitus · vel calibs ignita existens etc. quid intelligit Rasis
per pura mollia · Et in aquam tepidam · Ponit cura per
balneum et in unctiones dicens quod talis debet poni in aqua tepida et in ungi

oleo violaceo tepido et oleo de cucurbit(a) et specialiter radix nucorum
et spina dorsi et nucha diu moveatur et inungatur cum oleo vio-
laceo. Nota tria primo quod duplex est causa quare valet balneum
aque tepide. Una est quia quamvis aqua tepida non humec-
tat spasmaticos in via nutritionis tamen in via irrorationis et pro-
hibet actionem caloris preternaturalis in humido radicali. Alia causa
est quia dilatat membra ratione cuius melius transit nutrimentum
ad membra. Quare debet inungi cum istis oleis patet quia infrigidant
et humectant et ita removent malam complexionem siccam et calidam.
Nota secundo quod loco bal(nei) aque tepide possunt competere alia et
inter alia sunt tria. Balneum aque dul(cis) in qua sunt bullite her-
be frigide et humide ut sunt viola nenufar folia salicis. Secundum bal(neum)
est lactis quia sicut valet ad intra ita ab extra. Tertium est illud mi-
rabile. Tertium balneum est olei communis et est melius aliis quia magis
confortat sed valde cavendum est a multa caliditate olei. Similiter
quamvis olea posita in textu competant similiter fere similia com-
petunt. Unde loco istorum oleorum potest tale fieri unguentum cum quo co-
spina dorsi debet inungi. Recipe axungie galline axungie anatis medulle
vituli ana ℥ semis mucillaginis seminis lini mucillaginis dragag(anti) gummi arabici
ana ℥ i vel ℥ ii olei viol(acei) olei nenufaris olei de salicibus ana
quartam partem cere al(be) q(uantum) s(ufficit) liquefienda liquefiant misce omnia et fiat
unguentum et inungatur spina dorsi **De vino** ponit tamen
pro vino d(ato) quod de vino parum potet et illud sit multum limphatum
et nutriatur nutrimentis humidis. Nota causam dictorum quare valet
vinum quia confortat et alterat et cito transit et debet mixtum limpha-
ri quia magis humectat et debet pausari bene post comestionem. Aque
et debet fieri cum aqua calidissima ut melius frangat calorem vini vel
potest frangi cum tosta panis cal(ida) quia caliditatis actualis frangit
virtutem vini et remanet aquositas.

De epilempsia

D[e epilempsia] circa rubricam non sunt [?] quinque
que sunt notanda. Primo quod epi(lempsi)a potest vocari quinque
nominibus scilicet morbus caducus [?] qui fit in proprio
secundo vocatur [?] ab in moderato motu pedis in
proprio. Tertio vocatur ieranoxion [?] quod est sacrum et oron
quod est morbus quasi morbus nocens sacris partibus scilicet cerebro. Quarto
dicitur [?] vel equinalis quia multotiens [?]
plus quam in aliis locis propter sonitus et tinnitus qui sunt in [?]
quia tunc materia mali incitatur et ab illa fumi mali elevantur.

et inde fit parox[ismus] 1o. dicitur epy[lenti]a q[uasi] ledens partem superiorem et
spaliter caput. et dicitur ab epy q[uod] est supra et ledo. Nota 2o q[uod]
epy[lenti]a sic diffinitur 3o ca[nonis] f[en] 1a ca[pitul]o de epy[lenti]a. Epy[lenti]a est opilatio prohibens
membra animata membra a motu et sensu et erectione quia non est per-
fecta nec totalis opilacio sicut in apopl[exi]a quamvis sequitur morbus
complexionalis ratione male complexionis cerebri tamen principaliter est
morbus officialis. Nota tertio q[uod] epy[lenti]a est duplex quedam e[st] veniens
a causa privata ut a materia existente in cerebro alia a causa comitta
ut a materia existente in alio membro a cerebro. Et signum distinctivum e[st] quia ue[nien]t[e]
a cerebro non presentitur parox[ismus] et est cum dolore et gravitate capitis et
perturbatione sensuum et qu[ando] ab alio membro venit tunc e[st] novitas
in illo membro ex quo provenit ut si veniat a stomacho nausea vomitus
Sed ab intestinis est dolor in eis egerunt et assellant. Si a matrice
tunc provenit ratione retentionis menstrui ut in viduis. Si a vesica tunc
est dolor in vesica et in illa non est tamen novitas quia parox[ismus] sen-
titur. Nota quarto causas epy[lenti]e que sunt tres. Prima ut res
extrinsece multiplicantes malos humores spaliter fleumaticos ut cibi vel
cum sono et humidi crapula aer multum humidus quies superflua vel
res incitantes illos humores ut venti spaliter australes et male suf-
fumigationes ut fumus ligni mali calidi et fumus mirre thuris et si-
milium. Ad hoc iuvat dispositio corporis in talibus corporibus ut multa humiditas
fleumatica sicut in pueris. Secunda causa epy[lenti]e est causa antecedens spaliter ma-
la non fleumatica in horribilis qualitat[e]. Sed tamen ut plurimum est fleumatica et
aliquando sanguinea raro colerica rarissime tamen melancolica et q[uod] talis non sit
venenosa patet 3o minorum ubi G[alienus] recitat q[uod] in membro epylemptico
venit humiditas fetida aquosa et male qualitatis quia q[uod] ad-
modum sunt aliqu[a] medicine confortantes membrum principalia a tota
proprietate ita sunt alique sicut male materie nocentes a tota proprietate
membris principalibus. 3a causa est gutta et est humor vel vapor
malus inducens nocumentum in origine nervorum et coarguens ipsos et
ita causatur spasmus in ipsis et cadunt et q[uod] ille vapor sit causa im-
mediata vult Rasis. Sed signum distinctivum humorum peccantis e[st] quia si
humor fleumaticus est in causa tunc spuma oris est multum al[ba] et visco-
sa et si est naturaliter fleumaticus et facies eius sit multum pallida
et plumbea et teneat malum regimen et utatur cibis et potibus fleu-
maticis omnia ista sunt signa q[uod] humor fleumaticus est in causa. Signum
q[uod] epy[lenti]a sit ex sanguine est ut pa[tiens] sit in facie rubeus spuma ver-
gens ad rubedinem et regimine eius multiplicativum sanguinis et

huius di epy^a venit in vere et si pa. nabit sint sanguineus et causa
signum sanguis. Signum quod venit a colera est cum spuma citrina
vergens ad nigredinem et est modica in quantitate propter siccitatem
et color faciei fuscus vel citrinus. et tenet regionem congelationis
et veniat in autumpno et sit pa. nabit melancolicus. Sed
signum distinctum quod sit de co. est sputa citrina et regio colore
multiplicatum et sit colericus natura et iuvenis et quod veniat
in estate et causa signum quod sit iuvenis. Ras. aut solum ponit causam
quam venit a fleumate **Cum aliquis cadit** ponit causam
epy^e et dividit primo ponit signa. 2º ponit curam primo dicit
si aliquis cadit in terram et torquetur et movetur et amittit
intellectum illum dicimus epylempticum Et subdit si contingit quod
post exeat spuma vel se perminxerit vel egerit tunc e pas.
dectior Nota quod quedam sunt signa pronostica ut scotho^a ver-
tigo in talibus viditas venarum que sunt sub lingua quia in illis
venis existit illa humiditas venenosa declinans ad viridita-
tem Alia sunt signa demonstrativa que ponuntur in libro et sunt du-
plicia quedam sunt signa salutis ut cum paroxismus presentitur levius
et parum durat et veniat calida regione in prima etate et
quod veniat infra 12um annum quod si veniat post decimum quintum an-
num non curatur. tamen dat G. quinto amphorismorum epy^e a iuventute
et 2º a^r epy^{corum} iuvenibus ibi dicit quod non epy^e est fri. et
humida et si mutetur in ca. et sit curatus est et ideo si post de-
cimum quintum annum veniat signum est contraria quenientiam propter cum
eo quod sit a causa forti ideo non curatur. Signum incurabilitatis
epy^e est cum non presentitur paroxismus et cum multum durat et cum
venit aprua^o generationis ^{ut} cum venit primus conceptus tempore menstruo-
rum et cum venit post vicesimum quintum annum quia tunc non potest corrigi
per alias etates et vere nisi ve^{at} ab alio membro quia a cerebro
raro aut numquam potest curari in quacumque etate sit Nota quare pa.
cadit Causa est duplex una est prohibitio spiritus venientium
ad membra eo quod libere non possunt transire ad alia et ita ictus cadit
quia non habet instrumentum cum quo operetur Alia causa est materia mala
veniens ad membra remota ratione cuius ictus fugit et dimittit
membra ideo cadit Quare torquetur ratione nocumenti subito supervenientis
Quare commotionem patitur et angustiam ratione fortis nocumenti quod inducitur
citur. et materia mala in et venenosa ratione cuius non possunt exercere
suas operationes Quare si spuma vel egestio vel spuma

emiserunt de tenus est Causa est quia talis eua° no venit
nisi vi sinthom rone malitiei matie et uenit a natura iregu-
lariter opante quia in quata mat expellere malam matiam
ro se quugit et constigit et pter hoc qu no spumat e bonu
signu quia sigt q in no est multa **Si autem eger** pon-
it curam epy° et primo qu uenit a ca quitta 2° qu a ca pinata d
q si contingit q eger cu accessione sentiat vapores ab aliquo
mebro et ascendebant ad caput et inde cito sincopisat et cadat
cuiuq vapor ascendat tunc mebru a quo prouenerit sin dz for-
titer ligari quia talis prohibet ascensum vaporis ad caput
Nota duo primo q ista ligatura de qua loquit Ras pt si duob
locis in vno loco ut in mo tin supra mebru a quo vapor eleuat
Et rone constrictionis artiar no pnt eleuari vapores ad caput
Similit rone ligature distrahunt illi vapores et mittut ad
locu ligature Alio mo pt si ligatura mo tin sub loco a quo ascen-
dut vapores quia sic prohibetur ascensus vapor et hic ui-
matia ad aliaz pteni et est cautionale 2° no q p istam ligaturaz
intelligit Ras quaq aliam rem inducentem dolorez i mebro
quia rone doloris ipius que erat prius sopita irritatur et obit
matiaz ad ptem quam sicut dolor qui fit in digito mori i parox°
epy° **In tempore vero** ponit curam epy° qu est in tempe
quiet et diuiditur quia primo ponit cura p me nas 2° p epythi-
ta 3° p ventosas d q multotiens in tpe quiet est purgandus
pillis cochijs Nota q mana epy° prouenit ab alijs mebris a
cebro dz si euacuacio cu pillis cochijs et no solu cu ipis ymo cu
me na illi mebro appata mixta cu pillis ut si uenit a renib
uel vesica uel matrice dz quniscen cu illis pillis buduct et sic
no solum euacuat in cebri s in contenta in mebro vn ascendit
fumus et optet ut istas me nas laxatiuas pcedat syru digestis
oportus ex me nis respicientibus ipm mebru et cebru ut si ueniat
a matrice ex reten oe mestruorum s. sauina mellissa et similes herbe
appriate matri Si aut ueniat a renib poni dz saxifraga miliu
solis penthafilon et Si ab epate eudia epatica eupatorium et
similes herbe appriate tuiz mebro et pter hoc dicit Ras q
dz eua ri cu pillis cochijs et no solu ut dictu est et notant dicit
multotiens quia in egritudine cronica no dz si euacuacio vna fre-
ques **Est locus** ponit cura p epythimata d q locus a quo
puenit talis in dz epythimari cu sinapi et pipe euforbio et

melle et pt pom informa emplri ℞ sinapis piperis eufor͠bii subt[i]
pulũr ana ℥ j mellis anacardini q̃ s ad incorporandũ et si no
habeatur mel anacardinũ ponatur anacardũ in igne et exprima-
tur q̃ exibit vocatur mel anacardinũ ¶ No q̃ emplrm dz poni
supra mẽbra quia illud emplrm generabit ampullam in cute me-
bri postquam euacuabit in sanis istam pa[rtem] ¶ No 2o q̃ p istud
anacardinũ ℞as intelligit alia valentia misto tasu et pt esse
tale quale sequitur ℞ anacardũ remotis capitibus et alis ℥ ij
mellis anacardini fermeti añ ℥ j aceti forti q̃ s ad incorporandũ
pulũa pulũr misce omnia et fiat massa et mõ tũ de ipa ponã
supra mebrũ aquo puenit cp̃ia et in generabit ampulla et ĩa
pforetur cũ acu in qua ponit filũ et p istud foramine exibit aq̃
contiũe Vel fit ℞ saponis nigre liquide calc viue pul tarꝯ
añ ℥ ij misceant ¶ Vel fit ventriculorum cantarideũ calc viue
pulũzatorꝯ añ ℥ ij succi affrodilli q̃ s misceant omnia et fiat
massa dequa ponitur parũ sup mebrũ Similit pt si cauteriũ
actuale cũ ferro uel cũ auro ignito aut q̃ teneatur foramẽ
aptũ q̃ue p cor dies et aliis xv dies ita q̃ ponatur ut ibus
et stet aptũ p xv dies et sic no fit nisi materia expellatur ./.

¶ **Ubi et epythima** ponit tempus epithimatoris supra
mebrũ q̃m dz stare d emplrm dz tm morari sup mebrũ donec
ampulle generent et rupant et aqua que misti e toleria
euacuetur et iste no cito sut sanande nec dimittende donec
illud q̃ in eis est continue euacuetur et ita huiꝰ di egritudinis
omo ita salus consistit ¶ Nota quare dz emplrm tm morari Causa
est quia agens no inducit suam actiõz in quocumq̃ tp̃e si i suffi-
ti io dz stare usq̃ ampulle fiant et rupant quia ex illis materia
exibit et postea vulnus claudetur q̃ est tempus et licz sint
multa consolidatiua cũ istud fit tale ℞ aristo ro radi yreos succ-
torꝯ mirre olibani sarcotolle añ ℥ j et se dragaganti gũi ara-
bici dra añ ℥ ß ol rosꝯ ℥ iiij cere q̃ s fulda pulũr et fiat un-
guentũ et mõ cũ de isto sup ampull ponatur et consolidabit

¶ **Ad ultimum** dicit q̃ si no caueatur p dicta dz fi i ultimo
ventosa cum scarificatione et ipam suppone et utile est Causa
dicti est quia p ventosas fit euacuatio sanguis et materie et sana-
bitur mebrũ et dz mõ tũ de san cohi quia si multũ cohereretur
mebrũ debilitaretur et io est bonũ confortare mebrũ post eua-
cuationez **Eger vero** Ponit curã cp̃e q̃ uenit asto et se-
pꝰ ibi ponit curam q̃ uenit a cerebro sit sunt due ptes Quarꝯ
pma diuiditur in quatuor pmo ponit curam q̃ uenit a stõcho

p vomitum / 2° p medicinam laxativam / 3° p emplastrum / 4° p nutrientia
dicit q si pa. an accessionem morbi paciat nauseam vel cordis mor-
sum vel stomachi perturbacionem et in sequitur accessio tunc cogendus e
multotiens vomere aliquo vomitivo. Nota quando si paciat nau-
seam competit vomitus vel accausa ex parte in stomacho et abista ma-
lisium quia tunc e signum q materia causans epy. est in stomacho et
abista malisium elevant et causant epy. io competit vomitus
et talis medicina pt fieri sit Re. radic. raphani silvestris in quo sit
virtus elli ʒ ij q sic fit perforetur raphanus et inponat elleborus
al. et post ponatur unum frustum elli et ponatur subtus terram
iste raphanus p xv dies et aliqui dicunt q p viginti quatuor dies
et tunc remanet ibi virtus elli al. et removetur elleborus al. a
radice raphani se. accipit se. sinapis an ʒ j. azari ʒ ß coquasset
et bulliant simul i lb ß aque dul. usque redeat ad quartam j colet
et colature addatur succi mediani cortic. sambuci rasi versus p-
tem inferiorem provocat secessum versus ptem superiorem provocat vo-
mitum ʒ v. oli ʒ j. sanni ʒ viij vel ʒ ß. aceti ʒ j. misceant omnia
et administret in hora tardiori diei et si inhat cura administre elli
al. v grana i al. ʒ v. et tunc esset valde fort et operetur quia in
epy e valde mala. Item no q si vomitus no pt bene provocari ita
q m declinat ad fundum stomachi vel quia orificium stomachi est plus
est multum strictum tunc debemus ministrari clistere tale Re. rad. yreos ʒ j.
aristo ro ʒ ß centauree mior mete absinthii salvie ruthe yso-
pi malue mercurialis poli montani an m j se. fiseleos aneos
se. aneti anisi dauci cari se. basiliconis an ʒ ß furfur p j. mll
olei ruthe an quart ß salis gme ʒ ij yerapigre G ʒ vj succi
sicle ʒ j. i al. rubebe fiat clistere ad quart v. administre ieiuno
sto vel an prandium vel an cenam ut melius videbit me. discreto

De yera Ponit cura epy per laxativum d q sto vomitu expedit
inpotu accipe yerapigra. Nota q yerapigra G est duplex quedam
simplex ubi intrat sola medicina laxativa ut aloes et ista laxat
ipse et evacuat a capite et partibus ab aliis membris. Alia est com-
posita in qua intrant multe medicine laxative et ista utimur
communiter ut quum volumus evacuare a capite et stomacho et credo q
magister loquitur Ras. de simplici et ca est quia ista evacuat directius
a capite materiam causantem epy. ymo sicut dicit 3° ca. fen. 12 ca.
quartum capitulum de ydropisi ipsa solvit malos humores et evacuat
Vn an istam medicinam laxativam debet administrari syrupus digestivus
et deinde aliquis pulvis vel electuarium stomachi confortativum. Et recepta

Clistere

Syrupus

pt esse talis ℞ radic yreos radic pionie cortic radic se petro
añ quart ß aristo lon ʒ ß intior squillo pelle exterior remota
ʒ j. mente absinthii añ ℈ j et ß ysopi poli montani bisti quercti
ni vtriusq salvie vtriusq ruthe añ ℈ j. Anisi maratri anesos
se pionie mund añ ʒ j se ruthe se siseleos se basilicons añ ʒ
j. liquir rase uuaz pass añ ʒ j. succi fum tre uel aque eius ʒ ij
mellis electi ʒ ß zuccar al quart iij fiat syrupus diligenter
clarificatus usq ad lb j. quia yeralogd G multu est debilis i opa
tione ergo post syrupu predictum pot administrari medicina laxa
tiua ℞ yerapigre G ʒ ij et ß pulpe coloqnt bdellii añ ʒ ß ul
j. si est est fort mastic grana tria pulda pultur miste omnia ma
laxando cu succo absinthii et fiant pille admodu citer et dent
i introitu lecti una uel moca cena precedente et post suptioq me
dicine competit tale eluariu ℞ electar margaritar ʒ ß galan
ge intior cinamomi añ ʒ ij zeduwarii ʒ ß coriandri ppati co
ralli rubei añ ʒ j. mac nuc muscate garofilor ginor cuttor
cubebe domestice se anisi se fenili añ gna xv. sandali aromatici
serici nardi dcuronici romani mastic añ gna v. visci quercini
diptami se pionie mundate añ ʒ j cortic citri conditi ʒ ß consue
ros rub consue sticados arabia añ ʒ ij carnium citoniorum pon
ticor uel conditor cu pane zuccar ʒ ß aque ros damascem
ʒ j. panis zuccar lb j fiat eluarii in bolis et accipiat quater i
die Vel sic q accipiat pul eluarior ℞ pul dyamete pul
dyagalange pul rosate nouelle añ ʒ j. et ß pul pliris siue
musto pul dyamargarite añ ʒ j. Et si esset bene diues pone
dyambri coriandri ppati corralli ru cord lepor añ ʒ ß cortic
citri cditi ʒ ß candi ʒ v. uuar pass bn purgatum ʒ j. cosue ros
consue sticados arabic añ ʒ ij aque ro damas quart ß panis
zuccar al lb j. fiat eluariu ¶ Similiter fiat tale q pualz oibz
et est secretu ℞ aque calide quart ß mastic electi ʒ ij mis
te fortiter et administretur totu tepidu in potu et ualet multu
in epy a absq eo q coletur facta prius uti purgatione Vel potet
quolz mane aqua in qua bullierit mastix qm prouenit asto
quia confortat et rpmit humores firos Stomacho quoq
Ponit cucurbitam emplastru q facta purgatione uti competit ut supra
stomachu ponatur emplastr de spica ros mastic et cortic citri cu
moto vini odoriferi Quare ualent ista quia confortant rone
stipticitat et prohibent ascensu uapor ¶ Alia ca est quia rmo
uet malaz qualitatem siccam et calidam in stomacho et poni sic i for
℞ mastic quart j spicenardi ros rob olibani añ ʒ j. pulda

pul[ve]riz[entur] conquas[san]da conquassentur cum pistello calido misce omnia
malaxando cum mo[dico] vini odoriferi et fiat emplastrum tenue ad modum
scuti ad quantitatem medie palme exterius latere super aluta vel de
omnibus istis fiat pul[vis] et misceatur cum vino odorifero et extendatur
super pannum vel sic fiat tale emplastrum ad idem. Re[cipe] lapdani purissimi
mastic[is] ana quart[am] partem olibani ʒ ij galange zeduarii anneos
ana ʒ ß ros[arum] rub[earum] sandali al[bi] et rub[ei] ana ʒ ij mente sicce axung[ie]
an[seris] anat[is] ana ʒ ij terebentine ʒ ij pul[veriz]anda pul[veriz]entur conquas[san]da con-
quassentur etiam cum pistello ca[lido] misce omnia malaxando cum succo
absinthii et fiat emplastrum. **Nutrimentum** ponit tamen pru-
dentia d[icens] quod dandum est nutrimentum epylemptico quod sit totum
declinans ad siccitatem et sit paucarum superfluitatum sicut caro supra
in sartagine et caro cocta in cacabo et cibus qui fit de quadam ave que
habet in palato dentes et vocatur tauguit in arabica. Vel pistam. Auctor
legens intelligat passeres qui sunt multum apparati et caro aliarum
volatilium preterquam magna degentibus. Causa quare materia epy[lemti]ce
nutrimentum generans paucas superfluitates est quia materia epy[lemti]ce est
humida ideo non debet nutriri nutrimento humido vel generato superfluita-
tes humidas ideo debet declinare ad siccitatem. Dubitatur utrum quod non com-
petit caro assata materia epy[lemti]ce quia est difficilis digestionis et in epy-
lemptico est debilis virtus g[enerati]o[nis] ut ait prius ysaac in dietis vilibus et p[er]
Ras[is] 3o Almansoris. Dico quod assate carnes competunt simpliciter cum in parva
quantitate. Ad rationem quod est difficilis digestionis verum est in magna quan-
titate non tamen in parva quia in parva est maioris nutrimenti ceter[is]
partibus et specialiter assate supra prunas ut dicitur primo ca[non] fen 3a ca[pitul]o
xx[ii]o de flo[bothomia]. **Ostamen** ponit causam quod venit cum ex[istit] in
membro primo quod venit a materia flegmatica secundo asaruca dicens quod si in epylempsia
veniat gravitas capitis et debilitas et invenitur aliqua dependitas
significationibus tunc illi egro pillule cochie sunt administrande. Nota
quare pillule cochie sunt administrande causa est quia Ras[is] ponit ista
signa que sunt signa quod in epy[lempsia] est membro et quia non est gra-
vitas neque dolor in aliquo membro preterquam in capite ideo est signum
quod in est membro et intus alia est malum signum quod non presentatur
propter[e]a quia significatur quod in et mala dispositio est humida in membro quod causat
epylemptiam et quia ille pillule cochie evacuant materiam existentem in membro ideo
valent. 2o non antiquam ministrentur pillule cochie debet ministrare syrupus
digestivus talis digerens materiam flegmaticam. Re[cipe] radicis yreos radicis pionie
radicis athori radicis cyperi intiori squille ana quart[am] partem aristo[logie] ro[tunde] ʒ j.

Syrupus

ysopi utriusque salvie ana quart. ß. utriusque sticados ruthe maiorane poli
montani tormentille visci quercini ana ʒ i. anisi maratri se. fise
leos se. basiliconis ana ʒ i. pionie mundat. ʒ ii. liquiritie mundat.
uvarum mundat. ana ʒ i. succi fu terre vel aque eius ʒ ii. panis
zuccari quart. iii. mellis electi lb. ß. fiat sirupus perfecte clari
ficatus usque ad lb. i. et ß. Item pille tothie quas ponit Ras. sunt
porri in forma Rx pille tothie ʒ ii. pulpe coloquintide bdellii ana ʒ ß.
vel i. si pa. est fort. se. pionie mundate ʒ ß. pulverizanda pulverizentur subtiliter
misce omnia cum succo ruthe et fiant pille grosse et succus ruthe non
debet negligi quia appriatus est epilepsie. Nota 3o cum ista medicina pa.
debet preservari cum tempus in quo debet venire paroxismus et hoc est ut plurimum
in vere et autumpno ideo si volumus patientem preservare debet sumere me
dicinas predictas bis in vere et autumpno semel in estate et semel
in hyeme et quando in augmento lune paroxismus venit tunc est signum quod in
est fra. et ut plurimum secundum Ras. venit in declinatione lune quamvis
potest venire in augmento **Et eius conservatio** ponit curam
per nutrientia dicens quod ille pa. debet preservari cum dieta subtili et sibi sunt
danda nutrientia que dicemus. Nota causam quare in cura
epilepsie est nulla humida ideo corrigitur per sicca i. et c. Et preterea nutrie
cia debent declinare ad siccitatem et calitatem et spiritum et spiritualiter
debet stare in dispositione aeris calidi et si naliter non est talis preparetur
artificialiter ut quod in camera patientis ponatur ca. et sicca a
propriata epilepsie ut calamentum rutha polium montanum pionia et ysso
pus et sub capite eius ponatur pulvinar appriatum quod potest esse tale
Rx ysopi utriusque ruthe polii montani pionie ana ʒ ii. florum an
thos ysopi utriusque sticados ana ʒ i. conquassentur et fiat pul
vinar ad quantitatem unius palme et medio extitit parte et latere
et illud teneatur sub capite de nocte et de die super dormiat **Gar
garismus** dicit quod Garganismus debet fieri et sternutatio est
provocanda ex hiis que diximus ante. Nota quare valet sternutatio
et garganismus quia precedente cura vel illa curat materiam con
iunctam in cerebro existentem et ideo garganismus competit et potest fieri
sic Rx radicis yreos pionie radicis squille ana quart. ß. ysopi ruthe
polii montani ana ʒ i. piretri ʒ ii. se. staphisagrie radicis yreos
mastic. ana ʒ i. ellebori al. ʒ ii. se. pionie mundat. ʒʒ al. ana ʒ
v. uvarum pass. ʒ ii. aceti ʒ ß. mellis electi quart. i. fiat decoctio
parum clarificata usque ad lb. i. et administretur multis vicibus gar
garisando et sternutatorium competens in cura epilepsie potest esse
tale Rx succi mediane tortic. sambuci succi sicle maiorane sta

Nota pulvinar

residencia an̄ ʒ. ß. elleborus al. castorei. se. pionie. pulto̅r an̄
q̄ua d. misce et cū nasali aliqua ps i iciatur in nares sto sp vacuo
et ieiuno **Et naribus** Ponit curā p̄ ir iectiones d. q pul. sb:
tilissimus pionie sicut alcool i. sicut pul. aliarum rerum subtiliū est
ponere in iecionibus. Nota duo pmo quare vz iecio talis pul. qr
pionia vz in epyᵃ cplicit° vno mō rone p̄marum qualitatū qr pionia
est ca et in epyᶜ fa / 2° valet rone 2arum qualitatū qr pionia
est subtilissima et epyᵃ est ex m̄ grossa / 3° rone qualit° tie
i. tota p̄prietate. io vz quia dicit au q collo suspensa curat et
glosatur de pionia rōna et dz dissolui in rutha et postea i ici.
Etiam valz iste v sus Jasper fert mirram thus. melchior. baltha:
sar aurum Nota q pistas i iectiones vult Ras. et intelligit ali:
as que hnt p̄prietatem in epyᵃ sicut sunt odorameta fometatio:
nes capit. Odorametū pt esse tale Re ruthe sicce pionie sub:
tiliter pul. t ʒ. i. ponantur in pano lineo in rotunda forma
et desicco et odoretur. Vel sic Re gumme ruthe agrest ʒ. i.
fa. quia odoret / Dz fomentacio capit. dz si cū decoctione hbarum
positarum in pulumnare et etiam balneū cū eisdem herbis i mag
quantitate et in exitu balnei dz ministrari metridati ʒ. i. cū aqua
pionie vel tyriate ut auree allexandrine vel yeraherinett
facta vlt purgatione quia aū nō dz dari iste opiate et i aliis
temporibus prit dari similiter p̄rutualla suo mō **Si quis
autem** Ponit curam epyᶜ proueniᵗ a san.ᶜ et pmo ponit
curam p flomiam d. q si aliquis epyticus hnt rubore faciei
et in oculis et venarū grossiciem. talis minuendus e exso:
phena Nota q dictū Ras. hz viii si sunt magna plectoria quia
flomia plus distrahit cū sit a celebro plus remota Postea faci:
enda est flomia de cephalica ad euacuand materiam venenosam
et malam existentem pro maiori pte sub ligua et in venis lingue
et ille sunt magne s. sub ligua **Sanguis eius** Ponit curam
p ventosas d. q sanguis est extrahendus p ventosas extra nosita:
te et de loco carnoso tybiarum Nota quare valent ventose po:
site in loco illo quia pillas euacuatur m̄ et distrahitur et itel:
ligo ventosas cū scarificacione post in spatulis sicut de aliis vº
directius euaᵘᵗ qua porte in tybiis **Caput preterea** Pot
curā p embrocationes d. q caput dz embrocari cū oleo rosarum
et aceto. Racio est quia remouet malam qp̄ᵉʳᵒˢ ca. calam

ascaru[s] et malam comp[lexi]o[n]em materie epy[lenti]c[e] et prohibet ascen-
sum vaporum et est utile p[ro]p[ter] h[oc] in evacuatione ubi **Ab-
stineat tamen** a vino. ¶ Ostendit a quibus e[st] abstinen-
dum d[icens] q[uod] abstinend[um] e[st] a cepis alleis porris sinapio apio
et caveat ab omnib[us] fumos[is] carnib[us] i[n] p[ar]ticulari et ulti[m]o caveat
ab omnibus fumos[is] et caput replentibus et fumos generantib[us]
ut ova frixa ¶ Causa quare d[ebet] abstinere ab omnibus istis est
quia de natura sua inducunt vapores ut allia cepe vel
se convertunt in vaporem ut fabe ova frixa Et similiter per
eand[em] causam a multis fru[cti]b[us] et humidis est abstinend[um] q[ui]a aug-
mentarent materiam sive morbum ¶ Nota v[er]o quamvis ab o[mn]ib[us]
istis sit generaliter abstinend[um] specialiter tamen a quatuor q[ue] i[m]pro-
rant epy[lenti]c[um] P[ri]mum est coitus capre quia si inducatur cau-
sat motum epy[lenti]c[um] et intellige in dispositis ¶ S[ecundu]m e[st] epar ca-
pre q[uod] facit idem et suffumigatio cornu eius qui est caves
et suffumigatio galbani ¶ 3[ertiu]m est suffumigatio mirre ¶ [Quartu]m
cum et ista quatuor a[b] p[ro]prietate epy[lenti]c[u]m inducunt **Con-
fectio electuarii** ponit electuarium competens i[n] epy[lenti]a d[icens] q[uod]
ista confectio est ultima et nomi[n]is spe[ci]e epy[lenti]c[e] regimine aufert
R[ecipe] piretri ziseleos satados om[nium] an[a] ʒ i. et s[ecundu]m deum e[st] exhibitur
succus squille et mixt[us] cum pari quantitate mellis coquatur
et cum hoc confitiatur et fiat electuarium de quo pa[tiens] continue
sive cottidie sumat et caveat sibi a nutrimentis grossis R[ecipe] pi-
retri ziseleos satados om[nium] an[a] ʒ x. agarici ʒ x v. cardamo-
mi cetera et cant[ar]is ase castor[ei] co. om[nium] an[a] ʒ i. et s[ecundu]m confi-
ciatur sicut precedens confectio ¶ Nota istud electuarium est
valde amarum ego nolo pro me ergo loco eius sunt duo
alia que ponit Arnaldus viaticus Gordo[nius] R[ecipe] piretri conditi
quartam. S[ecundu]m Dic sciend[um] q[uod] piretrum d[ebet] sic confici Accipiant unum
vel duo frusta piretri et incidant minuti in p[ar]vas par-
tes sicut ʒ ʒ qui d[ebet] confici molliatur in aqua et quando est
bene ita remolliti condiantur cum zuccaro si vis et fiat unus
bolus de electuario et capiatur de mane et semper vacuo
sto[macho] ¶ vel sit R[ecipe] confice squille bene rase a cortice superiori mun-
dat[a] bene et in mortario fortiter conteratur et postea ponatur
in vase vitreo in quo ponatur ad solem per quatuor dies et
postea utere sicut confice ros[arum] Si vero non potest tam expectare

condiatur super cineres calidos cum zuccaro in casseola sicut
fit de conserva ros. vel fiat electuarium de ista conserva de quo sumat
pa. cap. mane et sero. Nota quod electuarium Ras. est ultimate
virtutis et efficacie ideo sunt ponenda alia magis domestica
et debilis virtutis ut procedatur a debilioribus ad difficiliora et
sit tale electuarium Rc. margaritarum electarum ʒ. j. gariofilorum ga-
lange nucis muscate macis cubebe domestice ana ʒ. ss. foliorum
cinamomi ʒ. ij. sandalorum citrinorum ligni aloes storacis calamite ana
ʒ. ss. sandali aromatici serici crudi doronici rom. ana seminum ʒ. v.
se. porte. mundat. visci quercini dyptani ana ʒ. ss. carticis citri
ni passul. bn. pinguium ʒ. j. aque ros. anthos conserve sticados ara-
bici conserve borag. ana ʒ. j. aque ros. damasceni quarter. ss. panis
zuccari lb. j. fiat electuarium et est bene appropriatum vel aliter Rc.
pulveris cum musto dyamargariton ana lb. ss. et si sit bn. dives po-
natur dyambre et ista misce. Et electuarium huius maiorem v-
tutem potest esse tale Rc. unionum cinamomi electi ʒ. j. et dicto
electi ut removeat cortex superior gariofilorum galange
macis nucis muscate cubebe domestice ana ʒ. ij. croci grani piperis
cardamomi se. anisi se. feniculi se. porte. bn. mundat. ysopi sicci
diptani visci quercini ana ʒ. j. croci ʒ. ij. candi ʒ. v. fiat pul.
et ponatur in sacculo de aluta. et de istis ponatur in salsamentis
brodio et pastellis. Et si in principio mense pane tosto posito
in vino vel brodio et desuper isto pul. superasperso ponere et sumere
et illud idem utenti multum valet. Nota quamvis illa que dicta
sunt valent in cura epilepsie a primis et secundis qualitatibus cum aliqua
valent a tota proprietate ut pul. qui sequitur Rc. se. gallitriti
ʒ. ss. visci quercini ʒ. j. tormentille ʒ. j. et ss. fiat pul. de quo
administre ʒ. ij. cum adventu paroxismi cum aqua decoctionis porte
et est speciale. vel sit Rc. ossium capitis humani decepte cranion par.
combustorum se. porte mundate ana ʒ. j. tormentille visci querci-
ni. ana ʒ. ij. fiat pul. ut prius administretur sicut precedens et post
administratur pul. istorum ossium in electuariis dicit Gordonius et vz
multum et istud de ossibus humanis ponit Ras. in addicionibus
Item sunt duo specialia unum scilicet sucus menete in aliis ruthe cum
vino ter. alse fetide. Item cesari. mustele cum urina pueri. Similiter
sunt aliqua que ab exterius applicantur ut zona de pelle lupi sicca
supposito quod sit acquisite usque ad caudam. Idem dicitur de corio asini. Alia

dicuntur ab actoribus ut portacio pionie rone visci quercini et portacio versuum quorum ut patet et Sed nimirum habebit magister doctor legentes quia magis sunt experta et ipsa in hac tamen magister laboravit et habuit multos honores [Et valet] Ostendit in qua specie epilepsie magis competit dicit quod valet in omnibus speciebus epilepsie scilicet de materia grossa et viscosa et non valet in specie sanguinea Et nota quare non valet in epilepsia sanguinea et colerica causa est quia augmentaret dissolvendo materiam racione caliditatis sue Secundo nota quare Rasis non ponit curam melancolice vel colerice Racio est quia raro inde generatur ideo non potuit curam nisi illarum specierum que ut plurimum veniunt Sed contingit quod veniat curatio colerica digeratur cum syrupis digestivis et evacuetur cum medicina laxativa posita in capitulo de dolore capitis provenientis a colera sicut est ysopus ruthea pionia polipodium in decoctione calamenti etc Si non contingat tamen a colera quod raro contingit misceatur syrupus digestivis et medicina laxativa evacuativa posita in capitulo de dolore capitis provenientis a colera cum appropriatis epilepsie ut dictum est [Curavi Galienus] ponit curam epilepsie per opinionem Galieni dicit quod Galienus curavit istam speciem inter alias et similiter faciemus nos ita quod materia eius primo dicit sit flebotomia de sophena secundo de basilica Regimen et conservacio ab illa specie est servacio corporis que sanguinis non generant sed infrigidant et diminuunt in corpore et dicit abstinere a carnibus et a vino bibat vero i. succum fructuum acetosorum et capiti supponantur que infrigidant Nota quod dicta flebotomia de sophena intelligitur si sit corpus multum plenum quia distrahit magis quam aliqua alia et ultimo facienda est flebotomia de venis que sunt sub lingwa quia magis evacuat materiam cerebri Quare sit conservatio cum istis quia fructus attenuant sanguinem et illa que sanguinem diminuunt non diminuunt materiam augeri Quare dicit et abstinere a carnibus et a vino quia generant sanguinem Unde fructus sunt capiti apponenda ut mala citonia ideo in capite asancte inducta alarum Sed dubitaret aliquis si omnia deficerent quid esset tunc faciendum Dico quod tunc est faciendum cauterium actuale super commissuram capitis et id faciat discretus cyrurgicus etc

Ecce maria genuit nobis salvatorem

[De incubo] Circa rubricam nota quod postquam auctor 3a tamen fuit in tractatu quinto tractatu de incubo dicit autem quod incubus est egritudo proveniens in somno motum et sensum et corpus aggravans et loquelam impediens Ubi notandum dicit egritudo et supple egritudo officialis quia est opilacio in parte posteriori causata a

vaporibus grossis eleuatis ad caput et racione huius opilacionis spiritus
venientes a corde non possunt libere transire nec venire ad caput. Item
videtur pacienti magnum pondus supra se habere et quia pedes sunt
remoti a calore naturali ideo dicunt quod venit ascendendo a pedibus
ad caput. Nota que est causa incubi. Dico quod tres sunt opiniones
de hoc. Una theologorum qui dicunt quod causa huius passionis sunt de-
mones qui tunc existentes in aere supra corpus hominis principaliter
respiciunt in cor et quia cor non potest sustinere aspectum illius mali
spiritus et ideo non potest moueri et quia fumi vadunt ad caput ideo non
possunt loqui neque sentire. Alia est opinio medicorum ponencium quod
cause incubi sunt tres scilicet prima una et ista est duplex. Una frigiditas
subito ascendens usque ad posteriorem partem cerebri comprimens ipsum et
prohibens descensum spiritus animalium ad inferiora et ascensum ad caput
et sunt illi qui tenent caput discoopertum de nocte et in lecto suo et
ideo videmus quod indigemus maiori coopertione vel coopertorio de nocte
quam vigilando. Secunda causa prima una est sompnus diurnus imme-
tus super repletione magna cibi et potus et racione talis reple-
cionis calor non potest agere super cibum ideo multi fumi grossi ascendunt
prohibentes et congelantes spiritus in capite racione opilacionis et
quia primo unitus et spiritus deficiunt in pedibus. Dicit quod primo venit
ad pedes deinde descendit ad caput. Tercia causa principalis est materia gros-
sa aquea eleuantur fumi et vapores causantes viam cerebri opi-
lantes. Causa quinta sunt illi fumi et vapores causantes opi-
laciones racione quorum prohibetur transitus spiritus ad membra ideo non
mouentur. **Cum aliquis in spasmo** Ponit signa
secundo curam dicit quod cum aliquis sentit in sompno se grauem
cadere supra se denunciandus est pati incubum. Causa huius dicta
est supra quia quando aliquid illud accidit in sompno tunc est signum
quod materia mala et grossa est in corpore aquea fumi eleuantur ad
caput opilantes meatus cerebri impedientes meatus spiritus ideo
impeditur motus et loquela. **In quibus magnis** Ponit alia
signa pronostica dicit quod in cura huius passionis non est tardandum
quia in omnibus preambulum est epilepsie. Nota quare incubus
preambulum est epilepsie quia est eadem materia vel causa tam
prima vel tercia vel quinta incubi vel epilepsie. Sed differunt in duobus
quia materia in epilepsia est magis venenosa quam in incubi. Item quia opi-
latur anterior pars cerebri in epilepsia. Sed in incubo posterior pars et propter
hoc incubus potest esse via ad epilepsiam vel ad spasmum. Sunt quidam

est alia et alia magis uel min9 ventosa. io curanda est ista. eg°
tudo ut curatur. epya uel paliss uel spasmus. ut dictu est
Eger autem ponit curam morbi primo qui causatur a sau°
d. q. si pa. morbu sunt in colore rubeus et hunt venas plenas
tunc ex sophena e minuendus. Nota q istud dictu est vnu quid
corpus est plenu multu ut dictu est in cura. epy. et hui9 di
sit ut matia distrahatur ad illam ptem. et in pte euacuetur
aliter no haberet vitatem. quod dctu est Ventose Ecam dicit
q ventose sunt ponende in curuositatibz tibiarum et fricentur
inferiora ut matia distrahatur. Intellige cu scarificatione cau
sa est quia distrahit matiam et euacuat pillas ventosas. Ali
as intellige que ponunt in spatulis que etiam ualent Eger
preterea Dicit q potu vini et comestione rerum dulciu
et ab omni re. que sanguinem malu gnat se abstineat. Nota tam
quia omnia ista augmentant tam morbi io debent cibalibz ab
stinere et dz sumere acetosa quia paru nutriunt et paru multi
plicant sanguinem Et si ponit cura morbi qui uer asfleute
d. q si huic contrariu euenerit s. q ueniat asfleute q e contrarium
sagni tunc venter eius sepe cu pill. et lapandus. Causa est
qu signa predicta contraria eueniunt signu e queniunt asfleute
et ille pille totu euacuat fleum a capite io dz administrari et id
intellige primo administrato sirupo digestiuo posito supi in cap°
epye nutrimenta ponit cura primo nutrimenta sunt minue
da d. q eius nutrimenta st minuenda et paru nutrientia sunt
tribuenda sicut acetosa ut dictu est. Causa est ut n sit pote
tior corrigere matiam flemmaticam malam Exercitium dicit
q exercitio dz uti et mebra fricare temperate ca est quia ista
reducunt calorem naturalem et fortificant et poros aperiunt
De melancolia Circa Rubricam no primo q mlia
pot sumi dupliciter. Vno modo p humore distincto ab aliis hu
moribus et sic no accipitur hic. Alio modo pro quadam
passione cerebri sic uocata. et isto° sumitur hic et pt sumi dupliciter
vno modo gnaliter et sic e quoddam gnale ad maniam camina
et maniam domesticam uel lupina et ad ppe dcam. Vnde
sciendum q mania canina causat ex mlia p adustionem san
guinis diu remanet ista adurens n calida et in ista est tristia
cu gaudio est tristicia ppter mliam adustam dz gaudiu ronie
matie sanguinee. Sed melancolia domestica causa ex mlia

to aduste quã diu remanet caliditas adurens Sꝫ mista ẽ mña
cu furore mixta et stulticia et ꝓpter hoc credũt gentes q̃ in
corporibus eorꝫ sunt demones et de ista nõ dꝫ se intromittere
nisi ueniat medicus quia incurabilis apud nos nec dꝫ se intro-
mittere nisi ueniat ⁊ alio mõ pt sũ pro mña ꝓprie dicta que
causatur ex mña nãli uel ex mña adusta uel aliorꝫ humorꝫ ad-
ustione Sꝫ cũ caliditas adurens sit totaliter remota cũ materia q̃
istis hũt naturam mñe naturalis et ĩhoc differt ab alia mña Rõ
q̃ mña pot sũ dupliciter Vno° q̃ntũ ad sui principiũ et originem
et sic est ex̃co corrupta uel diminuta si magna corrupta Alio°
pt sũ q̃ntũ ad eius complementũ et sic est Ao° corrupta Alio°
pt sũ q̃ntũ ad eius cõplementũ uel diminuta ṽtutis estimatiue
uel cogitatiue ⁊ 3° nõ quot sunt cause mñe Dico q̃ sunt tres
apud medicũ Pma s. res nõ nales multiplicantes mñam in
corpore siue sit naturalis siue causata p adustionem ut sunt cibi me-
lancolici ut leguminia caules carnes melancolice Vel sunt aliq̃ humores
aduenicia ut allia cepe porri et tpus estiuale uel autumpnus
qui competit mñe Alia causa est cũs s. huor melancolicus ũlis
uel adustus cũq̃ inducat corrupcionem ymaginatiue ul estimatiue
3a est causa quieta et est huor ex̃us putrefactus diminuens
uel corrumpens illas ṽtutes Causa quare corrupit ẽ quia
huor mñicus magis ꝯriatur ṽtutibꝫ cerebri et plus q̃ꝫ alter
huor quia obfuscat et ingrossat spũs cerebri et ꝓpter hoc q̃
ṽtutes nõ hũt spũs claros uel lucidos io ṽtutes nõ possũt
operari cũ aliis ⁊ Nota q̃ mña magis accidit in regionibus
calidis q̃ in aliis et in corporibus calidis ꝛone maioris caloris
quia in illis huores magis aduruntur Et si h̃eat cerebrũ hu-
midũ et cor calidum ut balbucientes cicius incurrũt maniam
Sꝫ mña ꝓprie dicta magis accidit in regionibꝫ friis et siccis
quia ꝯueniũt mag cũ huore melancolico ⁊ Nota quare mñci
melius predicunt futura nescio cũ nisi in mñc aĩa ẽ separata
a regimine corporis et honorũ q̃libũ io nõ ymaginant nisi circa
talia futura et io plura lꝫ ymaginari q̃ꝫ mala corporis op-
pressi et estimant et ymaginant que nõ ymaginant alii
et io si tales melancolici essent astronomi circa plura melius
possent predicere ⁊ iudicare quã alii **Cum alicui cogi-
taciones** Declarat de ulcera passõe Primo ponit signa Sꝫ si
alicui sine causa manifesta accidũt cogitaciones et timor ⁊ tristicia

preualuerint tunc est signum principii manie. Nota primo quod in maniaca
passione sunt tres gradus malicie primus est fantasia ymaginatio vel
estimatio ut qui estimant quod non est estimandum et ymagina-
tur non ymaginanda ut dicit G. de quodam qui tenebat parum
in manibus et ymaginabatur quod esset bonum proicere parum de fe-
nestris inferius vel de alio qui ymaginabatur turbicinatores esse
in domo sua. Secundus gradus est quando proferunt ore quod mente
perceperunt et ille est maioris malitie. Tercius gradus est quod opere
complent quod ore protulerunt et mente conceperunt ut cum pro-
iciunt lapides et nesciunt quo cadant et vocantur tales curribroch
unde currboth est quoddam animal ad modum aranee super aquas currens
et dicitur capra aque quia aliquando saltat ante aliquando retro et
et appellatur curriboth id est capre aque et illud denotat principium
manie quando alicui tales fiunt ymaginationes que adhuc non sunt in com-
pleto videntur. Nota secundo quare in istis sunt multe ymaginationes quia
ille humor faciens passiones melancolicas repugnat aeri in
istis speciebus quia grossus et tenebrosus et repugnat sibi ex
sua qualitate quia sicut in corpore non operatur quia non habet instrumentum de-
bitum. Quare est ibi timor et tristicia quia sicut homo existens
in tenebrositate timet et dubitat ita melancolici quia spiritus eorum
sunt grossi et obscuri qui sunt causa timoris et ideo dicit G. et auctoritas
quod non est mirandum si melancolici timent cum tamen timoris sensum actu
portent. **Cum autem** dicit quod si contingit quod illa que pro-
fert ore et concipit mente ac actu illa proferat vel perducat
tunc est mania perfecta et ita tangit duos modos manie proferre et
actu complere. Nota tres sunt species manie in generali una est
que variatur penes ymaginationes quia ille sunt quasi infinite ut dicit
G. 3° interiorum et idem dicit Avicenna 3° canonis fen 2a capitulo de cura manie. Et
sunt aliqui ymaginantes quod sunt papa alii quod sunt galli alii qui
quod sunt vasa vitrea ita secundum diversitatem in passionum variantur ymaginationes
ipsorum. Secunda est ex parte motus et vocatur curriboth et credo
quod causatur ex adustione humoris colerici adusti separati a calore
adurente penes amore mulierum penes actum coitus extendi
et non fecit Rasis mentionem de ista specie et tamen dicam in fine capituli.
Cum ergo docet pronosticare per ista signa dicens quod quando ille
male cogitationes et tristicie veniunt causa ista preualeant est
fortiter curandum quia si fortiter preualeant tunc est grauis. Causa
quare est curandum quia tunc melius removetur G. quare est difficilis

quia tunc rone sue sbe repugnat quia grossus valde et nig-
rificus membris et io tarde removetur. Alia est ca ex pte qlit
quia est humor fri et siccus io tardius curatur mala co(m)plexio i(n)duc-
ta **Et si mia** ponit cura(m) m(elancholi)e provenie(ntis) ex splene d(icens) si tan-
ta m(elancholi)e fuit dolor ventris et color malus et corruptio digestionis
et multitudo sputi tunc incipienda est flomia de basilica vel
de salvatella sinistre manus que est bona int(er) p(ri)mu(m) digitu(m) et au-
ricularem. Nota q(uod) ista passio m(elancholi)e est duplex. una e(st) q(ue) venit a
cerebro ut mala co(m)plexio est fria et sicca sine m(ateri)a q(ua)n(do)q(ue) sit raro vel ab
humore melan(coli)co ex parte membro. Alia est ca que causatur ab aliis me(m)-
bris ut contingit aliqn in corde ut qn spus sunt nimis adusti.
Causatur aliqn ab epate ut qn epar non bn depurat a suis sup-
fluitatibz. Causatur aliqn a matrice a retentione mestruorum.
Aliqn a splene ut plur(imum) qn splen non bene mundificatur ab ista
m(elancholi)a sup(er)flua quia tunc m(elancholi)ci vapores m(elancholi)ci veniunt ad caput
et ibi inducunt malam co(m)plexionem frigidam et siccam et q(ua)n(do)q(ue) aliqn
fiat passio melan(coli)ca a divers(is) membris tu(m) Ras(is) ponit hic curam m(elancholi)e
provenient(is) a splene quia ista curata curentur et alie q(ue) ista
est plur(i)b(us) quia in omnibus aliis suffiat ut removeat(ur) ca ut qn
provenit ex retentione mestruorum si ab aliis membris ut ab emorro-
ydibus emorroydes provocentur et quia pas(sio) melan(coli)ca ut
plur(imum) venit a splene vel rone opilationis venarum splenis io et
Nota 20 in dictis quare in melan(coli)ca passione causata a splene est
a(liquando) dolor ventris et inflatio quia est debilis virtus digestiva
rone cuius causatur ventositas que est ca inflationis ventris
Quare est corruptio digestionis p(ro)pter colla(tione)m splenis cu(m) stomacho
Quare e(st) malus color rone fleu(ma)t(is) g(e)n(er)ati quia rone i(n)digestionis
m(ult)u(m) g(e)n(er)atur de fle(um)ate aquoso p(er)mixto cu(m) m(elancholi)a et delegatu(r)
ad stomachum et in p(er) sputum expellitur vel p(er) vomitum aliqn.
Quare aliqn competit flomia de basilica quia q(ua)n(do)q(ue) p(ri)ma(r)
evacuat ab epat(e) cu(m) postea a splene sed quare plus competit
flomia in melan(coli)ca passione causata a m(elancholi)a qua a co(lera) quia
m(elancholi)a naturalis co(n)venientiam hz cu(m) san(guine) io magis competit et
p(ro)pt(er) hoc omnes melan(coli)ci dz flobothomari m(u)lt(is) vicibz et maxie
i(n) autumpno quia tunc m(elancholi)a plus dominatur **Et si san** ponit
curam ca quantitatem san(guinis) extrahendi d(icens) q(uod) extrahatur in magna
quantitate si san(guis) in exitu visus fuit niger. Et si postea exeat niger
subtilis et rarus illico est restringendus. Nota duo primo si
videatur san(guis) niger dz evacuari in multa quantitate quia tunc

expellatur materia peccans quia tunc est humor grossus et materia
io tunc no erit restringendus Sz quando si rarus et subtilis dz re-
stringi quia signum est q no curatur materia peccans sz io et san-
gui sunt frenum mie ¶ Nota q istud dictum Ras. vltim sz vnu
si san exeat in floma debita Si no pro indebitam ut qn forame
est strictum tunc no dz restringi sz foramine ampliari et propterhoc
dz poni digitus supra foramine bis uel ter. an quia totus san
sit extractus / causa ro est quia mia tunc melius expellitur
quia natura tunc melius retinet benignum et expellit ma-
lignum **Eger vero** dicit q eger est nutriendus nutrimentis
benificatiuis ut sunt Iura sca ex carne edulina et arietina
Causa est quia talia generant sanguinem laudabilem et spiritus claros
quia ista generant mie que e multum sicca io competit spa-
qu egritudo venit a splene quia splenetici ut plurimum sunt ma-
cri et sicci et propterhoc no est bonum q Iuuenes multum phisicentur
Sz comedant cibaria aliqu grossa aliqn subtilia et teneatur
semper ad bonum ut in senectute possint comedere **Et intro-
eundus** ponit curam per balneum d. q balneo e inmittendus
in quo no diu morem ca est ut corpus suum humectetur Quare
no dz diu stare ut no resoluatur subtile et remoueat grossum
et ita quidam meus curabat quartenarios et tertianari-
os quia in die ante paroxismi purgabat semi q docet auctores
Sz in die sca dabat aliquod laxatiuum ut cassiafistula vel aliam
leuem medicinam 3a die faciebat eum intrare balneum bis in die
et an cenam et illud faciebat cum corpus mollificare et humo-
res essent habiles ad expellendum in die paroxismi et in 2a die
post paroxismum et ita sepe faciebat baln. Alia ca quare competit
quia letificat et propterhoc intrantes balneum volunt canta-
re quia competit eis gaudium et leticia **Post hec vero**
ponit curam per medicinas d. q facta flomia in mia et pnutrime-
ta debito administrato et balneo facto danda est talis medicina
Re mirabolanorum indorum ℥ iiij polipodij ℥ ij v. sene ℥ viij et
ex hijs potus in libra fiant pille et accipiatur quarta pars pil-
lularum et quarta pars colatiue ¶ Nota duo quare ista vz po-
cio et iste pille quia etiam ut fleu grossum et mliaz que pecant
in mia quia fleu grossum peccat rone indigestionis quia stomachus
est debilitatus rone colligantie cum splene et quia ista etiam ut
fleu cum mia utz disaccendo pro mia io valent in cura Quare

debent primo administrari pillule et post colatura quia communiter sanius
oppositum quia pillule sumuntur ratione prohibitionis vaporum ascen-
dentium ad caput a splene et ideo dentur per tres horas ante exhibi-
tionem medicine seu colature et ideo ut pillule iste per colaturam dissolvantur
et ideo primo debent administrari pillule ut melior fiat operatio pillularum et cola-
ture. Debet quartane in die accessionis quia tunc non competit alia cura
ut dicitur 9° ca. c. 1° capitulo de curatione febrium earum in vltimo. Nota secundo quod ante
administratur huius medicine laxative debet administrari syrupus diges-
tivus nitide seu illius materie melancolice. Recipe corticis radicis feniculi petroselini
radicis apii radicis petroselini ana quarta .j. in aliis ana quarta semis. ra-
dicis raphani radicis apii ana quarta semis in aliis ana ʒ semis. corti-
cis capparis mediane corticis thamarisci fraxini et geneste ana
ʒ j. germandree scolopendrie ana ℳ j. et semis eupatorii calamenti
absinthii oppoponacis capilli veneris endivie scariole ana ℳ j. anisi ma-
ratri cuscute seminis portulace seminis melonis mundati ana ʒ j. lactuce
spice nardi squinanti seminis basiliconis ana ʒ ij liquiricie rase uva-
rum passarum mundatarum ab acinis succi borraginis violarum buglosse
florum sticados arabici ana ʒ j. mellis electi quarta iij panis
zuccari albi quarta semis contemperentur radices et cortices per noctem in ace-
to et fiat syrupus perfecte clarificatus ad quartas v vel lb j. ʒ semis
et administretur cum decoctione borraginis. Nota loco medicine laxa-
tive potest talis medicina ministrari. Recipe florum borraginis thamarisci stica-
dos arabici ana ʒ semis thimi epythimi folliculorum sene polipodii
quercini ana ʒ semis anisi ʒ iij liquiricie rase uvarum passarum ana ʒ
v fiat decoctio in sero tantummodo et in ista decoctione ponantur cor-
tices mirabolanorum indorum bene gummosorum per noctem ʒ j. et expri-
mantur de mane fortiter et coletur et colatura administretur in au-
rora et si sit delicatus dulcoretur cum ʒ j. panis zuccari albi vel
candi. Vel possunt administrari tales pillule similes istis positis a Rasi.
Recipe yerapigre ʒ iij lapidis lazuli nonies abluti subtiliter pulverizati
ʒ j. misce subtiliter malaxando cum modico succi terre et fiant pillule
ad quantitatem ciceris. Pro debilibus sufficiet sumendo dyasene vel
dyaborraginis ʒ v vel ʒ semis glossa vtrum aloes suppositorium ~~deinde~~
Ostendit quid sit faciendum post superiorem medicinam dicens quod administra-
ta medicina tali quiescat deinde per tres dies et in illis diebus
debet nutriri nutrimentis que diximus in potu vinum sumant subtile
et clarum et bene odoriferum et postea est soluendus ut prius et in
die tercio debet ei potio dari. Nota quartanus per tres dies debet abstinere

Causa est quia p medicinam virtus fuit debilitata et ut p bonu
nutrimentu virtus confortetur ut possit iterum lavari io quiescere
docet plures dies. Alia causa est in illis tribus diebus posset
materia melancolica que no est evacuata digeri et ana expulsi
io bonu est quiescere et ita dz fi in egritudinibz vomitus vinio p°
dz digere postea lavare quia in egritudinibz vomit paulatim
lavari. Nota quare nutrientia san dz dari quia generat
sanguinem mltu. vinu sit odoriferu tale vinu gignit bonu san. et
et spus calidos qui generant spiritibz ingrossatis i mlta et quia
vinu confortat letificat ut postea in et virtute confortata dz
lavari Eger vero dicit q dz abstinere abomnibz rebus me-
lancolicaz generatibz de at que sunt ista carnes silvestres cun-
vaccina caprina et salita caseus vetus et fabe et maxime vitz
legumina ut lentes et olera sicca ut caules preter hortolania
ut spinargia et similia. Omnibus vinu grossum labores et vigili-
as no suscipiat famem neqz sitim. Causa dictorum quia augmentant
materiam malam peccantem quia augmentat carnem mltu ut carnes an-
tique bovine que sunt sicce et sicce et iuvencule no sunt ita ma-
le quia carnes melancolie i iuventute sunt calides Sz carnes hircide
i iuventute vel sunt male nimio ut de aquo quia e mala caro
ut dicit ysaac in dietis vlibus io vinu grossum no competit stude-
tibus neqz caro salsa quia generant humores adustos exquibz
efficitur mlta et sic est abomnibz abstinendu que generant mltam
cum naturalem qua no naturalem Vino quoque ostendit que co-
petunt qui nolumus q in consumatur & q pa dz uti vino sub-
tili et claro propinatur et sibi ut dormiat et studendu e i cura-
tione splenis stomachus est confortandus cum in eius que in ca° de egri-
tudinibz stomachi dicentur. Nota quare vinu subtile et claru
Causa est quia generat san bonu et spus subtiles claros et ca-
lidos quia generant mltu et tale vinu letificat cum spu. Auctor
hoc de virtutibus cordis. Nota quare competit sompnus. Causa
est quia ibi confortatur calor naturalis quo confortato fit bona
digestio exqua digestione generatur san et humores laudabiles. Quare
cumnduz de splene. Causa est quia egritudo principalis et prima
splenis io si splen est durus mollificari dz. Quare stomachus
dz curari quia debilis est ratione collectionis superabundantis ad os stomachi quia ab
ipse splene ad os stomachi demandatur mlta ut dicit Auctor p° ca-
non. i° ca° 2°. Cum quibus confortatur. Dicere post Sz cum mlta

Ponit curam infre prouenit a capite d. q si cu melancolia passione
i cu mania no fuerint ea que dicta sunt s dolor uentris grauitas
et ipa uenit post frenesim et post longam moram in sole uel
post percussione i capite tunc faciend est flomia i cephalica et
est capiti studiu adhibendu de regimine quod sup diximus ca° de fre-
nesi Nota circa istam partem primo q mlia sentitur hic p mania
propter hoc dixi in principio capti q mlia est comunis ad maniam et mliam
prue dictam que mania causatur ex mlia et ex adustione sau-
uel co quadiu calitas adurens remanet in in et sic uenit post
frenesim quia frenesis causatur a sau° uel co et qu fit adustio co-
uertitur ad mliam du cu calitas remanet et sic fit mania Scd post
solem quia adurit humores et couertitur in mliam et quia diu remanet
calitas remanet mania uel mlia Quare ex percussione i capite
ca est quia rone doloris sau et spus ascendit ad caput qui no
pnt couerti in uapores et tunc ibi i mliam couertit ca quare co-
petit flomia de cephalica quia illa euacuat matiam antecedentem
et in parte couctam no aliqu est adustio ut sau et co sic et ita
sunt pnt euacuari et propter hoc in mlia si a capite prouenerit
adustio ponemus duplicem medicinam ut que habet lauare ce-
rebrum et no solu aduertemus ad matiam couctam primo ad au tez
Item in quartana causatur p uiam adustionis no solu e eua-
cuanda matia coucta s cus postea sia capiti apponantur
ut matia ulterius no comburatur Nota primo q in tali pass° me-
lancolica de in ca no solu competit flomia Scz et sirupus di-
gestiuus competens in mania recepta pt esse talis Re endiuie lac-
tuce dul scariole an m j flores nenufar flores violarum ros rub
an ʒ j succi borag succi fu terre succi pomorum acetosorum depu-
ratorum an ʒ ij aceti squillitici ʒ j et ponantur isti succi qz ut
plurimum adustio uenit a corde pro matia coucta parius zuccar
al quart iij fiat syrupus clarificatus usqz ad lb j lapatiu dicere
tale Re florum violarum florum borag et buglosse florum nenufar
an ʒ s uuarum pass ʒ v folliculorum siue epythi an ʒ j anisi
ʒ iij fiat decoctio cu sero caprino et in decoctione ponat mira-
bolani citrini et pro iu an te cortic mirabolanorum indorum ʒ j pro
matia coucta fricent de mane fortiter et coletur et calatiua
administre de mane Nota quamuis sup mliam dicta ca° de fre-
nesi essent ponenda sunt tu due additiones spales in isto ca
Una est ablutio capitis cu decoctione pedum et capitis multo-
num et sic spauis al Secunda est decoctio folliculorum seue et

aliqn addātur florū borag et buglossi **Aqua tepida** ponit
curam pembrocationes et in iectiones d. q aqua dz fundi tepi-
da supra caput demū oleū ros tū aceto mixtū capiti i fun-
dantur et lac mulieris desup et meius naribus olm dein-
ceps dulcibus et lac mulier in iciatur ca om istorum est
quia omnia ista applicata prohibent ascensum fumorum ad ca-
put Similiter cū ista sint frā et sicca prohibent matie as-
censum seu adustionez matie calide quūt spālr i mania de-
mēta **In balneo** ponit curaz p balneū d. q pa dz poni
in balneo et multotiens caput eius est humectandū Causa
est quia illud balneū pp̄ter hūitatez prohibet ascensū vapor
et pcipue adustionez matie pp̄ter suam hūitatez hūiat q
matia citius resoluatur rōne sue calitatis et pp̄ter eius hūi-
tatem prohibet ascensum vaporis sursum pcipue adustioez
pp̄ter suam hūitatem **Ceter uero** dicit q pa dz odorare
fria Aromatica ut sunt sandali camphora etc Nota causam
ppter quam valent tales res frē quia prohibet adustione ma-
tie et confortant caput cū sint aromatica Re recepta odora-
mentorum ponitis supra in cura dolor capitis **Si autem
cum melancolia** ponit cura mlie provenient̄ cum ha-
uali pflomiaz d. si cū mlia no essz aliqd predictorum ut q no
fuit malus color tunc mediana vena dextri brachij i ve-
na totius corpis est aperienda et regendus est ut diximus
deīn quiescat p aliquos dies deīn incipiendū est i cura one
eius considerat̄ sanū qualis sit utrū al. uel niger et sm
hoc procedatur usqquo fiat restitutio sanitatis Circa ptem
nota quare si aliqua predictorum no i ueniunt facienda est
flomia de venis totius corpis dico causa est quia ista
pas provenit ex mlia naturali ex unte in capite et qr ista
vena euacuat sanū a capite i etc Aliud est signū ex eo q
non est dolor neqz i flomia oe in ypocondrijs neqz in splene ex-
eo q no est adustio hūorum signū est q no est cum ha tali f
ab in nali mlia sz a mlia nali ex unte in capite et quia ista
vena euacuat sanū a capite et a corde et ab epate io etc
Nota sm auc sexto colliget c^o penultimo qn dolor accit
in capite tunc flomia facienda est de cephalica et qn i in-
ferioribus de basilica et qn est dolor in utqz tunc de media-
na Symo dicit auc q patitur cor a mlia naturali io no est

io no est dimittendu tunc ista cura cordis et sit multu competit flo
quia mlia pccat magis quam alter humor pter commotio san cum
sit fex eius Quare dz respici san quia si expellitur niger expella
in magna quantitate et si subtilis rubeus clarus expellatur i pma cr
tunc no evacuatur mlia peccans Quare regimine quia regimine
generans sanguinem subtilem dictu est supra & administratio gallina
rum et pdicu que generant san melanco igitur competit regimen
humid et gnatiu san Sz quare est dimittendus p aliquos dies cetus
Causa est quia pflomia virtus debilitata fuit et tempe meo utat
bono regimine gnante san bonu Postea evacuandus iteru no sim
Auut primo ca fen 3a capto xx° de flomia qu incorpe gnatur ma
lus san dz si flomia Idem wlt dicere Rasis inppo Nota q p
alia a flomia et nutimento intelligit alia que competunt cuivit
in mlia peccante in cerebro que dicta sunt supra in capo de dolore
capitis quauis sint plura sicut syrupi digestiui et lapatiui
et fomentationes et sauili et sternutatoria cu solum duo tan
gam s fomentatio et sternutato Fomentatio ubi competens
i pas de melancolia existente incapite pt esse talis Rc folliculorum se
ne thimi epithimi flor borag buglosse ana ʒ i. coquantur dco
quassentur et bulliant duabus ebullitionibus in iiijor lb aq
cu aqua decoctione fomentetur caput uel fiat decoctio cu succo bor
et sui terre lb s et iste sunt spales quas tenebimus in secreto
Sternutatoriu in mlia naturali existente incapite dz fi cu ellebora
et latte sit Rc lactis mulieris quart. i. elle ing. pulu ʒ i. misce
et fiat in iecto p nares et considera qualis sit ni exiens sive
nigra sive rubea subtilis uel grossa ~~Sciendum uero~~
Ponit que gnaliter conveniunt melancolicis que et q no & q eo
corpus melancorum est observandu ut in pinguetur et ut carnosi fi
ant ex quo enim pingues et carnosi illico sani erunt Cibi aut q illis
conveniunt sunt caro arietina edulina et gallina et panis decaui
la Oppinus autem panis nullo mo est ei congruus Vinu quoz
clarum et subtile est eis conveniens Vinu grossum no est eis bo
nu neque ingrudilat aut retent mulsu ab uberibus extractum
du adhoc tale eis confert et pisc recentes zisaminu de succo factu
et oleum amigdalarum pauer audire cantilenas gaudere ridere
et hre circa se res dilettabiles et dormire plurimu eis confert Con
trarias uo no ut cogitare solus morari et vigilare maxime eis
nocet Cause predictorum per ordines primo quare carnes et panis

causa est· quia multitudo carnium seu multiplicatio est causa
pinguedinis que pinguedo causatur ex multitudine san[guinis] laudabilis
et ideo quia talis san[guis] contrariatur melan[coli]co sanguini sicco et non humi
do quia melancolia magis peccat in siccitate quam humiditate ¶ Quare
edulima carnium causa est quia tales carnes sunt calide et humide generantes
sanguinem laudabilem humorem contrarium melan[coli]co ¶ Quare panis al[bus] ex-
tractus de puriori parte farine causa est quia est generatiuus multum san-
guinis laudabilis melancolici ideo non competit sed possit competere ubi esset
septa per furfures quia facit uentrem laxum ¶ Quare uinum sub-
tile quia generat san[guinem] subtilem uinum grossum san[guinem] et spiritus gros-
sos ¶ Quare competit dormire multum quia humectat et humec-
tatio contrariatur melancolie que est multum siccus humor ¶ Quare lac no-
uiter mulsum quia multum nutrit et humectat et multum trahit
ad melancoliam dicunt sapientes quod de melle addatur ut reprimatur
malitia eius que potest accidere ex lacte quia si diu staret in stomacho
corrumperetur et uerteretur in acetositatem ¶ Piscis competit eidem
ratione humiditatis et non ratione frigiditatis ¶ Quare audire cantilenas que
delitie sunt confortant spiritum sanguinem et spiritus qui inducunt gau-
dium quod est contrarium melancolie ¶ Quare non competit tristitia quia sunt
operationes corrupte melancolice et quanto plus augmentatur tristitia
tanto plus ista passio augmentatur scilicet melancolia ¶ Ad primum uero bene
textus dicit 3° capitulo t° de cura uirtutis sensitiue et dicit primo capitulo sen-
tentia t° penultimo in fine ¶ De secundo facit cogitare quia cogitatio pro-
funda bene potest esse causa augmentationis melancolie et melancolia est causa timo-
ris et tristitie et hoc non est mirum ~~Pillule~~ ¶ Ponit pillulas com-
petentes in melancolia que fiunt in alia qui colatiuam accipere non possunt
quod ille pillule magis competunt que colera nigram expellunt et
dantur illis qui nec decoctionem nec colaturam sumere possunt et debet
confici cum ydromelle uel cum sirupo uel cum succo fumi terre ¶ Re-
cipe thimi ueteris ℥ v polipodii agarici amborum ana ℥ iii olei nigri
salis indi amborum ana ℥ v· sticados ℥ viii pul[ueris] yerapigre ℥·
v· bibat ex eis ℥ iiii uel tres ¶ In textu quare ualent iste pillule causa
est quia euacuant propter flegma cum in multis ratione debilitatis ca-
loris naturalis et ratione frigiditatis multiplicatur flegma ut patet in

senibus come complexionis naturalis debent esse fri et sic, sed sunt fri et humi-
di come fleumatici uetis. Similiter in proposito quia ille pillule erant multum
et fleumatici ideo multum competunt ut in mania que ponitur in .3º. quia autem pillule
administrentur in mania debet procedere sirupus digestis et sirupus competes
tam in mania naturali quia in nulli potius est supra capitulo de dolore capitis
provenientis a mania et recurratur ad illam receptam. Sed de medicinis
magis mundificatiuis addatur de sirupo succi borraginis et fumi terre de-
puratorum ana ℥ ii. Sed loco istarum pillularum possunt administrari decoctiones
laxatiue posite in illo capitulo et ut complete habeantur omnes medicine
euacuantes maniam a capite ponende sunt due recepte una sirupus
talis laxatiuus ℞ florum boraginis buglosse florum sticados arabici ana
℥ i liquiritie, passe uuarum passarum ana ℥ v. thimi epithimi polipodii
quercini agarici electi ana quartam ʒ. non pone senam quia mania
est adusta. ℞ ana ℥ ℥. al. se. basiliconis ana ℥ ii. anisi polipodii propter poli-
podium quia generat ventositatem succi fumi terre succi borraginis depurato-
rum ana ℥ i. panis zuccari al. lb. ʒ. fiat sirupus parum coctus et parum
clarificatus usque ad quartam iii et dissoluatur in sirupo diagridii ℥ ʒ.
Alia littera habet ℥ i. et ʒ. dicit et Io. de sancto amando semper ponit dyagri-
dium in medicinis ad excitandum uirtutes medicinarum aliarum succi ros.
recentium ℥ ii uel mastic grana tria uel iiii or. Vel fiat talis ex-
tura que conseruat a passione melancolica ℞ epithimi quartam ʒ.
anisi ℥ ii conquassantur et bulliant simul unica ebullitione in quarto
uino seni carpini et coletur et colatura administretur ista preseruant
homines a lepra et ab egritudinibus omnibus melancolicis secundum auctores
Orientales i. de terra illa. **In diebus uero** ponit electuarium
competens melancolie dicit quod in diebus in quibus quiescunt egri debet
sumere ex electuario quod uocatur letificans. Cuius recepta ponit
Rasis ℞ mellisse galline muscate corticis citri garofilorum masti-
cis orientalis cinamomi nucis muscate cardamomi rose camine
se pionie ben al. uel rub. zeduarii. doronici se. azurri maiora-
ne omnium partes equales musci quantum est pars quarta unius denarii sumatur
kebuli xx et emblici xxx et terantur in tribus lb. aque donec
ad unam redeant et coletur et in colatura uero mittatur mellis
lb. i. deinde bulliat donec aqua consumpta fuerit. Postea ex hoc melle
conficiantur predicte species quod ad in pondere sit triplum ad species. Sed
supple communiter non faciunt ymo dicunt aliqui quod debet poni vii partes

Nota de syrupus laxatiuis

Nota bonum electuarium cordiale

mellis et illud electuarium ponit nycolaus in antidotario suo et alii doctores et illud electuarium est forte et non est dandum sine zuccaro vel melle. Nota quare tenet illud electuarium, dico quod valet triplici de causa quia confortat cerebrum quod est debilitatum in corpore melancolico sive passione melancolica. 2o quia alterat materiam et malam complexionem melancolicam. 3o quia evaporat et evacuat quia mirabolani kebuli evacuant flegma et re-ne indigestionis multiplicatam et quia confortat cerebrum et cor et quia consumit materiam et alterat et evacuat ideo valet multum quia etiam subtiliat sanguinem et spiritus. Loco istius electuarii quia est multum forte propter me-dicinas laxativas potest esse tale electuarium in passione melancolica. Recipe margaritarum electarum ʒ ij iacinctorum saphyrorum smaragdorum de utroque ana ʒ ℥ ... beeri al et ru ana ʒ j florum cinamomi macis galange nucis muscate ʒʒ al ana ʒ ß gariofilorum piperis longi cubebe domestice storacis calamite scilicet basiliconis ligni aloes ana ʒ ß croci ʒ ß musti bom ambre electe ana grana v corticis citri conditi ʒ ß liquiricie rase ʒ ij candi uvarum passarum bene pinguium ana ʒ j conserve borraginis buglosse ana ʒ iij succi pomorum dulcium bene depuratorum ʒ ij aque rosarum da-masceni ʒ j et loco eius ista cura tria ponuntur panis zuccari al lb j fiat electuarium. Vel sit Recipe lactuce ... lb ß dyamargariton plinis cum musto ana quartam j misce et si aliquis dicat quod si omnia ista non valent neque per Rasis neque per te. Dicunt non quid est faciendum fiat tale cauterium in parte posteriori capitis quod si non profuit fiat in commis-sura capitis et sit prius temptetur in parte posteriori capitis ... in an-teriori. Quare iste medicine valent magis quam Rasis quia iste medicine sunt repressive et ideo cavendum est quod dantur quod medicus debet scire modum dandi. Et recolo de quadam muliere que habuit materiam in isto que non poterat evacuari per aliquam medicinam et tunc ministra-vi sibi quatuor grana elleborii al. Et in civitate tua notum est habuit quod fere fuit mortua et sincopizavit bene decies et applicavi remedia et fuit curata. Item cavendum est ne decipiamur per apothecarios qui dant in minori quantitate quam dictat medicus vel maiori et si sit mandatum per medicos dicunt nullus quod non nocebit et tunc male et fraudes faciunt et quas medicus semper debet esse provisus. Dosis autem quam ponit Rasis melancolico suo est ad quantitatem unius avellane et erunt ʒ iiij vel ij et sufficiat ~~De quo tamen necesse~~ Post quantitatem dandi dico quod istud electuarium pulcriorem letitiam cordis et bonitatem digestionis operatur et caniciem retardat. Nota quod istud electuarium confortat cor et cerebrum quia subtiliat sanguinem et spiritus et evacuat humorem facientem tristiciam ergo bonum colorem digestionem

bonam facit que confortat calorem naturalem que confortatio est ca-
bone digestionis quia bonus sanguis bonum colorem ostendit et bonus co-
lor ostendit dominium boni humoris ut dicit G. primo amphorismorum **In perturbationibus**
Quare tardat canities quia canicies causatur a fleumate corrupto in ce-
rebro et quia illud fleuma evacuatur per illos mirabiliones in venere non
quarum passio non fecit mentionem de specie multe que vocatur amor hereos
dicendum quod secundum per species istas dedit intelligi alias **De tercia specie**
Sequitur de tercia specie que amor hereos dicitur circa quam passionem quatuor
sunt notanda primo secundum philosophum octavo ethicorum Amor est triplex quo-
dam est propter bonum honestum et vocatur amor virtuosus procedens
a virtute et non patitur secum illicitum et ille solum spectat ad appetitum
voluntarium et non sensitivum quia appetitus vel est virtus et vel est cum vir-
tute Alter est amor propter bonum utile ut inter dominum et servum et con-
non est talis amor Tercius est amor propter bonum delectabile isti duo
spectant ad appetitum sensitivum et ille amor qui est propter bonum delec-
tabile diversificatur secundum fines secundum diversitatem tercia nam alii in canibus
aliqui in diviciis aliqui in mulieribus est competens appetitus et
ille amor est triplex quidam est non multum intensus et ille vocatur
hereos et ille non multum intrat in voluntate sicut amor qui intrat
multum inter dentes ut dicitur in proverbiis Alter est amor in mu-
lieribus multum intensus et assiduus et continuus circa mulierem
principaliter propter actus coitus extendos et talis vocatur amor
ereos i. amor nobilis a nobilitate dictus quia nobiles consue-
verunt magis habere istam passionem quam alii eo illi sunt circa illi qui
sunt in deliciis et potest sic diffiniri Amor hereos est amor multi-
formis et assiduus circa mulierem principaliter propter actus coitus
extendos et talis vocatur amor hereos Et aliquando est cum morbo
et aliquando est sine morbo ut in principio ex speciebus fortiter impressis
qui absolui potest de illaudabilibus et a multitudine formatur est causa
et signum istius passionis et quod in principio sunt suspiria profunda quod
in augmento non suspirat profunde quia pulsus est submersus
et elevatus quando audit aliquas delectationes ut quando nominatur
sibi illa quam diligit et illud est signum magnum quando loquitur de re no-
bili vi pulsus elevari et eo debent sibi nominari multe mulie-
res et quando nominantur tristabiles deprimitur pulsus et tunc tamen
solum ista passio curatur removendo tamen primitivum per difformes
species et si non per illud monstretur sibi menstrua et turpia et ad hoc
valet mulier vetula que in formando mulieres in aliis speciebus
est experta in secretis que viri non sciunt hoc idem dicit Avicenna

3º ca. q quidam sunt homines cui9 ars no est bonior arte vetularum vel coniugendo eos scdm legem dicit auic. 3º canon q vidit quendam qui disponebatur ad ethica et fuit uxoratus cu vna electa et cui multu obedit na cogens q ille qui fuit ethicus ia est curat9 pter coniuctione illius vel monstrando mulieres graciosas et hutes inducere leticiam Et aliu cu rebus tristabilibz Vel verberando cum bona zona Aliquu amorhereos est cum morbo et no in principio si p̄ cessu quia qn est cu mala complexione sicca et abstinencia huores excitant' pter vigilias et fletu et causa vapor sr inhe z io. Vasi no semp amorhereos et qn amorbo quia abhnor' adus: tione et cura eius eius est remoue malaz complexioz siccam cu illa que dictatur inicio. sr de cura doloris capitis provenient' amilia io debemus primo digere materiam melancoliam postea laxare ut cedit

Secundo no q quatuor sunt cause amorhereos prima e efficiens et est duplex quedam est principalis Alia est disponens principale e obiectu delectabile imprimens suam speciem in virtute ymaginativa et estimativa et uirtus estimat mete illa spe impressa. Causa efficiens disponens est duplex interna et est actus triu sensuu exteriorum s. visus auditus tactus visus quo videt / auditus quo audit cantando / tactus in eam osculando vel amplexando vel i dando sibi debonus ictibz cu testiculis et illa est fortior. Causa disponens in interna est in que expellitur que i qua disponit pter fortem ymaginacioz ad estimandu cui patet q ipa est formo: sior et pulcrior omnibz alijs unde illud verbu omnis amans cecus qui no est arbiter equus / na difforme pecus credit hre decus Si quis amat ranam cupit esse dianam Causa materialis est duplex quedam inqua quedam exqua In qua e sus ventriculus cebri qui i amor: hereos est virtus cogitativa estimativa quia credit esse delecta: bile q no est. causa materialis exqua est mi spermatis stimulans vir: tutem estimativam et ymaginacioz ad estimandum et ymaginandu id q no est. causa formalis est assidua estimacio mulieris ad actu coitus extendens et ad hoc iuvat multitudo spermatis et pter hoc no est bonu agere cu religiosis et monachis quia hnt testiculos ple: nos spermate. causa finalis est delectatio coitus et quamvis no hnt i opera: cione cu intencione et et hoc sufficit quia no oportet q semp heant in operacione cu intencione Nota 2º q h passio pt accidere i omni genere hom ut in melancolicis rone sue ymaginacionis Insuficiencias

propter habundanciam materie quia multum possunt licet non appetunt.
In sanguineis quia multum appetunt racione caliditatis et multum possunt
racione humiditatis. Sed sic non est in corporibus colericis quia quamvis non
multum possunt tamen multum appetunt / et talis appetitus differt ab appe-
titu cibi quia appetitus cibi fit propter frigiditatem et alius fit propter
caliditatem scilicet actus coeundi ut patet in 2o tegni testiculorum non. Ex quo
patet quod vir delectatur in coitu intensius quam mulier quia calidior
est. Sed mulier plus extensive delectatur quia in pluribus delectatur
quam vir quia vir tantum delectatur in duobus et mulier in quatuor.
Primo delectatur mulier in receptione spermatis viri tamquam magis
perfecti / 2o in emissione proprii spermatis superflui et non est nisi superflui-
tas aquosa per aliud 2o colligitur que superfluitas non proficiat ad genera-
tionem secundum eum / 3o delectatur in motu matricis de quo dicitur 3o ca-
nis de generatione embrionis dicit quod aliquando mulier pregnans delectatur
in coitu quia matrix venit ad orificium vulve quia venit ad re-
cipiendum amicum suum / 4o in fricatione membri viri circa collum ma-
tricis ex quo fiunt aliquae mulieres meretrices quia quanto magis
coeunt tanto plus appetunt et hoc collum matricis calidum quasi
pruriginendo facit / viri delectantur in duobus scilicet in expellendo sper-
ma / in fricatione proprii membri virilis in motu illo / et propter hoc non
abstinent se homines super eas quia licet aliqui satis hoc de sper-
mate tamen possunt se debilitare super eas / Nota 9o que est causa
quod est tanta delectatio in coitu et quare non in aliis rebus. Dico
quod principalis causa est motus ille et ex hoc insurgunt quinque cause
prima est dispositio membrorum ad invicem quia materia nervosa nervat
corpus virge et vulve et ideo est ibi maior sensus / et ideo maior delec-
tatio secundum Galienum 9o de morbo et propter plus delectatur tactus in illo
tactu. Secunda causa est cursus spermatis per membra in illis mem-
bris titillacionem inducentis specialiter quod est in magna quantitate / 3a
causa est fricatio membrorum ad invicem / 4a causa est operatio virtutis
expulsive quia in coitu expellunt actu superfluitates et ex-
pulse inducunt delectationem secundum Aristotelem primo de hystoriis animalium
ubi dicit quod expulsis superfluitatibus felicitatur omne animal et 3o
tegni / Venereorum / quinta causa sumitur ex parte finis ut dicit Viaticus
natura dicit non tanta delectatio quantam deus posuit in coitu ne propter
in mundiciam abhorretur ab hominibus quia aliter deficeret generatio
et conservatio speciei Et dicit bene propter immundiciam quia qui est actus

completus homo vellet esse absens p x leucas ita fetidus q[uia] cor-
ruptus est et io deus posuit istam dilectam propter tot ... spei

De catarro. Circa rubricam no[tandum] quatuor primo q[uod] catar-
rus sumitur tribus modis uno modo proprie magis et com[mun]iter
Catarrus com[mun]iter sumitur pro reuma et sic sonat p[ro]prie
fluxum materie de uno loco ad aliu[m] locum et io dicitur reu[ma]
q[uia] ruens materia ut a stomacho ad intestina uel ad renes uel ab
aliis iuncturas et sic no[n] capitur quia om[n]es egritates ut plurimum ve-
niunt p[er] viam diviname et io dicit G[alenus] in pronostic[orum] sua reumati ad
omnes malu[m] sunt pati quia reu[ma] est mat[er] omni[um] egritudinu[m]. Alio mo[do]
sumitur reu[ma] pro fluxu materie a capite seu a cerebro maxime ad ta[lia]
membra s[cilicet] ad nares fauces et pectus. Et dico maxime si aliqu[a]
materia fluit ad pedes ... et aliqu[a] ad stomachu[m] et aliqu[a] ad
alia membra. Tertio q[uod] sumitur proprie est idem q[uod] fluxus materie a capite
uel a cerebro ad pectus et sic distinguitur contra coriçam et branchu[m]
et catarrus est circa pectus ut patet in hiis usibus du[m] fluit ad
pectus dicitur reuma catarrus ad fauces branchiis ad nares dicitur
coriçam hic sumitur catarrus indifferenter ad branchu[m] et ad coriçam et
ad catarru[m] proprie dictu[m]. No[tandum] duplex est catarrus quedam causatur
a materia ca[lida] ut a co[lera] alia a materia fri[gida] ut a fleumate et quilibet istorum causatur
duobus modis uno modo a materia ca[lida] uel fri[gida] per viam dissolutionis q[uia] a ca-
lore extrinseco dissoluuntur humores ut ambulatio et mora in sole et a
cibariis calidis vaporosis. Si dominatur fleu[ma] in capite faciunt fluere
ad partes inferiores sicut sol facit fluere glaciem qua dissoluit in hye-
me et ita in proposito propter dissolutionem fluunt humores a capite. 2o
potest provenire catarrus a materia ca[lida] uel fri[gida] per viam compressionis et
ita causatur a frigiditate extrinseca quia comprimit membra et in compressione
humores ibi fluunt ut patet in spongia. Si comprimatur fluit aqua
sive dicatur fluxus colericus sive fleumaticus du[m] ... fluit ad partem
inferiorem. 3o potest provenire catarrus ex nimia ca[lida] uel fri[gida] ex multitudine
uel quantitate sive aliquo alio agente quia si sit catarrus de nimia
fleumatica de natura sua sive aliquo agente fluit ad partes inferiores
ut in corporibus plenis ut in mulieribus et quantitas absque a[gente] i[m]-
pellente descendit. Si fluxus sit et ita si multa descendit ni-
nisi restringatur. Unde descendat sive aliquo agente uel com[mun]i[te]r
te et frequenter accidit ista ultima causa. No[tandum] q[uod] tres sunt cause

catarri primitiua ans et quitta primitiua dicunt res extrinsece dissoluentes uel comprimentes multiplicantes materiam catarri uel fleumatica existentes in cerebro sicut calidus aer ignis mora in balneo uel frigidus aer ventus borealis cibaria frigida multiplicantia fleuma et alia que multiplicant vapores qui dissoluunt humores in cerebro quando est corpus plena et repleta ¶ Ita causa sunt humores colerici uel fleumatici cumque causant fluxum in cerebro ¶ Causa quitta sunt illi met humores qui actu fluunt a cerebro ad membra inferiora ut ad nares uel ad pectus siue fluant comprimendo uel dissoluendo uel ex multiplicatione ¶ Nota quod habentes caput calidum citius patiuntur catarrum a causa extrinseca quam habentes caput frigidum ¶ Causa est quia habentes calidum habent caput rarum et poros amplos ratione cuius frigiditas extrinseca citius penetrat propter hoc hominem raro penetrat facilius frigiditas et frequenter accidit catarrus et corisa. Sed habentes caput frigidum non patiuntur a frigiditate extrinseca quia pori sunt clausi et propter hoc non est mirum si mulieres melius vadunt capitibus discoopertis quam viri habentes caput calidum et poros amplos et apertos Sed habentes caput frigidum citius patiuntur ab intrinseco et causa est quia habent calorem debilitatum qui nutrimentum cerebro adueniens non potest conuerti in substantiam cerebri ideo frigiditas ista in cerebro existens descendit siue multitudine et quantitate ad partes inferiores Cum autem

ponit deciat de ultima passione cerebri dicit quod cum caput alicuius in exitu balnei discoopertum fuerit aut post exercitium multum aut post moram multam in sole aut in loco calido ut contra ignem et vadat ad ventum et ventus uel aer est frigidus et si vergit ventus septentrionalis et accidat in die titillatio in naribus et palato pruritus et commotio siue acuitas et sternutatio tunc causatur catarrus frigidus ¶ Nota causam partis quia post balneum uel exercitium est caput rarefactum et pori aperti et tunc si frigiditas superuenerit uel ventus frigidus ut septentrionalis subintrauit et comprimit humores qui sunt in cerebro et sic habet causare fluxum per viam compressionis maxime si circa nasum sentitur titillatio et hoc fit quia materia illa inducit talem angustiam et commotionem ideo provenit frequenter sic ¶ Nota secundo quod signa catarri sunt duplicia quedam sunt signa ita quod non sunt cause. Alia sunt signa et cause signa et non cause catarri calidi sunt que caput sentit et in capite sentiuntur ut tactu calido ut humor colericus et apparent facies colorata

et circa. Sz illud quod est signum et causa catarri dicatur esse causa extrinseca
dissoluens humores causa ut aer causa estas calida cibz causa ut allea tepe &
tempus causa ut in estate etc et etas causa ut iuuenis vel colericus com-
plexione naturali. Isti enim tales cito patiuntur catarrum et tunc
circa nares sentiunt titillationem et ad exitum talium est signum quod catarrus
est causa quia sunt cause causa multiplicantes ipsum Sz signa catarri
sunt cita et non cause sunt res scilicet etas et tempus et illud quod desce-
dit est frigidum facies calida palida seu alba Sz signum et cause sunt
res constringentes et dissoluentes sicut multiplicatio aeris frigidi et veti-
frigidi et ad hoc iuuat complexio frigida naturalis vel tempus vel regio frigida ut
aliquis fleumaticus tempore frigido patiatur catarrum signum est quod vel-
amaria frigida et hoc est ut plurimum ymo nunquam operatus sum circa
materiam causa quia cerebrum cum sit frigidum non multum habundat in co fleg-
ma **Pannus** Ponit curam catarri d. quod si ista signa con-
iunguntur ut quando catarrus venit a vento frigido et signa in alia
parte iam dicta apparuerint tunc pannus calidus capiti applica-
tus duplicatus in quo tam diu moretur donec ipse sentiat calorem
et calor in profundo penetrauerit Nota causam et aduerte ad
hoc quod non est aliquis sapiens qui hoc ponit nisi Iauit valde dif-
fuse 3o causa f vi capitulo de catarro & corisa quia catarrus potest
curari quatuor modis et quia multotiens accidit Rasis dicitur
de catarro inter alias passiones capitis Uno modo curatur catarrus
per diminutionem materie et per medicinam laxatiuam vel resolutiuam Sub-
pilla que applicantur super partem anteriorem sicut statim dicetur
2o curatur per alterantia vel ingrossantia materiam quia in
catarro est materia liquida et fluida et alium non fluida quando uero
fluida est in principio et quando incipit ingrossari est in augmento
Et quando mediocris et bene digesta est in statu et hoc fit quando venit
a materia calida et tunc per frigida et stiptica curatur Si est frigida debet
fieri ingrossatio per calida stiptica ut mastix olibanum mirre cypressi 3o modo
curatur per prohibentia fluxum ut cum fluit ad pectus per gargarismata
prohibetur materiam fluere per pillulas si teneantur sub lingua 4o per
distractionem materie ad partem contrariam fluxus verbi gratia si fluat
ad pectus distrahatur ad nares per unguenta vel per vaporosa vel
per cauterium factum in posteriori parte colli vel nuche Item papinus me-
dicus posuit quod frequenter mungant nares quia materia que vadit
ad palatum mandatur ad nares et ideo sunt cottidie catarrosi
quia materia que vadit ad palatum periculosa distrahitur ad nares & si

materia fluat ad nares distrahitur sic administrando gargarismata
que trahunt ad os et ita per contrariam partem curatur catarrus et ita
patet causa partis. ¶ Causa quare valet pannus calidus quia calitas
panni habet consumere materiam et removere frigiditatem inductam in cerebro et
ratione caliditatis consumit materiam inductam in fluxu et loco istius
panni calidi potest poni alia resolutiva ut sacculus de milio et sale tor-
refactis ut accipiatur octava pars salis torrefacti et septem partes
milii torrefacti et possunt poni sic in forma. Recipe milii ℥ iiii salis
gemme ℥ ß torrefiant simul in sartagine vel in tegula calida et fiat
sacculus ad quantitatem medie palme et applicetur super frontem
et talis sacculus consumit resolvit removet frigiditatem inductam
et per ista intelligit alia ut emplastrum factum potius super in capite dolor
capitis. Et audivi quod magister Arnaldus de villa nova accipiebat sal
in magna quantitate et posuit in vino et ponebat calidum pannum in
vino et ponebat calidum pannum in vino et in sale et postea pannus
bene comprimebatur seu exprimebatur et super partem capitis pone-
batur et tunc ratione complexionis salis et virtute vini habebat
multum desiccare illam materiam fleumaticam et si omnia deficiant quia
recepte superius posite administretur tale unguentum et est ultimum
remedium cum abrasione capitis excepto cauterio. Recipe stercoris co-
lumbini gummi eruce agrestis semen sinapis castorei ana ℥ i euforbii ℥
ß olei eruce agrestis olei sinapis ana quartam partem cere q. s. pul-
verizentur subtiliter et fiat unguentum fluxibile et non debet poni multum
de cera et tunc raso capite inungatur commissura in parte anteriori
capitis et est multum resolutivum et attrahit ad se materiam peccan-
tem frigidam consumendo eam et primo debet fieri cauterium sic notandum ¶ Nota
illa que dicta sunt valent in catarro de materia frigida quia in catarro
de materia calida debent poni frigida supra caput ut oleum rosarum et nenufarini
et similia dictis supra in dolore capitis. Similiter lac mulieris po-
situm supra caput quia hec omnia alterant materiam quasi calida ap-
plicarentur in malitia augmentaretur igitur dicimus medicina Rasis [illegible]
in materia frigida **De nuce nigella** ponit tantum pro odoramen-
ta et sternutatoria dicens quod postea incipiat odorare nigellam et pro-
vocetur sternutatio ¶ Nota quare valet odoramentum nigelle ¶ Causa
est quia est calida et stiptica igitur habet consumere materiam et alterare
malam corporis et disponere cerebri et debet torrefieri et poni in panno
lineo et in forma rotunda et debet odorari et pistam nigellam

intelligit alia odoramenta similia ut ca stiptica que valent in ca
tarro tarto cata ex iii sp̄a ut pomum ambre et pt si tale R̄c lap
dani purissimi ʒ. i. ligni aloes storacis calamite an̄ ʒ. i. et ss.
nucis muscate nuc cypressi olibani an̄ ʒ. i. gariofilorum ʒ. i. abre
electe ʒ. ss. pul. pulveris subtilis non ponitur mastix quia dissolvit
humores coquassanda conquassent cum pistello ca. vinste omnia ma
laxando cum aqua ro et fiat pomum pforatum in medio ut possit
poni corda intus per quam teneatur Pauperibus fiat sine ambra
vel sic et vide bonum odoramentum R̄c ligni aloes storacis calami
te an̄ ʒ. i. nigelle torrefacte ʒ. ii fiat pul et ponatur in panno
lineo in forma rotunda. Cum pul quo omnis vtor et sic sit pforetur
pomum sub cineribus calidis olibani et de coquatur pomum sub cine
ribus calidis et odoretur vel quod teneatur ad caput lecti et odoretur
vel quod teneat et est experimentum gheraldi super viatico de illo po
mo Nota primo quod ista sunt virtutem in catarro tanto an̄ spā vel si
in ea calida applicentur ista spā sicut sunt sandali ros et alia
spā valent et pul. positus in capite de cura doloris capitis pro
venientis a ca hic obicit unum et vi quod in catarro non debet
fieri sternutatio per G 2o pronosticorum ibi sternutatio cum reume Idem
dicit 3o canonis fen prima capitulo de catarro et coriza ubi dicit
quod sternutatio est nociva Secundum est sternutationem competere potest intelli
gi dupliciter uno an digestionem materie et hoc est malum quia pro
vocaret maiorem fluxum et malitiam materie cum sit fortis motus
attrahit materiam ab aliis membris ad partem cerebri et ideo est ma
lum Alio modo post signa digestionis et isto modo competit quia
tunc facit ad evacuationem et tunc non provenit amalicia materie
stimulantis nam ideo evacuatio an digestionem mala est sed post est bona
quia fit a forti virtute evacuante illos humores Et caveat
Ponit curam predictam dicens quod pa catarrum caveat ne iaceat supinus
et parum comedat et ab allio et a vino se abstineat Nota quare
non debet cubare supinus Causa est quia est timendum ne pellis cibi
cum fluant humores ad nucos et causaretur spasmus vel paralisis
quia nuci oriuntur a parte posteriori et a nucha et in non haberet ali
quos meatus ideo descenderet ad nucos Et qui cubat super ventrem
tunc fluet ad alia loca vel supra latus et tunc est timendum

intm quia per abstinentiam consumitur materia catarri quia calor naturalis
non habet materiam in qua agat et consumit materiam catarri Quare debet
abstinere a vino intelligatis nisi in declinatione causa est quia habet
dissolvere materiam quia vaporosum cum sit calidum Sed in declinatione
quia confortat virtutem et est calidum cum potest minus quam prius Nota
pista intelligit alia ut res non naturales sicut sompnus diurnus
et quod sit brevis est prandium quia vapores in sompno non sunt con-
sumpti et illi vapores retenti in capite causant catarrum et illi qui
parum dormiunt post prandium sunt semper catarrisati quia quanto
sompnus brevior tanto minus vapores consumentur quia vapores
post prandium sompnum consumi non possunt vel melius est hoc ut homo multum
dormiat post prandium ut vapores totaliter consumantur Similiter
exercitium superfluum consumit residuum quod est in declinatione et motus
fortis et non in principio neque competit morari iuxta ignem quia
ignis de carbonibus istius ville montispessulani nullus igno-
rat dolorem capitis per evaporationem Et passio Vomit-
tum non catarri quod fortis est passio pectoris Et si passio per
corporis partem non fuit remediata fiat flobotomia de cephalica circa
partem abicitur et videtur quod flobotomia non competat primo nocet Et ar-
guitur sic quia est causa fluxus humorum secundum Avicennam primo canonis
fen quarta capitulo xx° de flobotomia ubi dicit quod flobotomia omnes humo-
res commovet dico quod materia catarri vel venit a capite vel si
si a capite non competit cum si materia sit digesta in corpore existente
plectorico et quod non sit tunc debitus fluxus humorum competit ad re-
movendum plectoriam similiter non aliter non augmentaret fluxum
magis vel potest pervenire a capite et hoc dupliciter vel influit
ad intus vel ab extra ut ad os vel nares vel ad palatum sic non
competit quia sic trahetur materia de extra ad intra et tunc pro-
vocetur maior fluxus Si ad intus fluat flobotomia fiat ut in
pleuresi et squinancia quia per flobotomiam materia trahitur ad ve-
nas et tunc convenit in principio potius etiam quod ledat ad ar-
gues quod non quia tunc augmentat fluxum materie Dico quod pro-
iuvat quia ledat quia evacuat sanguinem de venionibus et eva-
cuat materiam cum sanguine et per hoc patet solutio ad rationem ad aliam
conceditur nisi faciet maius iuvamentum Ad b. dico quod provocat
fluxum humorum qui fluxus provenit a materia capitis que trahitur

infra venas facit maius iuvamentum Sed in materia fria digesta in corpore
plectorico quum non est timendum de fluxu humorum tunc competit flo[bothomi]a
ex isto patet causa partis Causa est quia ista materia est multum
digesta et si catarrus vadit ad venas non infrigidaret ymo
calefaceret ille panus Sed si est multa materia illa non consumitur per
illud ymmo magis opilat tunc competit flebotomia quum corpus est
plectoricum et non vadat ad intra Sed in aliis casibus Nota 2o
quod numquam competat flebotomia in cura catarri quotiens non tunc
est prohibere fluentem materiam quia per flebotomiam curatur fluxus
tunc dicit Gordonius quod catarrisati flobothomati inpetuum erunt
rauci et ille fluxus materie prohibetur duobus modis Uno modo per
gargarisata alio modo per pillulas retentas in ore et vidi illud secretum
in cura catarri Gargarisma fluxum materie prohibens potest esse
tale Recipe sirupi papaveris dyamoron ana ʒ j aque rosarum aque dul
cis ana quartam j vini malignati ʒ ß misceantur gargarisetur actu
calidum in aliis actu frigidum Sed dubitatur aliquis quare non ponitur ace
tum causa est quia subtiliat Sed ponitur vinum granatorum malignatorum quia
inspissat Pillule prohibentes fluxum materie calide sunt tales
Recipe seminis papaveris albi ʒ ij dragaganti gummi arabici opii croci ana
ʒ ß seminis portulace seminis lactuce ana ʒ j crocus ponitur quia reseruativum
est opii penidiarum amigdalarum amararum ana ʒ j et ß pulve
rizentur subtiliter misce omnia cum sirupo de papavere et fiant pillule
compresse ad quantitatem fabe compresse Gargarisma prohibens
fluxum materie potest esse tale Recipe mirre olibani ana ʒ j nucis
cypressi nucis muscate mastici ana ʒ ß fiat pulvis et bulliat in lb j
vini stiptici usque quo redeat ad lb ß coletur et cum colatura fiat
gargarisma Pillule adidem Recipe storacis calamite olibani ana ʒ j et
ß nucis muscate nucis cypressi mastici ana ʒ ß caricarum uvarum pas
sarum cum pinguium penidiarum ana ʒ ij opii croci ana ʒ ß pulveri
zentur conquassanda conquassentur misce omnia cum ydro
melle et fiant pillule compresse ad quantitatem parve fabe et teneat
sub lingwa de nocte et de die ~~Et solvatur~~ Ponit curam
catarri per medicinas laxativas d. si non curetur facta flobotomia
debet administrari medicina laxativa cuius receptam ponit in litera d.
quod illa confectio quam sumere debet ille qui patitur tussim et asperita
tem in pectore et ventris solutione indiget et recepta statim

ponetur in forma ¶ Nota primo quod medicina cass. competit in catarro ca
lido cuius materia est colerica quod apparet quia illa que in recepta ponuntur
evacuant eam et illa que ponuntur ibi sunt lenificativa eius recepta
est vera cuius materia est ca et potest administrari sine digestione precedente
et est sufficienter bona et remanet tussis et asperitatem ratione humi
ditatis et lenitatis ¶ Secundo non si contingit quod detur medicina
multum fortis in tali casu i. catarro debet precedere sirupus digestivus
Et sirupus digestivus competens in catarro de materia ca. humo
re descendente ad pectus sit talis Recipe sirupi papaveris lb. i. et
detur cum aqua ordei Vel sit Recipe ordei mundati ℥ iii se. papaveris al.
quarta i. iuiube sebesten ana xx.ti numero florum violarum florum nenu
faris ros. rub. ana ℥ i. panis zuccari al. quart. iii fiat sirupus
clarificatus ad lb. i. et misceatur cum aqua decoctionis eiusdem i.
al. or. et dentur quatuor coclearia sirupi et sex aque de
coctionis or. Vel sit Recipe sirupi de papavere lb. i. et misceatur cum
aqua decoctionis or. Post istum sirupum debet dari talis medicina
Recipe florum violarum nenufarum ana ℥ i. prunorum damascenorum x
numero tamarindorum electorum ℥ ß. fiat decoctio in qua dissolvatur
cassiafistule mundate bene pinguis ℥ i. electuarii de succo ros.
vel diaprunis ℥ iii fiat colatura usque ad quart. ß. et administre
tur in aurora ¶ Vel sit Recipe electuarii de succo ros. ℥ ß malaxetur
cum sirupo nenufaris et fiant pille ad quantitatem ciceris et admini
stretur in introitu lecti Electuarium competens in catarro ca
potest esse tale Recipe specierum dyadragaganti frigidi ana quart. i. zuccari ro.
℥ ii penidiarum candi subtiliter pulverizatorum ana ℥ ß et si est debeat
addantur pineorum mundorum numero xx.ti misceantur Vel sit Recipe pulveris dya
dragaganti frigidi ℥ ß pulveris dyapapaveris ℥ ii conserve ro. rub. et conserve
nenufaris ana ℥ iii candi ℥ i penidiarum quart. ß aque ros.
electe quart. i. panis zuccari al. quart. iii fiat electuarium
Sed sirupus digestivus in catarro de materia frigida sit talis et talis
ut plurimum contingit quia sunt hic catarrus quod est fluxus ma
terie ad pectus quia tunc oportet ponere prohibentia fluxum materie
Recipe radicis yreos radicis enule campane ana ℥ ℥ i. ysopi capilli ve
neris ana ℥ i. liquiricie uvarum passarum mundatarum ana ℥ i. ista sunt pro
pectore et non pro capite ad prohibendum fluxum Recipe mastices olibani
ana quart. ß nucis muscate nucis cypressi ana ℥ ß mell. ros. quantum

in fiat siruppus clarificatus ad lb. j. et administretur cu decoctione
liquiritie. Medicina laxativa post istud siruppu dz esse talis.
Rx. pulv. cothiaz ʒ j. et ß. agarici electi ʒ ß. pul. coloquint. bdellii
an ʒ ß. salis gemme grana tria pulverizat pulverizentur subtiliter misce
antur omnia mala[xa]ndo cu ydromelle facto cu aqua salvie z fi
ant pillule ad quantitatem ciceris et mitte in introitu lecti. Electua
riu in predicto casu dz esse tale Rx. ciceris cinamomi electi ʒ j.
et ß nuc. muscate storacis calamite an ʒ ß ligni aloes mastic.
olibani an ʒ j. penidiarum caricarum uvarum passarum ... mund
t. an ʒ j. panis zucari al. lb j. fiat electuariu. Et loco elec
tuarij transglutiat qualz nocte tria grana olibani l. thuris. al
et forte prevalebit / si fuit paup solvatur et lavetur karinas
l. manas ex rebus l. cu rebz teremabi l. mane hec est recep
ta lre Rx. iuiube xx sebesten xxx passularum enucleatarum ʒ iij
ficus caricas x. coquantur in quatuor lb aque donec redeat ad
unaz et in colatura dissolvatur cassiafistule mundat ʒ vij tere
mabi ʒ x. Quare ponitur cassiafistul et alia lenitiva quia timor
tussis **Et si nec flobotomia** ponit cura catarri tusse et primo
qn tussis est cu fe et cu hoc tussis est sicca et hoc p flomia dz q
si flomia no proficit et materia descendit ad pectus z tussis fuit
sicca tunc fiat flomia illico vel statim. Notandu si no pro
dest flomia nec laxatio ventris quare si fusi veniat fe statim
facienda est flomia. Causa est quia flomia et solutio ven
tris no profuit pp multitudine materie et quia materia no potuit
curari p fluxu ventris io no potuit curari et qn sup venit fe
signu est q m descendit ad intra venas et propter hoc e fe qr
materia penetrat intra venas et putrescit quia aliter no esset
fe et maxime qn m est ca competit flomia ut dictu e et si
militer qn materia est materiata ca competit sicut in pleuresi
materia currit ad venas et facit apa p via diviuationis et
io competit flomia sz ubi est apa p viaz congestionis non
competit. Item nota q in isto casu qn materia descendit a cere
bro ad pectus et facit mala accn utile est distrahere materiam
ad partem oppositaz et pt fieri duobus modis ita q si descendat
ad pectus trahatur versus nasum et pt fi p hunc modu z e
spiale remedium Rx. armoniaci ʒ ß. piretri subtilis pul. ʒ ij.

miste malapando cu succo radic yreos et fiat massa et mo
cu cutello calefiat ad igne et ponat in naso postea i alio na
re et videbis aqua continue distillare. Vel fit Re succi radic
yreos facta residencia quart ß staphisagrie pul toz cum z r
miste et bombax inproducti nisus tepidis imponetur naribus;

Et post acume Ponit cura pdictam d. q pa catarru qu
se supuenit abstineat acume avino et primo sumat aqua or
et mirabolanoz conditoz et violaz i sirupus violaceus qz diu
calor fixus psenerauit et tuss sicca et aspa. Nota quare dz
abstinere acumibus et avino. Causa est quia augmentat se
sicut oleu lampadis nutrit flammaz cu carnes sint ca et hu.
Quare competit cibus ordeaceus quia infrigidat et humectat
et lenit pectus et ingrossat matiaz et valz in matia grossa
ta et si matia est sica dz bullire cu aqua decoctionis or et ca
pillis ve re et liquirc quia talia conueniunt qu matia est sica et pt
compete ysopus quia humectat et se remouz io competit. 2o
nota q tuss pt esse duobus mois uno pter malaz 2o vicioz pec
tor sine matia ut methica quia mala com vioe sica et sit no
sumit hic tussis. Nota q quiqz uenit sine cu talis motus
tuss sicut mot i singultu sicco pt esse absqz eo q sit materia
vagans in sto alio mo sicca io indigentis matie quia matia
liquida et subtilis et no obediens vtuti expulsue quia si ni
mis grossa no pt expelli atorpe ita paz matia liqda ut sit
obediens sz Q so pronosticatoz sicutu in omni egritudine et io
optet q matia sit reducta ad mo m et isto mo hic quia quia
no est liquida ut inpalbsi est inobediens vtuti expulsiue io
competunt illa que matiaz ingrossant et reducunt ad me m
et hoc est rone matie quousqz reducta est ad me m q sit obe
diens vtuti expulsue

Sed postquam calor Ponit cu
ra cataarri qu matia est humida d. q postqz calor se quieuit
et tussis fuit multiplicata et humida qu matia est digesta et
screare incepit tunc competit decocto cu sirupo violaceo et
qualz die danda etc. donec pectus mundificetur et tuss cedetur
et vox clarificetur. et suam confectioz ponit d. Re ficus citrinas
octo iuiubo x. sebesten xv passularz enucleataz z x liqr
rase z 8. coquant usqz ad dissolucionez et coletur et dentur

Nota bn decocz
9 tuss ad iii

omni die ʒ iiij exhot inpotu cu ʒ v sirupi violacei // Nota quare ista competunt quia in catarri non est ex materia ca et tunc materia est digesta et digesta materia expellitur a natura / et tunc competit quia lenificatiua et humectatiua faciunt ad faciliorem expulsionem quia expulsiua virtus phisica sicut recentiua psitani et tunc competunt siue ethu magis quando est de materia ca quia si de frigida materia tunc competunt ysopus et liquiricia cum ista decoctione et quod administretur sirupus violaceus quia non est competens in cattarro de materia frigida | Et tussis |

| Et tussis | Remittit nos ad curam tussis antiquo d si tussis i ueteraurit ostendetur in fine qualiter de curari cum declarabitur de cura tussis // Nota de cura antiqua dicitur duplici de causa ca / una e quando est multa materia continue distillans ad pectus tunc contingit // 2o rone debilitatis membri recipientis superfluitates membri demandant ut cerebri quando est debile non potest convertere nutrimentum ad sui naturam et tunc remanent superfluitates aquose que descendunt ad pectus et specialiter quando pectus est strictum et debile a principio natiuitatis et est debile a complexione et opone descendunt superfluitates rone membri recipientis et quia debile et io in antiquius potest esse causa prolongationis cattarri | Et si tussis |

Ponit curam corise et est fluxus humoris ad nares et hoc igeneratur quando puenit a materia frigida d quod si perseveranit corisa i narib tunc fluxus est restringendus cum suffumigationibus narium uel prouocationes Quare valet suffumigatio quia in ipsa sunt stiptica et calida et prohibent fluxum ad nasum // 2o quia ingrossant materiam facientem corisam // Nota quamuis ista suffumigatio possit fieri cum multis specialiter possit fieri cum duobus primum est suffumigatio nigelle posita supra tegulam candentem aspersa vino et postea pul nigelle po desup ut pa possit recipere fumum et fumus non distrahat huic inde Similiter valet suffumigatio facta cum multis s. lapdano mastic et lignum aloes positis supra prunas ita quod pulueriz omnia excepto lapdano et pa recipiat illum fumum qui ponetur supra prunas ita quod pulueriz omnia excepto lapdano et pa recipiat illum fumum qui ponit supra prunas et suffumigatio unius istorum valeret | Et si per nares | ponit curam corise quando uenit a materia ca d sit si illud quod expellitur per nares e purgitum et acutum et tunc tunc valet suffumigatio facta ex sulphure prius in aceto infuso

et excitato Aut ex fabis aut ex ordeo excorticato prius in aceto in-
fuso et postea siccato Aut ex zuccaris albis aut sandalis albis Nota
quare valet suffumigatio sulphuris positi in aceto cum sit calidum quia
videtur quod non competeret Dicendum quod competit quia licet sit
calidum tamen in aceto positum acquirit frigiditatem et ideo propter siccitatem
quam habet et propter frigiditatem acquisitam habet claudere vias Similiter
valent fabae et ordeum quia quando ponuntur in aceto acquirunt ma-
iorem frigiditatem et Similiter zuccarus cane et eis similia ut sandali albi
et rubei et rose Nota quod per istas suffumigationes intelligit Alias eis
similes et possunt esse alie res similes istis una est furfur gros-
sum decoquitur in aceto rubeo et fumus recipitur per nares et sola
suffumigatio aceti positi super lapidem Similiter sola suffumigatio
facta ex decoctione [illegible] nenufaris [illegible] albi et credo quod sit bona
cura **Et si vel** Ponit curam in speciali [illegible] que provenit
a materia frigida dicens quod si in facie non sentitur calor vel rubedo fiat suffu-
migatio ex costo vel ex thure ista enim suffumigatio fluxum restringit
Nota quare nam quia quando apparet tale signum tunc est signum quod non pro-
venit a mala calida sed venit a mala frigida et ideo sicut in materia
calida competunt frigida et stiptica Ita in frigida calida et stiptica et per
ista intelligit similiter dicta in capitulo isto

De obtalmia

Circa rubricam notandum duo de oculis in
generali secundo in speciali primo quid sit oculus in generali
dico quod oculus diffinitur sic secundum Johannitium Oculus est
membrum instrumentale cuius complexio est humida forma ro-
tunda cum quadam planicie ex septem tunicis et tribus humoribus
perfecte compositus Dicitur quod complexio eius sit humida quia aqua est
a dominio in oculo secundum philosophum in de sensu et sensato et causa est quia
terra non est admixta quia propter sui grossitudinem impediret
transitum specierum visibilium et sit ignis nec aer quia propter eorum
subtilitatem de facili resolverentur et est rotundus ut esset se-
curior a nocumentis extrinsecis Nam forma rotunda remotior est a le-
sione quam aliqua forma per auctorem 3o [illegible] capitulo de [illegible] virtutis
motive Et propter hoc dicit quod castellani faciunt rotundas turres
ut machina non possit nocere eis et est cum quadam planicie
et non est ex toto rotundus ut species visibilium habeant sessionem
in oculo magis quam in alio Ultimus dicit ex septem tunicis et
propter hoc differt oculus [illegible] hominis sani Secundo notandum ana-
thomiam oculi [illegible] non possunt videri egritudines que in eo con-

tingit ¶ Circa quod notandum quod in medio oculi est humor unus qui
vocatur cristallinus et est pars principalior oculi et causa huius
est quia plus habet de dispositionibus requisitis ad visionem quam aliqua
pars oculi scilicet dyafanitatem et perspicuitatem et est in medio sicut
rex in regno et sicut cor in toto corpore propter suam principalitatem
Post istum humorem versus partem inferiorem seu interiorem est unus
humor qui vocatur vitreus et ex isto humore nutritur cristallinus
humor et propter hoc immediate ponitur sibi continuus cum non sit
necesse esse aliquid medium inter nutrimentum et quod nutritur post
istum humorem scilicet vitreum est una tunica que vocatur rethina
et habet ortum a rethi mirabili ipsius cerebri et propter hoc dicitur
rethina quia facta ad modum rethis quia est perspicua et dya-
fana et possit accipere humorem vitreum et cristallinum Post istam
tunicam est alia tunica que vocatur secundina et habet ortum a panni-
culo subtili ipsius cerebri que vocatur piamater post istam
est alia et ultima que coniungitur immediate cum craneo et dicitur scli-
rosis potest etiam dici fortis quia ortum habet a panniculo duro cerebri scilicet
a dura matre et propter hoc dicitur creata ut non ledere[tur] a substantia cra-
nei ecce anathomia partis interioris Post humorem cristallinum ver-
sus partem exteriorem est una tunica subtilis et dyafana ut
non impediatur receptio specierum visibilium in humore cristallino
et ista oritur a tunica rethina que ordinabatur post humorem vi-
treum et iste sunt velut due scutelle sicut coniunguntur secundum orificia
includentes inter se duos humores scilicet cristallinum et vitreum Post istam
tunicam est humor unus qui dicitur albugineus qui in medio situatur
et hic est superfluitas humoris cristallini et propter hoc positus fuit
ibi cum sit sua superfluitas quia timendum esset quod lederet humorem cristallinum
et propter hoc fuit posita una tunica in medio illius et tele arannee
que non fuit de humore cristallino et vitreo quia est eius nutrimentum
Post istum humorem albugineum est una tunica que vocatur uvea
et est perforata et eius foramen dicitur pupilla et est ideo perforata
ut species visibiles possint transmitti ad humorem cristallinum et ori-
tur a tunica secundina et iste se habent sicut due scutelle magne quod
coniunguntur secundum orificia ita quod includunt alias duas predictas Post
istam est alia que vocatur cornea quam videmus que est colorata
ad modum cornu lucidi et ista oritur a tunica grossa sclirosi et iste
se habent sicut alie due scutelle magne que secundum orificia coniunguntur ita
quod includerent alias precedentes sicut patet declarari de cepa in

tunica exterior est maior postea alia est minor et ita descendo quousque ad finem devenimus. Sed ultimo est una tunica que dicitur coniunctiva et illa est alba et circumvoluit omnes operationes oculi et secundum ortum exitum exterior tunicei postea sunt tria nomina de obtalmia in speciali. Primo nota quod obtalmia est duplex quedam vera alia non vera. Non vera est que solum causatur exterius extrinsecus sive pluvium humorem ad oculum sicut a pulvere vel fumo et sic de aliis causis extrinsecis et ibi rarificatur humiditas que in se rarificata occupat maiorem locum ita quod videtur quod ibi sit apa et vocatur non vera quia ibi non fluunt humores ad oculum et talis obtalmia de facili curatur quia remota causa extrinseca humiditas oculi de facili removetur et illud quod facit fluere humores. Alia est obtalmia vera et hec causatur a fluxu humorum ad oculum aliquando res extrinsece sicut cum est maior ut est quando humiditas coniungitur in porositatibus coniunctive facit tumorem preter naturam et per consequens apostemia et ut plurimum talis obtalmia vera causatur a sanguine et hoc signum est rubedo puta et tumor rubedo multitudo lacrimarum et lippitudinis. Aliquando causatur illud apa ex colera et huius signum est quod rubedo declinat ad citrinitatem et in qualibet obtalmia est rubedo quia sanguis ratione doloris attrahitur ad locum et dolor est intencior paucitatis lacrimarum vel lippitudinis quia humor siccus est. Aliquando causat a fleumate et est signum tendit ad albedinem neque etiam rubedo magna dolor est remissior sed aliquando et raro a melancolia et hoc fit ut plurimum quando est privata congestionis. Signum est quia rubedo vergit oculi ad nigredinem vel subtenta dolor motus vel non paucitas lacrimarum et lippitudinis quia humor siccus. Obtalmia diffinitur sic ab actoribus. Obtalmia est apa tunice coniunctive. Nam quamvis obtalmia aliquando causatur ex humore frigido ut ex fleumate vel melancolia preter motum sanguinis et spiritum ad oculum tales fiunt humores vel propter putrefactionem et ita calidi sunt sive naturaliter sive accidentaliter ut colera vel sanguis naturaliter melancolia vel fleumate non naturaliter ratione putrefactionis recipiunt caliditatem accidentaliter ratione putrefactionis quia tunc nam quibus oculis magis contingit obtalmia et in qua etate et in quo tempore. Dico quod magis in oculis magnis quam parvis quia plurimum demandat ceteris superfluitates paribus ad oculos magnos quam parvos ceteris paribus et ideo et sunt vias latiores et plures superfluitates et ideo peius vident habentes oculos magnos quam parvos

ceteris partibus quia spiritus magis dispergunt. Sz in qua etate di-
co q in etate puericie et huiusmodi propter eorum gulositatem et oculorum
maliciam et teneritatem sunt enim tunicas teneres et molles de
facili receptos superfluitatum. Sz in quo tempore dico q magis in
vere. Quia illud tempus incipit est ca. et hu. in quo pori ape-
riunt humores dissoluunt a caliditate veris que in hyeme fue-
runt congregati et coagulati et de facili fluunt sicut oleum
et tunc ibi capta talem in coniunctiua. **Illa vero que morbi-**
do. Postquam Ras. determinavit de passionibus cerebri hic determinat
de passionibus oculorum. Et primo de obtalmia ponendo eius sig-
na. d. q contingit q illa que sunt in oculis al. ut coniunctiua
sunt rubea. et fit fluxus aeris et lacrime et in angulis eorum
lacrimalium erunt lacrime et lippitudinis collectio tunc dicimus
talem pati obtalmiam. Nota q obtalmia h. quatuor tempora s.
principium augmentum statum et declinationem. principium e. q obtalmia
est aquosa et subtilis et subtilis et fluit aqua subtilis de
oculo. Augmentum est qn talis lippitudo incipit ingrossari et
debilitari. Status est qn talis lippitudo sufficienter est ingros-
sata et dealbata et multum claudens oculos. declinatio in-
cipit diminui et consumi. Nota primo circa quare alba oculorum
sunt rubea. Causa est fluxus sanguinis ad ipam coniunctiua q sanguis
qui causetur ab humore frigido tunc ratione doloris supveniunt san-
guis secundum magis et minus secundum diversitatem humorum peccantium et tunc
san. sit rubeus ideo efficit rubedinem. Quare fluxus lacrimarum.
Causa est multitudine superfluitatum descendentium ad ocu-
lum. Quare lippitudo causa est quia ut habetur p. G. primo
pronosticorum si lumine effugerint q potest causari dupliciter. uno modo
ex multitudine superfluitatis aquose descendentis ad oculum
que non potest converti in nutrimentum ratione multitudinis et mollitiei et
isto modo fit hic. Alia causa est ultimata debilitas virtutis nutritive
et digestive oculi et isto modo est signum mortis ut ponit G.
ibi. In angulis lacrimalibus unde dicit q vie ille sunt magis aperte
quam in aliis partibus. **Et quanto plus.** ponit signa fortius
et debilitatis eius d. q quanto accidentia sunt debiliora vel fortiora
tanto rubedo et tumor. Causa est quia accidens sequitur morbum
sicut effectus causam et sicut umbra sequitur corpus secundum G. 3o de
morbo in modo fortitudo effectus dependet ex fortitudine cause ideo secundum accidentia

fortiora tanto obtalmia deterior et quanto minora et debiliora tanto
minor **Deterior** Ponit signa ultimate malicie ꝙ deterior
obtalmia est cum alba oculorum videntur inflata et adeo eleuata ut
oculorum cooperiant nigredinem et palpebre inuersentur Nota unum
secundum opinionem auctoris capitulo de obtalmia ꝙ tres sunt species obtalmie
una est que causatur solum ex causa extrinseca ut a pluribus fit et talis
est leuior inter omnes cum de facili curetur quia remota causa ut plurimum
extrinseca procuratur fluxus humorum et ille curatur de flobothomia et de-
bent applicari illa remedia ¶ Secunda causa est que fit causa intrinseca
ut affluxu humorum ad oculum intrinsecum ꝙ humor multus aliquando sit [illegible] et
rubedo ¶ 3a causa est que causatur causa intrinseca ut affluxu humorum
ad oculum intrinsecum ꝙ tumor multus appareat siue tunica cornea et de
hac loquitur hic Rasis quia in tali tumore palpebre inuersantur propter
multitudinem superfluitatum descendentium ad oculos ymo et alie tunice
et ex hoc patet causa propter ¶ Causa enim est quia causatur ex multitudine des-
cendentium ad oculos ex quo timendum est ꝙ fiat opilatio viarum
qua stante prohibetur transitus specierum visibilium et cecitas causare-
tur nigredinem i. tunicam corneam **In principio** Ponit curam
obtalmie cum est in principio facienda est flobothomia de cephalica que
vocatur alio modo vena capitis de manu vel de brachio vel deegra
parte qua obtalmia est prima et quanto obtalmia est maior tanto plus
est extrahendum de sanguine ¶ Nota ad hoc ꝙ in obtalmia debeat fieri
flobothomia de parte opposita due conditiones requiruntur quia Rasis et dicit
aliis auctoribus in hoc specialiter et serapionem ¶ Prima conditio est ꝙ in
corpore sit maxima plenitudo quia ad remouendum plectoriam bonum est
facere flobothomiam de parte opposita ut remoueat talis plenitudo quamuis
et alii auctores dicunt ꝙ prius de sophena eiusdem partis ¶ postea de ba-
silica ut ponit ille ¶ Iohannes in libro suo de passionibus oculorum quia
exhibitur primo sanguis ab epate quod est fons humorum et tamen reddit
contra ¶ Rasim quia numquam in flobothomia duo dyametri sunt prosequen-
di secundum ¶ Auicennam primo canonis fen .4. capitulo xx° de flobothomia et ideo non est primo
facienda licet sit magna plectoria ut dicit ¶ Iohannes sed primo de
sophena postea de basilica eiusdem partis ¶ 2a conditio est ꝙ non sit in
fluxu quia materia existente fluxa non debet fieri de brachio contrario flobothomia
ymo dicit Rasis nisi sit leuis et non conueniat tunc distractio sed solum
euacuatio materie peccantis et semper in obtalmia est faciendo flobothomia

de cephalica cum materia est influxiva dum tamen non sit pura plectoria
quia si sit pauca non competit flebotomia quia prostinum et aquas
consumit possit materia et resolvi sicut statim apparebit. 2o modo quod
post flebotomiam de cephalica competit flebotomia de vena frontis vel
de venis que sunt in angulis oculorum. ymo aliqui in antiqua
obtalmia student actias campiorum cyrurgici periti et intelligas
mores actias. ut dicto bene mores. ut non prohibeatur nutri-
mentum totaliter membri. Aliqui precipiunt de venis que sunt retro
aures. et loco flebotomie competit ventosa posita in positioni parte
capitis vel impositioni parte colli. Vel posita in spatulis inferius
et si ambo oculi sunt infecti tunc de brachio utroque fiat flebotomia
Cavendum quam nimium i. flebotomia pura **Cum venter** ponit
curam per menstruas lavativas. dicit quod post flebotomiam vel est laxandus
cum mirabolanis et suco fructuum. Alia littera habet cum sumibe et
manna. Nota dictum Rasis habet unum quod dicta obtalmia causatur a ma-
teria i. a sanguine et colera. non ille medicine evacuant colera i. a sanguine et
colera ut tamarindi prima manna et si contingat quod sit magnus
dolor debet precedere digestivum et tales medicine evacuative sunt
componende supra in capitulo de cura doloris capitis provenientis
a colera. Sed si obtalmia venit a materia frigida competit digestiva et eva-
cuativa posita supra capitulo de dolore capitis provenientis a frigida ca-
Attamen indigestivo ponant herbe appropriate oculis que sunt
otto betonica verbena eufrasia celidonia siler montanum fe-
niculus et ruta. Si a melancolia quod raro contingit competit diges-
tivum et evacuativum positum supra in capitulo de cura doloris capitis pro-
venientis a melancolia et quod addatur herbe que iam dicte sunt que
digerunt et subtiliant materiam flegmaticam et melancoliam **Eger
quoque** ponit curam preventivam dicit quod eger a carne et vino
se abstineat et a rebus dulcibus. Nota tamen quia carnes vi-
num et res dulces multiplicant humores calidos qui magis multi-
plicati facilius currunt ad oculos specialiter qui causatur a sanguine
est abstinendum ab illis. Quare debet abstinere ut per abstinenciam
superfluitates oculorum consumantur quia calor agit in ipsas
consumendo cum non inveniat aliud in quo agat **Et si ista**
ponit curam per ea que ab extra applicantur dicit quod si ista que dicta
sunt non sufficiant tunc in oculis est mittendus cyef al. i.

i. collirium al. in lacte mulieris puellam lactantis frigidum et in
oculis distillandum. Vel secundum synonima. Vas sief(i) roseum dis-
solutum in lacte mulieris. Non ut melius videatur tamen quod aliqua
conveniunt in suo principio alia ut in suo augmento alia in statu alia
vero in declinatione. In principio competunt repercussiva habentia duas
proprietates. Una est quod non sint fortia repercussiva quia talia re-
percussiva condensarent magis tunicas oculorum et remanerent
superfluitates in oculis ideo prohibetur visus eorum. Quare errant
illi qui utuntur collirijs de succo solatri quia multum condensat
Secunda proprietas est quod sint doloris mitigativa et propter hoc
non conveniunt nimis sicca quia sicca causant dolorem in oculis
et in alijs locis suis quia solvunt continuitatem ratione siccitatis et tunc
causando dolorem causarent maiorem fluxum et sic dicunt
hoc sapientes tractantes de passionibus oculorum quod dentur in sta-
tu pertinet repercussiva et parum resolutiva. Omnino in augmento
tamen auctores ponunt sic et bene Et hic dico resolutiva quia numquam
conveniunt maturativa eo quod numquam aliquis medicus debet repercute-
re saniem in oculis quia cum sanies habeat malas qualitates corro-
deret tunicas oculorum Sed per insensibilem consumptionem materie debet
curare Sed in declinatione que conveniunt totaliter resolutiva repercussiva
Ante que conveniunt in principio obtalmie quedam sunt simpli-
cia quedam composita. Simplicia que conveniunt in principio obtalmie
calide sunt due quibus conveniunt quod utimur. Primum est albumen
ovi fortiter agitatum et spumatum et accipitur una gutta vel
plurima bene munda et in oculis distillatur valet quia repercutit
materiam. Secundum est lac mulieris in recenti ab ubere in oculis
quod quando stat efficitur acetosum et nihil valet et illud lac competit
in omnibus temporibus morbi quia non solum repercutit ymo mun-
dificat et abstergit ratione serositatis. Composite medicine
que competunt in principio obtalmie calide magis electe sunt
tres. Prima est ista Recipe aque rosarum electe ℥ ii albumen ovi fortiter
agitati et bene dispumati misce et una gutta vel due in oculis
distillentur. Vel sic et est multum bonum Recipe mussillaginis seminis ci-
toniorum vel psillij vel dragaganti ℥ ii albumen unius ovi fortiter
agitati lactis mulieris puellam lactantis ℥ i et sic quia magis
frigidum est misce. Et si est magnus dolor fiat mussillago cum
aqua de cotoniis papaveris al. stupefaciendo removet dolorem
et si est debilior in ultima sua malicia dentur in collirio opij

ʒ iii Vel sit et est collirium Sief i. illius nigri et vocatur collirium
al' quamvis Ras ponit sarcocollam Sed secundum philosophum non competit
quia est ca. et benedicit Ihesus Recipe ceruse lote ʒ viii gummi ara:
bici ʒ iiii opii dragaganti ana ʒ i terantur subtilissime
misce cum albumine ovi et fiat collirium Illa autem que competunt
in augmento obtalmie ca. quedam sunt simplicia quedam com:
posita Simplex est lac mulieris intellige quando mulgatur ad oculum
ab ubere abstergit et repercutit multum certe laudatur ab auctori:
bus Composita sunt tria primum est Recipe mussillaginis dragaganti
ana ʒ ii lactis mulieris q. s. fiat collirium Vel sit Recipe ceruse
lote ʒ ii sarcocolle bene trite et infuse in lacte asine draga:
ganti opii ana ʒ ii ß gummi arabici croci ana ʒ ß fiat pulvis sub
tilissimus et incorporetur cum aque pluvialis quantum sufficit et
postea misceatur cum lacte mulieris et fiat collirium multum
enim laudatur aqua pluvialis ratione sue subtilitatis Vel
sit et est unum quod habeo pro magno secreto Recipe cathie preparate
bene camphore subtiliter pulverizate ana ʒ i aque rosarum electe ʒ i
vel al' libra ʒ i vini al' ʒ ß misceantur et ampulla in oculo
ponatur et agitatur amphora ut fiat melior mixtio et
ponatur in oculis una gutta vel due primo dictum ista
medicina repercutit dolorem mitigat ratione vini resolvit
multum valet in rubore oculorum Sed in obtalmia de m. ca.
et hot in declinatione valet spongia infusa in aqua de
coctionis camo vel mellilotti expressa et super oculum posi:
ta quia resolvit materiam que remansit Sed in principio ob:
talmie frigide convenit istud medicamine Recipe ro. ru. florum camo:
mille conquassatorum ana ʒ ß fiat sacculus et infundatur in vino
al' aceto frigido et bene expressus ponatur super oculum in augmento
et statu convenit istud quia raro contingit non multipli:
cabo receptas Recipe mussillaginis gummi arabici mussillaginis fe:
nugreci ana ʒ ii sarcocolle nutrite et infuse in lacte mulie:
ris spice nardi mirre cinamomi aloes castorei subtilissime
pulverizatorum ana ʒ ß misce et terantur et fiat collirium cum lacte
Sed in declinatione dicit ponitur pa. in balneo et administretur vinum pu:
rum in parva quantitate nam illud ypocras oculorum dolores vinum
et balneum lavacrum convenit corpori mundificato et vide ratio:
nem in isto capitulo et qualiter exponit Amphorismus ypocras et exho
patet cum plus Quare valet collirium al' ca. est quod repercutit

materiez ne fluat ad oculos et confortat ipsos et dolorez miti-
gat et istud collirium al. ponetur in isto capitulo Melius autez
collirium q sit ponit aliquid et bene dicit Iuvenale quia melius
est qui dicat puellam qui fiunt ad frangendum et dissolvendum
Et si lippitudinius Docet removere lippitudinez congeletez
in obtalmia d. si multa lippa fuit accipiatur res radiosa et
non spissa ut modicum de bombace et infundatur in oleum et aqua
deinde applicetur pul. al. et ponit in oculo Nota quare valet
ista tecta de bombace q sit rara Causa est quia nulla res
dura potest poni ad oculum Quare in aqua quia talis aqua sordi-
ciem abstergit et lenit Sed quare pul. al. Causa q abster-
sivus et consumptivus materie et recepta istius ponitur in fine capituli
Sed debet removeri cum tecta vel similibus quia pul. ratione siccitatis
si multum exiccaret illam tunicam noceret et ideo debet removeri post
quam sit facta operatio et aliqui volunt q ille pannus made-
fiat in lacte mulieris nam ratione lactis habet maiorem virtutem
abstersivam et mundificativam quam haberet sola aqua plicetur
i. elevetur ligetur **Et eger** Ponit cautela d. q eger est
ponendus in domo obscura et sompnus provocandus in quantum
est posse Nota quare debet morari in domo obscura causa est du-
plex una est quia ratione claritatis seu luminis causatur maior
fluxus humorum ad oculos quia de ratione luminis est attrahere
sicut de ratione calidi est attrahere Alia causa est quia ratione
luminis et claritatis spiritus oculorum resolvuntur et ita virtus debili-
tatur nam omnis operatio excedens habet debilitare virtutem et cum
calor naturalis et spiritus qui sunt causa resolutionis superfluitatum
resolverent Sed quare provocandus est sompnus et intelli-
gas de nocte et non de die quia tunc esset causa reumatis et plus
fluxus humorum ad oculos // causa est quia in sompno calor
naturalis retrahitur ad interiora et velocius fortificatur qui fortificatus
est causa resolutionis et consumptionis superfluitatum et digestionis
eorum Sed qualiter provocandus est sompnus dictum est in capitulo de
frenesi specialiter **Caveat tamen** Ostendit quid sit ca-
vendum d. q non dormiat super oculum infirmum et ut non sit de-
pressum caput sed elevetur superius et q capitium non sit nimis
strictum et q non sit nimis super faciem Nota quare non debet dormi-
re super locum infirmum Causa est quia ratione decubitus humo-
res magis fluerent ad oculum nam ad dolorem locum fluunt

huores et io si pas^o sit in dextro oculo iacet supra sinistrum et contra, ita si est in ambobus debet dormire supinus supra collum. Quare tenebit caput elevatum, causa est quia ratione talis situs huores citius fluerent ad oculos igitur etc. ymo est bonum multum tenere caput elevatum quia sit inde bona digestio. Quare capitium suum non sit strictum quia ratione stricti capitii in parte opposita in capite per viam compressionis huores flue-rent ad oculos ut propter ventum borealem facilius fluerent huores per viam compressionis / ita in opposito talis strictura sua in parte opposita est causa descensionis huorum ad oculos. Quare non sit nimis supra faciem quia ratione talis decubitus citius fluunt huores et propter hoc omnes qui habent caput curvatum habent oculos humidos. **Si autem oculus** ponit curam in declinatione per balneum etc. quod facta forma et venter solutus de balneo frequenter ingrediatur quia ex illo reliquie materie consumuntur. Notandum quare competit balneum quando est in quando etc. Causa est quia signum quod parum remansit de materia et in declinatione que in parte materia per balneum et stuphas potest removeri et isto modo loquitur G sexta amphorismorum oculorum dolores et cetera sua evacuatione usi et particulari per balneum in quo remansit pauca removetur. Et cave ne tibi accidat sicut cuidam socio qui male intelligens sive attendens amphorismum in principio sue obtalmie non evacuatione cum usi quam particulari precedente ad balneum tamen bevarus intravit cum in tantus fuit concursus materie ad oculos et fere amisit visum et cum difficultate curatus et si non habeatur tale balneum habeatur spongia ma-defacta in aqua decoctionis camo. vel mellilotum expressa super oculum ponatur. Nota lacrime oculorum quatuor modis ge-nerantur que humitas lacrimalis in mente sit ab huore cerebri et hoc quatuor modis quia liquescit cerebrum et extenditur et pori aperiuntur et liquescit humitas. 2° ex ericitate cerebri quando sinuente et comprimente ut in spongia. 3° propter humitates cerebri que consumuntur nimio calore ut in igne et propter in ligno viridi. 4° ex debilitate seu defectione virtutis contentiue. **Et si in oculo** regreditur apponenda cura obtalmie quando ista desistit si in cerebro mansit in quando in iste puls et ponderositas

tunc meo est ponendus pul. citrinus. Nota quare valet
iste pul. citrinus causa est quia talis h3 virtutem resolutiua3
et abstersiua3 et consuptiua3 q3 appz quia intrat sarcocolla
que e ca. et sicca. mirra aloes et cadmis io pul. est optimus
pter has ppnetates quas h3. Nota q3 iste pul. no d3 diu
morari in oculo s3 cu tenta de bombace d3 remoui. Et ca e
quia rone siccitat pul. caretur dolor si diu morare et p.
qus fluxus huo4 ad oculos et io Ihus nihil de oculis inttu
tu in missione3 pul. in oculis et loco istius competit aqua.
bdellij Re. lapidis calaminaris ʒ. j. tuthie quinquies ignite
et quinquies extincte in aqua vrina pui vginis et quinques
extincte in aque ro. electe ʒ. ß. gariofilor nuo xxx sani cu
melle ʒ. ij. vini albi clarissimi lb. iiij. pulda pulcair et cri:
bellentur subtiliter et omia misce et si e∫∫ magna calit.
addatur camphore ʒ. ß. ~~Ex hijs autem~~ pomt albus.
q3 quenit in cura obtalmie d3. ex hijs que valde oferunt
obtalmie est q3 palpebre et frons linant. ex hoc epy:
thite Re. cyef memithe .i. celidonie suci ros aloes lini
sandali rub. sansel .i. ligni hut. vtute sandali croci onetalis om
ni ptes equales fiant pille et cu nce fiut resolua vna ex hijs
in succo coriandri aut succo eudi. aut cu succo ros et linant
cu ea et sanabit si deus voluit. Nota q3 dictu Ras h3 veru
tribus conditionibz obseruat. vna est cu obtalmia est inicio pn°.
ut additio Ras dicat quia ista sunt stiptica multu prohibentia
fluxu huorum ad oculum. Secunda est q3 nn sit ca. quia si in
e∫∫ sra no na mapatibus calis competunt sra et in sris ca.
Tercia causa est si obtalmia cet ex fluxu huo4 descendencium
p partes intrinsecas oculi quia si descenderit huores p vias i̅tri:
secam cerebri no pficeret emp.m ymo dicat au. q3 mag opetet
odoramentu cu sris pont sup. et io mirari qui poni emplm
et no proficit et hoc no est nisi quia huores vadut ad ptes
intrinsecas et ex hoc appz ca ptis quare quenit emplm q3
stipticu est et prohibz descensu huoru ad oculu. Et loco epli
Ras pit opete tale emplm quo omt vtor in isto casu. qu:
niatia est ca. Re. acacie san. dra. an ʒ. j. mastic olibani.
an ʒ. ß. fiat pul. sri. ac boli ar. ʒ. ij. et incorpetur cu albu.

oui q. s. et fiat emplastru(m) et ponatur sup(er) fronte(m) et tempora
Multo melius arabes tractaverunt de passionib(us) oculo(rum) qua(m)
greci vn(de) Ras(is) se(cund)o Anti(dotarii) de passionib(us) oculo(rum) in cura et obs(er)-
vabit eas | Confectio stief | Docet conficere illud de quo
fecit mencio(n)e(m) d(icens) Re(cipe) cerusse lote ʒ vi. sarcocolle grosse ʒ iij dra-
gaganti ʒ i. opii ʒ ß. fiant ex his forme similes lenti. Nota
q(uod) tollitur al(bumen) q(uod) ponit(ur) sup(er) quia mitigat istud val(et) in
augmento statu et in principio no(n) quia in p(ri)n(cipi)o competit tollitur al(bumen)
q(uod) ponit(ur) supra quia mitigat sarcocolle al(bumen) s(cilicet) tollitur lenti
similis cu(m) albu(mine) oui | Confectio pul(veris) | ponit confectione(m)
pul(veris) citrini Re(cipe) sarcocolle ʒ v. aloe ʒ ij. croci ʒ ij mirre ʒ i. lini
ʒ ij ex his optime trit(is) fiat pul(vis) cu(m) opus fuit. Quare val(et)
quia h(abe)t virtute(m) consumptiva(m) ut dictu(m) est sup(er) capitulo p(ri)mo vnde
iste pul(vis) citri(nus) v(ide)l(icet) ad removend(um) sup(er)fluitates oculo(rum) q(uia) h(abe)t vir-
tute(m) abstersiva(m) resolutiva(m) et materie (con)sumptiva(m) | Confectio
pul(veris) al(bi) | Re(cipe) sarcocolle al(bi) et nutriat(ur) in latte mulier(is) q(uia)
melius erit cu(m) alicui(us) Iuvencule fuit et dimittatur i(n) vmb(ra)
donec siccetur et teratur optime et q(ua)n(do) opus fuit et om(n)i ʒ
v ipsius addant(ur) de stief memithe ʒ ij. que iteru(m) optime te-
rant(ur) et cu(m) opus fuit mittant(ur) in oculu(m). Quare valent q(uia)
h(abe)nt virtute(m) (con)sumptiva(m) ut dictu(m) est mat(eri)e s(e)c(und)o nutrina(m) i(d est) (con)iuga(m)

De ulceribus oculorum

Circa Rubrica(m)

Dnota duo p(ri)mo q(uod) ulcus fuit hic nomine generali adultis
p(ro)p(r)ie dictu(m) et adultus p(ro)p(r)issime dictu(m). Unde
ulcus p(ro)p(r)ie dictu(m) dicit(ur) soluto (con)ti(nui)t(atis) sine sanie s(ed) ulcus p(ro)p(r)issi(m)e
dictu(m) dicit(ur) soluto (con)ti(nuitatis) cu(m) sanie et de cura istor(um) facit me-
cio(n)e(m) Ras(is). Nota q(uod) duplex est causa ulcer(is) in oculo s(cilicet) extrinseca
et intrinseca. Extrinseca sicut p(er)cussio incisio in oculo cu(m) gladio que
pot(est) causare soluto(n)e(m) (con)ti(nuitatis) in tunica cornea et (con)iunctiva et alij
actores faciunt diversa capitula de ulceribus s(ed) Ras(is) no(n) facit diversa
quia eadem est cura. Causa intrinseca est humor calidus i(d est)
c(on)tinuus et acutus corrosivus et corrodens ipas tunicas et q(uia)
c(on)tinuus et acutus ... obtalmia h(ic) f(it) ex humore ca(lido) et acuto ut p(er)mi(ttit) obtalmia e(st) ulcus
in oculo. Ras(is) voluit declarare de ulceribz oculo(rum) | Cum
autem in oculo alicuius | Declarat de ulceribz oculo-
ru(m) ponendo eoru(m) signa d(icens) si fuit dolor fort(is) in oculis et (con)tinua
pulsatio et multe lacrime fluunt et elevant(ur) palpebre et alba

oculorum sunt rubea tunc est apa in oculo et ulcus. Nota quare ista sunt signa ulceris. Causa est quia dolor pungitivus et multus causatur a materia acuta pungitiva et masiva tumicatum et corrosiva ideo talis dolor est signum ulceris. Sed dicit pulsatio quia pulsatio dicit aggregationem sanei causatur ebullitio et per omnes pulsatio secundum G. 2o a[?] ta generationem sanei. De multitudine lacrimarum causa est quia signum est quod descendunt multe superfluitates ad oculum. Quare alba oculorum efficiuntur rubea. Causa est propter fluxum humorum sanei et spirituum currentium ad istum locum et maxime locus in quo est ulcus est rubeus quia ad illum locum fluit magis de materia. Sed si cornea est alba tunc est signum certum quod sanies est aggregata quia quando est aggregata causat albedinem. **Adhuc vero** Docet eligere medicum huius passionis dicens quod ad curandum hanc passionem medicus bene instructus est necessarius. Nota causa est duplex una est quia non solum oportet cyrurgicus ymo phisicus quia requiritur flobotomia et solutio ventris et ita purgatio materie. Cirurgicus et requiritur quod postea oportet quod manualiter operetur. Alia causa est quia parvus error in oculo inducit magnum nocumentum ad visionem visus et istis duabus de causis oportet quod medicus sit expertus bene. **Dicemus;-**

Itaque ponit gradus ulcerum in sui malitia dicens quod ulcera que in coniunctiva nascuntur in alba oculorum non sunt adeo timenda sicut ea que sunt sub cornea que sub pupilla existit. Subditur eminentia ista est velocior in existentibus superius ulcerum si magis timida existat. Nota causam prius quia ulcus in coniunctiva vehemens prohibet species rerum visibilium ire ad humorem cristallinum et pupillam et sequitur ibi cornea que est magis propinqua quia coniunctiva ideo prius ad coniunctivam exit quia consumuntur. Magis timendum et ideo ulcus altius in cornea est magis quam altius in coniunctiva quia potest exire illa coniunctiva et remanere alia. **Curam autem** ponit curam ulcerum primo facienda est flobotomia et extrahatur tantum de sanguine quantum possibile est in secundum maiorem multitudinem vel pauciorem. Nota quare flobotomia est facienda. Causa est quia in ulcere fit fluxus humorum ad oculum et quia flobotomia prohibet fluxum humorum ideo competit. Deinde secundum quod dictum est possibile est quod fluxus fiat a materia calida vel flegmatica vel ambabus mixta. Sed si plenitudo est magna primo fiat flobotomia de sophena cruris

ptis uel de basilica Et si no fuit plenitudo est magna fma
de cephalica et facta flobotomia de vena brachij ad euacuandum
multitudinem seu plenitudinem capitis in me^te facienda e de vena
frontis uel de venis que sunt in angulis oculorum in temporibus
uel ponende sunt ventose in spatulis uel in parte posteriori colli

Commune autem ponit curam per medicinas laxatiuas
d. q danda est me^na euacuatiua colerarum uel flegma salsum q
ut plurimum morbus oculorum fit ab istis et talia sunt posita in capitulo
de frenesi Nota q per laxatiuas intelligit clistere uel medicinas
laxatiuas acceptas per os s. co. euacuantes uel flegma salsum q
isti humores sunt causa principalis ulceris et iste recepte sunt
posite capitulo de frenesi et in capitulo de dolore capitis prouenientis
a co. no^m sed q post ultimam euacuationem corporis multum e util.
purgatio capitis per sternutatoria et gargarismata posita **Et eger**
ponit curam predictam d. q eger debet abstinere carne et vino
dulci et contentetur potu solius aque Quare debet abstinere
a vino et carnibus causa est quia multiplicant humores valde
calidos ut san. et co. quibus multiplicatis facilius fluunt ad
oculos ideo debemus uti cibariis parum nutrientibus et in parua quan-
titate ut per abstinentiam superfluitates humorum consumantur Et
quare debet esse cum herbis frigidis Causa est quia herbe frigide ut
sunt pure medicine uel cibales ut spinargie pure sunt
cibales Et pure medicine ut endiuia rostrum porcinum et causa
est ut remoueat caliditas humorum et humor faciens ulcus e acu-
tus et corruptus et ideo debet uti illis ut reprimatur mala qualitas
humoris Et quare non debet uti vino sed debet esse contentus sola aqua
Causa est quia vinum est vaporosum igitur est causa disso-
lutionis humorum et ita esset multotiens causa fluxus Et in decli-
natione bene competit vinum quia tunc perfecte e purgatio
materie facta et competit ad confortandum virtutem et ad consu-
mendum residuum materie **In oculo vero** ponit curam per illa
que ab extra applicantur et primo cum ulcus curatur ad sa-
nem d. q in principio est in ciendum facere album cum lacte mulieris
Circa q nota q dictum Rasis licet verum q collirium non debet poni in
me^te supra ulcera in vino circa ulcus Et causa est quia frigidum
et siccum non debet poni in ulcere sed in principio tamen quanto amplius frigidum

no mordax set cum ita ut non fluant humores ad locum seu ad
ulcus tolerari quia illud est finis et est multum sanatum tolli-
rium et loco ulcerum multum est bonum proice lac mulieris. **Et
si pulsus** ponit signum quod tale ulcus queritur ad saniem
et quod non d. quod si contingat quod pulsatio cause seu sentiatur
in oculo et non cessit per fomentationem nec per evacuationem ventris nec per
collirium tunc parva fiducia est habenda de eo s. quod sunt quer-
sio eius ad saniem. Nota causam dictorum quia pulsatio ut dictum
est supra causat consitionem saniei quia in generatione saniei fit
ebullitio humorum ut dicit G. 4o amphorismorum cum illius ita generationem.
Et si pulsatio removetur signum est quod sanies non generatur
quia non fit ebullitio humorum et si signum est quod sanies non ces-
sat per collirium nec per alia signa est quod est saniei generatio
et non potest curari nisi prius curatur in saniem resolutam i. remo-
tus i. saniem collectionem diminus s. quod non generatur sanies.
Et utaque ulcus ponit curam eius qui convertit in sa-
niem d. quod virtus queritur in saniem tunc confert in oculo pone
collirium de olibano et ponat cum pila uel tenta de panno in-
fusa in collirio et primo quod ponat collirium in oculo deinde tentam
pani debet imponi donec putredo et pila videat. Nota quod ulcus
in oculo potest mundificari tribus modis sicut et quodlibet ulcus vero
cum abstersivis et sic mundificatur cum ydromelle facto cum aqua
pluviali uel melle rosato colato et cum illo ydromelle tepido
mundificare cum panno pulcherrimo madefacto cum ydromelle illo
et est optimum mundificatum. Secundo cum attractivis saniei
et sic cum collirijs Rasis cuius receptio ponit et est bonum mundi-
ficatum quia ibi ponitur atramentum et armo cum licet virtutem at-
tractivam immo tantam quod ferrum aliquos attrahit sagittam ame-
bus et io sinnus in illis membris attractivus ibi esse magne
profunditatem vulnus et io in illis membris similiter attractivus pro-
nares ponitur armoniacum et est bonum in ulceribus ut comme
sanies exhauriatur nam tunc saniem trahit ad pilam et remanet
in pila illa. Tertio potest mundificari cum desiccantibus sanie et non ibi
est sicut duo primi et fit cum pulvere tuthie ut dictum est quinques
ignite et quinques extincte in aqua rosarum electa et multum
competens est iste pulvis. Secundo sumunt hic quia trahit ad se 1a

tenta same et non facit nocumentum in oculo nam sub eo sanies ge-
neratur. **Et quod cum** ponit curam per carne generatam
dicens quod sanies fuit remota hoc viso de pul. citref collirium est
apponendum donec scissura fuit plena et tota caro generata co-
que dicta sunt sed si quod apta est parvum et non magnum. Causa
est quare valet collirium de plumbo quia est desiccativum non
superflue et hoc requiritur in generatione saniei ut dicit 3° te-
gni. in non meditina ista parte est sita scilicet in primo gradu et talis g:
fecit ut superfluitates in membro generata consumat et ille i pe-
dunt generationem carnis cum in omni membro generetur aliqua superflui-
tas secundum quod sexto amphorismorum scilicet fuosa et aquosa consistitu(c)es vo-
cant. Sed quare non valet si ulcus est magnum causa est quia
tunc requirunt fortius unitiva et desiccativa et hoc que
sunt in illo collirio non sunt huius modi **Cum cum magnus**
ponit curam quando ulcus est magnum dicens quod si ulcus est magnum
et iuxta pupillam tunc necesse est ut mediterur ne oculus emi-
neat et ponenda est tenta et adligaturam redeundum. Sed
quare valet talis tenta sine tale collirium quando ulcus est
magnum. Causa est quia illud est fortiter per unitivum co-
ne siccitatis et stipticitatis. Dicit post illud collirium melius si quis
procedens quia ipse istud collirium in isto casu post dicit tamen
illud ulcus collirium quia multum stipticum redeundum scilicet
quo sit perfecte mundificatum **Eger prima** ponit documenta
ad illa que conveniunt in cura ulceris dicens quod eger debet iacere supinus
et abstinere a forti potu et motu. Causa est ne humores
fluant ad partes concavas oculorum et cetera. Sed dictum est quod fortis mo-
tus dissolvit humores qui dissoluti faciliter fluunt ad oculos.
Cum autem ponit curam vestigii remanentis post curam
dicens quod si ulcus fuit perfecte consolidatum et caro et locus
apparens fuit carne repletus et cetera. Notandum quod tria sunt que possunt
remanere in oculis post curam ulceris quantum spectat ad pro-
positum. Unum quod remanet post curam ulceris est cicatrix quae
vulnus quod est in membro spermatico non recipit curam i. consolida-
tionem ut habetur 3° tegni. Sed generatur porus sarcoydes et ita
cicatrix talis numquam recipit curam sed bene palliationem. Secundum quod re-
manet in oculo est malus color ut color albus quia in cicatrice
est color albus ut apparet in illis in quibus membra comburuntur.

et talis bn pt curari uel saltem pallian. Cicatc e albugo
de qua in fius dicetur et est quedam infectio que no pfecte
curatur p medicinaz et dicitur gnit tela siue macula et ht
est q remansit de matia et tenet se in suppficio cornee et
talis pt accipe curam p medicinaz. Alia cura absista e de istis
pt loqui. Sz qn ulcus est profundu et alba est grossa cicatx
est magna. Alia e sm qntitatez ulcer. Si aut sit in angu
lum no prohibetur visus n. nocz/ca est quia no phibet spus
visibiles venire ad oculu quia tuc sunt libere ad humorem
cristallinu et p pupillaz. Sz si contingit q sit in pupillam
pt. hrv quia in cicatrisacione ptes condensantur. Sz si clauda
tur forame ita q coopiat pupillat et condensaut ptes
phibetur tuc situs spez visibiliu ad oculu subtiles. f. cone
illius mali Cura ptec pomit cura in guali d. q firma
net ibi uestigiu Sz applicari excitatiua ut matia abstergat
et ille medicine ponit in fius Sz mere remonetes cicatrisa
tionez no ponut quia illud e impole Confectio stief
pomit confectioz illoz colliriorz de quibz fecit mencoz et pmo
de thure d. Re. aerno tici sarcocolle an z. v. thur z. v. cerre z.
iii conficiant cu mustillag fenugri et fiat ex eis sief fiat
semp cu lacte quia hz mudificare et illud colliriu e mudi
ficatiu p viam attractionis quia ibi ponut attractiua spar
armoniacu q e mltu attractiu Confectio stief pomit
confectioz sief de plubo d. Re. plumbi adusti antimonii
thur ablluti caltumeon gui arabici dragaganti om an z
viii opii z. f. terant et cu pano serico qui sit subtilis tene
ant et sup aspgant aqua pluuiali et fiat ex eis sief. Ro
q illud colliriu consolidatiu est et regnatiu carnis et ulcer
quia ibi sunt excitatiua et no supflua caltumeon. i. es ustu
sief. i. colliriu ex lacte mulieris Confectio pomit co
fectionez collirii generat carne in ulcere magno quia e fortit
desiccatiu ofsudo supfluitates quia aliqua sunt ibi desicca
tiua in eo gradu et yrius supfluitates sunt multe. Ro valz
adhibendu corrosiuu duce quia fortit est pau vnita ppt
stiptica et illud pz inlia quare ht ponut ofectio sief est
talis ex qua in ulceribus oculoz carnes regenerant. z vnce

egressio prohibetur et vestigium substabatur Re tuthie ablute
cerase antimonii thur omnium ana ʒ ii mirre ʒ i sarcocolle
grosse ʒ i et semis sanguinis draconis aloes opii omnium ana ʒ i fiat ex eis
collirium **Confectio** ponit consolidacionem quia est ulcerum qui ti-
nietur egressio uvee Re antimonii ematites amborum ana
ʒ v acacie ʒ iii aloes ʒ i terantur et fiat ex eis sief et
misceatur apud nocte Nota quod illud collirium valet ad
prohibendum ut uvea non egrediatur ex ulcere Causa est quia
ibi sunt fortes stiptica precipue ematites ut patet per multa et ideo pro-
hibetur exitus uvee per forame illius ulceris

De hiis que extrinsecus cadunt in

oculo Idem de remotione eorum que in oculis cadunt
illud est clarum in quo docet removere ea que cadunt
Ponatur resina i gumma pini et per hoc oculum trahas et expelle id
quod in oculo cecidit Nota quare valet resina ratione sue gumo-
sitatis est causa extractionis quia illa que cadunt in oculo
adherent sibi et ratione adhesionis trahuntur et debet esse ca ut
melior fiat adherentia illorum cum ea Et loco illius gumme do-
cet auctores quod fomentemus oculum cum aqua calida vel tepi-
da et quod in ieiunatur frequenter lac mulieris ab ubere et si predicta
non removeat elevetur palpebra et removeatur cum corri-
gia gracili ut sit gracilior vel cum tenaculis prius resina i
gumma pini

De albugine oculi

Circa rubricam nota quod sex
sunt passiones oculorum que intra se habent convenien-
ciam et differentiam scilicet nubes tela macula albugo pa-
nus et ungula conveniunt quia possunt fieri ab eadem materia sive
ex eodem humore et ut plurimum ex humore fleumatico differunt tamen
difficultate grossicie superficie et profunditate quia nubes fit
ex subtili materia et pauciori quam aliqua alia et propter hoc vocatur sic
nubes et ideo vocatur illis quod habeant in oculo rethe et hoc non est
nisi in fleumatica super corneam impediens aliqualiter ipsum vi-
sum quia impedit transitum specierum spirituum visibilium Tela
fit ex grossiori humore sive materia quam nubes et est existens
in superficie cornee et prohibet visum quia impedit transitum
specierum visibilium Albugo fit ex grossiori et pluri materia quam

tela tecta et magis se extendit versus m^tu profundum corne:
cornea impediendo visum et visitaciones specierum visibilium. Macula
uo fit expressioni in qua albugo ut plurimum et ideo magis des:
cendit se admitra. Sed pannus fit expressioni pluri quam macula
qua macula et hoc potest esse in cornea vel coniunctiva vel in
ambobus at si esset grossus pannaculus et iste humor fleumaticus
est. Ungula est expressione pluries in ut plurimum qua aliquibus
aliorum et ut plurimum est coniunctiva et est quedam excrescen:
cia magna at si esset in cornea iste humor fleumaticus congros:
satus in magna quantitate potest se extendere ad co[illegible]. Racionem
noiat curas duorum et noiat duarum albuginis et ungule te:
le et nubis et ponit curam ungule et panni cum eisdem
medicaminibus curant et ideo vide in alijs curis aliarum passionum

Albugo que ponit curam albuginis oculorum premittendo et oste-
dendo que est facilis curacionis et que difficilis dicit quod albugo
manens in oculo sicut quod apta non est perfecte maturum et sub-
dit que accidit in oculis puerorum levius curatur quam in seni:
bus. Nota quod duplex signum remanet post consolidacionem
ulcerum unum est cicatrix et de tali non loquitur hic quia cica-
trix non recipit curam sed palliacionem solum. Alia causa est quod in seno
causata ex fleumate existente in cornea sive excremento que non fuit
purgata in cura ulcerum et de tali loquitur hic et vocatur albugo.
Alia est disposicio humorum qui in pueritia magis sunt subtiles quam
in senectute ideo magis sunt passibiles et remollibiles. Alia
causa est disposicio membri quod in pueritia tenuia et humores ocu-
lorum dicuntur rari in senectute non multo densi et ideo citius re-
movetur illud quod est subtile et mobile puerorum premedicinis
quam quod est mobilis senum et ideo illa que est in senibus quod est
in passibilis nisi esset subtilis et ita potest esse de materia subtili
que potest removeri. **Hec autem** ponit curam dicit quod medi:
cinis sequentibus est curanda primo est in balneo ponendus
et cum ibi fuit teneat faciem supra vapores aque calide usque
rubea sit et tunc per aliquos dies quiescendus est et ibi re:
dimendus. Medicamine valde utile. Dubdit ad removendum
Albuginem. Ego recepi non in neni equalem. Recipe tuthie

et

spume auri et argenti spume maris. sterkoris magne lacte
nitri zuccari omnium ana dein fumant athori celidonie ana ℥ ij
et coquatur in una lb aque donec redeat ad quartam et ex
ea spargantur spes quas diximus et siccent in umbra, dein tan
terant et assugant ut prius et tunc quater sim fuit. siccentur

et terentur et in oculis mittatur et in morem grossitiem et album oculi

ad oculos arabum. Nota tria primo quod antequam ista ista queniat
requiritur purgatio evacuatio corporis per medicinam et flommaz et
sternutatoria et illa que dicta sunt supra quia medicina
non debet poni ad extra nisi corpore purgato et hoc datur vel
dicitur in multis curis oculorum quia non purgant de purgatione
corporis et maxime debet fieri evacuatio flevit tunc vera pigra
vel pillis aureis vel cochiis et similibus. Nota quare valet
balneum aque dulcis vel fumigatio causa est quia ista albugo
sit dein grossa et ut illa materia mollificetur per balneum aque
dulcis vel per suffumigationem ideo competit balneum ad oculorum pas
sionis quia prius digerenda est materia quam consumenda vel
evacuanda. Postea teneat oculum ubi decoquitur malva bismal
va palea or et avene et est valde utile Et audivi quod
magister Arnaldus de villa nova faciebat cum aqua de
coctionis vaporem Sed actores dicunt cum aqua decoctionis feniculi
et certe credo quod sit magis utile et expertum ad mollificandum
illam materiam. Quare post illud valet collirium Causa est quia
primum est abstersivum et consumptivum materie quia ibi est tuthia
que dissolvit et abstersivum quia est spuma maris et zuccarum
in primis primo quoque ponitur supra oculos et ponit corpus quod
sunt preciosa multum ut est calcantum Sed simpliciter resolutivum
quia ibi est zuccarum ideo facta mollificatione ut dein est opere
istud collirium et ponit aqua illa. 3o nota et attende quod albugo
vel macula que pro eodem pono vel est recens vel antiqua
Sed recens sibi simpliciter quatuor competunt primum quod in inat
stoquetur lac mulieris ab ubere et supponit pulvis ossis sepia
sepie et ut dixi non debet dici stare pulvis Secundum est illud
et est collirium dicit Idem ponit Gordonius Recipe succi florum papa
veris rufi succi centauree maioris feniculi rosidencia ana ℥ ß
mellis ℥ j et loco istius valet lingue passerine et herba
cum aqua yrundines recuperant visum Vel sic et est meum

valde secretum ℞ stercoris yrundinu pulverisator subtilissime
ʒ ß mellis favi q. s. ad incorporand misce et distemperentur cu
aqua athori et eufrasie et fiat collirium ¶ Certum est illud q
quib usus sum ℞ spume maris zuccar al cu ʒ ij fiat pul sub:
tilissimus et est collirium vratia Sz albugo sit antiqua dz mol:
lin cu latte et aqua decoctionis fenugrecii et cu aqua decoctionis
malue bismalue et palee or vel Avene Et postea mittas alia
put competere tria collina unum est collirium Rasis q iste non
est tradend oblivioni quia Rasis semp posuit medicinas ulti:
matas et expertas qu passiones erant in ultima sui malicia
Secund est istud ℞ cortic testar ovorum recentium modicum
combustarum stercor lacerte viridis spume mar sarcocolle
nutrite i. infuse in aqua celidonie cerusse lote cu ʒ ij cala-
mari piperi bene tutie serapini galbani cu ʒ ß oss sepie ʒʒ
al cu ʒ ij fellis vulturis ʒ ij pul pulverizentur subtiliter misce omnia
in aqua celidonie et fiat collirium cu latte mulieris et aqua
eufrasie ¶ Certum est et est meum secretum de quo vidi certe as:
tus mirabiles et est aqua flor roris marini facta subtus um:
bram et fit hoc modo Accipiatur ampulla vitrea munda et impleatur
floribus roris marini et illa vitrea fortiter obturetur et ponatur
sub terra in diebus magis estivis et in estate per quadraginta dies et li:
quor qui postea in illa vitrea invenitur vocatur aqua roris ma:
rini ¶ Ultimum remedium q removeat per cyrurgiam expertum cum
cau ut dictum est curatur mete s. balneo precedente equalit
i. ʒ ij vel ʒ iij quart i vel quadrat ij spec i. pulveres ponantur
cum aqua illa et c.

De venis que apparent in oculis

Ad curam rubricam primo q zebel diffinit sic ab auctoribus vel saltem p[ar]te hor[um] alteris quia dicunt illud diffusive zebel est morbus officialis causatus ex repletione venarum oculi manifeste
continue et in isto morbo officiali possunt esse quinque morbi officia:
les primus est morbus in via quia oppilatio est ex multitudine
san. grossi ¶ 2us morbus est in figura quia q dz esse planum est
gibbosum propter repletionem humorum contentum in venis ¶ 3us est morbus
in quantitate quia fit ibi additio preter naturam ¶ 4us est morbus
in numero quia aliquid supra continuam generatur q est preter naturam
q ui quia ibi esse venarum rubee et io qui nimis potant hu:

oculos rubeos Circutus mor9 est in situ qui est insuppositue quod
dz esse in contrario quia vene sunt multum inflate et apparent
multum et h replectio venarum aliquum p venas extrinsecas est
magna rubedo in facie Sz est fortis sternutatio propter humore
vementez abnutra 2o nota quare in eodem ca9 deciat de
zebel et de scabie palpebrarum Dico quod ca est quia curantur
cum eisdem medicinis quia cum meis fortiter abstersivis quod
est correns et quod antiqua cum ferro et licet alij actores diversi
ficant capitula hic tamen facit unum solum capitulum **Cum palpe-
bra** Deciat dezebel et de scabie ponendo eorum signa dicens cum
palpebra infusatur et interius apparet rubea et aspera scabies
ad est aut cum sup alba oculorum vel sup nigredine in simili-
tudo
paniculi cooperientis rubeis tecta ad est passio que vocatur ze-
bel hee vero duo passiones cronice sunt et graves et vix
curabiles Nota que est causa ultimi dicti quare sunt diffici-
les ad curandum causa est quia iste passiones huiusmodi fiunt ex sanguine
grosso replente illas venas et ille sanguis cum difficultate potest
resolui ymo nullo modo aliquum potest resolui Sz oportet quod scandatur
cum ferro sicut dictum est propter grossitiem materie ymo dz etiam
fieri pro medicinas cauitas ut dicitur **Paciens tamen**
ponit curam per flobotomiam suppe et de venis temporum dicens quod cum ungo
aliquo applicatur absque dz fieri flobotomia de brachio et fronte et
docet vitare dulcia in comestione et ebrietate Quare valet
ista quia humorum fluxum prohibent ne veniant ad oculum
vel flobotomia tamen tantum euacuat Sz mediana cum quintum
Sz quare debent vitare ebrietatem Causa est quia est causa
multiplicationis humorum qui sunt causa huius modi passionis quod
sit sunt ca dissolutionis humorum cerebri et multum concedere ead
de causa ideo est bonum vitare **Et quando** ponit curam
per balneum dicens quod qui corpus non est plenum dz uti balneo quia
est ei utile Nota quare balneum valz istis corporibus dico quod fit
dico humanitate sumum quia resoluit materiam 2o mollificat ali-
quam grossum qui mollificatus potest postea melius resolui

Et frequenter ponit curam per collirium dicens quod multi mit-
tunt collirium in oculo et iuuat Re. cinatures, calcanti usti ana
ʒ ij mirre citri ambo rum ana ʒ j. piperis longi ʒ ß dissoluantur
vino veteri et fiat ex eis sief Nota quare valz istud colli-
rium

Causa est quia abstersiuum et matie consuptiu et resolutiu et pter hoc valet in fame. Similiter pip est resolutiu et osuptiuu matie vino multu pmo quia me' gradu calitat spalit cum vino veteri facti quia h3 virtutem consumendi et resolvendi Et huius poni aliud collirium cuius recepta est multu fort et io no dz poni diu quia est corrosiuu consumit eni sanie3 grossu et dicit q illis egritudinibus facies [illegible] cuius descriptio poni in ca° de ungula valet. Circa illud collirium est sciendu q tria sut alia colliria. pmu est illud q est exptu a fasi Re cortic' viu oui cu cadit de gallina insiccatur in areto forti dece diebz postea extrahe et subtilissime pulu et de illo puls in oculo ponatur. Secundu est collirium removens albuginem f q mapit Re cortic' testar ouor et dcm est supra de albug. Terciu e istud Re salis armoniaci extracti stercor mur' panis zuccar' subtilissime pulu cum 3 ij fiat collirium cu latte mulieris uel aqua eufrasie. Si hee passiones ponit modu curandi cu passio est antiqua. d. si hee passiones inueterate fuerint scabies fricatione indigebit et zebel extract. Sciendu q scabies pt fricari cu tribus vno mo cu pane zuccar' ul cu zuccar' candi / pm est pul salis armoniaci 3° pt fricari cu ferro q san exeat qui facit istam scabiez. Si aliqu sit utroq mo et illud valde est periculosum. Et zebel extrahi cum ferro s cu vnco et dicunt sapientes q magis valet stare cu ista passione quam euellere oculu pt etiam extrahi cu tenaculo et tunc puls cimini dz inponi et ita finaliter curari.

Non tamen excusa se dicet aliquis quare tractasti de manuali operatione in septima pticula dicit no tamen congruit ut pfectius pateat.

De lacrimis. Circa rubricam no q lacrimale est duplex q maius et sunt duo anguli oculor quamuis inequaliter pte oculi possz esse pruritus rone humor' to lenica falsi maxime cu est in lacrimalibz maioribz rone latitudinis viar pter superfluitates acutas siue salsas pcedentes p vias lacrimales et io loquit de maioribz lacrimalibz et no de aliis. Sciendu postq dixit de cura zebel et scabiei hic docet removere pruritu oculor dicit Re sanndalum

lactucam et endiviam terant et fiant trocisci magdaliones
.i. pani ad modum amigdalarum qui cum oleo ros. vel violarum ir-
rorentur et in hora dormitionis oculi supponet et ligentur.
Subdit quod oleum ros. mag. et citius confert. Nota quare
competunt ista causa est quia non solum reprimunt acuitatem
humorum ymo repercutiunt refrigerando et confortando et
prohibent ne materia fluat ad oculum et ideo magis valet oleum
ros. quam violaceum in hoc casu. Nota quod hec cura cas. non est
perfecta quia solum curat per alleviatam et ad tempus ideo perfe-
cta cura debet esse sic quod primo purgetur corpus ab humoribus acutis
et salsis ut dictum est supra et postea reprimere maliciam humo-
rum facientium pruritum et competit removere pruritum cum
spongia infusa in aqua ca. vel tepida et super oculum posita
Et ultimo ad resolvendum perfecte materiam guttam competit
ablutio oculi cum aqua celidonie verbene et eufrasie quin-
tum vel divisim et sic erit cura recta. tela .i. recta rosatum
.i. oleum ros. **Et si hoc non** ponit quedam alia que compe-
tunt in lacrimalibus oculorum d. si ista non sufficiunt tunc emplastrum
de lentibus absque corticibus et succis granati aspergantur
desuper et sumac et ros. rub. omnia terant et succo granati
aspergant desuper et fiat emplastrum et supponat oculo. Nota
ros. .i. succus et sumitur pro omni succo. tamen per decoctionem
tertia pars est consumpta vel quia pulvis aspergitur super succum
Alia lra carene .i. vinum coctum ut habetur in sinonimis Ia-
nuensis et isto modo hic competit Vel succus endivie vel
scariole Nota quare valet emplastrum quia non solum reprimit
acuitatem materie ymo est stipticum et reprimit materiam ne flu-
at ad locum et illud intelligit precedenti cura. vel quia re-
percussiva non competunt corpori pletorico et ideo debet purgari
corpus ab istis humoribus Absque cortice dicit quod cortex habet
asperitatem et tunc induraret et esset causa maioris fluxus
Et si flegmatica Ostendit alia remedia que predictano
conveniunt d. fiat flobotomia de cephalica postea de vena fron-
tis vel de venis que sunt in angulis lacrimalibus et venter eius
frequenter solvatur et sepe ingrediatur balneum Nota quare
competit flobotomia de cephalica cum purgat humorem alterum asari

Dico q causa est quia corpus est planu et euado sanz
euacuatur p's matie peccant Quare de oculis ca e ut eua-
cuetur mag' matia quieta Sz de cephalica sit ad euacuad'
matiaz antecedente Quare dz ventris fluxus provocan-
ca est ut euacuet humor anis sine ca anis q e flcu salsu
Sz quare balneu intelligo eua^de vli pius facta ca e quia
matia faciens pruritu p balen^m expellit^r et resolvit^r;

De ungula non est ita Circa rubrica nota
primo quid sit ungula Dico q diffinit^r sic gnit^r ab
actoribus et est extu^ta exius in gunctiva mediant'
dispone^z nervosam et carnosam et d^r me^a quia no est ita du-
ra sicut nervus nec ita mollis sicut caro frequet^r vi^r q e
ita sicut nu^s et qi caro Nota 2° q ungula p^t esse mor^s
p^se aut accns morbi p^se mor^s qn causatur sine p^te^te mor-
bo ex matia grossa et coagulata et glutinosa et ut pl^r ex
matia flemtica no possit penetrare panicul^os alio^r mebro-
ru nisi raro ut paniculu costa^r ca bn p^t penetrare ad tu-
nicaz oculo^r p^pter eo^r raritatem et ad alios panicul^os
no p^t penetrare p^p^t eo^r densitatem et io litargia no est in
flamative nec in durative Similit^r p^t esse accns morbi
quia p^t sequi aliu morbu ut vlcus qn oculus no p^fecte cu-
ratus est Sz remansit aliqua superfluitas sup^r gunctiva^z et
dicitur ungula et facit morbu in nuo Cum aliq^r app-
[?] Decitat de ungula primo ponit textus eius signa d^t qu appz
aliquid in oculo simile panicul^o et in palpebra que e i^pte
curitat^e et vides coopiri albu oculi et p^venit us^q nigre^z
oculi que est in^r pupillaz cu ista egritudo d^r ungula
Nota q ex isto textu Ras habem^s q eadem est cura ungu-
le et paniculi quia cu eisdem medicinis curant^r q^r gsumptis
et abstersivis quamvis d^rnt in subtilitate et grossitie multi-
tudine et paucitate quia ungula d^rnt in subtilitate sit ex
matia grossiori et pluri et pannus no ita Sz pannus est
quedaz infectio ad mod^r pani Secundo nota caz p^us et est
prohibet visum et p^pter grossitie^z prohibet transitu^r spe^z
visibiliu ad oculu que h^nt transitu ad humorez cristallinu per
ipsam pupillam albu i^e gunctivaz nigredine^z i^e corneam

Het igitur quando ponit curam vigule que est ex subtili materia et hec semper respective quia semper materia est multa. Dicit quod que est ex subtili materia tunc curatur cum succo viridi s. de calcaneo i. vitreolo. Nota primo quare ista valent cum est quia ista passio curatur per purgacionem corporis cum electuaria cum confusibus et abstersivis et non cum quibuscumque sed cum confimentibus corrosivis et fortiter abstersivis quia materia multum grossa et debilia non proficiunt et quia hec duo sunt hic utraque ex nullibus ideo ista collirio valent quia ratio ponit medicinas ulceratas ut frequenter dictum est et in prima quantitate quia sunt fortes et possent nocere nimium et corrodere et corrodere substantiam tunicarum et debet stare modicum in oculo. Nota secundo quod alia sunt collirio debiliora et minora quia hic non ponuntur nisi in ultimata malicia primum est istud et est expertum a me. Recipe stomachi passeris extorniam ʒ s. olei medulle se bombat. q. s. ad incorporandum misce ad modum unguenti liquidi. Vel Recipe viride eris vitreoli armoniaci eris usti ana ʒ i. aloe ʒ s. trium generum piperis metoris scutelle terre viridis serapini galbani ana ʒ i. follis vini ʒ ii pulveris pulveratur misto cum succo maiorane et modico mellis fiat collirium. Si autem grossa fuerint ponit curam que est grossa et ventosa cum ferro removenda propter maximam adherentiam eius cum conivtina sed cum ut zebel ita quod elevet apte lacrimalium utrusque et desubtus ponatur pila et debet extrahi abutraque parte et tunc trahatur cum puro vino et postea habeant de cimino cum modico sale et ponit debet in oculo ut non consolidetur et ponatur supra oculum emplastrum de stupis canabina infuso vel albumine ovi ut removeat et debet prohiberi ne frequenter moveant palpebre et si non adheret non operatur. Nota quare cum medicinis non potest removeri. Causa est propter grossitiem et magnitudinem et adherentiam maximam quia hec cum coniuctina ideo debet removeri cum ferro nec plus nec minus quam sicut zeebel ita cum vino puro et debet elevari apte lacrimalium utriusque et desubtus ponitur sella et debet extrahi ex utraque parte et tunc extrahatur cum ferro et postea habeatur de cimino pistato cum felle et debet intus poni in oculo ut non consolidetur et supra oculum debet poni emplastrum de oleo

ros et d3 prohiberi ne frequenter moveant palpebre quia si non adhereret oculo non posset operari Confectio stieri ponit confectionem tollimi viridis d. Re. florum eris ℥ iii. tartari usti vitreoli ℥ vi. arsenici nib. nitri spume maris ana ℥ ii. salis armoniaci ℥ ß. dissolvantur in succo ruthe et species i. pulveris ex eis spargatur et fiat ex eis stief. est enim mirabile consiut abstergendo et corrodendo et d3 parce poni d3 et morari continuendo est de corrosione sive tunicarum Confectio stief Dicit Re. eris usti tartari ambor. ana ℥ v. zodulvari ℥ ii. salis armoniaci borax i. nitri arsenici sublimati omnium ana ℥ ii. terantur et p ebdomadam ista dimittantur deinde fiat ex eis sief cum quo ungula fricetur. Quare tale tollirio iii causa est quia habet virtutem consumendi non quocumque modo ymo corrodendo quia ibi ponitur nitrum quod penetrat metalla igitur de facili multo magis oculum et raro curatur cum meus dictis quia sunt periculose sed ut plurimum cum ferro nisi esset multum recens et dentur cum succo ruthe ;-

De macula rubea in oculo Circa Rubricam nota quod macula rubea in oculo non est aliud quam sanguis adherens coagulatus in coniunctiva Et causa eius est duplex extrinseca et intrinseca. extrinseca ut percussio incisio et cetera cum ratione cuius aperitur vena et fluit sanguis per superficiem usque coniunctivam et ratione more coagulatur ibidem. Causa intrinseca potest esse habundantia sanguinis ratione cuius residat aliqua pars ad ipsam coniunctivam per poros Vel aperitur vena ratione nimie mordicationis vel acuitatis ratione cuius potest esse causa macule rubee Cura in oculis Ponit curam macule rubee existentis in coniunctiva d. qui apparet punctus rubeus in oculo ex percussione vel ex alia re tunc sanguis qui ibi currit dissolvendus est postquam quievit estuatio i. fluxus humorum Nota quod duplex est cura macule rubee apparentis in oculo. Una est que fit prepercussiva et hoc fit quando materia est in fluxu. alia est que fit presolventia et dissolutiva illius sanguinis et hoc fit quando non est totaliter fluxiva ad resolvendum materiam sive sanguinem ibi existentem Cura tangitur duplex in textu prima hoc quod dicit dissolventia dissolvens quae tangit secundam curam prima hoc quod dicit quiescere tangit primam Nota secundum quod secundum aliquos medicos alios et specialiter secundum Ihesum hali in suo de passionibus oculorum quod in principio macule rubee ubi est sanguis coagulatus ad repercutiendum debet distillari albumen ovi bene agitatum in oculo et quod oculus

empleatur abex cum bombace infusa in albumine oui et oleo ros(ato). Dz.

sam ibi congregatus dissoluitur cum tribus primo cum illis que ponuntur

in oculo. Secundo cum emplastris positis supra oculum. 3o cum suffu-

migationibus. Illa que ponuntur in oculo que dissoluunt talem sanguinem

sunt specialiter tria. primum est sanguis recens columbe uel turturis si

accipiatur de sub ala. Ita est quia magis subtiliatus est

per motum. Vel sic. Recipe olibani salis gemme ana ʒ ii puluerizentur et dis-

soluantur in lacte mulieris et fiat collirium. 3m est aqua

raphani distillata et non solum illud immo lapides in renibus

dissoluit. Emplastra que competunt sunt simpliciter duo. primum est

de foliis raphani et de ruta parum mundatis ab antea et cum

stercore columbino. Secundum est et est expertum speciale contra. s. solum

emplastrum factum de salibus. 3o remouetur cum suffumigatione et est suf-

fumigatio facta cum aqua decoctionis ysopi uel origani. Vl-

tima cum est quod ad manus cirurgici dimittatur sicut est dictum de cais

Sumatur pro omni me(dicina) ... per qua sanguis ille dissoluitur. Recipe arse-

nici rub(ei) olibani mirre armoniaci ana omnium partes equales et fiat

saccus infusus coriandri dissolutus et ponatur in oculo. Nota

causam primis quia ibi sunt fortiter abstersiua quia ista cum

de sanguine abstergunt ideo ualent quia ibi est arsenicum **Cum**

Docet sedare dolorem quia dum manet dolor imponatur albu(men)

oui cum oleo infuso in bombace et supponatur causa est quia

ista sunt doloris mitigatiua et repercussiua materie et ideo ua-

lent si dolor perseuerauerit ʒ. ʒ. ʒ.

D **E lacrimis** Nota quod duplices sunt lacrime

quedam uoluntarie alie inuoluntarie. Voluntarie sunt

duobus modis. Unus per uiam rarefactionis carnium uel

caruncularum oculorum uel pellicularum istorum oculorum ut in gaudio

quia tunc aperiuntur caruncule ille et fleunt. 2o per uiam com-

pressionis illarum caruncularum sicut in tristitia quando quando comprimuntur

tunc necessario fluit aqua ut dum desponga infusa in aqua si com-

primatur fluit aqua ita in proposito quando meatus illi fortiter

comprimuntur et de istis non loquitur auctor quia non indiget. Alie

sunt lacrime inuoluntarie et hee causantur dupliciter. Uno

ex obnetate magna. Alio ex defectu uirtutis retentiue et

digestiue oculorum sicut in propinquis morti quia de istis loquitur

ypo(crates) primo prnosticorum quod si lumen. Et de istis non loquitur auctor

Alio mo pt tare ex multitudine supfluitatu descendenciu a
cebro ad oculos ut in senibus et in hutibz cebru nimis hud
et de tali loquit hic primus curaz ponendo quia retento la-
crimarum Nota scd q lacrime magis oculis magnis accidut
qua pruis et plur hnt supfluitates nimius voluntarie ing
sunt qua plur sunt in eis passiones alie quia mag mirant
pt ea que vident et fames io senes io quia iam sat vi-
derut illud quia aliqui gaudent aliqui tristant et io aliqu
sunt eis p viaz rarefactionis lacrime | Cum anguli lacri-
males | ponit curam lacrimarum diuiditur in d primo pbalicu
sc p collirium sa ibi et in oculis d q anguli oculorum lacrimales
semp sunt humidi et pter hoc pa cottidie balneetur scimus
Nota q dictu hz vni fca purgatione pfecta ad resoluendum
materiaz quictam ibi existentem scimus ut supfluitates z va
pores qui eleuant ad oculos insinuant | Et in oculis ::
Ponit cura p collirium d q illud althecol i pul subtilissimus qui
ponitur in oculo Re tuthie z v coralli rub mirabolanorum citri-
norum aloes sitati om an z iij piperis z ß fiat ex eis pul qui
assidue mittatur in oculis Nota quare valet Causa e quia
iste pul est multu desiccatiuus et abstersiuus claudens poros
et quia consumit materiaz et claudit poros io valet Nota scd z
adverte ut magis habeas pfecte curam lacrimarum et q pnt lacrime
remoueri quatuor modis pmo cu repercussiuis 2o cu distractiuis ad
ptem contrariam 3o cu euacuatiuis 4o cu consumptiuis et desiccatiuis
Primo cu repercussiuis q fiat constrictio in temporibus dca i ca
de obtalmia 2o curatur cu distractiuis materie ad ptem co-
trariam sicut cu sectionibus et ventosis positis in capite siue
in occipitio et gargarismatibus et cu medicinis trahentibz
supfluitates ad nares quare receptas habuistis sup 3o
pt euacuari cu euacuatiuis ut cu medicinis euacuantibz fleg-
ma ut pille auree et cochie et receptas huistis sup et p
ista euacuancia pnt intelligi empla resolutiua posita sup
comissuram capitis Et recepta pt esse talis Re lapidem pu-
rissimi z ij armoniaci z j mastic z v mili cortex mediani
z ij puluerizanda pulueri conquassanda conquassentur cu pistella ca misce
omia cu oleo camo et fiat emplm ad quantitate medie palme z
quinque digitorum in latitudine et extenda sup alutam et ponatur
supra comissuram Quarto mo pt curari cu desiccatiuis siue

consumptivus Primum est aqua tuthie cum vino forti desicca-
to vino in ultimo et ponatur in lacrimali Secundum est pul ossium
mirabolanorum kebulorum modicum combustorum cum aqua mirti
Tertium est pul olibani et gummi arabici cum aqua mirti Quartum
est tale Recipe tuthie infuse et ablute cum aqua mirti ℥ ii co-
ralli al et rubei ossium mirabolanorum kebulorum modicum
combustorum sumac gallarum aloes mastic olibani opii ana
℥ i pulverizentur subtiliter misceantur cum aqua infusionis dra-
gaganti et gummi arabici et dissolvantur in aqua mirti et
fiat collirium Ultimum remedium est scindere aliquas venas
temporum cum practicum est de prohibicione nutrimenti ipsius

De debilitate visus

De debilitate visus Nota quod debilitas potest
duobus modis causari Uno modo ex nocumento contingente
in instrumento scilicet spiritibus visibilibus Nota nocume-
tum causatur in organo ex egritudinibus que sunt in eo ut
obtalmia ulcus et alie egritudines dicte et de tali debili-
tate visus non loquitur Rasis Quia sic dictum est in aliis
capitulis precedentibus Sed nocumentum in instrumento causatur
in spiritibus visibilibus quinque modis Uno modo primus rarefaci-
entia ipsos spiritus ut splendor vel nimis claritas candele vel
solis Secundo modo causatur in spiritibus visibilibus per consumentia
ipsos et resolventia ut vigilie superflua abstinentia egritudo
ut in ethicis et consumptis et convalescentibus qui dicunt se non
posse videre et hoc non est nisi propter paucitatem spirituum Tertio
propter prohibentia transitum spirituum ad oculos sicut oppilantes con-
cavos humores humos vel alias partes per quas spiritus ad oculos de-
feruntur et ut plurimum est humor flegmaticus Quarto causatur nocu-
mentum in spiritibus per obfuscantia ipsos et obumbrantia ut va-
pores grossi et fumi sicut apparet post digestionem quia tunc ebul-
licio ex illis vaporibus qui erant cum quieti et ideo causatur
frequenter debilitas visus post comestionem et nimiam ebrieta-
tem Sed hic dicit Rasis de debilitate visus causata tribus ultimis
modis Sed de debilitate visus propter nimis rarefacientia et nimis
condensantia non loquitur hic quia illis solum sufficit remonere
causam ut si debilitas est propter calorem splendidum ponatur in loco
obscuro et econtra Secundo nota quod triplex est cura lesa visus

s. diminuta corrupta et ablata. actio diminuta vocatur qua apprehendit
obiectum eo modo quo est in imperfecte sicut videre hominem non
in discernere utrum sit sortes et plato. Sed actio corrupta visus est
duplex quedam in actio visus corrupta in qua apprehenditur ob-
iectum aliud quam sit illud quod extra est ut apparet in scothomia
ut illud quod est album apparet nigrum. 2o dicitur actio corrup-
ta illa in qua corrumpitur debita proportio ad obiectum sicut in appre-
hensione rei remisse splendide uel nimis obscure et propter
hoc res viridis causat delectationem in visu sicut res nimis splen-
dida causat dolorem. Sed actio ablata est qua nichil apprehen-
ditur ut in cecitate. hic autem loquitur de debilitate visus ut
se habet quantum ad actionem diminutam et actionem corruptam. **Species**
visus | Postquam determinavit de debilitate visus provenienti
in organo hic determinat de debilitate visus contingente ex no-
cumento in stomacho. dicit quod debilitas visus proprie proveniens
a stomacho quandoque sit fortior quandoque debilior. tum cum stomachus
vacuus est sit acutior et plenus debilior. Nota causam quare
debilitas visus proprie venit a stomacho quam ab aliis membris. dico
quod causa est duplex. Una est quia in stomacho est prima digestio
et quia elevantur fumi multi et vapores qui obfuscant
spiritus visibiles et obumbrant. Causa est quia directius as-
picit anteriorem partem cerebri quam aliquod aliud membrum
faciat. Secunda causa est latitudo viarum ut patet per canalem
nervi illi vapores generati de primo digestione transeunt. Sed quare non
accidit debilitas que tempore stomachus est vacuus et inno-
vatur quandoque post famem. Causa est quia quando stomachus est vacuus
vapores non elevat ad cerebrum. Sed quando est plenus tunc gene-
rantur fumi grossi ebullientes et obfuscantes spiritus visi-
biles. **Sed tamen** | Ponit curam dicens si debilitas venit ex re-
pletione tunc remediatur fame et exercitio et si non propter ista te
solvatur ex pillulis cothiis frequenter et nutrimentum parcum et
sit desiccativum et cogendus est vomere et pulvis alcohol i. desic-
cativum in oculis sunt intromittendi. Nota causam si est repletio
humorum qui in illis humores non possunt removeri propter famem tunc com-
petunt pillule cothie. Causa est quia signum est quod non pro-
venit a cibo existente in stomacho primo ab humoribus existentibus

in stomacho vel cerebro vel utroque modo peccantibus a quibus ele-
vant illi fumi et quia pillule evacuant humores flegmaticos prin-
cipaliter a stomacho et cerebro ideo valent Si autem humores sunt in
stomacho magis competunt pillule auree ¶ Quare primum mit-
tendum causa est quia primum debet esse in quantitate et dentur assata
ut consumatur superfluitas faciens debilitatem visus ¶ Quare
competit vomitus Causa est quia quamvis noceat passionibus
cerebri eo quod commovet humores et elevat ad cerebrum tamen competit
quia mundificat stomachum a malis humoribus a quibus prius elevan-
tur fumi impedientes visum Quare valet pul. epithimi causa
est ut consumatur superfluitas oculorum impediens visum Cum
isti pul. sunt positi supra ut thucie etc. Et inter istos quidam
est pul. de petra que avis decoquitur in furno tamen quod postea pul.
visari et ponatur in oculo vel ponatur pul. cum aqua feniculi et
fiat collirium et ponatur in oculo vel hec utuntur subtiliata in spe-
cie et consumptiva istarum superfluitatum sed quod precedat sirupus digestivus
materie et si peccat materia flegmatica in oculo competit talis sirupus
digestivus Recipe radicis acori corticis radicis feniculi ana quarta partem
bethonice maiorane verbene eufrasie ruthe siler montani
sumitatum feniculi ana manipulum i semen feniculi passularum enucleatarum carvi semen si-
leris montani ana ℥ i liquiritie rase uvarum passarum ana ℥ i florum
anthos florum sticados arabici aque celidonie ℥ v mellis
panis zuccare electi al. ana lb. ß fiat sirupus clarificatus
ad quartam v ¶ Medicina potest esse talis Recipe pillularum aurearum
℥ ii pul. coloquintide bdellii pulverisatorum ana ʒ ß vel si est fortis
ʒ i misce malaxando cum ydromelle sive cum aqua feniculi et
fiant pillule ad quantitatem ciceris et administretur in hora decubi-
tus Si materia sit melancolica competit talis sirupus diges-
tivus Recipe borraginis cum toto buglosse cum toto corticis radicis feniculi
ana quartam partem ß maiorane manipulum ii verbene eufrasie ruthe sileris
montani fumi terre ana manipulum i cuscute semen feniculi ana ℥ i i al. ℥ i
semen sileris montani semen basiliconis ana ℥ ß liquiritie rase uvarum
passarum ana ℥ i thimi epithimi ℥ iiii folliculorum sene ana ℥
ß aque borraginis aque fumi terre ana ℥ v mellis electi pa-
nis zuccare al. ana lb. ß fiat sirupus postea clarificatus usque
ad quartam v ¶ Medicina laxativa debet esse talis Recipe yeralogodii

ʒ ß· malaxetur· cum aqua feni et fiant pille ad quantitatem ciceris
dissolui· i· remollire **Ex sit predicta** ponit causa que venit ex
ministratione· d· si impedicta egritudine e(st) siccitas corporis et obfus-
catio nutrimenti erit augendum et vinum in poto dandum et super
caput aqua tepida fundenda· et balneum ingrediendum in quo ca-
ueat ne multum sudet· et naribus· oleum de amigdalis· dulcibus et
auribus est instillandum et oculo lac mulieris adolescentulo·
quolibet die instilletur et hec species fortior est quam prima est Seiendum
Nota quare nutrimentum debet augeri in qualitate et quantitate et debet esse
multi nutrimenti ut galline pulli et Causa est ut regenerent·
sanguinem et spiritus quorum diminutio et paucitas sunt causa debilitatis visus·
Quare vinum competit quia restituit sanguinem et spiritus qui sunt instrumentum
virtutis Quare debet ablui cum aqua tepida Causa est quia licet·
de se aqua non competat saltem in via nutritionis / tamen in via
morationis bene et propter hoc balneum aque dulcis· tepide valet·
etcetera Quare valet oleum amigdalarum dulcium Causa est quia habet
humectare et nocumentum oleum rosarum· vel violarum quia non est ita·
sicut oleum amigdalarum sunt oleum violaceum vel rosarum et ista olea
multum nocent spiritus extinguendo Quare lac mulieris quia
multum humectat et propter hoc etiam hectici balneantur in latte apte ex-
tioni quia plus humectat quam aliud balneum **Ex ipsius;**
hic regreditur ad tertiam que prouenit ex repletione et ponit
quatuor remedia· d· primo quod tiriaca minor plus prodest huic
egritudini multum et confectio ista parum differt a tyriaca in colore
et a tirifera magna· Nota quod hec tirifera minor et similia simpliciter
virtutem conueniunt in debilitate visus· corpore purgato· quia
sicut Jo· de sancto amando super antidotario Aliter non debet dari Sed
quare debet dari potius corpore purgato Causa est quia consumit
residuum materie remanens et confortat oculos et cum hoc
vlteriorem prohibet fluxum humoris et est maximus error quare
parum vtimur eis / et tamen valet et recepta ponitur in omnibus
antidotariis Secundo nota quod per istam comparata intelligit esse
similia et quamuis sint multa specialiter tamen sunt quatuor primum
est tyriaca cum aqua feniculi et plus valet in debilitate visus quam
trifera minor et quantitas dosis eius est ʒ· i· Secundum est in nuabo-
lam kebuli conditi et est medicina que magis resoluit quam

Elia opt'

qua aliqua in mudo et pter hoc ponit in omnibz antidotarijs
spaliter in enatua. fletis et confortat pter stipticitate qz
hz. Teriau et spale est eluariu de serpente et ppt hoc ute-
bant antiqui et multu expellit atorpe hudo supfluitates
et valet multu in lepra et fit sic caput et cauda depositis
Decoqua usq ad ossiu separaz cu vino albo et cu pane zut-
car decoqua alij addunt coriandru. Quartus qui pt grete
et qd est michi secretu in debilitate visus est istud. Re be-
thonice verbene celidonie eufrasie ysopi pulegij om̄ sutto-
ru an̄ d. ß. feniculi silenis motani carui coriandri ppati se
maiorane se basiliconis mat. cardamomi an̄ d. ß. ntior
cinamomi ʒʒ al. galange nuc muscate an̄ d. j. gariofilor
piperis longi ligni aloes folij mastic pilor spicenardi an̄
d. ß. cortic citri cdici ʒ. iij osue bor osue anthos an̄ ʒ. ij
aque ro. de damasto quart j. aque feli ʒ v. panis zuccar
q. s. fiat elm̄ in bolis **Et venter** ponit addicio una et
no est lra textualis ~~et~~ et competit Re ase et in claro vino
coquatur et coletur dein siccatur ellebonis tritus et ci-
bellatis psepsius siccetur et postea teratur et similit assuga
ut prius et iteretur septies et tunc in oculo mittatur et
valde confert debilitati visus et que est ab humore ase i.
ysopus yspanica uel de monte. Nota quare valz ysopus
quia infusa in vino virtute hz multu subtiliatiuaz et io qu
debilitas visus puenit ab humore fleutico et melau. i gros-
sant spius ysopus subtiliat ut. Ysopus etiam multu valet
in passionibz cebri epatis et matr. Nota s° qui pista Rasi i-
telligit sita silez lucia virtute quamis sint multa mi alia sut
tria que hut in dute spale remediu primo liquor qui exit de
epate yrcino qui assatur cu pipe longo et ponit in oculo
valz. Ponitur enim ibi vas infius et fiut foramia in epate et
inponit illis pipi longu et io valet suffuiga° eius multu
Et magr Arnaldus de villa nona suffuigabat cu decoctione
rapar et cu ibi ponit illud collirii cu epate yrcino et valz
comestu et suffuigatu. Secundo qui competit est aqua distil-
lata celidonie verbene maiorane ruthe et feniculi singu-
lant uel commixte. Tercium e in vetro balsami vinz est quod

multu confortat quia conseruat quia conuersat oculos sicut
inuenit eos Nota quod iste pul. ysopi valet quando debilitas venit
ex repletione tunc in tempore vanitatis oculo imponitur et inde
inde visus confortatur quia ysopus in vino infusus virtute hz
subtiliatiuam **Confectio alcohol** ponit aliud quod competit
d quod alcool Acuit visum si causa humorum debilitetur Re tuthie
ablute et extincte ʒ xx deinde exsiccatur succus sansuci viri-
dis et per noctem unam residere dimittatur ex quo tuthia disper-
sa dimittatur quousque siccetur postea dimitta deinde suatur
piperis ʒʒ celidonii macropiperis omnium ana ʒ ii salis armoniaci
ʒ i post hoc omnia terantur et reponantur et cum necesse fuerit in
oculos mittatur Nota quod tuthia dz infundi in succo maiorane
recenti Causa est quia hz virtutem consumendi ratione tuthie et
hz virtutem subtiliandi spiritus ratione aliarum ut pip. Nota alcool
est pul. subtilis mat. pip. i. longum pip. Nota quod ponitur de tu-
thia xx ʒ non tamen taliter teratur licet pulueretur ut fiat pul. subti-
lissimus **Adiuuat primum valde** ponit aliud quod competit
d quod valde competit scilicet de fellibus scilicet i. collirium et id colli-
rium ponitur de aqua et cataracta Nota quare valet collirium
de fellibus causa est quia fel inter omnia mundi ratione hz subtilian-
di et ideo valet cum ista debilitas propter grossitiem humorum et spiritus ve-
niat et licet valeant ista tamen fellia animalium volatilium viuen-
cium de rapina plus hz virtutis subtiliandi Nota ro hz colli-
rium Ras competat cum loco eius opretur aliud et est istud Re
silerīs montani maiorane eufrasie ruthe celidonie feniculi
ana ʒ i et ʒ. zuccari al. spicenardi piperis longi gariofilorum
tuthie bene preparate sarcocolle nutrite in latte ligni aloes vel
balsami ʒ ii mellis rosati colati q. s. pulueranda puluerentur subtiliter co-
quassanda conquassentur liquefienda liquefiant misce in estate
in sole calido agitando Quidam zuccari ros. Et si fuerit hyemps
fiat supra cineres calidos et reseruetur in vase mundo et
in oculis distilletur;

De tumore palpebre Circa rubricam nota quod duplex
est causa tumoris palpebrarum quedam est extrinseca sicut
casus et percussio et similia facientia in palpebris
ratione cuius fit fluxus humorum ad palpebras Intrinseca est duplex
quedam est nimia caliditas ut san. vel co. Alia est nimia siccitas

et hoc tripliciter vel ventosa vel fleumatica vel melancolica. Si est ventositas tunc est signum saltus palpebrarum. Si nimia aquositas signum est maciaces nimia palpebrarum nec ydropisis. Si ex colera signum est duricies palpebrarum. Epithimetur portiuam tumoris palpebrarum et solum determinat de dualibus passionibus palpebrarum quamvis sint multe alie cum tumore sicut ille / sicut si fiat apia / vel ruptura vel masia. Et primo dicit quod curari et epithimia. Nota quod dicit Rasis hic vim si tumor palpebrarum sit de materia calida et in principio eius et non super visum est et illud epithima est frigidum et stipticum prohibens fluxum humorum ad locum. Et ergo convenit in principio morbi et si causat tumor palpebrarum a causa ventosa vel aquosa competeret alia medicina et non emplastrum Rasis ut albumine ovi. Nota secundo quod Rasis non ponit curam tumoris palpebrarum qui provenit ex aliis causis quod si proveniat a causa exstincta ut dictum est competeret aliquod emplastrum dolorem sedativum ut factum ex vitello ovi cum oleo rosarum. Si autem venit a materia [illegible] scita ut sanguine vel colera competeret emplastrum factum ex vitello ovi cum oleo rosarum. Si vero veniat a causa frigida ut ventositate vel aquositate vel aquositate competit emplastrum factum ex farina [illegible] et aque feniculi. Sed si ex nimia aquositate competit emplastrum factum de cynata vel trifera magna vel aloes cum modico aque feniculi et aceti. Si autem veniat ex colera primo conveniunt mollificativa et totum hoc facit emplastrum ceroneum malaxatum cum oleo amigdalarum dulcium et hec sufficiant;

De pilis additis in palpebris // circa rubricam

Dnota quod triplex potest esse nocumentum in pilis palpebrarum. Primum est multitudo quia possunt esse plures quam debeant et illud causat ex fortitudine causarum generancium pilos sicut est fortis caliditas quoquens materiam in vapores et fumos que est causa efficiens pilorum et raritas palpebre. Nam multitudo pilorum signat raritatem et raritas caliditatem ut est in [illegible] commento illius. Rigor quod in mulieribus. Secundum nocumentum est paucitas pilorum et causatur ex debilitate causarum generancium pilos ut est caloris non potentis materiam convertere in fumos et paucitas materie et fortis densitas palpebrarum. Tertium nocumentum est additio pilorum ut qui sunt longiores debito et sic intelligit Rasis et alii auctores

Et causa huius est multitudo materie. Si in pilis hic ponit modum remotionis pilorum intrantium oculos et primo qui sunt pauci d. si pilus fuerit unus vel duo tunc intrantes oculum cum mastice vel oleo timini sunt annectendi. Nota quare sunt annectandi. Causa est quia rone gumositatis et viscositatis tales pili sunt fortiter adherentes aliis pilis et non possunt intrare oculum et si intraverint removendi sunt ab oculo et postea debent firmari ab illa re viscosa et cum aliis pilis coniugantur.

Si radicitus ponit alium modum curandi d. quod euellentur radicitus et locus cum ferro acuto sicut est acus aduratur. Nota quare valet ista cauterizatio. Causa est quia per cauterium actuale ferri clauduntur pori et prohibetur ortus pilorum. Nota secundo quod modus removendi istos pilos est duplex et fuit aliqualiter tactus unus est quod aliquando capiantur cum forcipibus et admisceantur cum aliis pilis palpebrarum et quod gummi adhereat illi pilo. Aliquid fortiter ut est mastix et gumma pini ut resina etc.

Secundus modus removendi est quod talos pili eradicentur et post prohibeatur eorum generatio. Sit prohiberi cum quinque. Primo est cum acu bene calida cum qua cauterisent pori per quos expellitur materia pilorum hoc ponit Rasis et est cauterium actuale. Secundum est quod fiat inunctio cum quibusdam mineribus sicut combustis et mixtis cum alkerna i. pice navali qua utimur communiter. Tertium quod fiat inunctio cum saliva. Quartum est quod inunctio cum sanguine rane. Quintum est quod fiat inunctio cum mandragorato oleo et mussillagine psillii et nuto aceti et camphore hoc est preciosum ut dicit magister Ghehardus. Si autem multi ponit curam qui sunt multi excusando se d. et si multi fuerint pili necesse est ut caro palpebre incidatur loqui cum de hoc messura nostri libri transgreditur. Nota quare caro debet removeri causa est quia totum quasi pilorum intrancium oculos extirpatur et non solum debet separari membrum et membrum unde non est intelligendum quod tota caro separetur sed caro addita. Nota quare dicit transgreditur causa est quia illud sit per cirurgiam et illud pertinet ad separatum huius. —

De catharacta. Circa rubricam nota quod cathacta est morbus officialis causatus ex aqua coacta inter humorem albugineum et tunicam corneam faciente opilationem. Unde ista

aqua est in pupilla et pt diuersificari quatuor mois Uno mo
in quantitate quia aliqn est in occupans totaz pupillaz et tunc
penitus prohibens visum Alio mo solu occupat vnam ptez
et aliqn solu ptem inferiorem Aliqn superiorem Aliqn me-
diam qn inferiorem vel superiorem tunc no prohibet totaliter
visu ymo res que putatur coram pte cooptam no videtur
Si aut in medio tunc omes res videntur pforate vel vide
res sunt supius uel inferius et no sunt me^m sui Alio mo potest
diuersificari in qualitate ut in colore subtilitate et grossitie 2°
nota modu generationis istius et generatur sic qn vapores
descendunt a cebro p neruos opticos inter humorez albugineu et
tunicaz corneaz vbi condensatur ppt frigiditatez oculi et conden-
sati conuertunt in aquam sicut pz in exemplo qn eleuant vapores
a sole usqz ad mediu interstitiu aer quia ibi condensant in nube
aquosam Nota secundo qp spes cataracte sunt tres s. sub-
tiles grossa et medioctis Subtilis dicit insui pri^o qn ista
aqua adhuc est multu liquida et talis no pt curari cum
acu quia rone subtilitatis statim recedet ab acu Sz cu medi-
cinis laxatiuis et consumptiuis superfluitatu oculi Sz grossa
dicitur illa que inueterata ut cu aqua est coagulata rone mo-
re et ista no curatur cu acu quia rone sue grossitiei multu
adheret ptibz oculi nec cu medicinis ad intra quia medicine
no attingunt usqz ad tunicaz corneam nec cu applicatis ab ex^o
quia no pt dissolui nec consumi ppter eius duriciez Sed
media dicitur qn talis aqua no est nimis liquida neqz ni-
mis coagulata et pt curari cu acu corpe bene purgato
Et signu qp sit me^a est quadruplex unu e ex pte corpor
si sit coloris aerei vel saltem albi ut margarita na si sit
grossitiei gypsei vel viridis coloris vel nigri no^o subiciatur
acui Sm est qp si eger possit respicere diu claritatez solis vel
lucis 3m est signu si claudatur oculus inferius et fricetur
palpebra cu digito aliqn ad ptem dextram Aliqn ad sinis-
tram et frequenter et post aperiatur si aqua dilatetur et
postea redeat ad dispositionez suaz qua prius habebat signu est qp est
me^a et co subiciabiles acui Vel accipiat bij carpinatu et po-
natur in oculo et fortiter insuffletur et si aqua dilatatur
et postea redeat ad primu statum signu e qp e mediocritas

Anima si ess multu grossa no dilataretur. et si ess multu sub:
tilis no rediret ad primu statu Ultimu signu sit claudatur ocu-
lus sanus et si pupilla oculi infirmi appareat dilatati sig:
nu est quod sit in dispone mea Et causa est quia signu est quod
opticus no est opilatus quia spus vadit ab uno oculo ad
aliu oculu et io balistarii claudunt unu oculu | Cataracta
aliam | Determinat de catharacta primittendo signa principii
catharacte d. qu appz aliqui quod an se volant musce vel prua
corpa radiosa quod sit aliqu causa stomachi Aliqu ex proprio
nocumento oculi Et qu uenit a stomacho no est multu timend
nocumentu infirmi oculo sed qu est ex proprio vicio oculi valde
timend est hic em aqua pry exit Nota quare quqz appar
quod videat subtiles causa est dicta quia cum vapor exu-
ctu int tunicaz corneaz et humorez albugineu na illi vapo:
res induunt suaz similitudine in humore cristallino que ad:
modu res exponee ut visu fuit in capto de sotho a et i cone
illa virtu vapor in octuso oculo poss videri et io sz diversi:
tatez oculoz humoz et vapoz in quantitate et qualitate z co:
lore sba et grossi subtilitate appz homi quod sint res exto que
no sunt Sz quare cum stomachi acerebro causa quia asto
ascendunt vapores ad cerebru et illi vapores descendunt
primu opticu ad ipm oculu Aliqu a nocumento cebri quia a m
flegmatica vel melancolica eleuant vapores qui descendunt
ad nuos opticos Quare no est timend qu prouenit ex
nocumento stomachi causa e quia de facili remo mundifica:
to sto sine ueniat a mala materia sive malo humore cu materia
separata sit et no quieta Sz qu est acerebro tunc e timendu
quod est principiu catharacte cu materia sit quieta et isti vapo:
res multum retineant ibi et conuertant in aqua sicut vapo:
res eleuati a terra usque ad medium in terciam aeris condesant
et conuertuntur in nubem aquosam ita in proposito et illa aqua
exiens int humorez albugineu et cornee tunc dicitur catha:
racta licet sit morbus officialis secundum medicos | Het autem
passio | Ostendit qu est curabilis et qu no d qu e re-
cens et in principio tunc est magis curabilis Sz qu antiq non

curatur cum medicina nec cum incisione nec cum acu. ¶ Nota quare
si passio est in principio potest curari cum medicina cum est recens
ista aqua est subtilis et liquida ideo desiccari per medicinas
resolvitur et subtiliatur et recepte dicunt inscius et sunt
fortes valde. Sed quare quando est antiqua non potest curari cum acu.
Causa est quia per medicinas ratione sue grossiciei non potest re-
solvi nec consumi materia nec cum acu quia ratione grossiciei in-
figitur multum in oculis et ideo non potest removeri si quando est media
et sic dicta sunt quatuor signa cum quibus cognoscatur et cur
potest removeri. Quia propter ponit signa que proveniunt
ex vitio stomachi. Dicit quod doctrina diligenter est investiganda que
proveniunt a stomacho et que a cerebro ¶ nam que apparent ymaginationes
ambobus oculis tunc ex vitio stomachi et econtra. Si non appa-
reant ex vitio cerebri et que ymaginationes apparent in hora fasti-
dii et male digestionis plus alio tempore in hora famis et la-
boris pauciora apparent tunc est estimandum a stomacho esse et si du-
rant per duos menses credendum est in isto quod in pupilla non
apparet conturbatio. ¶ Nota quare apparent tales ymaginationes
utrique oculo. Causa est quia stomachus equaliter respicit
ambos et eodem modo vapores vadunt a stomacho ad unum
oculum sicut ad alium. Sed quare sunt ymaginationes plures in tempore
repletionis. Causa est quia tunc humores a stomacho descendunt ad
cerebrum. Sed in ieiunio et tempore famis non multum nisi sit in ma-
la aqua elevantur fumi a stomacho. Quando autem
ponit curam que cataracta provenit a nocumento stomachi.
Dicit quod iste apparentie et signa fuerunt aggregate tunc pillulas
cochias in potu da et si passio cum illis pillulis totaliter re-
moveatur tunc certum est quod provenit vitio stomachi et non cerebri.
¶ Nota quare valent pillule causa quia evacuant materiam
peccantem et loco istius auctores docent dare yeram pigram
quia magis appropriatur stomacho hoc intelligitur sine impro-
digestivo precedente ut dictum est prius tamen de debilitate visus
proveniente ex humore. Sed dicit ponit mentam et absinthium et illa que
stomachum respiciunt que a stomacho proveniunt a stomacho. Sed quare
quando removetur passio omnino non sunt dubium quod sunt a stomacho

Causa est quia si non remoueret totaliter tunc non a stomacho totaliter re-
mitteret proueniret solum ymo a cerebro et tunc non solum esset purgandus
stomachus sed etiam cerebri **Si autem in oculo** ponit signa
quod uenit ex vitio cerebri visio talium corporum dicens si apparent talia corpora
in oculo et omnibus horis estimandum est uicinum aque adesse
principium iam dubitatio esset ablata quia non est principium aque
sed stomachi. Nota causam quare non prouenit nocium a cerebro etc. Causa
est secundum situm materie peccantis in dextra parte capitis uel sinistra
et materia tanta posset esse in ambobus partibus capitis et apparet
visiones in ambobus oculis tunc equaliter in omni tempore causa reple-
tionis quando ieiunij quia materia semper est contracta dicens quod cum ob-
fuscatio est tunc est tenebrositas oculorum uel stomachi. Et quod de-
nouo tunc timendum est quod vapor si multum diuturna condensaretur
et fiet cataracta confirmatio id est dubitacio **Cum passio** etc.
ergo ponit curam cataracte et ondit a quibus est cauendum dicens quod si
hec passio circa sunt oculo prohibendum est infirmo ne cum ven-
tosis [illegible] ex collo minuet sanguinem neque ex brachio nec comedat pisces
nec omnia que [illegible] possent. Nota quare est cauendum ab
extractione sanguinis. Causa est quia illa cataracta venit de materia frigida et
de aquosa et per extractionem sanguinis in magis infrigidare non co-
petit flebotomia. Et quare non pisces causa est quia generant aquosum
sanguinem et sic augmentaret morbi materiam. Vnde uerum est quod in uno
casu conuenit sed quando est magis liquida et volumus quod ingrossetur
ut citius remoueatur et tunc ad ingrossandum comedunt pisces
et non alia que [illegible] ut [illegible] et olera et similia
Similiter carnes porcine non competunt sed magis competunt assata et
sicca etc. **Venter quoque** ponit curam prime [illegible] lauatiuas
dicens quod venter superius soluatur ex pillulis cochijs. Nota quare valet
Causa est quia ille pillule euacuant materiam fleumaticam a cerebro et
quamuis non materiam contractam quia non potest conuerti a cerebro cum ante-
dentem euacuat que potest conuerti in magnam et hec intelligit preceden-
ti simplici digestiuo et loco istius competunt pillule auree que
multum habent proprietatem purgandi oculos et dicit frequenter quia
magnitudine vomitu non debet dari una vice sed multis vicibus **Et
eger nutriatur** ponit curam per nutrimentum dicens quod eger nu-
triatur cum calefactiuis et desiccatiuis et bibat ydromel. Causa
est quia ista contraria sunt materie morbi quia frigida et humida est et ideo
calefacientia et desiccantia competunt. Et quare competit ydromel

et nō vinū quia vinū de se est vaporabile et est timēdū de so:
lutione matie et quia ista matiā augmentaret Sȝ quare dat ydro:
mel pauce ꝯmixtionis / magis valet in passionibȝ acutis / quia ydro:
mel multe ꝯmixtionis magis valet in passionibȝ acutis utȝ sᵒ regi:
minis acutorum Sȝ ydromel pauce ꝯmixtionis istam matiā fleumatica ab:
stergit mundificat et subtiliat ut supius dictū ē tractatus de cura ca:
taracti Et dicit Auicenna de cura cataracti quod multi in p̄ncipio cathàratte
sunt curati cū sola dieta uel cū abstinuerint se vino uel aliis
rebus multiplicantibȝ humores fleumaticos ita quod erant contenti so:
lū assatis **Et in oculo mittatur** ponit curā p collirium d:
quod stief de fellibus mittatur i oculo stief de fellibus quod prodest
aque incipientis et dilatatione pupille et eis qui post occasione
solis nō vident et tenebrositati visus que est ex humore Re fellis
gruis fellis sabaoth i cuiusdam piscis fellis yrci fellis anipitre
fellis aquile fellis perdicis ομ̄ sīccorum omnia aut plura sumantur
coque omnium istorum ʒ x istorum siccorum eufforbij cologn̄ serapini omn
an̄ ʒ j triti agitentur ex succo feniculi reponantur et postea
cū necesse fuerit in oculo mittantur Supius fecit mentionem de isto colli:
rio stief i cocistus pinus dissolutus in aliquo liquore Nota
causam ptis quare valet istud collirium Causa est quia fel s'm
serapionem hȝ v'tutem subtiliandi et mundificandi et ꝯsumendi
spaliter fel animaliū vincentium de rapina et volatilium et io quia mul:
tum intrat de fellibus io multum competit et cū hoc intrant alie
medicine fortes ut serapinum et eufforbium ꝛc quia sicut passio
est multum fortis Ita medicina dȝ esse multum fortis Nota 2ᵒ ut
pfectius videatur cura cataracte quod eius est duplex cura q
cū acu alia cū medicinis Cū acu fit in vere ut autumpno accī:
pitur acus rotundi capitis et pforetur cornea et ex pte la:
crimali ptis minoris volvendo et revolvendo istam acum fit ꝯcavi:
tas et illa ꝯcavitas et trāsit inter corneā et uveam inter pupil:
lam et quod acus modicum descendat sup illam aquam et extrahatur
in sinus dum est modicum tracta s'nō cum inquiete et postea ex:
hatur et ita fit quater postea ponat sup emplm de vitello
oui cū oleo ros et stet eger in loco obscuro septem diebȝ ocul
clausis Sȝ cū medicinis duplicit uel abintus uel abextra Si ab
intra spaliter sunt tria dicta in p̄ncipio de debilitate visus Que
aut applicantur Abextra spaliter sunt tria p̄mum pt ee tale Re

fellis accipitris balsami an ʒ ij elli al piperis al an ʒ j puld(er)a
pulv(er)izatur subtilit(er) mixta omnia cu(m) aqua raphani distillat(ur) et fiat
collirium Secundum est istud Recipe fellis yrci ʒ j Asse fetide subtiliter
pulv(er)izate ʒ j ponant(ur) in sacco lineo mundo et stringent(ur) fortit(er) usque du(m)
dissoluatur cui addatur balsami ʒ j fiat collirium Tertium est tale
Recipe salis armoniaci oppo(nac)i an ʒ j dissolua(n)tur in lacte ficuum fiat col-
lirium et valet multum in cataracta odorare maiorana Nota e expi-
mentum Ras in additionibus suis et valent etiam omnia collirria dicta i-
cura albug(inis) Et propter hoc Ras ponit infirmitates quia pro curan-
tur medicinis eisdem ut in obtalmia albug(inis) cataracta eadem e
medicina et cura Et ponit recepte quia materia quandoque e multa
quandoque pauca Collirium ad idem Recipe musti p(ar)t(es) viij piperis longi p(ar)t(es)
vi pulv(er)izatur subtilit(er) et cum liquore epat(is) yrcini fiat collirium sic
quod illud piper longum sit coctum in epate yrcino et istud valet ad illos
qui non vident post occasum solis

De hijs qui post occasum solis non vident

Circa rubricam nota quod in alijs auctoribus loco istius est
cap(itulum) de noctilupa i(d est) de illo remediando qui de nocte
nichil vident Nota quod aliqui sunt qui bene vident a longe et
male prope Alij e(contrari)o Alij sunt qui bene vident de die et male de noc-
te vel in crepusculo Alij sunt qui bene de nocte vident et male
de die et hoc est totum secundum diuersitatem spiritu(u)m visibilium in quantitate
qualitate et substantia In quantitate ut in multitudine et paucitate ut in
obscuritate et claritate In substantia ut in subtilitate et grossicie quia
si sunt visibiles sunt multi et grossi tunc res bene videntur
de longe et male prope Et causa est quia tales semper indigent
multo lumine et forti motu ut illi qui sunt grossi subtilientur et
hoc est quia res luminosa multum facit motum et ratione fortis mo-
tus et luminis subtiliant(ur) spiritus Sed quando spiritus sunt pauci et multum
subtiles tunc res bene vident de prope et male de longe sicut pri-
oculis clausis qui quando tales sunt non indigent multa subtiliatione
nec forti motu nec multo lumine Sed prope quia multum lumine est i re
que videtur a longe et tales spiritus non possunt regere ratione res a lo(n)-
ge posita non potest bene videri Sed quando sunt pauci et grossi tunc
res male vident(ur) de longe et de prope ut in senibus Et causa qua-
talis spiritus ratione paucitatis et grossiciei non potest sustinere multum
lumine nec etiam paucum Similit(er) neque paruum neque magnum motum
et ratione vi(tii) in qualescentibus ab egritudine longa quod habeant telam ante

oculum os et no pnt sustine lume et appetunt tenebras Sz qn sut
spus multi et clari subtilit pati tunc res bene pnt videri de pe
quia tales spus sunt subtiles et recipiunt q̈tuz motu et lumen
puu et magnu rone sue fortitudinis Sz qn contingit q spus st
multu subtiles et multu clari tunc res bene vident de nocte
et pe noctez et hoc bene vim est in aialibz que vident male de
die quia rone luis distrahunt spus et dispgunt et io debilitat
s de nocte ꝯdensant et fortificant et io melius vident d nocte
quam de die ut de catho bufone etc qui hnt talitatez claritatez
de se Sz qn spus st grossi tunc male vident de nocte et bene
de die Et causa est quia de nocte totalit obfuscant et de die
clarificant et io iuuat rone luis diei et io videt res de die et
et no in tenebris sicut contingit in corpe hmo hic autem
Cap loquitur de remediaoe illoꝝ qui male vident in crepusculo
q pueniunt ex grossitudine spuu vel huoꝝ ꝯtentu in oculo **Col-**
lyriu utile In isto capto docet remediare illos qui post occa-
sum solis nichil vident d q collirium faciend in passione que
nocticulpa vocatur utile consistit epar capini fundere z po
nere sup unam sectioz longi piperis et cooprire ipm cu alia de
sectione ita q pip sit in meo ipaꝝ giuttaꝝ Dein pona z furno
et dimittat ibi ita tame q no exiccetur quo facto pip longu
qd in medio eoꝝ erat accipiatur et bene teratur cu mo^to
musto Dein ex liquore qui expressus fuit de epate assato as-
pgatur et siccetur et in oculis spargatur Nota q Sz si sit q
sit epar sep ptes et piperis longi Nota quare piperis long etc
Causa est quia pip hz virtutez subtiliatiua cu sit calidu in 3o g-
du io remediat qn pueniunt ex grossitudine huoꝝ z spuu et
cu hoc subtiliare multu io valet Et specialit id q sit de epate
yrcino iuuat quia ex ꝓprietate sua hz subtiliare virtute quia
omes actores dicut q epar yrci quocuq mo sumat vel comestu
vel suffumigatu valz in debilitate visus puenient ex grossitudine
huoꝝ et spuu licet ad hoc iuuat mustus quia virtutez hz subti-
liandi et confortandi et p hoc intelligas similia dicta in capto
de debilitate visus prouenient ex huoꝝ **Aliud fel capini**
Ponit aliud collirium d q fel capino sup yrcinu cu melle mix-
tu in cornua i in vase supra igne mittatur Dein radices i res
radiosa in eo intincta oculo in mittatur Causa quare fel yrci-
ni // causa dicta est preseruatione quia ome fel hz virtutez sub-

tikandi ppter eo quia iste morbus provenit ex grossis spiritu et huo:
nu3 ut dcm est io valet istud collirium illi nutus i. infusus Et
autem ponit aliud collirium et est sitiu3 mca de catharacto
d. q dehoc magis valet sties de fellibus modulo si mittatur.

Si hec non sufficiant ponit curam qu ista no sufficiunt d.
si hec no sufficiant tunc soluatur venter et fan de duabus cepha
lice et ex fronte minuatur et regimine subtiliet Nota quare
Causa est quia signu est q in tali pag.oe no solu est peccatu in
materia giunta modulo ymo et in materia antecedente quia signu
est q est magna repletio in corpore uel in mebro que impedit
curam inpropo q materia giunta soluatur materia ants redit et ideo
bonu est lavetur venter cu pillis cothijs ptere sirupo digestio
et fiat prius flobotomia de cephalica adremouend prius repletione3
et postea de fronte et de venis angulorum oculorum et d3 subtiliari
regimine3 in quantitate ita q paru comedat ut superfluitat pabsti:
nentiam consumat et in qualitate ponit quia ex illo cibo generent
huores subtiles quia maxime causantur agrossitudine humorum
Et attendo q illud nutrimentu h3 subtiliare ut ysopus et maiora
na potio ita q cibus accipiendus heat subtiliare no solu in:
qualitate passiua ymo etia3 actiua Nota q dicat Ras in addi:
tionibus suis q hec passio fit sepius in oculis magnis et hoc
pp ter humitate3 in eis io omnis medicina calefaciens et subtili:
ans confert Alia autem passio est huic qria et notat hoc
et est cu aliquis pars h3 lumine vid3 et cu nictat no videt et
huic confert infrigidari et ingrossari

De copilacione pupille Circa rubricam no q in:
pupilla i. in foramine tunice vuee est duplex nocumtum
vnu est dilatatio pupille Aliud est constrictio et dila:
tatio pupille dr quedam nalis et alia accitalis Dilatatio
nalis est illa que est a principio creationis et in talis oculis glauci
semp est aliquod malu Causa est quia in talibus oculis est
virtus dispsa et spus dilatant ppter dilatatione pupille et virtus
dispsa efficit debilior si ipa vnita ut dicit Io hebemesue
primo suorum vtium Dilatatio pupille accitalis est duplex quedam
causatur ca extrinseca sicud ex percussione et casu et Alia ca
intrinseca et hoc duplicit Vno rone multitudinis huorum Albug ut
modulo i flauco dilatatur cornea et claifita tunica vuea rone

multitudinis spus Alio mo pt causari ex humoribus aquosis fluentibus
relaxantibus tunicam uueam ut in paralisi ibi enim est relaxacio me-
bri siue cum apatē uel sine apatē 3o est a fumis malis cau-
corrugantibus tunicam uueam in una pte eius et no in toto et
ita attrahit illa ps et io appz illud forame ut qn ps cor-
rugie corrugatur trahit illam ptem no corrugatam ita i tu-
nica uuea rone densitatis in una pte ipius tunc illa ps cor-
rugata trahit ad se aliam Alio mo pt causari dilatacio ac-
cidentalis a causa intrinseca et tunc forame appz melius
quia trahit aliam ptem tunice hic Vaf declarat de dilata-
cione pupille accidentali quia dilatacio pupille naturalis
nullo modo est curabilis Eodem mo constrictio pupille e duplex
naturalis et est semp bona causa est quia millies oculorum virtus
est unita et spus no sunt dispsi et virtus unita fortior uni-
ta fortior est se ipa dispsa Constrictio accidentalis est duplex
quedam causatur ab inanicione quedam ex repletione Con-
strictio ex inanicione fit qn tunica uuea est diuisa in aliis
ptibus eius et tunc ptes ad se inuicem trahunt causa fe-
rencia ipsius centri Sz constrictio ex repletione ut ex humo-
re grosso posito inter tunicam corneam et uueam imminente
tunicam uueam ad intus et io no appz forame hic Vaf deter-
minat de dilatacione pupille et no constrictione quia est eadem
cura constrictionis et dilatacionis qn sunt accidentales no
qn sunt ab humore **Cum pupilla** docet remoue dilata-
cionem pupille ostendens primo qn dilatacio est incurabilis
d cum pupilla i forame quod est in nigredine oculi adeo dila-
tari videtur ut undique attingat ad albedinem i tunicam co-
niunctiuam et fuit hoc ppter vehementem dolorem cephalice
cura adhibenda est fiducia quasi dicat q sit incurabilis
Nota causa est qn est ex repletione causatur ex fumis malis
facientibus dolorem rone cuius distrahit tunc cornea tunica
que corrugatur et excitatur et ps eius que corrugata e
trahit ad se aliam ptem no corrugatam ut in spasmo ps in-
firma trahit ad se ptem sanam Similiter in proposito quia tunc
forame illius uuee corrugatur et quia excitudo causata ex in-
anicione in uno membro est ymo in toto corpore et medicamina
superuenientia ad illud membrum hn no prout Io no e habenda fidu-
cia eius cure cephalice i dolor capitis accidentalis et

Sed si in pupilla Ostendit qui est curabilis ponens curam per medicinas lavativas d. si fiunt pura dilatatio tunc assidua solu⁹ ventris cum pillulis cochijs. Nota causam quia dilatatio ista pura provenit ex humoribus relaxantibus tunicam uveam et quia pille cochie evacuant fleu faciens istam dilatationem etc. Et hoc est intelligendum precedente sirupo digestivo et pustas pill intellexit sibi similes s. aureas etc. **Et caet** ponit curam per collirium et sief de fellibus modicum mittatur recepta posita est supra. Causa quia hoc pass⁹ provenit ex humoribus fleumatic et fella hunt virtutem expurgandi et per hoc intelligit sibi similia ut posita sunt supra in capitulo de debilitate visus ex humore

Et si in pupilla ponit curam qui causat expertussione d. quod si pupilla post passione potest desiccari tunc non est timendum quia curabitur fiat ita emplastrum ex farina fabarum et carne et misce cum vino et aqua. Nota quod dictum Ras. sed vero magis repercussivum quod illud emplastrum competit in processu. Sed in principio passionis debet poni emplastrum magis repercussivum et potest esse tale. Recipe farine fabarum farine or. ʒ. j. olei ros. ʒ. ß. vitellum ovi bene agitati misce cum succo cicutine et fiat q. s. et fiat emplastrum mediocriter liquidum et emplastrum Ras. est multum resolutivum et abstersivum et mundificativum

De fistula in angulis lacrimalibus Circa rubricam nota quod fistula diffinitur sic fistula est ulcus sordidum concavum strictum extrius amplum intrius cum callositate in fundo et per hoc differt ab alio ulcere oculorum quia in aliis ulceribus quamvis sit sordicies non tamen est callositas in fundo. Sed in pupilla sepe que adheret in fundo prohibet generationem carnis et consolidationem et ideo illud foramen numquam potest curari et ideo non possumus fistulam curare per generationem carnis nisi fistula sit mortificata et illa pellis sit totaliter remota. 2o nota quod fistula potest esse morbus per se et potest esse accidens morbi. Morbus per se qui causatur ex humoribus fluxis male qualitatis ad angulum domesticum lacrimalem versus nasum ratione latitudinis viarum quia cum humores fluxi sunt malam qualitatem corrodunt carnem ipsius lacrimalis et generant sordiciem et potest esse fistula qui callositas in fundo sine morbo precedente. Vel potest esse accidens morbi qui sequitur apta in angulo lacrimali qui

qu apta no pfecto mudificatur· et tunc remanꝫ humitates male
qualitatis corrodentes et corrumpentes seu generantes fistulam
in lacrimali quocumqꝫ mo curatur· eadem est cura ut statim ap-
parebit **Cum autem angulus** Sequitur de fistula
in angulis lacrimalibus et primo ponit signa secundo curam d. qu
angulus lacrimalis resudat i· de eo exit aliquod humidum
et qu generatur sanies et virus ex eo egreditur fistulam pati
intellige Causa est quia signum est q intrius est mala sani-
es corrodens carnem lacrimalem et hoc est ca fistule et non
apparet exterius nisi mo cum foramine et qu generat exit multa sa-
nies tunc est signum q est fistula **Que curam** ponit
curam cum ferro excusando se d. q fistula ista cura cum cautio
et de tali determinare pertinet ad aliud librum fistula curatur cum caute-
rio duobus modis uno mo cura vera· alio mo palliativa ul
blanditiva Cura blanditiva est solum solidare foramen ul-
ceris ut faciunt cirurgici et videtur q sit curata· et tunc remanet
intus sanies et durat per tempus et iterum aperitur propter saniem
intus existentem· et illud fit per desiccativa et constringentia.
Sed ad curam veram requiruntur quatuor primo ulceris amplio
quia sicut prius dictum est in superficie est strictum et in fundo
amplum et ideo vz ut ampliettur· totaliter ut videat pars q
est intus et partes superficiei sint ample et aliquando fit id cum
radice genciane uel medulla sambuci que q ponitur
in foramine et tunc ampliat 2o requiritur mortificatio
fistule· s· q callositas que e in fistula totaliter mortificet
quia sine remotione illius callositatis curari non potest et hec
mollificatio mortificatio potest fieri cum cauterio actuali uel cum
medicina causativa s· q hoc fiat ferro candens quod consumit
totam illam callositatem uel cum medicina consumente et huius ta-
les sint in minore cum sint quatuor approximate ab actoribus
Una est ista et e expertum ame Recipe arsenici rub. atrimenti
cantaridas absque capitibus et aliis talibus Sive alius salis ar-
moniaci subtilius pulveres ana ℥ i· i al ℥ i· Incorporentur cum
urina pueri virginis et desiccentur adumbram et modicum po-
natur in fistula quolibet mane et primo dz locus mundificari
Secunda est ista Recipe foliorum ruthe agrimonie celidonie ana
℥ ß· conquassentur et bulliant in ℔ ß aque ardentis usque

redeat ad quart .j. coletur et colatura reseruetur et due uel tres
gutte pont pone in fistula quolibet die de mane quousque fiat mortifi:
catio ¶ Tertium est est ista et est experimentum Gordonij ℞ . ʒʒ al
ʒ . iij viride eris ʒ . j . aloes ʒ . ij puluerisentur subtiliter et bulliant
in aceto in quo sit dissoluta mellis ℥ . ß . usquequo ueniat ad spissi
tudinem vngenti et ponatur in fistula tenta in illo vngento et
ponatur in fistula ¶ Quarta est . radix . elli al . et eam addo in
predictis et est medicina que ponitur in addicione Ras ¶ Mundificatio
fistule ab humore malo qualitatis prohibentes consolidacionem patet si
duobus modis primo fit cum ydromelle facto ex aqua ruthe et melle
ros coloto ¶ 2º cum vino stiptico calido et si non inueniatur stipticum
quod bulliatur in eo ros et est bonum mundificatiuum et si sentietur
ardor ex cauterizacione distilletur albumine oui fortiter agitatum in
fistula ¶ Consolidatio et carnis regeneratio patet si cum aliis duobus
primum est ℞ . aloes olibani sarcocolle nutrite in aqua feniculi sub
tiliter puluerisatis ana ʒ . ij ol . ros ℥ j ij in aliis ʒ . ij cere q . s . fiat vnguentum
Secundum est [i al potus] puluis radicis yreos multum eum laudat cum auri m(agistr)o ca.
Et Gordonius ponit alium potum qui curat dictam fistulam in quo
cumque loco sit ℞ folior(um) agrimonie folior(um) oliue sitatorum cerrat po:
licaria ana m . ij conquassentur et bulliant in e(o)r(um) lb . viij al . usque
redeat ad lb . iij coletur et colatura reseruetur et accipiat vnum
globellum quolibet mane uel men(sura) globellum ~~Ros tamen~~
ponit curam pro colliria et primo ponit mo(dum) administrandi h(oc) ex
cusat se d . non inuenimus medicamine quod si fuit appo(situm) facit
apparere fistulam curatam et sana per multos meses et est istud
℞ aloes thuris sarcocolle san . dra . balaustie antimonij aluis
onij partes equales s . ana ʒ . j . flor(is) eris quantum est s(e)c(und)a pars vnius fiat
sief ex eis et fistula crematur ut sanies tota egrediatur
Deinde lateat infirmus supra latus in quo non est fistula et de
predicto sief aliquid in aqua dissoluatur de qua in angulo lat:
ris proiectis vnius gutte et altius quo facto eger per tres ho:
ras sic lateat in sequenti die iterum fistula comprimatur ut prius et
deinde si per vnam ebdomedam et tam diu donec a fistula egrediatur
quod permittit san ¶ Et tunc excusat se quod satis dictum est de cura
oculorum quantum ad presens quia multa alia posita sunt in locis

vbi determinat de curatione. Nota quare vz Causa est quia illud col
lirium habet duas proprietates scilicet virtutem consumendi quia ibi est flos eris
et alia Similiter sunt ibi consolidantia et regenerativa carnem
Sed tamen non est vera cura ex eo quod locus intersectus et non est mun
dificatus verum est quod illud collirium habet virtutem consumendi et resol
uendi et carnem regenerandi equales 3 ii Nota emplastrum de quo
dicit G quod in fistula mirabiliter operatur Recipe aceti de vino forcissimo
et clarissimo olei vetustissimi quod invenire poterit amborum ana lb ii
et semis litargiri pulverizati et cribellati ut alcool lb i coquatur integre
donec nigrum et relucens fiat Deinde ex eo fiant tente et dimit
tatur dicit enim quod hoc emplastrum vehementer sine mordicatione
desiccat et conglutinat plagas recentes dum sunt sanguinolente

De dolore aurium

Circa rubricam nota quod duplex
est causa doloris aurium sicud aliorum membrorum scilicet mala complexio
et solucio continuitatis Mala complexio est duplex quedam sine materia
quedam cum materia sine materia ut calida vel frigida ut dolor causatus a vento ca
lido vel frigido et sic de aliis rebus frigidis infusis vel extrinsecis calidis et frigidis
Mala complexio cum materia potest esse cum apostemate vel sine apostemate sicut in capitulo
apparebit et potest fieri ex quolibet humore scilicet ex flegmate sanguine colera vel melancolia
Unde notandum est quod dolor causatus ex colera est maior quam causatus ex
sanguine et maior ex sanguine ex quam flegmate et maior ex flegmate quam ex
melancolia Alter est dolor causatus ex solucione continuitatis et est duplex quedam
est qui causatur ex vento extendente utputa in tinnitu et sonitu Alia
est qui causatur ex malo humore corrodente et incidente solucionem
continuitatis ut in ulcere aurium Et Rasis in isto capitulo determinat de ulcere aurium
causato ex ventositate et a mala complexione cum apostemate vel sine Cristi
dolores plures contingunt dolor causatus a mala complexione sine materia
curatur eodem modo sicut a mala complexione cum materia nisi quod ibi non competit
evacuacio ut superius declaravi Alius etiam est dolor aurium causatus a
solucione continuitatis scilicet a causa extrinseca 2o nota quod triplex est actio lesa au
rium scilicet auditio diminuta corrupta et ablata auditio diminuta est qua percipitur
res eodem modo que est diminute tamen ut si auditur sonus
tamen non bene percipitur et dicitur semisurdus et dicitur a Rasis in medio
capituli surdaster Sed auditio ablata est qua nullus sonus percipitur
et vocatur surditas Sed auditio corrupta est duplex quedam est
qua corrumpitur dispositio bona membri ut scilicet auris ut qua corrum
pitur bona complexio et debita divino et de tali dolore determinat

hic Ras. Alia est corrupta in qua apprehenditur obiectum. Aliud quod
sit ut si apprehendatur sonus ubi non est et deciat in sequenti ca°
de sonitu et tinitu aurium dum credunt quod sonus sit et non est.
Alia est actio corrupta in qua corrumpitur debita proportio et ad
obiectum ut in sono terribili ut in tonitruo tonitruo et de tali non
loquitur hic Ras quia talis actio corrupta facile remediatur ca
cessante. **Cum dolore** determinat de passionibus aurium dicens si cum
dolore qui sit in aure sit inflatio inflatiue et pulsatio sanguinis ex ce
phalica est incidendus. Nota tamen partis quia ista sunt signa quod tal
dolor sit a sanguine uel colera quia sicut ardor demonstrat sanguinem uel coleram ita
pulsatio significat multitudinem sanguinis quia fit ebullitio sanguinis in
venis et arteriis et quando est dominium sanguinis cum aliis humoribus competit
flobotomia de cephalica quia in mediatus cuat qua alia vena et
intelligit de parte in qua est dolor. **Oleum ros.** ponit curam per
iniectiones dicens quod oleum ros. et oleum de salicibus s. floribus eius cum ace
to modico [illegible] inmittendum est lac quod cum egreditur de mamilla
multotiens distillandum est in aure. Nota primo quod ad iniectionem que
fit in aure sex conditiones requiruntur et aduerte quod periculosum
esset alias. Prima est quod illud quod inmittitur in aure non sit ca[lidum] in
frigidum sed sit tepidum. Non sit frigidum quia auris est membrum neruosum quia
tunc induceret nocumentum quia frigidum inimicum est neruis. Nec debet esse
calidum quia quia calidum habet resoluere aerem inclusum et consumere in ipsa
aure qui est generans sibi quia ratione illius percipitur sonus. 2° re
quiritur quod illud quod inmittitur sit in parua quantitate quia alias time
dum esset quod aliquid remaneret et putrescet. 3° quod stet modicum tempore
quia non debet morari ultra tres horas et est glosa Gordoni propter
quod antequam debet expelli dicetur infra. 4a conditio est quod antequam
iniciatur [illegible] quod alia expellatur si contingat quia times
esset quod prima corrumperetur. 5a conditio quod quando aliquid mittitur
in aure pa[tiens] lateat supra partem sanam ut melius vadat ad lo
cum ad quam debet ire. 6a est quod antequam iniciatur corpus sit bene
mundificatum et ideo multum fugio iniectionem quia quandoque non bene
expellitur quia locus est tortuosus et licet sit idem cum emplastris
et suffumigationibus quandoque cum est error. Nota quare iniectiones
est causa est quia illud oleum habet remouere malam qualitatem materie
ut co. et cum hoc habet sedare dolorem. Ponit modicum aceti ut virtus
aceti penetret ad loca et debet poni quarta pars aceti ut supra

est visum Aliqui ponit octavam partem Quia elat mulieris competit quia in sua frigiditate mundificat et dolorem sedat pista intelligit silia et sunt duo que mundificant dolorem f. in cetto album ovi bene agitati Similiter oleum violaceum cum modico camphore **Venter est** ponit curam per medicinam laxativam dicens quod venter debet laxari cum mirabolanis citrinis et scamonea et aloe dissolutis et debet fieri isto modo ut mirabolanorum pulvis Recipe mirabolanorum citrinorum ℥ xx et in duabus lb aque coquantur donet ad duas tertias unius lb redeant et coletur Post hoc fiunt aloes ℥ ij scamonee scrupulos ℥ viij agregantur cum rob de citoniis et fiant ex eis pille que per duas horas ante decoctionem sumantur deinde bibatur decoctio rob idest succus spissatus per decoctionem Circa quod nota quod in dolore auris proveniente ex materia calida qui est intensius dolor non competit expectare digestionem quia materia est furiosa ratione caloris et ratione doloris et ideo statim debet dari medicina laxativa fortis ut medicina Rasis Item medicina posita supra materia de cura doloris capitis provenientis a materia calida quia Rasis non ponit divertiva neque correctiva et redeat f decoctio ad ℥ viij **Si dolor non** ponit curam doloris auris qui est in ultimata malitia dicens quod si dolor non quievit parum opii in oleo rosarum dissoluti in aure mittatur Nota quare istud ultimo est quia non solum valet ad remittendum vel removendum malam qualitatem facientem dolorem ymo etiam movet sensum membri supersaciendo ideo valet duobus modis ut dictum est supra unum est quod periculosum est ideo non debet administrari nisi in casu desperato;

Et si pulsacio ponit curam doloris auris provenientis ab apostemate calida dicens quod si pulsacio redierit et tribus diebus pulsaverit sive duravit oleum zisaminum in quo anatis vel galline adeps fuit dissolutus in aure sepe mittatur ibi namque est pustula que maturatione indiget Nota quod maturativum apostematis auris debet a maturativis apostematum aliorum membrorum in duobus primo in receptione seu repercussivis quia in apostemate aliorum membrorum competunt in principio repercussiva sed in apostemate aurium non quia illa materia rediret ad cerebrum et causaret mortem Similiter nec ponit in emunctoriis retro aures ymo emplastra attractiva ab extra Secundo quia maturativa aliorum membrorum debet esse calida et humida ut dicit Avicenna quinto colliget capitulo de maturativis apostematum In apostemate autem auris non sit ymo partem aliquam siccam

quia aur est mebru situ io d3 aliq ad consuaez prius ymois
ut dicit G 7o de ingenio sanitatis ubi improbat illu me[dicum]
qui fuit vocatus ad regem et ponebat ca et humida i apate
aur et increpat eu quia no ponebat sica Nota so q ca
pt est quia pulsacio fit ex aggacone sanei quia fit ebul-
licio in matia et quia ista cu oleo ros sunt maturativa ideo
competit talis in iecto in apate auriu et p illud intelligit sicca
et illud fit siue ab intius siue ab ex applicetur Re farine sub-
tilis frumenti quart s mustillag se fenugra mustillag se-
lini ana ʒ s pinguedinis anguille du assatur ʒ ij litargiri
terrise olibani pulto ana v et s olei zisami ʒ ij misce oia
et fiat emplm mediocriter liquidu Et si apa sit de materia
fra ponatur plus de mustillaginibus et loco pinguedinis
anguille ponat axugia anat vel vultur flegmon i apa
calidi **Cum apostema calidum** ponit aliud signum qn sa-
nies est collecta d cu dolor quieuit putredo ia collecta est
10z post subito expirato de aere ingreditur Causa pt est
quia sanie gnata remota e qualit matie que era causa
dolor et io gnata sanie cessabit dolor ni illu amphorim
circa gnatez saniei **Cum autem dolor** ponit cura do-
puemente amatia fra pimo p in iectiones d cu aut dolor
in aure fuit post fastidiosaz fastiditatez aut post ventos
fros oleu in quo rutha aut cepe coct fuerint in aure dis-
tilletur Nota q olla impleatur oleo ruthe et ponat rutha
supra cineres calidos et aliu mittatur in aure No quare
illud oleu valet Causa est quia multu est calm resolutiu
et consuptiu et inudisitatm matie et intelligo corpe prius
purgato et euacuato cu meis dictis supra in ca o de dolo-
re capit Et p ista cas intelligit similia Et m alia sunt
tria in expta pmu est succus ligni fraxini qn ponitur
supra ignez et dissoluat liquor et isto reseruat in aliquo
vase et ponunt due vel tres gutte in aurez in dolore calo
ani fra Secundu est et est experimentu auic succus ruthe
cu mo to mellis et castorei Terciu est experimentu ho habe
oleu coloquintade s q oleu bene bulliat cu colloqu et illud
oleu distilletur et est mirabile **Et si hoc** ponit aliud
remediu d et si hoc no sufficiant oleu in quo turbith

cocta sint distilletur Causa est quia turbith non solum valet
contra materiam flegmaticam consumendo ymo etiam euacuando et ideo magis
valet quam primum quia primum habet virtutem resoluendi et consumendi
tantum **Aut oleum** ponit aliud remedium dicens Aut oleum yreos
uel de lilio sumatur et cuique ex eis misceatur euforbij recentis
ʒ i castorei ʒ i Causa est quia habet virtutem consumendi confortandi
resoluendi quia sunt calida in iiij^o primum i de yreos uel de
lilio eo scilicet oleo **Sed si hec** ponit curam per medicinas et per bal-
neum et potum vini dicens quod si hec passio non sufficient venter expellit
cathartis soluatur in suis balneum ingrediatur usque sudet vinum
quoque vetus et forte ei tribuat Causa est quia postquam
non sufficiunt illa vi quod non solum purgat in gutta ymo in-
ans in cerebro precedente siruppo digestiuo dicto supra Sed que
est causa quare post euacuationes debet administrari balneum Causa est
quia ad resoluendum residuum materie Quare potacio vini quia
habet confortare et debet administrari in parua quantitate ut non generet
multos vapores **Si autem cum dolore** ponit curam
per epythimata dicens si autem cum dolore aurium sint sonitus uel
tinnitus atque ventositas panis calidus siue milium in sacculum ca-
lida multociens supponatur Causa est quia ista sunt resol-
uere istam ventositatem milium habet resoluere sine attractione
et per illud intelligit sibi similia sicut experimentum gordonij scilicet
sacculus de bethonica sicca Vel valet sacculus de cimino uel cimi-
no et sic sunt consumere et cacimare ventositatem ut faciunt
vetule Verum est quod est dubium nisi corpus sit bene mundifica-
tum Et ideo timinum plus attrahit a cerebro ad aures quam dis-
soluit nisi corpus sit mundificatum Valet et milium correctum
ut humiditas que ibi est consumatur et caliditas parte cepa in ci-
neribus in cauis appone oleum sit apprimatum scilicet costinum zisaminum
canabinum talia cum cepa posito in panno canato et tali oleo re-
pleta et in cineribus bene cocta cum in panno cum stupa madefacta
mirabiliter valet ad remouendum dolorem aurium prouenientem a causa
frigida uel ventositate **Auris quoque** ponit curam per suffu-
gationem dicens auris quoque super vaporem aque in qua sit cocti
nienta castorei et satados arabica et sansucus teneatur Causa
est quia ista suffumigatio multum habet resoluere ventositatem

Castoreo quoque ponit curam pro iectione de castoreo quoque et euforbio in oleo sambucino dissoluto quorum unum quodque quatuor grana ponderat auri fiat in missio. Causa est quia ista duo multum resoluunt ventositatem et alia etiam predicta que in predicto casu competant ut oleum scorpionum ;- ;-

De sanie in ulcere auris. Circa rubricam nota quod triplex est sanies auris. Prima est morbi preteriti ut apostematis cuius ruptura sanies remanet in aure et per omnes ulcus. Secunda est superfluitas descendens a cerebro ad partem aurem que non potest a calore naturali digeri et conuerti in saniem. Tertia causa est debilitas virtutis id est nutritiuo digerere non potentis nec conuertere nutrimentum in suam naturam et tunc remanet ibi aliquid superfluum et conuertitur in saniem. **Cum pus** hoc est aliud capitulum in quo ponit curam ulceris et saniei auris et primo per mundificatiua dicens cum pus ab aure egreditur ydromel tepidum multotiens uno die auris distillandum est ydromel scilicet parte commixtionis. Nota quod auris potest mundari a sanie duobus modis. Uno modo per ea que applicantur ab extra. Alio modo cum illis que ab intra. Ab extra cum emplastro attractiuo forti cuius receptio potest esse talis Recipe galbani ℥ ij armoniaci tebentine recipe ana ʒ s serapini ʒ ij succi tepe ʒ j et s mirre castorei ana ʒ j puluerisanda pulueritur misce omnia ad modum emplastri malaxando cum oleo laurino. Alio modo cum illis que applicantur ab intra unum est ydromel quod ponit textus cum panis mundis sed melius est emplastrum. Secundum est vinum calidum et fit commixtum cum vino calido. Tertium est oximel cum materia est multa frigida. Quartum est succus foliorum oliue cum melle et expresso expressum cum auris et dicit quod est ultimum in sanie auris. Quintum est vinum decoctionis bethonice. Ultimum est cum aqua piscium salitorum vel oliuarum salitarum. **Deinde tamen** ponit curam per consolidatiua dicens hoc medicamen optime facit ad hoc et est auri immittendum Recipe sarcocolle aloes sanguinis draconis thuris squame ferri simul cum eo in aceto dissoluatur et in aure dimittatur et lithargirum melle illinitum in predicte immergatur et sic immittatur. Prima itaque ex his omnibus medicine et ydromelle mediocris

donec sanus fiat. Nota primo tamen partis quia h[oc] medicina est
primo consumptiua materie quia aliquid remansit ibi. Similiter
est postea unitiua et consolidatiua propter san[guis] draco[nis] olibanu[m]
et squama[m] ferri ita q[uod] incorporetur cu[m] mo[dic]o mellis recenti et
tenta ponitur ibi et ponatur intra. 2o q[uia] sanies et ulcus
quandoque proueniunt a m[ateri]a ca[lida] aliquando a fri[gida]. Si a ca[lida] competit tale con-
solidatiuum et consumptiuum saniei. Recipe squame ferri frixi in sartagine ex-
tincte quinquies in aceto et aceti in nouando ℥ ij oli[ei] ros[arum] quart[am]
℥ cere q[uantum] s[ufficit] fiat unguentum et tenta in eo infusa auri i[m]mit-
tatur et bulliat in oleo ros[arum] et mo[dic]o aceti et decolatura in-
iciatur in aure due gutte aut tres et si prouenit a materia
fri[gida] competit tale consolidatiuum Recipe mirre ℥ ij castorei aloes an[a]
℥ ß olei laurini quart[am] ß aceti ℥ ß cere q[uantum] s[ufficit] fiat unguentum
Si aut[em] sit fistula facta in aure in[ic]iatur fel taurinum cum urina
pueri uirginis uel uino decoctionis olibani i[d est] al[oes] ell[eborum] al[bi] multu[m]
enim ualet in passionibus auris uel ea que dicta sunt in fistula
oculi. Vel istud experimentum auris. Recipe uini rufi ℥ ij mellis
℥ ß pul[ueris] ell[ebori] al[bi] ℥ j et ß misceant[ur] et tenta impeditis i[n]fu-
sa in aure mittatur et sup[er] equaliter ℥ j ; ;

De tinnitu et sonitu auris. Circa rubricam
nota q[uod] instrumentum auditus est duplex quod dam est
mandans ut neruus descendens a cerebro ad aures
qui defert sp[iritu]m a[n]i[m]alem. Aliud est recipiens ut cartilago cum
aere sibi connaturali existente in ea. Secundo no[tandum] q[uod] duplex est
causa sonitus auris. quedam extrinseca ut uentus mouens
aerem connaturalem aure ingrediens ex cuius motu causatur
sonus. Alia est causa intrinseca et est duplex una est acuitas
sp[irit]us que causat ex acuitate et claritate spirituum et magis
uiget precipue in ieiunio. Alia causa est uentositas que
causatur a materia existente in cerebro que frangit aerem connatu-
ralem auris et ex eius fractione causatur sonus et hoc est ut
plurimum. Et fortasse quandoque. In isto capitulo determinat
de sonitu q[ui] fortasse quandoque contingit ex subtilitate et claritate
te ipsius sp[iritu]s auditus. Cuius signum est q[uod] in tempore famis au-
getur et in hora ebrietatis et saturitatis diminuitur que propter hoc
no[n] indiget cura nisi ut a superfluitate abstineat. Causa e[st]

quia quoque spiritus est minus acutus et sit quia pura frauto sive
motus percipitur et melius in ieiunio quia tunc non impeditur
a vaporibus et tunc indiget cura quia tunc non causatur
ex egritudine sed ex forme spiritus d. Tunc enim opio
ponit curam que provenit ex subtilitate spiritus d. Tunc enim de
opio dissoluto in oleo mittendo est que duo genera or ponderant
Causa istorum est quia illud opium ingrossat spiritus et removet
spiritus stupefaciendo sed est periculosum sed accipiant genera primi et
castorei ut dicit auic. et misceatur cum aceto de quo ponit
in aure Si cum autem grauedine ponit curam que
provenit ex ventositate d. Si autem cum grauedine capitis vel
auditus Affuit oleum de serapham oleum de amigdalis amaris
et oleum rosarum in quo castoreum fuit resolutum sunt in mittenda.
Nota quare valet Causa est quia olea consumunt ventosita-
tem sicut oleum ra de raphano et oleum costinum vel oleum
de castoreo aqua eius distillata mirabiliter valet et oleum scor-
pionis et oleum costinum vel oleum de castoreo et omnia olea
dicta in capitulo de dolore aurium cata ex in supra Aures
quoque ponit curam per suffumigationes d. aures quoque
supra vapore aque in qua sit sansucus sticados cicabum ab-
sinthium metastrum origanum cocta ponenda sunt Causa est quia
ista consumunt ventositatem et valet suffumigatio bethonice que
Gordonius habet cordialem et ex foliis lauri Et Gordonius dicit
quod bethonica est in magno gradu et valet contra omnem medicinam
sue exhibitionis s. si folia comedantur de mane vel quod bulliat
in vino et recipiatur fumus vel quod succus eius colatus tepidus
auribus mittatur Si autem tinnitus fuit potest scilicet quod betho-te
addatur absinthium Venter multotiens ponit
curam per medicinam laxativam et nutrientia ex pillulis cochiis multotiens
venter est soluendus et cibaria sunt diminuenda et
vinum est dimittendum Nota quare valet causa est quia pillule co-
chie euacuant materiam ex qua causatur ventositas fleumatica et
non oportet dare multum vinum quia est vaporosum et ergo dissolvit ma-
teriam Item apium ponit curam per siccum cenam
sententia est clara et patet in textu Causa est quia valet apium

qualitatib; et acuta spe et plus est operatiu auri q alti melro

De gravedine auditus Circa rubricam no q duo est surditas quedam naturalis et est duplex quedam causatur expletione organi i mala qone aur vel solutione qa est curabilis alia causat ab opilatione causata ex superfluitatibus que veniunt a principio generationis ad aurem et talis est curabilis alia accidentalis et illa e duplex qdam recedens an duos annos et est curabilis alia est antiqua post duos annos et est incurabilis Nota duo sunt q sunt gravitas auditus generalit ad aurem diminutam et oblatam quia inutraque sunt eedem cause tn sunt fortiores ablata Cum in auditu hoc est capitulum inquo debat de gravedine et dividit in d primo ponit curam qn venit ex sordicie aur d cu in auditu contingit gravitas considerand est an sit ibi sordities que vocatur cera que fit in aure que si i vetera vult mudetur aut cu medicinis quas diximus aut cu curamanus Circa q no q sordicies vel est in parua quantitate vel i multa Si sit in parua et sit in superficie aur tunc pt removi cu manu vel alio instrumento Si sit multa et intrinsecus dz removi cu medicina solutiua colere et cu medicina applicata ab exo i medicina mundificatiua et cu ydromelle et sic intelligit Rasis

Si autem sordities ponit curam qn dolor provenit ex alijs caus et primo ex repletione si autem sordicies no affuerit et venit post saturitatem fastidiosam que eam precessit ante acutam egritudinem aur ponenda est supra vaporem aque inqua ea que diximus cocta fuerint traiectorio in porto quousque vapor ascendat Causa est quia tunc provenit ex ventositate causata a m fria q pz quia provenit ex repletione antiquam et quia ille herbe consumunt illam materiam friam ro nalis saturitas omnibus ex consilio correcfacto Et si hoc modo ponit modum faciendi suffugatoriam d q hoc mo convenit si res ista cum cucumera hute os acutu decoqua dem traiectorium ori cucurbite sup pona et ne ille vapor egredi possit pannis obuoluatur et aur supra os traiectorij ponatur Nota q h pot modum faciendi suffugatorium In suffugatorium dz sic fi ille herbe et similia debent bulliri in aliquo liquore in olla strictioris oris et supra ollam ponat illud instrum cu quo ponit vinum in amphorā vel consimile sicud scutella perforata et capit tame dz

intrare aurem et debet bene cooperiri os olle cum isto instrumento ne
possit fumus exire nisi per illam cannam ad aurem. Aliud tale fac et in
aurem mittat. Rec. coloquintidae ℥ i bauracis tertiam partem ℥ unius aristolo-
chie succi absinthii omnium ana ℥ s. costi quartam partem ℥ unius eufor-
bii sextam partem ℥ unius fellis vaccini quantum sufficit ad predicta
conficienda. Fiat ex eis [illegible] cum [illegible] fuit [illegible] in oleo de
amigdalis amararum resolutum auri immittatur hoc enim valde uti-
le existit dolori flegmatico et ventositati et sonitui et tinnitui
que ex grosso vento fiunt et surditati ex grossis humoribus. **Et si
autem** ponit curam per iniectiones colliriorum que proveniunt ex grossa
materia et loco istius potest fieri hoc. Pone oleum laurinum in quo est
bullitum spolium serpentis. 2o valet oleum iuniperi et oleum balsami
et oleum amigdalarum amararum et dicit quod illud est valde bonum.
Et si autem ponit curam que causatur ex adustione. Dicit si autem
debilitas auditus contingit post ieiunium et vigilias et fuit
fames extenuata [illegible] eger balneum ingrediatur et largio-
ri cibo et potu utatur et sompnus profundior fiat supra caput
quorum aqua tepida fundatur donec sanetur cum oleo. Nota nutrimen-
tia valent ut restaurent sanguinem et spiritus et valet sompnus et bal-
neum quia humectant et omnia que methica valent. Remittit
nos pro cura eius que venit post frenesim. Dicit quod si post frenesim
contingat ex medicinis cure plumis. Nota quod potest venire post fre-
nesim dupliciter de causa. Una est per delegationem materie ad aures et
debet curari cum medicinis dictis in prima parte capituli. Alio modo ex debi-
litate virtutis ratione cuius causatur ventositas et sic debet curari cum
resolventibus ventositatem. 3o ratione inanitionis et tunc debet
curari cum illis que statim dicta sunt. 15

De vermibus

Circa rubricam nota quod vermes possunt
in esse auribus dupliciter. Uno modo quia intraverunt. Alio modo
quia generati sunt a materia putrefacta que a calore in-
gnitur in vermes. **Cum in aure** ponit curam vermium aurium
et aliorum animalium. Dicit quod cum in aure fuit titillatio et pruritus et
dolor deinde ceciderint vermes ab aure immittatur auri suc-
cus mentastri aut de foliis persicorum aut oleum de nucleis eorum
aut aloes magna dissolvatur et immittatur. Omnes aurium
et plura talia ingredientia [illegible] que erunt in aure et que ul-
terius nascuntur interficiuntur. Nota quod [illegible] tetam [illegible] quesiuit

ut sicut vmes sunt succus mentastri vel foliorum persicorum vbique sint vmes et ideo valent dicta in capitulo que vmes occidunt vel et valet succus lupinorum amarorum et succus centauree succus absinthij et omnia similia fella et cetera al valet etiam et vas in quo sit lac appliceatur ad aurem et eger suctubat supra illam aurem quia ibi ibunt ad dulcedinem vel sit Recipe vini ℥ ij mellis ℥ iij olei rosarum ℥ iiij misce cum albumine ouorum duorum et lana infundatur in predictis et ex eo compleatur auris et eger iacet supra illam aurem et lana extrahatur subito ut descendant ratione mellis vel sit spongia infundatur in melle et ponatur in aure et subito extrahatur

De hys que cadunt in aure. Circa rubricam nota quod que cadunt in aure sunt duplicia quedam solida sicut pul alia in liquida ut aqua vel mel vel aliquod liquor. Cum aliquid ponit auram notiti pueri ex ciuitantibus sbam auris ipsum dolendo remouere et quod cum aliquid figitur in aure oleum tepidum est immittendum et postea balneum ingrediatur et ibi moram faciat donec corpus eius mollificetur nota tamen quia mollificat et expellit melius. Item vero ponit auram per in rectam in aure et sit cum gadiso eufordio et demum naribus insuffletur et teneatur hatus ne sternutatio sequatur forsan cum sit egrediatur. Nota tamen pro quia tunc virtus mouetur ad expellendum superfluitates et ideo tunc non expellit proparies. Si autem ponit auram per ingressum aque et si aut fuit difficile et non exierit erit utile ut cum ferro auri in misso extrahatur quod etiam in naribus est faciendum si quid eas ingressum fuit quod exhi non possit / quod si aqua intrauit capiti ad partes auris illius inclinato saliat eger / et si non exierit prouocetur sternutatio ut dicimus demum oleum tepidum auri iniciatur. Nota loco istius pro si quod ponat canna in aure et quod extrahat hatus ad se et tunc trahitur aqua vel quod trahit cum instro puerorum cum quo proiciunt aquam et vocatur sarniga vel accipiatur camphora et ponatur in aure vel infra et ponatur virga ferrea ignita que consumat et fiat sacculus ex desiccantibus ut aniso et timino. Nec autem ponit documentum et nec hoc pro puero et tenendum et precipue si res huius malam qualitatem ingressa fuit. Circa namque huius sequitur dolor cum egra acquirit maxime quibus est in aure.

De fluxu sanguinis narium. Circa rubricam nota

quod duplex est fluxus sanguinis narium. Quedam ex causa extrinseca quedam
ex causa intrinseca. Extrinseca sicut casus et percussio incisio et corro-
sio et sicut fit cum palea uel pilis uel setis cuius signum est subitum
patientis. Causa intrinseca alia est dispositio membri. Alia est dispo-
sitio humoris scilicet quando sanguis est multus. Alia est dispositio virtutis. Dispositio membri
ut quando membrum est rarum uel lapsum ut intolerit raris in quibus
de facili fluit sanguis de naribus et non solum fluit de naribus ymo
potius vidi alium. Alia causa est dispositio humoris scilicet quando sanguis est
multus qui interius non potest contineri infra venas et ideo resudat per
orificia venarum uel frangitur vena cuius est signum plenitudo et in-
flatio venarum rubedo corporis et in isto casu potest expelli iiij^or lb
sanguinis sine magna debilitate virtutis quamuis aliud fit in ueteri
quod expellebatur a corpore xx lb statim premoniebatur ut dicit
auicenna quarto canonis fen quarta tractatu quarto de fluxu sanguinis narium. Similiter fluit sanguis
propter dispositionem humorum ut quando est acutus colericus et subtilis et
vene acuitate pungit orificia venarum et aperiuntur vene ita febre
acuta ut in causone aliquando venit per viam crisis. Cuius signum est
alleuiatio patientis quando talis fluxus uenit post signum digestionis et
talis fluxus non est restringendus nisi multum debilitaretur virtus
secundum auicennam in eo et maxime in estate et ille qui prouenit compli-
tudine sanguinis ut plurimum prouenit in vere. Similiter contingit fluxus
sanguinis quando sanguis est aquosus scilicet quando est flegmaticus flegmate aquoso
talis sanguis de natura sua est aptus fluere cuius signum est albe-
do coloris uel palliditas. Tertia causa est fluxus sanguinis narium est
dispositio virtutis seu debilitas virtutis contentiue et fortitudo vir-
tutis expulsiue ita quando virtus expulsiua est fortis et contentiua
debilis de facili fluit sanguis. Et aliquando venit talis fluxus a cerebro
cuius signum est dolor capitis et grauedo et aliquando ab aliis membris
ut ab epate et splene et matrice. Cuius signum est dolor et gra-
uedo illius membri et ut plurimum talis sanguis prouenit a venis qua-
uis aliquando proueniat ab arteriis et causa est quia arterie habent duas tu-
nicas et non de facili rumpuntur sicut vene que non habent nisi unam
tunicam et quando contingit quod veniat ab arteriis sanguis est multum
causa et est cum saltu. **De fluxu sanguinis** In isto capitulo
ponit curam fluxus sanguinis narium dicens quod ex hiis que fluxum sanguinis
narium retinent est succus allecdoni i. ozimum maius cum capillora

fuit meo dissoluta naribus in missus confert enim eis qui habent pas[illegible] soliti sunt in carnatina tunc cum egritudinem in lectus aut in horam egritudinis alleodorus i. basiliconis maior. Nota quod fluxus sanguinis narium restringitur sex modis primo cum frigidis sicut cum lactuca maurella sperma aqua frigida aqua rosacea aceto etc. Et causa est ista quia ista ingrossant sanguinem quo ingrossato fit ineptus fluxui et propter hoc est bonum fundere ab alto super embrocare caput cum modico aceti uel aqua frigida et ita fluxus sanguinis restringitur quia sanguis qui est in venis ingrossatur et loco istius competit manutergium infusum in aqua frigida uel madefiat in aqua rosacea et aceto et comprimatur et ponatur in collo illud enim ingrossat sanguinem ascendentem per venas et tunc non potest fluere et ideo infusio aque frigide super super spatulas restringit sanguinem quia ipsum in venis plus ingrossat. Vel sit si venit ab epate quod cognoscatur quia ibi est dolor et fiat emplastrum cum infrigidantibus ipsum epar et fiat ex sandalis et sola aqua rosacea cum modico aceti et fiat emplastrum et misce cum farina ordei et ista intelligo similia quod sanguis grossum in epate. Secundo restringitur cum stipticis sicut acacia ypoquistidos bolus armenicus corallus ematites terra sigillata uel argilla etc. Et propter hoc valet emplastrum positum super fronte et tempora quia stiptica uniunt orificia venarum et est tale. Recipe succi plantaginis aque rosacee de stipticis ana quarterium i. et semis aceti ℥ semis albumen duorum ouorum terre sigillate uel loco eius argille quarterium semis misceantur omnia et fiat emplastrum mediocriter liquidum. Similiter valet restrictiuum Jo. hebe. Recipe sanguinis draconis gummi arabici acacie anisi. assi i. al[illegible] amidi assi. Antere granorum rosarum acacie ypoquistidos spodii balaustie boli armenici terre sigillate uel argille loco eius quantum sufficit lapidis ematitis coralli rubei karabe in al[illegible] tacabre ana ℥ i. et semis seminis papaueris seminis portulace cornu cerui adusti thuris gallarum nucis cypressi ana ℥ i. opii ℥ semis puluerizentur subtiliter incorporentur cum succo plantaginis quantum sufficit fiat massa et potest extendi supra pannum et fiat emplastrum et supra frontem in tempora. Similiter insufflatio infra nares pulueris coralli rubei uel lapidis ematitis uel tacabre uel tenta infusa in succo plantaginis in quo sit puluis coralli rubei. Tertio restringitur cum glutinatibus

ut cu dragaganti gu arabic albu oui farine volatilis mo-
lendini olibani etiam Et causa est quia faciunt adherere ptes ad
inuicem et talia conglutinatio ut plurimum misceant cum aliis
ut cu stipticis et sns quia faciunt alia adherere et tu ex proprio
ingenio debes talia fabricare et io dicit sup q in fluxu ve-
tris cu aliis competunt stiptica Secundo restringit cu cauteri-
sancibz sicut atramentu arsenicu calx viua etc Et vocat spaliter
sicut duo s. stercus asini et stercus porci sive abintra sive ab
extra quotiens non fiat emplm etiam q insuffletur infra nares
Et causa est quia ista faciunt crustam infra nares inconsistio
venarum que prohibet fluxum s hoc est inpericulosum quia si ct-
tingat q remoueat tunc maior fluxus et io no vtor Tertio
restringitur cu medicina que bz restringere a tota proprietate et
spaliter sunt duo s. stercus asini et stercus porci si abintra vel
ab extra quotiens no fiat emplm vidi q restringit san. menstruo-
rum et emorroydarum suprfluum si fiat emplm et ponat supra
pectine in mulieribz vel accipiat tenta et infundatur in succo
et ponat in naribus vel empletur supra nares Alio modo
restringit cu distrahentes san ad ptem contrariam et hoc fit duobz
modis primo cu euacuatione p flobotomiam de cephalica vel de vena bra-
chii vel de vena ptis opposite ut si fiat flobotomia de vena spa-
tularum que statim facit cessare fluxum sm Auic 3o ca. fen. 1a
capitulo de fluxu san narium et ca est quia materia que mittebatur
ad nares mittitur ad alias ptes sicut patet de aqua currenti que
si vadat ad hunc locum trahatur ad alias diuersas tunc prior
fluxus cessabit Ita in proposito qn sm loca contraria trahit san
et est remedium ultimum verum est q medicus nouus no bene
faceret Alio mo sine euacuatione sicut cu ventosa posita supra
membrum a quo prouenit talis fluxus sicud si ab epate ponat
supra epar idem de splene etc vel cu ligatura brachii vel
pedis quia rone doloris natura mittit san et spiritum ad ptem contrariam
vel ex ligatura testiculorum in viris et mamillarum in mulieribz
et valet infrigidatio testiculorum et multotiens ligentur aures
fortiter et trahantur retro quia rone doloris trahitur san ad
ptem posteriorem cerebri etc habebis in isto notabili omnia quibus
utor in fluxu san narium Secundo nota quartum vz in tertio

ras Causa est quia ille sucus est stipticus et camphora infri-
gidat et ratione stipticitatis unit partes ad invicem et ratione campho-
re infrigidatur san. et ideo valet experientia ras. Aut
sumatur hic ponit aliud remedium dicens quod aut sumatur
gypseum cineris carte de panno galle san. dra. calx
zegi et pulveris naribus et insuffletur aut lithirium in tuellum
mittatur in nares. Nota quare valet plus ille quia est compo-
situs ex stiptico et cauterizativo et ratione stipticitatis partes uni-
untur ad invicem et ratione cauterizationis fit crusta in orificio
venarum. Si non utor quocumque sit bonum experimentum Gypseum id est terra
sigillata ana ʒ f. lithirium id est terra. Aut alumen ponit
aliud remedium dicens aut alumen pulverizatum ut alcool cum amido
eiusdem quantitatis insufflet naribus albeginum id est alumen plume et
est commune. Nota tamen partes quia illud medicamen est optimum ex
conglutinativo et cauterizativo et alumen secundum actores est
stipticum et amidum est conglutinativum et experientia bona et ratione
stipticitatis uniuntur partes et vide experientiam de alumine valet contra
fluxum menstruorum. Nam vidi quod non poterat restringi per flobotomiam
nec per emplastra nec per iniectiones. Deinde applicatum fuit alumen et
statim fuit restrictum et illud potest in prima fen. primi canonis capitulo
de balneo et ibi nihil est quod magis restringit quam balneum
aluminis contra fluxum san. sive ventris sive menstruorum. Et si
adhuc ponit curam purgativam dicens si adhuc vehementer mana-
verit contrariorum ad interiorum per ventosas cum incisione et circa in-
guina ligentur et testiculi similiter sunt ligandi. Causa est quia
ratione ligature causatur dolor in membro et ratione doloris fluit
san. quia ad partem contrariam quia ad locum dolorosum mittit natura
san. et spiritus sicut Avicenna quarto anphorismorum. Quecumque corpora si non dicit
tenere continue quare immo fortiter et dimitte et iterato fac
quia quod fit subito natura sentit et dimittit ad illum locum san. atella
id est in ventosas atellas. Si vero passio ponit curam per flobotomiam et de
vena brachii dicens si non passio inveteravit flobothome cephali-
ca eiusdem partis de qua fluit san. Causa est quia non solum est
ad partem contrariam per flobotomiam immo etiam evacuat et est securius o-
re et si hoc non videlicet ... vena que est in spatulis et est
una magna vena. Si autem ponit curam per ventositate

d. si h nec hoc mo restrictus fiunt magne ventose cu igne ap
ponant̃ ventri ab ea pte de qua fluit san. Causa e q̄ ventose
se attrahit quia quamvis no euacuat saltẽ distrahit Adonaz
ptem contrariaz primo valz inuno casu hoc mo s. p stomaz dicunt
sapientes multas laudes de ipa quia applicata ad mamil
las restringit fluxum menstruorum ut ponit ypo. in amphorismis.
mulierum. **Consequentio** ponit remedium p nj rectos d. consectio
medicaminis quod vehementer valz ad san restringendum recipiatur
talo al et leuis qua vtunt̃ aurifices et sepe naribus insuffle
sive cum paula[oe] et lichinum de albu. ouorum illinitum cu i volua
in naribus imitatur. Causa est quia cautarisat et induat tris
tam orifitio venarum. periculosum est tamen quamvis sit artifici
ale et io raro utor. Recepta additionibus s. ex vitellis ouorum
coctorum cu calce fiat emplm supra locum brachij qui flobothomat̃
et vena cun9 brachij est et confert :—

De vulneribus que fiunt in interioribus

narium. Cura. rubricaz nota q hic sumit̃ vuln9 pro
vlcere facto infra nares et est duplex qddaz siccum
et aliud humidum. Siccum est qd fit crusta sicut videm9 qn vig3
magnum frigus. Aliud est vlcus humidum aquo fluit humitas &
ut plurimum venit a reumate capitis et dequolz hic determinat̃.

Cura in naribus Sequit̃ capitulum in quo ponit cura vl
cerum capitis narium et primo docet remouere crustam. d. q cu in
naribz fiunt crusta cera et oleum et adeps gallinaceus eis
inmittat̃ et aqua ca. naribus multotiens i mane p aliqs
dies odorz et fugerent. Nota primo q vlcus narium curatur tri
bus modis vno mo cu remouentibus crustaz si ibi crusta sit
et appareat ad sensum et hoc fit ut plurimum a mollificantibus
sicut que ponit Ras. cera oleum adeps et axungia et talibus
statim cu mollificatiuis et io videm9 q si vngat̃ pustula cu
butyro sine sale cadz in crastino crusta et loco illius Ras ptest
competere istud vngentum remouens crustaz. Re. medulle crui vi
tuli cuius dragaganti gum arabic an ℥ ij. olei zisamini qntum
sufficere q sufficiat fiat vngentum et si in crastinum adhereat mltum
valent mundificatiua et stimulatiua nature ut acetum aut
sal. quia stimulat naturaz ad expellendum et ppt hoc gnit9 facio
vulnera. p vnguenta. 3o9 curatur vulnus cu mundificantibz

illam humiditatem et sordiciem et illa mundificancia dicta sunt in ca°
decima vlcerum aurium et oculorum et nasi · cura cum eisdem mundifica-
tiuis nisi quod maiore indigemus magis desiccatiuis quam
in oculis et stipticis magis quam in naribus **Cumque pus-
tule** pomit curam pro mundificatiua dicit cumque pustule · seu cor-
tices egredi ceperint lithinium aceto forti infusum in quo sal
positum sit naribus i. mittatur ac super eas acetum cum sale suppo-
nitur desiccabit ex hoc et non prolongabitur eorum mora / ra-
tio est quia natura est tracta coacta tunc expellere tales cor-
tices seu pustulas **Quod si** etc. pomit curam pro consolidan-
tia dicit si ibi ulcere fuerint ex vngento de cerusa curentur
Nota differentiam inter ceroticum et vngentum · quia in ceroto ponitur multum de
cera · In vngento minus · io dicitur ceroticum a cera · Nota quare vz quia c
consolidatiuum et consumptiuum et idem medicamine pomit Ras. in capitulo
de medicinis consolidatiuis vulnerum et loco istius vz vngenti
aliud quod est manandotario et istud vngentum potest applicari
est vngentum de cerusa · Recipe nutrie cerusse litargiri cathimie
gallarum mortuarum combustarum aluis ana ℥ · j · olei ros · quarta j · et si
cere q. s. puluerisanda puluerisantur misce omnia et fiat vngentum cum quo vn-
gantur nares et vlcus ;

De polipo narium et emorroydarum

Circa rubricam nota quod in naribus ut plurimum fiunt tria apata
· s · cancer polipus et emorrozagia · Cancer est plus quan-
titatis admodum grani et est durum versus partem superiore et
inpartibus et inpartibus inferioribus nasi quia ille partes sunt magis
cartillaginose Emorrozagia est excrescentia carnis mollis
et aliquando exit nasum et est magna ut aliquando videmus Et po-
lipus est medius inter cancrum et emorrozagiam ymo adquan-
titatem mollitiem et duritiem et de vtroque intendit Ras. circa
eisdem curam **Cum nati sunt in naribus** In hoc ca° pomit
curam polipi per formam dicit cum inter eos fiunt in naribus caro superflua
mollis et quasi dissoluta rubea aut alba exorta et nares ce-
perint ingrossari aut extarne predicta replen cephalica est
prius flobothomanda · Nota causam potest dici · s · ad remouendum plethoram
et prohibendum fluxum humorum ad nares **Deinde** pomit curam pro-
tentam naribus i. missam dicit deinde lithinium ex vngento viridi quod
inuenitur de corrosiuis siue corrodentibus · tamen notamus lineculum

et narib3 erit in mittendum Si uero istud non sufficiat medicamen
acutius quod inde descripsimus apponatur donec ex toto mundificetur
Nota quod medicine corrodentes sunt iste Rx flos eris et quia
illa medicina remouet carnem superfluam Similiter alia medicina
est ista Rx arsenici citrini calcis flos eris omnium ana lb .s. argenti
viui lb .i. salis armoniaci quarta .i. terantur subtiliter et infunda-
tur in aqua que vocatur calcis argenti sit exstinctus et reseruetur
Alia littera et infundatur calx et argentum viuum in aqua et dis-
soluatur et ista ponantur supra ulcus si istud est pitulosum cor-
rungia frequenter remouet cum cauterio vel cum ferro ignito et est me-
lius et tenta infusa in oleo rosarum et albumine oui mundificetur i. renou-
etur **Hec passio quoque** ponit curam cum ferro dicens hec pas-
sio quamquam cum ferro radicitus omnino incidendo ita est quia melius
est ut statim remoueatur et ipso remoto debes ponere aliquod re-
mollitiuum et sedatiuum doloris et postea consolidatiuum ut vitellum
oui cum modico oleo rosarum est sedatiuum doloris **Medici tamen**
ponit errorem medicorum qui in hac cura multotiens contingit
dicens quod medici quamquam in hoc errant Unde ex eorum cura eger quamquam in quoi-
mo incurrit nocumentum in hoc loco nasi tantum ut plurimum oritur
Cancer quando in hoc loco exoritur nec acutas tollerat medi-
cinas nec incisionem que fit cum ferro igitur indiget ut lenius trac-
tetur ut medicaminibus leniantibus ut flomia et ventre soluto
Cognoscatur autem istud accidens si sit cancer quia est durus pun-
gens quamquam usque ad palatum Causa est quia habet radices infixas
in substancia nasi ideo non curatur nisi remoueatur et ideo siue cum ferro
siue cum medicinis Sed melius curatur cum medicinis et curatur
cum medicina laxatiua et mundificatiua ut dicit Galienus sexto a...
Quibuscumque cancer Sed quia fecit mentionem de cancro ponit curam
cancri **Sed cum nares** Ostendit quando non conuenit operari cum
ferro in naso et cum medicinis acutis et quando conuenit dicens si cum nares
sicce fuerint et dure nec fuit in eis humiditas aliqua superflua
propterea cauendum est ne hec egritudo aut simile ferro aut acuto
medicamine tangatur Si in autem que in naribus oriatur caro mollis
ex eis fluxerint humores et cum nares tergantur inueniuntur
molles et cum tangantur tactus non sentitur solidus non est ti-
mendum quando medicaminibus acutis et ferro mederi possint Non
causa quia quando sunt sicce timendum est quod infra nares est etiam

no dz remoui cu ferro uel medicina acuta / qn aut e mollities
tunc est signu q polipus et emorozagia put remoui cu fre
et medicina acuta et no canc quia dicit ypo quibz cuqz canc
Alia causa q canc et no polipus quia dz esse mollis caro
et no dura qn est polipus in naribz et canter hz multas ra:
dices io oz mundificari et mollificari illaz matiaz grossaz cu
medicinis mollificatiuis ro[illegible]

De amissione odoratus

Circa rubricã no q̃ t̃ est actio odoratus lesa · s · diminuta corrupta et ablata
Actio diminuta appellatur qn odores percipiuntur sicut
sunt s̃m cu imperfecte et hoc est communiter in nã humana maxime
respectu alioꝝ animaliu ꝓpt magnã cebri que est in organo odo:
ratus et in ipso dominatur s̃m arⁱˢ᷑ⁱᶻ deffu et ꝓpt hoc
animalia huana cebru situ bene odorant · Sz actio ablata vo:
catur qn nullus odor percipitur et hoc fit ꝓpt magnaz lesioz
organi uel ꝓpt opilatoz ipaꝝ nariu et ꝓpter solius ca ipaꝝ
nariu et isto mo Rasis docet curare · s · qn defectus odoratus
causatus est ex opilatione meatus ex superfluitatibus inducta
quia amissio odoratus ꝓpter magnaz lesionez organoꝝ · dz
incurabilis et ista hz easdez causas sicut et actio diminuta s̃
in ista sut fortiores · Sz vocatur actio corrupta qn percipit odo:
ratus seu odor alit q̃z est ut si res odorifere percipiantur
ut fede uel fetide et cotra Et causa huius est humor malus
inficiens organum odoratus ut puta caniculos duos qui st
in interioribus ꝑtibus nariu quia illi sut organu Si e humor
putridus tunc res que sunt odorifere percipiuntur putride ul
fetide · sicut patet de gustu quia si co · est in lingua que est
res amara res gmeste percipiuntur ut amare na quidq̃ reci:
pitur in alio ad modu rei recipient recipi s̃m pho · de anima ·
Sz si fleu · dulce sit in organo res fetide percipiuntur ut odorife:
re quia illud est odoriferu ꝓpter dulcedinez

Cum sentit

In isto capito ponit curaz amissionis odoratus · i · in quo sensus quo
odorata percipiuntur cu sunt amissus nec in naribz caro super:
flua crescit et aer ita lenit ut prius attrahitur et deuli
et sensus ualit excant naribz et insufflandus pul adeo
subtilis et alcool · qui fiat ex comiso et arthanita & sale
armoniaco Causa est quia pro suppo⁰ est ut ueniat ex opi⁰ᵉ

et quia ille pul. Apitiuus est opilationum et prouocat sternutationem
cum qua expellitur superfluitates et ideo valet et per istum intelligit omnes
similes ut est pul. euforbii se. sinapis etc. et valet pul. quia non
valet est causa in vulneribus quia signum quod non ex emorozagine et po-
lipo ymo ex opilatione et quia sunt in sui perfectione signum est
quia cerebrum non indiget purgatione sed solum de opilatione infra na-
res ideo valet iste pul. in isto casu. **Eger quoque** ponit aliud
remedium de egro quoque precipiatur ut naribus vapores ex ace-
to calido multotiens apponat. Causa est quia est incidisivum et propter
hoc valet in superfluitatibus quia incidit et prouocat sternu-
tationem postquam superfluitates nasi expellunt. Sed si esset ibi modicum
nigelle conquassatum esset magis iuuamentum secundum quod dicit viaticus capitulo
de amissione odoratus **Si autem** ponit remedium dicens si ad
hoc non sufficiunt que nominavimus naribus insuffletur hoc. Re.
nigelle fellis gruis colloquintide elleboris albi omnium ana partes equales
pulverizentur et ponantur in urina cameli cum quantitate tanta que
eam cooperire possit et ponatur ad solem donec exiccentur deinde
fiat ex eis scilicet tantum. in ne fiunt ex eis lentis scilicet magnitudinem
moleo sansucino intinctum naribus inmittatur. Optimum enim
ad hoc existit urina cameli vel hominis si cameli non reperiantur
quia equivalet scilicet i. pinus crocus. Nota iste pul. valet
quia est apertivus et provocat sternutationem et est evacuativus sup-
fluitatum ibi ponitur nigella pista intelligit Rasis similia ut i-
ectionem per nares sicut radicis ireos in qua pul. piretri sit infuso.
Sicut valet iniectio olei nardini in quo euforbium et castoreum
et muscus subtiliter pulverizati sunt dissoluti. 2° nota quod dicit Rasis
hec vult supposita quod non sit plenitudo corporis et specialiter cerebri quoniam
si esset repletum corpus vel cerebrum primo competeret medicina laxa-
tiva. Postea gargarismata et postea ventose et impositionem
parte cerebri sine scarificatione ad distrahendum materiam et postea de-
bent fieri ista remedia que ponit Rasis. equalia ut dicit 3 ii vel i.
scilicet i. crocus pinus intinctum i. dissolutum et sic adodoratum
recuperandum **Si autem** docet sedare dolorem causatum ex iniectio-
nibus dicens si autem ex hoc quod naribus iniciatur dolor fit oleum de se-
cutum bite iniciatur et aqua calida super caput infundatur et sor-
beat ea et ea que humectant ut ptisana que fit ex aqua

furfur et farina etc. Nota quare valet inmissio humidi olei causa est
quia sunt frigida et humida ideo sunt removere acuitatem illorum que sunt multum
calida ideo valet oleum de cucurbitis et valet odorare pomum rore istius
sternutationis et ideo abluantur nares cum aqua calida et ponatur
ad oleum et odoret pomum quod invenit et valet multum odor pa-
panis calidi ad removendum dolorem et acuitatem istius sternu-
tationis et valent omnia que abluunt vel corpus sumunt que repri-
munt acuitatem istorum scilicet farina ordei. **Et hoc quidem est**
proprium aliud remedium ad amissionem odoratus et hoc quidem
est medicamen probatissimum ad amissionem odoratus et fit confectio
nigella pulverizatur donec fiat pulvis et cum oleo veteri misce deinde
eger implens os suum aqua retineat caput retro quantum plus po-
terit et tunc expedita medicamine ad quantitatem gutte naribus
instilletur eger quoque precipiatur ut quantum ei possibile est, cum exco-
secam intus attrahere nitatur quod in tribus diebus tribus vicibus
fieri convenit in unaquaque die semel. Causa est quia nigella est aperitiva
et provocat sternutationem et per hoc intelligit sibi similia et debet de-
clinari caput retro ut melius intrat medicina in profundo
et teneatur os plenum aqua ita ut medicina ibi non vadat quia
ibi cum accipit aliquid per nares quod vadit ad palatum et debet fieri
tribus diebus et tribus vicibus et semel ieiuno stomacho in
die. **Si autem** remittit nos de cura putrefactionis. Si autem
morditatio fuerit affuerit fiat hoc quod notavimus. Nota quod in hoc
casu valet aqua cucurbitarum vel oleum cucurbite.

De dolore dentium

Nota quod dentes sunt triplices
quidam vocantur incisivi et sunt quatuor in qualibet maxilla
in parte anteriori et isti quatuor causantur ex superfluita-
te subtili ossium capitis et propter hoc citius nascuntur. Quidam
alii. Alii sunt qui vocantur canini et sunt duo in qualibet maxilla et
generantur ex superfluitate mediocri ossis capitis. Alii sunt qui vocantur
molares et illi sunt quatuor in qualibet maxilla et ita sunt in uno
32 vel in aliis 28 et isti causantur ex superfluitate grossa ossis
capitis et propter hoc tardius nascuntur illi molares et quamvis
dentes de se non doleant cum sint de natura ossis cum doleant propter illa
que sunt in gingivis et lacertis et nervis et ligamentis ibi existentibus

Nota q duplex est causa dolor dentiu quantu ad p'positu s malla
gxio uel fria uel soluto que Et ista duo causantur aliq causis
intrin et et aliq extrins Ab extrinsec sit sicut e acceptio rei fre
uel gmestio cibi fri uel cali aut casus seu pcussio Ab intrinsec
ut pluri'm acciunte uel a capite ad gingiuas descendente i ducte
malam gxio ta si materia ca sit uel frig si fra sit uel solu'o qa
q'n hor' reutisans sit acutus ut to uel fleu salsu ut possit
in gingiuis corrosione facere Si gingiua ponit curam dolo'e
dentiu qui uenit a m ca pflomiam et ventosas d q si gingiua
cu dolore dentiu fiut sang uolenta et apastemosa et rubea fuit
q aposta apostemacio cu pulsacone expilat san cu ventosa
et flomia ex cephalica fiuis fca Nota tam quia q'n ista appz
signu est q uenit dolor ex san ca ex eo q fluit san ibi e cum
pulsacione signu q san calidus est pulsatiu quia no veniz
pulsatio a fro san primo a ca Similiter dolor pulsatiuus fm auct
primo ca sen p a ca de speciebus dolor abte l3 fi a ca et io que
rit flomia ad remouend pulsatio et phibend fluxu fm G 3o
tegni Et qui dyaforetica Et quar quenit uetosa ca e addis
trahend mam et fca flomia ubi fiat de vena que interius
in labio et fiat qui m est in fluxu quia ab illo loco fluit san ad
gingiuas et pont a labio inferiori quauis deat fieri de venis
que sunt in labiis superioribus De inde ponit curam p ea que
tenetur in ore d dein in ore aliquidiu acetu et oleu ros tene
at que postquam eiecerit iterum faciat post hoc oleu ros i ore
teneat Causa est quia oleu ros friu est io restringit fluxu
Similiter ualz ad prohibend fluxu marie quia repcutit et al
terat malam gxio et malam qualitatem huor et sedat dolorem
Et p hoc ras intelligit similia Similiter ualz acetu decoctionis
gallarum uel q diu teneatur in ore aqua fria Et bene dicit diu
quia si parum tenetur fiet maior dolor Et si diu remouet dolo
re causati a m cala Ab ex ponit lana sucida iux maxillam cu
oleo ros uel sacculus de ros bullit in aqua et aceto bn expss
Similiter ualz si dolor a pcussione veniz Et si ex hoc ponit
ponit curam qn no sufficit d q si ex hoc no cuasent fluxus pul
sacio vehemens et cu inflacione camphora et piretrum teneant

et in radice dentium teneant cum dissoluta fuit iterum mittat totumque oleo illinitum rosaceo desuper ponat. Quare valet causa est quia in pont. puret. ad evacuandam materiam quia provocat multa salina et cum hoc removet causam facientem dolorem in gingivis. Camphora valet mitigare dolorem immo valet stupefacere cum sit frigida in quarto et ideo prohibet fluxum humorum et prohibet malas qualitates humorum et prohibet malas qualitates humorum et multum laudat illud experimentum gheraldus super viatico et est bene artificiale. Et si dolor

Ponit aliud remedium dicens. Et si dolor aliquantum augmentetur et vehementius fiat alium opium sexta pars ℥ unius in oleo rosaceo resoluatur ex quo totum illinitum radicibus dentium dolentium adhibeatur. Causa est quia opium non solum removet qualitates humorum ut malam complexionem ita immo stupefacit membrum ita quod in testa sive integula ponatur calida fiat enim membrum penitus nihil sentit ideo penitus aufert dolorem et non debet ministrari nisi in casu desperato. Si autem non cedatur ponit ultimum

remedium dicens. Si autem nec dum cedatur locus scalpendus est et sanguisuge supponende sunt. Gingiua vero si non sanguinolenta fuit nec apostemosa nec dolor est cum pulsatione nec in facie fuit inflatio aut dolor accidit post fastidium ex sanietate id est post tenacem comedentem quod ex cibis frigidis inflationes eger ex pill. cochijs soluendus est. Causa est quia evacuant materiam facientem dolorem quia remota remouetur dolor. Itaque non est mirum si cessent accidentia cum cessent cause facientes ea. Secundum G. . . . Gingiuam vero Et ista remedia valent in corpore purgato quia si plectoricum esset licet in gutta removet ad hoc remaneret in ans que iterato ibi tumorem et faceret iterum dolorem. Gingiuam vero ponit curam doloris dentium qui venit a materia frigida et patet expositio. Et dolentium

ponit curam per ea que dentibus applicantur ab ex dicens quod radices dentium dolentium hoc medicamine sint fricande quod sic fit sumat puret. in magnis steragiudi bauratis piperis ℥ et ex eis puluis dentium radices fricentur totum quorum eis illiniatur super dentium radicibus ponatur. Postquam eger os suum ex aceto in quo puret. et metast. atque origanum cocta fuerint calueuerit. Causa est quia primo pul. et garganismus evacuant materiam

fleumatica agingiuis que est causa doloris et ideo valet in isto casu
pulvereum quia multum inde evacuatur et alia similia que in littera ponuntur
que sunt consumptiua et evacuatiua et per illa intelligit similia
ut illud in quo nunquam defeci. Notandum est tamen quod in dolore dentium
duo requiruntur scilicet evacuatio materie et prohibitio materie descen-
dentis et ideo postquam ista remedia fuerint facta faciendum est istud
Recipe masticis ℥ i salvie m i conquassentur bulliant in lb ss aceti
vel vini si materia est multum frigida et coniunctis pono tamen de vino quam
de aceto coquatur donec donec redeant ad quartam i et coletur
et cum colatura os abluatur masticis enim evacuat materiam fleumaticam
mucillaginosam Salvia etiam confert multum quia est stiptica et
confortat et ideo quia illud evacuat materiam et prohibet fluxum
alterius materie venientis ideo valet et certe est multum artificiale
vel sit Recipe uvarum passarum mundatarum ab arillis quartam scilicet dolsarum albo-
rum mundatorum cum ℥ ss conquassantur et bulliant in predicto aceto
et vino et coletur et cum colatura os abluatur Istud enim evacuat
et non prohibet fluxum alterius materie sicut facit primum et evacuat
ratione dolsarum Et ponuntur ibi uve ad reprimendum acuitatem aliorum
Similiter valet acetum decoctionis ex coloquintida et evacuat in-
mediate materiam et dicit Auctor quod est ultimum Similiter acetum
decoctionis spoli spermatis et empetum sicut de eodem Similiter valet
vinum decoctionis edere inter cetera munda capsia vel simul
tere **Vel Avicenna** ponit aliud remedium contra auctores primo panum
sive milium infarctatum torrefactum super ipsas illas ponendo causa est
quia multum resolvit materiam sine attractione et ideo si sit multus
stupor ponitur nimis calidus ad sedandum dolorem **Aut expi-
pere** ponit aliud remedium contra ex piperis pulvere nelli mixto dens
et eius radix fricentur Causa est quia mundificat gingivas
amatia frigida et consumit materiam et evacuat ratione piperis et per ista
intelligit similia sicut est istud Recipe pyrethri semen staphisagrie su-
btilissime pulverizatorum cum ℥ i terre al ℥ ii misceantur et in modico ista ter-
re dens involvatur ita quod dens dolorosus circundetur totus ex
ista terra quia mitigat mordicationes et alia evacuantur et est
experimentum multum subtile vel sacculus factus de semine staphi-
sagrie ponitur in dente Similiter vel acuta specie radix dyptam
et dicit quod si masticetur vel acuto specie Et dicit contra radice celidonie

Et si hoc non ponit aliud remedium d. q si h no sufficerent
in dentium radicibus tyriaca ponatur. Re castorei ase pipis ʒ 3 sto:
racis opii omnes ptes equales confitiantur cum melle et admi:
nistretur. Causa est quia medicamine h consumit et euacua:
re materiam facientem dolorem et ponit ibi ad stupefaciendum
membrum et ad prohibendum fluxum materie. Eger preterea
ponit curam p dietam. ptea p alig tali tempus a comestione
abstineat maneatque famelicus et ingrediatur balneum et vita:
motu. Si aut hec no sufficiant ferrum ignitum radici dentis
multotiens apponatur aut eradicetur. Causa e q p ab ab:
stinentiam superfluitates fluxe consumit. Similiter per exercitium et
balneum. Idem intelligit de balneo quod dicitur stupha. Si ue:
ro dens ponit curam dentis putridi corrosi d. Si dens cor:
rosus fuit repleatur ex medicaminibus que nominavimus et que sunt
corrosiua aut extrahitur. Nota q in dente corrose et putri:
do aliquando est vermis et quandoque humor corruptus inducens corro:
sione in dente. Cum est vermis ex ista materia putrida tunc valet
suffumigatio ex se iusquiami vel se porri vel sinapis et
tale se iusquiami extinguit dicta talia ut tolibos que:
niunt cum ista causa se iusquiami e stupefactiuum se porri
euaporatiuum vel quod extrahatur dens. Similiter si humor sit pu
tridus vel corruptus d medicari vel medicina vel q po:
nas in dente ubi est vermis vel humor putridus in quantitate
parua de aqua ardenti et valet nimium consumit eum materiam

De extractione dentium. Circa rubricam no
q dens h duplex iuuamentum. Unum est masticatio. Ali:
ud melius visto et in aliis ptibus degerat. Aliud
iuuamentum ad vocem formandam quia retinent aerem.
Et aliquando contingit q dentes propter sui corrosione et pu:
trefactionem nullum istorum faciunt et tunc est utile extrahe ne tales
cum inferunt nocumentum. Medicamen doz extrahere no:
cuos dentes d medicamine quod cum in dente corroso ponitur
primus sedat dolorem. Aut ipsum constringit tebytei et
pip et trita ex altacano conspergantur et repleantur ex eo
constringit et disponit os ad extrahendum ex kekebey

i. herba similis portulace et cum suo lacte. Causa quare valet quia
habet consumere ligamenta et corrodere cum quibus dens ligatur cum gin-
giva ut iste species tytimalle ratione qualitatum corrodunt. Similiter
piper consumit et ideo faciliter species per eorum dens cum ligamenta cor-
rodantur et per hoc intelligit sibi similia ut lac tytimalli et
malaxetur cum pasta vel cum cera et fiat casula denti et pos-
tea dens de se cadit quia corroduntur ligamenta sed hoc est periculo-
sum quod non tangat gingivas. Vidi quidam amittere gingivam et labia
quia fiat granitas et illic ponatur lac tytimalli et induatur denti
ut quod lac illud malaxetur cum pasta piperis equalibus partibus tritum i.
pulverisatum. **Constantinus** ponit tria remedia de confectione medi-
cationis que dentes debiles aut dolentes qui extrahendi sunt.
Recipe corticis radicis mori et radicis capparis piretri et lac tytimalli
ana. lac anabulle et radicis cologuintide simul trita ex tanto
aceto quod eis sufficiat conspergantur quorum aceto et per ebdomadam
unam semel in die addatur ut sanis postea dentes in circuitu scal-
pentur et expeditis speciebus dentes in die epythimetur donec
admoveri sunt faciles et sic extrahantur. Aut fiat epythima ex
forte aceti fortissimi per multos dies postea extrahantur. Aut rane
fluviales in oleo coquantur donec dissolvantur. Cum rane sunt
dentium radices stabilient et ex oleo isto multoties inungatur
donec faciliter moveri possint post cum instrumento extrahendi dentes
evellentur. Causa primi est quia ista medicina multum cor-
rosiva est et consumit et corrodit ligamenta quibus ligantur gin-
give. Causa secundi dicti est quia hec medicina habet virtutes penetrati-
vas et corrosivas et consumit et corrodit ligamenta quibus dens
gingive alligatur. Causa tercii dicti est quia habet virtutes constringe-
ndi ligamenta dissolvuntur i. ossa corporibus separentur cum ferro i.
cum forpicibus etc.

De congelacione dencium

De congelacione dencium. Circa rubricam nota
quod congelatio dentium sive stupor fit ex masticatione
dentium rerum acetosarum. Causa est quia corporis acetositas
penetrat in profundum quia sapor acetosus fundatur in subtili-
tate ut dicit Ysaac in dietis universalibus quamvis pontica et stiptica
causant congelationem et stuporem cum maxime acetosis etc.

Portulaca ponit quatuor remedia . d portulata et amigdale amare masticentur et hijs similia . Aut fiat fricatio cu sale et masti-cetur cera et cetera ut pmee / Causa est quia remouet congelatidem dencium et hoc dicit aliqui q a tota spe s3 hoc no est nisi refugiu Alia causa pt esse quia portulaca h3 cglutinositate in se et vis-cositatem et io quia fortit adheret ptibus gingiuarum ad in vice que sunt dipse pfrigiditatem rerum acetosarum io portulaca ual3 ad remouend cgelatioz dencium / S3 quare amigdale Causa e quia h3 viscositatez io remouent frigiditatez et diminu3 fla3 inptibus Similit pmee Quare fricatio cu sale / ca est quia remouet frigiditatez et humitatem et io ual3 neq3 video aliquid melius in cgelatione dencium S3 quare ual3 cera quia viscositatez h3 in se et cat mistaz adherentiaz inptibus gingiuarum io ual3 :-

De dolore dencium causato ex re frigida

Circa rubricam nota expositoz rubrice . i . rebus actu fris ut est gladius ferreu vel masticatio rerum friarum ut potus fris uel vngetu friu **Oleum vero** ponit curaz dolore dencium cati excitatu rei fre d oleum calefactu in pano desup est poned et vitellum oui assatu calm multotiens masticetur Aut pane . i al panu ca multotiens mordeat / aut fiat fricatio ex balsami / aut oleo delibio siluestri / Causa est quia oleu de natura sua h3 mitigare dolorez cu sit viscosu et rone calitat h3 remoue frigiditatez inductaz quia calm h3 remoue friu et plus sedat dolore rone viscositat Similit ualent vitella oui calida quia ex sui natura hnt remoue quauis dolore Similit ual3 masticatio rerum calidarum quia h3 remoue dolorez Quare oleu balsami / quia h3 viscositatez et rone calitat actualis et potencialis h3 remoue frigiditate inductaz et io val3 oleum debeem et delibio et sic deomnibz alijs oleis ualentibz ;

De ulceribus oris et pustulis

Circa rubricam nota q ulcus est duplex qd daz intius ut in palato i . feriori uel supiori et istis ulceribus mag pprie et plus ualent lauamenta quam pulueres quia de facili pulues remo-uent p saliuaz et fricationes lingve / Aliud exteriori ut in labijs / et aliqua ulcera oris sunt corrosiua et aliu no / de ulce-ribus corrosiuis no Ras facit hic mencioz et quamuis sint multe passiones oris ut ponunt alij practici curat sicut similes a-liorum membrorum io facit mencioz **Si pustule** ponit curaz pustu-

las sive ulcera citrinarum a materia ca[lida] primo proflormam d[icit] si pustule fue-
rint rubee sumantur Recipe amidi spodii lenticularum excorticatarum se-
portulace coriandri citri se[minis] sene de meta om[nium] an[a] partes equales
camphore pars ex his pul[vis] fiat fricatio Nota quod ulcus omne
vel est cum corrosione vel sine Si primo requirit duo primo
mundificatio secundo consolidatio Mundificatio fit cum ydromell[e] facto
cum felle melle ros[aceo] vel cum vino ubi rose sunt bullite Sed consolida[tio]
potest fieri cum pul[vere] quem ponit Ras[is] Quia consolidativum est et ideo potest pro-
cedere mundificativum quia non curatur nisi prius mundificetur ut habetur
sexto Amphorismorum ulnera non sanatur etc. Vel isto ungto Recipe cere
lote amidi cathimie loto litargiri subtiliter pulverizatorum ana ʒ j incor-
porentur cum mussillag[ine] dragaganti gummi arabici q[uantum] s[ufficit] in modum
ungenti et si fissura sit non[dum] sine ulceratione sufficit solus
pul[vis] dragaganti gummi arabici Et si ex corrosione valet pul[vis] lig-
ni putrefacti quia multum valet in excoriatione Sed si ulcus sit
cum corrosione debet consumi materiam corrosionem facientem Et superba cor-
rupta membri et postea mundificabitur et generabis carnem et me-
dicamen potest esse tale et est experimentum Ras[is] in divisionibus Recipe
arsenici rub[ei] talci alumi[nis] gallarum florum eris subtiliter pulverizatorum ana ʒ
j infundantur in modico aceti per ebdomadam unam et exsiccentur
et postea ponatur d[rachma] j supra locum ulceratum per unam horam postea
ungatur locus cum oleo ros[aceo] ad sedandum dolorem et sic fiat
donec tota materia sit corrupta consumpta ex quo patet causa parte sic ...re
valet Causa est quia habet virtutem consolidativam camphore ut quidem
Aut cum aceto ponit curam pro ea quod tenent in ore d[icit]
Aut cum aceto mixto aut oleo ros[aceo] in ore teneant Causa est quia
sunt consolidativa et cum hoc prohibent fluxum materie cum prius
locus sit mundificandus si ibi est virulentia aliqua et loco istius
valet ista ablutio Recipe gallarum ʒ j quartarium ... aceti lb ... bulli-
ant simul usque quarta pars sit consumpta coletur et cum cola-
tura fiat ablutio in ore **Et sanguinis** ponit curam pro ven-
tosas d[icit] quod sanguinis minutio fiat cum ventosis et intelligitur
et quod sub mente ponatur vel retro in collo quia distrahunt ma-
teriam ad partem contrariam **Albe vero** ponit curam pustularum pro-
a materia frigida perfricationem d[icit] albe vero si pustule fuerint cum sale et
melle fricent Causa est quia sunt flegmatice eo quod sunt albe
et quia ista species salis habet dissolvere et consumere etc. Per hoc

intelligit sibi similia que dissolvunt fleu oris ut pul et gargarismata

Et sirupus ponit curam p ea que tenent in ore d q siru-
pus acetosus teneatur teneatur in ore aut alumini / Nota alumini
al. i. dyameron / Alumini fit cu rebus acetos et speciebus. Quare
valz ca est quia hz virtutem mundificativam et loco istius valet
cu aqua celidonie et modico aceti. Textus

De fluxu sanguis gingivarum. Circa rubricam
nota q fluxus san gingivarum pt fieri dupliciter uno modo
circa incisionem. Alio mo circa extrinseca ut casu vel percussio-
ne sive gladio etc de tali no determinatur hic quia eodem mo
pt curari sicut alter fluxus ut dictum est supra. Alio mo circa
intrinseca et hoc dupliciter. Uno modo ex multitudine san racione
cuius no pt retineri in venis et arteriis et tunc fluit ad gin-
givas quia resudat propter multitudinem et finduntur vene et
de tali no loquitur hic. Alio mo a materia mala acuta descen-
dente a cerebro per viam reumatism sicut acuta vel flegmate salso
corrodente gingivas ut quia gingive sunt corrose racione
cuius fluit san et ut plurimum fit si antiquatur et de isto loquitur hic

Cum ex gingivis ponit curam fluxus san gingivarum
causati a corrosione d cu ex gingivis subtilis san manavit
utriusque arsenici s. rubei et citrini tale gallarum aluminis omnium partes
tes equales simul ex quibus pulvis et cu aceto in modum pari
formetur. Post cum in igne fuit siccatur quam est sexta pars 3 i
et fricentur ex eis gingive optime et permaneat sic patien-
dem teneat oleum ros in ore est enim hoc mirabile ad hanc egri-
tudinem que est in ore / Nota circa istud et attendere q in cura
fluxus san causati ex corrosione quatuor per ordinem requiruntur
primo requiritur remocio illud quod corruptum est in gingivis
quia no pt alter cura gingivis. quare / 2o requiritur mundifica-
cio loci / 3o consolidacio sive carnis gingivarum regeneracio / 4o
confortacio gingivarum ut ulterius ad ipsam mala materia non
fluat / Consumpcio male materie facientis corrosionem pt fieri cum
medicina ras et dz cu teneri usque ps sana videatur et pars
videatur rubea quia a natura erit virulenta. Vel q fiat
tale gargarisma et ablucio qua utor in hoc casu. Recipe foliorum oli-
ve m i. et s piretri radicis yreos ana quarta s 3 ii al masticis
ana 3 s mellis electi 3 ii fiat de toto clarificata ad quartam
iii cum qua fiat ablucio gingivarum Et mundificacio fiat cum

cum isto Rx aque calide ʒ. j. mellis ros colati ʒ. iij. misce cu panno insu-
so inp̄dict abluantur gingiue Vel abluant gingiue cu vino de-
coctionis ros sicca et loco p̄fecte mudato regenere caro isto me-
dicamine Rx olibani aloes sarcocolle san dra subtilit pulto cu
ʒ. j. misce et de pul. ponatur modicum ingingiuis vel quemit
q ponit illud q confirmat dentes et replet eos de carne et u
bene Rx lapidum mastic̄ an quart ℥ 1 al ʒ. ß. camphore subtilit
pul ʒ. v. Alia bra grana dj misce malapando cu aqua ros et
fiat massa et extendatur supra panni et ponat supra locum
sui q fuit locus corrosiuo Medicamine quod faciet omnia ista et
est secretum est pul. factus de sale tosto et alme gemelli plume
Oz int alia prohibentia fluxu reum est panis infusus i aq
distillata folior cypressi et ponit sup gingiuas multu uint et
confortat et ideo sicine ualet. &

De casu uuule

Circa rubricam nota duo additamenta
q ita radicem lingue sut v. p̄mo st ibi duo additamta
que vocantur glandule et sunt generatrices saliue 2o
est ibi trachiartia que est via p qua transit aer ad pulmonem
Cuius ps superior vocatur epyglotus 3o est ysofagus qui est
via p qua transit cibus et continuat se usq ad stomachu cuius ps
superior vocatur meri 4a est ibi guttur est spacium mediu it
ysofagu et trachiartiam 5o est uuula et est quedam pellicu-
la exns ingutture cooperiens ut plurimu viam anhelitus et qm
coopit viam cibi qu homo loquitur et pp hoc mala e loqui
et comedere quia multi ex hoc suffucant crant et talis v-
uuula facit duo iuuameta p̄mu est quia defendit ptes pe-
torales a nocumet ca intrinsec q extrinset ut a magno frigo-
re pul et fuo et coopit istam viam Si tamen incisset pt
areunte quia multotiens expellitur cu saliua et nisi esset uuu-
la descenderet ad pulmonem et ideo illi qui h uuulam inci-
sam sunt pati ad ptisim Secundu iuuamentu est ad formand
voce quia se h sicut digitus fistulatoris ad vocem ut dicit Gor-
ita ista uuula 2o no q duplex est casus uuule vn9 a pa-
uuule ca uel fri q insp ppt sui grauitate et ponderositate re-
laxat uuulam et prolongat Alia causa est mollicies siue re-
laxatio uuule causata amatia fleumatica aquosa descedete a capite

ad istam uvulam et hoc est ut plurimum et assimulat̃ qr̃ . palsi

Cum uero eger ponit curam casus uvule primo per insuflatoriam medicinam dicens tunc eger senserit aliquid radici lingue sive in superiore aut gutturi et tunc iubeo os aperire et extrahere linguam ut videas uvulam eius esse flupam et elongatam cameth et sal armoniacum simul et bene pulverizata cum instro in sufflandi super uvulam in suffletur et ex eius in summitate predicti instrumenti aliquid ponitur et radici uvule tunc eo dirigatur et ipsa cum instrumento parum exprius exsufflatur cameth i. myrtus Nota quod remedium hoc est proprium suumamentum in processu quia in principio casus uvule quia competit propriae repercussiva et postea resolutiva si provenerat ab ea parte si cum alia materia provenerat aquosa in principio competit pure repercussiva Quare valet quia cum eius est quia virtus est herba stiptica quia propterea hoc fit balneum in fluxu ventris et est speciale remedium quia habet virtutem stipticam et sal habet virtutem resolutivam sive dissolutivam ideo facit fluere materiam Quare valet in processu Set in principio competit repercussiva Et si a sanguine provenerit cuius signum est rubedo et calor magnus ideo valet gargarisma decoctionis gallarum cum dyameron Similiter valet decoctio se ros cum succo herbe seu barbe yrine et modico mellis Vel valet gargarisma decoctionis salvie psidie et balaustie cum dyameron vel gargarisma teratur malorum granatorum ita quod coquatur aqua et post in aqua dissolvatur ʒ i dyameron et frequenter utatur in principio Set si fluat propter fluxum materie frigide cuius signum est albedo et multitudo salive valet in principio gargarisma decoctionis masticis thuris nucis cypressi decoquatur et fiat gargarisma Set in augmento valet gargarisma de sinapis cum modico mellis et aceti et in hoc est error apud barbitonsores et vetulas quia non curant de principio nec augmento set ponunt statim resolutiva et faciunt ut attrahatur multa materia ut ipsi dicunt plus satis sed corpus sit plectoricum et tunc facie prius debet evacuari cum flomia clisteri vel alio modo infra sed i. sufflandi digeratur i. applicatur in primis sed uvula Aut granatum ponit aliud remedium per gargarisma dicens aut granatum acetosum cum pulpa sua teratur et fiat ex eo gargarisma Nota quod istud valet quando provenit a sanguine in principio quia frigidum est et stipticum et per istud intelligit similia gargarismata ut supra ex.

aqua ros. et dyameron ut accipiatur ʒ. i. dyameron et ʒ. ii. aqua ros. Et si diu ponit quoddam nocumentum dicens quod si diu permanserit taliter et elongata fuerit eius pars superior subtiliata et caput eius rotundum fuerit tunc radicitus et incidenda caute dum tamen est ne angina ista ut dicimus sit disposita incidat. ex hoc enim sequitur quia sanguinis fluxus qui restringi non potest. Nota duplex est signum quod uvula incidi potest. Una est extenuacio meatus in lingue radice quia posito quod sit grossa in sua acumine vel superficie tamen racione defectus virtutis extenuatur. tunc est signum quod non potest redire ad disposicionem naturalem et ideo debet removeri quia nichil fuit ibi nisi quod opilat. Secundum signum est quod sit multum alba racione sanici vel viridis vel nigra racione putredinis vel corrupcionis incidenda est. quia numquam potest redire ad disposicionem naturalem. Nota secundo quod ex incisione uvule duplex nocumentum causatur. Unum superfluus fluxus sanguinis aliquando et illud ponit ibi quando . . . .

tidiatur aliter quam deberet. quia quando est putrida vel corrupta nichil sentit. Aliquando est sanguinea tunc incidatur et causatur dolor et racione doloris fit magnus fluxus sanguinis. Secundum nocumentum est quod pectoralia non possunt evitari a nocumento inciserit et expuit et propter hoc tales ptisici fiunt quandoque. Et si contingat quod macula potest fieri multiplicatur primo quando cum rasorio primo scilicet flobothomio Secundo cum acu ignea transeunte per tanquam ferreas. Vel potest incidi cum medicamine corrosivo supposito quod est periculosum et facta incisione debet fieri gargarisma cum aqua decoctionis yreos ysopi capilli veneris liquiricie et mellis et modico aceti ad mundificandum partes illas scilicet versus radicem etc.

De sanguisugis in guttur

Circa rubricam nota exposicionem vocabuli de removendis sive extrahendis sanguisugis que intrant guttur. dum sunt multa nota que ponuntur ad extrahendum sanguinem a toto corpore utputa in scabiosis.

Cum aliquis. Det intencionem de sanguisugis extrahendis a gutture dicens cum aliquis in gutture suo titillacionem senserit et sanguis subtiliter inde manaverit est intelligendum esse et precipue si aquam biberit in qua sanguisuge fuerint. Causa est quare sentit titillacionem quia corrodit partes ideo sanguis exit et maxime signum est

qn aliquis bibit aquam sanguisugarum **Aut sanguisuga** hec est ad-
ditio et quod est textus et ponit curam in generali dicens ad sanguisu-
gam expellendam cinis magni cardi qui habet folia magna con-
tinentia maculas albas insufflandus est et super omnia valet
Causa est quia illa est amara et abhominabilis sanguisug-
is naturaliter et ideo fugit herbam cum sit amara. usus os et
per hanc intelligit quamcumque herbam amaram ut est absinthium
centaureas et omnes res amaras que interficere vermes. utrum
autem hec herbas habeat a tota specie nescio **Aut succus**
ponit aliud remedium dicens quod succus amigdalarum que habent
florem venetum vel Nota duplex est species amigdalarum
ut in synonimis Causa est quia multum amarus et ab-
hominabilis sanguisugis et ideo fugiunt ab eo tamquam a nocivo
et per ista intelligit sibi similia ut gargarisma aque decoctio-
nis coloquintide aqua decoctionis asse fetide **Si igitur
est** ponit curam quando potest videri et quando non dicens os egri est
aperiendum et lingua expellenda et infirmus ponenda et guttur
in sole est aspiciendum et si in loco propinquo visa pendere
sunt forcipibus quibus sagitta educitur expellenda erit quod
hoc modo fiet caput cum quo pendet est stringendum et sic
extrahatur quod si non sunt manifesta eger multotiens gargarizet
sinapim cum aceto quia de loco in quo est movebitur Causa
primi patet de se causa secundi quia dicunt multum amara et abho-
minabilia Unde occidunt vermes et sinapis est morditivum et
ista sunt nociva ei ideo fugit Viaticus ponit quod cum aqua de-
coctionis lupinorum alborum et coloquintida fiat gargarisma et
Aut fiat ponit aliud gargarisma dicens Aut fiat gargarisma
ex aceto et sale assa Causa est quia omnia ista sunt nociva
animalibus et loco istius potest si vomitus cum experimento viatici
aliud dicto **nigella** ponit aliud gargarisma dicens quod nigella
prima et sinapis trita insufflentur gutturi fiat etiam
ex succo cepe Causa est quia sunt multum morditiva ideo
sanguisuge fugiunt ipsum **Si autem post** ponit curam
fluxus sanguinis provenientis ex attractione sanguisuge dicens si post
eius casum remanserit sanguinis resudatio egro fiat gargarisma
et apozima in quo cortices granatorum et balaustie et

sumat seme alexandrinum et sumat modicum aceti cocta fuerint et guttur insuffletur pul. exbalaustijs san dra et amido Et causa est quia sunt consolidantia et prohibentia fluxum et p. cum vintina et io solum queruit in isto casu ymo in alijs fluxibus Si autem sanguisuge Docet extrahere sangsugas descendentes ad stom d. si ancepit sunt sto medicina quia vermes expelluntur atque suant in potu verbi gra sumat semen alexandrinum et sumat modicum aceti in initium lecti et si vmes fuerint potetur de succo citri quia occidit vmes et cet. que dicent infra Causa est quia sic occidunt sangsuge sicut et vmes et pt hoc continue comedentes allium no sunt vmes Ex hijs que ponit aliud remedium p balneum retentionem aque sic in ore d. Ex hijs etiam que sangsugas exire facit est ut eger balneum ingrediatur et moretur in eo donec magnam paciatur sitim et tunc aqua in niue infrigidatam in ore aliquam diu teneret cum incepit tepesi ea expellat et aliam sumat sangsuga quam venit ad os frigitate querendo Causa est quia ibi est sangsuga senciens aquam frigidam in qua consueuit esse tunc venit ad os rone siccitatis quia diligit aquam et similiter intret balneum et cetera est subtilis ymaginacio Et auicenna alia ymaginacio s. quod comedant allia et q teneat aquam frigidam in ore uel in aliquo vase coram se na allia sunt ?? sangsuge et inducunt sitim et io sangsuge veniunt ad os et ??tum ymaginacio ista sicut ymaginatio ??

De solucione illorum que intrant guttur
De Rubrica clara est et io sequitur textum Cum illud Istud est textum in quo determinat de solutione illorum que intrant guttur et primo ponit curam p alia ab instrumento s. p p cussione in collo et transglutitionem aque et balneum d. cum illud q guttur intrat et figitur in eo aut in eo sunt bolus magnus aut aliquid ei simile de hijs que non sunt frusta sassa cotenta in eis aut acuta confert plurimum percutere illud in collo postius in ??tiens et aquam sepe trahitere forsan cum descendit in ?? Eger quoque balneum ingrediatur et oleum quam trahiciat et postquam sciendum sunt magnos deducat Nota quare valet p??ssio Causa est quia p motum percussionis natura cogitur expellere quae

valet permixtio aque et olei. Causa est quia ista liquida faciunt
descendere quod adheret et est grue apud nos. Non solum quod vas di-
misit illud quod est magis difficile scilicet quod si illud quod est in gutture
est magis acutum ut spina et istud per aliud modum est extrahendum
et potest extrahi tripliciter. Primo modo cum tarica scilicet illa tarica transglu-
tiatur filo capiti eius alligato et non fortiter masticetur ut
non una pars ab alia separetur et quod sunt in gutture extrahatur
subito quia tarica secundum viscositatem et talis spina infigitur
ibi et tunc extrahitur ibi. Vel quod fiat gargarisma cum aqua decoctionis
taricarum. 2o extrahitur sicut si accipiatur parva spongia et trans-
glutiatur et quod est in gutture trahitur subito et quia rara
spina infigitur et est subtilis modus. 3o convenit applicare
ab extra res laxativas illarum que sunt in gutture sicut emplau-
strum de mussillagine scilicet lini vel butiro et medulla cassiefistule
et oleo amigdalarum dulcium et valet multum et istud facimus
in squinancia in processu ut dicetur infra. Quod si non
ponit curam per instrumenta dicens si non descendit instrumentum quod sunt
sile in sinus dicte convenit infra nos mittatur. Est autem instrumentum quod
de plumbo quod cum sit recti sile longa cum gibbositate in se habens.
Causa est quia illud instrumentum debet esse porosum rarum et gibbo-
sum ut melius intret per os. Unam primam partem debet esse gibbosum
et ab alia parte concavum.

De gravedine lingue. Circa rubricam nota quod gra-
vitas lingue causatur dupliciter vel tripliciter. Uno modo ex desiccati-
one et spiritus ut in propinquis morti qui non possunt loqui
eo quod virtus deserta est rone instrumentorum. 2o ex nimia re-
pletione sanguinis vel flegmatis et ut plurimum flegmatis propter reu-
tismum descendentem a capite ad linguam ut in ebriis in gravita-
tem lingue patuit. 3o ex mala compositione ut quod ligamentum
quo ligatur lingua cum palato inferiori est magnum et de utique
gravedine determinat hic vas. Cum lingua ponit curam
gravitatis lingue provenientis ex repletione et primo quod pertinet
in fi[illegible] cum lingua absque aliis membris gravedine passa fuerit
et eger non sit nec acutam incurrerit egritudinem sal armoniacum
piper ʒʒ sinapis allium acetum pivetrum et staphisagria baurach
origanum et sal indi nigella saniusucus sumatur et in aqua
decoquantur et fiat ex eis gargarisma teneat cum pa[illegible] ne ex eis ag-

tinsgluciat Causa e quia euacuat materiam scilicet aliqua istorum et bene dicit quod non sit gluedo in aliis partibus quia si in aliis membris alia que mm ut in pinis ubi est pura quantitas que garma sunt ex decoctione arthori saluie et ysopi et facit cito loqui io dicimus nutrire quod fricet linguam prius cum saluia ut citius loquatur

Caueat tamen ponit documentum dicens quod caueat cum pa ne exoco aliquid trahitiat causa est quia nimis acutum et si ven ret ad pulmonem esset causa ulcerationis pulmonis io bonum est quod non tinsgluatur. **Aut tamen** ponit aliud remedium dicens quod eger ieiunus multis diebus gargarizet alimum nabathi alumni est salsa facta ex aceto et speciebus et habet virtutem preciendi spiritum io euacuat materiam et pista intelligit omnia dicta supra prouocantia saliuam **Aut fiat** ponit aliud remedium dicens aut fiat gargarisma ex aceto et piretro Et causa est quia piretrum multiplicat saliuam et euacuat flegma et acetum habet madere et pone acetum ut melius virtus piretri penetret **Postque vero** ponit aliud remedium persistatorum dicens quod postquam gargarisare cessauit fiat sal armoniacum piretri piperis in magnis omnes partes equales ex eis bn pulvis lingua diutius fricetur. Causa est quia habet virtutem euacuandi flegma a lingua et prouocat saliuam et scias quod de piretro uidi quod quidam cum tenuit piretrum quod fecit sibi pustulas io non debet sit teneri io debet poni in panno et tunc masticari et teneri supra linguam et ita iuuabit et non nocebit **Quod si** ponit curam quam quantitas generat aliis membris vel sensibus dicens quod si cum lingue grauedine auditus aut reliquorum sensus quantitas fortis affuerit fiat egri curatio secundum doctrinam qua paralisis curatur. Causa est quia euacuat materiam non solum existentem in lingua ymo in membro cum afleumate aquoso puenit et io indigemus in cura fleumate aquosi sicut in paralisi causata afleumate aquoso et dictum est cura capitulo de paralisi **Si autem** ponit curam quam prouenit ex inanitione dicens si autem loquela in acutis grauata fuit et uideris ipsam cum quantitate in loquela extenuatam et abbreuiatam atque aqua calida alto sup spondiles tolli et auris principia fundatur et tunc oleo fricetur eger quorum oleum more tepidum tenere debet. Causa e quia signum est quod prouenit ex inanitione siue ex defectu sanguinis et spiritus io conuenit humectantia et non competit conuenit aqua et ab ex oleum rosarum et aqua pille humectatiue dicte ita

de catarro et dicentur inta° de tussi principia i radices spondilos
i supra spondiles dorsi **Et si diu** ponit curaz diminutionis
lingue provenient a mala compone d et si diu est ex quo lig
wa diu minui no cessavit semp considerandu est tunc liga
metu cu quo insius lingua admettitur si inta° fiat qz deat
et si ita fuit ex eo incidatur pars z zegi prult i mitted
est Causa est quia ca diminutionis loquele est ligamentu cu
quo ligatur cauue no pt lingua movi dna causa pt esse
quia lingwa est bubs et quar° gnemit ungetu ca est quia
eua° san et io no sit causa ultius illud ungentu e con
solidativu ulteri guemt illa de coito dicta in exhibendis sang
sug° que gnemt adremoued fluxu san narui zegi i vitreoli

De magnitudine ligwe

Circa rubrica no
qz duplex est causa magnitudinis ligwe dna e matia
sagnea cu apate nel sine apate Alia ca est matia
fleumatica cu apate Alia est ca matia fleu^ta cu apate nel
sine apate et ut pluri^m tales matie descendut a cebro qz
uis pnt venire ab alijs mebris De utroqz intelligit Ras
Istud est ca^ll inquo Ras determinat de magnitudine ligue po
nendo curaz qu catur a matia fleumatica d cu contingit lig
waz inflari ut p magni^ne os egrediatur fricanda est ex
tepris Aut citri acetositate aut cu ribes aut ex gnato ace
toso donec saliva multa ab ea defluat h° autez nio detu
mescit et ad p^maz redibit mesuram Causa est quia ista in
cidunt matiaz fleumaticaz et eam disponunt ad euacuatiez et p^t
ista intelligit omnia silia gargar^ta et fricationes que dicte
sunt in pcedentibz que sut eua^re fleu a lingua ut e radix
yreos mastix et **Si autem** ponit aliud remediu d si
aut no suffecit fiat fricatio ex sale et aceto Causa est qz
no solu p ista incidatur matia fleumatica ymo dissolvit qz
acetu incidit et sal dissolvit et p ista intelligit similia dca
supra que sunt fortiora qua illa que ponit Ras **Et si non**
ponit curaz qu provenit ex san d et si no suffecit fiat mi
nutio ex utrisqz cephalicis et post ex venis que sunt sub ligua
Causa e quia est signu qz matia sagnea e qz ligua tuc est
rubea et appz rubedo in facie et quia flebotomia de cephalic
eua^t sang^s qui est in anis io guenit et postea de venis que

sunt sublingua quia illa euacuat materiam guttam facientem illud
fluxum 2o conuenit et si multa sit plethora magis competet flebotomia
de mediana vel de basilica vel de sophena ;- ;-

De ranis sublingue Circa rubricam nota quod ipse prouenit apostemate
ponit curam glandule prefate
dicit cum sublingua glandula nociua fiunt in principio ex sale armo-
niaco et galla fricanda est Si autem et fiat callida ex medicamine
gingiue sanguinolente fricanda est medicamine acuto scilicet
dicto de cura sanguinis gingiua et ibi intrant multa corrosiua
Causa est quia galle prohibent fluxum materie ad linguam et sal
dissoluit materiam guttam et intelligitur illud ore mundificato Quare
valet illud medicamine acutum Causa est quia est corrosiuum et corro-
dit usque ad stabam lingue et si aliquid est corrosiuum aliqua fiat
regeneratio carnis cum medicamine dicto supra Eger autem
ponit curam pro illud quod tenetur in ore dicit Eger accipiat acetum
et sal et teneat in ore Causa est quia acetum incidit et sal
habet euacuare et dissoluere deinde alia gargarismata dicta supra ;-

De pustula lingue Circa rubricam nota quod
pustula lingue et eius vlcera semper sunt malum signum
in omni egritudine quia est signum debilitatis virtutis non
potentis expellere materiam ad membrum extrinsecum Sed expellit ad
os Sed pustula vel vlcera que fiunt in ore est bonum signum quia
signum est fortitudinis virtutis pro hoc quod mandatur ad membra vi-
lia sicut est os vel lingue Sed ista sunt curanda Iste
est capitulum in quo remittit nos pro cura pustularum oris et lingue
dicit quod sunt curanda quibus vlcera que supius nominauimus et squi-
nancia sanatur cum quibus scilicet mundificantibus et consolidantibus
colla vel vlcera oris et hoc de isto paruo capitulo consequenter sequitur
aliud capitulum quod est de squinantia ;- ;- ;- ;-

De squinantia Circa rubricam nota quod squinancia
est apostema gutturis et partium eius propinquarum siue vie habitus
et cibi et tale apostema ut plurimum causatur ex sanguine Cuius sig-
num est rubor plenitudo venarum pulsus 2o pectore a colera cuius
signum est color citrinus oris et faciei 3o ex flegmate cuius signum
est albedo faciei multitudo saliue 4o raro ex melancolia cuius signum
fuscedo faciei et oris et alia signa que dicta sunt et ita est

quia flem̄ et mīa nō hēnt v̄tutem penetratiuā tantā in gutture
sicut san· et co· et co ut plurimū causatur· ex san· uel co· uel co-
ra sang̃ p̄mixte· Nota q̄ quatuor sunt sp̄es squinantie· vna ē
qua· app̄z rubor et tumor ex̄ in colla et ista est leuior int̄ oēs
quia signū est q̄ m̄ declinat ad exteriora· Secunda ē in qua app̄z
tumor et rubor intus ore ap̄to et ista est difficilior· quia p̄ma
Tertia in qua nō app̄z in gutture tu̅or neque rubor nisi quodo
ligua fortit̄ compr̄mit̄ et ista est deterior q̄z secunda cū mag̃ de-
clinat mātia ad int̄iora· Quarta sp̄es est in qua nondū app̄z
rubor neq̄ tu̅or nec intus nec ex̄· et ista est mortalis quia
mātia est infixa· multū et inducit morte suffocando q̄r sig-
nū est q̄ mātia est acuta in viis int̄u̇· et in viis anhelitus
et aliquā in viis cibi· Nota q̄ squinantia p̄t curari trib̄z modis
vno· mō p̄ insensibilē resolutionē ut qū mātia est pauca subtilis
sed flomia vel uel p̄ticulari et gargarisatione et curat̄ p̄a
ā squinantia quia euacuata vna p̄te matiē v̄tus resoluit aliā
Secundo p̄ prouisionē eius in saniē et isto mō curat̄ infra .9. or
dies et hoc est qū mātia est grossa et multa· 3o p̄ transmissioē
matie ad alia loca· seu mebra· ut ad stom̄ uel alias p̄tes pec-
torales· Ad stom̄ s̄· qū ista mātia declinat p̄ viam tibi et e-
est nausea vomitus· et dolor stomachi &c· Ad p̄tes pectora-
les/ tūc signū est tussis tremor cordis &c· Quia mātia fuit
delegata ad cor· **Cum in gutture dolor** h̄o est capitlm̄ i
quo declinat de squinantia· ponens p̄mo eius signa· d· cū in-
gluciendo sentietur angustia· ad est passio que dic̄ squinan-
tia· Nota q̄ dictū Ras· h̄ vm qū ista angustia tū̄s glutiendi
pane uel aliqd̄ aliud· causatur· ex apate exeunte in gutture et
tunc est squinantia et ista squinantia causatur subito Aliū ac causatur
ex sitcitate vie et strictura pectoris difficultas· Aliū ex mag̃
debilitate v̄tutis ut in p̄pinquis morti· et cū p̄t hoc· nō pauit̄
squinantiā/ cā est quia illud apā oppilat vias h̄a ̄tus ut plurimū
Et aliquā viam cibi p̄m q̄ declinat ad p̄tem que dicit̄ gula
uel ad p̄tem que dicit̄ torinx mō talis suffocatio uenit aliq̄b̄o
subito/ s̄ a pectore paulatim· **Cuius gravitas** ponit
signa fortitudinis et debilitatis eius· d· tunc grauitas et leuitas s̄m
angustie q̄ntitatem dep̄hendi p̄t· Causa est quia nō inducit

piculu nisi rone suffocationis et sim q induat maiore q̄ui-
tatem vel morez induat ma et mi pricul insuffocando et
ptr hoc est egritudo pacuta in qua no est expectanda digo
matie gravitas supp^e mala **Ad squinantiam** ponit
curam in gnali p gargata d adsquinantiam R medulle cassia
fistul eius qd est in medio frumeti intior cambor an z s suci
liquiri ptez z j ex eis dissolut in latte ita capiendo ut ex ube
ribus exhitur fiat gargama est em mirabile Circa qd nota
du q in squinacia quenit gargama in processu et no in pricipio
quia in pnc° competut repussiua ut matia no fluat ad locu
Sz in processu quenit quia istud gargama est maturatiu ma
tie cu sit cali et huid dolor mitigatiu et relaxatiu gutturis
et io valet multu lac in passionibz guttur et ptr hoc no da
tibus istis nisi ad quatuor dies vel tres ymo lac amigdalar
etiaz valet quia egritudo est pacuta s z s de quolz vel z j
Cuiusque fuerit ponit curaz in spali et primo qn quenit
cura ca p flobotomiam d cu p sint difficultas anhelandi et ocul
rubedo et repletio in principio curationis cephalica flobotetur
statim pacienti squinatiaz Nota ca ptem q si sit maior pleni-
tudo flobotomia dz fi de brachio ex later us ad minorem in pleni
retit us q mute sanguis color et tunc est signu q venit
in loco apat Item pmo ut capiant bene sive vie ut replet°
expellatur ymo quiz insquinatis fatim de utroqz brachio z
causa est quia flobotomia removet cu apat Sz est intelliged
q si vent sit constipatus tunc dz pcedere clistere primo facta
flobotomia de cephalica postea fecit mgr de venis que sut sub
lingua sive palato quia evacuat matiam gutturis ut d° aut
e fer pmi ut de illa que sub palato in fiori quia illud valet
multu et vidi unu magnu qui sepe de ea flobotomiam fecit **Ex**
si passio ponit curaz p gargata et hoc cu tertiu diez z dicit
gargama ex succo granati nisi tu tecnositate sua fiat aut
ex rob malmatearum acetosi aut ex rob meri de stem et p9
hoc fiat gargama ex aqua ros in qua siccat sint infuso
Causa est quia repcant et prohibent et expellent fluxu ma
terie ad locu et bene intelligitur post evacuatioz quia ante
evacua° pt bene repcuti mi io erant illi qui ponit repussia
cu matia sit venenosa que repcuti no pt. an quaz fiat pb a

et dz esse gargama exacetos et stipticis quia faciunt acetosa pe-
netrare et stiptica repercutiunt et postea ex aqua ros. que est
multum stiptica et prohibz fluxum et pista intelligunt similia
ut est succus lactuce de quo dicit auic. Quidam habuit sq-
nantiam et sompniauit q si faceret gargarisma de succo lactuce
q sanaret et fecit et curatus est et dicit auic. q a tota pprie-
tate hoc fuit. Vel fiat gargarisma cum aqua decoctionis gallarum sumac
et dyamoron. Vel gargarisma fiat cum aqua decoctionis mirtil-
lorum ymo cum laudat ipm auic. sicut dyamoron. Vel sit Rx si-
rupi de papauere dyamoron ana ʒ. i. aque ros ʒ. ij misce et
fiat gargarisma cum frigido. quia magis repercutit et mitigat
ideo valet in principio squinantie. Nota ab extra valet in principio
in unctio cum oleo camo. Quia resoluit sine attractione. Item
valent pille si teneantur in ore sub lingua. facte contra reum catarrhum
dicte supra quia per hoc reuma non dissoluitur sed descendit a
capite ad guttur ut plurimum sit hoc apa per viam reuitissimi s.
per viam diriuationis et raro per viam congestionis. Quod
postea ponit curam per gargarisma per tres dies d. q postquam per
tres dies sit factum fiat verum ex succo fructuum sicut primorum
thamarindorum cassiafistule sebestenarum solutus fiat gargarisma
ex apozimate fructuum s. citriarum ficuum et passularum aut ex
medulla cassiafistule aut ydromelle. Causa est quia post
tres dies dz dari medicina laxatiua quia illa euacuant co-
leram et postquam transierint tres dies signum est q materia
est maturata et incipit inflamationem et quia terminatur per resolutionem
insensibilem cum quartum diem et quia illud iuuat ad maturationem
relaxat guttur et sedat dolorem ideo valet in hoc casu et per
illud intelligas sibi similia et omnia que applicantur ab extra
vel ab intra que iuuant ad maturationem materiam Sz totum id
gargarisma est q conuenit in augmento Rx liquiricie rase caricarum ping-
uium ana ʒ. i. se psillij se citoniorum se papaueris al ana ʒ. s. or-
mundati quartum s. mellis ʒ ij. fiat decoctio per clarificata usque
ad quartum in statu non adrepercutiendum materiam vel adrupendum
apta conuenit oximel diureticum et abinde ad maturandum valet
istud unguentum Rx unguenti dyaltee quartum s. mussillaginis se
psillij mussillaginis citoniorum ana ʒ ij medulle cassiafistule sine
sale ana ʒ s. fermenti caricarum pinguium ana ʒ i. olei violacei ʒ
ij misce et valet in augmento squinantie de materia calida

Et si passio ponit curam squinancie causate a materia frigida primo
premedicinis laxativis d. quod si passio inveterata fuerit ex gargarismata
et insufflatione fortia medicaminum que dicturi sumus media-
da erit tunc remittit nos per curam squinancie antique s. in fine ca-
pituli d. Si autem in facie non fuerit rubedo fluxitque ab ore saliue mul-
titudo et ergo fuit humectatus in principio solvatur venter expull-
tothijs apozima clisteri acuto quod in tractatu de appropriata nominis ca
est quia est signum quod materia faciens apostema est flegmatica ex quo non est
ibi rubedo et quia pillule cothie evacuant flegma ideo etc. Et si non acci-
pere per modum pillularum tunc dissolvatur in aliquo sirupo vel in aqua
et patiens vel ponatur in clisteri quod est forte quia fit ex coloquintida el-
leboro et aliis medicinis fortibus. Causa dicti est quia per illud
clistere materia flegmatica attrahitur ad partes inferiores a superioribus
ideo valet. **Cum tamen** ponit curam per gargarismata d. cum passio rece-
perit fiat gargarisma cum sirupo acetoso aut ydromelle et pipere et
oximelle et deinde ex aluminis nabatis fiat etiam gargarisma ex ydro-
melle et sinapi. Nota quod dictum ras. hic vult quod materia est multum
grossa quia tunc non competit multum repercussivis immo incisivis
materie. Si autem non sit multum grossa convenit prius repercussiva sit
gargarisma cum decoctione olibani mastici et addatur vomitum de
dyamoron et est magis conveniens. Sed post in augmento convenit a-
luminis ad incidendum materiam. Ideo convenit ydromel et sinapis ad
rumpendum apostema quando materia est digesta. Hic et generatur sanies et quod e-
xpleverit non presolutionem insensibilem ideo per famem tractat et per ista gar-
garismata intelligit sibi similia sicud illud quod est in materia grossa. Recipe ra-
dicis yreos ʒ. ß. ysopi capilli veneris ana m. j. liquiricie rase uvarum
passarum mundatarum ab acinis caricarum pinguium ana ʒ. j. seminis fenugreci seminis lini
ana ʒ. ß. ordei mundati quartarium ß. mellis ʒ. ij. fiat decoctio per ... cla-
rificata ad quartarium iij. Sed in isto casu si instat ad rumpendum apostema
convenit oximel squilliticum. Sed ab extra ad maturandum conveniunt ista
unguenta. Recipe unguenti dyaltee quartarium ß. mussillaginis seminis fenugreci
mussillaginis seminis lini ana ʒ. ij. medulle cassiefistule butyri sine sal-
ana ʒ. ß. frumenti caricarum pinguium ana ʒ. j. olei amigdalarum dul-
cium ʒ. ij. misce pillule recente more valent que dicta sunt supra
contra reuma frigidum et valet in principio squinancie causate a materia
frigida. Etiam in utraque causa sive calida sive frigida. Vel gargarisma de-
coctionis morsus dyaboli. Similiter gargarisma decoctionis celestine

al' tehdome al' sebesteen mirabile dictur de ea vel gargama de coctoms stertor al' tamis uel yrundinis uel lupi Prete rea de his ponit curon squinantie que est in ultima sui malitia primo p flomiaz d. de his. preterea que male squinantie gferunt est ut ex venis que sub lingua sunt fiat minutio Subdit de ventos d. et ventose abs scarificatione ponant et epy thimetur collu ex melle anacardino donec vesice in eo ge nerent et fiat gargama cu sinapi et gutturi fiat inflatio ex hoc medicamine sic fit R sinap salis armoniaci piretri nitri ase fetide piperis metastri et excis cu melle fiat gargma Causa primi quare ualet flomia talis precedente cu flomia vel de cephalica quia in hoc tamen est error Causa est quia illa flomia euacuat materiaz gutturis sanieteq apta Causa sci e qr vetosa ponit in collo retro inpetibus inferioribus cum scarificatione siue sca rificatione quia ventosa trahit apte anterion ad posterioreram et facimus ipam post flomiaz Causa tertij quia p illud epy thima remo dolor et materia trahitur apte anterion ad poste riorem Causa quarti est quia talia gargata sunt multu subtilia tiua quia in t(?)sima materie et ad illam ptem remittit no q p squinantia antiqua equales ptes ut z s;

Detussi Cura rubrica no tuss diffinit sic tuss est motus virtutis expulsiue naturalis pulmonis cu adiutate virtute motiua lacertorum pectoralium ppter nociuum ex pellendu Ex qua diffinitone appz q tuss no est imperfecta sa nitate quia n(?)tus est coacta a re nociua facere talem motu sicut pz primo de tussi No de numero motuu qui sunt imperfecta sa nitate quidaz est pure sanitate naturalis sicut singultus quidaz pure voluntarius sicut fit in se reuolutio de latere in latus Quidaz ptem naturalis et ptem uoluntarius sicut tuss mictus eges tio Et de numero istorum quidaz sunt ubi natura superat uoluntatem ut tuss quia no possunt retinere uel abstinere a tussi homines qui ipi nolunt ymo malo velle eorum tussiunt Alt est in quo uoluntas superat naturaz li sit error qn superat ut mictus et egestio et sunt ubi dicit primo ca fen 2 doc 3a capitulo primo No q duplex est tuss quedam sicca quedam humida Tuss sicca habet plures causas Vna est mala complexio sine materia exns in pulmone et ptibus pectoralibus ut mala complexio ca uel simplex uel gro quia quamuis in pulmone no sit ma teria natura conatur ad expellendum nacuis ut in singultu de in

amitione licet no sit matia cu natura conatur expellere quamvis
no sit ibi q expellat ¶ 2a causa tuss sicce dicitur esse gpressio
dyafragmat s. tu dz panituli qui dividit mebra spualia a nu-
tritivis et compresso dyafragmate causatur tuss et tunc pulo no
pt libere dilatari nec constringi io indiget nocumetu in pulmone pro-
cuius causatur tussis ¶ 3a ca est quia multu grossa et viscosa adherens
ipi pulom et ptibus pectoralib rone cuius expelli no pt et propter
hoc masmatiis porto q haberit multa matia cu est sicca tussis
quia no pt aliquid expelli ¶ 4a ca tuss sicce est liquiditas et sub-
tilitas matie rone cuius fugit aerem io no expellit s vadit p late-
ra cathaircie ad pulo secundum G 2o pronostico Sputum i ovegne
ubi dicit q propter subtilitatem eius no pt expelli et quia liquidu
fugit aerem ¶ 5a ca est nimis debilitas virtut ut in propinquis morti
qui rone debilitat virtut no possunt expellere matiam que e in pecto-
re ¶ Tuss humida causatur cum in pectore existente in pulmone qua
natura expellere pt descendent ut plurimum a capite p vias reu-
tismi ad pectus quamvis pt provenire ab alijs mebris et ista
in aliquo est ca. aliquo fri calida in ut plurimum est ca ptis quia
h qualitates corrosivas et acuitas ut fleu salsum corrodens
pulo et ut plurimu e matia frida licet raro determinat de cura
tuss provenient a matia ca et sicca quia hoc e ut plurimum et de cura
tuss provenient a fleumate quia ista duo ut plurimum contingunt
na tuss que provenit ex compressione dyafragmat cura sicut
illa que gpimunt curant et removent

Cura tussis

¶ Hoc est capitulum in quo determinat de passionibus pector que sunt
sex primo de tussi ponens eius curam causa a acuitate et siccitate
et hoc predictam d. cu tuss acciderit et fiat ca et sicca et aspera
cu rubore et calore tunc competit mirabilit eyro violatum et
ptisana et fabe excorticitate et spinarg cu oleo de amigdalis
dulcib in gmestione sua In ore no semp teneat pill. bechas dico
quia bibit sirupo violateo gmiste Confectio pillar bechiar Re
succi liquir zuccari al. ambor an 3 iiij emule campane dra-
gaganti amigdalar dulcium excorticatar omi an 3 v. ex hijs
cu mucillag se citoniorum gspse et formetur pille ¶ No quare
valent ista Causa est quia infrigidant et humectant sicut
gdimetu de violis cu sint frie et humide humectant Similit aqua
or. spinarg frida et humida sunt et quia removet caliditate et sic-
citatem facientem tuss icitur etc Et p ista intelligit similia potius

inhoc que conueniunt casu aqua or et terant mica et coquant
testudines fluuiales et omnia que conueniunt in ethica Vlt° conue:
niunt mista ut lat balneum aque dul. eletuarium dragaganti eletua:
rium rescriptum dyapenidion . cinamomum et que ponuntur infra ca°
de ptisi . Item albeum et conuenit tale vnguentum Rc mussillag' se psillij
mussillag' dragaganti gum arabic' an ʒ ij axung' galline me:
dulle vituli an ʒ j . ol. viol. olei amigdalarum dul. an quart' ∫
cere al. q. s. fiat pannus interatus de panno fastetui ad quantitatem
palme vnius in longitudine et duorum digitorum in latitudine Alia scilicet bra
eg° et ponatur supra pectus . 2° nota quod ista conueniunt in cura tussis
prouenient' a materia ca . descendent' a cerebro ad pectus et omnia que dicta
sunt supra ca° de cura catarri cati a materia ca . siue sirupus siue
medicina siue eletuaria siue pille siue suffumigationes et ideo non
est obliuiscendum capitulum de catarro cata de materia ca . quia nisi inter:
cipiatur rheuma nichil ualet opa° ideo videtis ipas operationes circa pec:
tus et bene tamen nunquam debet mundificari pectus ab illa materia nisi prius
purgetur materia a capite descendens et ideo intercipiatur non ualet
cura . ffabe fracte prohibent partes pectorales ab asperitate et
bene dico sine corticibus quia tunc cortex sit aspera ledent illas
partes et non tamen in tota medicina adeo nominis ut bene sciatur
sicut capitulum de catarro / quia catarrus est mater omnium egritudinum ideo
nisi rheuma intercipiatur nunquam curabit. **In ore uero** ponit
pectora quod tenetur in ore causa est quia sunt humectantia et re:
manentia siccitatem . Et per illas intelligit similia ut julep uel
sirupus nenufaris uel aqua or cum cancris fluuialibus et testu:
tudinibus et similia dicta in ca° de catarro Eletuarium ut dya:
dragaganti Item de sirupo violateo . ca est infrat et lubricat et
pectus leniunt Item ualent pille si teneant in ore et transglu:
tiatur paulatim et hec regula est generalis uel illa que admini:
strant pro tussi multum teneant in ore quia si venit statim ad
stomachum cum sit remotus tunc virtus medicine tarde veniet ad locum tussis
et ista que ponit intelligit sibi similia compositis i. incorporat
De siccitatis tussi ponit curam tussis cati a fleumate et primo
que est noua d. quod si cum tussi multum affuit sputum quod tunc in spuendo
expelli non potest nocumentum infert. Et nec se nec vehemens ve:
tris solutio ipsum concomitatur . ex hiis confert dandum erit in primo
Rc se feniculi se apij sitti liquiricie capill. ve. amigdalarum dul.
omnium partes equales ex hiis cum mussillag' se lini compositis i. formet'

troscis ex quibus tribuantur ʒ iij decoctio aut qua nihil egritudine
ut est dum est in tractatu de catarro describsimus cum cum v ʒ capill
ve sunt addende Quare valent isti trosci causa est quia sunt
in tisim materie et valent ad expellendum materiam et non permittunt
adherere materiam grossam in viscosam et trosci debent administrari cum
decoctione liquiritie vel siruppi de capill ve vel ysopi et quod qualibet
die potet de mane et pistra intelligo eis similia Sicut ubi grana
Intercepto remanente pilla que dicta sunt in capitulo de catarro sicco et
hec est regula prima generalis scilicet quod prius intercipiat venenum in primo modo
materiam in partibus pectoralibus contentam valent ista scilicet sirupus scilicet comeste cum
amigdalis et valent in tremente multum Similiter sirupus modicum coste cum
pul piperis et calamenti scilicet quod dividant et addatur modicum de pul
in medio maxime si superbibat brodium caulium rubeorum vel ad clari-
ficandum notem Similiter dyaris salomonis ymo Gordonius fiat
brodium cyderum de succo caulium et melle hoc ab hominandum est Similiter
valet dyapenidion Similiter dyaisopum Ultimum non in electuaria
est dyaprassion et est fortior iuvat quam aliquod aliud et similia sit
dyanthos cum musto Similiter valet syrupus de prassio inter omnia
mundi hoc est modicum mali saporis Vel iste sirupus quo continue
utor Recipe radicis yreos enule campane calamenti origani prassii
ana ʒ j anisi semen feniculi semen urtice orobi semen fenugreci semen lini ana
ʒ j or mundati quarta pars liquiritie rase uvarum passarum ana ʒ j mel-
lis panis zuccari ana lb ß fiat sirupus clarificatus ad quartam ij
In aliis libris habetur ista recepta sic Recipe radicis yreos enule ca-
pane ana quarta pars ysopi capilli ve re ana ʒ ij serpilli calame-
ti origani prassii ana ʒ j anisi semen feniculi semen urtice orobi se
fenugreci semen lini assi ana ʒ ij panis zuccari mell electi ana lb ß
fiat sirupus clarificatus ad quartam v Post istum sirupum laxet-
ur cum pill de agarico quarum recepta est ista et e jo hebenie
Recipe radicis lilii prassii ana ℈ j agarici ʒ j turbith ʒ ß pulpe cologu-
sarcocolle ana ℈ ß yerapigre G ℈ ij pul pult conquassa conquas-
sentur misce omnia cum sirupo de capill ve fiant pille et adminis-
trentur in introitu lecti Habes conveniens istud unguentum Recipe mussillaginis
semen lini mussillaginis semen fenugreci ana ʒ ij malvae libr ana ℈ ij butyri
sine sale ʒ j vel ʒ j olei amigdalarum dulcium quarta j cere q s
fiat panis incteratus de fastemo ad quantitatem unius palme et
duorum digitorum in longitudine vel accipiat bombax lini carpma-
ta et extensa supra fissorium vel quod desuper aspergatur oleum a

amigdalarum dulcium et calefiat ad ignem et ponatur super pectus et
facit mirabilia **De confectione** remittit nos pro decoctione
ad capitulum de cataro capitis que est multum conferens isti et ideo
cum in quinto colligitur dicit si multum valet capitis que non est minus generalis notitie infert et ideo est paratus quo ad medicinam **Ex**
ca tussis ponit curam tussis que est antiqua et primo pillulas
dicit quod si ita fuit quod tussis sit immoderata et nociua in tantum quod non per-
mittat egrum in nocte dormire pille stomatice sunt dande Recipe
mirre storacis opii omnium partes equales formentur ex eis pille ad
similitudinem lupinorum ex quibus pacienti una vel due tribuatur
Nota quare valent iste pille Causa est quia tussis est antiqua
propter fusitam continuam materie descendentis a capite quia ibi iste stip-
tica et ingrossantia materiam aquosam confortantia caput ideo
valent et pissas pillulas intelligit alias dictas in capitulo de cataro fro
In potu vero ponit curam in potu dicit in potu ideo sumat si-
rupum de papavere et comedat papaveris alias cum zuccaris Non quod iste
potus valet in cura tussis antique causate a materia calida quia iste
potus est infrigidatiuus et ingrossatiuus materie et non valet in materia
frigida quia calida suffocatur magis quia in materia calida conuenit frigida sicut
sirupus de papavere ymo est fortior omnibus et conueniunt omnia que
dicta sunt in capitulo de cataro calido a materia calida **Qui hanc**
Ostendit a quibus est cauendum dicit qui hanc patitur egritudinem
vitet in comestione acetosa salsa pontica acria atque amara
Causa quia omnia ista excitant pectoralia et sicut hec nocent
ita contraria applicata iuuant ut perdie dactuli ficus et omnia le-
nientia et inter species sunt tres scilicet ... crocus et cubebe que multum
clarificant vocem omnia extrema animalium sunt bona in tussi ut extre-
ma vituli **Subfugium** docet quod subfugium valet contra antiquam
tussim et sputum fetidum conuenit Recipe auripigmenti mirre storacis galbani
omnium ana arsenici rubei ad pondus omnium omnia pulverizata ex butiro
vaccino confrigantur ex quibus magdaliones ad pillulas pue fili ez
informentur et cum necesse fuit in ieiunio ex una earum per ...
suffugetur Nota quod istud suffugium non debet dari in omni casu
nisi ubi est ulcus pulmonis quia nullo modo conuenit fames que cor-
roderet pulmonem Sed bene conuenit in ulcere ad consumendum saniem et
ideo non conuenit nisi in casu dicto Suffugium ad remouendum tussim
est istud Recipe ysopi manipulum I liquiricie rase uuarum passarum ana quartam
I et ... et fiat suffugium quo cum fiat ... est ideo non ponitur

hic. In aliis libris habetur ista recepta sic ℞ ysopi an ℥ j liquiricie rase uuarum pass. ℥ an quart. j et ℥ se. lini se. fenugreci an qr ℥ quos conquassent et bulliant in lb iiij aque usque redeat ad lb ij et ℥ fiat olla circumvoluta panno aliquo in quo sit paruum foramen. Pro pauperibus sufficit suffumigatio facta cum decoctione liquiricie et uuarum pass. tunc. 303.

De asmate. Circa rubricam nota quod triplex est spiritus difficultas habitus scilicet secundum ueritate et artificialiter. Una spiritus difficultas in attrahendo aerem et hec est spasmatica quando uilli laterales pectoris sunt debiliores et uocatur grece a nobis dispnoia. Secunda difficultas in expellendo aerem et dicitur asma et est quando uilli laterales sunt debiles ratione cuius non possunt constringi et expellere suas superfluitates fumosas et tunc stant erecti ratione magne angustie et coangustationis. 3a spiritus est quando adueniunt in expellendo et in attrahendo et hec est quando uilli pectoris sunt omnes debiles et uocatur grece orthomia. Secundo nota quod asma siue difficultas anhelandi capiendo nomen generali habet tot causas quot habet tussis. Cause sunt fortiores in asmate quam in tussi ab te dicta et ideo non oportet nisi discrete pillas. Nota Rasis ponit hic causam asmatis causari a multitudine flegmatis uiscosi uel sanie opilante concauitate pectoris uel est in uenis et orificiis pectoris et tunc moriuntur omnes et in compositionibus pulmonis et quando habent pulsum uermiculosum quia ille uie per quas intrat aer sunt opilate ideo mors est propinqua. Cum aliquis ponit curam asmatis et primo a fleubotomia potum et electuaria. Sed cum aliquis assidue patitur tussim et attrahit aerem quemadmodum fit post cursum uel motum uehementem et cum iaceat supinus est ei deterius sed cum sedet est ei melius. Confert decoctio et danda est que talis est ℞ ficuum ciriacarum ℥ x dactilorum maiore bonitatem habentium se. apii se. feniculi capilli veneris ysopi liquiricie prassii omnium an ℥ v coquantur in tribus lb aque dulcis donec redeat ad iiij et coletur. De hac uero decoctione tribus diebus egro tribuatur in potu cum pondere duorum aureorum huiusdi confectionis ℞ succi liquiricie ysopi capilli veneris omnium an ℥ v cordumeni pipiis amigdalarum amararum aristo. ro. se. urtice omnium an ℥ v mellis despumati q. s. hec enim confectio superfluitates que sunt in pectore mirabiliter expellit et est optima. Danda est etiam pilla bdellii dron unam catie dein etiam postquam comederit sinapium et mel

demere cogendus est. Nota quare est melius asmatici stando
quam iacendo supra aliquod latus. Causa est quia tunc arthasia arteria
comprimitur versus gulam. Et quod stat melius potest si attractio con-
primitur versus gulam Et quod stat melius potest si attractio aeris que
arthasia arteria comprimitur versus gulam est supra partes pectorales
quod est superius et ideo non se habent melius quam sistant. Secundo non
quare valet potus et electuarium quia ista sunt calida et sicca et
incidunt materiam grossam que est causa asmatis et humectant
partes pectorales. Et per ista intelligit Rasis similia sicut sirupus
dictus in capitulo de tussi. Similiter valet brodium galli antiqui
decocti cum ysopo et liquiricia et una passula mundata ab acinis
cubebis et semine feniculi et semine urtice quia ista dant virtutem
brodio galli ad partes pectorales. Similiter debent addi magis
fortia ut sirupus de squilla vel depressio dictus in capitulo de
tussi. Similiter valet malum granatum dulce cum decoctum cum modico
zuccaro candi ita quod findatur malum granatum in quatuor partes
et in medio ponatur zuccarum et ponatur sub cineribus calidis
prius bene ligatum et postea accipiant ista grana et ponantur
in vase et cum cocleari accipiat ista grana et lambat et istud
lenit partes pectorales ymo est summe remedium ad clarifican-
dum vocem et valet in tussi et raucedine. Similiter valet in asma-
te. Similiter valent multum omnia aqua distillata enule campane
et valet si que dantur quolibet mane de foliis enule campane duo
boli. In aliis libris habetur de foliis mali granati cum sinabi vel zuc-
caro candi ita quod quolibet mane accipiat duos bolos de illis
foliis magis teneribus et valent omnia dicta in capitulo de tussi
cata expleuritide que bis in die **Deinde eger** debet curari
per vomitum secundum dictum eius etc. Nota ut dictum est supra quod dictum
Rasis scilicet verum si provenit ex materia fleumatica existente in stomacho quia materia
existens in partibus stomachi expellitur per vomitum. Secundum quare valet quia
incidit et disponit materiam ad evacuandum quia materia viscosa non
potest evacuari nisi prius incidatur **Et venter** potest curari
per medicinam laxativam secundum quod venter est solvendus existens passio quod
fecit. Recipe agarici ʒ iiij turbith ʒ or xviij coloquintide mitior ʒ vij olii
ʒ iiij succi liquiricie ʒ ß fiant ex eis pillule et sufficit ad dosim .i.
Causa est quia evacuant materiam fleumaticam a partibus pectoralibus

loco istius valent pille de agarico Jo. hebenmesue dic supra.
Post hec quoque docet reiterare frequenter d. post h' ctiam
redeat ubi ad bibendum confectionem et decoctionem sumendi. Et postre-
mo ad vomitum et ventris solutionem ut prius hoc. sepe faciendum est
donec eger restituatur sanitati. Interim a cibis grossis stipticis
et acetosis abstineat. Causa e quia passio est cronica et non pt
ita breviter separari et ideo docet reiterare medicinam. Quare dz absti-
nere a cibis. Causa e quia ista nocet partibus pectoralibus et quia
iuvant ut maturativa lenitiva pectoris et vie passi sive canal-
panis asmaticorum dz decoqui cum ciciso feniculo et coto qui inci-
dunt materiam. Aut dicit decocto quod vz in malitia habetus quia
rarefaciunt. Quamvis valz istud quod dictum est ab eo in asmate i ca°
de tussi dicam. Convenit illud emplastrum positum supra pectus. Re
dactilorum pinguium caricarum pinguium ana ℥ ij radicis malve bis-
malve ana quartam partem conquassentur fortiter bulliant in aqua de-
inde stercoris columbini terbentine resine ana ℥ j. misce omnia
cum mucillaginis se fenugreci se lini q. s. fiat emplastrum et supra pectus
ponatur. Nota medicinam valde mirabile ad asma. Re ster-
coris locustarum vermium serici ℥ ij cotidie cum aqua calida bi-
bant et de carne ℥ ij cum siruppo faciente ad hoc. Nota que ita
valent ad clarificandam vocem. Re pul. dragaganti sic et zuc-
cari candi fiat electuarium sive pul. Vel sit. Re pomum malegra-
natorum dulcium scindatur et intus ponatur zuccari candi et
postea involvatur in panno vel stupis et in igne ponatur
modicum et postea grana sugantur. Vel sit Re pul. cubebarum
et pone intus ficus siccas et capiantur cum quiescione
Similiter valz liquiricia et omnia penitus ca et humida ;

De pleuresi Circa rubricam notandum quod pleuresis est duplex
s. vera et non vera. Non vera est duplex quedam causatur
ex ventositate causante dolorem in lateribus et ista de
facili removetur. Alia causatur ab apostemate existente in lateribus exte-
rioribus pectoris et de ista pleuresi non vera non determinat hic
Rasis. Alia est vera pleuresis et est apostema existens in panniculis cos-
tarum et interioribus lateris carnis sive ille sit panniculus tegens
costas sive dividat membra spiritalia a nutritivis sicut dicitur
dyafragma in loco cum ubi iungitur cum costis et aliquod tale
apostema licet esse in latere dextro et quandoque in sinistro / sed quod e i sinistro

ciaus causatur ratione caloris cordis. Secundo quia est magis periculosum
propter propinquitatem cordis. Tertio quod est in latere dextro est minus periculosum quia
quanto magis remotum a corde tanto minus periculosum. Et dicitur
apostema passe vel per accidens. Passe ut si ex casu vel sanguine fiat. Per accidens
ratione putrefactionis, quia per accidens putrefactio inducit caliditatem.
Dum causatur a flegmate vel materia sed valde raro. Nota quod quinque sunt
signa pleuresis vere. Primum difficultas hanelitus. Aliud tussis. Et
causa istius est duplex quia pulmo patitur nocumentum propter colligantiam
quam habet cum partibus pectoralibus, et ideo non potest perfecte dilatari et
constringi et ad hoc ratione nocumenti est ibi tussis. Tertium
signum est febris continua propter approximationem talis apostematis ad cor. Quartum
signum est pungitivus quia humor est acutus panniculum secundum la-
titudinem extendens et hic est causa pungitivi doloris secundum Avicennam
2a fen. Quintum est signum pulsus serratus quia tale apostema
est in membro nervoso ideo per colligantiam inducit durisitatem et causa
ratione cuius est talis pulsus serratus. Tertio notandum quod pleuresis
potest curari quinque modis. Primo per resolutionem insensibilem scilicet per talem
factionem cum materia est pauca et subtilis. Secundo per emanationem
sensibilem ut per sputum et fit per vomitum. Tertio per ragusionem eius in saniem
scilicet cum materia est grossa et talis cura est periculosa quia ut plu-
rimum efficiuntur ptisici secundum Amphoras quintam explende. Et hoc
dicit vomitum, quia aliquando curatur per resolutionem sicut patet secundum aucto-
ritatem primo Amphorismorum et primo de crisi. Et propter hoc auctores pro-
hibent ut maturativa non ponatur super, nec ita pars abintra.
Quarto potest curari per conversionem eius in duritiem et per resolutionem
et fit per medicinas calidas applicatas resoluitur enim quod est
subtile et remanet grossum. Quinto curatur per transmissio-
nes ad alias partes sicut aliquando transmittitur materia ad pulmonem
ut cum de pleuresi fit peripleumonia. Aliquando ad cerebrum et tunc causatur
frenesis. Et aliquando ad nervos et tunc causatur spasmus. Aliquando
ad vias urinales. Aliquando ad intestina et sic de aliis partibus.
Quarto notandum quod pleuresis salubris habet quatuor tempora scilicet principium
Principium notatur in pleuresi totum illud tempus in quo nichil spuitur
de materia. Secundo notatur augmentum in quo incipit spuere ma-
teriam et hec sunt signa digestionis cum materia non est perfecte
digesta ut cum sputum est subrubeum. Tertio notatur status in

quo est sputum album leve et equale et expellitur cum facilitate Sed dectio est quando hec et alia accidentia remittuntur et bene dicto salubris quia in pleuresi mortali movitur in principio vel augmento propter maliciam qualitate ut quando sputum est magnum nigrum et tunc est signum quod membra nutritiva gravantur spiritualibus sive pectoralibus

Cum aliqs

Istud est capitulum in quo determinat de pleuresi ponendo eius curam quando tussis est sicca id est quando nichil expuit et hoc primo per flomniam dicens cum aliquis sub costis suis dolorem senserit pungitivum et propter quod siccam patitur tussim et febres / expedit si sit dolor apud costas et ad furculam tendit ut fiat minutio de basilica eius partis in qua dolor est facienda cum enim corpus de sanguine repletum est tunc ex latere contrario detractio est facienda eger tamen quod si iam per aliquos dies a suo principio infestavit egrum flomnia Similiter apud dolenti est facienda / Nota primo quod antequam fiat flomnia debet fieri talefactorium secundum ypo. 2o regimenti acutorum / et causam reddit G. in commento vel curabit si materia sit modica et subtilis vel saltem ostendit quid sit faciendum quia si talefactorium augmentat dolorem ratione tali signum est quod flomnia est facienda et si contingat quod materia actu sit calida et subtilis et pauca ut colera quod ut pluries contingit cuius signum est hec intensa multum acuta passio vigorem ratione colere tunc ponitur talefactorium cum aqua sola posita in vase eneo et quod ponatur pannus inter illud vas et latera patientis et non tangatur latus si sit pannus in medio vel spongia in aqua calida infusa et fortiter expressa ponatur super locum Sed super spongiam debet poni pannus duplicatus ad custodiendum caliditatem spongie Et si infrigidetur talefiat iterato si si fiat cum vase repleto vase caveatur ne fiumus tangat nares Sed si materia sit grossa ut fleuma vel etiam multum grossa quod declaratur quia hec est remissa et dolor non intensus precedentium regimine multiplicativo fleumatis convenit tunc sacculus iste / Re or orobi an quarte si furfur p. i. conquassentur / et fiat sacculus ad quantitatem palme ex utraque parte / et bulliat in aqua et modico aceti et expressus ponatur supra locum quia si sit materia sit ventosa et aquosa quod declaratur quia precedentium regimen multiplicativum sanguinis aquosi ut pisces offas fructus et olera tunc convenit sacculus de milio / et modico sale confectio et communis si sit in via acutorum

tū ꝑt9 experientiā vetularū quenit aliquid q̄ sedat dolorem
pleureticū vt ℞ malue bismalue pistentur cū oleo violaceo
et axungia por et sepe supra locū ponatur s; nō d; diu retine
ri quia tunc esset maturatiuum 2o nō q̄ qnt̄ dicitur q̄ i pleuresi
corpus est plettoricū uel nō / si sit plettoricū q̄ demrat pleni
tudo venarū et pul et alia signa san d; fi flomia de basili
ca ptis ōrie quia si de basilica ei9 fiet maior fluxus ad locū
vel fiat flomia de sophena ei9 pt secundum Auic Si uō nō sit plet
toricū et ad hoc nū est influxus sicut in p̄ncipio tūc ad h. fiat
flomia de pte ōria ut prohibeat fluxus ad illū locū Si aūt
matia est fluxa ut qn̄ stetit diu de eadem pte fiat flomia
quia melius euatuat matia a patis et d; fi in isto casu nisi
sit aliud inpediens usq; ueniat san de loco a patis ita q̄
in pleuresi stante v̄tute forti flomia mag ꝑt pitulū equitu
dinis Ex quo p; ca ptis quare competit flomia de basilica q̄
ista vena in mediat9 euatuat illā matiā quā alie vene
et ei9 ptis si matia sit fluxa et corpus nō sit plettoricū
quia si sit d; fi de pte ōria B; Ias intelligit de eadē pte et in
telligit tor nō exnte plettorico et matia nō sit fluxa tussi
sit pro q̄ nō expellunt Et si dolor hic ondit qn̄ quenit
medicina laxatiua d. q̄ si dolor inferius ad ptes costarū poste
riorū tendit venter ex decoctione quā in capitulo de reumatismo de
scripsim9 est soluendus Causa est quia secundum G. 2o regi. auc
torum porro siquid vbi dicit q̄ qn̄ apa est in ptibus inferioribus
est aptū natū curare p medicinā laxatiuā / s; qn̄ in superioribus
p flomiā et tunc dolor ascendit Secundo nota q̄ antequam
fiat cua9 fort9 d; ꝑcedere digestiuū matie. Ver est q̄ aliqū
quenit sine digone Digestiuū aūt q̄ quenit quo laxetur e
fort q̄ d; dari in pleuresi qn̄ matia est colerica est istud ℞
endiuie sariole lactuc dulc capill ve re ana a. j. iiij or se
minum maiorum et mundatorum se malue bismalue se bombac
ana ʒ. ß. or mundati ʒ. ij. liquir rase viuorum pass iuiube sebes
ten ana ʒ. j. florum violarum florum nenufar ana ʒ. j. panis zuccar
lb. j. fiat sirupus clarificatus ad quart v. vel sit ℞ sirupi vio
lat lb. ß. sirupi de papauere sirupi de capill ve ana quart. j.
miste Medicina laxatiua d; esse talis ℞ florum violarum borag
ana ʒ. j. prunorum damascenorum iuiubi sebesten ana x nuo sirupe

spicenardi ʒ. ß. liquir. rase uuaꝝ pass. an̄ ʒ. v. fiat decoctio in q̄ dissoluatur cassiafistul. mundate bene pinguis ʒ. i. reub electi in-
fusi in modico aque endi.e ʒ. ß. uel ʒ. i. si pa. sit fort. fiat colatura ad quart. i. et ß. ministretur in aurora uas et bene in ctiana. In
pleuresi eni de materia grossa conuenit sirupus digestis. Re. ysopi
capilli ve re an̄ m. i. liquiricie rase uuaꝝ pass. an̄ ʒ. i. or mun-
dati ʒ. ij. / iiij.or se. frigidoꝝ maioꝝ mundatoꝝ se. brusci. sparagi. feniculi.
se. lini assi an̄ ʒ. i. aceti al. ʒ. ij. mellis electi quart. i. pane zuc-
car. quart. iij. fiat sirupus clarificatus ad quart. v. Laxatiuum
pt esse tale. Re. flor. bor. buglosse an̄ ʒ. ß. liquiricie rase uuaꝝ
pass. ꝫ an̄ ʒ. i. carthami mundati ʒ. ß. anisi ʒ. ß. fiat decoctio
in qua dissoluatur cassiafistule mundate bn̄ pinguis ʒ. i. agarici
electi turbith bn̄ gummosi mundati intus et extus an̄ ʒ. ß. fiat
colatura ad quart. i. et ß. Et si materia est melancolica quod raro con-
tingit addatur isti sirupo borag. cum toto buglosse cum toto
an̄ m. i. et pt laxari cum elleboro nigro vel securius sit cum thimo
uel epithimo uel polipodio et seue et similibus. Nota quod maxime
in pleuresi est cauendum de nimio fluxu ventris et maxime qui fit
cito et in ea igitur non est securum facere euacuantia fortia. Me-
lius tamen est ostendit quid melius est uel flomia uel
farmacia quod melius cum est ut fiat flomia. Una causa est quia secu-
rior est flomia quia pt restringi cum uolumus quod non sit in farma-
cia quia aliquando medicus non pt restringere et cum est multus
fluxus sequitur debilitas magna cum timendus farmacia magis quam flomia
igitur etc. Secunda causa est quia virtus medicine non pt ita perfecte
attingere panniculos costaꝝ sicut flomia et ideo magis competit vnde
est quod ex parte materie peccantis ut ideo magis competet farmacia sed non propter
illam viam euacuandi in multis nunc sicut flomia virtute existente forti

De uictu ponit curam in potu dicendo aqua ordei cum zuccaro competenter
tribuatur et si viderit tussis vehementis sitiat da ei in diluculo
omni die Julep. Deinde da ei in potu aqua ordei usque ad quartum diem.
Causa est quia ptisana infrigidat et humectat et laxat ventrem
et pectus mundificat secundum ypocratem et Galienum. Secundo et primo regimini acutoꝝ
et sit communiter sit habeant v. partes aque et vna scutella ordei et debet
decoqui cum usque quo ordeum sit fractum et due partes sint consumpte et
fiat sine sale et communiter sit in furno. Sed si patient non humectetur
nec expuerit fiat Julep quod magis competit quia magis

humectat quia aqua or **Et si eger** ponit curam p nutrientia d si eger fuit debilis nutriatur cu pane et zuccara Si autem fort fuit cu aqua or usque adquartam diem sufficiat Nota q panis fmetatus de se no competit in pleuresi cu digonis materie quia dicitur dicit apa adruptivam et illud no competit ante digon Et panis dequo dicit Ras sit lotus inaqua fria Quia aqua fria de se inapatibz no competit Sed in egritudinibz inquibz materia paulatiue euacuat quanto mag spuit tanto plus est danda quia inpncio qu no spuit nullo competit fm ypo fo regi Et qu spuit datur ordeatu cu sba et sibia ut avenatu et spinacis cu lacte amigdalarum **Cumque screare** ponit curam qu pleuresis est humida vel qu spuit d Cumque screare cepit de tot qua in tra de reutisimo notauimus toti duo sumat anqua aquam or bibat donec sane screare i spuere Causa est quia hz lenire et subtiliare materiam et parat eam ad expellendu et postea dat aquam ad bibendum et p illa intelligit illa que ponuntur in sumptis in alijs qsi paris fm q materia est mag grossa vel subtilis **Si aut** ponit curam qu passio est fort d si aut se anxitas pseuerauit et eger in exscreare difficultate patiatur detur de cotto qua in tra de asmate notauimus q simlit faciendu est cu sanici sit exscreato Causa est quia ille potus subtiliat et incidit materiam grossam et viscosam et lenit pectus et e multu fort Et loco istius valet siruppus qua dixit in iii grossa quia hz ista facere et ista omnia sunt intelligenda qu vent no sit constipatus quia semp debet psupponi assellari qz dare aqua or vel aliu cibu Sed multu e bonu qu pa hz ventre laxu quia tunc est signu q cito tollitur morbus id dicit au in quinto collig q medicus qui no euacuat apnco et paulatiue est talis sicut qui uba nature Sed pz q semp dz tenere vent laxus **Et si in principio** ponit signa mala d q si inprincipio passionis exscreatur nigrrimu et valde citrinu appz et sic pmanserit et se non quieuit neqz calor usq indiem septimu timorosu est et si cu hoc tota aeris attractio no alleuietur et si in pectore fuit oregmon aut in maxillis rubedo et inoialis labor morti

est ꝓpinquus Causa est quia sputum est nigrum videtur non est nisi ex ad-
mixtione multe materie sed signum venit ex adustione perfecta vide-
licet adustionem imperfectam et ideo quando sputum est nigrum malum est et spe-
cialiter quando est oregmon et hoc propter multam materiam Nocuus rubedo
apparet propter fumos malos elevatos et materia colerica vel labor et sopor
propter malos vapores ascendentes per cathartiam ad illam partem et
ideo malum quia malam materiam et debilitatem virtutis significat oregmon
i. sonus **Si autem** ostendit quando conveniunt ventose vel empla-
stra si autem exterius in latere apparet rubedo aut apostema et tunc primum
locus ponitur desuper ventosa aut emplastrum ex sinapi et ficubus
et dimittatur ibi donec ulceretur locus Causa est quia tunc
signum est quod apostema magnum non est in interioribus costarum sed in lateris
exterioribus et ideo potest materia extrahi ad exteriora et ideo non conveniunt
in pleuresi repercussiva quia si repercuteretur illa materia veniret ad cor
et tandem mortem et posset accidere ut apostema non sit bene maturum et
si indigeat maturatione exterius unguenta conveniunt et empla-
stra dicta in capitulo de asmate nec oportet reiterare herson i. apostema
pectoris **De hiis vero** ponit cautelam i. precautionem medicorum de
de hiis non que ex errore stolidorum ad augmentum nocumenti acci-
derit hanc egritudinem patientibus est quod cum dolor inpunctivus sentitur
sub costis estimant grossam fore ventositatem ideo clarificatum dya-
nisum cum ei simile egro tribuunt cuius omnino interficiunt hic passio
vocatur byrsen ambo tamen est apostema quod oritur in costis ypocondriorum
Causa est quia augmentant maliciam materie que est calida et apostema
sit calidum cum se tunc ponunt declaratur ipsius egritudinis et sic aliud;

De peripleumonia Circa rubricam notandum quod peripleumonia est apostema
pulmonis et causatur ut plurimum a flegmate et potest fieri
ex quolibet humore peripleumonia ex flegmate ut plurimum et pleuresis
ex colera Causa est quia pulmo est membrum rarum et ideo colera non
potest ibi durare quia acuta et subtilis non potest ibi teneri diu nec
melancolia propter sui grossitiem Sed humor aquosus scilicet flegma propter des-
censum eius per viam reumatismi a cerebro et ideo tale est flegma potest
venire ab aliis membris 2o notandum quod peripleumonia potest terminari v modis
primo per resolutionem insensibilem sicut quando materia est pauca et
subtilis 2o per evacuationem sensibilem et est ut plurimum per sputum
3o per conversionem eius in saniem ut quando materia est grossa et talis terminatio
est multum periculosa quia quando apostema rumpitur suffocat patientem necessario
4o per conversionem eius in duritiem ut quando resolvitur subtile et remanet

grossum propter calidum medicamen applicatum excessiue. 2° per transmissione materie ad omnes partes ut ad pectus et tunc fiet pleuresis et peripleumonia simul. Vel ad cerebrum et tunc causatur frenesis vel ad pedes vel retro aures ut 2° pronosticorum. Vel ad intestina vel ad vias vrinales et tunc fit curacio. Causam autem;

hoc est capitulum in quo determinat de peripleumonia ponendo eius signa et cum homo homini supponuerit se vel inhalauerit tunc paria constrictionis ut se prostrari putet vel in maxillis ita fit vehemens sit rubedo ut tincte videantur et anterior pars pectoris doleat et tussis adest et cum ex screatone emittit sputum spumosum et in pectore sentitur grauitas siue punctione et sine calore cum autem hec omnia acciderint causatur passio in pulmone apta et vocatur peripleumonia. Nota tamen primi signi quare patiuntur maiorem difficultatem tussis causa est propter nocumenta pulmonis quia tunc colligantie pulmo non potest dilatari nec constringi nec cor in euentari nec mirum quia tamen suffocatur propter egritudinem pectoris scilicet apta Quare rubedo in maxillis Causa est propter malos fumos siue vapores ascendentes ad superiora Quare dolor est in parte pectoris quia in loco illo est nocumentum Quare sputum spumosum cum est quia pulmo cum sit rare substantie in quo habundat flegma ideo fit ebullitio flegmatis magna propter se. Et ex qua ebullitione causatur sputum spumosum 2° pronosticorum. ibi Vide malum et c. 2° a 4 Strangulatorum Quare dolet in pulmone quia membrum est insensibile secundum auicennam primo canonis fen i. doctrina 1a capitulo singulari de membris et ideo dolor grauatiuus causatur in peripleumonia propter multitudinem materie punctura et supple sine calore magno Principio igitur curacionis ponit curam et principio autem curationis est basilica minuenda deinde ex parte quibus curatur pleuresis curandus est. Quare quia flebotomia ad distrahendum materiam et prohibendum fluxus ad pulmone ut natura reddatur fortior super residuo materie Quare de basilica quia in mediatius citius et directius euacuat ab illis partibus Intelligo tamen si materia est in fluxu de parte contraria Si autem materia sit fluxa in eadem parte Quare eadem medicina eodem modo que in pleuresi curata a materia flegmatica quia sicut in pleuresi conueniunt mundificatiua leniua et maturatiua materie ad expellendum ita in peripleumonia et sicut

pplo de co· no contingit ad aliq̄ redire· ad receptas pleu-
res· nisi de co·

De sanguinis proiectione cum sputo sive vomitu rasatione / Circa rubricam nota· q̄ sputum sanguinis pt pvenire a bottolonis· Alio a cerebro p viam stillicidij et maxime in illis qui consueverunt pati fluxum san· narium Signum est gravitas et dolor capitis· Scdo a gingivis q̄ sepius devirat et de illo· superius determinatu est· Tercio pt pvenire a palata et tunc cu modica rasatione et frequent contingit· Quarto a gutture et tunc venit cu magna et forti rasatione· Quinto a canthiartia cuius signum est quia venit cu modica tussi· Sexto a pulmone cuius signum est q̄ venit cu magna tuss et clarus spumosus est et sine dolore· Septimo pvenit a pectore Cuius signum est quia venit cu magno dolore et tussi et si venit a ruptura vene tunc venit cu magna quantitate et si ex corrosione venit in pva et virulentus erit· Octavo pt pvenire a sto et aliis membris inferioribus ut epate splene matrice Cuius signum est quia expellit cum vomitu et tuss de quo determinat in caplo sequenti hic autem determinat de fluxu cu rasatione qui venit a gutture palato·

Cum sanguis Determinat de sputo sanguis cu rasatione d· cu san cu rasatione aut pro motu sive somtu qui fit sine tuss egreditur no est egro in remedium Causa est quia ex tali sputo no provenit infirmitas periculosa sicut ex i° sputo san· provenientis ab epate vel pulmone Alia causa est quia medicine consolidative melius pnt applicari i istis q̄z i aliis quia sufficiunt gargata / vel alia ut dictum est supra· caplo de squinantia q· 6· q̄ applicentur medicine in ore· in alio vo no;

Poterit cum san· Dat causam ponendi curam d· poterit enim sanari gargarisando ea· q̄z in caplo de squinancia nominavi et regimen subtiliando Causa est quia illa gargata sunt consolidativa et parum vinitiva quare competunt· Alia ca est ut superfluitas et multitudo san· deminuetur·

De vomitu Hoc est caplm in quo determinat de vomitu san· cu tuss d· q̄ cu vomitu· quoz si exierit san· no magnum aufert timorem curatur nam flobotho egrum et comederit

stiptica sicut succi ex bolo ar.co et succo vue acerbe in potu. Postea sumant ex bolo ar.co gum arabic. balaustie san. dra. thur. omni. partes equales. dentur ex eo tres ʒ. cum ros. simplici de ciconiis Quibusdam tamen sibi s. accidere san. exitus cum mul. paulatione ex quo nullum senciunt nocumentum ymo remedium. Nota quod vomitus san. ratione tamen non potest contineri in venis et in isto non est timor virtute existente forti ut in isto novo et illud multociens contingit in mulieribus et non est malum. Alio modo ratione de qualitate san. quia est acutus vel salsus et talis san. vel provenit cum signa digestionis in istis febribus vel post. Si ante est malum et ut plurimum mortale ymo nunquam vidi quod aliquis evaderet. Si autem post signa digestionis et in die cretica est bonum signum quia significat fortitudinem virtutis expellentis materiam nocivam s. san. malum et acutum et de isto dicit hic Rasis cum dicit quod non est timor Curatur. Circa quod non quare valet quiescio stipticorum. Causa est quia habent unire et consolidare meatus ideo valent illi trosisci et pistos trosisci intelligit siles vel similia sicut est illud electuarium Re dyarodion. dyapapaveris tria sandali. zuccar. ros. fac de ros. succis carnium ciconiorum cum diton. cum pane zuccari et sine speciebus ana quart. s. coralli rub. terra lapidis ematiste se portulace se plantag. ana ʒ. i. san. dra. dragaganti gum arabici spodii ana ʒ. i. panis zuccari q. s. valent trosisci Io. Sebemesue anustrati cum aqua plantag. ʒ. admi. nistretur ʒ. i. recepta est posita super capsulo de tussi. Similiter aqua ros. potata vel succus virge pastoris. Ultimum remedium est succus plantag. cum modico opii. Albe. ex. ut emplastrum factum ex succo plantag. et modico aceti et terra sigillata positum supra stomachum. Aliquando fit sine magno magisterio ex plantag. cum quassata cum modico aceti Sic cum vomitus Et ut sub. dit cum non est operandum ibi quibus aut Causa partis est quia significatum est quod cum vomitus san. non inducit nocumentum est signum fortis virtutis expellentis et ideo merito dicit ypo. si qualia oportet et de tali evacuatione non debet operari unde amphorismus ea quorum crisis
Et si cum tussi determinat de cura eius docens primo pronosticare quod si cum tussi evomat san. egressio timorosa est quia ut plurimum ex sputo san. fit ptisis secundum ypo. 2o amphorismorum et causa est quia cum ille san. vadat ad pulmonem et habet mallas

qualitates corrodit pulo3 et io fluentes sau3 in sint ptisici

Est tamen ponit curaz p flomaz d. in incipiendo e in cura:
tione egri flobothomado ex basilica Causa est quia p flomaz
diuitur fluuus san utz de aqua fontis qui diriuatur ad loca
diu cessat fluuus prius et ita in proposito et io magis fiat flomia
magna si corpus sit nimis repletum Dein ex cost usis i potu
tribue qui talis est Re thur san dra ambo4 an 3 iij et trag
pten et kakabre 3 v ematites terre sigillate ambo4 an 3 x alius
3 ij et ß balaustie 3 iij opii 3 ij reub de ceni 3 ij Ex hiis omib3
fiunt cost x de quibus cottidie unus sumatur cu 3 succo ozi
mi maioris Aut portulace Et si egritudo vehemens fuit alius
circa noctem dandus est adiutorio4 i brachio4 quoz et coxarum
ptes superiores sunt ligande et extremitates fricande pectus et
precipue si meis fuit locus doloris cu cost perictis cu aceto et
aqua epithimetur Nota q hac lra tangitur cura p cost
Causa est quia sunt consolidatiui et dentur in aqua pluuiali
et pistos cost intelligit sibi similia genera similes proprietates
constringedi sputum sicut est istud in quo utor Re pul lapidis
emastit cu aqua portulace et distemperentur et ille pul pau:
latim transglutiatur Similiter valet masticare folia portulace
Similiter valent cost io hebemesue paulatim in aqua portula
ce dissolutis vel istud Re granorum mirti se plantag subtilit
pulto4 an 3 j aque portulata 3 ß misce et potetur paula:
tiue Et est regula generalis q omnes medicine pectorales pau:
latiue transglutiantur vel conueniunt illud electuarium quo communiter utor
Re pul dragaganti fin 3 ß carabre coralli rubei lapidis e
matites boli armeni an d j san dra origani gummi arabici
an d ß se portulate se plantag coriandri preparati an 3 ß mas:
tic olibani an quantitatem trium uua4 pass mundata4 bene
pinguium 3 j aque ros electe 3 ij aque portulate 3 j panis
zuccare al lb j fiat electuarium cum alumen gemelli cum i reub
illius terre ozimi maioris i portulate adiutorio4 i brachio4
Similiter valent cost io hebemesue quo4 forma est talis Re
san dra gummi ara assi amidi assi canthore carie yposquisti
dos spodij balaustie boli arm terre sigillate lapidis emasitites
coralli rub kakabre an 3 j et ß se preparatis se por cornu cui

nigri adusti thur. gall nuc. ypsi an ℥ i et ss. pulda pulnize subtil et incorporetur cum succo plantag. quart. ss. fiat massa et extendat supra pannum et applicetur timporibus Adiuto novi et veterum ponit cura pligaturas et fricatões et sententia pz quia racione dolor. cum eoligatura fluunt humores ... ad illum locum vel ad locum dolor. natura mittit humores ... quito ... corrupture sunt fetus illud fit ... Quare ualent ... Causa e quia sut consolidatiui ... 2o ... quamis isti ... ualent ... applicati ... est ... spuri san. cum no est conueniens ... tussis et ... hoc est error quia ... pure stiptica ... ualent ad consolidandum tuss. cum augmentur et io ualet tale vngentum ... oleo ros. olei mirtillor. olei amigdalar. dul. an ℥ i. succi ... ℥ ss. cere q. s. fiat vngentum

Et eius tibarra ponit quedam alia que conueniunt in sputo san. d. q. tibaria ... sumant succum ... et eis similia admixta habeant et pa. ... terra sigillata paulatiue comedat Causa est quia sut stiptica et io ualent ad consolidandum et loco istius ualent pille iste ... neantur sub lingua Re. dragaganti ... terre sigillate ... corralli rub. an ℥ i. in aliis ... mucillag. se psillii ... pulda pulveri subtiliter misce omnia cum aqua portulace et mucillag. se psillii et fiant pille compisse ad quantitatem ... fabe 2o nota q si consolidata sut vena et remanz san. in ... pectoris tunc conueniunt mundificatiua pector. et inter alia ... tyriaca antiqua cum decoctio liquir. uel aque capill. ve ... ualet tyriaca veterus et ualet ad mundificand. aqua ... Et si prouenit ex corrosione ... conueniunt euacuatiua male materie facientis corrosione et postea consolidatiua quedicta sut quamis ut plurimum sputum sanguis sit incurabile qui prouenit ex corrosione

De ptisi Cura Cura Rubricam ... q ... sis est vlcus pulmonis ad quod sequitur quatuor ... semper est febris ethica Causa est quia pulmo vlceratus non pt euentare cor io cor ... tit sang. ... et ... multum ... ad membra et io calefiunt membra ... de materiant et io nichil aliud e ethica n.

caliditas maxima fundata in mebris radicalibus / 2m accnit e
tuss magna et magna difficultas hanelitus rone nocumeti pul
monis / 3m est rubedo maxillarum rone fumorum calidorum ascende
tium ad caput / 4m est sputum sanguis saniosum et propter hoc fetet
si ponatur supra carbones et si ponatur in scutella aque petit
fundum quamvis aliquando propter inmotionem flebitis instillatur natat Et io
dividimus illud fleu cum baculo et in processu accidit gibbositas vng
wium et casus capillorum rone defectus nutrimenti et tunc sequitur
mors / **Cum aliquis tamen** / hoc est capitulum in quo de
terminat de cura ptisis et primo per administracionem lactis d. cum aliquis di
missionem tamen pati vi post tuss extracta passione et sputum
sanguis aut saniei precedentis lac asininum in potu tribuatur / quod si
inveniri non poterit lac caprinum cum panco zuccaris dandum est cum
quo pane comedat sepe immo etiam quanto plus potest loco aque suat
Causa est quia sunt signa ptisis et ergo quemit lac asine quod
nutrimentum ptisicorum debet habere quinque condiciones s. quod sit facilis di
gestionis cum eis insit debilis virtus / 2o quod sit facilis penetracionis
quia meatus sunt in eis stricti / 3o quod sit consolidativum / 4o quod sit
mundificativum / quia ulcera non curantur nisi prius mundificentur. d. a
ydropisi ulcera Quinto et ultimo quod sit multi nutrimenti quia
in ptisi multum deperditur rone fe ethice modo lac mulieris vel asine
habet duas condiciones primam autem quod tolligitur magis valet nutrimenta alia
lac mulieris propter similitudinem quam habet cum natura ex qua generantur
membra eius sanguine menstruo io nutrit alia mundi magis nutrit
Post illud lac asine plus nutrit quam capre quia est multi
nutrimenti Sed in consolidando lac capre prius valet quam mulieris
vel asine et debet capi cum accipi ab ubere vel si non quod ponatur
scutella in aqua ca et ptisicus bibat Et si ptisicus habet fluxum
ventris debet bibere lac in quo lapides candentes sunt extincti vel
talibus etiam candens ut consumatur aquositas lactis / **Vinum**
tamen ponit cura per administracionem vini d. vinum subtile et
puratum aliud est dandum / Causa est quia in principiis ptisicus fit
magna deperditio caloris naturalis et spiritus et vinum generat multos
spiritus io valet et debet esse limphatum in quantitate debet sumi non simul
equali i. moderata et in parva quantitate debet sumi non simul cum
latte sed ante vel post quia fiat ebullicionem in latte / **Nutri**
mentum ponit cura probaria d. nutrimentum aut esurisit

extremitatibus ut sunt et eduliis quia iste carnes sunt faciles digo-
nis et plurimum prodiv et habent virtutem consolidandi Similiter carnes
edine quia sunt laudabilis nutrimenti consolidandi et ita hoc
generantur suis qualitatibus valent Similiter extrema animalium ut
pedes porci vituli et aves in aqua degentes sicut galline et
capones **Eger preterea** ponit curam per balneum dicens Eger pre-
terea ante digestione ingrediatur balneum quod non sit calidum
sed tepidum et in semicupio morans sanat Causa est quia habet hu-
mectare et prohibet consumptionem et sit sicut dicit Ras balneum
aque tepide dulcis quia tale balneum habet relaxare et trahere nu-
trimentum ad membra et ideo debet intrare balneum quando iusto tempore
facta est digestio et facimus quando volumus aliqua intrassae
semicupio id est semi pleno aque et quando vene inflantur signum
est quod sufficit **Summopere** ostendit a quibus est cavendum
summopere dicens quod cavendum est ne venter solvatur causa est quia ventris
fluxus in ptisicis secundum auctores provenit ex debilitate virtutis
contentive membrorum et tunc est signum mortale **Cum ta-
men** docet restringere fluxum ventris dicens si solutus fuerit venter
ex huiusmodi pulveris bibitione sistandus est qui est talis Recipe gum-
mi arabici spodii boli armeni semen mirtini ana ℥ j fiat ex eo pulvis de
quo sumat in die ℥ iij cum sirupo de papavere aliter dicit rob
mirtini detur huiusmodi quorum pulvis bibito omnibus ventris co-
strictione indigentibus qui tussi patiuntur remedium affert cuique
plex quod addunt xilocaracta de tiria et bdellium de meta
Causa prius est quia illud habet claudere vias et meatus et
confortare virtutes et valent multum restringentia fluxum ve-
ntris que dicuntur infra ideo non scribo ibi **Et si lac egro**
ponit quoddam documentum dicens quod si lac egro se generat infe-
rendum est ei lac et ptisana usque quo fe redeat danda est deinde
denuo lac ei detur et si se iterum redierit remoto lacte ptisa-
na est danda Post se recessionem ut prius lac est dandum
hoc autem semper est faciendum cum necessitas urgeat et summopere
est cavendum ne venter solvatur Nomine ptisanam aqua ordei intel-
ligit omnes potus convenientes ptisicis et ita hoc mundificantes
pectus et consolidantes vulnus ideo valet istud Recipe radicum ireos
℥ ij ysopi capilli veneris ana ℥ j ce mundati quarter iiij al
quarter j xx se frorum maiorum et minorum mundatorum se malve

se bombac. mundatorum se. feniugri se. orobi. iuiube sebesten. ana
ʒ. i. mal. ʒ. ß. liquiritie rase. uuarum pass. ʒ. x. ana ʒ. i. mellis electi
quart. i. panis zuccari al. quart. iii. fiat sirupus clarificatus
cum aqua pluuiali prefecte ad quart. v. et si ponetur aqua in qua
ferrum candens extinctum est preualeret. Vel valet istud electuarium.
Rx radicis yreos recentis infuse per noctem in sirupo ros. ʒ. ii. pul. draga-
ganti sem. ʒ. i. candi pendiarum ana quart. ß. panis zuccari al. lb.
i. fiat electuarium et si non habueris pendias adde carnium testudinum
nemoralium bene preparatarum quart. i. uuarum pass. bene pinguium ʒ. i. mal.
ʒ. ß. Vel sit Rx dyant. salomonis dyasimpliti ana lb. ß. misce. Vel
sit Rx conserue ros. rubei quart. ß. conserue capill. ve. re. ʒ. ß. pul. draga-
ganti sem. mal. dyagragaunti sem. ʒ. v. pul. pulmonis vulpis ʒ. i. se.
feniugri pul. ʒ. ß. panis zuccari al. quart. ß. vel. i. sufficit misce-
ta resumptiua et alia que conueniunt in ethica;

De tremore cordis

De tremore cordis Circa subnarrare notandum quod duplex est
causa doloris tremoris cordis. scilicet causa quotidiana et priuata. sicut
sunt vapores mali causati. vel sanguis uenientes ad cor vel ab aliis
membris sicut matrice epate. splene vel stomacho. et ut plurimum
ab eius orificio ratione propinquitatis. vnarum quas habet cum corde et
de isto tremore cordis non loquitur hic quia ille curatur curatis
passionibus illorum membrorum a quibus uenit talis tremor. Vel est
ca priuata vel existens in corde et est mala quod ratio ut plurimum ca. vel
fri. cum materia vel sine materia. scilicet sanguinea flegmatica vel melancolica aquosa.
vel uentosa. quorum signa posita sunt supra. Vlterius est cognoscendum
duobus modis. Vno modo cum apostemate. alio modo sine apostemate et hic determinat
de cura tremoris causati a mala complexione ca. vel fri. sine
apostemate quia apostema cordis est mortale et licet sit tamen insensibile
Quia si tamen in prima die interficiat. si sanguinem infra et ad lon-
gius in tertia secundum auicennam 3. ca. fen. 6. capitulo de apostematibus
cordis et ideo non curauit facere mentionem Et Rasis ponit curam
palteramcia quia cura. presupponit per illa que dicta sunt supra in
capitulo de tussi et pleuresi quia in eadem materia procedens. ideo ergo
dicitur enarrari sicut materia pectoris in pulmone

De sincopi cordis

Determinat de tremore cordis et postquam de sincopi cura est fa-
cienda sicut in tremore quia tremor cordis via est ad sin-
copim et sincopis via ad tremorem siue ad mortem ideo auctor

3o canon dicit sic caueant illi qui tremore patiunt ne subitanea
morte moriatur primo ergo ponit curam tremoris cordis proue-
nientis a materia calida· pflomiam debasilica l· de vena epatis uel
de mediana d· qz si cu cordis tremore fiunt pulsus velocitas et
febricitatem eger ex basilica est minuendus· et trosci camphore cum
succo malorum acetosorum in potu sunt tribuendi R̶ spodii· se· ci-
trinum· al· ali· cucurbitarum citrulli endiuie lactuce portulate ros·
sandali· al· omnium partes equales et pro uno quoque pondere unius
auri ex eis sumant camphore tantum quantum or· pondus ex quibus
cum succo maceranorum confectis fiunt trosci· de quibus in potu contie· i·
auri pondus qualibet die duo tribuatur et per duas ebdomedas
si conuenit· Si aut his sufficiunt lac de quo butyrum est extractum
ad bibendum detur· Ipse non nutriatur cum pullis cum aceto et
succo· uue acerbe et ex acetosis· Omnipo igitur acetosum
cum zuccaro sic ut bibat· Causa est quia quum est frequentia pul-
sus signum est quod tremor pulsus prouenit a materia ca· et
si materia illa sit sanguinea conuenit flebotomia directe quia illa
materiam euacuat· Sed si colerica conuenit indirecte propter duo primo
quia refrigerat· 2o quia dirigit materiam et facit ut natura
sit fortior super residuum materie et ideo conuenit flebotomia in tra-
na vena· quia materiam infrigidat et ideo euacuat aliquid partes
materie s· colere et natura efficitur potentior super residuum ma-
terie ~~Et trosci isti~~ ponit curam per troscis sententia par-
tibus Nota quare ualent ca est quia alterat malam complexionem
facientem tremorem ratione cuius non potest perfecte continere operationem
ideo causat tremor ad similitudinem motus cerebri quod quum na-
non potest supra morbum in egro causatur tremor et per istos trosci in-
telligit similia confortantia ut potest esse illud electuarium
quo communiter utor· R̶ conserue ro· ru· ʒ· ß· conserue nenufar conserue
buglosse ana ʒ· ij· margaritarum electarum ʒ· j· iacinctorum sa-
phirorum smaragdorum se· citri se· acetose coralli ru· ana ℈· j·
omnium sandalorum coriandri preparati spodii· doronici romani
been· al· et rub· ana ℈· ß· oss de corde cerui infusi in aqua
ros· ʒ ß limature auri et argenti ana ℈· ij· in al· ℈· ß pa-
norum auri puri et argenti ana ʒ· xv· panis zuccari quantum sufficit

Nota· bu· g· fortatiuum cordis·

malis q. s. pulda pultur miste omnia in vase marmoreo fiat q.
dicto sine igne ad modum zuccar ro. et spargatur sine moratur
cum modico aque ros. et potest augeri uel minui secundum quod pa. est pauper
uel diues. Item ab eo ueniunt tale epythima Recipe aque ros. aque ne
nufar ana quarte .i. et ß. aque buglosse quart .i. aceti musta
ana ℥ ß. sandali aromatici muscatellini se. citri se. acetose
ana ℥ .i. camphore ʒ ß. succi pomorum acetosorum sca residencia lb
ro. ru. q. s. et fiat emplastrum mediocriter liquidum. Similiter ualent
odoramenta dicta supra capitulo de cura doloris capitis. ato citomorum
.i. pomorum acetosorum. **Si autem** ponit curam per administraciones latt.
Causa est quia nutrit et alterat malam complexionem cordis. **Item**
ponit curam per nutrientia. Causa est quia ille cibus cum hoc quod nu
trit scilicet alterare malam complexionem racione istorum acetosorum et instruantur
acetosa quia fortis cum rebus acetosis magis penetrat quam alia res
et ideo dicit de acetosis et ideo ueniunt tales res quia ista fortitas
magis penetrat et cum hoc prouocat apetitum. Causa potus de sirru
po est quia sirupus infrigidat et cum hoc maxime facente tremo
re cordis euacuat et per istum sirupum intelligit similia sicud julep
uel istud potum Recipe aque ros. aque nenufaris aque buglosse succi
pomorum acetosorum bis depuratorum ana quarte .i. mal. ß. panis zuc
cari al. lb ß. fiat julep ad lb .i. et multum ualet in isto casu. Item
facit sirupus ros. uel viol. uel nenufaris uel sirupus limonum si
militer sirupus de acetosa uel ribes simplex uel compositum. **Si
autem** ponit curam per electuarium dicit si autem cum cordis tremore
non fuit fe. confectionis muscati nepoti sumantur. Recipe masticis spicenar
di piloales cinamomi gariofilorum galange muscate nucis nus
cate cubebe cardamomi maioris et minoris corticis citri belleri
corum omnium ana pondus unius auri musti sexta pars unius ℥. ex hijs
omnibus cum vino bene redolente confectis fiant confectiones. qui autem
confectiones conferunt sincopi et tremori cordis. Quare ualent confectiones iste
Causa est quia cum hoc quod scilicet confortare scilicet alterare malam complexionem
frigidam cordis et ideo remouet causam tremoris. **Electuarium**
ponit curam per electuarium dicit electuarium dyamuscum preciosum
quod ad sincopim et ad tristiciam et tremorem cordis et tedium fabes
sit istud Recipe masticis cinamomi se. ozimi maioris gariofilorum se.
mellisse ℥℥ se. sansuci macropiperis omnium partes equales ex quibus
omnibus pulueris ℥ .v. sumantur margaritarum minutarum coralli rub.
folij omnium ana ℥ .v. musti damasceni uel bathi puri ℥ .i. conficiatur

demelle mirabolorum kebuli hoc enim electuarium ad frigiditatem stomachi
et debilitatem digestiue optime confert. Causa est quia hoc electuarium
cum hoc quod confortat cor alterat malam complexionem facientem tremorem
cordis igitur loco istius potest competere istud. Recipe margaritarum electarum
ʒ ij ireos ʒ j. doronici romani ben albi et rubei ana ʒ j. florum cinna-
momi mastic galange macis ana ℈ ij. gariofilorum cubebe domestice
seminis melisse ana ʒ ß. sandali aromatici serici crudi granorum citrinorum
ligni aloes storacis calamite seminis basiliconis ana ℈ ß. radicis buglosse
℈ ij. croci ℈ j. corticis citri conditi ʒ ß. conserve boraginis conserve buglosse conserve
pomi citri si possit inueniri ana ʒ ij. liquiricie rase ʒ ß. zucari
ʒ v. carnium vuarum passarum bene purgatarum ʒ j. aque buglosse ʒ j. aque
melisse succi pomorum dulcium bene preparati aque rosarum de damasco ana
℈ ß. ireos ana ʒ ß. musti ambre ana ℈ j. panis zuccari albi lb ß.
fiat electuarium. Similiter valent dyamargariton dyamuscus letitia que
simplicitur vel composita. Vel potest competere tale julep. Recipe aque melisse
aque buglosse ana lb ß. panis zuccari albi quarta j fiat julep ad
lb j. Sed dices quare tu supra posuisti quod proueniunt cum eis tantum quod capere
lb j zuccari. Dico quod hic ponit pauca quia est multum inflamatum
et sunt etiam hee res multum calide. Similiter aqua buglosse cum
gariofilis et potus quolibet mane. Ab extra competit tale epythima.
Recipe succi melisse succi buglosse facta residentia ana [illegible] quarta j
aceti ʒ v. ireos ʒ ij. gariofilorum ʒ j et ß. musti electi ℈ j. puluerisanda
puluerisentur misce omnia et fiat epithima supra cor vel supra ma-
millam cum panno vel conueniat istud emplastrum. Recipe lapdani quarta j te-
bentine ʒ ß. corticis citri gariofilorum ana ʒ j. ireos ana ʒ ß. musti
electi ℈ j. puluerisanda puluerisentur. conquassanda conquassentur cum pistello.
cum misce omnia malaxando cum aqua buglosse et fiat emplastrum te-
nue ad quantitatem medie palme ex utraque parte et ponatur super
mamillam sinistram;

De passione colerica

De passione colerica. Circa rubricam nota quod triplex
est subita expulsio cibi vel humorum stomachi vel intestinorum.
Quedam est expulsio cibi vel humorum per superius ut prouomitu
et vocatur anostrofa. Alia per inferius et vocatur apostrofa. Et hec
est quando humores multum declinant ad intestina inferiora. Tertia est per
vtramque partem scilicet per inferius et superius et vocatur passio colerica de
qua Rasis determinat in isto capitulo et causatur ex acuitate cibi et humorum
humidorum malam qualitatem sumit ex fleumate salso vel humore mixto.

colerico ut prassino uel eruginoso et ideo quod expellit per superius et
inferius non est in multa quantitate quia natura non potest mittere partes
consuetas ratione male qualitatis ideo ad utramque partem mittit sicut videmus
quod pugiles qui sunt infestati expellunt ad utramque partem ita similiter quod
natura est aggrauata expellit per superius et inferius **Cum
punctio et tristicia** hoc est capitulum in quo determinat de pas-
sione stomachi et primo de solita passione et hoc quod passio est de-
bilis per administrationem aque calide si cum punctio et tristitia venit subi-
to vomitu cum ea uel post ipsam vomitus et ventris solutio et
aqua calida multotiens in potu tribuatur. Et si adhuc perseuerauit vo-
mitus et ventris solutio aqua calida iterum detur sedatur. cum passio
Causa est quia aqua calida abluit et mundificat stomachum a materia pec-
cante et remouet malam qualitatem humorum ut acuitatem eorum et per
experientiam in istis quod proueniunt a malicia humorum patet quia quando
aqua calida iam tollit eam quia malam qualitatem reprimit et per ista
intelligit sibi similia scilicet omnia que mundificant stomachum et intesti-
na ut illa que dicetur post in 3o capitulo ab isto quia ibi dicetur
de istis et de omnibus mundificantibus stomachum **Cum egritudo** pot-
cium quod talis passio est in declinatione et cum egritudo quieuit
eger balneum ingrediatur in quo per unius hore spatium moretur.
Egressus de balneo leui alatura nutriatur donec dormiat
balneum valet quia euacuat residuum materie et post de nutrimento
leui nutrimento quia stomachus eius factus est debilis et ideo non
potest digerere grossum cibum et ideo valet pulla assata et post dor-
somnus etiam valet quia habet confortare virtutes naturales ratione ca-
loris inclusi ad interiora et ideo habet remouere euacuationes et fluxum sicut di-
xit primo canonis fen 2 doctrina 3a capitulo 9o **Sed licet** ponit curam quando pas-
sio est fortis et hoc per tractatum de Sed licet vomitus et ventris fluxus
vehementes fuerint et sinthomata terre facientia superuenerint non
cum est timendum nec dimittendum ymo cum medicationibus que nar-
rabo succurrendum In primo itaque rosis de olibano cum aqua et niue
et rob granatorum dentur simul que iterum danda sunt si vomitus
non cessauit Causa est quia stiptica sunt et confortant retentiuam
spatii stomachi que magis pati in ista passione ideo valet isto tam
Duo quoque ad interiora ponit curam pligatiuas
et aque sive infusione de duo quoque ad interiora et rose in sup-
mis partibus ligentur et aqua in niue infrigidata super pedes

et cura fundatur: et in ipam etiam mittant. Causa est quia rone doloris
causati a ligatura distrahit materia ad locum doloris. Quare extremitates de(bent)
poni in aqua frigida quia rone illius ingrossatur materia et redit in cepta
fluxum sit ingrossata et loco istius vas manutigium vel velum
triplicatum ponatur in aqua frigida et expressum circumvolvatur collo et vas
multum ymo vidi in isto casu quod materia non poterat retinere
in stomacho et accipiebamus panem tostum et nihil valebat et acce
pi manutigium triplicatum in aqua frigida et expressum circumvolutum collo
statim cessavit vomitus quia nervi venientes a cerebro efficiuntur
rigidi et ita clauditur orificium stomachi quod non possit expellere ad exte
rem **Preterea quod** ponit alias epythimata de vento quorum
ad sandalis rubeis ros. et camphora galla aqua ros. in nive in
frigidata compressim epythimetur et pannus aque ros. in nive infri
gidatus desuper ponitur qui postquam tepefactus fuit alius ut
prius desuper ponatur. Causa est quia illud epythima est frigidum
et siccum et stipticum ideo confortat retentivam stomachi et intestino
rum. Et quia frigidum est alterat malam complexionem et qualitatem
humorum facientem ipsum fluxum et loco istius potest competere tale emplastrum
Rx. lapdani mastice ana quartam ß olibani ʒ ß sandali al. et
rub. coralli rub. sumac berberis ana ʒ i. ancere cullorum acacie
yproquistidos psidie balaustie ana ʒ ß terebentine ʒ i. pulverizanda
pulverizentur conquassanda conquassentur cum pistello calido misce omnia
malaxando cum oleo ros. fiat emplastrum admodum scuti ad quantita
tem medie palme ad utramque partem / et si vomitus est multum
est multum fortis fiant duo et ponatur unum retro / et aliud ante
quia orificium stomachi magis declinat ad partem posteriorem
Verum est quod prohibent et propter hoc magis ponimus ante anterior
Et vidi per experientiam quod emplastrum positum retro sistit vomitum
et non ante. Vel sit Rx. succi plantaginis aque ros. de stipitibus
quia illa est magis stiptica ana quartam i. ancere ʒ ß sumac
berberis ana ʒ iii mastic olibani ana ʒ i ʒ farine lenticule q. s.
quia magis restringit quam farina ordei pulverizanda pulverizentur conquassanda
conquassentur et fiat emplastrum mediocriter liquidum et ponatur
supra stomachum. Et vidi certe de vetula quod accipiebat de pa
ne tosto et pistavit bene et accipiebat ʒ ii de pul. mastic et aque
ros. et aceto et miscuit totum et posuit in uno sacculo et cale
fecit cum manibus ad ignem et posuit supra stomachum statim fuit
curatus. **Ad potandum** ponit ciras potum vini et

alia nutrientia d q adpotandu paulati vinu vetus tpatu z rob
tpatu granator et qu venit itm tribuat eis panis infusio g-
nator infusus z togatur simie cu vino et gmede q si vomuerit
itm dandus est donet quiescat Causa est quia confortat utu-
tem et generat spus Sz quare valet succus ca est quia gfortat
retentiua stomachi et quia acetosa prohibent corruptioz cibi i
stomacho sz G nono de ingenio ubi dicit om infirmu oz gme-
dere pullu coctu et acetosa ut insucco malor granator ut
prohibeat corruptio instomacho q si sincopis supuenit mustu
cu vino dare queniens erit inferendo z succu carnis edine z
pulle cu pauco succo citonior cu vino mixtu inpotu e tribu-
endu **Et si sincopis** ponit curaz sincopis provenient i co-
lerica passione sententia patet p dicta ¶ No quare sincopis venit
in ista passione dico q pter dolorem stomachi quia in tali dolore
uel vomitu ascendunt multi fum mali adpn cor io fit causa
sincopis ¶ No quare valet vinu cu musto quia repat spiritus
z confortat cor ymo dicat avi ^o colligz q vinu penetrat abs
digone dequa sit curandu ppter hoc in sincopi de incantone
oua et alia facilis digomis ut oua sorbilia testiculi gallor
et si ponatur modicu de succo citonior preualz cu modico
vino **Pulli preterea** hic docet q preterea pulli sut assan-
di et cu nares ipius dispendi thus etiaz dandu est z qm-
mastiz z paulatu trahitat Postremo bolu carastemu cu cam-
pho conditu tribuatur q q tribuat aut de humidi passionis
cura hic usz dupius donet vomitus sedetur z stomachus re-
cipiat cibu sicut si gsuevit si ¶ Nota quare odor pulli assati vz
seu queniet quia isto odor no solu gfortat cor ymo stom plus
q cibus ymo queniet in sincopi pro uete astomacho io dicit Avi
3o ca ca^o 12o q isti multu confortant stomachu z cor Quare ab-
sint causa est quia hz aliquid stipticat no confortat multu
et in isto casu competit coctana z coriandru pparatu z in fine
mense z postea no potare sicut faciebat mgr arnaldus de villa
noua Vel dyacitonicen valet in isto casu de quo Cor dt si vis
dem licem da in fertur item Similit bolus armenus valz in
isto casu quia stipticus et etiaz multa alia stiptica ut pira
cottana et cet ibi ponit nobile **Postquam vero** Ost-
quid sit faciendu passione cessante Postqz no sto ipius reci-
pe ponit nutriendus erit eger z pano vini veter [illegible]

in potu sumat et dormire incipiat Causa est quia est nutrimentu leue et quia stomachus est frigidus et debilis et non poss digere cibu grossum Quare vinu quia confortat stom Quare sompnus quia confortat virtutem naturalem rone retractionis caloris naturalis ad interiora

Trosc de olibano ponit quasdam confectiones de quibus fecit mentionem de trosc de olibano ad vomitu dicti Rc boli cortic thuris amboru an ℥ x rubebe cardamomi amboru an sextam partem ℥ vnius fiant trosc pondere aurei vnius Sirupi cum vomitu conferunt multum Rob de granatis suauis granati acetosi suatur et per noctem vnam aut complus dimittatur donec grossu in fundo residcat dein coquatur et despumet donec Iulep fiat et fiat in quo aligne deposita ad hoc cu talo mente vidis stipites mittantur et ipso manere dimittatur quousque infrigidet cum infrigidatu fuit exhibeatur ad cuius similitudinem sirupus de citoniis Aut sirupus de malis mateanis si inuenit Si aut vomitus in aliqua hora nimis preualuit et superfluit magna ventosa sto supponatur Causa dicti est quia sunt confortatiui et stiptici

Si autem vomitus ponit aliud remediu vomitus superflui Nota quod ventosa valet in fluxu ventris et in vomitu et valet in vtrisque simul valet in fluxu ventris si ponatur supra vmbilicum et quando stat per duas horas constringit fluxum Auic 3o canon fen 16 Et in vomitu poni iuxta vmbilicum in vtrisque simul in vtroque latere ut in colica passione ymo accidit michi frequenter in fluxu magno et ponebant tres ventose vna in vno latere alia in alio Et alia supra vmbilicum et iste ventose attrahunt humores ad se et intelligas sine scarificatone Nota inter omnes herbas mundi menta magis confortat stomachum Et inter gummas est mastix de herbis dicit Io de sto amando absinthium et ipsum multum laudat Nota semen nasturcii contrectatu et mixtu pulti in potu maxime constringit fluxu ventris Similiter coriandrum preparatu sine potatione quia prohibet ascensu vaporu ad caput et confortat stomachu Similiter valet aqua carnis si ponatur in ea de aqua ciamoru de bono quia magis confortat

De his que confortant sto et ciborum perficiunt digestionem Circa rubrica quod sto potest confortare quinque modis vno modo per viam alterationis ut si eet

confortet p fra et extra 2o mo p viam vnitionis ptin̄ et fit d3 co-
fortari p stiptica sicut p corticana pira et 3oo p viam mundificationis
eius et fit medicine laxatiue domestice confortant stom mundifi-
cando maxime a malis humoribus 4oo p viam nutritionis et fit per
cibos faciles digestionis et multi nutrimenti quinto mo p illa que sunt
ad ipsum aspectiu a tota pprietate ut sunt menta absinthium mastix
galanga In isto capitulo liber docet confortare stom p viam alterationis
p(ra)u quia docet confortare stom calidum p fra et extra Eruttatio-
ne stomachi hoc est capitulum in quo determinat de passionibus stomachi po-
nendo curam debilitatis stomachi prouenientis a frigiditate stomachi
et hoc qu nova est p trocis d. Cum stomachi debilitas est cum pauca
siti et tarda cibi descensione de stomacho de ructu. sicut quia hec omnia
accidunt p(ro)pria neque vetusta stomachus ex trocis de ros erit curandus
quibus eget cottidie de mane pondus unius aurei sumat cum ʒ i
decoctionis de seminibus Decoctio autem de seminibus hec est sumatur
ciminum nabati et aneos et bulliant in mina donec aqua sicut ru-
bea de qua postea cum trocis de ros ut dictum est in potu tribuat
Nota ita p(ar)tem quare si ista signa appareant signum q debilitas stomachi
prouenit ex frigiditate ut tarditas digestionis Et alia causa est
quia tam diu retinet retentiua quia diu digerit digestiua quia
post ipsa digerendi sunt expellendi 2o Amphorismorum p(ri)mo illius corpora q
nutriunt et quia digestiua est debilis ideo virtus retentiua multum
retinet Similiter eructuatio a frigiditate prouenit p G sexto a(m)phorismorum
commento primo et quia decoctio ista et trocis sunt calidi et stiptica ideo
stomachi confortatiua Quare valet in frigiditati remouenda 2o nota
q eructuatio est quadruplex quedam acetosa cum s. vi. homo gustu
acetum in stomacho vel in ore et talis prouenit a frigiditate ut dictum est
alia fumosa et talis prouenit a caliditate maxime si sint cibi ad
hoc dispositi ut oua frixa et similia 3a est fetida et talis pro-
uenit ex putredine humorum in stomacho et calore preter naturam 4a est ciba-
lis et prouenit a totali repletione uel indigestione quia totaliter
est repletus venit cibus ad os quinta est insipida et venit p(er)
fecta digestione facte ex fortitudine nature expellentis fumos qui rema-
serunt et illud est bonum signum semper s. talis nabati i. dicitur terra
Trocisci vero ponit confectionem trociscorum de ros d. trocis vero
de ros. sunt Re. pul. ro. rub. ʒ iii xilo aloes spica nardi mastic
squinantum cassie squinanti cinamomi absinthij omnium ana ʒ i conficiantur
ex vino veteri et formentur trocisci Causa partis est quia illa que
hic ponuntur sunt calida et stiptica ideo stomachi confortatiua et

et omnia ibi posita sunt appropriata consumant et intorpent **Nutrim(entum)**
ponit curam predictam .d. nutriatur ex hiis que cito nutriunt et
paucorum sunt humorum et paucarum superfluitatum et que ex exer-
dolentibus seminibus sunt condita sicut sunt callagie et mutagmat.
ipse quoque ad comestionem utatur exercitio et aquam minus solito bibat et
post comestionem multum dormiat de vino veteri et puro parum
bibat totam nutritionem minuat. Non quare valet nutrimentum facilis
digestionis. Causa est quia digestio in tali stomacho est debilis ergo non con-
venit nutrimentum grossum nec multum quia natura non possit digerere
Quare cibaria cum speciebus debent condiri causa est quia sunt cali-
de ideo ex habent fortitatem stomachi et quamvis multe species sint vale
allia sicut tyriaca rusticorum ut dicit G. vii° de ingenio sanitatis
capitulo ultimo Quare motus et exercitium causa est quia confortat
calorem naturalem et spiritus et expellunt superfluitates stomachi
ad inferius Quare somnus causa est quia ratione eius coadunatur
calor naturalis intrinsecus ideo sequitur confortatio virtutis naturalis. De vino
veteri patet causa quia magis est calidum quam novum et debet parum
dari ut debilitetur stomachus. Et si queras a me quid magis
confortat stomachum dicendum certe quia multum potare debilitat. Et de
non aqua causa est quia debilitat stomachum et calorem naturalem unde 3°
regimenti acutorum. Mutagmat sunt quedam species secundum synonima

Quod si ponit curam debilitatis stomachi provenientis a frigiditate
stomachi que passio est antiqua per electuarium .d. quod si accidit vetusta
fuerint electuarium dyacinimini dyaolibani amborum ana unius auri
pondus cum ℨ .i. veteris vini puri in potu sumatur Regimine cete-
ris ut supra diximus. Causa quare valent ista electuaria
est quia causa est stomachi calefactiva et confortativa et vetosita-
tem causam ex debilitate consumunt vino maxime omnia dyaciminum est
appropriatum ad frangendum ventositatem et ideo dant in solita omni
die duo coclearia de cimino modicum confectio et per ista electua(ria)
intelligit sibi similia appropriata stomacho ut ista dyaciciminum cum speciebus
dyamenete dyagalange dyatriompipereon rosata novella vel
dyamuscum vel illud quo frequenter utor in magnis domibus Recipe .i.
cortic(um) cinamomi electi ℨ .iii. galange ℨ .i. aque ros(arum) damascenam
ℨ .i. panis zuccari lb .i. fiat electuarium et est multum rectificativum
appetitus. Vel sic Recipe ℨℨ al ℨ .i. gariofilorum galange minore
cinamomi electi ℨ ß zeduari piperis coriandri preparati ana ʒ .i.
anisi se feniculi ameos spicenardi cardamomi masticis ana
grana .v. corticis citri conditi ℨ ß liquiritie rase ʒ .ii. caudi ℨ .v.

carnium vuarum passarum ba ba pig[?] ʒ. i. malis ʒ. i. aque ro. damas-
cenam quartam partem panis zuccari al. lb. i. fiat electuarium vel loco istius
electuarii convenit iste pulvis quo utor in cibariis Recipe coriandri preparati
maioris cinamomi electi ana ʒ ß. croci granorum piperis gariofilorum ga-
lange ʒʒ al. ana ʒ. i. et ß. se. anisi se. feniculi ana ʒ. iii rose ʒ. i. panis
zuccari al. ʒ. i. fiat pulvis subtilis et ponatur in sacculo de aluta et
accipiat parum in suis salsamentis et cibis omnibus **Electuarium**
dyaciminum ponit confectionem dyacimini ordens quando convenit.
dicendum electuarium dyacimini sic fit Recipe cimini carmeni ʒ. centum ʒʒ al.
ʒ. xx. piperis ʒ. v. foliorum ruthe baurac panorum auri ana ʒ. v. hec
omnia cum melle despumato conficiantur et detur de hoc electuario si
venter strictus fuerit Quare valet istud electuarium causa est quia est car-
minativum et dissolutivum et consumptivum. Quare si venter est constrictus
Causa est quia est laxativum quia in adcimino si grosso modo teratur
secundum quod dicit ipse tandem capitulo de cimino ubi dicit quod si ciminum grosso
modo teratur laxat ventrem quia si subtiliter provocat urinam
transcurrendo ad vias urinales Et maxime laxat quia expellit
ventositates ad inferiora que ventositates iuvant ad expulsionem fe-
cum prima causa secundum prima dictum scilicet **Quod si venter** ostendit
quando competit electuarium dyaolibani dicit quod si solutus fuerit venter
electuarium dyaolibani est dandum cuius descriptio in capitulo de ventris
solutione continetur. Quare valet causa est quia est stipticum modo stip-
tica constringunt ventrem et propter hoc dyaolibanum valet in reumate
et ideo grana eius duo multum valent et pauperibus valent magis
Unde dico quod pauperibus quod accipiant tria grana mastice et transglu-
tiant in introitu lecti et valet magis eis quam unus bolus electuarii
valeret Et ideo magister Arnaldus de villa nova reputabat mag-
nus medicus sicut erat certe qui plus operabat cum medicinis
simplicibus quam compositis quia melius operantur affectus suos quam
composite **Quando ista** ponit curam quando ista non sufficiunt
squamam ferri accipiant cum vino storie cautem ferri confectio sic
fit Recipe se. apii se. feniculi anisi cimini ameos amidon origan-
tanu se. coriandri melanopiperis macropiperis cinamomi spice
nardi gariofilorum nucis muscate cyperi ʒʒ omnium ana pondus auri
unius storee auree x omnibus septuplo vini addatur et coquantur
donec ad medietatem redeant et coletur deinde ergo ex hoc syrupo
postquam colabitur pondus ʒ xx cottidie bibat et mutationem alle-
viat per tres ebdomadas faciens caveat sibi ab acetosis et fructi-
bus retentibus et ab aqua frigida vinum non mensurate bibat

Causa est quia ista confectio dicitur calida et dicitur mellicratum a bac-
toribus quia ponuntur species et fit cum vino et ideo quia vinum est
multum calidum et confortativum stomachi ideo valet et quamvis squama
ferri frigida sit tamen est sicca in 3o gradu ideo excitat superfluitates
ideo dicitur quod valet in superfluitate et fame caninam propter famem qua
habet consumere et ideo multum valet in loco istius claretum vel nectar
bene factum vel vinum absinthii et hoc sic fit Recipe absinthium et pistetur
et scindatur minutum et ponatur in vino albo et fiat unica ebullitio
vel due consuetur per diem et noctem coletur et modicum de illa
potetur habet enim purgare malos humores acuto et confortat stomachum
amidu i. radix herbe de qua fit asa fetida rese i. penthadac-
tuli sextuplum i. sex partes sive quartas. **Emplastrum**
ponit circa proemium dicit emplastrum quod stomachum calefacit et confortat
est tale Recipe storacis spice squinanti absinthii calami aromatici
ex hiis cum vino veteri et succo citomorum ponatur in panno supra
stomachum prius ex hiis facto emplastro et certe est bonum quia omnia posita
sunt appropriata ita quod fiat pulvis et incorporetur cum vino et succo ci-
tomorum et ponatur in panno supra stomachum Causa quare valet
quia ista omnia calida et stiptica que confortant propter virtutem pauca
et per istud intelligo similia que applicant ab extra sicut est istud
emplastrum quo communiter utor ad stomachi frigiditatem Recipe masticis quarta
i. galange zeduarii ciperos ana ʒ ß mente succi absinthii
ana ʒ i. terebentine ʒ ß. pulverizanda pulverizentur conquassanda conquassentur
cum pistello calido misce omnia malaxando cum oleo de mastice
et fiat emplastrum ad modum scuti ad quantitatem medie palme prius
ex utraque parte et extendatur supra alutam vel supra pannum
valet etiam amplexari infantulum iuvenem et maxime puel-
lam et spatulis bene carnosam et caveat sibi quod non sudet infantulus
vel quia resolveretur vel catulum iuvenem vel caniculum et tenere de-
super manum calidam vel panem calidum de furno conspersum pulvere absin-
thii vel mente masticis cum modico vini et supra stomachum ponatur
et confortat mirabiliter **Adhuc preterea** ponit cura per-
in virtutem dicit adhuc preterea confert ut stomachus fricando in-
ungatur ex oleo quod fit de spica nardi et cypri ut dicit quod lana car-
minata in predicto oleo calefacto involuta supra stomachum po-
natur et cum panno ligetur Eger quoque vinum vetus potet et mi-
nus bibat et ydromel Causa est quia ista sunt calida stiptica et con-
fortativa et per ista intelligit sibi similia ut oleum de mastice

et est sibi appriatu vel istud vngentu Re succi mor mete succi absinthij facta residentia an ℥ ij olei de mastice quart j cere q s fiat vngentu Intellige de ydromelle parte commixtionis vbi sunt octo ptes aque et vna mellis ut conuenit ut in fe ardentissima ut habetur 3o regiti acutoꝝ Confectio vinee post confectoꝝ et habeas in mente quia frequet allegatur d accipia succi citonioꝝ facta residentia musoꝝ et per diem et noctem ut residere possit dimitta et coletur deinde eius quod clarius est due ptes sumant succi ps vna vini veteris ps quinta et incipiat coqui suauiter et despumari donet in loco sibi transeat Postea pro vnaquaqz lb extra sumatur ℥ pipis cinamomi gariofiloꝝ om an ℥ j mastic ℥ ij omnia hec in panno pulta ponent et ligentur intus du calidu est mittatur et du infrigidari cepit panus extrahat et exprimatur deinde sirupus colatur Causa ptis est quia ista vina fit corebus spiritibus puritatem ad stom que sunt stiptica et licet succus citonioꝝ sit frigidus tu est stipticus et eius siccitas reprimit pra

Et si digestiue post cura de debilitate stomachi prouenientem a causa calida pro sirupu d si digestiue debilitas fuit cu multa siti pauco ciboꝝ appetitu et fetide ructu Sirupu acetosu des de citonijs bibere Nota quod confectio sirupi acetosi de citonijs est Re succi citonioꝝ acetosoꝝ ptes j zuccari al ptes j aceti clari quart ptes vinis coquant omnia simul donec spissetur Iste ait sirupus est stomachi confortatiuus et vehemente inflamationis et siccitatis que erat in eo sedat Causa pt est quia ista sunt sicut quod debilitas stomachi prouenit a calido et precipue debilitas appetitus quia calidus stomachus bonus est digerere malus est appetere 2o teg et quia sirupus iste est frus et stipticus io stomachi confortatiuus io valz et prista pue intelligi ut sirupus de berberis qui magis reprimit sitim inter alios sirupos Similiter sirupus ro et alter sirupus frigidus 2o uo quod licet isti sirupi valeant applicati ab intra alij aut sut applicandi ab extra sicut est istud emplastrum ve confortatiuum stomachi calidi et frequenter in accidit quod non potui sedare sitim per potus infrigidantes sedaui cu emplastro applicato ab extra Et credo quod ca eius est sicut sitis e pas orificij stomachi quia plus durat et est emplastrum istud Re succi plantag aque ro electe an quart j aceti ℥ j sandali al et rubei coralli rub coriandri prati an ʒ ij se citonioꝝ se acetose an ℥ j farine or q s pulueriza pulueriz misce omnia et fiat emplastrum mediocriter liquidu frigidu applicet stomacho et istis

fris est cauendu q no stent multu ppt difficultatez hatus quia
patitur dyafragma ab istis fris io sequit inde malus hatus q
latera pettoris ledunt. Vel fit Re. om sandalor coriandri
ppati se acetose se citonior berber an ʒ ij succi citonior ʒ j
olei ros ʒ iiij pulda pulur bulliant simul sup carbones calos
usq ad consuptez succi coletur et colatiue addatur cere q s.
Vel fiat vngentu uel talis sacculus q gmt vtor ipse secun
ministrain ipse Re ros rub ʒ s sandali al z rub an ʒ j co
riandri ppati ʒ j z s quassent z fiat sacculus admodu scuti
ad qntitate medie palme exutq pte stringit i remouet

Eger vero nutriatur pomit curaz pnutmetu uel succo
limonu uel succo acetosor d eger no nutriat et sit res in
aggatur acetositas z stipticitas ut est carn cu succo vue acer
be cocta cu malis mataams Omulti cocta cu ribes z sia
alhulen z almotist et illis similia ex cibis. Causa ptis est
quia ista acetosa ymesta no solu infrigidant ymo appetitu
prouocant et quia in isto calido appetitus est pstratus io ualz
ista confettio gsumedo huitatez que est in orifito stomachi z
io ualz in stomatho calido succus agreste et frequet feci in
piciao pox or se qu uenit sincopis ppter morditatez colere in
orifitio dedi modicu de agresta qu incipiebat statim cessa
bat malis mataams i pomis acetos alhulen i sal siue ace
tosum ribes i acetosum altohosus est columba cocta i aq
inqua cocta est menta in ventre agresta ualet quia phibz
caliditatem stomachi z fuositatez z cursum colere ad orifitiu
Item pul cu succo maligranati uel sirupo acetoso z e talis
Re ro rub ʒ v spodij ʒ iij coriandri ʒ v et sit dos ei ʒ v z
similia ut zuccar ros uel violac uel dyacitonitem siue spebz
et triasandali

De isto preterea pomit curaz debilitat
stor p pul d de isto pul pmo detur ut tussiluciat Re ro rub
ʒ x spodij ʒ iij se coriandri ʒ v dos eius est ʒ ij cu aqua
mixta z cu succo acetoso de citonijs. Nota quare ualet isti
pul. Causa est quia est frius et stipticus io remouet calita
tem stomachi et confortat stom vniendo ptes. z pista icellit
elettuaria appriata ut zuccar ros z violaceam z dyacitoni
tem siue spebus

Si autem cum hoc pomit cura debit
stomachi prouemet excitat pdietaz d. si aut cu hoc qd duo
fuit corporis extenuatio i qu corpus extenditur ad ptisim tunc

tunc egro lac et aqua ordei sunt danda propter quod ex herbis humectantibus nutriendus est ut sunt lactuca malua cucurbite citrulli carnes edorum et agnorum lactancium et pisces recentes balneum quod tamen comedat et postquam comederit cura cotidie in prandio et vinum clarum et valde temperatum bibat et assidue utatur quiete. Sitque totum eius regimen ut eius qui corporis crassiciem acquirere desiderat. Causa est quia ista humectant et removent malam dispositionem facientem siccitatem stomachi ideo valent. Et ideo conveniunt lac mulieris et siccitas sit cum ca[lore] cum siccitate convenit mel et modicum salis ideo dicit G. in libro de ingenio sanitatis vinum valet quia confortat humectat et lenit si vinum simplex datum valde bonum ut dicit Avicenna primo canonis fen ... capitulo primo et 2o et in 4o canonis fen 1 tractatu ... capitulo de cura terciane. Aves non quia humectant sed non ... calefaciunt. Similiter valent carnes edorum quia multum humectant. Similiter gallina cocta cum seminibus. Balneum valet bene humectat quia incorporat et dicit cura et non balneum quia istis conveniunt humectancia et non resolutiva ut dictum est de ptisi. Quia eadem est cura postquam comederit super facta digestione in epate et bene competunt sibi hec que sunt ethica sicut lac mulieris et asine et aqua ordei.

Et si cum hac ponit cura pepsimata dicens quod si cum hac dispositione inflamacio fuit et intensio vehementissima stomachus ex rebus frigidis erit humectandus et aqua ordei danda sitque eius regimen ut ethicorum hectorum. Causa est quia ista sunt humectancia et infrigidancia ut emplastrum factum de lactuca et succo plantaginis et succo semine et si calor sit in ultimo siccitatis videlicet et magis cum succo solani.

De dolore et apostemate stomachi

Circa rubricam nota quod duplex est causa doloris stomachi sicut aliorum membrorum sicut mala complexio et solucio continui. Mala complexio calida vel frigida et est duplex vel cum materia vel sine materia. Similiter et ut complexio calida vel frigida cum materia ut cum apostemate vel sine. Et signa apostematis et aliorum membrorum dicta sunt supra in signis dominii cuiuslibet humoris. Et specialiter signa apostematis stomachi ad sensum. Nam quando apostema stomachi venit a sanguine apparet rubedo et tumor nobilis et plenitudo pulsus et venarum. Si quando fit a colera apparet in stomacho citrinitas amaritudo oris siccitas intensa dolor fortis. Si quando ex flegmate apparet albedo in colore dolor modicus et durities in tactu et sic de aliis signis humorum pertinencium. Dolor etiam

causatus a solutione q̄ est duplex quidaȝ ex ventositate excedente
qui est q̄mt Aliter est qui causatur ex ulcere existente in stomacho. hic
cās ponit curaȝ stomachi doloris existentis cū materia siue cū c̄plexione
sit siue nō et ita ponit curaȝ prouenientē a solutiōe q̄ causati
a ventositate et nō ponit curaȝ doloris siue m̄ quia p̄supponit cu:
raȝ in c̄a⁰ p̄cedenti vbi docet confortare sto^m p̄ alterātia nec
ponit curaȝ dolorꝭ stomachi prouenientꝭ ex ulcere quia ulcus
stomachi curatur sicut alia ulcera aliorꝫ membrorꝫ sicut p̄ con:
solidatiua ⁊ mundificatiua **Sed cum dolore** h⁰ ē capitulū
in quo curaȝ doloris stomachi p̄mo cū materia siue c̄plexione ⁊ h⁰
q̄ materia est calida et s̄m c̄suetudinē aque calide d̄ si cū
dolore stomachi affuerit abhominatio et nausea egro aqua
tepida est tribuenda in potu et ut vomat est p̄uocandꝰ Causa
est quia ista sunt signa q̄ sē est de co. quia ē ibi estuatiō quia
nause de se nō est signū s̄ q̄ iungit̄ cū calore forti ⁊ siti:
tate est forte signū q̄ m̄ calida est sp̄aliter si cū cibū sit ar:
dor et in hoc differt estuatiō que sit in materia flegmatica quia
post p̄ndiū app̄ꝫ et quia aqua calida prouocat vomitū debili:
tando et cicius causat quia colera est magis mobilis p̄suppo:
ra. q̄ p̄ inferiora s̄m G c⁰ amphorismorum estate quidē ⁊ si nō p̄t p̄:
uocare vomitū aqua tunc p̄uocetur p̄ aliaȝ medicinā vomitiuā
et siruꝑus porta est sicut multa de istis virtutis fortꝭ et debil
et quia lauat et mundificat a materia mala. io uaȝ **Et si ly**
non ponit curaȝ p̄ medicinaȝ laxatiuaȝ Ista s̄m actores di:
yeraq̄pigra et ista solū euacuat a stomacho ⁊ nō trāsit ve:
nas meseraycas s̄m actores Sȝ illa alia composita euacuat
ab omnibus p̄tibus quia ibi intrat coloquintida ⁊ alie medicine
fortes dicit ergo q̄ si hec nō suffecerint vētꝰ cū yeraq̄pig
soluat que est ℞ p̄ul ro. rub sp̄ice mastic xilobalsami
carpobalsami cinamomi xilocassie asari om̄ an̄ ʒ v. aloes
scotrine duplū om̄ q̄ bene tritū cū aliis misceat̄ medicinis
et panno serico subtilissime cribellent̄ quarꝫ tritura cū aloe
teretur h⁰ cuiꝰ dos sit a pondere aurei duorꝫ usq̄ ad ʒ ij
Causa est quia yeraq̄pigra pro maiori p̄te euacuat coleraȝ
Et aloes flegmā Sȝ principaliter co. citrinaȝ Sȝ cum c̄sueuetur
ista medicina d̄ꝫ p̄cedere siruꝑus pro tota materia existente
in stomacho ℞ oz. mundati ʒ ij endiu. sarcocolle lactuc dulc

absinthij an̄ ℥ j iiijor se frorum mundatorum an̄ ℥ j florum violarum ros
rubearum vini malorum granatorum ℥ j panis zuccari lb quartam iij fiat
sirupus clarificatus ad lb j Medicina laxatiua sit talis qua ute
tur ℞ florum violarum borag et buglosse an̄ ℥ ß prunorum damascen
et thamarindorum electorum ℥ j uvarum pass ℥ v cortic mirabolano
rum ben gumosorum infusorum prout in decoctione predictorum ℥ j fri
centur de mane fortiter et coletur et colature addat cassiafistu
le mundate bene pinguis ℥ j et ministretur mane uel peculiariter [illegible]
rentes in ultimo ¶ Ergo quoque ponit curam petibus d. Ergo
quod cottidie detur panis in vino et succo malorum granatorum infus
et in sirupo acetoso de citonijs ¶ Causa est quia ista acetosa stip
ticitate sunt ratione frigiditatis alterant melius ut puta talem qui
ratione stipticitatis remouent colera ab orificio stomachi ut patuit
in capitulo precedenti ¶ Quod si cum ponit curam doloris qui
puenit a materia frigida et primo electuaria d. si cum dolore sunt ructuum
maritudo et extensio atque singultus ergo electuarium dyatrimun
et dyacalmentum et alie confectiones que ventositatem dissoluere
consueuerunt nominato in capitulo de colica dentur ¶ Causa est quia ista
signa signant quod dolor est ex materia frigida sicut eructuacio acetosa et
quia ista electuaria dyatrimun dyagalanga sunt stiptica et resolu
tiua confortant stomachum et ventositatem resoluunt uel pone prope si
milia ut aqua ardens et similia consumentia ventositatem et fre
quenter exponit cum aqua ardenti ¶ 2o non quod cum digestione ista electua
dz cura materia peccans precedente eius digestione et sirup digestis
materie flecm ito peccante in stomacho pt esse talis ℞ mete ysopi
pi absinthij capill ve re an̄ ℥ j cortic radic feniculi petro
an̄ quartam ß maliss ℥ ß anisi ameos an̄ quartam j maliss ℥ j
liquir rase uvarum passarum an̄ ℥ j aceti al ℥ j mellis electi pa
nis zuccari an̄ lb ß fiat sirupus clarificatus ad quartam v del
vas oximel diureticum uel squilliticum ¶ Et post hoc medicina laxa
tiua pt esse talis ℞ florum violarum borag an̄ ℥ j anisi ℥ ij li
quir rase uvarum pass an̄ ℥ v polipodij quercini ℥ ß cortic mi
rabolanorum kebulorum ben gumosorum infusorum prout in decoctio
ne predictorum ℥ ß fricent de mane fortiter et coletur et colatu
re addatur turbith ben gumosi mundati intus et extus ℥ j et
administrat mane uel ponat loco turbith dyaturbith ℥ iij
Si uero peccat vtrumque scilicet colera et fleuma tunc ualet yeragigra gmo.

Vel dyatartami quorum dos est ʒ. ß. uel stomatico laxatiuo Si uero do-
lor proueniat a mlia competit talis sirupus Re. borag. cum toto
buglosse cum toto cortic. radic. feniculi petro. ana quart. ß interior.
squille ʒ. j. mente ysopi scolopedrie cappar. capilli ve. re. ana
m. j. anisi marathri cuscute ana ʒ. j. liquir. rase uuarum pass. ext.
ana ʒ. j. aceti al. ʒ. j. in aliis ʒ. ß. mellis electi panis zuccar. ana
lb. ß fiat sirupus clarificatus ad quart. v. Vel valet oximel diu-
reticum uel squilliticum Et pauperibus medicina laxatiua potest esse talis
Re. florum violarum borag. ana ʒ. j. anisi ʒ. ij. liquir. rase uuarum
passarum ana ʒ. v. polipodii quercini ʒ. ß. cortic. mirabolanorum
kebulorum bene gumosorum infusorum per noctem in decoctione predictorum
ʒ. ß. fricentur de mane fortiter et coletur et colature addatur tur-
bith bene gumosi mundati intus et extius ʒ. j. et administretur in
aurora uel ponatur loco turbith dyaturbith ʒ. iij Si uero peccet
utrumque scilicet co. et flegma tunc valet yerapigra communis uel dyatar-
tami quorum dos est ʒ. ß. uel stomatico laxatiuo Si uero dolor pro-
ueniat a mlia competit talis sirupus Re. bor. cum toto buglosse
cum toto cortic. radic. feniculi petro. ana quart. ß interior. squille
ʒ. j. mente ysopi scolopendrie cappar. capilli ve. ana m. j. anisi
marathri cuscute ana ʒ. j. liquir. rase uuarum pass. ana ʒ. j. aceti
al. ʒ. j. in aliis ʒ. ß. mellis electi panis zuccar. ana lb. ß fiat
sirupus clarificatus ad quart. v. Similiter conuenit oximel diu-
reticum et squilliticum administratum cum decoctione bor. Medicina
laxatiua potest esse talis Re. florum violarum et buglosse ana ʒ. ß. liquir.
rase uuarum pass. ana ʒ. j. thimi epithimi polipodii ana ʒ. ß. cor-
tic. mirabolanorum indorum bene gumosorum infusorum in decoctione
predictorum per noctem ʒ. j. fricentur de mane et colentur et colatu-
re addatur lapidis armeniaci nouies abluti ʒ. j. et adminis-
tretur in aurora Artifitiali sunt michi ista Si uero dolor cau-
saretur ex uentositate tunc competeret sacculus de milio et sale
torrefactis et ventose sine scarificatione ponite super stomachum Vel
istud vnguentum Re. ruthe m. j. castorei ʒ. ij. anisi ʒ. ij. radic.
aristolo. longe quart. ij vini rubi lb. ij uel iiij in aliis olei
laurini ʒ. iiij conquassanda conquassentur et bulliant simul usque
cineres calidos usque consumptionem vini coletur et colature addatur
cere q. s. et fiat vngentum ~~Cibaria eius~~ ponit cura
predictam de cibaria uero eius sunt gallarie et mutagiuat cum
feniculus veter. vini parum bibat et uti motu et inebriatur

balneum. Causa prius quare valent ista condimenta facta ex seminibus. Causa est quia ista sunt calida et habent consumere ventositatem et removere malitiam complexionis frigidam de vino veteri post quia est calidum et siccum. Quare experimentum quia fortiter calefacit. Quare balneum intellige remoto fastidio eadem de causa quia prohibet removere instantiam quam facit Gheraldus cremonensis in additionibus supra Rasim ubi eum reprehendit ipsum.

Stomachus ponit curam oleum pungenta de stomachus [illegible] ex oleo de mendon ut dicimus in panno in voluto vaporetur. Causa est quia est multum calida et stomachi confortativum et propter ista intellige omnia alia dicta in precedenti. **Si autem in aliqua** ponit curam doloris stomachi cum apostemate calido prius [illegible] et postea pepythimata de si autem cum dolore stomachi fuerit febris et apostema manifestum et cum tangitur sentitur calidum erit prius ex basilica flobothometur et loco dicto supponantur sandali et rose et camphore cum aqua rosarum et succo citoniorum. Quare valet flobotomia quia ista sunt signa quod est de materia sanguinea vel de materia calida ut sanguis vel colera et si sit ex sanguine competit flobotomia directe. Si ex colera indirecte quia refrigerat. Similiter quia prohibet fluxum humorum ad apostema quia ad locum doloris currunt humores et ideo sive sit de sanguine sive de colera competit flobotomia et intelligas in principio ut prohibeatur fluxus eius. **Epythimata** Curam ponit pepythimata et propter sit poni in forma de aqua rosarum libra semis succi citoniorum quarta semis sandali albi et rubei omnium ana ℥ iii camphore ʒ i farine pulveris et omnia misce et conveniunt predicta in capitulo precedenti confortantia stomachum calidum. Nota tale epythima valet quia est frigidum et stipticum et ideo prohibet fluxum humorum ad ipsum apostema et quia in principio apostematis competunt refrigerativa. Nota 2º quod illud epythima rosarum competit in principio apostematis tali. Sed in augmento apostematis competit istud emplastrum ad maturandum. Recipe foliorum malve absinthii ana ℥ ii axungie galline anatis ana ʒ i dactilorum pinguium quarta semis mucillaginis seminis lini mucillaginis seminis fenugreci conquassanda conquassentur fortiter et omnia misce.

Nutrimentum ponit curam proprietatem de nutrimentum eius sit nisi sola aqua ordei et custodiat a vino et carne et confectionibus que de melle fiunt et bibat succum succum malorum granatorum musorum et rob de fructibus frigidis. Causa est quia inflat et laxat ventrem et hoc est necessarium in tali apostemate. Quare non conveniunt carnes et vinum. Causa est quia calefaciunt et adherent in materia apostematis quia fe-

est in isto apate stomachi Similit omes confectiones que tale
faciut Quae valent facti sui Causa est quia alterat et qprimit
malaz qxioz et prohibent fluxu matie apat adlocu ppt sup
tilitatez ipi fiut Quae aqua or quia infiat leuit sucitat Cu
talis vehementia ponit curaz p medicinaz laxatiuam
s qu matia est digesta d cu talis vehementia sedata fuit ego
cassiafistula insucco endi dissoluta et bullita despumata ad
bibendu detur Causa est quia ista medicina purgat matiaz
peccantez et cu sit lenitiua no induat dolorez et no queuit
medicina acuta quia rone maiorf acuitat faceret maiore do
lorez et multiplicaret mltitudine matie et ppt hoc queuit plus
qua aliqua alia medicina Cum dies elongati po
nit curaz apatis tali quersi in duritiem d cu aute egri ius dies
elongati fuerint et calor omo queuit et remansit apa cu du
ritie ex hoc emplo emplr locus Re violaz sicaz z x ros
rub z v spice odorifere mastic amboz an z iij cypi squinati
calami aromatici om an z ij farine fenugci z xx floz ca
mo se maluauisci farine or om an r z x confingant omia et co
mistillag se lini dein locus cu oleo de meriden tepefacto em
plastret in unctus expeditis quatuor horis antq comedat et
postquam cibus fuit digestus et stomachus fuit euacuatus ex olo
de meriden ut laua dyonis euaporetur Confectio olei de meri
den hoc est Re olei debeen lb j spice z ß mastic cortic costi
cypi squinanti calami aromatici om an octauaz ptem z j omia
hec pulta in pdicto oleo poita adsolem p vnaz ebdomadaz vas
ore clauso dimittant dein colentur et exprimant feces que
in manibus remanserint emplis admisceant optime em erut
Nota q illud apa pt querti in duritiez duplici de ca Una e q ia
que applicantur ab ex ut p calida resolutiua qd subtile e in
matia et no remanet qd est magis grossu et p hoc cessat
se remoto apate quia matia subtilis resoluta est Scda ca e
euerogeneitas matie quia aliqn fiut in apata matie mag sub
tiles et matie magis grosse cu subtile resoluit et remanet
grossum et ppt hoc remanet apa duru rone grossaz ptiu Ro
no taz quare queuit illud empl Causa est quia e mollificatiu
et io valz admundificandu matiaz et loco eius pt compete em
plu supius dcm qpetens in augmento apatis cu recepta est
supius dicta qfectio supp est h qsfigant i qsum in corpentur

Causa sit dicti quare valet istud oleum quia confortat stomachum et dissolvit materiam facientem dolorem et per hoc intelligit similia dicta in capitulo an-tecedenti meridien i. mardino been i. pip album stophe i. feces **Cum autem apostema** ponit curam apatum sit per trosciscos ex eo quod in est antiqua dicit cum autem apostema in stomacho inveteratum trosciscos de spica erunt dandi et sunt isti Recipe florum squinanti pilocassie reubarberi de se calami aromatici spice ana drachmam iii croci mirre anisi costi piperis ana drachmam i bdellii varii drachmam ii mastic drachmam ii armoniaci drachmam i et formentur troscisci quorum unus quisque ponderet aureum i ex quibus unus cum vino cocto detur. Causa est quia sunt calefactivi et subtiliantes materiam et eam mollificantur ut in suis similibus et datur cum vino calido quia materia est frigida et si materia est multo frigida potest dari cum aqua ardenti vel similibus tarde i. Jeiuno stomacho **Emplaustrum quoque** ponit curam per emplastrum dicit emplastrum quo istud sit est Recipe bdellii mollis i. in sitii drachmam x Armoniaci drachmam v croci drachmam iii olei de merey drachmam v gumme in vino dissolvantur deinde omnia iungantur et fiat ex eis emplastrum loco istius potest valere emplastrum quod est commune Recipe emplastrum ceronii quantitate i et sic malaxetur cum oleo amigdalarum dulcium et extendatur super aluta ad quantitatem medie palme ex utraque parte **Ad dolorem** ponit quoddam documentum dicit ad dolorem stomachi et epatis curandum medicus valde eruditus est necessarius qui ipsorum diligenter atten-dat dispositiones Nos autem aggregationes et summas ad hoc convenientes secundum in quantum potuimus in hoc abbreviavimus sermonem Causa est quia ad modicum errorem istorum membrorum sequitur magnus error aliis mem-bris cum in istis duobus celebrentur digestiones a quibus nutriuntur alia membra ideo in ipso est rite attendendum ;–

De singultu Circa rubricam nota primo quid est singul-tus dico quod est motus expulsivus naturalis in cavitate a virtute sensibili propter nocumentum ad expellendum et est duplex sin-gultus quidam est ex repletione Aliter ex inanitione Singultus de repletione causatur a mala materia et ventositate in stomacho i porosi-tatibus villorum stomachi virtus sensibilis sentiens suum nocumentum talis materie irritat naturam ad expellendum illam materiam motus talis vocatur singultus Aliter est singultus ex inanitione scilicet ex siccitate stomachi et ideo fit quod irritat virtutem naturalem ad expellendum cuius motus est singultus et propter hoc frustra talis motus sit sicut apparet in tussi sicca in qua est motus pulmonis Secundo nota quod

spasmus et singultus conveniunt et differunt conveniunt in duobus primo quia sicut spasmus potest causari ex repletione et inanitione sic singultus convenit etiam in alio quia sicut in spasmo fit contractio nervi versus suam originem ita in singultu est contractio partis stomachi quare in utroque fit contractio versus suam originem Secundo differunt in duobus quia spasmus est passio nervi singultus vero primo lacerti stomachi Secundo differunt quia in spasmo ita est contractio ut postea non est dilatatio nisi curetur Sed in singultu quamvis sit primo contractio tamen fit postea dilatatio nisi curetur sed in singultu quamvis sit primo contractio tamen sit postea dilatatio **Cum singultus** post capitulum in quo determinat primo ponendo curam singultus ex repletione per aquam calidam et alia que conveniunt de cura singultus post digestionem cibi generationem aut vini temperati bibitionem et superveniunt aquam calidam in qua cyminum meta et metastasum et porros thuris bullierint multotiens in potu erit sumenda Causa quare convenit talis aqua calida est quia est signum quod singultus provenit ex materia faciente ebullitionem ex qua ebullitione causatur ventositas que est causa immediata singultus et quia aqua ista est calida et ventositatis carminativa propter illa que ibi ponuntur ideo valet et pro isto potu intelligit alios qui possunt competere in hoc casu ut simplex dictus in capitulo precedenti ut aqua ardens et in alia et mithridatum expertum et est istud Recipe dyptami subtilissime pulverizati ʒ semis tyriace electe ʒ i vini rubei calidi ʒ i misceantur et ministretur in potu et valet in omni dolore stomachi forme provenientie a materia ventosa **Et egro** ponit quedam que conveniunt ut sompnus de quo ut dormiat est precipiendum et per venter vaporandus est Ieiunium est imponendum Causa quare convenit sompnus quia calor naturalis in sompno confortatur in stomacho et interioribus qui in quantum reclusus consumit materiam frigidam ventosam facientem singultum Quare calida quia consumunt et resolvunt ut sacculus et emplastrum et in hoc casu nudissimum factum cum aqua ardenti valet similiter et unctio facta cum tyriaca vel etiam ventose ponende supra stomachum Quare Ieiunium est quia calor non inveniens nutrimentum agit in materiam frigidam et eam consumit ideo sufficienter competit Ieiunium Similiter valet sacculus de milio torrefactus cum sale **Cum autem** post curam per balneum et inunctiones de cura ac per multos dies a digestione abstinuerit mittendus est saepe balneum ingredi deinde paucis diebus cum desistantibus est alendus sicud sunt calore et

mitagiuat cu senibus et vini puri parū in potu tribuendū est. Causa quare uali balneū stiphe dico quod ad resoluendū residuū matie que remansit facta digone abstinentia quia presupponit quod matia peccans purgat aliter inutu noceret. Quare nutrientia sicca sunt quia iuuant ad consumptionem matie humide Similiter vino puro quod talium est et capitaud superfluitatum flevititarum consumptiuum et confortatiuum stomachi **Quod si hec non** ponit curam qui si non sufficiunt dicens quod si hec non suffecerint trosci isti dandi sunt qui dicuntur trosci dethure et est talis Recipe thuris ℥ v. enule campane ℥ iij metastri foliorum rute sicce amborum ana ℥ ij se. nemen ℥ ij et fiant et informetur ex eis trosci pondere auri vnius ex quibus vnus in die cum apozimate cimini tribuatur. Causa est quia omnia ista sunt calida et consumptiua ventositatum et subtiliatiua matie frigide et per ista intelligit sibi similia scilicet omnia electuaria calida dicta supra sicut dyagalanga dyacorripon dyacimini dyaolibam Vel est quod in singultu sunt gariofili appriati sm auicenna nemen id est maiorana. **Quod si singultus** ponit curam singultus prouenientis ex inanitone cum oleo humectatiuo vel alio humore dicens quod si singultus post se attraheret siccitatem cum eo abhominatio aut nausea aut sitis aut inoresitas aqua calida multoties egro danda erit non tamen repente sed paulatiue Vel si sedatus non fuerit detur aqua ordei. Aliqui amigdale dulces dentur spondiles colli quorum et desi cum oleo tepido inungat et sitient et musillago se psillii vel julep in succo granatorum in potu tribuatur. Causa est quia ista sunt signa quod prouenit ex siccitate sicut verbi gratia si se sit consumes et maxima siccitas oris et alia que contingunt et quia aqua paulatim transglutita quia potata subito lederet et non humectaret Similiter aqua ordei amigdale dulces que omnia sunt humectare Similiter inungendo spondilium sunt humectare similiter musillago psillii sitim sedat inter omnia medicinalia si administret cum aliquo humectatiuo et sunt omnia que valent in ethica ut potatio lactis et alia que ponit hoc dei gemo

Singultum preterea regreditur ponendo curam singultus causati ex repletione dicens singultum preterea sternutatio confert et retinere halitum Nota quare uali motus sternutationis dico quod est fortior motus qui in corpore pot esse cum sit motus omnium sensuum et preter hoc valet in expulsione secundine Quare uali retentio halitus Causa est quia tunc talesunt omnia mebra interiora congruat ad

consumptorum ventositatis et materie fre(?) et pista intelligit similia ut in-
ducit timorem quia tunc calor naturalis recluditur ad interiora qui refu-
sus et fortificatus facit consumptionem materie et semper presupposita pur-
gatione materie cum vomitu quia aliter non posset curari ut dictum est prius

De caninus appetitus Circa rubricam nota quod quadru-
plex est appetitus preter naturam unus dicitur caninus secundus
bolismus, tertius fames sincopalis, quartus est appetitus corruptus
appetitus caninus est fames insatiabilis quia quanto magis homo
comedit tanto magis appetit quousque venit ad vomitum vel expel-
litur per secessus ut canes faciunt Cuius causa est duplex una scilicet ma-
teria aquosa existens in stomacho que ratione frigiditatis et acetositatis
inducit continuam incitationem quia generant humiditates orificii stomachi
et ideo multum inducit famem ut dicit Avicenna primo canonis doctrina secunda de humo-
ribus quod una portio melancolie missa est ad orificium stomachi ad exci-
tandum appetitum Et similiter est de isto et ad istum appetitum reducuntur
serpentes et lumbrici et alia que attrahunt cibum a stomacho
Alia causa est calor stomachi et aliorum membrorum quia licet stomachus
calidus digerat solum cum caliditate omnium membrorum est causa canini
appetitus et causa est quia quando membra sunt calida sunt multum
in continua(?) et attrahunt a venis [illegible] et [illegible] a magnis et mag-
ne ab epate et epar a venis meseraycis vene meseraice
a fundo stomachi ab orificio et ideo est continua incitatio et hec
ratio ponit curam utriusque appetitus Bolismus est appetitus qui
cum uno bolo saciatur et licet sit plus in uno suo quam in alio ut patet
in istis itinerantibus tempore suo quia in medio cum comederint
incipiunt ambulare et siccitas subintrat et facit incitationem in
orificio stomachi et tunc appetit et curatur cum uno bolo et ideo
dicunt quod calcaverunt unam herbam que habet illam proprietatem quod cum [illegible]
est et de isto non determinat hic ratio cum de facili curetur Tertius fames
sincopalis ad quam sequitur sincopis causa est sensibilitas orificii
stomachi et in corporibus colericis quando non dant cibus tunc patiuntur
sincopis propter subtilitatem et sensibilitatem orificii et cura huius est
similis cure sincopis sicut mica panis in vino et ligatio do-
lorosa ut dictum est supra et ideo non ponit hic curam illius appe-
titus Corruptus est ille in quo appetitur quod non est conveniens
nutrimentum corpori humano ut appetunt mulieres pregnantes
carbones testitulos ollarum et tegulas et fructus ponticos re-
centes causa huius dicitur humor grossus ponticus et dispo-
situs ad putrefactionem in stomacho qui in quantum indiget desiccatione

et incisione et quia talia desiccant et madiut io queniunt ista et credo quod iste appetitus sit propter quia iste humor putridus vel adpu tredinem dispositus existit et io appetit ut statim consumat et vere etiam humiditatis mulierum et talis appetitus corruptus cum preua cuantia istud humorem et in tali appetitu in majoris quenit **Vuiii**

aliquis hoc est capitulum in quo ponit curam appetitus canini et primo ponens exponere dicit cum aliquis fame assidue pati et tibi pro gmestionem adeo grauat eum ut aut vomie aut inferiorem regionem ipsum eiec togatur / nisi dandum est ei dum coquitur in liquore qui fluit ab igne qui in furno assatur in pingua et cardamisum et eis similia omni cibo qui vnctuosus est et vinum vetus purum dandum est de quantum potent bibat / dein precipiendum est ei ut vomat et hac vone consuandum est donec sanetur. Autem valet nisi cum vnctuosis Causa est quia ista sunt crassa cibaria et dant ut impleat stomachum et orificium eius quia vnctuosa supernatant secundum G. ho a. potus indigentiam soluit. Item valet vinum quia calefacit et scindit illam materiam facientem caninum appetitum et qui parum potat magis quam debet disponit ad vomitum et alias purgationes cum vomitu multum valet in hac passione et per hoc intelligit ut omnia vnctuosa ut eparum assatum frumentum coctum vel si quis bibat lb. olei rosarum in quo adeps vaccinus sit resolutus valet vnde si continue per x dies postea os non desiderat gmede **Et si nec cibus** ponit curam si non vomat dicit si nec cibus eum grauat nec ipsum euomit in processu expellatur carnes vaccine sunt dande et frumentum coctum ut pultes et nisi cum latte et aqua frigida in potu sumitur et in aere frigido more hac enim egritudine laborans nichil aceto si nec acetum gmedat sed dulcibus cibis et vnctuosis solum vtatur / Causa partis est quia signum est quod non proueniunt a materia frigida existente in stomacho sed a causa io queniunt grossi cibi quia cibus multum subtilis in stomacho multum calido aduritur secundum auicennam primo canonis fen 3a doctrina 2a capitulo xo io queniunt cibi grossi et vnctuosi et carnes asinine et anserine et cum nisi quia frigidum est et est cibus grossus Similiter aqua frigida quia alterat caliditatem stomachi et aliorum membrorum **Hec igitur** ostendit que queniunt in canino appetitu et que non dicit causa partis est quod cibaria acuta et acetosa et stiptica augmentant appetitum cum inducunt constrictionem orificii stomachi et intelligo nisi administretur in via medicine quia magis acuta et vnctuosa subtiliant materiam et isto modo

quemut et alit no;

De dolore epatis

De dolore epatis. Circa rubrica no q epar sint dur-
uno mo quitu ad sui essentiaz z isto mo no dolz nisi doloe
aggatiuo ppt multic materie quia e mebru insensibile z auic
pmo ta. doc de mebris ta singulari ubi dicit q quatuor sunt

no bn

mebra insensibilia s. renes splen epar z pulmo alio sunt q in
ad panicullo tegentez ipm et caudantez et isto mo pt dolore
ppie ditto 2o no q apa epatis est duplex quedaz in gibbo z qd-
dam in gtauo aliud est quod est in latere ex parte oblongo sup
epar et signu distinctiui sup apa ex pns in gibbo et in latere e
fi a oblonga sz qu est in sba epatis est figure lunaris i rotu-
de ut dicit pmig canon fen pa doc 3a ta pmo sz signu dis-
tinctiu ex pns int apa ex pns in gibbo z ex pns in gtauo est qu
qn in tontauo est pa no pt egere quia humitates uel cibus

no

attrahunt ad tale apa. Similit ppt opilatoz que fit i ipis
ppt gibbu sz qu est in gibbo pa no pt bene urinare quia ille
vene p quas trasit urina sunt opilate ppt multic materie
Similit patet in tactu visus qu est in gibbo et tale apa in-
gibbo pt tribus mois tam uno p urinaz alio p sudore alio

no

p fluxu san. narui Similit apa ex pns in toncauo alijs tribz
mois s. p secessum p urinaz z sudorez. Cum qs fuerit

Cum qs fuerit

hoc est capitulum in quo determinat de apate epatis qu prouenit
a calo d. cu quis fuit male coloratus et cu hoc malaz habue-
rit formaz habuitqz dolorem in dextro latere apud costas
exteriores Et fuit eius malus color citrinus et fuit in ore sic-
citas et sitis vehemes aqua or. et sucta herbarz ut endi-
solatri et custute cu sirupo acetoso ex zuccaro al. sto i po-
tu tribuat. Causa est quia iste potus infrigidat z deopi-
lat et io remouet malaz qualitatez facientem dolore igit et
Et io bene dicit cu zuccaro al quia iub est ca. not d. cum
melle Quia ille quemt in morbis fris et p istu potu intel-
ligit similes motus remouentes matiaz ex pntez in epate et
pt competere iste sirupus digestiuus matie calide Re endi-
uie nouelle cu no lote an iiij se. fro mudatoz an ʒ i sandali
al et rub an ʒ i vini maligranati ʒ i panis zuccari al.
quarti in iste sirupus fiat clarificatus usqz ad lb i. vel sit Re
oxiacre simplic sirupi violacei an quarti j sirupi endiuie lb
s. misce omia Si uo co esset grossa addat in sima recepta
aqua feniculi petro an quart s. aceti loco vini malozz q-

natorum ʒ i. vel sit ℞ opiate compoite sirupi de endivia an lb ß. Et si co sit paz grossa sicut in estate addatur in ipma recep sirupi radicum bruschi sperage gramis an quart ß. aceti ʒ i. vel sit ℞ sirupi acetosi simplicis sirupi endivie an lb ß. misce et si sit co adusta addatur sirupus fumi terre et borr. Lapacium materie calide existis in epate dz esse tale ℞ flor violarum et borr an ß prunorum damascenorum et mirobalanorum thamarindorum electorum ʒ ß spicenardi ℈ ß. fiat decoctio in aqua in dissolvatur cassiafistule mundate bn pinguis ʒ i. reub electi infusi in modico aque endivie ʒ i. fiat colatura usque ad quart i et ß. vel loco reub ponatur electuarii de succo ros ʒ iii vel ʒ ß. si est fortis vel sit ℞ sirupi violacei ʒ ß aque or quart i. reub infusi in modico aque endivie ʒ i. pilorum spicenardi grana tria electuarii de succo ros ʒ ii misce et administre tepide in aurora sive eo quod coletur sed si non ponitur reubm ponatur ʒ iii electuarii de succo ros vel ʒ ß. Si co sit grossa plus valet dyacarthami vel quod in colatura loco reub ponatur agarici electi ʒ ß. Nota ad infrigidandum epar ℞ aque scolopendrie aque capill ve aque buglosse an quart i. aque endivie panis zuccari al quart iii fiat iulep. Non in epate gilbi plus marcessit corpus quam in epate syme causa est quia sit gilbo non potest transire san ad membra nutrienda si vero aqua fuerit in syma siccitas bene penetrat ad loca digestionis. Emplastrum

quinoz ponit cum praemplum de emplastro quoz ex duobus sandal et ros et camphora et aqua ros cum panno lineo loco supponatur et hoc modo fiat pannus in predictis involutus supponatur et cum calefierit removeatur et alius loco eius ponatur. Nota quod loco istius valet istud emplastrum ℞ succi lactuce vel succi solatri si sit magna caliditas aque endivie aque borr an lb ß. aque ros quart i aceti al ʒ ß sandali al et rub se citri pulverizatorum an ʒ i. misce et fiat emplastrum et istud emplastrum potest poni super epar prohibens poros se criane et valet super omnia alia ℞ ros rub ʒ i se pp avene al quart ß succi absinthii sicca residencia quart i. succi solatri lb ß aceti ʒ i. farine or q s pulvera pulverizetur misce omnia et fiat emplastrum mediocriter liquidum. Intelligo quod valet purgato corpore quod si non esset purgatum augeret materiam. In potu

ponit illa quibus dz uti et a quibus abstinere dz. In potu primo sumat succum granati et rob qui in frigiditate consueverit et ipe a vino et confectionibus que de melle fiunt sibi caveat et a cibis

calefacientibus. Causa quare valent isti potus est quia ipsi infrigi-
dant epar et alterant et eius respiramen. Sed quare dicit abstinere a vino
et melle quia augerent amplius malam qualitatem membri et adderent
in materia quia ista sunt calida multum et opilant ratione dulcedinis.
Et sanatur ponit curam per potiones dicens et sanatur potionibus de berber-
is scilicet Recipe succi berberorum ʒ x seu endivie citrulli seu portulace seu scariole
unius cuiusque ana ʒ iij rosarum ʒ ij reuberbari de sene ʒ j in forma potionis et pon-
dere auri unius ex quibus detur unus cum sirupo acetoso de zuc-
caro aut cum succo granatorum. Causa quare valent iste potiones est
quia ipsi infrigidant epar et alterant per colleram respiramen et cum
hoc deopilant et aperiunt vias et per potiones intelligit electua-
valentia contra distemperantiam calidam epatis ut triasandali dyar-
rodon abbatis sine speciebus et dyareuberbari quo genere utor in-
formetur scilicet cum succo endivie. **Venter quoque** ponit curam
per medicinam laxativam dicens venter quoque si necesse fuerit cum succo fruc-
tuum solvatur ut sunt pruna thamarindi et zuccara alba. Et ista
ista evacuant eo ut patet cum medicinis dictis statim. **Et si malus**
ponit signum doloris epatis et curam eius per potiones qui proveniunt
a frigiditate quod si malus dolor qui est cum dolore epatis fuerit al-
medius scilicet inter eum qui est cum fluxibilitate et eum qui est cum duo-
re frigidum cum eo ventris soluto et palpebrarum atque extremitatum
tumor potiones de reubarbaro de sene cum sirupo acetoso de melle in potu
sunt dandi qui sunt isti Recipe spice mastic succi eupatorii succi
absinthii seu feniculi amsi omnium ana ʒ ij reuberbari ʒ j in forma
potionis pondere auri unius ex quibus unus in potu omni die tri-
buatur. Nota primo quare sunt signa quod dolor epatis a materia frigi-
da dolor albus est signum flegmatis quia flegma est album. Similiter mol-
licies et tumor membrorum cum quia causa est hydropisi et quia isti
potiones calefaciunt epar et subtiliant materiam et aperiunt opilationes
et confortant epar et sunt medicina per tempus laxativa propter reuberbarum
et per istos potiones intelligit electuaria calefacientia ut dyagalan-
ga dyacaston et omnia que calefaciunt stomachum et epar. Nota
2o quod antequam administretur potiones isti debet precedere digestio et evacuatio materie
flegmatice Recipe corticis radicis feniculi petrosilini ana quarta scilicet radicis
appii ʒ j eupatorii ʒ iij capilli veneris adyanthos gariofilate
scolopendrie i. lingue cervine ana ʒ j amsi marathri cuscute
ana ʒ j spice nardi squinanti ana ʒ ij liquiritie rase uvarum passarum ana
ʒ j aceti albi ʒ j mellis electi panis zuccari ana lb. scilicet fiat simul

no̅ c̄try d.
reub

clarificatus adquart .v. lapatium debet esse tale Recipe florum borraginis buglosse ana ʒ .i. anisi ʒ .iii. ℥ al ʒ ß pilorum spicenardi ʒ .i. agarici electi ʒ .i. polipodii quercini ʒ ß fiat decoctio in qua dissolvatur turbith bene gummosi mundati intus et extus ʒ .i. fiat colatura usque ad quart .i. et ministretur in aurora Vel loco turbith potest poni dyaturbith ʒ ß. Si vero in epate peccet materia melancolica debet digeri et evacuari ut dicetur infra capitulo de passionibus splenis flexibiles .i. mollities tribuantur cum sirupo acetoso. Et sciendum quod quando datur aliquis sirupus debet poni quarta cotileana sirupi et sex vel octo aque tepide.

Suvatur preterea ponit curam per emplastra Suvatur preterea spica mastice thuris squinanti calamenti aromaticus crocus mirra deinde mirra et mastico in vino dissoluti cum aliis dissolutis et ex eis fiat emplastrum quod epati supponatur. Causa est tamen et epatis confortatum quia removet distrasiam membri et materie et si qua est. Et bene dico si qua est quia numquam debet applicari nisi facta purgatione. Unde Galienus iubeo tibi ut talem errorem vites sume quod frustra laborares. Vel loco istius potest applicari in epate sic Recipe succi eupatorii lb .i. aceti ʒ .ii. spicenardi subtiliter pulverizati ʒ .i. et ß misce et ponatur supra epar in panno.

Eger vero cibis ostendit a quibus est cavendum dicens eger vero cibis grossis abstineat. Causa est quia ista cibaria sunt grossa et sic vero multiplicarent materiam peccantem et malam dispositionem quia flegma grossum generarent ex cibis talis vero nullo modo est utendum.

In hoc vero sufficit ponit curam per trociscos dicens quando vero sufficiunt trocisci cum apozimate de radicibus sive dandi quorum recepta est talis Recipe lactee rerum de seue ana ʒ .iii. spice se apii ameos mastici se sirupi vel salvie al samine amigdalarum amararum tosti amari rubee succi eupatorii asari aristologie rotunde gentiane omnium ana ʒ .i. et ß formet ex eis trocisci pondere auri unius. Apozima de radicibus Recipe cortice radicum apii feniculi amborum ana ʒ .x. se apii se feniculi foliorum signati ameos omnium ana ʒ .v. rosarum rubearum spice odorifere amborum ana ʒ .iii. coquatur in lb .i. aque donec ad terciam partem redeant et detur in potu. Cum predictis trociscis est quia sunt calefacientes epar et subtiliantes et removent malam dispositionem epatis et materie et possunt trocisci loco electuariorum quia eadem sunt materialia et de illis possunt fieri pillule et electuaria ad velle medici et vero si sit expertus facilius potest talia facere. Similiter valet dyalactea inter omnia mundi et

no^a apozima de radicibus

est apatiu inter omnia mundi epati sto et ponit aso hebemesue i suo
antidotario maior et mort dyalaccea est mag amara rubee
s maior uel tinctor ofecto supplico est hoc ptez lb **Si autem**
aposteumata ponit curaz apatis d. si autem apata i epate
fiant eorum cura erit ut apatis in stomatho quanti nota quod dupx
ponit causa quare hoc non ponit explicite omnia apata epat
una est quia ut plurimum apa epatis est mortale non inducit mor-
tem subito uel inducit pacientem ad ydropisim et per quens facilis
ad mortem ut pronosticator apata uero et ideo non ponat curam
pone curam eius explicite alia causa est quia hoc posuit supra
curam apatis stomathi et illa que quemunt in apate tali stoma-
thi quemunt in cura apatis epatis tali et ideo cum medicinis
alterativis lenitivis et repercussivis in principio ut dictum est ibi apa-
si non curetur uenit ad augmentum et tunc dicit quod i augmento competunt
que dicta sunt supra et ideo recurrite ibi.

De ytericia. Circa rubricam non ytericia e dupx
quedam est citrina et causatur ab expulsione colere citrine
uel rubee ad cutem et illa est viridis. Alia est nigra
que causatur ab expulsione melie ad cutem et ista ultima quandoque pro-
uenit a splene aliquando ab epate. Et primo dicendum prouenit ab epate
et quelibet ytericia potest prouenire per viam crisis ut per viam sinthomatis
per viam crisis ut quando materia est digesta ex fortitudine virtutis in expellit
a membris nutritiuis ad membra exterioria s. ad cutem s. quia materia
est grossa non resoluitur insensibiliter sed remanet in cute. Aliquando
prouenit per viam sinthomatis siue quando facta est opilatio in epate vel
in splene et non potest expelli ad uel in alia ad suum receptaculum
ratione multitudinis materie uel malitie eius et mittitur sinthoma-
tice ad cutem ab epate uel splene ut dictum est. **Si cum yc-
tericia.** hoc est capitulum in quo ponit curam ytericie et primo
ytericie cum febre et intelligas illam que est citrina et hoc primo
facit cum potu et nutrientibus d. Si autem cum ytericia fuit fe. suc-
cus cicorie et solatri et aqua ordei egro in potu tribuat ipse quoque ex
cucurbitis et trisolocana et citrullis et hijs similibus herbis fri-
giditati attinentibus nutriendus est et sirupo acetoso ex-
forcio aceto in potu sumat. Nota quare ualet iste potus quia
infrigidat epar quia ideo ratione calitatis eius erat multo
colore eius et ideo quemunt succus citri et acripliter et omnia
similia que quemunt quando prouenit a causa calida. Secundo est

endiva novella in esta valet enim multum in quo sit mane cum aceto ut comedat duos bolos vel tres Similiter valet suge pirorum maiorum acetosorum citri et suo exprescius Nota hic quod in ytteritia cause adpr secta curam requirunt siripus digestivus et medicina laxativa que dicta sunt supra tam de causis doloris epatis provocet a causa nec amplius oportet reiterare receptas Epati preterea
ponit curam per epythimata et medicinam laxativam dicens quod epati preterea emplastrum de duobus sandalis est supponendum et yeruj ex succo prunorum et zuccarum est solvendus Causa quare valet istud epythima est quia removet malam dispositionem epatis multiplicatam causa calidam Similiter quia confortat cum sit stipticum Similiter laxat quia evacuat causa que est causa ytteritie et quia ducit adpetitum materiam ad intestina ideo valet Si non sufficit
ponit curam per trociscos dicens si non sufficiat hec trociscos de campho[ra] cum succo granatorum dandi sunt quorum trociscorum confectio talis est Recipe succarum spodii ros[arum] nucis omnium ana ʒ iij se[minis] endivie se[minis] citrullorum cucurbite lattuce portulace sinnuie ex omnibus sandalis nucis omnium ana ʒ j informentur cum pilis trociscos pondere ʒ ij ex quibus cottidie cum sexta parte ʒ j vinum de campho[ra] detur Causa propter quam isti trocisci sunt infrigidativi et reprimunt malam qualitatem epatis multiplicantem causa Similiter sunt apritivi et epatis confortativi suppo[nitur] tamen semper quod materia sit evacuata et per hoc intelligit omnia electuaria que valent in hoc casu ut trasandali dyarodon abbatis dyaolibani et ista tria respiciunt epar Si autem
epar ponit curam per flobotomiam dicens si autem eger venas habuit plenas sint diu quod non minutus fuit flobothomet Causa est quia signum est quod materia non est grossa et quia est diu quod non fuit flobothomatus non signum est quod sit dominium sanguinis et quia flobotomia deopilat et infrigidat et cum istis sanguinem evacuat pars materie peccantis evacuatur ideo valet et natura reddit fortior supra residuum materie et quia etiam removet opilationem ideo etiam valet secundum G. 20 de ingenio sanitatis ubi dicit quod flobotomia competit in egritudine causata ex opilatione Et istam solutionem dabat magister mater qui petebatur ab eo si aliquis flobothomaretur et non esset in sui primcipia dicebat si est diu quod non fecit flobotomiam et quia consuevit si delectetur fiat et est artificiale Et si pt

ponit curam ytteritie sine fe(bre) p(er) medicinam laxativam d(icens) q(uod) si ytteri-
tia fuit sine fe(bre) veni(ens) ex hiis pillulis solvat(ur) Re(cipe) aloes ʒ j stamonee
ʒ j agarici pt ʒ j succi eupatorij tciam pte ʒ j ex hiis cu(m)
succo eiusdem confectis fiant pille & suffitiat ad dos(im) j Et q(uod) qu-
fit sine fe(bre) no(n) solum pueniunt ex materia grossa co(lere) ab(solu)te ymo iuo-
cu(m) fleumate et quia hec evacuat co(leram) cu(m) fleumate io conveniunt et est
intelligend(um) signis digonis precedentibus squama c(on)tra **Deinde**
deinceps ponit curam p(ro)posit(e) d(icens) deinde deinceps post de lacta-
cu(m) apozimate de radicibus Causa est quia sunt apertive & re-
solutive materie io valent et p(er) ista intelligit sibi similia ut e(st)
aqua raphani distillata et est summa medicina c(ontra) g(ra)mestio eu-
patorij ieiunio stomacho cu(m) aceto Item sup(er) omnia medi tenere
faciem supra decoctionem herbis aqua fumi elevant **Si aut(em)**
oculi potest removere malu(m) colore oculorum Si aut(em) yttere-
ritia in oculis remansit fortissimum acetu(m) paulatim olfaciat et
balneum ingrediatur eius quorum oculus in ytteritiam patitur cu(m)
fe aqua vo(lunt) in mittenda erit Causa p(rim)is est quia acetu(m) p(er)
viam mordicationis qua inducit in cerebro irritat virtute ex-
pulsivam in cerebro & Similiter subtiliat materiam qua subtiliata
insensibiliter eva(cuatur) et no(n) remanet in oculis Causa v(ero) valet aqua
ros(arum) et instrata in principio ytteritia quia e(st) stiptica sive confortati-
tiva vel prohibens q(uod) materia no(n) fluat ad oculos Sed in processu
no(n) valet ymo noceret Sed si fiat ablutio cu(m) aceto al(bo) & suc-
co citri multum valet et si ponat(ur) cu(m) aceto mo(dicum) d(e) camomill(a)
ytteritia preterea regreditur ad ponendum curam ytteritie
ca(usa) d(icens) ytteritia preterea valde confert ut eger p(er) tres septima-
nas bibat serum Causa est quia mundificat sanguinem & materiam ca-
lidam & adustam vel no(n) adustam Io dicit Io hebe mesue q(uod) e(st)
medicina medicinarum io valet et est vehiculum omnium me-
dicinarum laxativarum & separat co(leram) adustam et valet in scabiosis
No(ta) q(uod) valet ponere unius gutte aceti potius in oculo aque ro(sarum)
in oculo in al(iis) libris processu et valet ponere unius gutte aceti
pot(ius) in oculo Sirupus expertus contra ytteritiam Re(cipe) radic(um)
brusci sparaga feniculi petro an(a) m(anipulum) ij scolopendrie capill(i) ve(neris) po-
litrici ad yanthos foliorum penthafilon lactuce an(a) m(anipulum) j se(mi)n(is)
se eiusdem lactuce cuscute an(a) ʒ ß mediam corticis thama-
risci fraxini sabi an(a) m(anipulum) ß florum ros(arum) rub(earum) buglosse an(a)

No(ta)

ʒ ß · vini malorum granatorum quart. j · aceti al. ʒ ij succi rostri porcini
succi eiusdem depuratorum ana quart. j · pul. zucari al. lb · j · fiat sirup-
um aqua fabrorum ;

De ydropisi circa rubricam nota quod ydropisis secundum Avicennam
diffinitur sic 3º canone fen 14 tractatu quinto capitulo primo ubi dicit ydro-
pisis est egritudo materialis cuius causa est materia exuberans frigida
ingrediens membra et vestiunt per eam membra omnia / vel membra in quibus
est regimine nutrimenti et humorum / et bene dicit quod est egritudo materialis cuius
causa est materia exuberans frigida / quia omnis ydropis vel est materia fleumatica
ut yposarcha / vel aquosa ut in aschite / vel ventosa ut in tympa-
niste / et quia ista materia est multa causat tumorem magnum / dicit
ingrediens membra / vel quia membra omnia ut materia fleumatica que
vadit ad omnia membra et quia non est conveniens nutrimentum remanet
ibi materia in porositatibus membrorum / et inde tumefiunt omnia membra
ut est videre in yposarcha / Sed in aschite et tympaniste ingredi-
tur talis materia ad loca vacua / que sunt inter epar et umbilicum / Unde
pueri in ventre matris mingunt per umbilicum / ideo natura mittit urinam
et illam materiam ad loca illa ad que consuevit / et ad illa loca vacua
que sunt inter epar et umbilicum / et in aschite et tympaniste omnia
membra dominaterunt excepto ventre / et pedibus propter debi-
litas / vel ventositas multo attrahit ratione humoris quia non tendit ma-
quia sunt remota a fonte caloris / Sed alia membra non quia ista aq-
ticam convertit et ideo propter hoc dicit / vel omnia membra / 2º nota quod tres
species ydropisis Quedam est yposarcha / et capiunt mediantibus duas
causas scilicet materialem et efficientem / Causa materialis est materia fleumatica habun-
dans in corpore que dirigitur ad omnia membra ratione humoris et tamen
non sit nutrimentum conveniens remanet in porositatibus membrorum et induc-
it in eis inflationem / Causa efficiens ydropisis est duplex principalis
et est epatis frigiditas seu debilitas caloris eius ratione cuius non
generatur bonus humor calidus ut sanguis vel coleram / sed generatur humor fleumati-
cus / Alia est causa coadiuvans / et est frigiditas membrorum que quia
sunt frigida non possunt corrigere maliciam talis caloris qui est in epate
et potest esse causa debilitas stomachi splenis et intestinorum quia tunc
chilus non potest attrahi / Similiter non potest bonus sanguis generari / sed humor fleu-
maticus / Alia est species ydropisis scilicet tympanistes / et causa eius est duplex
scilicet materialis et efficiens / Causa materialis est ventositas in plus et aquosi-
tas in minus et propter hoc sonat venter sicut tympanum ut uter
vento plenus / Causa efficiens tympanistes est duplex quedam

Nota

principalis. alia coadiuuans/ principalis est debilitas calor(is) epat(is) s(ecundu)m em
ydropis causat(ur) ex errore 3(ae) digestiue/ r(ati)one cui(us) no(n) p(otes)t g(e)n(er)ari bon(us)
h(um)or s(ed) (con)u(er)titur in ventositatem. et illa ventositas q(ua)n(do) est multiplica-
ta mitti(tur) ab epate ad illa loca m(em)b(ra) cysti(m) (et) mirach. Ca(usa) u(er)o coad-
iuuans est debilitas stomachi/ et intestinor(um)/ quia q(ua)n(do) est debilis ca-
lor g(e)n(er)at(ur) multa ventositas/ quia multa ventositas g(e)n(er)at(ur) a debili
calore ut(ru)m sexto de morbo. et q(ua)n(do) est ventositas cu(m) tali dis(positi)one e-
par no(n) p(otes)t g(e)n(er)are bonu(m) chimu(m)/ nec stomachus bonu(m) chilu(m) et ista(rum)

Nota

causa ut plurim(um) est stomachus/ Alia est sp(eci)es ydropis s(cilicet) althites
cui(us) causa est duplex. m(ateri)alis (et) effi(cie)ns/ m(ateri)alis est aquositas i(d est) plus (et)
ventositas in min(us)/ que multiplicata in epate vadit ad loca vacua.
Causa efficiens est duplex. principalis/ et coadiuuans/ principal(is) ca(usa)
est maxima debilitas epatis/ et caloris na(tura)lis. que m(a)g(is) debi-
litas p(otes)t cau(sa)re ex calliditate multu(m) excellente/ uel ex fri(gidi)te excel-
lente/ r(ati)one cui(us)/ uel resolut(ur) calor na(tura)lis. qui resolutus no(n) p(otes)t co-
uertere nutrimentu(m) in bonu(m) h(um)orem/ s(ed) in ventositatem. Similit(er) si epar
sit excellent(er) fri(gidu)m no(n) p(otes)t couertere cibu(m) in bonu(m) h(um)orem. s(ed) in aquo-
sitatem/ quia maior caliditas requi(ri)t(ur) ad generandu(m) ventositatem
q(uam) aquositatem/ et illa aquositas multiplicata mitti(tur) ad loca va-
cua. et q(ua)n(do) plus augmentat(ur) debilita(s) calor(is) eo(rum) epat(is) (et) no(n) sit
tantus sicut in tympanite/ quia maior calor requiritur ad g(e)n(er)and(um)

;

ventositatem q(uam) aquositatem io(deo) patet q(uod) althites est decior qua(m) alia
sp(eci)es/ licet addito Ras(is) dicat q(uod) alia est decior et certe d(icun)t f(ir)m(ite)r q(ui)
dicit (contr)a Auic(ennam)/ Causa no(n) coadiuuas est debilitas caloris ut
plurim(um) epatis/ Ulterius stomachus qu(ae) est ca(usa) coadiuuas (con)u(er)nis
p(otes)t esse debilitas epatis q(ua)n(do) g(e)n(er)atur chimus m(u)ltu(m) frigidus tunc
epar no(n) p(otes)t g(e)n(er)are bonu(m) h(um)orem s(ed) g(e)n(er)at aquositatem (et) mittit ad
alia membra. Cum uenter epatis hoc est capitulu(m) in quo
determinat de ydropisi ostendendo primo q(ua)n(do) ydropis que d(icitu)r althi-
tes dicit(ur) incurabilis. et dicit cu(m) venit post epatis dolore(m) et
se augmentari cepit/ et ab umbilico ad femur prominenti
(et) cut(is) que ibi est subtiliare (et) albare visa fuerit et vent(er) au-
ditur sonorus/ sicut aqua mota in vase no(n) pleno/ et si cu(m) h(uius)
vrina fuit rubea/ parua habenda est fiducia/ et p(re)cipue si virtus
no(n) fuit fortis/ Causa est quia sunt signa q(uod) morb(us) s(cilicet) p(ro)ferte do-
mi(nu)m in sup(er) ventre. quia ibi est siccitas magna/ et no(n) e(st) signu(m)
q(uod) uenit a calid(i)te epatis/ resoluente calore na(tura)lem. Quare cum
quia sigt multitudinem aquositat(is) r(ati)one materie ibi existentis/ cu(m) e(st)
vrina. rubea/ Causa est quia tunc est signu(m)/ q(uod) ibi e(st) debilitas

virtutis segregatiue epat/ no potentis segregare sanguinem ab urina et
io est pura fiducia fundata in altitudine confirmata/ et io est inmutabilis
nec valdi aliquis inde curare **Hijs tamen si virtus** pot
eciam qua virtus est fortis per medicinam laxatiuam d. hijs tamen si virtus
fortis fuerit et venter vehementer siccus/ pillule de reubarbaro dande
sunt que sunt talia tales/ Rx reubarbari de seue sucii eupatorii se endiuie
ana ℥ iij agarici ℥ v. meseron ℥ x. fiant pillule quarum dosis sit
℥ ij et ß. Causa est quia ista medicina laxatiua euacuat aquositatem
ab epate et cum hoc confortat epar ut reubarbarum et mesereo/ et est ultimum
remedium in ydropisi/ secundum Jo. hebemesue/ Et quamquam datur medicina laxa-
tiua competit iste sirupus et competit quando est de caliditate et est re-
cepta gheraldi super viatico et adiutorio quod in isto casu adiutorio oportet ad
duo s. ad causam efficientem/ et materiam/ et non competit sirupus simpliciter
frigidus Rx endiuie m iij scolopendrie capilli veneris ana m j. se feniculi
petrosilini cuscute ana ℥ ß. spice nardi spice celtice ana ℥ ij. panis zuc-
cari lb j. fiat sirupus clarificatus ad quartam partem laxatiua quem
ut ydropisi possunt esse multa appropriata/ et potest esse tale Rx sem. ta-
sim ℥ iiij radicis yreos recentis conquassate mundate corticibus ℥ ß.
bulliant simul lento igni quousque redeant ad quartam partem colentur
et colatura administretur cum modico panis zuccari/ vel sit et est
medicina gordonii Rx sucii radicis yreos facta residencia ℥ j.
bibatur crudus/ vel per se/ vel cum modico panis zuccari/ vel cum
ouo sorbili/ vel cum modico sero caprino/ vel sit Rx foliorum laureolo
cute subtiliter pulverizate ℥ ß. infundantur per duos dies naturales in succo ci-
troniorum/ et aceto ana quod sufficiat/ et postea incorporentur cum sirupo
ros. et fiat massa de qua potest dari pondus quinque granorum or. me-
sereon i. laureola **Et si virtus debilis** ponit curam alteri-
tis quando virtus est debilis/ et primo quando venter est constipatus d.
quod si virtus fuerit debilis trocisci de meseron sunt dandi qui sunt
Rx se endiuie ℥ x. meseron ℥ j. et duas tercias agarici sucii eupa-
torii similiter tandem ros. se citrullorum amborum ana ℥ ij et ß. ex hijs
omnibus fiant trocisci x. de quibus unus in die cum sirupo acetoso de zuc-
caro dandus est/ Causa est quia euacuant materiam frigidam et aquo-
sam facientem ydropisim/ et io valet magis in laxatiua et per istas in-
telligit alias medicinas similes et quamuis sint multe medicine
posite ab auctoribus experte eis tibi forte sunt inexperte/ forma est quod ad-
ministrentur duo coclearia sirupi ros. et endiuie cum quarto eque de-
coctionis foliorum laureole et est medicina valde appropriata et po-

ab auic. 3° canon fen 2 tractatu. 3° ca°. de cura althis. et hoc aut te
G. et iste sirupus sume est utilis Aliter est sirupus qui ponit
ab auic. Re. radic. yreos. recent. mundat. ... ℔. ß. mell
electi quart. iii fiat sirupus clarificatus usque ad ℔ i. administret
cu aqua ca. et credo q ista sufficiant in laxando pro ydropisi
hoc inveni inspatio Aliqui faciunt mirabilia in ydropisi cu pras
sio administrando eius succu depuratu cu vino. al. uel zuccaro
uel melle Ieiuno stomacho. et intestina mundificat a sectibus et a ster
core Etiam stercus bou in puluere redactu totu et excisto fiat lixiuiu
et pedes in lauent et supra ventre ponat filtru madefactu
in tali lixiuio et hoc de inventis eorum lectorum. Nota q sicut ydropisis
curat per medicinas laxatiuas ita cura alia et melius per medicinas
vrinales Et inter omes sunt quatuor magis speciales Prima Re. seri
capiri ℥ iii spicenardi pulu ℥ iii bulliant simul lento igni usque
redeat usque ad ℔ ℥ iii coletur et inolatura ministre Ieiuno sto
Secunda est vrina capre in qua bulliant spicenardi ℥ iii valet
similiter vrina hominis potata et eius mel ista duo uel unu ut
dixit desero capino. 3a est vinu albu decoctionis flor anthos
et est experimentu vetularum Accipiunt enim eius folia et pistant
ea et faciunt in pastam ut tortam et ponunt in furno et exsiccatur
post eo et frangitur minutissime et ponit ad vinu ad rmolli
endu per diem et noctem et postea potat illa confectio Anabula
est species lactitiniorum natiuus est sarma calida **Si autem**
venter ponit curam althitis qui est fluxus ventris et si ac
venter fuerit solutus. dentur trosci de reubarbaro. cu sirupo. ace
toso eger quorum micina ex zibiebegi. et bibat sirupu acetosu
de citoniis et si venter solutus vehemens fuit citoniorum rob
solu dandu erit Causa est quia isti trosci refrigerant epar
et similiter id fiat sirupus eodem eiusdem Similiter rob quia cu
isto habet virtutem laxandi ratione zuccari et ideo rob per se plus restringit
et ideo frequenter vidi q cu succo plantaginis magis valuit q cum
alio qui erat maior calitas zibiebegi i. cibus cu citoniis ;—
Si autem cum hac ponit curam althitis sine sese primo
per pill. et Si aut cu hac passione no fuit vrina rubea uel calor
pille iste dande sunt Re. meseraon. serapini amborum ana ℥ v.
salis indi. fimi columbi amborum ana sextam partem ℥ vinum pille
eciam iste aquam vehementer descendere faciunt ideo enim et consu
munt materiam et per ista intelligit omnia alia que prius compte

qui est de materia frigida **Trociscis preterea** ponit curam per trociscos
et apozimata dicit trocisci preterea de lacca cum apozimate de radicibus
dande sunt. Causa est quia ista calefaciunt et aperiunt opilationes epa-
tis et provocant urinas et per istos trociscos intelligit omnia electuaria que
in hoc casu valent ut dyalacca maior et minor dyacoston et similia ;-
Emplaustrum althee ponit curam per emplastrum dicit em-
plastrum althea recipe farine ordei cyperi stercoris ovium veteris baurac boli arme-
ni omnium partes equales cum istis omnibus fiat epithima super ventre humidi-
nam proprietas aque magnam partem habet exsiccare. Causa est quia est incisi-
va et desiccativum vim est quod ibi ponit frigida convenientem mediocrem caliditate abo-
rum et est bonum et intelligit sibi similia que applicantur verbi gratia
et quamvis sint multa tamen sunt aliqua magis specialia primum est in vino
cum oleo fisticorum vel oleo de amigdalis amaris. Similiter est speciale
emplastrum cum stercore caprino aut bovino cum urina infantium hoc dicit
auctor 3o capitulo tractatus de althite quod stercus bovis forcius est omnium et iii
in podagra. Similiter valet in althite et in frigida materia quia est valde
desiccativum. Vel sit recipe cancros bis pinguium quarte ii stercoris colu-
bini ℥ iii spicenardi masticis ana ℥ ß in albis ℥ ß pulsa pulveriza gossipia
conquassetur misce omnia cum urina capre admodum emplastri. Et ista
emplastra si althitis sit de caliditate debent poni supra ventre et non
supra epar. Similiter conveniunt epithimata frigida dicta supra que pro-
venit a caliditate sed si provenit a causa frigida potest poni super epar et ventrem
Quod si in palpebris determinat de alia specie ydropisis scilicet
de yposarcha ponendo eius signa dicit quod si in palpebrarum extremita-
tibus sunt apta molle et testiculi apostementur facies et totum
corpus mollitiem quandam habuerit erit yposarcha causa est quia ibi omnia
ista sunt signa ydropisis causate ex humore fleumatico delegato ad omnia
membra qui non potest conuerti in corpus nostrum quia non est nutrimentum
conveniens ideo remanet in porositatibus membrorum quare inducit tumorem
in membris **Egro itaque** ponit curam per trociscos et apozimata et
medicinas laxativas dicit egro itaque hac specie laboranti trocisci de lacca
cum apozimate de radicibus sunt tribuendi et venter qualibet ebdomada
ex pillulis de reubarbaro est solvendus et pro in una tantum causa sepe liniendus
Causa est de trociscis apozimatibus quia ista sunt signa quod provenit
a frigiditate epatis et a materia frigida et fleumatica et quia isti trocisci sub-
tiliant materiam et aperiunt opilationem epatis et confortant epar et pro-
vocant urinam ideo sunt apti in hoc casu et per ista intelligit alia
que eandem proprietatem habent sicut siruppus digestivus materie fleumatice

et medicina laxativa dicta supra/ ideo non valet hic reiterare Sed que
valent pille quia evacuant materiam fleumaticam et aquosam. Ex hoc intel-
ligit quod ille pille valent in tribus speciebus ydropisis. Quare similiter
valent in tympanite quia ibi sit plus ventositatis quam aquositatis.
et ideo evacuant ventositatem nisi consequenti. Similiter valet talibus
speciebus/ scilicet debet sepeliri in arena/ causa est quia habet aquositates contra
in membris exterioribus consumere/ et ideo valet provocatio sudoris in hoc
casu et loco istius valet in vino facta cum aqua cucumeris asinini
ymo multum desiccat extremitates/ et loco istius potest fieri fovea et
ponatur ibi ligna cum igne et igne extracto ponatur patiens ibidem.

Et primo precipiendum ponit curam predictam
dicens cui primo precipiendum est ut exercicio utatur et fame et siti sepe
patiatur Causa est quia exercicium calefacit et desiccat materiam
fleumaticam consumendo que est causa ydropisis **Si vero venter**
hic determinat de alia specie ydropisis scilicet tympanite ponendo eius signa
dicens si vero venter inflatus ac tensus fuit et cum percussione sonum red-
dit ut tympanum ydropisis species ad esse significat que tympanites
vocatur. Causa est quia tympanites est de materia ventosa saltem
in plus et ideo redditur venter sonans et durus quia ventositas est in
eo facta/ et durities causatur ex siccitate/ ut patet secundo de generatione.

Qui patitur ponit curam ostendendo a quibus est cavendum
dicens quod qui patitur agitatione olerum abstinere debet atque omnium eorum
que ventositatis sunt generativa. Causa est quia ista sunt frigida et causa
a quibus materia ventosa generatur/ et inde multiplicata materia
faciens tympanitem/ et per olera intelligit species leguminum etc.

Venter quoque ponit curam per epythimata dicens venter quoque
omni die ex primo est vaporandus Causa est quia illud gra-
men est resolutivum ventositatis/ et intelligit purgato corpore
sicut cottidie tibi clamo/ et fiat sacculus/ et per illum sacculum in-
telligit alia resolutiva ventositatis ut sacculus de sale et milio
calefactis/ panicum vel granum admodum milii/ **Et ventosa**
supra ponit curam per ventosas supra scilicet mense sanitatem dicens quod ventose
supra ventrem ponende sunt/ et medicine humores dissolventes ut dya-
ciminum electuarium de bacca lauri que in capitulo de yliaca noravimus
Causa est quia iste ventose habent trahere ventositatem ad extra
et resolvere ideo multum valent in hoc casu. Quare valet ista
electuaria/ causa est quia habent consumere ventositatem que est in

materia ipsius ydropisis et sicut valent ista electuaria ita valet alia
sicut potus resolventes ventositatem ut aqua feniculi potata. Et
quia tympanites causatur a caliditate convenit potus aqua endivie ut Rx aq.
endivie lb. s. de mane bibat unum gobuletum et unum in introitu lecti.
Eger quoque ponit curam predictam d. eger primo exercitio uti
assuescat et famem pati. Causa est quia secundum quod diximus indigemus
calefactivis et desiccativis et quia ista consumunt ventositatem faci-
entem istum morbum etc. Et recolo in isto casu quod cum eram bacallarius quidam
tenui in cura tympaniticum et erat ita bene purgatus et tamen non
veniebam ad finem intentum et eram inde multum attediatus. Tunc venit
quidam antiquus practicus et dixit michi vidi quod magister Arnaldus
de villa nova precipiebat talibus quod ascenderet unum montem altum quolibet
die ante prandium. Et sic ego precepi illi et fuit curatus infra sex
menses. Quare convenit fames causa est quia calor naturalis tunc acuitur
et non inveniens nutrimentum in quod agat agit in ventositatem illam
consumendo. Et collyria ventositatis ponit curam per
medicinam lavativam et collyria que ventositatem solvunt de quibus
mentionem sibi subiciat sicut sunt pilule de reubarbaro quia non solum valent
ad materiam sed ventositatem. Verum est quod alie sunt magis appropriate que dicte sunt
supra capitulo de apostemate epatis. Venter quoque ponit curam per
fricationes d. venter quoque tamen madidum donec incipiat rubere fricetur.
Causa est quia iste fricationes aperiunt poros et calefaciunt et per poros
evacuant et consumunt materiam et valent multum fricationes tamen aliis
ymo est summum remedium in tympanite. Ex oleo ruthe ponit cu-
ram per clistere d. ex oleo ruthe clisterizetur. Nota in clistere in tym-
panite potest esse tale Rx radicis ireos ʒ i. ysopi apii absinthii mer-
curialis branche ursine ana m. i. anisi maratri ameos granorum lau-
ri ana ʒ s. furfuris p. i. mellis electi olei ruthe ana quartam s. salis ge-
mme ʒ i. yerapigre G. ʒ i. fiat clistere ad quartam v. Nota secundum dominum
yerapigra est mirabilis quia evacuat solum malos humores et non
bonos. Item nota quod in ydropisi ubi ista remedia deficiunt valent
duo alia quorum unum est comestio epatis lupi. Secundum est cauterium
sub umbilico ad duos digitos vel tres secundum quod persona est magna
ita quod perforet mirach sed esse latus quia forame in pellicula ...
et non evacuatur subito illa aqua et ita non est secundum voluntatem medici
et aliud fit magis usus patientem sinistram ut quando tumor est usus patientem

De dolore splenis. Circa rubricam dextra vel extra
nota splen potest summi dupliciter quantum ad suum esse et in splene

no est dolor nisi aggravatus rone multitudinis matie quia est membru
insensibile sm aut primo ca. dot qnta de membris ca° singulari 20° roe
paniculi ipm circudant et sit bene et ut plurimu causatur a mala complexione
cu matia aquosa uel melancolica uel ventosa extendente splene
et inducente solucoz qtu cu capate Et dico ut plurimu quia aliqn pt
esse de co. uel sanc° sz hoc est raro. io Ras no fecit mencoz **Si cu**
dolore splenis hoc est capitulm in quo determinat de dolore sple
nis ponedo primo curaz dol' splenis cu fe. d. si cu dolore splenis fuit
calor et vrine rubedo et fe eger ex hijs trosc fiat trosc de
agno casto Rc sc agni casti sc thamarisci amboz an ʒ v. sc endiv°
sc portulace amboz an ʒ v. ex hijs fiant trosc de quibus cotidie
detur vnus cu sirupo acetoso de zuccar cui pondus sint ʒ iij.
Ro ex quo est ibi fe et alia signu est q prouenit ex mala matia
putrefacta rone cui putrefactionis advenit fe et quia illi trosc
sut subtiliantes illaz matiaz et aperiunt opilatoes splenis et cofor
tant splene igit etc. Quare valet cu sirupo acetoso quia e fri io
alterabit fe et p istu sirupu intelligit alios sirupos qui conve
niut in passione splenis cu fe sicut est sirupus iste Rc cortic cap
par mediane cortic tamarisci fraxini et geneste an ʒ j. endiv°
scariole portulace scolopendrie capilli ve re an m j. ex or sc fructi
mdacoz sc portulace sc apij sc brusci sc sparagi an ʒ j. liquir
rasie vuaz passaz an ʒ j. mellis electi quart j. panis zuccar
quart iij tempent cortic in aceto p noctez unaz et fiat sirupus
clarificatus ad quart v. Medicina laxativa dz esse talis Rc
floz thamarisci floz bor et buglosse an ʒ ss. vuaz ʒ j. ams
ʒ iij polipodij quercini thimi epythimi an ʒ ss. cortic mirabo
lanoz indoz bu gumosoz infusoz p noctez in decoctione et co
latura misceat in aurora vel loco mirabolanoz misceatur uel sol
uatur in colatura dyasene veranissim an ʒ ij et valent cu trosc
in sucto scolopendrie **Est uero** ponit curaz p flomaz d eger
uero si repletus fuit ex saluatella que est in sinistra manu flo
bothometur. Causa est quia est signu q corpus est repletu sanc°
et io peccat san melancolicus qui p flomiaz evacuabit quia ista
vena evacuat a splene magis q alia vena **Splen quoq**
ponit curaz p epythimata d splenem quoz ex filtro i. frustro filtri a
ceto calido infuso epythimata embrote Causa e quia qn corpa
sut multu opilata gnat inflatia et quia illud iuvat ad inflatiaz remo: dez

io valet quia sic inade et subtiliare ipsam materiam et propter hoc dicuntur in
siruppis que cortices et radices remolliant per diem et noctem in aceto salte
per noctem Et observetur ostendit a quibus est cavendum dicens quod ob-
servet a rebus duris et cibis grossis quia ista multiplicant materiam et
augmentant opilationes io ab eis est abstinendum Si cum pre-
dicta egritudine ponit curam que est sine febre per trociscos dicens si cum
predicta egritudine non fuerit calor egro de cappar trocisci sunt dandi
qui sunt isti Recipe corticis radicis cappar semen agni casti ambrosiane ana ℥ x scolo-
lopendrie ℥ j aristologie longe foliorum rutheste nasturcij acori nigelle
omnium ana ℥ iij ammoniaci in aceto dissolutam ex quo tota confitiat et for-
metur ex eis trocisci ponderantes ℥ ij ex quibus unus cum siruppo
acetoso de melle et apozimate de radicibus in potu fiant Causa
quare valent isti trocisci quia sunt tali substantiali materie et aperiunt
opilationes et confortant splene et per istos trociscos intelligit alia
scilicet siruppos digestivos electuaria et alia valentia ad splene ut
dyacappar Et siruppus digestivus materie melancolice potest esse iste qui
est sine febre Recipe radicis yreos radicis acori corticis radicis feniculi pe-
tro ana quart semis interiorum squille ℥ j corticis mediane cappar corticis
thamarisci fraxini et geneste ana ℥ j scolopen capilli veneris sa-
namunde gariofilate camedreos camepytheos adyanthos ana ℥ j
anisi marati tisture asari semen portulace ana ℥ j liquirice rase uvarum
passarum ana ℥ j florum thamarisci florum borraginis et buglosse ana ℥ semis melle
electi lb semis panis zuccari quart iij fiat siruppus clarificatus ad
lb j et semis Medicina laxativa debet esse talis Recipe florum tamarisci florum
borraginis florum buglosse ana ℥ semis anisi tisture ana ℥ ij thimi epythimi
agarici electi ana ℥ semis uvarum ℥ j fiat decoctio in qua dissolvatur
yerarufini ℥ ij lapidis lazuli nomes abluti ℥ j et semis fiat colatura
usque ad quart v detur in aurora vel sic Recipe yerarufini ℥ ij lapi-
dis lazuli abluti vel loco eius lapidis armenici pulverisati ℥ j misceantur
malaxando cum siruppo scolopendrie et fiant pillule ad quantitatem
ciceris idem potest fieri de yerarufini et lapide lazuli et lapide armenico
Splen densus ponit curam doloris splenis provenientis ab ebullitione
a ventositate per trociscos dicens Si autem splen densus fuerit et generatur
ab eo audit rugitus expedit trociscos cum predicto apozimate de
radicibus est dandum et vinum vetus ad bibendum et potus aque
minore quantitate quam est possibile Causa est quia sunt evacuativi ventositatis
io valet multum in hoc casu Vinum vetus valet quia tale facit

nota

Quare non competit aqua frigida quia debilitat calorem naturalem qui debilita-
tus est cum generativa ventositatis ideo qui bibit aquam vinum melius est
cum aqua ferrata ponitur enim ibi ferrum de calibe ignitum quia illa
aqua mirabiliter confortat stomachum et splenem Similiter valet aqua
thamarisci **Emplastrum** ponit emplastrum conveniens duritiei splenis fa-
ctus sit Recipe foliorum ruthe ʒ x baurac metastri sicci ana ʒ iij armo-
niaci ʒ vij armoniacum in vino veteri dissoluatur ex quo cetera confi-
ciant et fiat ex eis emplastrum quod loco supponatur Causa est quia cum
hoc quod est calidum est mollificativum et pullulud intelligit sibi sibi
emplastra et ungentum Primum ergo potest esse emplastrum de sale armoniaco
infuso in aceto et quod extendatur super aluta et ponatur super splene
et ratione aceti sua virtus penetrat ad interiora Vel sit Recipe emplastri ce-
ronei quartum j et ʒ malaxetur cum succo squille et extendatur super
aluta Vel sit Recipe armoniaci bdellii piris navalis ana quartum ʒ
cortici capparis seminis sinapis sulphuris scordion i allii agrestis ster-
coris vaccini et ovini exsiccatorum ana ʒ j et ʒ musillaginis seminis
fenugreci seminis psillii pulverizata pulverizentur subtiliter gumma in aceto forti
dissoluatur misce omnia malaxando cum oleo laurino et fiat emplastrum
Vel sic bulliat rutham in aceto forti et sasteyum in eo infusum
et bene expressum ponatur calidum supra splenem Vel conveniens tale un-
gentum in quo nichil deest in molliendo duritiem splenis Recipe
malue bismalue radicum lilii squille rape seminis lini seminis fenugreci ta-
maricorum pinguium uvarum passarum pinguium ana ʒ ʒ conquassata forti
infundantur in aceto forti in noctem et postea bulliant in aqua et
tum conquassentur deinde Recipe ungenti dyaltee ʒ iij axungie anatis
medulle vituli butiri sine sale ana ʒ j olei amigdalarum dulcium ʒ
iiij cere modicum fiat unguentum et valet multum Item lave splen cum vina propria
et da sibi bibere lb ʒ et mira videbis Nota emplastrum quod multum
valet in inflacione splenis de quo se iuvant Recipe oppoponacis
lb ʒ vel quartum j ʒ et ʒ dissoluatur in aceto et succo apii ana
q s et extendatur et fiat emplastrum ad quantitatem splenis

se[minis] rute
se[minis] lini ana ʒ j
filtrum
X super alutam

De yliaca passione et colica

Circa rubricam notandum quod sex sunt intestina scilicet tria subtilia et tria grossa Primum
intestinum vocatur duodenum quia est ad quantitatem duodecim
digitorum secundum latitudinem et continuatur in medio fundo stomachi et
orificium portanarius dicitur Secundum intestinum vocatur ieiunum quia
semper fugit ab eo humiditas procedens meseraycis ab epate et non
est intestinum in quo tot revolutiones sunt sicut in illo ut patet

in anathomia ¶ Tercium intestinum vocatur subtile involutum quia in eo
sunt multe revolutiones ut feces stent ibidem et si ibi aliquod benignum
est non potest attrahi per illas venas ab epate ¶ Alia sunt tria intestina grossa
et sunt in medio est subtilis est unum intestinum quod vocatur orobus et alio
nomine saccus et non habet nisi unum foramen et propter hoc vocatur orobus ¶
Secundum intestinum grossum vocatur colon quia in eo fit principaliter colica
passio in quo includuntur et retinentur multe ventositates Ultimum intestinum
grossum vocatur longaon seu rectum intestinum quod terminatur orificio
ani et in primis tribus intestinis superioribus scilicet in gracilibus fit passio que dicitur
yliaca et in inferioribus grossis generatur passio colica quod dicitur colon
Secundo nota quod colica passio et yliaca conveniunt et differunt conveniunt in causis
quia easdem habent causas et propter hoc Rasis determinat de eis simul in uno
capitulo Et cause istarum passionum principales sunt quinque et transibo cau-
sas primitivas unde causa potest esse materia colerica cum apate vel sine Cuius signum
est dolor intensissimus pungitivus et sitis et si est cum apate est cum febre
et sumatur assius et leditur a calidis et sic de aliis signis colere que
ut si in iuvenis colericus et estas et utatur regimine multiplicante co-
Secunda causa est materia fleumatica existens in intestinis specialiter fleuma vitreum
quod est magis frigidum in quo dolore videtur homini quod perforetur terebello racione
frigiditatis materie Cuius signum est privatio sitis et iuvatur a calido et leditur
a frigido et sic de aliis signis fleumaticis Tercia causa est cuius veto-
sitas intestinorum que inclusa in intestinis extendit panniculos intes-
tinorum cuius signum est rugitus ventris et corrosio et mutacio doloris
de loco ad locum ¶ Quarta causa est retencio fecium Cuius signum est
quod diu non assellavit ¶ Quinta causa est vermes mordicantes et pungentes
quorum signa dicentur infra cum in duobus differunt in situ doloris quia in co-
lica est dolor intestinis grossis sub umbilico Sed in yliaca passione est
dolor in intestinis superioribus scilicet supra umbilicum ¶ 2o differunt in modo cura-
di quia in passione yliaca parum proficiunt clisteria et suppositoria
ex eo quod non possunt attingere partes superiores quantum est de se ipse Sed
in colica magis conveniunt illa que per inferius ministrantur scilicet clisteria vel
suppositoria **Sed cum dolore** hoc est capitulum in quo ponit cu-
ram colice et yliace et hoc quando proveniunt a materia fleumatica et primo ponit
medicinas laxativas scilicet quando est constipatio ventris et nausea non est fe-
ner eciam calor assunt ea danda sunt egro que ventrem vomendi desi-
dio solvunt ut est electuarium de gallia Recipe mastic gariofilorum ana ʒ ij mela-
nopiperis macropiperis cinamomi nucis muscate gallie omnium ana ʒ v sca-
monee ʒ iij postea exprimuntur cicoria acetosa et recencia et succus

eorum cum eisdem ℥ iii melle misceantur et coquantur usque ad spissitudinem paulatim et conficiantur. Ex eo medicina que cum eisdem sit quantitatis cuius spes sit et dosis eius sit a ʒ ii ad ʒ ii et ß. Nota quare convenit medicina laxativa cum est nausea et constipatio ventris. Causa est quia ex eo quod est nausea signum est quod est materia multa in partibus superioribus quia est passio stomachi et ideo debet evacuare per medicinam que evacuat illam materiam et talis fiat membrum et loco istius recepte dicendum est ad curam doloris stomachi provenientis a materia flegmatica et loco istius medicine potest competere brodium galli antiqui in quo sit coctum polipodium tartarum sene aneti et anisi ponantur in illa ad bulliendum usque ad tertium separatur postea potetur et valet multum secundum sapientes confectio hec melanopiper i album piper Quod si nausee ponit curam cum non est nausea per medicinam laxativam dicit quod si nausee vehementia non fuit nec eger medicinam vomuerit pillule yliace dande sunt Recipe coloquintide serapini amborum ana ʒ x stamonee ʒ iii informentur pille de quibus unius aurei pondus est dandum velociter enim yliacam passionem dissolvunt Causa partis est quia ista evacuant principaliter flegma stamonea ponitur ibi ad evacuandum materias et bene dicit quod non sit nausea quia ibi ponuntur quedam que inducunt nauseam ut coloquintida et per ista intelligit que conveniunt in dolore stomachi provenienti a materia flegmatica ut frequenter dedi yerapigre G ʒ ii partem ʒ unius Si autem passio yliaca ponit curam cum medicina laxativa non valet dicit si aut passio yliaca difficilis fuit nec medicina ventris solutiva conpetent hoc suppono collirium Recipe sal panis ʒ x coloquintide minoris stamonee ana ʒ ii et ß fiant ex eis collirium longa et supponitur Causa est quia cum est constipatus medicina non potest transire et tunc valet suppositorium ad mordicandum et expellendum feces quia in illa huiusmodi et hoc facere et per istud suppositorium intelligit similia ut duo suppositoria communia quibus communiter utimur et similiter apothecariis sit Recipe duo suppositoria acuata ex esula et modico salis gemme Vel sit Recipe suppositoria duo acuata ex esula et modico salis gemme yerapigre ʒ ii et debent esse longa ut melius attingant partes superiores Et si non contulerit ponit curam per clistere dicit et si non contulerint evacuetur clisteri leni Recipe ficus cinnabis v furfuris quod in una manu capi potest malvavisci ana i libra cum in panno ligata et sicce foliis viii ii lib. aque coquantur donec ad unam reddeat deinde coletur et ponatur super eam bauracis pondus aurei unius olei zisamini ʒ i fiat clistere ex eo si quis aut fortius facere

soluit pondus auri vnius de collirio quod diuinus admisceat. Et quare ualet melius clistere quam suppositorium Causa est quia habet melius lignifacere et expellere feces et magis tendit ad superiora quam suppositorium. Et loco istius valet clistere vero via gnt vtimur isto clisteri et specialiter quando est magna constipatio Recipe maluie bismalue branche vrsine mercurialis ana manipulum I tamarindorum pinguium x. mo se fenugreci se lini se aneti ana ʒ I. furfuris p. I mellis olei zisamini ana quartam ß salis geme ʒ I. cassiafistule bene pinguis ʒ I. yerapigre ℈ ʒ vi fiat clistere ad quartam v. Vel sic si esset magna constipatio et si sit materia ventosa Recipe paritarie abrotani centauree moris calamenti mercurialis ana manipulum I anisi cimini cartami mundati ana ʒ I. polipodii quercini turbith bene gumosi serapini ana ʒ ß pulpe cologn ʒ ij. furfuris p. I mellis olei nuthe ana quartam ß. salis geme ʒ I. zuccari sicle ʒ I. fiat clistere usque ad quartam v. Vel sic si esset magna constipatio et si sit materia ventosa Recipe paritarie abrotani centauree morum calamenti origani mercurialis ana manipulum I anisi cimini granorum lauri carthami mundati se aneti se lini ana ʒ I. furfuris p. I. mellis olei nuthe ana quartam ß salis geme ʒ ij yerapigre ℈ ʒ I. fiat clistere usque ad quartam v.

Clistere vehementer ponit clistere d. vehementer forte soluens quo tunc vtendum est si non consenuit nec ventre soluit Recipe cologn interiorum ʒ v. mentastri origani nuthe omnium ana manipulum I. omnia in tribus libris aque bulliant donec reddeant ad duas tercias libras toquunt et colentur deinde dissolue cologn mellis amborum ana ʒ iij castorei serapini opoponacis collirii quod diximus omnium ana ʒ ij misce omnia et dum tepidum est fiat ex eo enema i. clistere et si stercus non exierit iteratur clistere donec exire videtur clistere hoc namque clistere tum re formam est et pessima et insolita mala et est illa insuper fit nausea valde vehemens et inferius et superius egreditur. Causa prius est quia ista sunt constipatiua materie flexibilitate et expulsiua Idem intelligendum est de illis clisteribus dictis statim quando dolor est fortis Huic preterea ponit signa mortis in passione solita et ylliaca d. preterea ergo mortis quando fetida superuenerit eructuatio et plerumque stercus per os egreditur et tum accidit sepe pretendit mortem Causa est quia sequitur debilitatem virtutis magnam non potentem expellere feces per regiones quementes et mortis esse magnum et ut plurimum puenit oppilatione in intestino contentem claudit meatus et non potest expelli partes inferiores et ideo est mobile De ruminatione ventris ponit curam yliace et solite quando prouenerit a.

ventositate et primo qui non est ventris constipacio et elaxatiuu d. quod cum
ventris dolore non sunt primus strictura sed inflacio. et rugitus uel
cerusio in ventre existit elaxatiuu vel confecto de baccis lauri da-
da est. Recipe foliorum rute siccatorum ʒ. v. aniceos ciminum nigelle sege-
sim. origani carui se. alexandrini amigdalarum amararum melano-
piperis macropiperis metastri dauci athori baccarum lauri costarum.
omnium ana ʒ. v. serapinum ʒ. iiijor. opoponacis ʒ. iij. conficiantur cum melle
eiusdem ponderis cuius dosis sit ut auellana cum nabata multis
vicibus vinum calefacti aut cum apozimate de radicibus huic com-
plexioni in remouenda ventositate et dissoluenda equiperatur.
Causa potis est quia omnia que ponuntur ibi sunt calida et ventositatis
resolutiua et carminatiua et pista intelligit sibi similia. Et inter
omnia mundi valet dyaciminum vel dyanisum et dyacalamentum
et omnia electuaria que dicta sunt. Et inter alia sunt duo michi spe-
cialia quibus communiter utor in pinguibus et pauperibus et certe hec sunt. Recipe
pro expertis Recipe castorei pulueri ʒ. ij. et incorporetur cum ydromelle facto
cum aqua ciminum et fiant pille ad quantitatem ciceris et dentur due
de nocte. Vel valet comestio ciminum torrefacti modicum scilicet unum co-
clear de mane et tantum ante cenam et est secretum quia plus prevalet
ceteris in consumendo ventositatem theysil. i. celidonia ad quantitatem
unius castanee detur. **Hoc primum suppositorium** post curam
per suppositorium d. huic primo suppositorium paratur quod cum sit ventosi-
tatis dissolutiuum. Recipe ciminum foliorum lauri ana ʒ. i. sed bothasmame ce-
thecesie amborum ana ʒ. ij. bauvat confice ex melle et suppone cum
lana vel spongia. Hoc enim ventositatem dissoluit et inferius ex-
pellit bothasmane i. radix petroselini cethecesia i. succus ficle. Ca-
pitis est quia materia istius suppositorii non solum sunt mordicatiua
et fortia ad expellendum verum sunt ventositatis dissolutiua. **Venti-
nosque** ponit curam per epithimata et balnea assidue ex panno
calido vaporandus et eger in aura mittendus. Causa quare sac-
culus quia resolutiuus ventositatis valet balneum quia habet resolue
residuum et valet magis cum decoctione herbarum aromaticarum. Vel
valet balneum naturale vel ex aqua maris vel artificiale ut sulphu-
multum ca. et sicca et pista intelligit similia ut sacculus ex
milio et sale torrefactis. Vel vesica enea vel cucurbita predicta
impleta decoctione herbarum ut unius vel plurium et ponatur super
ventrem vel pannus calidus desuper positus vel spongia infusa
in predicta aqua et fortiter compressa et posita super ventre. Vel
valet iste sacculus Recipe se. lini lb. s. ciminum modicum torrefacti ʒ. i.
furfuris grossi p. i. conquassentur et fiat sacculus ad quantitatem unius

palme latus ab utraque parte et bulliat in aqua vel vino al. et fortiter
compressa ponatur super ventre et debet teneri quousque naturam pinguedo supra
Si autem istis non sufficiant ponit curam per ventosam
fricationem et inunctionem dicens si autem ista non sufficiant ventosa cum igne
ponenda est et locus fricandus donec rubere incipiat postea
inventre sit unguentum ex oleo ruthe et aliis oleis calidis et deinde
clisterizandus est. Esset postea eis admixto sint castorei euforbii
amborum ana ʒ. i. Causa primi est quia ventosa habet resolvere ventositatem
facientem dolorem et aquositates intestinorum. Quare valet fricatio re-
parata causa est quia calefacit et ventositatem resolvit. Sed ista fri-
catio cum aliis principaliter et inunctio olei ruthe valet quia consumit
ventositatem. Similiter valet clistere quia evacuat principaliter
materiam peccantem. Item valet inunctio cum pinguedine anatis vel
galline quia resolvit et lenificat et habilitat folliculos intestinorum
ad expendendum ne sentiat dolorem et debet esse sine sale quia cum sale pinguedo
resolvet et exsiccat et sic inciti per clisteria **Cavere vero solitos**
ponit egris est cavendum dicens habent non solitus pati egritudinem
caveat cum sanus sit ne vinum aqua mixtum bibat nec etiam sumat
nisi vinum purum et forte nec aquam multam bibat et abstineat
ab herbis et lacte et omnibus inflativis et generantibus ventosi-
tatem. Causa est quia ista vina debilitant stomachum et ideo habent genera-
re ventositatem ideo valet vinum purum quod consumit materiam et vento-
sitatem et non potest aquam quia debilitat stomachum. Non vinum
est magis nocivum nature humane quam profitivum et plures egri-
tudines sunt a vino quam ab aqua. **Filonium** ponit quoddam
quod contingit cum dolor est fortissimus filonium faciens ypnosim cum
maxime cruciatur dolore et timetur ne sincopis egro superveniat
sompnum provocat. Recipe piperis ameos foliorum ruthe metasbri cas-
torei baccarum lauri cimini omnium ana ʒ. i. conficiantur cum melle
cuius quantitatis detur ex eo pondus aurei unius. Sunt qui electuario
addatur pleniger stamonee et sit tunc medicamen ventris so-
lutivum. Confectio veri filonii Recipe se[minis] jusquiami al. papaveris nigri
ana ʒ. x. opii ʒ. iiii mandragore ʒ. v. spice nardi euforbii ana ʒ. i.
mellis despumati in duplo. Causa est quia ista opiata resolvit
et consumit materiam. Similiter valet stupefactio ut removeatur
passio membri sed non debet fieri nisi in casu desperato. Si aliter tunc esset
error peior priori et illud faciunt [illegible] qui faciunt seu ponunt
stupefacientia **Si autem cum dolore** ponit curam
colice passionis a materia calida provenientis dicens si autem cum dolore se assentiunt

competit cassiafistul' infusio endiv^e aut scariole et melle despumato dissolut' egro danda et sirupus violaceus in potu est tribuendus ex spinarg' cu oleo de amigdalis dulcibus cdit' et ex leui clisti: clisterizandus ¶ Causa est quia ista euacuant matiam peccantem et ualet sirupus violaceus quia humectat et digerit clistere istud valz in matia ca colerica ℞ or mundati quart' ij fumita: cu malue bismalue herbe violar' an͂ ℳ j prunor' damascen se: besten an͂ x nũo se melonu mundati se portulate se cucurbite ʒ j furfur' p j zuccar' al et rub olei violar' an quart' semis cassiafistule mundate ʒ j eletuarij de suco ros ʒ v fiat clistere usq ad quart' v et detur in hora tercia diei

Cum autem lo-cus ponit cura colice proueniente ab apate d cu quem lotus dolore in ventre apparuit grossus et apa eger in principio flobotho: metur deinde cassiafistula cu suco herbar' sepe danda est et tibus eius cui hic dolor accidere solet exconsiue ^ne camphara vinctuosa cu zuccar' oleo zisamino et abstineat arbus stiptic' et acetosis et cibis grossis et ventre stringentibus ¶ Causa quare ualet cassiafistula quia est lenitiua et deopilatiua in testinor' et euacuat matiam peccantem Quare no conuenit stip: tica causa e quia claudit vias Quare no ampliat alia in tes: tina io quia augmentant dolorem et mt' omnia mundi ad mol: lificandum ualet istud clistere ℞ lactis vacce lb j cassiafistule mundate ʒ j si bib pt portare potaus post apa Quare valz flomina quia diuidit matiam et prohibet fluxu matie Et re: cordor qd fuit quedam domina que stabat p ix dies sine assel: latione et in fine de cim̃ diei egerebat stercus et quidam medicus dedit ei istud clistere et multu valet Item de mane lac pota: bat et cu ampliat intestina in breui ista domina fuit curata

¶ **Quod autem cum hui^s** docet p̃suae ad dolore ventris qui causatur a ventositate d qui aut cu huius di dolore pati so: litus est ventositatem cibetur cu calaye mitagmat condituu cu speciebus uel seminibus et abstineat ab oleribus et lacte et omnib' que inflant et bibat vinu forte et no viciatu aut ydromel cu speciebus que in primo comuneto ponitur ut piper et alias q̃s dicemus confectio ydromellis ℞ mellis mundati lb j aq lb sex misce et coquatur et spumetur bene donec fiat ad simili: tudinem Julep Cu hoc factu fuit in vnaquam lb exeo mittatur ʒ ij piperis pulti in panno ligati donec appinquat fini decoctionis eius et cu infrigidat' exhatur pannus ei9 et exprima et tunc

ncte fuit pprimetur. Causa ptis est quia sr ista ca et confortat stom
et qsumit ventositatem. Et p ista intelligit sibi similia ut clare:
tu factu ex speb9. **Confert** ponit potu ut potus aque ar:
dent' uel potus tyriace cu modico aque ardent' uel cu vino dis:
soluta. d. confert etiam et cui h passio ex quadam vnctuositate
et grossa supfluitate. solz accidere electuariu de carna arden
cu apozimate de se suptu. confectio autem apozimatis est R
cameos. cimini. keysil. carui origani. nigelle om an p. i. aq
lb iij misce decoquatur donec redeant ad lb. i. z ß. de hoc aut
apozimate sumantur z. ij. quibz z. iij de alkerna addant' et
multis diebus bibantur. alkerna. i. palma xpi. **Sed cui
dolor** Regreditur adponendu curam istarum passionu et h p
p medicinas laxatiuas. d. ß. si cui dolor iste cu calore supuenit
prima x. et ficus citne quibz et uuarum enucleatarum z. v. sumant'
coquant' et colentur deinde cassiafistula cu ea dissoluta colet
cui cu oleu amigdalarum misceatur et fiat et ex eo apozima:
te qd in capitulo de vente in potu tribua' dent' uo si multu strictus
fuit pdicto apozimati addantur polipodij turbith. amborum an
z. ij. coquat' cu eo et dentur donec vent' soluat' cu aut solu:
tus fuit remouea' polipodiu et turbith. Causa ptis e qm omnia
ista sut laxatiua et recurres ubi supra. porta sut recepte me:
dicinarum laxatiuarum. **Electuarium quidem** ponit alia me:
dicinam. d. Electuariu quidem ventris solutiu z grauedinis R
turbith preditti z. x. zz z. x uel v. zuccar' z. xxx cu pul. det'
z. iij ad bibendu. Causa est quia ille pul. euacuat flegma.
subtile h admixtu cu zz et alijs euacuat grossum ut d'. Jo.
hebeniesue uel loco istius ualet dyaturbith. **Pillule de quibus**
hic ostendit aliam medicina. d. pille de quibus aliquis ventrem
soluere voluerit. vnam accipe dz quia appetitu excitat. inflacoz
reprimit et quedme z cibu digerit. R. mastic. zz cinamomi
ganofilorum. ueronise. malanopipis macropipis. scamo violarum.
zuccar' an om z. i. fiant ex eis pille ad quantitatez cicer' et
sumatur vna et moue bene semel aut bis. Causa ptis e quia
omnia sut ca. io valent. Nota quae valent in resoluendo
vnctuositatem in ylliaca passione et colica. R. zz al. z. ß. anisi
z. ij. coriandri preparati quart ß. mact in alijs mastic galange ci:
bebe domestice nuc' muscate subtilit' puluizatorum an z. i. ga.

niofilorum interius partes divisorum xxx° inio liquiricie rase ʒ v pairis
zuccari al. ʒ j fiat tragea grossa et ista confortat stomachum
et cerebrum. Sed nota quod conandum conditum non debet poni nisi sit
dives cui sufficit conandum preparatum quia tamen valet ;-

De fluxu ventris pestilentiali

De fluxu ventris pestilentiali circa rubricam
nota quod fluxus ventris est triplex quidam vocatur lientia
aliter dyarria. 3° dissinteria. lientia est expulsio cibi in ea
quantitate qua intravit saltem in eo non facta magna digestione sed
secundum quod amphorismus Et causa istius est duplex Una causa est humor
fleumaticus viscosus adherens superficiei stomachi interioris qui est
ita lubricus ratione cuius debilitatur virtus retentiva stomachi et propter
hoc cibus non potest adherere namque descendit citius Secunda causa
est co. mordicativa et pungitiva causans nocumentum in isto ratione
cuius virtus sensibilis sensibilis sentiens nocumentum in corpore irritat
virtutem stomachi ad expellendum cibum indigestum. Tercia causa est
ulceratio stomachi quia quando cibus intra est vlius cibus ab extra super
veniens induat mordicationem in ulcere ratione cuius virtus sentiens
nocumentum incitat virtutem expulsivam ad expellendum istud patet
in extionibus ulceribus si ibi aliquid cadat. Alter est qui vocatur
dissinteria et est fluxus humoralis ut colere et melancolie et talis fluxus
provenire potest a quinque locis Uno modo a cerebro per viam reumatis ad stomachum
et intestina cuius signum est quando venit post sompnum et est maior
de nocte ratione clausionis naturalis caloris humores magis fluunt
ad intra et isto modo loquitur hic et cura eius est cura catarri
et vidisti ibi provocancia reuma Secundo modo provenit a stomacho et
intestinis cuius signum est gravitas stomachi et intestinorum et est
maior quia fit maior commixtio in humoribus de die quam de nocte. 3°
provenit ex splene Cuius signum est gravitas splenis et fluxus eius
est melancolicus et de isto non loquitur hic quia curare fluxum eius
est evacuare materiam a splene et ipsum fortificare ut dictum est in capitulo de
splene. 4° ab epate et est duplex quidam est proveniens ab oppi-
latione epatis et venarum meseraycarum signum istius est quia talis
fluxus chilosus est ad modum aque or. et chilus a stomacho non potest transire
ad epar ideo transmittitur ad intestina. Secundus modus est qui provenit
a debilitate magna epatis sive ille causatur a caliditate sive frigiditate
ratione cuius non potest continere humores et coire ratione male qualitatis
vel multitudinis Cuius signum est quia vel fluxus est ca. et similis
loture carnis quia epar propterea non potest segregare sanguinem ab humoribus

Et aliqn̄ iste fluxus est virulentus et saniosus ppt̄ sanie vel putre
in gtam tez venarꝫ g̃natam. ¶ Aliud pt̄ provenire a toto corpe et hoc
fit tribus modis. Uno mō p viam mundificationis ut in bono crisi. Cu
signū est alleviatō infirmi. Vel p viam synthomatis ut in mala
crisi. Cuius signū est aggravatō. ¶ Tertio pt̄ provenire a toto corpe ex de
bilitate virtutis contentive membrorꝫ ut in ptisic̄ ⁊ ethic̄. Cuius
signū est quia qn̄ contingit talis fluxus. aqꝫ in eo pinguedo ⁊ tal
ut plurimū est mortalis / et de illo nō loqui͛ hic Ras. Alt̄ est qui
pvenit a toto corpe rōne opilationis pororꝫ extior̄ dū qn̄ pori
sūt opilati superfluitates exire nō possunt / et tūc redeunt p vias
ad interiora s. ad epar et postea ad intestina et tūc causat̄ talis
fluxus. Ras autem de tali fluxu nō loquit̄ hic quia curat̄ p aperita
s. p balneū vel vinū calidū et similia et notabilit̄ dixi de fluxu
pestilentiali. i. multū violento quia ut frequent̄ Ras ponit illas
medicinas laxativas sive ultias in inīus egritudinū et iō solū po͛
illud quod nō est in fluxu ventris qn̄ est in ultima sui malitia
et certe est tamē maxime utilitatis

Cum cibus in stoma°

Hoc est cap̄m in quo ponit curā fluxus ventris et p̄mo lienteria
d. cū tibi in stomatho more solito nō morant̄ ymo citius egredi
unt̄ nō mutati nisi parꝫ et fiunt cū hoc mordicatō et dolor in ve
tre et sitis cū quo plerumqꝫ ad est vomitus fluxus. a ingestione nō
digestus. detur egro rob. de succo de ribes aut de succo acerbe
aut g̃natorꝫ cū spodijs rosꝫ ambarꝫ ʒ. ij. Nota quare valet in lien
teria que dc̄a sunt causa est quia tunc est signū q lientia pveit
a cā calida mordicativa inducente nocumentū in stomatho rōne
cuius virtus sensitiva sentiens nocumentū irritat virtut̄ expulsivaꝫ
et quia ibi sunt frā et stiptica repmentia malaꝫ qualitateꝫ cole
sua stipticitate faciunt descendere coleraꝫ ad intestina quia remo
vent eā spalit̄ ab orificio stomathi. Si evacuat rōne illa cō. i. durat
ulcus cura pfecta est cū illis que evacuant cō. et cū medicinis
dictis sup̄ cap°. de cura dolor̄ stomathi. et cū consolidativis. ¶ Nota
q si ex ista cā provenerat ulcus in stomatho rōe istius cō. tūc evacua
tiva illius cō. conveniūt mundificatō et consolidaº. istius ulceris
mundificativū s. ydromel ⁊ sex pites ordei. Consolidativū pt̄ esse
tale Rc. dragaganti. gūe arabici mastic̄. thur̄. cathabre aā ʒ. ij
pulv͛tur subtilit̄ et confitiant̄ cū succo. absinthij ⁊ fiant pille
et accipiant̄ due de istis ieiuno stomatho facta mundificatione

Ex dictis de spodio

ponit curaꝫ p crosit̄ ꝺ crosit̄ de spodio

confecti iudicio tribuatur. Causa est quia sunt frigida et stiptica et racione
frigiditatis debilitatur mala qualitas colere et racione stipticitatis
constringit ventrem supponit sit subtiliata et eleuata. et est error
quorundam aput medicos qui semper volunt dare stiptica quia nisi prius sit
purgata fiet maior fluxus prius igitur purgatur humor peccans quia
non proficiunt sola stiptica et ad hoc attendentes dicendum est quod Amphorismus
Quibus aures surdescunt in mirum si cessent. Attamen cum cessent cau-
se facientes ea. Nota 2o quod remedia eorum que stringunt fluxum ventris
quedam sunt simplicia quedam composita. Simplicia sunt duplicia quedam
applicantur ab intus et quedam ab extra. Ab intra quamuis sint multa sed
tamen michi ista specialia. Primum est coagulum leporis vel edi si detur cum
ʒ i aque plantaginis ante prandium et tenaz (?) etc. Secundum est case-
us antiquus a quo tota butirositas est remota et salsedo et potest re-
moueri cum decoctione aquis et ponitur in cibo et quia dat bonum saporem.
Tertium est tynata (?) recens si detur ʒ i cum aqua plantaginis Sed non
inueniatur recens misceatur cum ea ʒ i opii quia ingrossat humores
Quartum est lentes cocte in tribus aquis et cocte in patella cum mo-
dico aceti et pinguedine mutonis Idem faciunt fabe excorticata-
te cocte in aceto et torrefacte in patella. Quintum est semen na-
sturcii et intellige assum administratum cum succo ticomorum (?) vel sim-
po mirtillorum. Sextum est lac caprinum in quo lapides candentes
sunt extincti et specialiter si cum eo bulliant arilli vel fumat na-
sum. Ante quando colliget sunt multum fumatiui in isto casu ut acere (?)
Septimum et ultimum est caro ticomorum conditorum cum zuccara sine
speciebus sed ministrari ante cibum quia post cibum stiptica prouocant
fluxum. Simplicia que ab extra ponentur quamuis sint multa ta-
men michi tria specialia. Primum est ventosa super vmbilicum posita
de qua dicit Auicenna quod sistit fluxum per tres horas et si sunt fortis
fluxus ponatur simul una super vmbilicum alia duo ad ambo la-
tera. Secundum est balneum mirti quia confortat retentiuam multum
et in nullo modo impinguat (?) competit. Tertium est ablucio pedum et tybia-
rum cum decoctione cuiusdam herbe que vocatur talatrepa (?) ymo si
fiet usque ad coxas non minus et loco istius valet radix tardonus (?) vel
siliqua malijs salit. Composita dicent insius Item vetule faciunt
emplastrum de istis vnum ponunt ante aliud retro **Et eger nu-
triatur** ponit curam pro nutrientia dicit et eger nutriatur ex co-
disia et pullis cum assati sunt in aceto cocti et in succo vue acer-
be positis In potu autem sumat sumat cum aqua rosarum dicit in nutria

cu cibo cu admisceat sumat qui vota sumatia totu eius regime
ad hoc pdnata ut infrigidare possit et restringere ¶ Causa ptis est
quia ista alterant malaz qualitate facientez fluxu in proposito
et faciut descendere ad intestina et p ista intelligit sibi silia
ut electuariu vel lac amigdalaz cu aqua decoctionis sumat
que in ethi sunt exposita lac h3 prohibere malaz matiaz et sumat
restringe ¶ Dn sm aut bmi globellum valet ad potadu intm
q aliqui ymaginant q portatu in collo restringit ¶ Valet etiaz
lac spissatu p multaz decoctioz mixtu cu usi ita q bene sit spis
satu et uitros remoueatur Dicit aut q cu nisi torrefacto
multu restringit et qu est fe no dz dari quia tunc no queunt
lac s ordeu torrefactu cu ordeato vel lacte amigdalaz quiatr
no est ausus dare carnes Ordeu datur ibi ad restringedum
et uaz ad se qnz torrefactu et frictu Aug adminstra ptisit
qui hnt fluxu ordeatu sumat asumatia dem ultimu remediu ab
luit li primo fen e capitulo septimo est dare hentit ʒ ij nasturtij
torrefacti in latte cocti pulsi pus administrat ~~Ex ci egro~~ pot
tiaz fluxus ventris hentiti afleute et hoc primo aliquaz euatuac
matie sit facta d q si egro sunt cu eo morditas in ventre nec q
egrediat pus h3 gnuioru s est viscosu et e adest inflationis
paucitas et pauca sitis et nictiatus tradus egro sitta sinapis
pistes salui tribuant dem cogatur ea vomere sumedo sal et
anetu coctu ¶ Causa ptis est quia est signu q venit afleute no
debet euacuare cu sinapi et nardi cu allijs et postea debet vo
mere ut matia diuitat afluxu loco huius valet medicina vomita
que facit vomere fleu ut mel et sal et anetu mixt ~~Ex sius~~
~~sufficit~~ ponit cura qu illa no sufficiunt d q si no sufficiat me
dicamine qd expellit tribua istud Re aloes ʒ ij coloqu ʒ iij sal
indi ʒ iij turbith ʒ ij De his fiant pille et sufficiat ad dos j vo
mito primo sepe vtatur et cibaria quibz vtitur malumi spso
intingatur et comedant ea que salita sunt et que sale condiut
et que acrimonia hnt que appetitu prouocare cosueuerut
Causa est quia euacuat matiaz peccantez et facientez lubricita
tem in stomatho ¶ Valet aloe epatica coloquintida et turbith q
euacuant fleu exnts in orificio stomathi et in eius fundo Quare
salsa quia ista passione est multu pstratus appetitus quia rd
fleu exnts in orificio stomathi causat ibi frustratus appetitus
et quia salsa et acetosa incidut matiaz et puocat appetitu ideo

ualent et pista intelligit omnia euacuantia fleu. dicta sup. in capitulo de dolore stomachi prouenientis ex fleumate ad unciam s. pillulam.

Si autem cum hoc ponit curam quando materia est euacuata. Si autem cum hoc quod diximus uel egreditur quid superfluum uel quod expellitur aliquod uirulentum scilicet fleumaticum sed admixtum egro uinum punicum et forte tribuendum est et dyaolibani dandum quod sic fit Recipe olibani ℥ x. piperis ameos spice keyrim cum nigelle omnium ana ℥ ii. balaustie x ℥ mellis despumati q. s. ad conficiendum detur cum hoc in potu quod stomachum calefaciat uehementer desiccat apozima quoque de febribus quod in capitulo colice nominauimus detur et assuescat in potu sumere uinum punicum. Causa est quia confortat stomachum qui erat infrigidatus a fleumate et ad hoc confortat uirtutem retentiuam. Quare postea causa est quia sunt ca. et stiptica ideo confortant stomachum. Quare ualent alia eadem ratione et pistos postea intelligit electuaria dicta in capitulo de cura doloris stomachi ut dyameta. dyagalanga. dyacitoniten cum speciebus ualet in isto casu quia calidum est et multum confortatiuum stomachi et loco istius valent tria dicta supra uel tria grana olibani uel tria grana mastice et hoc in introitu lecti de nocte **Si uero cibus** ponit curam fluxus hepatici prouenientis ab epate. dicit si non cibus non egreditur sed res alba et aquosa tunc quia sunt ea que epatis sunt debilitatem egro tribuat illud quod fit de storia et dyaolibani et postea calefacientes epar quos nominauimus et electuarium dyacalamenti quod sic fit Recipe foliorum nuthe calamenti citrorum ameos metastri carui keyrim ℥ ii cinamomi macropiperis omnium ana partes equales confice cum melle cocto et dentur alie medicine quas nominauimus in capitulo epatis ex hiis que ipsum calefaciunt et confortant. Nota licet possit esse multiplex causa fluxus prouenientis ab epate hic ponit solum curam illius prouenientis ex opilatione propter hoc quod ponit calamentum et alia apritiua electuaria in quo fluxui non conueniunt stiptica quia non curarent et in hoc certe est magnus error quia numquam dat medicus nisi stiptica et stiptica opilant ideo inducit maiorem fluxum. Sed magis conueniunt apritiua ut aqua ciceris rubeorum petrosillinum et similia et potum brodium et uinum debile conueniunt omnia similia ducentia urinam quia aperiunt uias. Similiter ponit fluxus uentris causa debilitate uirtutis contentiue quia ibi ponit dyacalamentum et dyagalangam.

et oppositu faciunt omnes / id quod acto provenit conferunt hue acerbe et alia electuaria frigida ut triasandali et dyarodon abbatis dyarcubbarum et alia frigida electuaria / Nota 2o quod illa que constringunt ventrem quedam sunt que intra applicantur / quedam ab extra / medicine que ab extra applicantur dicentur inferius ubi ponit curam peryptihmata etc. Sed medicine composite que ab intra applicantur restringentes fluxum ventris sunt tres quedam per modum electuarii quedam per modum cibi / quedam talia quod frigida / frigida possunt esse ista Recipe pulveris triasandali pulveris dyarodion ana ʒ ij coralli rubei coriandri preparati ana ʒ ß semen citoniorum semen acetose arillorum ana ʒ j mirtorum cinamomi olibani ana grana v confice rosarum rubearum facte ex rosis siccis triasandali ana quarta j dyarodion dyacitonicon succis rebus conditum cum pane zuccarum ana quarta ß et si est debilitatus addantur panibus auri xx electuaria etc. quibus raro utimur sunt tria tamen dyaolibanum dyagalanga dyacimimum in alia dyacinomum Illa que administrant in modum potus sunt tria Inter alia unum est sirupus mistratus cum aqua pluviali vel aqua plantaginis et est bonum remedium teste Vel Recipe aque plantaginis lb ß aque cudio aque rosarum facte de stipitibus ana quarta j panis zuccarum al quarta iij fiat julep usque ad lb j Recipe ceterum est aque plantaginis quarta ß cum ʒ j pulveris semen ro vel anthore quod idem est pauperibus valet quia dicit auctor quod bonum valet et bonum semen anthore Pauperibus facit potare aquam rosarum puram et confortat eos et in fiat quod est cum semen valet / et si est de stipitibus prevalet Nota nolo trudum lavat totum restringit Si autem cum medulla ponit curam fluxus ventris flexitia provenientis a stomatho et hoc primo principaliter d. Si autem cum producta egritudine non sunt signa debilitatis epatis primo quod egreditur cum fluxu est subtile et album et in stomatho grauitas pulveris dignatis ad transglutiendum dandus est talis Recipe assatorum granatorum acetosorum citrorum ut alcool tres tamen semen coriandri amborum acrimoniorum infusorum et postea assatorum ana ʒ ij xilocaracte sumac balaustie omnium ana ʒ v pulverizentur optime et misce et detur epatis ad transglutiendum Nota quod iste fluxus est flexitivus propter hoc sentitur gravitas et signum quod magis venit de nocte quam de die quia omnis fluxus provenientes a cerebro propter ascensum vaporum ad ipsum est de mane vel de die magis quam de nocte

bu iste pul. veniens ad stomachum confortat virtutem retentivam et dat ibi caliditatem quia materia est frigida et aquosa. Nota 2o quod illa materia flegmatica aquosa sit multa. tunc oportet evacuari quia quanto plus damus stiptica tanto plus augmentatur fluxus et ad evacuandum talem materiam valet talis medicina que valet ad evacuandum et constringendum post evacuationem ut faciunt mirabolani et tunc potest esse talis medicina Recipe corticum mirabolanorum kebulorum mo[..] combustorum super tegulam calidam ʒ ij. carabe boli armeni ana ʒ ß dragaganti gummi arabici modicum torrefactorum ana ℈ j. fiat pulvis et incorporetur cum sirupo mirtillorum vel aqua pluviali. deinde fiat massa que dissolvetur cum sirupo mirtino limpha cum aqua pluviali et alio administre quod est fluxus sanguinis cum aqua plantaginis et si cum flegmate mixto ponatur equis partibus de mirabolanis kebulis et derenbi ʒ ij. **Electuarium quoque** ponit curam cum electuario dicens electuarium quoque quod detur sic sit Recipe avellanarum tritarum passarum ut alcool lb j. mirabolanorum citrinorum pulverizatorum ut alcool lb ß xilocaracte nabati balaustie spice thamarisci ameos omnium ana ʒ x conficiantur cum melle decoctione mellis aut cum melle apum optime despumato. Causa est quia habet virtutem consumendi cum sit multe stipticitatis et siccitatis et hoc intelligo si materia sit multa et pro maiori parte evacuata Et hoc intelligit similiter de tana mell[..] et zuccaro

¶ **Si autem quod egreditur** ponit curam fluxus colerici sive sanguinis intestinorum dicens si autem quod egreditur citrinum fuerit et acuum mordicat egerit quoque cito curatur Recipe trociscos constrictivi sunt dandi de spodio et aqua sanich or. Confectio trociscorum de spodio est talis Recipe rosarum rubearum spodii amborum ana ʒ x. semen acetose sumac balaustie gummi arabici omnium ana ʒ v. informentur trocisci ʒ ij quorum unus cum ʒ j rob citoniorum simplici sumatur cum aqua or quam diximus sit fiat. Ordeum fractum in aqua ipsum cooperiente bulliat donec spissetur aqua deinde aqua coletur et bibatur ex ea ʒ iiij cum ʒ iij spodii et gummi arabici in eadem quantitate Nota quare valent isti trocisci quia sunt infrigidativi et constrictivi et fluxus prohibent cito et trocisci alterant et disponunt ideo valent. Sed quare valet aqua or illo modo facta quia non est lenitiva quia est ex ordeo fracto et multum consumit Et ratione huius acquirunt terrestritas in ordeo que stipticat et restringit ideo removetur quaestio

rasin z cu qui dicit q or laxat venter est ordeu no fractu z sic no
debet frangi qui datur causa solutionis et infe s qu est fluxus
et sine fe dz frangi ¶ Nota s° q si materia tolerita fuit multa no
tut eua^re debet cu trosc et medicinas tolere evacuativas ad-
ministrare facientes fluxu et confert mdissimu tata expto ℞ cor
tic mirabolanorum citrinorum gumosorum reubarbari electi modicu to-
bustorum supra tegulam an ʒ j tacabre boli ar^ci an ʒ s dragaga-
ti gum arabici modicu torrefactorum an ʒ j fiat pul et incorpo^re
cu sirupo mirtillorum et fiat massa z administretur ut dcm e in
alia medicina ~~Ex sa ex fluxu~~ ponit tunc fluxus ventris
cu excoriatione ex putrencia ex q si ex fluxu ventris venerit
excoriatio pul de bolo ad tusg lunelidu detur ℞ spodii psillii
se plantag an ʒ v gum arabici boli armenici ambo an ʒ iij
psilliu assetur et gum et boli pulverisentur z administrantur i potu
ex eo i mane ʒ iij cu rob de citonijs z ca noctem sit tm cibus
eius pulmentu factu cu granis gnatorum z uvis pass et cibus fiat
cu aqua et aceto cu succo uve acerbe z simathea z caphea cu
administretur sicnis firmat et similia cibaria ¶ Nota primo q ex-
coriatio intestinorum uel est intestinis superioribus / uel inferioribus
qu est in superioribus tuc est dolor supra umbilicu z exit san
et sanies Sz qu est in inferioribz est fluxus ventris cu san^e et
est dolor sub umbilico et in excoriatione que fit in i testinis
superioribus cumeniut illa que accipiunt p os ut trosc Sz qu est
in i testinis inferioribus excoriatio tuc cumeniut illa que accipiunt
p inferiora / quia illa que accipiunt p os recipiunt magnam alte-
ratem antequam veniunt ad locu inferiorem et tunc cumeniut duo clistria
qu est fluxus ventris cu excoriatione intestinorum inferiorum quorum p^r-
mu est mundificativu / scdm consolidativu Clistere mundificativu i fluxu
ventris cu excoriatione intestinorum inferiorum est istud ℞ aque or-
lb j mellis electi ʒ iiij misce q s pro duabus vicibus ita q
qualibet die lb j iniciatur ¶ Quare prius dicit mundificativa q co-
solidativa quia vulnera no sanantur nisi prius existent p o
sex° aurupthorum ¶ Consolidativu debet esse tale ℞ gallas non
perforatas simat boli arme^ci an ʒ s dragaganti gum arabici
an ʒ ij succi plantag facta residencia ʒ ij cepi renu capre
recenis quart s vitella ovorum cocta fiat clistere cu aqua pluvi
ad lb s et quanto magis retinet tanto plus restringit ¶ In excori^oe

autem facta ex mi valet istud clistere factum ex xxx ʒ butiri recent et duabus ʒ san dra et est satis expertum ¶ 2o nota si est fluxus san sine excoriatione intestinorum aut quia vena est rupta vel huiusmodi quemvis si sit superfluus illa que dicta sunt in ca° de cura vomitus san Sed que est causa secundi dicti quare quemvis sibi ista nutrientia Causa est quia habet virtutem consolidandi et restringendi materiam **Trocisci autem** ponit curam per trociscos qui in differentiis valent in omni fluxu de trociscis de balaustia qui cum omni conveniunt dyarrie dandi sunt cum fluxus fuerit superfluus sive habeat san admixtum sive non Recipe gallarum squillarum nabati sc cinamomi sci olibani balaustie omnium partes equales opii gum arabici ana partem mediam et informentur trocisci pondere ʒ ii ex quibus unus cum vino sumatur si nec calor affuerit nec sed Sed si sed affuerit cum rob de decoctionis acetosis sumatur qui tunc dandi sunt cum ventris fluxus superfluus fuerit Causa partis est quia isti trocisci sunt multum stiptici et per istos trociscos intelligit alios que ponit Jo. hebe mesue i in suis universalibus etc

De thenasmone

DE thenasmone hoc est capitulum de thenasmone quia in superfluo fluxu ventris provenit thenasmon hic igitur ponit curam thenasmonis provenientis ex ventositate et hoc primo per trociscos de trociscis ad tenasmonem dandi sunt cum calonis absentia et ventositas fuerit nociva et somnus Recipe sc iusquiami al sc aneti sc feniculi omnium ana ʒ v tanecos ʒ ii et ℔ opii ʒ iii sc apii ʒ xi fiant trocisci de quibus pondus aurei unus in potu sumatur ¶ Nota quod thenasmon quomodo diffinitur sic thenasmon est magna voluntas egerendi cum modico aut nullo effectu ¶ 2o nota que est causa thenasmonis Dico quod causa eius est omne illud quod inducat nocumentum in capite ultimi intestini scilicet longationis et virtus sensibilis intestinorum sentiens suum nocumentum incitat virtutem expulsivam membri ad expellendum ac si emitteret feces et iste sunt cause in generali ¶ Prima causa est mala compressio frigida corporis in intestinis causata scilicet ex sessione longa super lapides frigidos vel herbas frias ut frequenter accidit ¶ Secunda causa est ventositas grossa in capite intestini Cuius signum est rugitus et inflatio ¶ Tertia causa est humor calidus imbibitus in ipso intestino cuius signum est dolor morditativus

et arsura et quod pa iuvatur a fris et leditur a calidis. Quarta causa est humor flegmaticus viscosus infixus sive imbibitus in porositatibus membrorum intestinorum. Cuius signum est quia expellitur humor inclusus grossus et mustillaginosus et pa iuvatur calidis et leditur frigidis. Quinta causa est ulcus intestini ut post dissinteriam. Cuius signum est sanici exitus ab intestinis. Sexta causa est apostema istius intestini vel emorroydarum. Cuius signum est ad tactum circa anum percipitur tumor nobilis. Tercio notandum quare valent isti trociscus in tenasmone. Causa est quia sunt compositi ex calidis medicinis ventositatem resolventibus et carminantibus. Ommibus ponuntur medicine stupefactive ut removeant sensum ambo ut iusquiamus et anetum et anisum et quamvis valent isti trocisci ab intus recepti ab extra valet balneum filtrum vel spongia infusa in vino decoctionis ruthe ysopi maratri anisi furfur calidum ribeorum forcius compressorum mano apposita et quod pacientes sedeant super eas hoc faciunt quoniam

Confectio ponit curam per electuarium dicens confectio electa descorato antiquo fluxu sanguinis confert ad tenasmone cum non fo net calor fiunt si ad est ventositas nociva dandum est de castorii opii czari storacis liquide mirre se iusquiami nigri thuris omnium partes equales mellis quod sufficiat ad spiciarum confectionem cuius sit dosis ʒ ij usque ad iiij or. Causa est sicut ibi de trociscis quia componitur ex stipaticis et resolventibus ventositate quia in istis est maxima sensibilitas intestinorum ideo convenit stupefactiva et resolutiva calida racione ventositatis et parum proficit accipere per os quia multum est longinquum ideo loco electuarij clistere ordine evacuativum resolutivum et consumptivum sicut dictum est in colica et yliaca partes eque ut ʒ ij vel j.

Postquam ponit curam per clistere dicens

Si autem postquam quartum diem pertransierit et visa fiunt medicina iuvare et eger super primos sentit dolorem recedendum est ad clistere constrictivum. Recipe panni excoriati risi excoriati lentium excorticatarum rosarum siccarum balaustie cupularum glandium omnium ana ʒ j. omnia in tribus libris aque coquantur donec redeant ad libram j et ℥ s. et colentur et deinde sumentur terre sigillate cineris papiri babilonici amborum ana ʒ j. boli armenici ʒ s. vitelli ovi duri assati olei rosarum ana ʒ s. Ex his omnibus in predicto apozimate fricando dissolutis clisterizetur eger semel aut bis. Nota quare istud clistere valet quando est antiquus quia ex quo medicamina non conferunt signum est quod ista ventositas non removetur quia

per illam ventositatem causatur illa relaxacio in intestinis et ad istam re-
laxacionem debet administrari clistere consolidativum et quia istud clistere est
valde stipticum et unitivum partium intestinorum ideo est multum utile supposito
quod talis ventositas sit remota quia si non esset non iuvaret in hoc sumus
decepti quia administramus stiptica ut sumac de rosis et augmentamus
morbum et loco istius clisteris potest administrari sacculus de stipticis ut
de sumac et de rosis et aliis stipticis infusis in aceto et modico vino
stiptico fortiter compressis et applicatus ano tenuse(?) o(?) loco Quod

Si tenasmon ponit causam tenasmonis cum exitu fleumatis et quod si te-
nasmon fuit longi temporis in quo non egreditur sanguis sed rasura aut mus-
cillaginis sicut meditamen putredinis quod in cura gingivarum putri-
darum nominavimus dandum est ex quo in apozimate eorum quo nominavimus
fricato aut dissoluto semel aut bis fiat et si ex ventris fluxu
in ventre vehemens mordicatio secuta fuerit clistere fiat ex oleo
rosarum tepido Si autem nullo modo mordicat clistere ex illo medica-
mine multociens addatur donec sanetur ¶ Nota quod duplex est
causa exitus rei saniose et muscillaginis in thenasmone una
est humor muscillaginosus imbibitus sive incrustatus in porositatibus
intestini Alia causa est rasura intestini et exitus pinguedinis
eius ut frequenter contingit post dissinteriam immo post magnam
dissinteriam contingit exitus humorum vel pinguedinis et de isto loqui-
tur Rasis qui in hoc casu exit et quia istud est stipticum et con-
solidativum intestinorum et si humor muscillaginosus non valeret et
materia prius evacuata competeret istud clistere Et quando est ex ra-
sura intestini competit clistere positum in libro et alia consolida-
tiva intestini facta mundificatione si esset ibi sanies ¶ Nota secundo
si thenasmon causaretur ex humore in infrigidato intestino primo debet
fieri evacuatio fleumatis ut dictum est supra capitulo de colica et yliaca
postea filtrum balneum vel spongia infundatur in vino decocti-
onis seminis feniculi seminis lini furfuris caulium rubis fortiter compressorum ap-
plicentur ano vel ex hiis fiat sacculus super quem patiens sedeat Et
in isto casu est ultimata medicina fomentatio capitis barbati vel
eius cathaplasma ita quod bulliat in aqua et postea exprimatur et
ponatur supra Si vero thenasmon causatur ex humore calido pur-
getur cum clisteri dicto supra capitulo de cura colice et yliace passio-
nis et postea infundatur filtrum balneum in aceto et fortiter compressum
applicetur ano et circuitus intestini ungatur cum oleo rosarum

et albumen oui In cerasso^o^ tato ex ventositate siue asseltate ualz suffumigatio cum pinea conquassata porta supra carbones Si te ex pultere mundificetur primo cum vino et melle et postea consolide cum vngento facto ex oleo ros dragaganti gummi arabic aloe loto mastic et thur dicta supra Si aut causetur ab apate calido in prima tenta de bombate uel de pano molli in fuso in oleo ros et albumine oui supponatur Et in augmento ad maturandum fiat vngentum de axungia galline mussillagine se lini oleo amigdalarum Et si causatur ab apate tunc conuenit istud medicamen Re succi apij succi caulium ana ʒ j oleo ros olei camo. misce et tenta in predictis infusa supponatur In augmento addatur isti ad maturandum mussillag se fenugreci se lini ana ʒ ß Epythima quoque ponit cura fluxus ventris per epythimata que conueniunt a frigiditate & epythima que ventris fluxus superfluus et quando virtus debilitata est est lemendus Re galle acacie cipri mirre gallarum cypressi omnium partes equales vino veteri aut succo citoniorum expressorum leuiatur vent huic quoque quandoque additur panis bis coctus de cura i illa terra ita quod fiat emplastrum et loco istius valet istud emplastrum in fluxu ventris cato a frigiditate Re anisi cimini nasturcij assatorum mastic olibani ana ʒ iij succi absinthij lib ß aque ros quart j aceti ʒ j farine nuc cypressi q s misce omnia pulueriza et fiat emplastrum mediocriter liquidum Si autem cum hoc ponit curam que conuenit a causa ca & si aut ad hac est ne fuit caliditas epythima si conuenit ex duobus sandal ros et bolo armeno sansel et galla et pane bis cocta cum succo citoniorum et macianorum z nirtini ferula est lignum huius virtutem sandali Causa partis est quia omnia ista sunt frigida et stiptica et intestinorum et paucum constantiam confortatiua et loco istius potest componere tale quod conuenit vtrorum Re succi plantag partes quatuor aque ros de stipititibus aceti ana ʒ j berber sumac ana ʒ ß mirtillorum boli armenici ana ʒ ij coralli rub sandali al z rub Antere arillorum mastic ana ʒ ij psidie balanstie gallarum ana ʒ ß farine lenau q s puluer subtilit misce omnia et fiat emplastrum mediocriter liquidum Vel istud quod conuenit in vtroque casu Re lapdani quart j mastic ʒ j olibani ʒ ij sumac berber ana ʒ j et ß mirtillorum ros rub ana ʒ ß terebentine ʒ j puluerizanda puluer subtilit conquassanda conquassentur cum

pistello calido misce omnia malaxando cu oleo ros. uel mirtino
fiat emplm admodu scuti ad qntitatez medie palme ex utraque
pte extendat supra cibatam arthotria facta ex epate porci cu
libus pbullitis ouis coctis in aceto et postea dz accipi vitellum
oui cremiu ccomor in i mo cere cu modico cinamomi et cori:
andri valet in fluxu ventris Quod si eger pona cura te:
nasmonis qu nichil expellitur d. qd si eger frequet patiatur
tenasmonez et sepe vadat adcellam et nichil egrediat collinu
istud subiciatur est enim mirabile adsedandu tenasmonez. Re
cipe: lacij gu arabic acori gu an ʒ.i. opij ʒ.ii. informet col:
liria et supponat. Causa ptis est quia ex quo nichil expellit
signu est qd causatur ex relaxatione intestini et eius nimia sub:
tilitatione et quia istud suppositoriu est stipticu io ualet cui
pcauendu est dequo dicit auic. qd quidaz hnit thonasmone cu
fluxu ventris et imposuit opiu in intestinu et mortuus fuit
veru est qd illud dicit Ras.

De difficultate mingendi

Circa rubricaz no. qd in emissione vrine est triplex nocumentu s. actio lesa ul corrupta diminuta et ablata. vocatur enim actio corrupta vel actio diminuta qn vrina no pt expelli nisi p intervalla et p pa et comunit dicit dissuria s. qn homo no pt minge s. bn vult. Sed vocatur actio ablata qn nullo mo pt expelli et vocat comunit scuria. Sz corrupta vocat qn vrina inconueniet expellitur s. i volu: tarie et guttatim et dr comunit stranguiria. hic loqtur Ras de pri: mis duobus nocumet quia nullis est retento vrine in voluta: ria. De actionez autez corrupta. dicetur inferius quia restat dicere de difficultate vrine et eius retentione. Sed actio diminuta et ablata easdem hz causas quia in vtraq est voluntaria re: tentio. Secundo no. qd causa difficultatis mingendi est triplex s. extrinseca et est duplex vna est frigiditas magna constringens et opi: lans meatus vrine ventus borealis et alia fria sup pectinez posita et vesicaz. 2a causa est casus et pcussio conquassans lacertos later et ventr qui quidz iuuant ad expulsioez vrine.

Causa intrinseca est duplex alia est colligata alia priuata. col: ligate cause pnt esse sex inguali pma colligata alia pmata.

Colligate cause pnt esse sex inguali. pma est passio intesti: noz sicut qn est apia in intestinis siue feces opilate i duces

inducens opilatio in vesica concatatoriam qua compressa eius meatus
clauditur. Secunda est passio renum ut qui aqua est in renibus vel
lapis clauditur vie per quas transit urina ad vesicam. Tertia est passio
epatis ut in ydropisi retinent aquositatem que mittebatur ad vias
que est inter epar et umbilicum. Quarta causa est passio cerebri ut
in frenesi quia litargia quia obliviscuntur mingere et cum ista expul-
sio urine non potest fieri nisi a virtute sensibili que a duabus virtutibus de-
pendet ut patet doctor sexta de virtutibus capitulo ultimo. Quinta
passio totius corporis ut sunt ardentissime consumunt aquositatem que dolorem
deberet ire ad vesicam et propter hoc dicimus quod mingunt parum quod si
hoc faciat de ista non loquitur hic quia ista facilius curat. Alia
est privata sive propria difficultas mingendi et est duplex una est de-
bilitas virtutis expulsive et lacertorum pectoris et ventris ut quando vil-
li latiles sunt debiles et propter hoc aliqui facilius mittunt urinam
et aliqui non. Secunda est opilatio extra in vesica sive illa sit ex
lapide sive ex sanie et de ista difficultate loquitur hic. Cum

Urina minuitur hoc est capitulum in quo determinat de passionibus
renum et vesice et primo de passione que dicitur difficultas mingendi
prout provenit ex debilitate virtutis expulsive quia urina minuitur
aut totaliter retinetur ut inferius apparet tumor vel gravitas nec dolor in re-
nibus sentitur succurrendum est ex medicaminibus urine provocativis
que notabimus. Recipe quorum confectio hec. Recipe seminum citri rub. nobor. elu-
atri seminis iuniperi seminis cari ameos seminis feniculi spice amigdalarum amararum
omnium ana ℥ xv. seminis melonum ℥ xv. cantaridarum quarum capita et ale ab-
scisse fuerint ℥ i. armoniaci ℥ iiii armoniaci cum in vino dissolvatur et alie
species ex eo confitiantur ex quibus pillule magne avellane similes
fiant de quibus sumatur a ℥ i. ad ℥ iii hoc enim medicamen valde con-
fert corpori dissoluto ad laxitatem et ypozarthe et ad expellendum
omnia ante quorum corpus desiccari oportet. Causa est quia ex quo
omnia ista apparent signum est quod ista debilitas non provenit ex opi-
latione aliqua quia materia induxit gravitatem in membro sed solum ex
debilitate virtutis expulsive et quia ista iuvat ad expellendum et
confert virtuti ad expellendum et provocat urinam et simpliciter illud
electuarium dicitur bibatur cum modico brodio ciceris et valet ad frange-
ndum lapidem et hoc in ieiuno stomacho cum vino albo elixato i. de
seminis macedonie spice nardi aspergantur et in corpore. Quod

Si contingat ponit curam que contingit ex casu et percussione dicens quod
si contingat mingendi difficultas ex casu vel percussione in femore et
in ano aut in corpore circa eger ex basilica minuatur deinde aqua te-
pida loco percusso sepe supfundatur et usque ad spacium medii diei
ex oleo fricetur egro quoniam preparatur ut urina expellere incipiat
Et si aliquis dicet quare non ponit curam que provenit ex fricatione
Dico quod per alternancia sola curatur ideo non curavit ponere Causa per
est quare valet aqua calida suffusa quia racione percussionis vel casus
facta est contusio in membro et ideo est debilitatus dolore et loco de-
nigrato racione illius sanguinis et hic per aquam calidam resolvitur suppo-
sito quod corpus sit plenum et facta flomia posito quod luna sit in ple-
nilunio vel in novilunio statim debet dari clistere ne vesica con-
firmatur Quare valet in vino Causa est ad confortandum illam
virtutem virtutem quia electuarium impte est stipticum et loco illius
illius quod calida de mirra et mastice posita supra locum vel emplastrum
de mumia dissoluta in vino vel sacculus de absinthio abluto
vel bullitus in vino compressus fortiter super locum ponitur femore id est
inter inguina **Si autem mingendi** ponit curam que provenit
ex opilacione primo particulariter dicens Si autem mingendi difficultas con-
tingat vesica existente plena et extensa et hoc fit post sanguinis
vel saniei emissionem medicamina que consueverunt dissolvere cru-
ores aut pus generatum in vesica danda sunt Medicamen non sit tale
Recipe cordumeni mirre rubee de qua tingitur scilicet sumpti armoniaci ace-
tum partes equales Armoniacum dissolvatur et informetur pillule
ex aliis speciebus exceptis confectis de quibus generaliter iiii^or in die sumantur
cum apozimate de semnibus quod nominavimus Nota quod vesica potest imple-
ri ex tribus uno modo ex urina quam homo moratur inter nobiles et
tunc prevalet quod homo decubet supra pectinem et quod fricetur quod
urina vadat supius et quod vie dilatentur quia tunc porcus aperitur
et urina vadit ad inferius 2° ex humoribus scilicet flegmate vel sanguine et
ut plurimum ex humore flegmatico et in isto casu valet istud remedium
quia est subtiliativum et apertivum vie et urine provocativum 3° ex
lapide et de isto in fine capituli ponit curam difficultatis mingendi ex
lapide ana scilicet omnium partes equales vel 3 ii vel i dissolvatur scilicet ad vino
Siruppus valet ponit curam per siruppum supptum cum brodio ci-
cerum dicens quod valet siruppus acetosus cum aqua melonum et citrullorum et hoc
ex forti aceto multotiens detur Causa est quia est compositus

extribus aperitiuis et subtiliatiuis que sunt vias vel aperire et urinam prouocare et per istud similiter intelligit alios potus prouocatiuos urine et vini potest esse secundum aliud oximel squilliticum mixtum cum brodio citrorum rubeorum vel semelonum vel iste quod quem utor Recipe pilorum spicenardi ℥ ß cantaridarum abscissis capitibus et alis ʒ ß fiat pulvis subtilis et administretur cum decoctione citrorum rubeorum et semelonum vel sit similiter valet raphanum si potatur distillata si potetur Similiter valent omnes potus qui valent in frangione lapidis qui dicentur in sequenti capitulo **Per syringam** ponit curam per iniectionem cum syringa vel per syringam iniciatur in virga aqua in qua dissolutum sit sal vel aqua tineris et ista est confectio aque sit de tinere Recipe tineres de salice tineres de vitibus calcis calce id est cinis clavellatus et sit de quadam herba salsa et utuntur tinctores his omnibus misce cum aque ut ex ea omnes coquinam fiunt et dimittatur sit per tres dies deinde colentur et per syringam in virga iniciatur non quare valet aqua tineris clavellati Causa est quia aqua salsa est mundificatiua et incitat virtutem expulsiuam dicendum ʒ de illis in quibus ponitur per clistere incitat ut mordicatiua et loco istius quem operamur et mittimus oleum scorpionum et per syringam in quo tiriaca sit dissoluta et colata **Herba quoque** ponit curam per emplastra balnea et epithimata vel herba quorum croci orientalis et sulla cocta supponatur tinea primo assidue ingrediatur in qua sit aqua in qua cocta sit camomilla satados arabicum saxifraga ʒ ʒ aut in qua existant tes tantum sulla id est herba arthetica et est prouocatiua urine iterum omnia mundi et semina columbinus fiunt in decoctione eorum sedeat et ex herbis similiter coctis fiat emplastrum super femur et pectus cum lateres ut cum in tinea moratur sumat ea in potu que prouocatiua urine sunt existencia et si hec omnia non profecerint ad instrumentum cum quo urina prouocatur est currendum emplastrum id est herba de qua fit cantharidus Causa potest esse quia illa ex quibus fiunt sunt prouocatiua urine et apertiua et per ista intelligit sibi similia et valet istud emplastrum quod quem utor precedenti clisteri Recipe foliorum crete marine m ii conquassentur et torrefiant modicum in sartagine cum oleo amigdalarum amararum et fiat emplastrum supra pectinem vel potest fieri de paritaria vel sit Recipe armoniaci ℥ iiii or malaxe cum oleo scorpionum et extendatur supra alutam et fiat emplastrum vel fiat tale unguentum quo quem utor Recipe axungie cameli axungie cati ana ℥ i

tere modicum et fiat vngentum cum quo vngatur pecten et loca circumstan:
tia Similiter ualet si impleatur sacculus de cineribus conquassat. et
induatur virga virilis ei. Vel quod illi cimices conquassent et ponatur
in capite virge inter pellem et carnem. Balneum competens in pro:
uocatione vrine est continuum balneum decoctionis apii petrosilini parietarie
crete marine omnia ista debent precedere clistere et si corpus est
plenum precedat flebotomia uel medicina ut benedicta audacter sine
timore **Si autem in mingendi** ponit causam difficultatis minge:
di que prouenit a lapide dicit. Si autem difficultas mingendi difficultas
post lapidis signa fuerint supinus iaceat et pedes eius diu et diu sub
motis conquassandis sunt sine cingendi et si vrina non egressa fuerit
oportet quod cum instrumento caueatur per quod membrum immissum sit impulsio
Cauendum est tamen ne virge immittantur cum ibi sit apud Rasis quod lapis
fecit difficultatem mingendi cum est mediocris quantitatis et ita quod non
est nimis magnus quia claudit tunc plus foramen sub vesice.
Cum plures tunc opilat ex toto / cum mediocris claudit et in isto ca:
su sunt tria curatiua quamuis Rasis non ponit nisi duo. Primum ut dicit G.
quod digitus longus ponatur in ano et comprimatur vesica cum digito
ut lapis qui est in illa vesica eradicetur a collo et vadat in tenus
Secundum est quod ponit Rasis patiens iaceat supinus et leuentur crura et con:
stringatur ante et retro usque quo descendit lapis ad fundum vesice.
Tertium remedium quod ponit Rasis est quod syringa mittatur cum aliquo
oleo ut de liliis uel de rosis uel amigdalis dulcibus et cum illis
non induratur dolor in virga purgatur et impletur lapis ad inter&
et sunt multum bona Sed cum intromissione siringe sicut dicit Rasis
quod aliqualiter induat dolorem et propter hoc fluerent humores et au:
gerent causam **Ad difficultatem** ostendit generaliter que conueniunt
in difficultate mingendi uel non dicit. ad difficultatem mingendi valde
confert sepe ingredi cameram et vngere loca ex oleis et medici:
nam vrine prouocatiua in potu sumere et abstinere a nutrimentis
acetosis ponticis et grossis. causa est quia aqua illa dilatat poros
vesice et prouocat vrinam et subtiliat materiam Vel inungatur cum
oleo quia aperit et confortat vesicam ut oleum de scorpione et amig:
dalis dulcibus et de liliis. Quare prouocatiua vrine quia aperiunt
vias et digerunt humores grossos et continuo eis ut comedat de
petro in magna quantitate et coquatur in brodio carnis et facio
quod comedunt petrosilinum ut caules et est ultimum remedium;

De lapide renu in vesica Circa rubricam nota quod duplex est causa lapidis et vesice renum quedam sunt materialis et quedam est efficiens ¶ Materialis sunt humores grossi existentes in renibus vel vesica vel humores flegmatici vel viscosi ¶ Causa efficiens est duplex quedam mediata alia immediata ¶ Immediata est calor renum congelans humores grossos et quod subtile est resolvitur et quod grossum est induratur sive putrefit ¶ Mediata est duplex intrinseca et extrinseca ¶ Intrinseca est debilitas stomachi et epatis que est causa congelans humores grossos quia calor debilis humorem flegmaticum generat et in comedentibus gulose ¶ Causa extrinseca sunt res non naturales generantes humores grossos quia calor debilis humorem flegmaticum ¶ Et nota quod est differentia inter lapidem renum et vesice quia lapis vesice est durior et albior quam renum et frequenter generatur in pueris ratione fortis virtutis expulsive que evacuat nocitiva ad partes inferiores longinquiores ¶ lapis renum mollior et rubicundior est quia membrum carnosum est et ratione sanguinis rubeus est et frequenter generatur in senibus ratione debilitatis virtutis expellentis que est in eis non potentis expellere materiam ad partem longinquam Cum eger

Hoc est capitulum in quo determinat de lapide renum et vesice ponendo signa lapidis renum et vesice dicens cum eger virgam sepe fricat et manu tractat ipsam quoniam erigitur et arescit et urina difficulter et cum dolore egreditur in qua egritudine fortasse longaon exit lapis in vesica esse significatur ¶ Causa est quia lapis induat pruritum et titillationem partis in collo vesice cum sit asper sed virga erigitur propter titillationem ¶ Alia causa est quia calor est debilis qui generat ventositatem que causa est erectionis virge ¶ Quare dolor est impertime quia gravat illa loca ¶ Quare longaon exit cum titillat ¶ Causa est compressio et nocumentum quod irritat et natura velit expellere et ideo expellit longaonem Si eger

ponit signum lapidis renum dicens si eger sentiret cum difficultate mingendi dolorem in renibus et emuctoriis et nauseam et ventris constipationem in renibus lapis esse demonstratur ¶ Causa est propter opilationem de alio propter mordicationem lapidis et acuitatem ¶ Et si est in rene dextro ascendit dolor usque ad epar si in sinistro usque ad vesicam quia ren dexter calidior est quam sinister et nausea est ratione plenitudinis et constipatio est si constrictio intestinorum precessit Lapis vero

ponit curam lapidis primo propter illud dicens lapis vero qui est in vesica confectio ista est sibi utilis et optima ad frangendum lapidem cum est

vetus Ego quidem iam fregi magnum lapidem cum eo infra x dies Re tarpobalsami se raphani danci eliopatri se cocti radic capparis a migdalarum amararum dampno coctie squinanti cypri spice indice cassia lignea saturio sudorion azari cardumomi armoniaci herinel genciane aristolo ro serapini bdellij piperis athori omnes partes equales gumme sufficienti balsamo dissolute malaxentur et ex eis ac spes confitiant ex quibus informentur pille et sumantur ex eis i die ʒ i cum apozimate de sex ebibus quorum etiam sexta ps ʒ i de cinere scorpionis simul cum eis detur cinis uero scorpionis hoc modo fit sumantur scorpiones et in olla noua ponantur et opiletur os olle et in furno mittatur in quo sit vehemens calor deinde extrahatur et reponatur Nota causam partis quia omnia sunt incisiua et subtiliatiua medicamina ideo digerunt lapidem et diuidunt et per illa intelligit similia ministrata ieiuno stomacho in diuersa forma et valet illud quod dictum est Re crete marine milii solis sitorum ana ʒ i et ß san ytri bene preparati ʒ ii aque saxifrage ʒ ß panis zuccari al lb i lapidis spongie lapidis iudaici ana ʒ ß melonum indorum ʒ i fiat electuarium vel sit Re licont pon electuarii dur ana ʒ i et ß alias quart i misce Similiter valet si comedantur quolibet mane duo boli de foliis al crete marine madefactis in modico aceti in quo sit medietas al vini Similiter valet si comedantur quolibet mane tres boli radicis raphani siluestris Similiter valet comestio auis tremule que vocatur cauda tremula quocumque modo supta uel in pul uel assa uel elixata uel pastallata Eger uero ponit curam predictorum d eger uero minuatur ex aqua citerum et caligine et inuiscat et abstineat a lacte et caseo et ab aliis cibis grossis et fictis iste sunt co fectiones facte ex speciebus Nota quare ualet aqua citerum nisi specialiter quia incisiua et subtiliatiua et pororum apertiua e quare ualent ista condita cum speciebus causa est quia sunt calida et subtiliatiua et incisiua humorum et apertiua pororum Quare notet a bavia ut fabe lentes quia multiplicat materiam fleu ticam et quamuis uidetur de lacte cum sto debili non digeritur et tunc generat fleu quod dicit ho regimenti cautorum de eo qui comedebat castaneas inuentus est pilus in renibus eius ad quantitatem unius cubiti Et uigedratur ponit curam

p balneu intelligo stomatho uacuo caulium s rubeorum d q ingrediatur
tina in qua sit aqua de coctionis foliorum caulium et sille et kerengiosos
et est una species abrotani et metastrum et fimus columbinus et medulla
se. croci ortulani causa primis est ratione humiditatis aque mollitur lapis et
dilatantur vie et ratione virtutis herbarum subtiliat et incidit lapis et
p illud balneu intelligitur similia sicut valet balneu in frangendo
lapidem decoctionis malue bismalue paritarie abrotani crete ma:
rine se. altee fenugreci et se. lini istud balneu remouet dolores et
mundificat et subtiliat incidit et aperit vias et frangit vere croci
ortulani s. carthami **Femur in ungatur** ponit p inunctione
femoris i. pectinis pectinis d femur inungatur cum oleo scorpio:
nis et distilletur ex eo inungam oleum de scorpione Recipe aristo ro:
gentiane cyperi corticis radicis capparis omnium ana ʒ i. h omnia in lb. i olei
de amigdalis amaris posita ad solem per ebdomadam dimittatur et
ponatur et exprimatur et pro qualibet lb. ex eo adiungantur eidem
scorpiones decem et totum in vas cuius os opilatum sit missum ad so:
lem per duas septimanas moretur Deinde colatum reponatur et post
toletur est enim optimum et mirabile continue inungatur guttatim
mittendum et infundendum postquam egrediatur eger de tina Nota
illud oleum multum laudatur in fractione lapidis Quare valet quia
in frangendo lapidem oleum scorpionis valet a tota proprietate vo:
dicat. Auicenna in capitulo vbi q sicut scorpio a tota proprietate valet i epy:
thima ita istud oleum ad frangendum lapidem et specialiter post
balneu quia tunc vie sunt apte Item valet oleum amigdalarum cum
scorpionibus Nota hic q aliquando fiat in unctio cum oleo scorpionis
utile est mollificare lapidem cum vngento vel emplastro et in hoc
est magnus error in fractione lapidis quia supponuntur medicina
illa que sunt talia et cum inquantumque materia dura et grossa p molli:
ficatiua requiruntur Emplastrum mollificatiuum vel vngentum Recipe malue
bismalue se. altee se. lini caricarum pinguium butiri recentis quartas s.
olei amigdalarum dulcium quartas ii conquassanda conquassentur fortiter
misce omnia postea inungatur cum oleo scorpionis **Quod si lapis**
Ponit alium remedium d. si lapis fuit multum magnus incidatur
pa. cohatur et talis incisio semper fit in collo vesice inter anum et v:
gam quia locus est neruosus et potest consolidari **Cum autem**
in renibus ponit curam lapidis renum cum est in ipsis d. cum i renibus
fuit lapis eger frequenter tina ingrediatur et renes et ylia i vn:
gantur ex oleis et ea que locum calefaciunt describit cum p[r]imo

supponat et ea que nominavimus in potu sumantur ea s. que lapidem fran-
gunt. Causa prius est quia propter virtutem aque balneum mollificat lapi-
dem et vias dilatat Et virtute herbarum incidit et aperit et subtiliat
In unctio olei valet ut dictum est vel emplastrum portu vel ponat calida
super locum ut sacculus quod dixi vel mollificativum et incisivum et quamvis
illa que lapidem frangunt sunt multa tamen michi inter alia quatuor
specialia primum Recipe corrigiole marine ℥ i. ciceris rubei quart. ß se-
melonum non mundatorum ℥ ß bulliant et conquassant in ℥ iiii or aque
dulcis donec redeat ad ℥ ii colentur et colatura cum zuccari mo.
ad ministretur in potu mirabiliter expellit arenulas arenibus Secundum
est istud Recipe aque clavellarie aque limonum ana lb ß misce et admi-
nistretur de ista aqua ℥ i. et ista aqua multam habet proprietatem naturam
per experienciam quia si quis laminam ferri auri vel argenti ponat in succo
limonum totaliter dissoluat Tercium est aqua gallitrici Quartum est
istud Recipe brusci sparagi graminis radices ana quart. ß scolopendrie cum radi-
cibus capilli veneris crete marine tribuli marini saxifrage pimpinel-
le umbilici solis levistici cardi ana m. i ciceris rub. ℥ ii se. ziseleos se.
altee se. feniculi se. saxifrage ana ℥ ß se. melonum non mundatorum quart.
ß liquiricie rase viarum ana ℥ i. spicenardi ℥ ii aceti squillitici ℥ i.
mellis electi panis zuccari ana lb ß fiat sirupus clarificatus usque
ad quart. v. Similiter valet pulvis san. yra bene preparati si ministretur
cum brodio ciceris rub. ℥ ß vel ʒ i et secundum aliquos debet prius nutriri
cum herbis aperitivis et subtiliativis ut saxifraga pimpinella et se.
melonum umbilici solis et vbene et debet decollari et removere primus san.
in una scutella et debet cibari post alterum san. valet similiter ad frangendum
lapidem valet clistere et vomitus et clistere et vomitus. Ad
frangendum lapidem ponit causam quando lapis cadit ad vir-
gam inducens intestina dolorem et ad frangendum lapidem multum va-
let clistere Si autem lapis cadit et in virga obstaculum fecit aqua
calida ab alto distillando desuper fundatur donec rubere videatur
deinde oleum tepidum guttatim desuper mittatur et fricetur et si
necesse fuerit ad exteriora fugatur hec enim movent lapidem et exi-
re facient Sed si magnus fuerit et difficilis necesse est ut virga in-
ferius detrudatur et extrahatur Causa prius est quia aqua calida
aperit vias et dilatat ideo potest melius expelli Similiter valet in unctio
olei quia dilatat et sedat dolorem fit etiam suctio est cum extractionis

lapidis et dz in vngi cu oleo de lilio et oleo amigdala2 dulciu admolli
ficandum 2

De apostemate renum Circa rubricam no q dña est it
apa renu et vesice quia qn apa est in vesica tunc app2 tumor
notabilis in pectine dolor intestinis ymo est dolor sicut dolor
parturient cu mebru pannulosum maxime sit apatu spalit
de m calida et de a ḟe intensa et dolor acut Similit diffitultas
mingendi Et qn apa est in renib2 no app2 tumor in dorso n̄ esset
apa in dorso extiori in panniculo tendante renes quia renes sunt
mebra insibilia nisi rone panniculi tendant ipos Et si sit in rene
dextro tunc magis tel tubat sup ptem sinistra2 et eō si dolor mg
senti in sinistro | et si sit in sinistro dolor et tubat in sinistro senti
magnu dolorem in dextro Causa ptis est quia appodiatur sup apa
Similit idem est in pleuresi ut supius dictu est et in utroq3 apate
ḟe et statim affligit | cu qn est de m ca ḟe est intensissima si uo
matia sit fria ḟe est mag remissa Secundo no q apa renu uel
vesice pt curari tribus mois ut alia apata vno mo presolutoz
insibilem ut qn matia est pauca et facta flonna 2o p conusioz
eius in samem cu9 signu e quia tunc est ḟe et dolor fornius sm
yportatem f̄o amphoz ita samem gnator 3o pconusionez eius
in duritiem ut qn p medicinas resolutiuas totu qd est subtile re
soluitur et qd est grossum remanet Cuius signu est cessatio ḟe apa
te iam remanente **Apostema quod est in renibus** hoc
est capitlm in quo ponit curam apatis renu 2 apa qd i renibus e
et vesica gcomitatur ḟe gnnixta que no est vehement caloris
cu qua est horripilatio et rigor et frequens mictus et dolor in
inferioribus dorsi et pectine et cu impellitur videtur egro q
aliquid sit ibi suspensum Causa ptis est quia ibi est putrefac
tio huoz qua remota remouetur etiaz ḟe Quare est in paulata
et mebra est longinqua a corde Quare grauitas et dolor qr ibi
vbi dolor ibi egritudo q̊ amphoz Quare sentitur omis ptes multi
tudinez matie trahentis renes infra et trahit ad se panniculu ita
similit vesica cu sit mebru nuosu et pannulosum trahitur ipsi 9
Quare est rigor rone malitiei matie fugitiue Quare dolor ptes
samez **Cum hec itaque signa** ponit cura2 apatis renu et
vesice anqua2 conuertantur in samem et hoc pflomia2 et empla 2
cu hoc itaque signa signa fuerint visa eger ex basilica e flobo

in eadem pte inqua dolorem sentit loco quoz emplri infrigidantia suppo-
nantur. Quare valet flomia quia prohibet fluxum humorum et distra-
hit materiam et euacuat. Et quare de eadem pte / causa est quia ista
facienda est tussiendo ultra unum dyametrum pmo ca. fen. e. ca.
xx°. et io sufficit supius avesita ad brachium. Nota dictum e est
vnum qui apa est de materia calida. et est insui pria° quia primo oz q
alteretur membrum a mala qualitate. Quare valet emplm in frigi-
datiui et pt esse tale Re ro. rub ʒ ß. se psiauis al portulace an ʒ ß.
mustillag se psilli citoniorum. an ʒ ij. olei ros. quart ij aque or. lb
ß pulvda pulvr misce omnia et fiat emplm mediocriter liquidum. Et si
apa sit de materia frigida competit istud emplm ad repacuendum Re
sum. absinthij lb ß. olei ro. olei camo. an quart ß aceti ʒ ij farine
or. q. s. misce omnia et fiat emplm mediocriter liquidum. Et si eg-
ritudo ponit signa quod sanies est generata et cura d. et si egritudo
dissoluta fuit bonum erit. Si aut dolor et grauitas et se pseuerauit
et vrina minuit et frequenter egreditur signum quod pus ibi colligitur. Causa
est quia redit ad 20 amphorismum ibi circa generacioz d. q calor incipit digere
materiam inducendo ebullitoz inea et in ista ebullitione se augme-
tatur et fit solutio quod propter rarefactioz materie et sic augetur do-
lor. Quare frequenter mictus quia sicut aggrauatur sic expellit vrina
ca est rone acuitatis materie. Et igitur sup ponit cum qui est
sanies generata d. est igitur supra dorsum emplm de camo. se lini
papauere al. oleo zisamino qstis supponendum et egro intima ut se-
deat prapiendum. Si aut eger mingit pus semina que diximus in
capitulo de ardore vrine sunt danda donec pus minuat. Deinde
dent trosci quos incapitulo de mictu san. et saniei mostrauimus.
Causa est quia sunt mollificativi et maturativi. Similiter valz id q
ponit quia mundificat et apit. Et quare sanie expulsa valet
electuarium. Causa est ad consolidandum locum exquo sanies exiuit
et quia ibi non est consolidatio io valet et pistud emplm intelli-
git similia. Emplm maturatiuum eius apatis pt esse tale Re malue
bismalue an ʒ ß carica pinguium quart ß medulle cum ʒ vi-
tuli an ʒ ß. olei zisamini ʒ ij aque or. lb ß mellis electi qr
ß farine tritici q. s. conquassent fortiter misce omnia fiat emplm
maturatiuum. Sed nota q malua bismalua debet bulliri. Emplm
maturatiuum apatis fri pt esse tale Re caricarum pinguium ʒ ij radicis
lilij quart ß mustillag se fenugreci an ʒ ß mustillag se lini an
ʒ ß olei zisamini quart ij yrionellis paute gmixtionis quart

i. et ß farine tritici q.s. conquassentur fortiter et fiat emplastrum **Flegmo**
ponit signa apatis sanguinei d. flegmo vel apa non quod in vesica sit
d[e]z concomitari sc. oclusa et difficultas mingendi dissintia et virge et
femoris dolor. Causa est quia materia est calida et quia in est ca. hec et
etiam attrahit putrefactos sequitur inde ebullitio et est ibi sinochus
qui est sc. de san. Quare est difficultas mingendi ratione opilationis
Quare dolor in virga et pectine quia ibi est in dolor et causa
doloris est complexio mala et solutio continuitatis que est in apate / et ubi dolor
ibi egritudo **Et tunc eger** ponit curam d. et tunc eger ex ba-
silica est flobothomandus et fiat huiusmodi egritudinis cura quemadmo-
dum prediximus s. in casu isto. Causa prius est quia flobotomia prohibet flux-
um materie ad apa. et ideo plus convenit et melius evacuat materiam
de directo quia sanguis. Similiter valet in cura quod diximus et si in sa-
niem commutatur. Beatudo non quod nunquam in magno dolore renum et
apate administrentur aperitiva usquequo in declinatione quia tunc
fieret maior attractio humorum ad locum et magis tunc augmentaretur
dolor et apa nec medicina fortis tunc convenit et ideo errant illi
qui dant benedictam in principio sed debet ministrari cassiafistula cum sero capri-
no et evacuato corpore pilla ad mundificandum apa renum et vesice et
ideo non possunt sirupi in isto casu quia omnes sirupi sunt aperitivi ut
dictum est et notent **Est autem qui renum** ponit curam apa-
tis qui conversum est in duriciem permittendo eius signa d. aliud renum
apa non apa non convenit ad saniem uno cum sit induricies cum quo
quantitas sine sc. pervenerat est igitur talis clistrizandus ex mussillagine
sc. fenugreci et sc. lini et apozimate camo. et caulium melliloti
et malucinsti et veniat frequenter renibus quorum supponatur emplastrum
expistis que nominavimus et si urina minui videatur tunc illa uri-
nam provocantia dentur. hoc quorum pervenio non est habendum quia ex
eo provenit ad ydropisim. Quare aliquando convertitur induricies. causa
est quia illud quod subtile est resolvitur et remanet grossum et hoc
fit quando urine sunt calide. Quare sc. cessat. Causa est propter resolutionem
materie calide cum quantitas propter apa pannitulosum. Quare valet
clistere ad mollificandum materiam et multum valet quando ex malua et
bismalua ubi intrat cassiafistula et non debet poni sal. quando volumus
sedare dolorem. Quare vomitus quia distrahit materiam ad oppositam
partem et movet eam et loco et dicit Avicenna quod est ultima medicina

inonnibz passionibz renu. Quare valz emplm causa est quia molli-
ficat post fouenit empltu resolutum uel vnguenta. Quare si vrina
no emittitur prouenit ad ydropis. Causa est quia pori sut opi-
lati et mudatur ad alias ptes vbi dz generari ydrops. Similit apa
est causa ydropis quia tunc renes no psut attrahere ad se. Et io
regio epat debilitatur et io cadit illa aquositas ad viaz que e
int vmbilicu et epar et fit e ca ydropis; ~

D E ardore vrine De ardore vrine. Circa rubricaz nota
q duplex est causa ardoris vrine. Vna est acuitas vrine
que causat adinptioz vrine huoz calidoz et acutoz et
isto mo loquit Ras de ardore vrine. Secunda ca est vl-
cus oris vesice uel in viis pinquis exons quia licet no acute cau-
tusit p vlcus et causat ardorem et de istis no intelligit hic Ras
vno in sequenti capto ponit curaz ulceris renu et vesice. Cum
eger ponit curam ardoris vrine d. cu eger no mingit senciat ar-
dorem cu punctone in vrina a salsis et acetos et acutis z nutri-
atur ex caphias lenibus z ʒʒ. Causa est quia cibaria salsa et
acuta generant huores acutos ut coleraz uel fleu salsu. Cur
admiscent cu vrina et sut causa huiꝰ mei ardoris ex ista mix-
tione ledut omnia mebra nuosa. Quare cibo hudo. causa est
quia remonet malaz qualitatez vrine ut pauca acuitate quia
omnia humida rpmut acutu salsu in amaru. Sm Jo. hebe mesue
pmoz suoz vltiz. Hoc quoque medicamine ponit curaz
ardoris vrine p medicinaz d. hoc quoz d medicamine dandu est.
Rc seminum melonu excorticatar ʒ v. vel vi. se citrulli se cucurbite se portu-
late se papauis al. oim an ʒ iij se iusquiami al ʒ ij zuccari al ad-
pondus oim de pul. hoz cottidie dentur in potu ʒ iij i mane
et alr iij ca noctem cu ʒ j. sirupi violacei aut iulep. sumant.
causa est quia est frm et hudu et in pte appriacu mrte. z io
remonet illam acuitatez si aut in est calida euacuetur. Et p
istu pul. intelligit sibi similia siue abint siue ab exo ut lac
amigdalaz cu decoctione melonu multu em reprimit acuitatez.
Similit ualet sirupus violaceus cu aqua decoctionis se me-
lonu et similia. Similit ualet iniecto in virgam cu siringa al-
bume oui bene agitatu et int omnia mudi bene restrenat a-
cuitatem vrine. Vel fit Rc mussillag se citoniorz ʒ ij lactis
mulierz siue asine ʒ j ß misce et iniciatur cu siringa. Bibit

valet in ietto lattis pse vel spsi abextra Abcco valet istud Rc sandali
al et rub spodii sumat mirtillorum ana ʒ ii acatie ypoquistidos ana ʒ i se
portulace cucumeris cucurbite ana ʒ i et succi plantag aque ros ana
quart i et farine or q s pulverizata pulverizentur subtiliter pannus duplicatus
infusus in latte mulieris et albumine ovi bene agitati mixt et positus
supra locum Item lac asine valet semper abcco supra regione vie urina
lis Hec quoque egritudo ponit quidam documentum quod hec quoque
egritudo non est ponenda quia tum sit massiva et perseverans proveni
unt exca in vesica et in instrumentis urinalibus ultera Causa est quia
eo vel flem descendens ad illas partes est causa corrosionis intestinorum
Ita similiter descendens ad vesicam est causa corrosionis eius et urina
de se non infert nocumentum nisi ratione liquorum mixtorum ;

De mictu sanguinis et saniei

De mictu sanguinis et saniei Circa rubricam nota quod san
guis mingitur potest provenire a tribus locis scilicet ab epate renibus
et vesica vel locis mediis Si quando provenit ab epate san est
multum purus vel provenit ex debilitate epatis et tunc est
dolor in dextro latere et est multus exitus cum urina et quanto magis
venit a longinquis partibus tanto magis permiscetur cum urina Si quando venit
a vesica est cum dolore pertinis et talis san est trubosus et separatus
ab urina et aquositate istorum locorum potest provenire in magna quantitate vel
in parva Si in magna tunc significat rupturam vene vel ex repletione nimia
quam non potest sustinere et frangit vel venit per viam resudationis Si
in parva quantitate venit ex resudatione vel corrosione ut quando administrat
aliqua acuta vel san de se acutus est ut cantarides et tunc venit
ex corrosione et apertione capitis venarum Secundo nota quod sanies aliquando
mingitur a renibus aliquando ab aliis membris si ab aliis membris tunc
venit a ruptura apatis ut a ruptura apatis pectoris vel pulmonis
et descendit sanies per illas ad renes vel vesicam Cuius signum
est dolor illarum partium et tunc curatur membris et de tali non loquitur
hic Rasis Aut ex sanie congregata in gravitate venarum ut in corporibus
lapsis scilicet quando desinit exitus tunc aggregant multe superfluitates et
tunc non est malum signum quia tunc non est aliud quam quod calor naturalis ma
turavit istam materiam que non potest converti in substantiam membrorum et de istis in
telligit Rasis Alio modo potest provenire hic sanies a renibus vel vesi
ca ut ab ulcere existente in renibus sanies exit Cuius signum est dolor quia
quando sentitur dolor in renibus sentitur etiam in dorso et quando est in vesica

dolor est impectine et de istis posuit Ras. curam in tractatu predicto Cuius causa est
duplex Una est humor acutus mordicatiuus corrodens renes uel vesicam
sicut co. uel flegma salsum Secunda causa est humor melancolicus grossus
et viscosus quia rone sue viscositatis habet multum adherere et sp... sto-
nare cuius signum est quia sanies est multum grossa et viscosa que mingitur

Cum aliquis ponit curam mictus san. et saniei primo san. causati
ex acuitate humorum pflomig de cum aliquis aut propter casum uel percussionem
san. mingit ex basilica flobothometur Causa est quia floma diuertit et
distrahit ad partem contrariam conuenit ergo in quacumque passione uel casu uel
floma ut sicut visitat **Trocisci** ponit curam per trocis. de et trocis. de
karabe in potu tribuantur qui sunt isti Rec. carabre gum arboris tre-
mule amborum an. ʒ v balaustie ypoquistidos amborum an. ʒ ij thuris
olibani ʒ ij sc. api opij amborum an. ʒ j informetur trocis. pondere
auri unius ex quibus unus omni die cum apozimate tribuatur Causa
est quia isti trocis. sunt fri. et stiptici conglutinatiui et apti nati re-
stringere sanguinem quia carabre lapis emastites corallus rubeus valet
ad restringendum a tota rarefactione et per istos trocis. intelligit alios scilicet
Jo. hebemesue et de mistrar cum succo uel aqua plantag. ʒ j et ibi
distemperentur carabre i. carabre **Ad comedendum uero** ponit
curam predictam de ad comedendum uero tribuatur cibus totta cum sumat
tamen cum succo vue acerbe Abstineat aut acribus acutis Quare est ab-
stinendum a salsis et acutis cum sint apritiui et prouocatiui san. et ita face-
rent maiorem fluxum **Emplastrum quoque** ponit curam per emplastrum
de loco percussionis supponatur emplastrum ex bolo arm. et acacia et aloe
et lino confectis et aceto et aqua Causa est quia est constrictiuum et con-
solidatiuum ideo ualet in conquassatione et per istud emplastrum intelligit sibi similia
sicut emplastrum ex radicibus simphiti uel emplastrum factum ex folijs plantag.
conquassat. cum folijs portulace uel illud emplastrum quod est ultimo factum
ex trocis. Jo. hebemesue distemperat. cum succo plantag. positis supra locum
sarcocol. r. yringus **Si autem sanguis** ponit curam mictus
san. prouenientis ex acuitate humorum de si autem sanguis mictus pro-
uenerit post comestionem ciborum acutorum aut potum vini acuti flobotho-
metur eger et trocis. de carabra in potu sumat et eorum que diximus
gubernetur regimine Causa est quia illi trocis. sunt fri. et reprimunt
acuitatem humorum cum hoc quod sunt stiptici valent ad consolidandum venam
Secundo nota quod mictus san. uel est nouus uel antiquus Si nouus
sufficit quod dictum est per Rasim Si sit antiquus antequam illud administretur
oportet mundificare vesicam et vias vrinales a san. et a materia

facente talem fluxum san. Et nota omnia mundificantia vesicam possunt esse
duo specialia unum est istud Rx capilli ve. an. iiij liquir. ℥ i. se. melonum mun-
datorum quartum ß mellis electi panis zuccari an. quart. i. et ß fiat sirupus
clarificatus ad lb. i. et administretur cum decoctione se. melonum / vel istud
remedium consolidat et mundificat / in quo nunquam inveni defectum Rx
foliorum penthafilonis an. major panis zuccari quart. iij fiat sirupus
clarificatus ad lb. i. et ad lb. i. et de administretur cum decoctione plantag.
et Ego non inveni defectum pauperibus aut sufficiat comedere duos bo-
los penthafilonis de mane **Post vero** ponit cucumerinus sa-
mei pro trocisci d. post vero si invenit egro trocisci dandi sunt ista Rx se.
melonum citrulli cucumeris omnium an. absque corticibus ℥ xx boli arm. gum.
arabici thuris pinguis olibani san. rubri omnium an. ℥ v. opii ℥ iij se. apii
℥ ij informetur trocisci ad pondus ℥ ij ex quibus omni die unus cum si-
rupo dessiccante ℥ i in potu tribuatur. Causa est quia ad curam
ulceris tria requiruntur. s. alteratio male qualitatis humorum facientium
corrosionem et ulcerationem. Secundo mundificatio ulceris a sanie. 3o con-
solidatio ulceris et quia isti trocisci habent omnia ista ideo valet et hoc potest
videri per multa et per istos trociscos alkekengi Jo. hemesue positi in anti-
dotario suo et auicenna 3o canon capitulo primo et quinto ca. co. sermo primo de
trocisci alkekengi. Tertio nota quod in tali instrumenta mundificativa
et consolidativa simul et aliquando separatim ut primo mundificativa
postea consolidativa Sed separatim convenit istud mundificativum et e arti-
ficialis operatio salus reverencia auicenne et mundificetur ulcus ve-
sice et vesice Rx se. melonum mundatorum se. solatri motani se. altee
an. ℥ iij amigdalarum amararum se. citrulli capilli ve. radicis yreos
orobo liquir. rasc. re. an. ℥ i. et ß bauzie se. apii an. ʒ i. panis
zuccari al. lb. i. fiat electuarium per bolos et ex eisdem potest fieri sirupus
sed quod duplicetur quantitas et administretur cum decoctione se. melonum
Consolidativum est istud Rx consolide maioris et minoris an. ℥ ij
san. rubri thuris boli arm. mastic. an. ℥ ij reuberbari assati acatie
mirre an. ℥ ß psilorum spice nardi ʒ i. dragaganti gum. arabici ce-
rasorum an. ʒ ij panis zuccari q. s. fiat electuarium per bolos et ex
istis similiter potest fieri sirupus sed quod duplicetur quantitas Si vero administre-
guttatim vel simul. s. mundificativum consolidativum valet talis sirupus
Rx liquiritie ℥ ij capilli ve. re. Arnaglosse foliorum plantag. an. ℥
ß se. melonum mundat. ℥ ij se. papaveris al. ʒ ß se. cucumeris se. ci-

cucurbite citrulli mundati an ʒ ij se altee mirtillorum mundatorum se
citoniorum an ʒ ß dragaganti gum arabici an ʒ iij mellis quart j
panis zucari quart iij fiat sirupus clarificatus ad quart v. Vel
fiat iste sirupus diutinus ut prevalet Re foliorum agrimonie foliorum
plantag an iij iij panis zuccari lb j fiat sirupus clarificatus
ad quart v. Similiter valet iste sirupus sive electuarium Re liquiricie
mundate ʒ ij se melonum mundatorum ʒ ß citrulli se cucumeris se
cucurbite mundatorum se papaveris al se solatri motani an ʒ ij in-
tionis cinamomi mirtillorum an ʒ ß dragaganti gum arabici ipsius
protem maqua ros an ʒ j et ß amidi succi liquiricie an ʒ j
amigdalarum dulcium excorticatarum pinearum mundatarum an ʒ ß co-
sue ros rub ʒ v aque ros aque plantag an quart et ß panis
zuccari q s fiat electuarium Inter omnia valet potus lactis casium
et valet loco cibi et potus et cavet de hoc **Virge quoque**
ponit circa praeiectorum d. virge quoque ex hoc collirio i imitatur
f collirium deterius Re ceruse sarcocolle olibani gum arabici
opii san dra om partes equales et fiant exeis colliria et per
cirurgicum fiat iniectio ad ydromelle et mingat eger et post eam
iniectio fiat eius iniectio collirii dissoluto in lacte asine sed prius
fiat iniectio ydromellis Causa est quia ista iniectio est tollit
consolidativa ita quod prius mundificetur locus cum ydromelle.

De hiis qui non possunt retinere urinam

Circa rubricam nota quod involuntaria emissio urine est duplex
quedam est inqua mingitur urina in magna quantitate et vo-
catur dyabetica passio Causa huius est magna caliditas
renum ad quam sequitur magna sitis et ideo magnus potus quia
potatur propter caliditatem renum et attrahit propter fortem calitatem
quia caliditatis est attrahere ~~attrahere~~ ut patet dicit Dioscorides de vir-
tutibus et secundum quod trahit a renibus sit voluntarie emitti Alia expel-
litur in parva quantitate guttatim et vocatur strangwiria et istius duplex
est causa prima est ardor seu acuitas urine que inducit morditatem
quia non potest stare tempore debito quia vinas prius expellit aliam et
isto modo non habet quia dictum est in tractatu suo Secunda causa est quia
urina non potest teneri porro quod non sit acuta cum inducit dolorem et
morditatem tunc cum non potest continere ymo sicud congregatur ita cito
expellitur nec de isto habet quia in capitulo precedenti dictum est Tertia causa e

debilitas gtentiue vesice que causat^a ex mollificatione viarum ex mi^a
frigiditate et humitate et est via adpaliss^m et in isto capitulo determinat
de inuoluntaria emissione que dicitur dyabethica passio ita q comp̄re
hendit duo capitula aliorum doctorum **Cum igitur** hoc est capitulum
in quo ponit curam inuoluntarie emissionis vrine ostendendo
primo quod non est restringenda d. cum eger multum emictit et i emis
sione ardorem non sentit aut mingit in sompno suo nec patitur sitim
nec extenuatur corpus ea que vrinam stringunt sunt danda Causa
est quia ex quo nullum patitur nocumentum signum est q venit multi
tudo vrine per viam mundificationis ideo non est restringenda **Medi
camen** hic docet ut restringetur et hoc primo quando multitudo exitus
prouenit ex debilitate virtutis contentiue per admistrationes istius pul.
et ita ponit curam stringuine ita q in z. dentur demane et alie
tres de nocte precedente cena ℞ glandium ʒ ii olibani ʒ xxx se
coriandri sumac boli armenici gummi arabici omnium ana ʒ x fiat exeis pul.
de quo demane ʒ iii et circa noctem cottidie ad tussis liniendum
dentur Causa est quia iste pul. est stipticus multum et claudens
vias et confortans virtutem retentiuam quia illa confortata prsiua
sicut expulsiua per humidum ut sexto de morbo et quamuis valeat exceptus
ab intra Alia ut cum plus valent abextra quia vesica est
membrum longinquum et emplastrum in stringuina pt esse tale ℞ lap
dani mastic ana q ii olibani nuc cypressi ana ʒ ii ligni aloes sto
racis calamite galange cinamomi ana ʒ i terebentine ʒ i pul. da
pulueri conquassanda conquassentur cum pistello cum misce omnia nia
laxando cum succo mente et fiat emplastrum tenue ad medietatem
palme ab utraque parte extendatur super albutam et applicet pec
tini vel istud et est magis speciale a quo habui multos honores
et valet in desertu corporis quando hic membrum nimis molle ℞ sumac
mente lb ß mastic olibani ana ʒ ß nuc cypressi ʒ ii ligni aloes
galange ana ʒ ii pul. cinamomi q. s. Si est pauper pul. cinami
assi loco cinamomi misce omnia et fiat emplastrum mediocriter
liquidum et omnia ista sunt intelligenda materia prius euacuata
Quod si cum hac docet restringere vrinam multam quando ue^t
a calliditate renum et primo per dietam d. q si cum hac est cum ue^e sunt
sitis et aqua que bibitur cito egreditur aqua or cum psillio
detur et nutriat cum succo vue acerbe et similibus et cum cibo qui

fit decoctio ... or. et alphitis .i. cibis acetos et masol. et tap. lac
acetosum de impotu et prohibeatur laborare et non ad mulierem co-
ibere. Causa est quia passio causatur a caliditate renum. Cuius sig-
num est sitis et ista sunt frigida ideo remouet sitim et remouet malam
dispositionem renum et ideo ualent ut lac acetosum et omnia alia cibaria
frigida. Quare debet remoueri ab aliis calidis. Causa est quia augmentaret
caliditatem istarum partium sicut labor et coytus. **In potu** ponit tamen
per trosciscos dicens quod in potu sumat hos trosciscos. dicens Recipe spodii ʒ .x. se. lattuce
se. portulace amborum ana ʒ .xv. se. coriandri boli armenici succi ros-
rum omnium ana ʒ .v. balaustie ʒ .ii. camphore ʒ .ß. sumatur in potu
cum succo granatorum acetosorum. Nota quod de istis trosciscis debet sumi ʒ .i. et
ß cum lacte acetoso. Causa est quia ista troscisci sunt frigida ideo alterant
malam complexionem renum et quia sunt stiptici claudunt vias urinales
et per hoc soluitur quod nunquam troscisci frigidi et humidi valent plus certe
ita si clauderent vias et quia in proposito requirit ibi clausio viarum
ideo magis ualent troscisci isti per hoc intelligit omnia electuaria frigida
et stiptica humida infrigidare et stipticare ut triasandali et dy-
arodon abbatis. **Herbe quorum** ponit tamen peram que absque ap-
plicantur aliqua alia prohibendo induendo postea errorem quod
postea contingit dicens herbe quorum frigide terantur et super renes ponatur
et caueat sibi a cibis calidis et vino et ab omnibus que urinam
prouocant illud autem ex magno stolidorum errore est qui dant in-
firmantibus hanc passionem egro medicinas calidas. Vnde illico ducunt ipsum ad
ptisim. Causa primi est quia remouet sitim. Nota quod emplastrum
tale debet esse sicut de lattuca solatro semperuiua plantagine et similibus
et quia iste herbe sunt frigide remouent multiplicationem urine et tam
utputa caliditatem renum. Et per ista res intelligit alia similia
emplastra et sunt michi tria specialia. Primum est pecia plubi multiplex
perforata infusa in aceto super pectine et renes porta et istud fit
sepe in religiosis quia sunt sperinati plenum vel Recipe. vngenti popu-
leon quarta .i. olei ros olei mandragore ana ʒ .ß. mussillaginis se.
psillii ʒ .ii. aceti ʒ .i. tere modicum fiat vngentum vel istud Recipe succi
lattuce dul. succi solatri ana quarta .i. et ß aque ros quarta .i. aceti
ʒ .ß. farine ... al. q. s. misce omnia et fiat emplastrum mediocriter
liquidum. Quare quare est abstinendum ab alliis. Causa quia multi-
plicaret causam tam augmentationis urine quia vinum et cibaria.

calida augmentant caliditatem renum que est causa istius. Sed que est
causa erroris istorum que perducuntur ad ptisim et ethicam. Causa est quia
in illa passione est magna siccitas et caliditas et propter hoc consumitur
corpus et privatur calitatis corpus magis consumitur et cadit in
ethicam etc.

De lumbricis et vermibus qui in ventre

nascuntur. Circa generationem vero et generationem vermium
tria requiruntur sicud ad generationem cuiuslibet animalis. Primo
calor sufficiens et iste est calor acquisitus in materia flegmatica
per putrefactionem et quamvis iste calor sit per naturam respectu flegmatis quod
putrescit est tamen naturalis respectu vermium nec debet dici putrefactio simpliciter.
Sed putrefactio cum digestione et preparatione materie ad novam formam
scilicet ad formam vermium ut ponit Avicenna primo canonis fen 2 doctrina 2 capitulo
primo de causis calefacientibus. 2o ad generationem vermium requiritur materia
debita et est humor flegmaticus secundum quatuor eius species que sunt salsum
acetosum dulce et naturale flegma. Aut gypseum et vitreum propter eorum
maximam grossitiem et frigiditatem non sunt materia vermium. Ex flegmate
vero salso generantur vermes longi qui vocantur lumbrici quia virtute
caloris agentis qui est in plus in isto flegmate quam in alio melius ex-
tenduntur secundum longum et isti generantur ut plurimum in intestinis
gracilibus specialiter in illo involuto. Quorum signa sunt multitudo salive
de nocte et exsiccatio labiorum in die. Et causa dicti est quia in die
caliditas vadit ad exteriora et consumit. Sed de nocte aggregantur
superfluitates interius in intestino et est nausea et subversio stoma-
chi et humores stomachi commovent propter eorum pravitatem et dolor est
supra umbilicum et pruritus nasi propter malos vapores ascenden-
tes ad partem nasi et dolor capitis eadem de causa et obfuscatio
oculorum. Ex flegmate acetoso generantur vermes curti et parvi qui vo-
cantur ascarides et generantur in inferiori intestino scilicet in longaone.
Et causa est duplex quare sunt curti. Una est ex parte materie
quia est frigida et sicca ideo non est apta nata extendi eo quod non est
virtus efficiens nec caliditas ad extendendum. Alia causa sunt feces
que expelluntur ab intestino illo et ille sunt causa diminutionis materie
in illas partes ideo sunt curti et tales vermes sunt multi quamvis
parvi. Quorum duo sunt signa primum est pruritus ani secundum est dolor
sub umbilico. Sed ex flegmate dulci et naturali generantur quidam

vermes qui sunt grossi et rotundi et generantur in duobus intestinis
medijs s. in colon et sacco sive orobo Et causa est grossa humiditas ca-
liditate sufficienti igitur sunt grossi Quorum signa sunt specialiter
dolor umbilici et magnus appetitus ratione attractionis ipsius chili
ad se et est constipatio ratione oppilationis qua induunt et devoratis
chilum hic determinat et iam in ventre dixit de lubricis et vermibus

Quod hoc nocumentum hoc est capitulum in quo determinat
de vermibus qui nascuntur in ventre docendo prius conservare corpus
humanum ab ipsis dicens quod qui hoc nocumento solitus est ledi cavere debet
a nutrientibus grossis et viscosis et cottidie aliquid comedat sicut
bolos aliquos cum sinapi et alumine qui ipsos generari prohibent
Causa est quia sinapis est incisivus materie flegmatice et subtilia-
tivus et ideo valet panis cum sinapi et loco eius huius valet specialiter
comestio alliorum et aliorum acutorum Quare valet acetosa quia incidunt
et subtiliant materiam flegmaticam que erat causa vermium et non solum
ad preservandum valent sed etiam ad occidendum quia omnia acetosa occidunt
vermes **Si vero eos generari** ponit curam que sunt generati
dicens si vero generari eos contingit non convenit aliud nisi ut expellantur
et medicamen expellens est andes kengi excoriati cum eger est
valde famelicus ʒ vi sumantur kerngi est species abrotani vel fo-
bii abrotani Alij dicunt quod est semen magnum amarum quod portatur de
semi sile propter proquo ponit de endere et est amarum fame-
licus et ieiuno stomacho dicens sumatur Causa est quia medicina est multum
acuta et amara et omnia ista occidunt vermes et educunt materias
ideo valent per hoc intelligit similia que in potu vel ab exo sumuntur
seu accipiuntur Et medicine alia que valent in occidendo vermes sicut
hoc primum pulvis se alexandrini incorporatus per noctem in aceto forti et
incorporatus per noctem cum ovo sorbili vel carica vel latte vel melle
Cuius dosis est ʒ i et aliqui dicunt pondus unius denarij maxime
valet si per duos dies biberit lac Item valent alia comesta vel istud
Recipe aloes citrini pulveris ʒ ii incorporetur cum melle et fiant pillule et
ut fieri deceraptur Similiter valet potus aceti et valet in omni
specie vermium ut dicit auctor Item succus citri et preterea hoc sit in primis prius
quod habet se ab exo valet istud emplastrum sicut se Recipe succi mercurialis
quartam i et succi foliorum persici succi absinthij ana quartam i aceti

ʒ. i. farine or. q. s. misce omnia et fiat emplm mediocriter liquidum
Vel istud qui non pnt expelli p aliqua empla Re. fellis vaccini ʒ.
ij. aceti ʒ. i. pulpe colloqn q. s. ad incorporandum misce omnia et fiat
emplm mediocriter liquidu. Aut ualent folia portulace i aceto
posita supra ventrem Vel istud emplm Re. succi absinthij succi folior
fisticor an quart. i. aceti ʒ. i. fellis vaccini ʒ. ß. se. allexandrini aloes
pulti. colloqn pulte an ʒ. i. farine lupinor amaror q. s. misce et
fiat emplm mediocrit liquidu et valz si sit cu se. Nota si dolor sit sr
vmbilicu emplm ponit ponit cu modicu et sup et si subtus po-
natur supra vmbilicu emplm et semp debet poni modicu sup ptez
patez Medicamen ponit circa in magnis vmbus d. Medica-
men expellens magnos lubricos est Re. yringi epstonati turbith
se. mili om ptes equales lupinor se nasturcij cambij om an ptez
mediaz sumant exeo in potu ʒ. vj. pus q bibat eger lac statim ut
mulsum est p tres dies et in quarto dietat se cu pdicto medica-
mine latte adhuc calido ut mulsum est dissoluto et aceto et dum
valde famelitus est bibat tabul. i. terraz nub minutaz que fert
de metha et cu sinca supra manu intrat intrat et non dissipa-
ret Inde etiam fit vngentu q d. manu penetrare om ptes equales
s. ʒ. iij. causa est quia est amaru et acutu io occidit vmes et
loco istius adminstro se. allexandrinu Vn pus comedit illu potu
lattis et postea venit ille pul. et sit comedit amaru cu dulce-
dine et occiditur Vermes quoq ponit circa vmnu minu-
tor qui sunt in ultimo intestino s. in ano d. Vermes non minuti q
in ano sunt ex quibus generat pruritus in eo et io cu curatur.
cinus expellitur cu totu alliu ex oleo ablutu inuolutu i imt-
tatur Aut inuolutu oleo & somtles aut succo metastri aut in-
uoluat in pua qntitate aloes et in felle vaccino et supponat.
Causa est quia ista sunt acuta et amara et incitant virtutem
expulsiua et similit quia sut amara occidut ipos et p ista intelli-
git clistia et suppositoria et valz suppositoriu de carnibz salsis
quia matat nat sm viaticu Similit valz clistere de latte cu
yerapigra in quo sit se. allexandrinu et vbi pul. colloqn sunt bulli-
tus et valz istud Re. abrotani betho. centauree mor. metastri
absinthij an M. i. se. ruthe cimini assati se. api an ʒ. i. se. allexa-
drinu ʒ. ij. furfur. p. i. olei psicor amaror an quart. s. salis gme

ʒ ij verapigre ℞ succi foliorum persice ʒ j fiat clistere ad quartam v. Et Rasis dicit quod oleum persicorum amarorum et totum infusum in oleo persicorum amarorum et totum infusum in oleo persicorum ano supponatur aut totum infusum in felle vaccino etcetera ʒ ...

De emoroydibus et ragadijs

De emoroydibus et ragadijs circa rubricam nota quod triplex est genus emorroydarum quedam verrucales et iste sunt quedam sunt excrescentie existentes in ano causato ex materia melancolica et sunt quando vene in orificio ani et quando augmentantur et tunc ille excrescentie dicuntur emorroydes verrucales. Alie sunt emorroydes que dicuntur morales vel morrales et habent similitudinem mororum. Alie sunt emorroydes uvales et assimilantur in colore uve que est bene matura et iste sunt ex venis existentibus in ano causate ex sanguine melancolico. Sed in verrucalibus est omnino melancolia. In moralibus uvalibus utrique humor et iste sunt male quia sunt admodum racemi vel uve multum mature et tunc quedam illarum emorroydarum sunt duplices quedam manifeste que apparent exterius in orificio vel circa culum. Alie occulte que sunt in loco interiori vel in intestino ita quod non possunt videri sed tamen possunt palpari cum digito si tangantur interius. Et quedam istarum adhuc sunt duplices quedam fluentes et alie surde. Fluentes sunt quando sanguis emanat ab eis et si non exit sanguis sunt surde.

Nota secundo quod duplex est causa ragadiarum ani. Prima est feces indurate in intestinis que descendentes per intestina que cum sint membra sensibilia inducunt fissuram per solutionem continui. Secunda est siccitas et strictitas orificij ani quia sicut humiditas est causa unionis et continuitatis ut 2o de generatione ita siccitas est causa fissure ut in fissura que fit in labijs quando siccitas est magna. 3a causa est ulcus ipsius ani et propter hoc causatur fissura seu ragaditas in ipso ano. 4a causa est apa ipsius ani quando rumpitur et tunc fit fissura et solutio continui quod aliquando vene putrescunt et corrumpuntur et causatur ragaditas et quandoque fistula que est depredatio profunda et magna ulceratio. Quando autem est fistula dictum est supra in capitulo de fistula oculi. Hic autem Rasis determinat de fistula ani et ragadia et fistula ani sunt eiusdem membri passiones et quandoque ab illis emorroydibus si est magna putrefactio et corrosio causatur fistula. Sed in nostro non nisi ragadia. Et Rasis ponit totum in uno capitulo ~~emorroydes~~ quia eedem sunt cure ambarum.

Cum sanguinis ponit curam emorroydarum fluentium et primo quando sanguis non est restringendus quando sanguis recens sine dolore per inferiora fluit moderate paulatim tunc non est restringendus nisi propter excessum debilitetur. Amplius cum

passionibz eorum liberabitur. Causa e quia tunc est signum q natura
mala melan^ca^ expellit et san mundificatur. Quare libat quia
liberat ab egritudinibus melancolicis que generant a san^e^ me^co^
ut lepra impetigo mania mlia utitur preter^e^ in illis in quibus
in quibz consueverunt causant multe passiones quia regurgitat
ad superiora ypo sexto amphor emorroyde et sic non debet
restingui Si veniat per intervalla et non debilitet ex eis pa Sed ali
dotet restingere talem fluxum post Si aut debilitet et indigz
restrictione post de tarabre cum succo sumat sumant in comes
tione uo sumant sumachia et cibum qui cum succo due acerbe fit
etc. Si uo multum debilitet mutriatur cum iure carnis cui plez
admisceatur succus citoniorum et vinum quoz bibat stipticum. ca
ructistorum dta est in capitulo de motu sanguinis quia sunt fri et stip
tici et congelativi a tota proprietate et stringunt san^e^ proprie tarabre
et quia ista quatuor restringunt specialiter sanez et pistos intellige
post de tarabre Jo hemesue et alia que dicta sunt in ca de
motu san et vomitu san et dz uti stipticis quia claudunt vas
et io restingunt et specialiter multum valz sumac in quocumqz casu sit
fluxus quia in collo suspensum stingit san^e^ Et super epar
ponit curaz pemplum de spina q in capitulo de epate diximus po
Causa est quia illud emplastrum est stipticum et prohibet fluxum
san declinare ad partes inferiores quia ad distrahendum san^e^ ad
nares poneda sunt in dorso. Secundo nota q similiter valet
in restringendo sanez seu fluxum san positum supra epar quia
est membrum mandans aliis Sic etiaz valz emplastrum positum supra
anum quia est membrum suscipiens. Aut alia sunt duo que valet
Primum est Rc aloes acacie san dra. pilorum lepor subtilit pulvo
an ʒ ii tele aranee ʒ i albu oui bn agitati q s ad incorpad
misce et extenda supra pannum et ponat supra Vel istud Rc
succi plantag ʒ ii aque ros ʒ ß aceti ʒ i pul sumac q s ad
incorpandum misce omnia et fiat emplastrum mediocriter liquidum In
pauperibus inungatur locus cum oleo ros vel mirtino et sina
pisetur cum pulveribz mirtillorum et sumac Quod si hec non
ponit curaz pelmaria d q si hec non suffecerint confectio de sina
fri detur que est Rc mirabolanorum indorum kebulorum emblicorum
an ʒ v spice squinanti cypi pipis longi ʒʒ ameos olibani omn
an ʒ ii storie infuse in aceto p ebdomadaz et postea torrefacte
ʒ xv confiantur omnia cum melle despumato qd sunt decoctum

cu apozimate emblicorum sicut precepimus in capitulo de mira de quo totti die ad magnitudinem mirabiliter fumatur hec nam emoroydas et menstruorum fluxum restrigit et fluxum ventris diuturno remedium affert. Causa est quia non solum valet in restringendo ventrem et valet euacuando materiam flentium facientem fluxum et propter hoc valet in restringendo quia euacuat materiam et restringit vias et de modicum assari storea quia facta euacuatione multum restringit ut dixi in mira fluxus ventris quia non est melius remedium quam fluxus ventris est antiquus. Si autem in ano ponit curam emoroydarum non fluentium et. Si aut in ano oritur aliquid proueniens ex quo magnus prouenit dolor et neque fluit ab eo aliquid cum succo tepido et felle vaccino fiat suppositorium longum et sibi subiciatur quod paciens teneat per totam noctem et si contingat egredi reimittatur donec finditur et egrediatur sanguis. Causa est quia ista habent virtutem mordicatiuam et acutam et ideo sunt causa apertionis illa venarum et ponit fluxus sanguinis ideo docet aperire ut ille sanguis exeat. Secundo non quod emoroyde possunt aperiri quinque modis communiter et sunt experimenta. Magistri arnaldi primo per flobothomum aut cum ferro et est melior et securior modus et ut non claudantur debent inungi locus cum isto vngento. Recipe olei psitorum amarorum quarta pars medulle et solomonum dolsarum alborum ʒ i. ana tere et fiat vngentum et tenta ponatur in illo vngento de bombace cum lana et sit ponatur ad locum. Vel sufficit quod inungat si volumus quia illud vngentum est optimum et mordicatiuum immo sola allea faciunt hec. Secundo aperiuntur per sanguisugas appositas ad emoroydas prianas ut non vadant ad aliud locum quia sanguisuge ut habetur primo canonis fen 2 capitulo xxv habent euacuare et suggere sanguinem grossum et melancolicum et ideo ibi dicuntur aventosas. Tertio modo aperiuntur cum folijs ficulnee et ista fricant fortiter aperte exteriori usque quo incipiunt mittere lac et per hoc fricatur ille locus et sic aperiuntur et est communis modus vetularum. Quarto modo aperiuntur cum illo ut dicit Rasis s. quod pannus vel lana sudatur in succo tepido et fricatur locus quia succus est valde acutus ideo aperit. Quinto aperiuntur sic et sit communiter Recipe aloes citrini et sto-tulit puluis ʒ ij. fellis bouini ʒ i. aceti ʒ i. misce et cum lana vel filtro infuso predictis fricatur locus. Cum illud quod ponit Rasis

Ras satis est expertum s. fricare cum radice siclamis i. de malo et decem ut
dicit Ras. Nota quod folia caulium calefacta inter alia sedant dolo-
rem ubicumque fuit. **Cum autem dolor** docet sedare dolorem
emorroydarum vehemens fuit et apa in ano magnum minima eger
et emplastrum hoc suppona sedat enim dolorem emorroydarum circa ad est
apa cum eis Re camo mellilotti que tamdiu in aqua coquatur donec dissol-
vant deinde suatur ex aqua decoctionis earum quantum una manu potest tene-
ri vitelli unius ovi assati cocti ʒ. i. opii ʒ. ii. se. lini triti fenugreci
malvavisci omnium ana ℈. i. conspergantur omnia ex rob cum quo bdellii
ʒ. iii. fuerunt dissoluti folio supposito postquam eorum superficies ex oleo zisa-
mino in quo adeps galline fuit dissolutus aut anatis in uncti-
fuit more emplastri supponantur donec adhuc tepida sint. Quando do-
lor mitigatur expone istius emplastri quia ille dolor causatur ab apa-
te. In tribus modis potest removeri dolor. Uno modo per resolutionem materie.
2o per stupefactionem. 3o mollificando et maturando quia apate
maturato et mollificato sedatur dolor et quia istud habet omnia ista
tria circa nam resolvit materiam camo opium stupefacit mollificat
propter rone se. lini et malvavisci et rone ungenti quia fit de
amigdalis que maturescunt et inter omnia sedant dolorem. Et per
istud emplastrum et ungentum intelligit omnia que possunt sedare dolorem
et sunt duo inter alia primum est istud Re mussillaginis se. fenugreci
mussillaginis se. lini ana ʒ. ii. butiri butiri sine sale cepi recentis capra-
rum ana ʒ. ß. vitelli ovi unius ol. ros. ʒ. i. tere modicum et fiat
ungentum. Vel sit Re foliorum ligwe canis foliorum malve ana m. ii.
se. fenugreci ana quart. i. conquassentur et bulliant in aqua pa-
teneat anthas vel spongia infusa in predicta aqua fortiter ex-
pressa applicetur ano vel fiat sacculus ex istis bullitis in aqua et
fortiter expressis in quo pa. sedeat. Flomina valeat propter dictam ma-
tiam. **Alia confectio** ponit aliud remedium de confectio dolorem
et apata sedans est cepe album coctum optime teratur et tunc
butiro vaccino misce ut mollificet et tepidum ano in quo est sup-
ponatur hoc enim dolorem sedat vehementer. Causa est quia ce-
pe est summe mollificativum et maturativum et quia ato dicit apa
ad maturatorem circa nam et cepe per decoctionem perdit acuitatem et butyrum
etiam tunc est maturativum et sedativum doloris. **Cum vero** docet
curare ragadias ani non saniosas primo cum pill. de. cum uno mano

ragadias habuerint partes que eum ledant aut ipius ventus sit siccus
tunc pill de bdellio sepe utatur qui sunt isti Rc mirabolanorum in
dorum kebulorum amborum ana ʒ x serapini ʒ iij nasturcij al bdellij
mellis tenaci ʒ xv dissoluatur bdellium in succo porrorum ex quo con
fingunt alia et informent pille et sumatur ex eis frequenter a ʒ i
usque ad ʒ iij Causa est quia ille pille laxant ventrem et consoli
dant ragadias laxant quia ibi sunt mirabolani et nasturcium
Credo quod salua reuerentia sua quod mirabolani constringunt ventrem
post laxationem et alia medicina remotiua fecum applicetur et postea
vngatur predicto vngento detersiua in multis locis dicta con
solidat enim multum et fortiter quia ista accepta per os non ita bene
consolidant sicut accepta prius ius vel prius infusa clistere lenitiuo
et postea consolidentur ragadie ab extra **Locus vero** por
caruz pungenta et primo quando sentitur adustio in ano Locus vero
si adustionem patiatur ex vngento et tersiua in vngatur Si autem non
sentitur in eo adustio in vngatur ex vngento quod fit ex adipe que
in gilbo cameli inuenitur et bdellio Cuius confectio hec est Rc vnge
ti destene i adipe de gilbo cameli Rc cere citrine olei zisami
adipis anatis medulle cruris vaccini adipem qui est in gilbo ca
meli ana omnium partes equales bdellium non dissolua prius in mussillag
se lini deinde omnia misceant hoc enim optimum existit Causa primi
est quia pulueris tersiue maxime est consolidatiuus et est frigidus et
quia remouet causam facientem ragadias scilicet ardorem et fissuras
io valet quia consolidat Attamen si sanies est in illis ragadijs
prius competere mundificatiua et postea applicetur istud vngentum
Causa si est scilicet quando est ardor valet istud vngentum de adipe ca
meli quia tunc est signum quod causatur a frigiditate que in ungues per viam
compressionis inducit fissuras ut in tempore quando regnat boreas inducit
fissuras in labijs et naribus et manibus quia tunc conueniunt ca
lefacientia propter frigus et in isto casu sufficit sola exugia galli
ne quod fiat cum ea vngentum et si ponent aglutinatiua melius
esset et ut cum mussillag se psillij quia tunc citius sanet et loco
medicaminis Rasis quia non inuenitur apud nos habetur serum ca
prinum et tunc valet **Si autem eger** Docet curare ragadias
famosas dicens si autem eger ragadias in ano habuit ex quibus fetens

vrinus fluxit medicamen acutu qd in capitulo de ulceribz siue 6o. sing.
desc[ri]psimus eis supponat q eger p duos dies patiatur uel p unu
et si in eis aliquid remanet q resudz medicamen itm apponet
et tam diu fiat q locus siccetur et no resudet si sicut p[re]fundu
Quare ualz istud modificatio. Causa est quia est multu corro-
siuu et p[ro]p[ri]am corrosionis consumit saniez io ualet. Quare tenet
istu modu quia p[ri]us docet applicare illud et postea qd sup[er]ius e
scriptu in capitulo de polipo narium et postea cu vngento de cerusa
consolidetur remota illa sanie ceroto l. vngentu de cerusa. Et
si docet curare emorroydas apparentes putridas d. q si ea que
sunt remanentia postea appendentia fuerint ext[r]a in tm ut putre-
fiant et putrescant tuc butyru multocies supponat tepidu donec
nigredo abeo remoueat. Si aut resudacio reuersa fuit medica-
men acutu itm apponat et si no resudauit vngentu de cerusa
applicetur. Est eciaz qn eminentes emorroyde extra curant cau-
terizando cu ferro loqui cu de hoc p[er]tinet ad aliu libru. Nota tamen
q butyru dz esse sine sale. Causa p[ri]tis quia r[ati]one mollificationis
est curatiu. Quare ualent acuta. Causa est quia ad consume-
du saniez Et sanie [con]sumpta queunt vngetu consolidatiu et est vnge-
tu de cerusa et isto butyro vsus sum frequenter in pustulis nasi et fa-
ciei et statim curant Et quare valz remotio cu ferro seu cauteri-
zatio. Causa est quia medicine acute sunt periculose in illo casu
nescimus operacoz ip[s]az io semp cyrurgici debent sc[ir]e si p[o]s[sun]t quia me-
dicant curaus vno t[em]p[or]e qua malio. 2o no q loqui in g[e]n[er]ali de emor-
roydibus qd p[otes]t curari quatuor modis vno mo p eaz apertioz et de
istis sup[er]ius dcm est. 2o. p fluxus eaz restrictioz et de isto dictum
est similit. 3o. sedando dolorem ut dcm e. 4o. p[otes]t curari per
incisioz vz q totalit incidant et q p[ri]us purget corpus et flo bo-
thometur et cauteret et sp[eci]alit qn sunt nouelle Et qn sut antiq
debent restringi sola vna remanente. Et p[ri]mo incidi 4or modis vno
mo si est dolor et cu isto curo verrucas sicut dolores. Accipito fi-
lu de serico uel pilu equi et infunda in aqua camphora sit dis-
soluta et cu isto emorroyde stringant multis vicibus quia r[ati]one ca-
phore est stupefactiuu et no senti aliquid acissiua illius fili. uel
sic fiat filu de corticibz radicis laureole et ligent emorroydes
totalit et abscindant et est experimentu mgri Arnaldi. Et qn sut
p[ar]ue debent ligari in radice et qn sut magne in medio uel ultra
radicem. 3o incidut cu forpicibus venaz incidentibus et postea

ponatur desup emplm factu cu vitello oui et oleo ros ad sedandu
dolorem et post ad consolidandu cu vngento consolidatiuo dto
frequent anus vngat et fit extenusa lota aloe loto mastic et
thur san dra oleo ros et cera ¶ Quarto mo inadut et e ing
piculosu cu medicinis cauterizatiuis cu illa medicina Accipe
Re vidis cns anacardi pulueri3atoru an ℥ i mellis mellis ℥ ij
misce etc. Fistule vero ponit curaz fistule ani d fistule vo
generant mano veloci qm fia eius facit illud esse nrm que
aut penetrantes nom est ¶ Cum aut pforate sunt stercus ex eis
egredi et ventositas Si autez stercus n ventositas egrediantur
no est penetrans ab utraq3 pte loqui cu decius cura pfecte plus
est q3 hic nost liber expetit Et3 quia fere oms homines maxi in
currunt errorem in cura hui moi egritudinis vn maxi ij sequit
nocumentu plus excitabimus eos ad hoc q huic egritudini congruu erit
et ostendamus qualit a pdicto errore custodiant et dicemus q
fistula vtraq3 in al vtrinq3 pforata cu ab ano remota fuit nec
ferro est tangenda ex incisione em ferri contingit stercus i vo
luntarie egredi est em aliud quare fistula ab utraq3 pte pfora
ta ferro tangi no d3 quia toto tempore vite eger sic pmanere
potit no magnu faciens nocumentu nec pmemat exeo aliud nisi
resudatio et fluxus Nota sicuius dtm est fistula est vlcus grauis
sordidu strictu extius amplu intius cu callositate in fundo ex q
patet ca ptis et quia p istam fistam est cura virulencie et ca dolo
ris Quare qn est pforata no pt retineri ¶ Causa est quia tuc
totalit incisus lacertus ani et ppt hoc prohibent actores face
incisionis cca anu ppt istum lacertu qui eu tenet et cu tradi
exit stercus et aliqn est totalit incisus et io Ras ponit curaz
ut error istoru medicoru remouea quia si scinderetur esset magnu
piculu quia no est tangendu cu ferro ut quidaz dicut et tradut
vtrumq3 i ab vtraque Si autem illud ponit signu fistu
le putride et postea curaz d si autem illud qd ab ea fluxit fuit
acutu augeatur et morditatiu et fetidu habuit odorem cuius
etiaz cottidie qntitas augeatur et fistula putrida tuc erit Et
cu herpestiomeno cui ex medicamine acuto et exco qd corplet
omia sicturizendu est anquaz dilatetur et magnificetur cu aut
no resudauit nisi paru ut eius qntitas cottidie augeat n malus
odor ibi augmentatus fuit nec est in eo aliud qd est timendu n
resudatio et fluxus quo mediari pt donec desiccetur et detumescit

et no resudet p longu tempus Si autem resudatio p longu tpr
vedierit mediame predictu adhibeat et hoc mo potit blandiri
p totu tempus vite et no notebit. Modus adhibendi mediame
huic egritudini collirio q in capitulo de fistula oculorum nominavimus
et optime teratur et fistula p[ri]ma donec q[uo]usque mea e egrediat
et si radius eam ingredi potit inuolua intoto al. deni expre:
dicto mediame postq[uam] mollificatu fuit interius in fistula mit
tatur Si uo radius ingredi minime videat nec potenit dissoluat
mediame in aqua et subleuetur coxa egri supposito puluina:
ri ineo supino iacente p[re]dictu meditamen distillando sup fistu:
lam fundat et fiat hoc i mane et contra noctem p[er] tres dies et
sedat in aqua de cucunea et lauetur ex ea. Nota herpestiomenus
sm auct[ore]s ca est ulcus cu ad t[ali]m iam deuenit q membrum cor:
rumpitur et putrescit et fit demu mag[is] subtili q[ua]m cancer. Que e
causa quare qn dolor consistit fistula vocatur. Causa e q[uia] do:
lor causatur rone passiue qualitat[is] mat[er]ie et est ibi magna acui:
tas mat[er]ie que est causa corrosionis et consumptionis sbe mbri
Quare in eius cura valet mediame istud. Causa q[uia] ut supius
dictu est consolidatiui et consumptiui mat[er]ie resudatio i. fluxus
radius i. radiosa res ut tenta de bombace et si tenta no pt
intus intrare ut ipse dicit tuc debet eleuari. Et cucunea i. aq[ua]
posita in vase quia cucunea e vas sm synonoma ;

De exitu ani et matricis

Circa rubricam no quod
duplex est causa exitus ani. Vna est mollificatio seu re:
laxatio lacertorum retinentiu feces et hoc fit ab humore salso
seu relaxato. Cuius signum est quia post expulsionem cu digito
pt intrudi in anu. Alia causa est apta ani seu ultime ptis
intestini inducens q[ua]ntitatem i in testinis rone cuius descendit et
similiter no pt recipi intus. Cuius signum est quia p[ro]pter impressio:
nem digiti uel cu manu pt intrare et cu hoc est magnus do:
lor et duricies magna. 2o no q duplex est situs innaturalis mat[ri]:
cis. Vnus est qui p[re]focatio dicitur et e cu est ascensus matricis
ad superiora. Alter uocatur dislocatio matricis ad latus dextru
uel sinistrum et uocat[ur] comm[un]it[er] p[re]cipitatio et de istis duobus cas[ibus] facit
mentionem de uno ex pluribus quia illud est magis periculosu. Tercius in:
naturalis situs matr[icis] est descensus matr[icis] ad inferiora ymo aliqn exit
uuluam et vocatur casus matricis quia cadit ad collu eius ut aliqn
app[ar]et Et causa casus siue situs in naturalis matricis est triplex p[rim]a

est mollificatio sive relaxatio ab humiditate superflua quae non potest retineri in suo loco naturali et cadit sicut patet in membro paralitico et cadit ratione mollificationis et relaxationis ratione humiditatis superflue ita similiter et matrix. Secunda causa est apostema matris inducens gravitatem in matrice et ponens descensum. Tertia causa est superfluitates multe descendentes ab aliis membris ad concavitatem matricis ratione cuius matrix descendit ad inferiora ratione gravitatis et hec causa dicitur optima quia maxima est humiditas imbibita. Cum anus

Determinat de ultima passione intestinorum scilicet de exitu ani et incipit determinare de passionibus matricis ponendo primo curam exitus ani cum est sine apostemate et hoc primo per sinapisma dicens cum anus exegreditur apostemate carens et ita dispositioni quod si impellatur ingreditur. Recipe rose balaustie gallarum alumis antimonii omnium partes equales simul et redigantur in pulverem et super anum ex oleo rosaceo calefacto inunctum pulverizetur et anus intromittatur et stringatur quod cum si contigerit cum eger asellare reversus fuit ne eum cito surgere ad sellam sit necesse.

Causa est quia ille pulvis cum oleo rosaceo est stipticus et consumit aquositatem facientem mollificationem et ideo quia [illegible] inducit et restituit ad suum locum ideo naturalem primo inungatur anus cum oleo rosaceo ut melius retineat pulverem in intestinis quia nisi esset inunctio cito caderet et per ista intelligit similia et est iste pulvis in quo [illegible] utor. Recipe simul ʒ ß gallarum antimonii cypressi olibani ana ʒ i cum quo sinapisetur intestinum inunctum prius cum oleo rosaceo ana ut ʒ ii.

Suffumigetur ponit curam per balnea suffumigantur etiam galle et balaustie cupule glandium folia mirte et coquantur aqua donec rubea fiat et sedeat in ea et lavetur ex ea. Causa est quod illud balneum est stipticum et removet mollificationem ani et confortat virtutem retentivam et in cura artificiali illud balneum debet precedere scilicet primo balneet et postea inungat et postea sinapiset et loco istius balnei vas competit balneum solum factum cum aqua decoctionis florum foliorum cypressi et si addantur folia mirti non facio vires.

Quod si anus ponit curam exitus ani cum apostemate dicens quod si anus quia apostemosus est non potest ingredi eger aquam calidam frequenter ingrediatur et in ea sedeat et inungat anum extra et oleo camomille aut anetino donec ingrediatur cumque intromissus fuit ex hiis que nominavimus curet. Causa est quia non potest intestinum ingredi duplici de causa primo ratione magni doloris quem sentitur

Secundo modo ratione duritiei et magnitudine apostematis et quia aqua calida scilicet sedare dolorem et removere duritiem apostematis ideo valet. Quare valet inunctio cum oleo camomille et anetino causa est quia sedat dolorem et duritiem mollificat ideo valent cum faciant admirabiliter cum intestini et postea inungatur cum oleo et sinapismo cum pul. Secundo nota quod balneum conveniens qui non potest ingredi potest esse ut balneum aque cum simplicibus singulariter ut balneum rerum mollificativarum sicut aqua decoctionis malve bismalve fenugreci seminis lini et cetera et fortius mollificat et dolorem sedat quam aqua per se. Vulva preterea ponit curam exitus matricis de vulva preterea si grossa fuit similiter erit meditanda est cum manu ut fortiter lige et ut egra semper supina iaceat et toxe supinus eleventur. Causa est quia eadem est causa exitus ani et matricis ut dictum est eodem modo debent curari scilicet cum stipticis quia removet humiditate et unit et intellige materia purgata quia aliter nichil valet quia iste superfluitates faciunt descendere in ipsius. Quare debet iacere supina causa est quia matrix retmeat et eadem de causa eleventur toxe sive crura ut matrix melius vadat ad locum suum naturalem. Secundo nota quod ad perfectam curam exitus matricis sex per ordinem requirunt primo ventose et requirunt due insimul ponere una inmediate sub umbilico quamvis dicat G. quod una sub mamilla et una sub quolibet latere sine scarificatione et hoc fit ad distrahendum matricem ad superiora. Secundo requiritur suffumigatio que debet fieri cum embotto sic habeatur olla plena cum carbonibus de vite et pulvis proiciatur super illos carbones et ponatur embotum supra vel ponatur in sella perforata mulier et cooperiat bene ut fumus non vadat hinc inde distarrendo et ponatur in vulva os illius emboti ita quod sit intus orificio vulve et melius et si est embotum cum ferro circumvoluatur os eius cum panno in superficie ut non ledat matrix ratione ferri et propterea ita facias eis quantumcumque iuvenes et pulvere sit. Sed caveas tu dictavens eis talia ne videas quia pars habes postea delirio. Vel facimus tollio emboti de terra et est multum artificiale. Suffumigium potest esse tale. Recipe tormentille ana ... radicis bistorte ana ℥ iii psidie balaustie ana ℥ ii asse fetide ℥ i mastic olibani galbani ana ℥ ii ... galange nucis cypressi foliorum mirti ana ℥ v fiat pulvis. Causa est quia est propter stipticitatem fetidis et quia matrix est fetida respuens ideo refugit illa

matrix et cavendum est ne ullo modo vadat odor ad nares mulieris
ymo debet habere odorifera ad nares suas sicut ambram camphoram
et muscum vel mapharon et valet iste pulvis quia unit partes matricis
et removet superfluitates que faciunt descensum et iste pulvis suf-
ficit ad duas vices et hoc suffumigium debet fieri ventosis existentibus super
ventrem. Tercium quod convenit in casu matricis est balneum quod est
tale Recipe rosarum rubearum quarteronem semis mirti radicis cyperi capsi barbati ana m[anipulum]
ii maiorane lavendule site ana quarteronem semis asse fetide quarteronem i co-
quassanda conquassentur et ponantur in sacculo et bulliant in pauco
vino stiptico et submergatur totum in balneo facto cum aqua fab-
barum Eadem causa est de balneo quia est compositum ex fetidis co
refugit matrix et mollificationem matricis removet. Quarto post
istud balneum competit ungentum cum quo debet inungi orificium vul-
ve intus et extra circa renes sive natibus et clunis et est istud v-
gentum Recipe olei mirtini olei de lilio olei de mastice ana ℥ ii asse fe-
tide radicis bistorte tormentille ana ℥ iii cere quantum sufficit fiat ungentum
Eadem causa est quia ex stipticis et fetidis est compositum. Quintum
competens est suppositorium ad pessarium modum sua positum in collo matricis
et est istud Recipe asse fetide ℥ i mastices thuris sene mirti galange nucis
cypressi ana ℥ i pulverisanda pulverisentur misce omnia malaxando cum oleo
mirtino et fiat massa ex qua fiat suppositorium et est istud bonum
quia ex fetidis et stipticis ergo convenit istud emplastrum et debet poni i-
mediate supra vulvam et ventrem claudit matricem et consolidat et
reservat in suo loco naturali. Vel istud Recipe gummi pini ℥ ii masticis
thuris ana ℥ i gummi cypressi ℥ semis liquefiant omnia mollia nova cum
oleo de mastice et fiat emplastrum ad quantitatem unius palme pueri
in longitudine et medie palme in latitudine Recipe masticis quarteronem i oli-
bani ℥ semis nucis cypressi gallarum mirtillorum ana ℥ i pulverisanda pulverisentur
ana ℥ i psidie balaustie ana ℥ semis terebentine ℥ i pulverisanda pulverisentur co-
quassanda conquassentur misce omnia cum pistello calido omnia ma-
laxando cum oleo rosarum et fiat emplastrum tenue ad quantitatem unius pal-
me pueri in longitudine et medie in latitudine et extendatur
super aluta. In cura eius huiusmodi passionis misceatur valet vomitus.

De superfluitate menstruorum consi-
genda. Circa rubricam notandum quod triplex est causa in mate-
superflui fluxus menstruorum. Una est dispositio membri sicut quando
membrum dicatur rarum dilatatum apertum et relaxatum vel membra

sit rarii multum accidentaliter quia potest provenire a casu sicut a potu
difficili. Secunda causa est dispositio humoris et illa erit ex multitudine
vel acuitate vel fluxibilitate. multitudo est quando sanguis est multus non
potest contineri in venis et in mediate vene rumpuntur et ita fit multus
fluxus in mulieribus quietantibus se et vmetibus regimine multi-
plicativo sanguinis. Similiter acuitas humorum colericorum et subtilitas sanguinis
in venis in meis inducit mordicationem et aperiuntur vene ut in mulieribus
calidis. Signum huius maxime vi si recipiatur in panno et postea abluatur
pannus et aqua perfecte exsiccetur videatur cuius color est et si est citri-
nus rubeus tunc sanguis est colericus et acutus. Et si est albus sanguis
est fleumaticus. Similiter apparet ibi liquiditas quando sanguis est aquosus et fluxi-
bilis. Cuius signum est quia si madefiat pannus et exsiccetur non ex
toto apparet illius coloris. Tercia causa est dispositio virtutis quia quando virtus
retentiva est debilis et expulsiva fortis et hoc contingit quia villi
latiles sunt fortes laborat et villi transversales sunt debiles per quos
operatur retentiva ut dicit Avicenna primo canonis fen i doctrina sexta capitulo primo
et 10 determinat. Sed de superfluitate menstruorum restringenda quia
fluxus eorum moderatus non est restringendus quia illa est causa
conservativa ut mulieres sunt fecunde et caste quia ille que habent
retentionem menstruorum multum appetunt et si ad hoc aspexeris videbis
quia ille sanguis inducit titillationem in membris inferioribus ergo magis
appetunt coytum. **Pro superfluus** ponit curam superflui fluxus
menstruorum primo per trociscos de perfluxibus menstruis stringendis trociscos
de carabe per ebdomadam sunt dandi qui si non contulerint de sto-
ria confecto detur. Causa est ista quia dixi in capitulo de minu-
tione sanguinis quia isti trocisci sunt frigidi et ingrossant sanguinem et quia stiptici
clauduntur vie et sunt conglutinativi et debent inistrari cum aqua
plantaginis et pistos intelligit trociscos Jo. Hebemesue de carabe et
istud quod melius est ut accipiant sex pille et formentur ex eis trocisci
et dentur in introitu lecti nulla cena precedente et pistos intelligit
omnia alia que per os capiuntur ad restringendum fluxum magnum et sunt
tria spalia scilicet sanguis sit colericus tunc potest potare pulveris coralli rubei
ʒ i cum ℥ i aque plantaginis. Similiter est syrupus mirtillorum limphatus
cum aqua plantaginis et bibatur bis in die. Tercium sunt pille facte ex trociscis
Jo. Hebemesue et accipiant in introitu lecti ut dictum est desuper
bibatur aque plantaginis quarta pars. **Quod si non** ponit curam
per electuarium de quo textus dictus est. Causa quare debet dari electuarium

desiccativa quia nux omnia mundi est stiptica et unit partes membrorum

¶ **Et fiat minucio** ponit curam per flobotomiam dicens quod fiat minucio de basilica et competit ista flobotomia directe si pec[cat] sanguis superflua multitudine quia evacuat materiam et distrahit Sed si fuit sanguis aquosus vel colericus inducens fluxum tunc competit indirecte scilicet distrahendo materiam ad partem contrariam **Ventose quoque** ponit curam per ventosas dicens ventose quoque ad mamillas ponantur id est sub mamillis in radice ¶ Causa est quia hunc tollitur a matrice per venas et propter hoc ex menstruo tempore partus generatur lac et valet quia distrahit sanguinem descendentem ad matricem et similiter valent iste ventose posite in dorso versus istam partem opposita umbilico quia distrahunt ad partes superiores et frequenter fiat **Et in comestione** ponit curam per nutrientia dicens et in comestione stipticis nutrimentis nutriatur et hoc medicamine eger sibi subveniat cuius confectio hec est Recipe balaustie gallarum antimonii a[ca]tie aluminis omnium partes equales pulverum horum optime tritorum cum pura lana subveniat femur quoque et dorsum ex epithimatibus que in cura de fluxu ventris novimus epithimentur et sedeat in aqua kotirnia ¶ Causa primi est quia ista sunt stiptica ideo habent claudere vias et unire partes membrorum quibus unitis non potest sanguis descendere ad matricem Aliud est semen plantaginis conquassatum positum in panno mundo et postea bulliatur in brodio carnium ¶ Quare dicit si suppositorium ad balaustias quia est multum stipticum et claudit orificium vulve et prohibet fluxum et per istud suppositorium intelligit quodcumque pessarium in duram substantiam vel liquidam et suppositorium in liquida substantia potest esse istud Recipe foliorum plantaginis recentium ℥ semis conquassatur et fiat suppositorium vel valet istud Recipe corticis de tacabre ʒ semis seminis plantaginis ʒ ii misce et fiat suppositorium ¶ vel istud competit in liquida substantia Recipe succi plantaginis lb semis et imitiatur in matrice vel valet in ventre sterconis asini in vulva et est secretum vetularum et fa[cit] emplastrum desiccative et debet esse recens ¶ Causa quare emplastrum debet poni supra femur deorsum id est in inguine et est pars posterior quia ista emplastra quedam calida et quedam frigida ¶ Unde si sanguis sit colericus ponitur emplastrum frigidum ¶ Sed si aquosus ponitur emplastrum calidum et per ista intelligit similia ut quando est colericus potest esse istud emplastrum calidum Recipe succi plantaginis lb i aque rosarum quartam i aceti ʒ semis coralli rubei tacabre lapidis ematitis boli armeni mirtillorum capsularum glandium

olibani ana ʒ i terre sigillate vel argille q. s. pulverisata pulverizentur misce omnia et fiant duo empla unum ante et aliud retro. Similiter valet emplastrum de stercore asini recenti. Causa quarti est quarta valet balneum in kukerma et est radix qua utuntur tinctores et est multum stiptica et per illud balneum intelligit similia et sunt duo spalia unum est decoc-to foliorum mirti cortic radic blimi cortic radic quercus. Secundum est ultimum in iuvamento et est balneum decoctionis alius plume ut dicit Avic primo canonis fen 2 doctrina 2 capitulo de balneo et super omnia valet in isto casu purgare corpus cum mirabolanis citrinis vino vel operatur quod non purgat corpus. Nota quod omnia ista valent in fluxu sanguinis colericorum menstruorum quia si sit ex causa aquosa competunt omnia ista stiptica et si ponantur aliqua sicca stiptica debet esse in parva quantitate ut morosca sicca et si addatur non est vis ut tepent illa calida. Quod si ista ponit curam quod ista non sufficiunt s. quod si ista non contulerint quod ex alio pessario acuto fiat immissio et maneat in vulva. Nota quod si ista non sufficiant sicut contingit quando ex emorroydibus que nascuntur in matrice vel vulva tunc recurrendum est ad medicinam dictam in capitulo de emorroydibus et vulneribus vel medicamentum acutum et fortius est illud quod dictum est in capitulo de cura emorroydarum fluentium et Rasis non fecit non fecit mentionem de emorroydibus matricis quia causant sicut alie. Nota quod in omni fluxu menstruorum contingit debilitas cordis ergo oportet confortari. Recipe margaritarum perforatarum ℈ s sandali albi et rubei coralli ana ʒ i cor-niolle ʒ i et s. deuromici ʒ s. succari candi pulverisati subtiliter et ite-rum pulverisentur et dari cum brodio vel vino albo et tunc digeratur materia cum oximelle et evacuetur cum stomatico laxativo. Deinde fiat in-unctio cum oleis stipticis sub umbilico in pectine cum oleo de nuce medita-dem smagrisetur cum pulvere foliorum quercus avellanarum cypressi galla-rum non perforatarum et bibat potum in quo decoctum sit sumac et coria-drum vino coriandrum quod necessario facit cessare menstrua. Nota balneum cum stipticis debet fieri usque ad umbilicum et prius quam fiat suppositorium as-cellet et teneat suppositorium in balneo ut quando exierit ascella tunc non fiat constipatio.

De provocatione menstruorum

De provocatione menstruorum. Nota quod triplex est causa immediata retentionis menstruorum et intellige de re-tentione preter naturam quia illa naturalis est incurabilis post quinquaginta annos. Prima causa est dispositio membri ut quando

mebru(m) est naturalit(er) strictu(m) siue accidentalit(er) app(ro)p(r)ia(tur) [?] g(e)n(er)ationis / Accidit ut r(ati)one balnei / uel potus / Vel p(ro)p(ter) stiptica accepta p(er) os claudencia et (con)strigentia os uulue / Causa est dispo(sitio) h(um)or(um) / ut q(ua)n(do) e(st) m(u)lto paucior q(uam) deberet / ut in mulierib(us) ethic(is) et consu(m)ptis qualescentib(us) ab egritudinibus mult(is) long(is) / et de isto nichil hic / Vel quia h(um)or e(st) multu(m) grossus et viscosus r(ati)one cui(us) no(n) est fluxus / ymo opilationes multe r(ati)one qua(rum) san(guis) fluere no(n) p(otes)t / et ineptus est fluxui / et de isto nichil hic / Tercia causa est dispo(sitio) v(ir)tutis retentiue fort(is) / et expulsiue debilis / et hoc q(ua)n(do) villi t(ra)nsuersales su(n)t multu(m) fortes p(er) quos op(er)atur v(ir)tus retentiua / et dimitto alias causas ut est / cicatrix / vulneris / casus / que no(n) su(n)t bene curabiles / (et) p(ossu)nt reduci ad istas tres predictas /

Cum sanguinis

Docet curare mestrua retenta p(ro)p(ter) na(m) p(ri)mo p(ro)p(ter) trosc(iscos) [...] q(uan)do ex retentione mestruo(rum) seq(ui)t(ur) pass(i)o / trosc(isci) de mirra fiu(n)t et confectio e(st) hec / Rx mirre ʒ iii lupino(rum) optime trito(rum) ʒ v folio(rum) ruthe mentastri pulegii sauine rubee tincto(rum) asse fetide serapini opoponac(is) om(n)i(um) an(a) ʒ iii informetur trosc(iscus) / pondere ʒ ii ex quib(us) de(tur) vnus in die cu(m) aqua ubi se fuerit cocta sunt / hec na(m) medicina adeo est vehemens in p(ro)uocandis mestruis et fetu(m) eicit si qua(n)do sepe eo vtatur / Causa est quia isti trosc(isci) subtiliatiui sunt (et) incidunt h(um)ores gross(os) et su(n)t multu(m) calidi / (et) ap(er)itiui et mordent (et) su(n)t amari / (et) acuti / io remouet malam disp(ositi)o(n)em h(umi)dam / Et quia ap(er)itiui io remouet mala(m) disp(ositi)o(n)em mebri et quia acuti io fortificant expulsiua(m) / et su(n)t multiue p(er)fectionis s(ecundu)m veritatem q(ua)n(do) retinetur mestrua de grossicie h(um)o(rum) / Secundo no(tandum) q(uod) dicit eicit fetu(m) / Qu(ando) fetus d(ebet) expelli q(ua)n(do) est mortuus (et) cognoscit(ur) ex his(?) / P(ri)mo ex motu d(e)mu(n)to mulie(r)is de latere in latus / (et) similit(er) mouet(ur) ad motu(m) mulier(is) de latere ad latus / (et) signu(m) est q(uod) est mortuus quia no(n) adheret ligame(n)to matris / (et) hoc facimus (con)tin(u)e / Sc(ilicet) cognoscit(ur) p(er) fetore(m) anhelitus quia q(ua)n(do) mortuus est p(er) duos dies uel tres anhelitus fetet r(ati)one corrupcionis fetus in matre / Terciu(m) signu(m) est certum ut si vetula ponat manu(m) in aqua ca(lida) [?] (et) ponat sup(ra) ventre(m) / (et) iterato alia vice (et) fiat mult(is) vicibus / et si contingat q(uod) p(ro)p(ter) frequenta(ci)o(n)em app(ositi)onis ma(nus) fetus moueat(ur) signu(m) est q(uo)d est viuus / Et si nullo mo(do) senciat signu(m) est q(uod) est mortuus / (et) sic feci in villa ista (et) fuit curata / fetus viuus no(n) d(ebet) expelli an(te) t(em)p(us) simplicit(er) (sed) d(ebet) adiuuare ad p(ar)tu(m)

no(ta) trosc(iscos) de mirr(a)

no(ta) signa fetus mortui 3(?)a

no(ta) b(e)n(e)

facilem mulieris. Nota que expellunt fetum mortuum debent esse for-
tioris virtutis quam illa que iuvat ad partum faciliorem faciendum et sunt spe-
cialiter tria unum quod sumitur adiutus ʒ ij de galbano dissolutum in lac-
te casimo quarta parte vel ʒ j et potetur et expellit fetum mortuum.
Secundum est suppositorium Recipe ellebori nigri staphisagrie aristolo-
chie bothor marme granorum laureole pulpe coloquintide armoniaci
ana ʒ ij fellis bovini ʒ j armoniacum dissolvatur in succo arthimesie cum
quo alia misceantur et fiat suppositorium et est hoc prius pulverizanda pul-
verisetur Et etiam coquantur ut fieri possint in liquida substantia et immitti
matrici. Tertium est emplastrum positum supra ventrem inferius sub
umbilico et sunt duo fortia primum est Recipe galbani ℔ semis malaxetur
cum succo arthimesie et extendatur super aluta ad quantitatem unius pal-
me in longitudine et duorum digitorum in latitudine et est multum forte. Recipe
succi ruthe ℔ semis mirre pulverizate ʒ iij pulpe coloquintide quantum sufficit ad incorpora-
dum misce et fiat emplastrum mediocriter liquidum et extendatur supra
pannum et calidum ponatur supra ventrem. Et dimitto extrahere fetus
cum instrumento quia spectat ad cyrurgicum et est ultimum remedium
Nota quod illa que iuvant ad facilem partum sunt duplicia quedam sunt
que competunt ante partum que sunt sine periculo sunt tria levia que
fario nec alia libenter faciem primum est quod ante per novem dies vel plus
utantur caritis bene pinguibus in principio prandii et cene quia re-
laxant vias et mollificant partes inferiores. Secundum est frequenter in-
trare balneum specialiter ex rebus mollificantibus ut malue bismal-
ue et aque dulcis odoris. Tertium est ire ascendendo et descen-
dendo facit enim hoc ut fetus facilius descendit inferius et illa
que iuvant in actu partus sunt duplicia quedam sunt instrata ab
tus et sunt tria magis gnara et experta ab actoribus unum est ʒ vj
de corticibus cassiafistule cum vino albo vel cum brodio cicerum ru-
beorum vel istud Recipe asari castorei subtiliter pulverizatorum et admisceatur
omnibus cum brodio cicerum rubeorum. Tertium est quod dicit auctor quod
non est sibi par Recipe mirre castorei storacis calamite ana ʒ semis cinna-
momi electi savine ana ʒ semis et incorporetur cum melle et fiant pille
Sed illa que valent ab extra sunt duo unum est decubitus mulieris
multus quia debet decubere supra ventrem suum genibus flexis ap-
plicatur umbilico et fortiter se comprimere Et sic tunc provocetur vomitus
vel sternutatio de facili fetus expellit. Alie sunt medicine et sunt

nota que expellit fetum mortuum et sunt tria

nota

nota que debent facere facilem partum

quatuor inter alias ¶ Una est gordonii de agrimonia et alligetur inter alias coxe quod radix sit directe versus partem superiorem et folia versus inferius ad pedes sed facto partu statim removeatur ne matrix exeat. Similiter expertus est quod magnes id est lapis qui attrahit ferrum allegatus coxe ymo solum si portetur in manu sinistra facit hoc idem. ¶ Tertium est corallus rubeus alligatus coxe dextre ¶ Quartum est quod crocus conquassetur et ex eo fiat sicut meus et alligetur coxe ¶ Et si contingat quod post partum remaneat magnus dolor ita quod non sit ausa intrare balneum usque per septem dies vel novem usque quo non sit bene purgata habeo duo remedia ad removendum dolorem illarum partium ¶ Unum est sacculus factus ex semine lini et modicum de floribus camomille conquassentur ut bulliant in aqua propter et pannus madefactus compressus supra ventrem ¶ Vel spongia infusa et expressa applicetur matrici et valet quia mollificat sanguinem globatum et mitigat dolorem ¶ Secundum est istud et scribitur in thezauro pauperum emplastrum factum ex cepe al cocto et butiro vaccino sine sale et misce et extendatur supra pannum et applicetur veni calidum

Ventose quoque

docet provocare menstrua per ventosa dicit ventose quoque subtus curvatura poplitis sunt ponende et minucio de sophena facienda est postremo quoque supponende femori id est coxe domestice ¶ Flomia de sophena que est in parte ... licet ab eodem trunco procedant de sophena et sciatica tamen flomia de sophena plus valet in menstruis et alia in dolore sciatice et in opposito. Verum est quia Avicenna hoc dicit quod et hoc vidissem per experientiam

¶ Causa est quia iste vene sunt colligate cum venis matricis et quia trahit sanguinem ad partes inferiores et deopilat epram matricem ideo valet ad provocandum aborsum mulierum ¶ Item ventose valent propter eandem causam quia posite sunt supra genua vel sub coxa et distrahunt et aperiunt vias matricis et dicit Avicenna quod in mulieribus raris magis proficiunt quam flomia ¶ Nota quod quedam sunt que valent in provocatione menstruorum ¶ Unum quod accipitur per os et talia sunt multa unum potest esse tale ℞ radicis rubee maioris ʒ i radicis brusci sparagi graminis radicis apii ana quarta sed arthemesie savine nepite valeriane calamenti pulegii ana ℈ i mollisse ℈ ii siseleos ʒ ii xilobalsami carpobalsami seminis melonum mundatorum ana ʒ i spicenardi ʒ ß

nota quod mitigant dolorem post partum

liquiricie rase uvarum passarum et ana ℥ i florum anthos florum sticados ana ℥ i conquassantur mellis electi lb s(emis) zuccari al(bi) quartas iij fiat sirupus clarificatus ad lb i et s(emis) et administretur cum brodio cicerum. Et si sit mulier delicata distemperetur sirupus cum lb iiij or clareti electi coletur bis per manicam et reserve in vitro et potet quolibet mane unum globellum et sero similiter et si indiget purgatione purgetur potato sirupo toto cum benedicta et quod communiter est notum.

¶ Secundum quod provocat mestrua et est maxime virtutis est aqua rubee maioris distillata quia quam cito ingeritur egreditur sanguis purus et clarus. ¶ Tertium quod valet pauperibus est usus longus cinericiis arthimesie quolibet mane ieiuno stomatho duos bolos. ¶ Quartum est commune et est usus trifere magne sine opio accipiantur quantitas vitellii i cum vino aliquando cum brodio cicerum rubeorum. ¶ Quintum est iste potus et frequenter administratur post balneum. ℞ radicis rubee maioris ℥ i s(emis) seminis ziseleos ℥ iij seminis fenugreci faseleorum rubeorum cicerum nigrorum ana p(ugillum) s(emis) decoquatur in lb s(emis) aque usque redeant ad quartam i et coletur et colatura cum modico zuccari administretur vel modico aceti. ¶ Aliud principale quod iuvat ad provocationem mestruorum est balneum istud. ℞ arthimesie savine ana m(anipulum) iij foliorum bacce foliorum malve bismalve seminis bacce seminis lini seminis fenugreci tisture seminis sinapis seminis lavendule siseleos ana ℥ i seminis petro seminis feniculi anisi aneti azari dauci ana ℥ s(emis) florum camomille florum sambuci florum anthos utriusque sticados ana ℥ i conquassantur et fiat sacculus ad quantitatem unius palme et medie contra cuius partem in quo sedeat mulier in balneo et valet istud balneum quia est compositum ex mollificativis aperitivis confortativis virtute expulsivam et debilitantibus retentivam et opilationes aperiunt et madunt viscositatem et subtiliant humores grossos. ¶ Et communiter est error quia apponimus aperitiva et non mollificativa ymo melius operantur cum mollificativis et aperitivis simul quia debilitant virtute contentivam. ¶ Certum principale provocans menstrua est pessarium et potest esse in substantia dura vel liquida. ¶ In dura potest esse tale et communiter utor et omnia alia inducunt ardorem ymo quandoque excoriationem sed non istud. ℞ radicis gentiane pulegii regalis ana ℥ ij nigelle ℥ i carnium sicaue q(uantum) s(ufficit) ad incorporandum. ¶ Iste carnes sicaue faciunt quod alie medicine non faciunt dolorem errorem ut mordicationem pulverizata pulverizentur misce omnia malaxando cum succo mercurialis et fiat massa et mulier faciat.

no [illegible] provocant mestrua

aliud fiat pessarium sic et est fortius ℞ genciane dictamni staphisagrie coloquintide nigelle pul. ana ʒ i misce omnia malaxando cum succo cucumeris asinini et fiat massa.

pessarium ad voluntatem et esset fortius si fieret cum succo cucumeris
asinini et fiat pessarium ad modum glandis et exhibeatur quando voluerit
Vel sic et est fortius ℞ genciane ℥ ii se. staphisagrie coloquintide
nigelle ana ʒ i ℥ ß carnium sicuum q. s. ad incorporandum puluerizentur
misce omnia malaxando cum succo mercurialis et fiat massa et
potest fortificari cum elleboro al. vel euforbio et non est aliud fortioris
virtutis quam istud pessarium quod valet in liquida sed est duplex primum
est istud ℞ succi cucumeris asinini ℥ ß succi mercurialis quantum
sufficit misce et suppositorium de bombace intingat et supponat ¶ Item
pessarium iuuans ad conceptum et ad conceptum et ad purgandum
matricem est istud ℞ radicis rubee maioris radicis cyperi ana quantum sufficit
arthimesie savine ysopi calamenti pulegii regalis ana m. i size-
leos ʒ i nigelle ℥ ii pul. coloquintide ℥ ß mellis olei dolibo ana quartarium
ß succi arthimesie ʒ i benedicte ʒ vii fiat pessarium q. s. pro
duabus vicibus et caueas quod non ponas incerepta pessarium
diutius fiat colatura et non plus et mulier sciat quid faciat et
quanto fortius prouocatur in matricem tanto fortius purgabitur
matrix et prouocatur primum instrumentum aptum ad hoc ¶ Quartum principale
quod iuuat ad prouocandum menstrua est emplastrum et sunt duo primum in
orificio vulue et aliud ponitur sub umbilico et istud facio in mulieri-
bus quia sunt virgines ponitur in orificio vulue ut virtus melius
penetret ℞ benedicte quartarium ß turbith gumosi mundati interius
et exterius ℥ ß nigelle ℥ i mellis ʒ v puluerizanda puluerizentur misce omnia
et fiat emplastrum quod supra ventrem ponitur istud et est vnguentum iu-
uans ad mollificandum ne fiat error cum apertiuis ℞ mussillaginis
se. lini mussillaginis se. femigreci ana ʒ i butiri sine sale ℥ ii axun-
gie galline axungie anatis axungie anseris medulle vituli ana
℥ ß armoniaci quartarium ß olei sizamini olei amigdalarum dulcium ana
quartarium i cere modicum et misce et vngatur mulier ante et retro et
postea virtute debilitata retentiua et viis dilatatis ponitur sub
umbilico emplastrum de galbano vel illud emplastrum facies ad expulsionem
fetus mortui et multum prouocat menstrua ¶ Nota mirabile probatum
et expertum ad matricem purgandam et specialiter cum peccant humores fleu-
matici ℞ succi apii mercurialis arthimesie ana ℥ i mellis ℥ ß farine
se. nigelle ʒ i vel ʒ ß misce omnia postea tantum rubeorum tinctum
cum bombace et forma inde tentam admodum pessarii et intinge
totum in predicto liquore et ponat mulier in matrice et liget cum filo

ut possit exibi Item no[n] adidem Rx radic[is] malve grossam admodum
digiti aliquantulum longiores radatur extus et supponatur pul[vis] stamonee
et supponatur prius in ungatur cum melle. Cintum pu[lve]le q[uo]d iuvat ad
provocandum menstrua est extracta sanguinis p[er] flomiam ex sophena
interiori p[er] ventosam sicut dictum. Nota q[uod] purgata matrice cum hijs
que dicta sunt que faciunt ad retentionem sanguinis ut fiat conceptus
et ad hoc tria in generali requiruntur. Primum est dilectatio viri et mulier[is].
Secundum est confortare virtutem retentivam matricis. Tertium est q[uod]
semen receptum p[er]maneat in matrice. Dilectatio viri et mulieris
p[otes]t fieri duobus modis uno modo ab intus recept[e] et est Rx pul[vis]
dyasatirion ℨ. ß. ʒʒ al[oes] ℨ. j. galange been al[bi] et rub[ei] se[minis] bantie se[minis] te-
pe an[a] ℨ. j. caudarum stingorum et est p[ro]p[ri]e[tas] quidam qui inveniunt in appo-
thec[is] ungorum ℨ. ß. g[?]serne anthos q[ue] sive satados arabic[e] tetevat citri
q[ue] diti an[a] ℨ. ij. terebellorum passerum terebellorum passerum columborum mo-
dicum siruporum an[a] ℨ. j. fisticorum mundatorum integrorum ℨ. ij. panis zuc-
car[i] al[bi] lb. j. fiat electuarium de quo comedat unum bolum cum prandio
et unum cum cena. In muliere p[otes]t addi pul[vis] trifere magne sine opio
ℨ. j. et ß et addatur plus de zuccara vel sic comedat avellanas con-
ditas cum pane zuccari in quo ponit pul[vis] ʒʒ et loco istius val[et] ʒʒ co-
dicum que calefacit et ventositatem inducit. Ultimum est Rx se[minis] sparagi
eruce se[minis] bantie se[minis] tepe an[a] ℨ. ij. testiculorum vulpis secatul[?] conditi i[n]
ungorum cum pane zuccari matropipis an[a] ℨ. j. se[minis] feniculi ℨ. ij. cau-
darum stingorum ℨ. j. et ß. been al[bi] et rub[ei] an[a] ℨ. j. ... cinamomi ℨ.
ß. senapi se[minis] zisamini an[a] ℨ. ij. q[ue] sive anthos q[ue] sive satados arabic[e]
an[a] ℨ. ij. zuccar[i] q[uantum] s[ufficit] fiat electuarium. Vir qui vadit coire comedat
cicera cum cepis frixis et pul[vis] ʒʒ et vidi p[er] experientiam. Illud q[uo]d ab-
solute provocat dilectationem quamvis sint multa ponam nisi unum experi-
mentum Rx succi satirion clarificati lb. j. aromatice cum ℨ. j. musti elta
meo dissoluti cum quo abluantur virilia utriusque et p[ro]fert et venerem. Secundum
est confortare virtutem retentivam matricis et ad hoc iuvant tria s[cilicet]
balneum pul[vis] et suppositorium. Balneum ut prima die sequente post mun-
dificationem que facta mundificatione menstruorum d[ebe]t fieri impregnatio
tunc balneetur in aqua decoctionis furfuris tritici avene ut fiat
matrix aspera aspera ut bene teneat. 2o. die balneetur in isto Rx
...mitatum mirti recent[is] m. iiijor. foliorum valeriane nepite mellisse
arthemesie an[a] m. j. ros[arum] rub[earum] quart[a] j. conquassentur cum omnibus fiat
balneum. Istud balneum est stipticum et confortat virtutem congitivam

Nota 3a sunt i[n] dilect[atione] in conceptu

matricis/ et exitu de balneo sumat de illo pul. ℥ j. de sero et de mane
℞ testiculorum leporis exsiccent taliter quod pulverisari possent seminis
siseleos athanasie seminis mercurialis ana ℥ j. rasure eboris ℥ iij pa-
nis zuccare ad pondus omnium fiat pul. et post bibat modicum de
vino odorifero. Idem facit si modicum pul. testiculorum leporis no-
velli ligni aloes rasure eboris conficiantur cum aqua decoctionis
camaleonte supponatur et quando voluerit vinum vino removeatur.
Et istis factis vir post mediam noctem appropinquet mulieri ex-
pulsis superfluitatibus ipsam primo osculando amplexando tangen-
do eius mamillas specialiter radices mamillarum et elevet eas et
ypicondrion .i. locus qui inter ... et vulvam/ Et cum mulier est bene
calida cuius signum est quod incipit loqui balbuciendo vir mittat se totaliter
ei eam supponendo fortiter et se supposito in matrice fortiter iungat
se cum ea ne aer possit intrare non removendo se per aliquod tempus
super eam. Et post aliquod tempus separet se ab ea et ipsa fortiter
constringit coxas suas ut labia due vulve fortiter constringantur.
Et postquam stetit per aliquod supina volvat se ad aliquod latus et si vo-
luerit habere masculum volvat se ad latus dextrum/ si feminam ad latus
sinistrum/ et dormiat. Et si contingit quod vir habet virgam nimis
longam ponat pulvinar parvum iuxta testiculos. Et si virgam parvam
ponat pulvinar durum sub anchis mulieris ut subintret sursum
et in recto semine ponatur suppositorium in collo matricis quod prohibeat/ ex-
pulsionem seminis ℞ galle non perforate ℥ j. squinanti ℥ ß fiat pul.
et ponatur in panno lineo raro et fiat sacculus oblongus et informetur
et supponatur et removeatur quando voluerint/ et omnia ista presupponunt quod
vir habeat satis de semine et quod abstineat per tres septimanas vel me-
sem quia si cottidie faceret non valeret semen. Nota emplastrum adiu-
torium est Gordonij ℞ lapdani purissimi ℥ ij mastices olibani aloes
ana ℥ ß storacis calamite mediane corticis cinamomi sannine ma-
iorane xilobalsami carpobalsami opobalsami nucis cypressi ros-
mis ana ℥ j terebentine modicum pulveranda pulverentur conquassanda
conquassetur misce omnia malaxando cum oleo de lilio et fiat em-
plastrum ad quantitatem unius palme cum dimidia in longitudine et unius
in latitudine et extendatur super aluta et applicetur pectini hoc enim
emplastrum matricem fortiter confortat et in ea semen conservat. Nota:
balneum restrictivum colli matricis ℞ foliorum quercus foliorum sorbe

foliorum mespilorum foliorum agni mome al' sumitatum bedegaris foliorum cypressi ana ℥ i sumitatum mirti valeriane nepite ana ℥ ij et fiat sacculus in quo sedeat in balneo sive cum bulliat ille sacculus post balneum fiat istud suppositorium Rx nucum cypressi gallarum non perforatarum gallarum non perforatarum gallarum quercus squinanti foliorum cameleonte ana ʒ s ros' rub' ʒ ij pilorum leporis ʒ s fiat pul' et ponatur in panno lineo raro ad longitudinem unius digiti et eius grossitiem infundatur in vino decoctionis florum cameleonte capiendo et in exitu balnei applicetur profunde.

De ragadiis vulve et nasteuris

Circa nichil notandum quod ragadia in vulva est duplex una intrinseca et alia extrinseca Causa extrinseca potest esse siccitas fortis comprimens vel caliditas inducens siccitatem vel alia multum acuta vel pugitiva ut ungenta calida ut illa ubi intrat nigella euforbium alia potest esse ut humor nimis calefaciens orificium interius inducens corrosionem et mordicationem in orificio ut fluxui menstruorum assuetae solent fieri in dissinctia vel ragadia s' ani Alia causa est res inducens ulcus in collum matricis et istius ragadie duplex est causa s' intrinseca et extrinseca Extrinseca est res acuta remanens in collo matricis ut suppositorium in quo intrat nigella orobus et similia Intrinseca est humor acutus mordens magis manens in orificio exterius Alia est ragadia que est in profundo in sba matricis intus in grano matricis et potest esse duplex causa intrinseca et extrinseca Extrinseca possunt esse res liquide irritantes gravitatem matricis que sunt facte ex rebus multum calidis vel acutis et possunt esse in liquida sba ut ubi intrat nigella et euforbium Causa intrinseca est humor calidus et acutus vel apta recipitur et sic de similibus aliis Et quelibet istarum ragadiarum vel fissurarum quod idem est vel est sine sanie ut in principio vel cum sanie ut in processu Et quia humor est multum calidus et est defectus virtutis et caloris naturalis hinc specialiter determinat de ragadiis que sunt in parte exteriori matricis quia intra(?) superius absisto ponit curam apatis matricis et in capitulo de ulcere et cancro Et curande sunt hee ponit curam ragadiarum matricis primo quando non sentitur punctio s' hec curande sunt ex mediatione ragadiarum cum pessarium quodam et ex adipe anatis et ysopo cerato et medulla cruris tepidi mixtis cum cera dissolutis moles de libio aut nasturtio subiciatur quod si nec fe nec acuitas assiut competit Causa est quod ragadie

ut dictum est causant a frigiditate poriorum compressionis inducentes siccitatem et ideo quia sunt ca. et hu. competunt ratione frigiditatis et siccitatis que sunt causa illarum. Sed presuppono quod competunt cum consolidativis et de istud quod dicetur in parte sequenti et si sit sanies competunt post mundificativa saniei et mundificetur cum ydromelle vel cum vino in quo mel rosarum sit dissolutum yreos i. lilio **Quod si fe.** ponit curam qui sentit punctionem dicit quod si sint cum calore et acuitate oleum rosarum adhibeatur vngto quorum decenisa simul fiat pessarium. Si autem calor sint vehementes fiant succus portulace lactuce aut musillaginis se. psillij et fiat tabula de plumbo. Similis marmoreo ibi teratur colores et sint in circuitu labium pe... et ponantur in eis aliquid de predictis succis et cum pistello calido plumbeo adeo super ipsum moveatur donec de plumbo multum predicto liquore inficiantur et inspissetur succus et ex eo fiat pessarium postquam oleum rosarum ei admixtum sint et supponantur hoc enim medicamen cautio coloratum in matrice optimum existit et aliis similibus. Causa e. de oleo rosarum quia est infrigidativum et cum hoc consolidativum sed cum debet precedere mundificativum ut ydromel vel mel rosarum dissolutum. Quare valet iste sirupus fortiter commixtus cum pistello calido. Causa est quia ratione plumbi efficitur consolidativus. Si autem ragadia sit in collo matricis tunc fiat cum tenta et ponatur in orificio. Si sit in concavitate oportet proici primo mundificativum in liquida forma et postea consolidativum et inter alia mundificativa est lac secundum actores si proiciatur intus vel si sit vlcus magnum detur decoctio absinthij et ysopi cum modico mellis et iniciatur vel decoctio radicis yreos quia consolidat et mundificat. Nota istud vngentum consolidativum. Recipe dragaganti gummi arabici infusi in aqua rosarum cerusse lote aloe lote olibani sandraci ana ℥ j litargiri ℥ ß olei rosarum ℥ ij cere q. s. pulverizanda pulverizentur misce omnia et fiat vngentum. Consolidativum in forma liquida ad iacendum in matricem sit tale. Recipe cerusse lote san. dra. boli armenici ana ℥ ij conquassentur et bulliant in quartis j et ß lactis caprini usque quo redeat ad quartis j coletur et colatura iniciatur. Ad removendum pruritum et ardorem valet suppositorium de bombace infusum in oleo rosarum vel aqua plantaginis. Similiter valet ablutio cum aqua ca. simplici vel balneum aque decoctionis rerum frigidarum ut mirte rosarum lenticum etc.

De apostemate quod fit in matrice

Circa rubricam nota quod apostema quod fit in matrice est duplex quoddam est quod fit a materia calida quoddam a materia frigida. Quod fit a materia calida tunc est febris ardentissima et dolor in tensus cum...

et cum sit membrum multum dolorosum frequenter sincopis dolor stomachi et
cordis ratione colligantie et ut plurimum est incurabile et si contingat
quod sanies fluat laudabilis signum laudabile est quod raro contingit
quando ibi sit febris quia ratione doloris trahuntur calor et spiritus ad illum
locum et putrefiunt ibi et tunc illa materia potest tunc ibi febrem causare et
tunc sunt talia signa scilicet menstruorum retencio et propter hoc tenuit regimen
multiplicatum [illegible] vel [illegible] et de aliis signis dictis supra
Aliquando potest fieri a ventositate et aquositate et hoc raro et quando ex ventosi-
tate tunc est magnus rugitus Sed si ex aquositate tangitur cum digi-
to et cedat tactui et est gurgulatio in matrice Et de istis casibus non
ponit curam **Sed cum apostemate** ponit curam apostematis
matricis primo cum febre dicens si cum apostematibus istis adest calor et febris flo-
bothomia fiat ex basilica et propter hoc ex aqua [illegible] et liniatur re-
nes et femur et ylia et fumetur [illegible] tali apostematis ita
quod infrigidetur locus quantum possibile sit Causa est quia si febris sit de sanguine
competit flebotomia directe quia distrahit materiam facientem fluxum
sanguinis ad illum locum et prohibet augmentum apostematis Si ex alia materia
fuerit febris competit flebotomia indirecte et ideo prohibet augmentum apostematis
Quare debet infrigidari locus quia illa frigida repercutiunt materiam
ut non fluat ad locum et quia removent distrasiam et ideo [illegible]
[illegible] si apostema esset in augmento competerent maturativa et ista dicta
sunt capitulo apostemate renum et vesice Et illa que competunt in apostemate matri-
cis competunt in cura apostematis vesice verum est quod plures competunt
in iectiones et de hiis dicte sunt recepte supra **Si vero** ponit
curam quando est sine febre principaliter dicens Si vero post febrem et acuitas conve-
nerint remanserit aliquid ex apostemate ex in iectionibus liquidis cu-
retur et mulier huiusmodi liquidis sedeat donec mollescat et
maturetur Causa est quia ista sedant dolorem et mundificant
Sed quare quando non est febris competit mollificativum Causa est quia sig-
num est quod illud quod est calidum de materia est resolutum et residuum in-
duratum et primo competunt mollificativa dicta supra capitulo de apostemate matricis
Pessarium mollificativum ponit curam pessarium dicens
pessarium mollificans apostemata matricis datur et conferens doloribus
in coactis et paulatim eos quiescere faciens Recipe adipis anatis me-
dulle cruris cervi vaccini bdellii mellis croci ovi assati [illegible] olei
delilio omnium ana partes equales dissolvantur in vino aut [illegible] et fiat
ex eis pessarium est enim optimum ad sedandum dolorem matricis

et molliendo duritiem eius **Paciens sedeat** ponit curam per balnea dicens pa. quod sedeat in aqua in qua cocta sit fenugrecum et se. lini et camo. et mellilotum et caulium ex infirmitates sigillatim. Causa est quia mundificat balneum et mollificat resoluendo et dolorem sedat et per ista intelligit similia mollificatiua et si fiet de radice lilii mag. competeret quia inter omnia mundi valet ad sedandum dolorem matricis et frequenter dico parturibus quod habeant radices lilii et quod pistetur et decoquatur in oleo et post colatur radix et cosmatur bene ut virtus maneat in oleo et inungat locus et fortasse plus valet quam alia medicina ;

De ulceribus matricis et cancro Circa rubricam nota quod ulcus matricis in plus se habet quam cancer quia in cancro matricis est ulcus sed non econtra. Cuius signum est dictum est quia in cancro cum illo ulcere matricis est durities notabilis in matrice quia fit amatia dura et illud quod exit a matrice est multum fetidum et diuersorum dolorum. Unde ubi est ulcus matricis oportet quod ibi sit cancer. Sed ubi est cancer propter eius malitiam ibi est ulcus **Cum ex uulua** ponit curam ulceris matricis et cancri primo quod est in exterioribus. Secundo quod est in interioribus. Dicit primo quod cum a uulua fluxerit sanies spissa aut virus teme si ex propinquo loco manat neque ibi sint profunditas fetida uel putrida sumenda sunt aloes et mirra et sandra et sarcocolla atque olibanum supponendi donec consolidetur. Causa est quia illud est consolidatiuum et intellige precedente mundificatiuo cum tenta infusa in re mundificatiue ut ydromelle uel vino in quo mel rosatum sit dissolutum **Si autem** ponit curam quod est in interioribus dicens si autem ex loco manauit remoto expessario quod nominauimus in capitulo de sanie uel sanie fiat in iectio proluxa quia consolidatiua est et per ista intelligit alia dicta in capitulo de ragadiis ubi posuit plura tam mundificatiua quam consolidatiua **Si aliquid fluxerit** ponit curam ulceris saniosi dicens si autem quod fluxit est fetidum habens malum odorem expessario secundo si autem fiat in iectio per instrumentum causa est quia signum quod prouenit a corruptione seu corrosione materie et mundificatiuum dictum est supra capitulo de ragadiis ubi posuit triplex mundificatiuum **Si vero cum** ponit curam cancri matricis dicens si uero cum hoc affuerit punctio et dolor et apa durum quod tactu discernitur summo opere cauendum est ne ex acuto aliquo medicamine tangatur. Sed fiat in iectio ex confricatione pluribus quam diximus aut exungento decerusa et flobothometur de basilica et custodiat ab omnibus

tolerari nigraz generantibz et senibus et speciebus que pro condimento
administrentur cibis. Causa est quia nullo modo curabilis est et ideo in va-
num ponuntur cauta. Sz sufficiat cura blanditiva cum consolidativis sa-
nici et desiccativis locum prohibentibus ne fiat maior adustio. Cavare
debet cavere a speciebus quia inducunt adustionem cerotio vel unguento
de cerusa etc.

Capitulum de suffocacione matricis

Circa pu-
britaz nota quod suffocatio matricis est ascensus matricis ad su-
periora usque dyafragma racione cuius causatur difficultas an-
helandi et dolor capitis et aliquando sincopis ymo quod prolon-
gatur paroxismus sequitur mors et vidi mori unaz sic. Unquam causatur
ex vaporibus elevatis et causatur a spermate retento ut in viduis que
consueverunt coyre et non coeunt et in puellis adultis vel ex sanguine
menstruo vel humoribus habundantibz in matrice ex quibus elevantur
vapores qui sunt causa suffocationis matricis et dicitur suffocatio.
Nota secundo quod matrix vel movetur ad latus dextrum vel ad latus
sinistrum. Cuius causa est triplex. Prima est duricies orificii interioris
matricis matricis sicut patet in torticia ut quod una pars est desicca-
ta contrahit aliam sicut contingit in spasmo ita similiter una pars
matricis trahit aliaz. Secunda causa est mollificatio matricis
quia matrix racione mollificationis descendit ut in membro paraliti-
co. Tercia causa dicuntur humores superflui positi ad alterum latus ma-
tricis racione quorum descendit ad unum latus quia illa quantitas humorum
facit descendere et curaz istius in fine capituli ponit. Cum me-
strua hoc est capitulum in quo determinat de suffocatione matricis
dicit cum menstrua per longa tempora retenta fuerint aut mulier a
coitu viri abstinuerit licet valde affectavit et evenit gravi-
tas et dolor in inferiori parte seminis post istam fortasse supervenit
ei sincopis et quasi mortua cadat. Comprehendi quoniam vix potest quod capa
attrahit aerem vel habeat pulsum et fortasse suffocabitur et moritur
et fortasse salvabitur laboriose tamen. Nota quod suffocatio differt ab
epilepsia quia in suffocatione matricis mulier tenet manum supra ven-
trem plantam quia ibi est dolor. Unde est quod in suffocatione matricis
non est tanta difficultas anhelandi nec tanta debilitas pulsus
velud in appoplexia. Sed dicitur alitargia quia in litargia esse cum ibi
sit apostema. Sz in suffocatione matricis nulla est febris. Causa primi est
quia ibi est dolor modo ubi est dolor ibi egritudo secundo ampliorem

Quare contingunt mala accidentia quia matrix descendit versus dyafragma
et ratione illius comprimitur pulmo ⁊ non potest dilatari nec constringi et frequenter
contingit mors propter suffocationem quia prohibetur attractio aeris **Hec**
itaque ponit quoddam documentum dicens hec itaque passio subito postquam
venit curanda est quia frequenter inducit mortem quia non potest esse
diu cor sine attractione ⁊ expulsione aeris ⁊ ideo si prolongatur mulier
suffocatur pa[tiens] **Cuius curatio** ponit curam dicens curatio est ut
pedes fortiter fricentur ⁊ ligentur ⁊ ventosa magna umbilico supponatur
obstetrix preparat ut digitum oleo bene redolente inungat ⁊ in circui-
onis volue dicto est virus bene commoveat naribus preterea gariofili i sufflet
⁊ circa aures ipsius voces clamando proferant ⁊ nichil quod bene re-
dolet olfaciat sed bene redolencia ⁊ algalia removeant ⁊ pecten
et eius inferiora ⁊ superiora circa epythimentur ut stercus castoreum
⁊ sulphur Causa est quia illa sunt mordicativa ⁊ acuta ⁊ racione
doloris que inducunt faciunt quod superfluitates descendunt de superioribus
ad inferiora que erant causa ascensus matricis Quare valent li-
gature maxime Causa est eadem quia ad locum doloris trahuntur
humores Quare valet ventosa magna causa est quia trahit mat-
ricem inferius et si sit ventosa dextra habeat orificium magnum ⁊ intus
candela ponatur accensa et vetule bene sciunt isto modo Quare
valent alia causa est quia distrahunt materiam ad oppositum Quare valet
oleum odoriferum Causa est quia inferius debent poni odorifera
ut matrix ibi veniat ⁊ naribus fetida superius quia matrix fugit
fetida Quare valet sternutatio Causa est quia est fortis motus ⁊
irritat virtutem expulsivam omnium membrorum Communiter fit suffumigatio de
asa fetida quia eius odor multum est fetidus Similiter suffumigatio
ut plumis perdicum vel suffumigatio cum soleis calceorum combustorum et
quamvis odorifera sunt multa sint tamen duo specialia unum est muscus
pulverisatus in panno lineo et qui mittatur in collo matricis vel iste pul-
vis ligni aloes storacis calamite gariofilorum ana ʒ i musci ambre
ana ʒ i fiat pulvis ⁊ ponatur in panno lineo ⁊ supponatur Et si omnia
ista deficiant ultimum remedium est quod ponantur suppositoria acuta
dicta in capitulo de provocatione menstruorum trahentia materiam ad inferiora
que suppositoria ponantur in collo matricis Algalia i. confectiones bene
redolentes **Cum autem sanitati** docet preservare qui
provenerit correctione menstruorum dicens cum autem sanitati restituta fuerit
⁊ huiusmodi moderate medicamine curetur ne egritudo redeat quia si hec egritudo

venit post menstruorum constrictorum cadent que menstrua provocant
et minutio fiat a pedibus et ventose apponantur in coxis. Causa est quia
removent causam facientem provocationem que provenit ex retentione me-
struorum pedibus sive de sophena. Si autem Docet preservare que pro-
venit ex dimissione coytus. Si autem contingit propter longam viri con-
suetudinem ex quo sic accidat incipiat habere viri consuetudinem aut
obstetrix cogat eam facere quod prediximus. Medicamine quorum sperma
minuit dentur et dentur trosciscus de mirra quos in capitulo de menstruis
provocandis nominavimus. Causa est quia ista removent causam sive sperma et
specialiter illa que provocant menstrua valent in hoc casu sicut rutha
que habet minuere sperma vel cum resolutivis sicut est agnus castus
et rutha et similia sunt multa. Et fuit quedam mulier bona que audi-
vit de agno casto quod valeret ad castitatem et continuavit quam diu
in cibis ex eo illa fuit multum luxuriosa et non antea. Causa huius
fuit quia erat flegmatica et agnus castus dissolvebat et calefacie-
bat eam et sic fuit decepta. Nota quod Rasis non facit mentionem de pre-
cipitatione matricis et cura eius stat in duobus verbis si precipitatio
matricis venit ex repletione tunc primo matrix est purganda ut
dictum est supra et postea ponatur ventosa maior in contrario latere
precedente balneo aque dulcis. Postea ponatur alia ventosa super
umbilicum et tunc reducta erit ad suum locum naturalem et fiat suppposito-
rium ex cera nova longum et grossum inunctum in oleo de lilio ut sus-
tineat corpus matricis. Postea ponatur emplastrum stipticum supra matricem
dictum supra. Si precipitatio fiat ex mollificatione. Si non fiat ex duri-
cie orificii interioris matricis quod percipitur ex tactu quia tunc cum digito i-
sentiet duritiem et fiat suppositorium cum tenta infusa in ungento molli-
ficante dicto supra et postea fiat balneum mollificativum et ungentum
et duritie remota fiat id quod dictum est statim.

De mola matricis

Nota quod mola matricis est duplex
quedam est vera alia non vera. Vera mola matricis est
carnositas paulatim agregata vel generata in matrice
augmentata ad similitudinem veri fetus que causatur prout
puto quia non invenio aliquem auctorem qui hoc dicat sed est iniatur
dicere quod duritie quod multitudine seminis mulieris retenti in matrice
ratione cuius semen facit motum ad modum fetus semen viri inducentis
vitam in ipso fetu et hoc addo quia potest quod semen viri non habet virtu-
tem sufficientem ad inducendum vitam in fetu sed ratione caloris matricis

et spmatis z menstrui retenti qi vivificaret illa massa q crescat
sicut planta cu in ipo no pt esse vita cu ibi no sit agens sufficiens
alterans sperma mulier. Signa distinctiva dicent in prima pte ca-
pli. Alia est mola matricis non vera et est duplex quedam causat
ex ventositate paulatine agregata in matrice rone cui causat
inflatur venter et si tangat sonat ad modu tympani q similiter
h3 cu ydropisi s. tympanite. Alia causat ex superfluitatibus aquosis
retentis et generatis in matrice rone cui matrix inflat paulatie
ac si esset mulier pregnans cui signu est mollificatio magna ma-
tricis et cu hec dispo ad ydropisim ymo medicina competit ma-
sicut in ydropisi s. alchit. **Plerumque accidit.** Determinat de-
terminat de mola matricis ponendo primo eius signa d. plerumque ac-
cidit mulieribus passio que ex pregnationis dispone in tumescunt ven-
tres eorum crescunt z discolorate fiunt z retinet menstrua motus
qui est in hac egritudine est ut motus infantis lz tamen de suo
moveat loco cu durities tangit. Ad ultimu no cu angustia frust-
carnis informa ac si pareret emittit plerumque sola ventositas
z humorum multitudo emittunt deinde minuetur venter z removetur
accidentia. Nota q quinque sunt signa distinctiva inter conceptu veru
et no veru s. molam matricis. Primu est multum cum commotu quia in con-
ceptu vero tempore in quo dz post 40 dies in masculo gnr e motus
conceptus ad oes ptes ptem s. dextram z sinistram ante z retro sur-
sum z deorsum. Sz in mola matricis no est sic de se ymo adherz
uni loco nisi per violenciam moveatur cu manu ergo dicit Ras. cu
difficultate tangit s. de se no movetur. Secundu signu e mollities
pedum et manuum z specialiter pedum quia in conceptu vero no e necesse
ut pedes mollificentur s. in no vero z est dolor z rone istius calor
nalis debilitatur magis quam in conceptu vero. Tercium signum est fiunt
ex virtute quia tamen mulieres hnt illam molam sunt debiles z spaliter
virtus motiva quia no est apta ad movendum sicut in conceptu no.
Quartum signum sunt ex duritie ventris quia in mola venter est
durior quam in vero conceptu. Quintum ex parte deferendi fetum z hoc ut
plurimum est per novem meses in vero. Sz in mola aliquando stat per totam
vitam, aliquando per annum, aliquando per duos z postea expellit frustum enor-
me carnis ut dicit Ras. Quare crescit venter. Causa e quia au-
getur illa aquositas sive caro. Quare ascendit. Causa e quia
distrahitur calor nalis z sanguis cum spiritu usus matricem. Quare retinet

menstrua causa est quia ratione opilationis matricis Quare in hoc casu non est motus Causa est quia infans per motum adequatum dicitur ponis super ante retro et cetera Sed non mola nisi dividitur tangat et premat Quare emitti frustum carnis Causa est quia illud quod in matrice est aliquando ventositas uel caro secundum quod est alia et alia species mole **Postquam ergo tempus** ponit curam pilla que sumunt pos dicit postquam ergo tempus preteriit ingnorantur primum debere moueri si adhuc est trocis de mirra dandi sunt et apozima de seminibus et oleum de resina est bibendum resina i de senne penthadactuli Nota quod expulsio fetus mortui et prouocatio menstruorum et mole matricis cum eisdem fiunt siue sint abintus siue abextra et recepte dicta sunt supra Dicit in hoc dicitur quia in mola matricis per applicatorem ab exterius ponimus potius medicinas mollificatiuas quam in prouocatione menstruorum et expulsione fetus mortui et debilitatur virtus contentiua matricis et tunc illa mola disponit ad exitum et illa mollificatiua potest esse vngenta uel empla et balnea que dicta sunt supra Ex hoc patet causa quare ista valent quia prouocant menstrua et mollificant et fortificant virtutem expulsiuam et debilitant retentiuam Similiter oleum ualet quia inducit abhominationem et ideo vomitum et vtilis est in isto casu **Pessarium et rutha** ponit curam pessarium dicit pessarium ex rutha et mentastro et aliis que faciunt ad facilem partum sunt in anteda Et tunc subdit curam per medicinam laxatiuam dicit dosis quorum de pillulis fetidis frequenter est tribuenda Causa primum est quia iuuat ad expulsionem mole matricis Similiter adeuacuandum et mundificandum Et in ista alia est unum fortissimum Recipe olei al oppoponaci ana ʒ ij fellis bouini ʒ j pulueris pulueriza miste omnia et fiat suppositorium in liquida forma et si uis ut sit fortius addatur olei ellebori ʒ j Nota quod dosis pillularum fetidarum est a ʒ j usque ad ʒ ij et quia in isto casu sunt fortes infirmitates fortes medicine competunt et cetera diaphor. quanto nigri ellebori pulueris ʒ

De ruptura et euentratia

De ruptura et euentratia Circa rubricam nota quod duplex est quedam inguinalis alia intestinalis Inguinalis est duplex quedam est relaxatio alia ruptura et quoniam ad inuicem et dicitur quoniam quia vtraque est tumor sub umbilico versus latus uel versus inguina et quia in hernia causata ex repletione primus cyfac qui est panniculus intrinsecus ventris quia ille tumor egreditur ad interiora sicut cum digito uel ratione quietus et post illud quod aliquis retinet anhelitum Vel fit hernia intus sine sono et gurgulatione ut dicit La:

lamfrancus Secundo hernia ex ruptura cum sono descendit et gurgulacione et
facilius quam que descendit tota ruptura quam que est sola relaxacio. Alia est
hernia testiculorum et hoc secundum quod dicit G. fit septem modis et nos comprehen-
dimus in sex | una est aquosa | alia ventosa | 3a carnosa | 4a hernosa | quinta
zirbalis | hernia aquosa generatur ex superfluitatibus generatis in bursa tes-
ticulorum racione cuius inflantur testiculi | Cuius signum sunt in tactu et ibi est
mollicies et faciliter cedat tactui hernia ventosa generatur ex ventositate
in bursa testiculorum | quia signum est levitas in testiculis respectu aliarum
herniarum et cum hoc auditur sonus ut sonus tympani et sentitur rigitus
Carnosa generatur ex debilitate caloris testiculorum qui in quantum debilitatis
est causa hernie illius loci Cuius signum est durities magna testicu-
lorum et ex hoc sequitur non est ibi aqua quia ibi non est sed secundum quod omnino in omni aqua-
te est sed hic autem non | hernia humorosa causatur ex discensu multorum humo-
rum ut plurimum flegmaticorum ad bursam testiculorum Cuius signum sunt ex tactu
quia percipitur ad tactum disposicio media inter herniam aquosam et carnosam
nec causatur mollicies sicut in aqua similiter ex opacitate partis patri hernosa
ventosa est inflacio testiculorum burse causata ex multitudine sanguinis
multum replentis venas burse testiculorum et apparent vene admodum vene
venarum versarum et de ista non hic quia inferius de varicibus facit men-
cionem | hernia zirbalis testiculorum causatur ex descensu intestinorum ad
bursam testiculorum et potest fieri ex relaxacione vel ex ruptura dindimi et
est admodum nervi grossi et tunc cadit inter dindimum et inguina | aliquando
ex ruptura cyfacis et quod est in parte inferiori ubi terminatur dyafragma
et illa pars que retinet intestina ne cadant et rumpitur tunc intestina des-
cendunt ad inferiora scilicet ad inguina et tunc est relaxacio in via hic Ras.
determinat de hernia in generali que fit ex relaxacione intestinorum et
de aquosa et humorali et alias dimittit sicut varicosam **Cum ali-
quis** determinat de hernia sine ruptura ponens primo signa dicens cum
aliquis in iunctura ventris que est media quoddam egredi senserit et cum su-
pinus iacuerit et locus digitis compressus fuerit reverterit et cum cessaverit
rursus fuerit passio adest que ruptura dicitur | Nota quod supra testes
sunt tres panniculi Unus est superior qui dicitur mirach et est superior pars
ventris | alter est medius inferior qui dicitur cyfac | et quando est laxacio in isto
et intestina descendunt secundum quod est in inguina dicitur hernia inguinalis
Tercius panniculus dicitur zirbus et est admodum tele aranee et ordi-
natus ad conservandum calorem naturalem intestinorum ex hoc patet

causa quare quod est intestina media regreditur ad inferiora. Et si est fracta
totalis dicitur ruptura intestinorum ut supra. tysach | **Qui hoc patitur**
ponit curam rupture inguinalis ostendens a quibus est cavendum. Et qui
hoc patitur debet cavere ne post comestionem moveat neque comedat
fabas et hoc proprie neque faseolos nec lentes nec olera neque
aliquem cibum inflativum. Studere etiam debet semper ut venter eius sit mol-
lis. Cum hoc namque regimine possibile est eum evadere. Causa est quia fa-
be sunt inflative et causant ventositatem et ideo faciunt tumorem. Quare
venter debet esse mollis quia propter constipationem fit compressio et doloris
augmentatio et ideo non debet ire ne venter cingatur inferius cingulo la-
to quia retentio hac est causa recidivationis istius passionis.
Loco preterea ostendit que competunt super locum. Et loco preterea
supponendum est obstaculum adstringendum et prius cum movere volue-
rit. Et si fuit crassus et habuit ventrem grandem non debet uti motu
nisi prius venter sub umbilico ampla liget fascia. Causa est ne lo-
cus augmentetur ne relaxetur. Et fit commode cum brachali super bra-
chali supra locum. De homine crasso patet cum habeat plures superfluita-
tes. | **Confectio emplastri** ponit curam per confectionem emplastri. Recipe
gallarum cypressi partes ii mirre cypri sansuci gallarum acatie olibani gummi
arabici omnium ana partem i. Cum prius in vino resolvatur. Deinde alia eis ad-
mixta egro iacente supine super rupturam ponat et stringat locus
et non solvat usque ad tres dies vel per septem. Post egro iacente supino
solvatur et isto erecto de eodem emplastro supponat ex hoc enim prohi-
betur ampliari. Causa est quia est stipticum et prohibet apertionem
foraminum ideo valet. Ymmo aliqui curant per emplastrum ymmo dicit Constan-
tinus quod cum brachali et cum bono regimine fuit quidam curatus. Et
ego vidi aliquem curari postquam labia vulnerum sunt indurata et loco
istius possunt esse alia emplastra et emplastrum Lanfranci. Recipe glutinis
piscium ʒ ii colofonie ʒ i et ℥ picis navalis armoniaci ana ʒ i et ℥
madidetur per frusta et infundatur per diem et noctem in sex ʒ aceti et
ʒ ii olei de mastice liquefiant in patella et colentur et colature ad-
dat mastices thuris boli armeniaci mumie sanguinis draconis dragaganti
farine fenugreci subtiliter pulverisati ana ʒ ii misce omnia agitando
et fiat emplastrum. Aliud emplastrum. Recipe radices trium consolidarum radicis fabe
inverse visci quercini ana ʒ ℥ mastices olibani aloes ana ʒ ii boli
armeniaci gallarum nucum cypressi dragaganti gummi arabici ana ʒ i.

acatie psidie balanstie an. ʒ. ß. san. dra. ʒ. ß. pilorum lepor. ʒ. iij. terpi
syrum ʒ. j. picis navalis ʒ. ij. tere none ʒ. v. pul. da pul. tur. liq-
fianda liquefiant misce omnia malaxando cum oleo ros. et fiat
emplm et ponatur in loco rupture et ponatur brathale desuper. Et hoc
nota quod aliqua sunt que accepta per os multum valent in ruptura.
Primum est experimentum lamfranci ut quolibet mane bibat pa. ʒ. ß. pul.
radicis valeriane cum vino. Secundum est nasturtium integrum assatum
administratum cum latte coctum et administrentur ʒ. ij. in una vice. 3m
est experimentum Gordonii. radix brusci minutum incisi administratur
in vino. 4m est experimentum cui magis adhereo potus vini non
aqua decoctionis cypressi et addidem ualet sirupus factus ex nuce
cypressi et sumatur ʒ. j. **Cum autem intestina** habet dicit mat
de hernia intestinorum ponens primo quod dat divisionem rupture in testi-
norum et cum aut intestinalis sit ruptura testiculorum pellis elon-
getur quod propter sit vel sit propter ventositatem vel propter aquam que ag-
gatur vel quia intestina descendit ad locum illum. Nota quod dimittit
curam secundum quia illa magis spectat ad cyrurgicos. **Si vero** ponit
signa descensus intestinorum ad testiculos. Et si vero propter descensum
intestinorum quia eger sit gravis et tristis et sentiat dolorem cum
tangitur. tales itaque patientes sicut prediximus regendi sunt. et
emplm predictum supponendum est et locus cum ligatura sit constrin-
gendus. Causa est quia propter gravitatem descendit inferius et
est restringendus passio horribilis et est dolor intensissimus quando
multum descendit et est restringendus locus ut non compleatur et
ut plurimum non sufficiat illud nisi imprimo antequam labia sint indurata
et quamvis curetur cum cauterisantibus potentialibus cum lamfrancus dicit
quod cum actualibus. **Si autem causa aque** ponit signa et
curam descensus si aut fiat causa aque locus apparet lividus spissus et
tensus huic competit epithimare ex epithimate quod in capitulo ydro-
pisis diximus. Nota quod in hernia aquosa tria requiruntur per ordinem. Primo
detractio aque a bursa testiculorum sicut in sectionibus posita in bursa
testiculorum. Secundo competit resolutiva aqua que descendit.
Tertio quod curetur cum stipticis positis in radice testiculorum et urge ne ul-
tius descendat aqua et melius esset si poneretur ibi cauterium extrahi enim
aqua cum sectionibus ut dictum est. Et confirmativum potest esse Recipe ruthe foliorum
agni casti origani calamenti an. manipulum j. anisi maratri se. cimini.

se ruthe se ziseleos an ʒ. j. flor camo mellilott an ʒ. j. quassentur
et bulliant in tribus lb aque usque ad duas lb redeant coletur et
cu colatura fiat fomentacio facta eius euacuatione pfecta competit
istud emplm stipticu positu in radice testiculorum ut intus in no fluat
et est recepta lanfranci Rc mastic quart j. nuc cypressi ʒ. j. draga-
ganti gum arabic an ʒ. j. pul nuc [illegible] pulverisat subtilit ca-
quassanda quassentur cu pistello calido misceant omnia malax-
ando cu oleo ros et fiat emplm pforatu in medio ut possit intrare
vga et testiculi et antequam ponatur emplm stipticu debent reduci
in testina intus et hoc fit mollificando cu aqua decoctionis malue
bismalue fenugri se lini et qn sunt mollificat intrabunt melius supo
iacento supino et ponat tunc emplm supra locu et ponat bracha-
le desuper **Aqua quoque** docet preservare qn aqua e egres-
sa aqua autem intrat egritudine petit inferiora plexus et fluit in
unde eger p aliq tempus sanus efficitur et postea redit egritudo
Postquam ergo aqua fluxit curandus est eger ex cocturna et me-
dicamne acuto et hoc enim prorsus curabitur nec egritudo redibit de
hoc de hoc loqui plus est quam hic liber requirit Et tunc ponit
curam inflationis testiculorum ex ventositate et cu autem egritudo
ventositat ca contingat locus fricandus est ex oleo sambucino
in quo castoreu vel euforbiu dissolutu fuit inungendus erit et ex
eodem intus in vga guttatim distillandu cocturna i cauteriu cr-
scendi est quia est resolutiuu ventositat cu sit inflatio ca et spalit
qn in icitur in virgam et loco istius valet fomentacio dicta vel sac-
culus de furfure et cimino bullito in vino al forti compresso et ap-
plicatur testiculis vel istud emplm Rc succi ebuli vini al an quart
j. et s olei camo ʒ. ij mell ros colati quart s farine fabbarum q. s.
misce omnia et fiat emplm mediocrit liquidum

De podagra et sciatica Circa rubricam no q quinque
sunt nomina significantia dolorem iuncturarum s. gutta po-
dagra cyragra et passio sciatica Gutta signat dolore existentem
in quacumque iunctura Et causa est quia dolor iuncturarum cadit
p modu stillicidii admodu gutte cadentis et sic est genus ad quatuor
Sz arthetica pprie signat dolorem in iunctur et d. articulorum et ista ar-
thetica est unum genus ad cyragram et dicit dolor iunctuarum pedum
ita q plus sciz gutta ad ista et dicitur cyros q est manus Sed
sciatica est dolor anche unde scia est pixis in quo os rotundu volvitur

artetica

quia ille dolor h3 fi inligamento q̄d est adligandum illud os· io dicit
sciatica et quamuis in illa passione patiant͛ ligameta dese ñō debet
cū est dolor ꝑꝑt͛ collig͛ q̄ꝫ s̄nt ligameta cū neruis ergo in ista pas:
sione est magnus dolor· Secūdo ñō q̄ duplex est causa in me͛ta
passionū dimittendo causas intn̄ q̄ᵃˢ que pnt reduci adistas ut lap
una est com͛ xio sine m̄ ut mala cōxio fri· uel ca· cui͛ signū ē p̄uaca
q̄uitatis mebri et si mala cōxio in mebro sentia͛ ad sum tactus cali-
ditatis appꝫ tunc iuuatur a fris· ⁊ ledit͛ a calidis et econtra· ā͛a
causa est mala cōxio cū m̄· et hoc dupliciter quia uel cū apate uel
sine· si cū apate tunc in iunctura est h̄uor notabilis· ⁊ aliū fe· sistit
sine apate· aliū est san· uel co· Aliqn̄ defleūte rarissime de
mlia signū est q̄ tale apa sit de sangne qm̄ tale mebrū appar
rubeū et calidū ⁊ pa· est cōxionis sagne ⁊ tenuit regimen mul:
tiplicatiuū sagnis ⁊ accidit maxime in uere· Si est de co· signū
est q̄ tale mebrū est citrinū ⁊ ca· cōuis rubeū ꝑꝑt sagnis ⁊ roe
doloris et ibi est incensus et pa· est colericus ac co xi oe ⁊ tenuit
regime multiplicatiuū colere ⁊ accidit in estate· Signū q̄ sit de
fleūte q̄ sit ut pluri͛m de modica portione colere fluxe quia tale
mebrū senti͛ friū q̄ nisi ꝑus fuit apa sagneū ⁊ est remissi do:
loris et pa· est complexionis fleūtice ⁊ tenuit regime multi:
plicatiū fleūtis ⁊ fit i yeme· Si ñō sit de mlia signū ē q̄ ibi e
magna diuities i iuncturis ⁊ pa· est melancolicus a co xione
⁊ tenuit regime multiplicatiū mlie ⁊ maxime ⁊ affligitur
in autupno quamuis rarissime contingat cū sit h̄uor grossus
descendens ad iuncturas· hic Ras· loquit͛ de podagra ⁊ sciatica
que proueniūt a co· ⁊ mlia· **Cum in iuncturis** hoc c͛ cap͛
in quo det͛minat de podagra ⁊ sciatica· & cū in iuncturis fuit dolor
⁊ apa et locus cū tangit͛ fuit tactu calidus ⁊ color eqi ru-
bens si dolet in dextro pede· a dextra· manu est flobothomadus
Et in sinistro a sinistra· Nota q̄ in podagra nō o͛ d3 fi· a flo͛a nisi i
podagra sagnea· Causa est quia subtiliant h̄uores ⁊ eos ꝑ corꝫ
fluere facit s̄m Auic͛· ꝑmo ca· fen ẽ ca͛ xx·o de flomia ⁊ io cū
causaret maiorē fluxū· Sꝫ in sagnea bene et hoc dupliciter de ca
ꝑmo quia euacuat h̄uores 2o quia distrahit ad ꝑtem contrariā
quia apte inferiori ad superius ⁊ io patet cū ꝑꝑt͛ Si color sit rubeꝫ
Et alia signa sagnis appꝫ et malis nō nisi tota matia sit fluxa

ut in augmento **Et locus ex hoc** ponit curam per emplastrum d. quod locus
ex hoc medicamine liniendus est et est epithima Rx. ros. rubearum san-
dali sansel. succi memithe boli armenici opii omnium partes equales ex(i)st.
in aceto et aqua dissolutis fiat epithima psillium quorum infusum in torta
missum de panno supponatur et cum tepuerit mutetur et loco eius ad
supponatur Nota quod in podagra requiritur duplex emplastrum unum quod ponitur
circa loca ad prohibendum fluxum humoris Aliud quod ponatur de directo super
locum quod ponitur circa locum debet esse stipticum et doloris sedativum Sed in fine fluxus
materia debet esse resolutivum totaliter Emplastrum stipticum quod debet poni circum
circa est istud Rx. sumac mirtillorum boli armenici ana ʒ ß sandali al. et
rub. acacie psidie balaustie ana ʒ i aque ros. aque plantaginis ana quarterium
i aceti ʒ i farine lenticum q. s. pulverizanda pulverizentur misce omnia et fiat emplastrum
mediocriter liquidum Vel sic Rx. sandali al. et rub. Amidi ceruse lote
ana ʒ ii sem. iusquiami al. ʒ ß camphore ∂ i olei ros. quarterium i butiri sine
sale musillaginis sem. psillii ana ʒ i et ß vitella duorum ovorum bene agitata
pulverizanda pulverizentur misceantur et fiat emplastrum Vel sic et fiat sic unguentum Rx. olei
ros. quarterium i aceti ʒ i agitentur fortiter ad invicem et inungatur locus
et multum mitigat dolorem Vel sic accipiant folia iusquiami et
calefacta supra tegulam calidam supponantur Verum est quod ista sedant
dolorem et si per ista dolor non sedatur fricetur locus cum aceto calido
Similiter valet emplastrum de hermodactulis cum oleo camo. et oleum de
vitellis ovorum optimum est de causa calida in ista passione ad sedandum
dolorem resolutivum ponetur resolutivum ponet statim Et tali psillium suppo-
ne integrum **Deinde preterea** ponit curam per medicinam laxativam
d. preterea veniat ex apozimate mirabolanorum et hermodactulis soluatur
et est istud Rx. mirabolanorum citrinorum ʒ xv pul. turbith fricati poli-
podii al. amborum ana ʒ iii seue sem. fenugreci amborum ana ʒ iiii hermodac-
tuli al. sem. cicute sem. apii ros. omnium ana ʒ ii coquantur in lib. aque donec
ad i redeant deinde cum manibus fricentur et colentur et bibat cum zuccaro
al. et valet ista colatura quia purgat grossa quia evacuat co. et fleu-
ma in illo casu valet unum mirabol. evacuant co. et turbith fleu. Sed augmento
aut infine detur talis sirupus digestis Rx. endivie m. iiii ro. rub. quarterium
i omnium sandalorum ʒ ß panis zuccari lb. i fiat sirupus clarificatus ad
quarterium v laxativum potest esse duplex primum est electuarium de succo ro.
et fuit inventum antiquitus ad removendum co. vel humorem facientem do-
lorem podagricum Secundum est Rx. thamarindorum ʒ i uvarum pass.

℞ ʒ v cortic mirabolanorum infusorum citrinorum per noctem in decoctione predictorum
ʒ i fricent de mane fortit et coletur et colature addatur electuarii
de succo ro ʒ ii fiat colatura ad quart i et detur in aurora **Si
quis autem apozima** ponit curam per medicinas in pill dicens si quis
apozima fastidierit pillas istas fiat que que non valentes surgere vel te-
dere faciunt et pedibus ambulare ℞ aloe ʒ i scamonee quart prt ʒ unius
hermodactul al ʒ ß informet ex eis pille que erunt dos i quinque quoque
pill facit una dos quia sufficit laxat Quare valent quia penetrat cito
et hoc est operatio magna quia medicina in liquida forma non solum operatur
sed stiptica ut claudantur vie et non fluant humores et ideo thamarindi
plus valent quam alia medicina Idem intelligendum de mirabolanis quia
cum hoc quod laxant claudunt vias pille informentur cum sirupo eudie
dos istarum est i pill **Eger vero** ponit curam per continentiam dicens Eger
vero contineat ex cibis frigidis et stipticis et abstineat a confectionibus que ex
melle fiunt in vino et carne Causa est quia ratione frigiditatis reprimunt cito
et ratione stipticitatis claudunt vias ut nullo modo humor fluat Quare
est cavendum a vino Causa est quia est calidum et multiplicat cito et humorem
magis subtiliat **Cum autem apostemat** ponit curam per re-
solventia dicens cum autem apostemat quia contingit inflatio ex hiis que calorum apatiuntur
reliquias resolvunt curent quorum unum est ℞ ceram in oleo de lilio re-
soluta cui admisceat mustillaginis se psillii deinde terant simul donec
co unantur et fiat ex eis epithima Causa est quia propter duo resolvit
scilicet quia habet virtutem diureticam Et loco istius resolutivi potest competere
talis fomentatio in calida materia ipsam resolvens ℞ florum camomille mel-
liloti ana quart ß ro rub ʒ i se fenugreci se lini ana ʒ ii furfuris p i
conquassentur et bulliant simul in lb i aque dulcis usque quo redeat ad
quartos iii coletur et colature addatur aceti al ʒ ß et fiat fomentatio

In tempore docet preservare ab istis passionibus dicens in tempore aut sive
in colmitatis et ita tempus in quo cum egritudo invadere consuevit et
maxime invere assuescat flommam et ventrem solutum ex hiis que cito
expellunt ciborum aporum vini abstineat vel a comestione corum que ex
melle conficiuntur et carne et sint eius cibaria acetosa et stiptica et
hiis similia que infrigidant membra que habent consuevenunt intrare
passionem in solito laborare assuescant pati et precipue cum tempus
invasionis cicitur et cum corpus fuit plenum et vene plene et fuit diu
quod non minutus nec solutus fuit Causa est quia predicta evacuatur
materia que est in pede et cessante causa cessat effectus **Cum
autem** ponit curam podagre provenientis a materia frigida dicens cum

autem cu dolore iuncturar neq calor neq rubor in colore appar sinitq
eger sue complexionis et locus tactu senti frigidus in prīa curationis
pille arthetice dande sunt ℞ hermodactil satiron sebben om an ʒ v
yerapigre ʒ v coloqn centauree minoris ambor an ʒ v eufor bij
ʒ ij turbith ʒ v yerorague mdi r ʒʒ sinapis pipis castorei om an ʒ
j informent ex eis pille valde conferunt quia no valentes surgere
incedere faciunt ¶ Epithima ad podagram frigidam ℞ storac liquide castorei
euforbij mirre aloes acatie om ptes equales ex hijs omnibus vino
veteri admixto fiat epithima ¶ Causa est quia euacuat materiam
fleumaticam et quia cu hoc sunt stiptica post lauationem claudunt vias
et io prohibet fluxu multu ad illa loca ¶ Secundo no q aliquam
competit medicina laxatiua competit sirupus degestiuus materie ¶ Et no
q alt sirupus competit materia existente in fluxu et alt materia fluxa
quia materia existente in fluxu dz sirupus componi ex calidis et stiptic
s in fluxa dz componi ex incisiuis et subtiliatiuis ut in fluxu sit talis
℞ saluie m ij yue pinule veris an m ij panis zuccar ℔ j fiat
sirupus ℔ j clarificatus usq ad quart v ¶ Sirup in existente grossa et
viscosa debet esse talis ℞ radic acori radic genciane an ʒ ij ra
dic aristolog ro ʒ j ypericon saluie yue pinule veris herbe athe
squillar foliorum lauri camedreos camepitheos an m j au maratri
se prome an ʒ j ß basilicomis cinamomi an ʒ ß liquir rase uuar
pass an ʒ j utriusq sticados florum anthos an ʒ j aceti squillitici
mellis ℔ ß panis zuccar quart iij fiat sirupus clarificatus usque
ad ℔ j et ß ¶ laxatiuum est duplex unu quo communit utor ℞ turbith bu
gumosi interius et extius mundati ʒ ß hermodactilorum electorum ʒ
ij dyagridij ʒ ß ʒʒ al au an ʒ j mastic d ß panis zuccar ʒ j
fiat pul et administret modo coclear qu pa est fortis uel detur
quinta ps pul ¶ Vel illud ℞ pill fetidas pill arthetice an ʒ j misce
misce et fiant pille ad quantitatem ciceris et misce i introitu lecti zo
bel i rutha cetera munda i capsia uel fumus terre ¶ Nota in poda
gra frigida competit duplex emplm stipticum calidum unum ponitur cu ca
lor ad supra locu dolor sedatum primum dz esse emplm stipticum calidum
Secundum in nullo mo sit stipticum s dolor sedatum quia materia frigida no bn
pt repercuti ¶ Unde primum emplm pt esse istud ℞ nuc cypressi mir
re mastic thur an ʒ ß dragagant gum arab an ʒ ij aque sal
uie ℔ ß aque ro ʒ j aceti ʒ ß farine nuc cypressi q s misce oia
et fiat emplm mediocrit liquidu et illud emplm poss poni sup

loca facta euacuatione materie demandant ad iuncturas ut reprimat
materia et ita quantum facio. Idem de paralisi ca. frigida euacuatione materie
Emplastrum de quo ponit supra tollitur. Empla que competunt in primo podagre
frigide sunt multa et inter alia sunt ista primum est Recipe mustallage
se. fenugreci mustallage se. lini ana ʒ. j. butyri sine sale quart. ß olei
zisami olei ro. ana ʒ. ij. ciner. radic. caul. ʒ ß. cere q. s. fiat vnge-
tum Secundum est sacculus factus de se. lini conquassato bullitus
in aqua et fortiter compressus Tertium est emplastrum factum de stercore
vaccino recento Quartum est Recipe se. fenugreci conquassati lib. ß
aceti quart. j. bulliant simul diu et in fine decoctionis addatur
mellis quart. ß et fiat emplastrum Quintum est istud Recipe vitellorum ouorum
bene agitatorum quatuor pul. hermodactul. ʒ ß misce et valet quia
est primum resolutiuum et parum stipticum **Cuius dolor quieuerit**
ponit curam precedentia de cuius dolor quieuerit de distillari aqua
ca. ab alto et inunctio fiat ex oleo de lilio et emplastrum de bdellio.
molli cum storace et fenugreco et se. lini et armoniaco supponatur
et hoc modo conficitur armoniacum et bdellium in vino veteri dissoluatur
et omnia alia eis admisceantur ex quibus fiat emplastrum et suppo-
natur habet namque spes egritudinis aliquam in duritiem quantitatur ut lapis et
reddit membra et iuncturas fugis similia Causa est quia illud est
multum mollificatiuum et hoc competit in podagra frigida quia primo
est mollificatiuum et postea resolutiuum et licet illud sit multum
bonum sunt tamen alia mollificatiua et resolutiua que multum valent
Et primum est illud Recipe emplastri dyaquilon quart. j. malaxetur cum
oleo costino et extendatur super alutam vel sit Recipe armoniaci
oppoponac. galbani. quatuor in aceto ʒ. j. pix naualis quart. ß
misce malaxando cum oleo costino et fiat emplastrum Item alia preter
empla ista sunt et unum est tale s. fomentatio cum aqua decoctionis
vulpis integri Similiter valet oleum viperarum de quo dicit Auic.
quod sanat perfecte Similiter oleum costinum Similiter valet balneum
sulphureum Similiter Recipe foliorum lauri maiorane ruthe ana ʒ j. florum
camo. florum anthos vtriusque sticados ana ʒ. j. conquassentur et bulliat
in aqua ex qua fit fomentatio specialiter precedente euacuatione vel per vomi-
tum vel per clistere **Hic namque caueat** ponit curam predictam
de quo caueat pa. a fastidio vel ab aqua frigida et cibis grossis et
a frequenti ebrietate Causa est quia ista multiplicat materiam
peccantem **Et quoque precipiendum** docet preseruare
a tali passione de ei quoque precipiendum est ut dum sanus est motu vtatur

et acrium abstineat precipue dum sanatur fuit nec balneum ingrediatur
neque exercitetur post comestionem vinum preterea vetus et purum bibat
eis quousque diu sanus est utatur que urinam provocare consueverunt
Causa est quia in exercitio superfluo currunt humores ad illum locum
Quare debet uti vino causa est quia confortat digestionem **Dolor vero**
ponit curam sciatice d. dolor qui sciatica vocatur protenditur ab ancha
ad coxam totam usque ad genu in longitudine Et quandoque ad similitudinem
virge usque ad pedes descendit et tunc si in complexione fuit calor do-
minium et urina tincta fuit cephalica eiusdem partis et manus flo-
biat demum sciatica Quare dolor usque ad genu Causa est quia col-
ligancie qui nervi venientes ad pedes oriuntur a parte ultima dorsi
et illi veniunt ad coxam ideo dolor descendit usque ad pedes Quare
competit flebotomia quia sigillatim dividit sanguis et sic de basilica ad eva-
cuandum materiam antecedentem et de sciatica ad evacuandum materiam
coniunctam et de sciatica quia immediatius evacuat a partibus illis q.
secundum Avicennam fen x tractatu xx° quod si peteret aliquis hunc a sanguine non competit
flebotomia in principio quia est causa maioris fluxus Nota non ponit
curam sciatice passionis provenientis et passio nisi per flebotomiam quia eadem
est cura podagre et sciatice sed in podagra nullo modo competit flebotomia
ut dictum est **Si autem egritudo** ponit curam sciatice passionis
que provenit a materia frigida primo per vomitum d. Si autem egritudo frigida fuit
et dolor fixus sepe est provocandus vomitus ex apozimate raphani
cum sirupo acetoso subdit curam per unctiones d. coxa quoque et pedes et
crus ex oleo in quo castoreum et euforbium et storax sunt dissoluta in-
ungantur assidue Quare valet vomitus causa est quia facit duo
iuvamenta unum est quia distrahit materiam ad partem oppositam 2° quia
evacuat materiam antecedentem scilicet humorem qui si veniret ad locum causaret
maiorem dolorem non multum iuvat precipue in passionibus cronicis et post
intendit medicinas alias positas supra Et aliquando competunt fortes
et aliquando debiles et aliquando mediocres ut dictum est supra secundum forti-
tudinem patientis Quare valet unctio Causa est et debet intelligi materie
existente fluxa et non multum dura quia in principio stante fluxu non competit
medicina ta. quia attraheret plus ideo removetur error in hoc Et in principio
competit mera sat. debilis dicta in cura podagre causate a materia
frigida Et quando materia est fluxa potest resolvi et competit unguentum Rasis
Et si non sit multum grossa competunt prius mollificativa et postea
resolutiva et sit pa. tito curat storax s. calamita **Et si dolor**
ponit curam doloris mansivi per clistere d. quod si dolor et coxa mansit

fiat eger ex albumi nabati et bauracis clisterizetur et ex medicamine acuto quod in capitulo de appo[plexia] nominavimus. Istud clistere valet quia est forte ideo attrahat humorem fluentem ad illum locum quia si remanerent fluerent ad anchas. ideo insuper omnia inundi valet in doloribus et passionibus anche et ideo datur ibi forte quia materia est multum viscosa et grossa ideo debile clistere non posset attrahere Collirium quoque ponit tertium pro supposito nunc dicit collirium quod ex ciclamine et coloquintida factum supponatur quousque eger extenuatum minuat inde plerumque sequitur sanitas Causa est quia distrahit materiam que currebat ad locum ad partem contrariam et cum hoc inanem evacuat et per hoc intendit alia forcia attribuit scilicet dissimilia Si autem passio ponit tertium per emplastrum dicit Si autem passio veteraverit si magis firmatur et cum fimo columbino eisdem quantitate teratur et ex aquositate factum conficiatur ex quibus toxe emplastrum supponatur et tam diu dimittatur donec in loco vesice plene aqua fiant et fundat et effluat aqua que in eis est et vaporet locus cum aqua deinde eger per aliquos dies quiescat et si nondum sanitati restitutus fuit ad hanc curam redeundum est Causa est quia humorem facientem dolorem evacuat Et per illud emplastrum intelligit emplastra caustica ut supra et insuper alia valent emplastra de cantaridibus suffunditur aqua ad sedandum dolorem Quod si egritudo ponit tertium per cauterium dicit quod si egritudo fuerit valde mansiva et timetur ne vertebrum prohibeat aut egressum fuerit cauterizandus est et intendatur cum tectura caput anche apud caput toxe hoc cum tussendit metas in opus Preterea pro tempore sanitatis vomere consuescat et ventrem solvere et regimine subtiliare et a grossis cibis abstinere Causa est quia illud cauterium prohibet et removet fluxum humorum currentium ad locum Secundo valet quia humores exeuntes externus consumit Excusat se quia spectat ad unum librum de cirurgia ubi determinat de cauteriis quia in illo libro solum intendit determinare de cura per medicinas. predicta alia valent quia materia peccans per illa evacuatur et abstinendum est a generantibus fleum.

De gibbositate Circa rubricam nota quod gibbositas est quedam est que fit ad partem interiorem et quia ad partem exteriorem ut communiter fit tertio versus unum laterum et dicitur contorsio ab auctoribus gibbositas que fit versus partem interiorem secundum duas causas una est extrinseca et potest esse casus vel percussio ut si cum lapide percutiat aquis in dorso ponentur sponiles magis in interioribus Causa intrinseca

est apa cons in intrinsecis trahens ad se ligamenta et neruos et p[ro]gns
sponles et de ista nichil hic quia inducit mortem p[er] suffocationem. Alia est
gibbositas que fit versus p[ar]tem extrinsecam. Et causa huius est duplex quedam
extrinseca ut casus uel p[er]cussio alia intrinseca et illa est duplex. Una
est humiditas fleumatica relaxans ligamenta et neruos spondilium et quia
spondiles prolongantur ideo veniunt alias p[ar]tes. Alia causa est apa
cons in lateribus exterioribus spondilium racione cuius trahuntur ligamenta et
nerui versus apostema et dislocant spondiles versus exterius et de ista
loquitur hic Ras[is] ut causatur a materia fleumatica relaxante uel a ba apata
conte in lateribus. Alia dicitur contorsio versus unum laterum et istius
pt esse causa spasmus de repletione uel de inanitione contingit in
lateribus et ligamentis que sunt consumpta et de ista non loquitur hic quia
similiter est mortalis | **Cum gibbositas** | ponit curam gibbosita-
tis de cu gibbositas incipit si pillule maiores de hermodactilis dande
sunt quia ille pille euacuant materiam fleumaticam a iunctura et p[er] ista in-
telligit alia ut sunt fetide et arthetice quia ex eadem materia causan-
tur ut podagra et sciatica. Potus ille valet quia est incisiuus materie
et prouocatiuus vrine et multum valet et p[er] ista intelligit sirupos ape-
ritiuos valentes contra materiam fleumaticam | **Locus quoque** | ponit cu-
ram p[er] inunctionem ex oleo sambucino in quo storax liquida et castoreum
et euforbium resoluta sint frequenter est inungendus et cibis frigidis
et grossis abstinendum. Causa est quia illud vnguentum est multum
resolutiuum materie quia est calidum et confortatiuum. Et p[er] istud intelligit
alia valencia contra podagram frigidam et sciaticam. Quae cum tri-
cutibus caueri quia illa sunt fria et multiplicant materiam fleumaticam

Aqua calida | ponit curam p[er] embrocationem et inunctionem de aqua et
calida in qua coctum sit metastrum et sansucus ab alto sup[er] locum distil-
landum est deinde frequens fricatio et inunctio ex oleis calidis cumme
facienda est. Causa est quia ista embrocatio resoluit materiam frigidam
et subtiliat et dicta sunt supra resoluentia in precedentibus | **Et si
quis habet** | ponit curam gibbositatis in etate puerilie dicens quod si habet
aliquis patiatur egritudine et sint pueri sol balnea et inunctiones que
prediximus sufficiunt. Nota et cura unius rustici de terra ista cum qua
curat omnes rusticos habentes gibbositatem dicens quod primo competit balneum
mollificatiuum per x. dies cum aqua decoctionis capitum et pedum mu-
tonis et in illo faciat balneari de mane et de sero p[er] nouem dies. Facta
mollificatione ut redeat dislocatio nerui ad locum suum ponatur emplastrum
stipticum sup[er] spondiles et illud est dictum iam et ponantur desup[er] astelle

fortiter comprimentes et stet supius p aliquos dies donec sit curatus

Si autem ponit curam gibbositatis cum fe si aut cum gibbositas in tipit affuerit fe cum predicto regimine omnino abstinendum est Set apozima ex herbis factum cum cassiafistula in potu tribuatur flomiaquo ex basilica facienda est ut empla vehementia loco supponenda Causa est quia ex quo est in principio cum fe que causat ex epate lacto[illegible] ex[illegible] et quia in epate non competit hec medicamina calida ideo non valent ff debet administrari cassiaf cum fine et eadem die ut venter sit laxus et postea competit emplastrum fine ut reputatur et non est alia cura nisi apatum herbis s fine

De varicibus Circa rubricam nota quod varices sunt vene magne que sunt in tibiis plene sangue melan[illegible] ut in itinerantibus et in hominibus qui stant pedes coram dominis quia descendunt ibi humores **Cum vene grosse** hoc est capitulum in quo determinat de varicibus pedum et tybiarum dicit cum vene grosse et plene et diuerso modo curuate et virides in cruribus apparuerit egritudo que varix vocatur adesse significat hec egritudo frequenter accidit hiis qui multum pedibus laborare consueuerunt et qui cibaria colerum nigram generancia frequenter sumunt et ista fit magis melancolicis quod ibi magis habundant in humoribus grossis qui descendunt ad pedes et ideo implent sangue **In principio** ponit curam in principio huius passionis In principio itaque curationis huius passionis basilica flobothomari debet Causa est quia illa vena spaliter euacuat ab epate quod est fons generationis [illegible] humorum et sanguinis melancolici et quia euacuat sanguinem qui est aptus ire ad pedes et cum hoc distrahit ideo valet **Et ventrem** ponit curam per medicinam laxatiuam dicit et ventrem ex hiis que colera nigram ducunt quorum mentionem fecimus in capitulo [illegible] hoc autem sepe faciendum est soluere dicit Causa est quia multa est materia huius passionis et ideo reuerte ad capitulum [illegible] et de dolore splenis Quare debet fieri id sepe Causa est quia [illegible] in [illegible] euacuata una vice sufficit immo oportet ut frequenter euacuentur **Et ab omnibus** ostendit a quibus est cauendum dicit et ab omnibus aquilibus [illegible] patientes custodiuntur in hac egritudine abstinendum est Causa est quia eadem est materia vtrobique licet vna sit in pedibus et alia in capite cum est una ipse

Postquam uero ostendit uero que post competunt dicit postquam uero hoc regimine diu adhibitum fuit et ex venis quas in cura diximus minuatur fiat aquilibus san fluere tamdiu dimittatur donec quidquid in eis est eua

dem huiusmodi pa expellentibus utatur et minuat a basilica. Nota
secundum lanfrancum quod omnibus consideratis melius est ut non tangant
varices sed solum evacuare materiam et abstinere cibus materiam generantibus
Sed paciens cum illis varicibus potest vivere ad tuam valentiam attamen si vel-
lemus multum curare eos ista cura competit eis quod in vena superiori
fiat cauterium secundum longum quia ibi vene omnes colligantur Sed inradicte
tope supius et postea ponatur emplastrum stipticum super locum ut humores
difficilius fluant et super alias venas consumendo quod in eis ponitur. Emplastrum
sit factum ex farina lupinorum et vino decoctionis thamarisci et est experi-
mentum. Aut vel emplaustrum fiat ex fimo caprino et illud multum
desiccat et consumit.

De Elephantia

Circa rubricam nota quod elephancia est
duplex quedam est large dicta alia proprie dicta. large dicta est quando-
cumque inflatio pedum seu manuum ex quacumque re causetur sicut
percussio vel fluxus humorum ad locum vel ex multitudine sanguinis vel aliis
causis et de ista non loquitur hic Rasis quia de facili non curatur potest cu-
rari. Alia est proprie dicta que causatur ex humore grosso vel melancolico
vel multum viscoso vel flegmatico imbibito in porositatibus pedum et de
ista loquitur hic et principaliter pedis et manuum et specialiter quod causatur
ex humore melancolico vel flegmatico. **Hec passio** Capitulum in quo deter-
minat de elephancia pedum et per [illegible] eam intelligit inflationem ma-
nuum. Hec passio postquam mansiva fuit incurabilis est. Id autem inci-
pit si vis ut curetur adhibe medicamen. Causa primi est duplex. Una
est debilitatis virtutis quia pedes sunt remoti a fonte caloris et ergo
mors incipit a pedibus [illegible] 2o pronosticorum. Secunda causa est disposi-
tio materie que est multum grossa et viscosa imbibita in porositatibus pedum
et manuum igitur non potest extirpari. Causa secundi quia in principio calor
non est multum adhuc debilitatus nec humores sunt multum imbibiti igitur.

Cum igitur pedes ponit curam dicens cum igitur pedum grossicies augeri
videtur et color fuscari vene quoque que varices vocantur apparere ceperint
eger assidue cogendus est vomere et custodiendus ab ambulatione
nimia et statione et ventre vomitu precedente ex pillulis maioribus
de hermodactilis solvendus deinde ad vomitum redeundum. Post illud quod
hoc multotiens si oportet vomitus facit duo iuvamenta primo quia distra-
hit materiam ad oppositum 2o quia evacuat materiam antecedentem que fluere po-
terit ad illum locum. Quare hermodactili causa est quia evacuat materiam
flegmaticam et per istas pillulas intelligit alias dictas [illegible] de podagra ut pillule
arthetice vel fetide. Quare competit frequenter. Causa est quia materia
est frigida que debet paulatim evacuari. **Eger preterea** Condit-

aquibus est cauendum d. Eger preterea a cibis grossis est abstinendus quia illa cibaria multiplicant humores flegmaticos et grossos et per consequens causam passionis. Et tybia ponit curam per ligaturam d. et tybia a calcaneo incipiendo usque ad genu stringendo aut cum constrictione epythimata et ex aloe et mirra et acacia et ypoquistidos aliue cum aceto forti dissolutis. Causa est quia ligatura et emplastrum prohibent fluxum humorum ad pedes quia supra pedes inflacione non dicitur sed super cauillam ubi non est inflacio sed debet poni emplastrum resolutivum sed supra locum scripta et debent esse magis scripta quanto magis descendunt circa cauillam et per illud emplastrum intelligit omnia emplastra scripta predicta tractatu de podagra sua. Et basilica ponit curam per flobotomiam recapitulando precedencia dicens ex basilica quoque manus omnie partis minuto facienda est neque erectus stet nisi pes prius ligatus fuit stricte nec epythima ulle modo dimittat et vomitum frequenter vtatur. Nota quod dictum Rasis habet verum si ista inflacio sit cum dominio sanguinis si vero non non quia humor sit grossus et viscosus per flobotomiam magis incrudaretur quia removeret illud quod esset subtile. Quare non prius embrocatio. Causa est quia tunc humores fluerent ad locum. Quare valet vomitus quia distrahit materiam et saltem euacuat materiam antecedentem. Et si parum ponit curam per suffumigium et fomentacionem d. quod si prius intercessent spacium aprecedente vomitu et appetit quiescere vapora proprium cum sectaculum factum arabum cineris de vitibus et lupinis et nitro et stercore caprino et farina fenugrea et bimat et ex aqua cineris per spacium unius diei aut duorum ipsa enim egritudinis huiusmodi maxime resoluit partem aut leuiorem reddit. Quare debet precedere vomitus causa est quia materia antecedens sit euacuata que multum resistit et nullo competiue in resolutiua nisi corpore mundificato quia fluerent magis humores ad illum locum. Et si materia antecedens sit purgata tunc competit resoluere et quia illa sunt resolutiua ideo valent. Et per ista intelligit similia. Et inter alia sunt tria oleum de castoreo vel fascia de lino ad longitudinem quatuor digitorum que suffundatur in lexiuio facto ex vino albo et cineribus tortilis quercus et spissa cum ea saigatur pes magis constringendo a parte interiori vel inferiori. Similiter valet si pes fregatur teneatur in sauina sicca ex rebus resoluentibus facta sicut sunt ebulus laurus rutha et similia.

De ulceribus tibiarum. Circa rubricam nota quod ulcera renum sunt duplicia quedam intrinseca quedam extrinseca. In-

tiseca ut que in sba renm uel in lacertis coni adiacentib; et de istis ulceribus dictum est. Alia sunt extrinseca ut que facta sunt in lacertis exterioribus que ad oculum uideri non pnt et de istis hic loquit. **Cum aliquis** Determinat de ulceribus lacertorum extrinsecorum que sunt extra renum d. Cum aliquis longo tempe supinus iacuerit loca renum plerumque rubent et mala fiunt ulcera Causa est quia si sit aliquod medicamine inter membrum et illud non fiet conquassatio. Salua reuerencia Ras dico q nos possumus hre bombacem bene carpinatum et q pforetur in medio ita q non tangat locum ro remouet aliud nocumentum fieri i membro **Cum autem ista loca** Docet remouere rubedinem d. cum ergo ista loca rubea mangimento uisa fuerint unlum siue pannum aut folia salicis sup ea sternenda sunt et ipso die multociens est uoluendus loca ro que rubent aqua ro in niue infrigidata roranda sunt. Causa est quia aqua ro repercutit infrigidat que sunt causa caloris rubei et quia est frigida et stiptica ideo prohibet sanguinem ne fluat ad locum **Et si calor** Docet remoue calore q si calor pseuerauit imponat epythima qd intra de capite nominauis quia hz infrigidare et p ons calore preter nam remouere **Et si ulcera** ponit curam ulceris d. et si ulcera et uesice ibi exorta fuerint cum ungentis detersiua curentur. Causa est quia est consolidatiuum mag et intelligit pcedente mundificatione ulceris et ungenta consolidatiua dicta sunt ;–

De doloribus exteriorum membrorum

DE doloribus exteriorum membrorum loco iiius Rubrice actor ponit de dolore dorsi. Nota q quicq dolor in membris exterioribus prouenit causa corruptione cum materia frigida quia ca uel fri uel absolute cum uel causa intrinseca ut aduersitate uel quia materia est acuta hic aut determinat Ras de dolore membrorum exteriorum **Cum dolor** ponit curam d. cum dolor in manu uel in pede fit eger interrogandus e si hoc accit ei ex percussione aut si aliquid sup ipm membrum ceciderit aut si super ipm diu iacuit aut si contingat causa alia extrinseca Si autem ab extrinseca non contigerit locus dolens considerandus est an sit magis rubens q sit reliquum corpus uel non si enim toto corpore rubicundior fuit ex tali apostematis medicamine curandus est. Nota q medicus non pudebit interrogare paciente quia paciens melius dicet i firmitatem suam quam alius et tunc medicus hz sua regimina media parata Et si pa non dicat pfecte querat alia uice donec dicat Et G dicit in passionario suo quomodo curas si causam ignoras non est

adeo ꝗ aforti/ma ¶ Quare locus rubeus quia signum est quod dolor pvenit a materia calida postquam ille locus rubicundior est aliis et ideo antequam plus procedat competit emplastrum quod ponitur in prima apostemate tali et fre quenter possunt panuos infusos in albumine oui bene agitati et olio ro.

¶ Nisi membrum ponit curam quando dematerit dicens quod membrum neque calidum neque rubeum fuerit ꝗ iam cottidie obfusca et desiccat aqua calida ab alto super ipsum distillanda est et ex oleo et terra resoluta inunge ndum et dimittendum sit donec dolor sedetur Causa est quia signum e postquam invenit inflamatio quod causa dematerationis est opilatio facta in membro illo et non potest albus venire ad membrum et ideo competit de opilatiua ad aperiendum vias vene aque calide super membrum et deinde fre quenter cum oleo ro ad mitigandum dolorem

Quod si membrum

¶ Vel si locus ponit curam quando provenit a materia frigida dicens quod si locus quasi grossior videatur et tactu frigidus sentitur frequenter erit fricandus cum aqua frigida ta in qua samsucus et camo et satureia cocta fue rint ab alto ut diximus supra ipsum erit distillanda et ex oleo de keri tino inungendus regimen quorum cuius quorum subtiliandum erit ipse non nullo utatur exercitio et in balneos sudet Causa est quia fit ex rebus refrigerantibus membrum et quia illud resoluit materiam frigidam facientem dolorem igitur etc et deinde procedere euacuato ut materia ante postea ex hatur non ad locum et per illud intelligit sibi similia ut oleum de lilio et de costo et similia olea et oleum camo ꝗ quando non timemus de attrac tione conuenit oleum de libo Et si sit inflatio in membro competit ex ercitium in membro contrario secundum cum curis et fen ut humores fluant ad partem contrariam Quare valet balneum sulphureum quia habet consumere superfluitatem

Si autem ista non ponit curam quando ista non sufficiunt venter cocis soluatur que humiditatem membri educunt preterea si tactu sentit frigidum fricetur prius et deinde inungatur ex oleo costino vel samsucino et oleo de been tepido et de hiis similibus quod si non sufficerint ex ungento que in capitulo de paralisi nominamus inungatur donec sanetur Quare va lent medicamina ista Causa est quia euacuat humores flegmaticos faci entes dolorem ad minus materiam antecedentem et quietam et aliqualiter potest eua cuari fricatio competit quia calefacit membrum et resoluit materiam peccantem Quare valet inunctio Causa est quia confortat membrum et resoluit materiam Et si hec non sufficiunt recurramus ad dicta in capitulo de paralisi et sit est finis deo gratias Amen ;- ;- ;- mmmm

Hylf got maria yn omni tribulatione et angustia nostra Succurre ;-

Explicit expositio Gheraldi de Solo super nonum Almansoris Rasis completa anno domini M° quadringentesimo septimo mensis May feria quinta in festo Gorgonii (?) ... per Nycolaum Crete (?)

Hic sunt nana(?)gmata duo capitula

F

liber mgri Iohīs Stankof

Nota de paradiso dicit magister in hystoriis [illegible] per ille modo [illegible] de paradiso [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insula [illegible] [illegible] [illegible] et alia [illegible] [illegible] insula [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insula [illegible]

[illegible] in [illegible] [illegible]

Alii dicunt plures [illegible] [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible] [illegible]

lib. c xxxiij

Nota de situ paradisi fuit opinio apud gentiles ut refert plinius ubi loquitur de insulis fortunatis [illegible] [illegible] ysidorus libro xv [illegible] paradisum [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] insule fortunate [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ut dicit ysidorus libro xv [illegible] [illegible] [illegible] mauritanie [illegible] [illegible] ut dicit ysidorus libro xv paradisus [illegible] ut dicit [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] eufrates [illegible] [illegible]

Nota de egipto dicit ysidorus libro xv. est autem regio celi [illegible] insueta [illegible] [illegible] nilus [illegible] circumfluens irrigat terramque inundacione [illegible] fertilem efficit [illegible]

[illegible] pro immediate sequentibus [illegible] monitione Can[onica] [illegible] admiss[is] [illegible]
dumodo eximie prout exemit et exime prout eximit in vos [illegible] ... prefatum auctoritate qua supra eadem monitione Can[onica] premissa exeundi sinam sentencia [illegible]
[illegible] vel eorum aliquis incurrerint quominus nobis vel superiori nostro specialiter reservantes prefatas quoque litteras apostolicas et hunc nostrum processum volum[us]
contra ipsius Nicolai vel procuratoris sui voluntatem quomodolibet detineri Contrarium vero facien[tes] prefatis nostris sentenciis per nos latis Canonica monitione pre[missa]
alteri eiusmodi [illegible] et petentibus vel petenti eiusdem [illegible] copiam faciant de premissis Ceterum cum ad executionem premissorum ulterius facienda non possim[us]
Prioribus ... Decanis ... Archidiaconis ... Cantoribus ... Sacristis ... Archipresbiteris ... Rectoribus ... Canonicis ... plebanis ... et quarumcumque ecclesiarum Rectoribus seu presbiteris cu[ratis]
Et eorum cuilibet insolidum super quamodo ulteriori executione predicti mandati apostolici omniumque premissorum committimus tenore presentium plenarie vices nostras donec [illegible]
sex dies postquam pro parte dicti domini Nicolai vel procuratoris sui requisiti fuerint seu fuerit requisitus quem eis ac eorum cuilibet pro omni dilatione
neglexerint aut contempserint contumaciter adimplere districte precipimus mandamus quatenus ipsi vel eorum aliquis qui a dicto Nicolao vel eius procuratore
Canonicos et personas ecclesie Wrat[islaviensis] prefate et ad ipsam etiam Wrat[islaviensem] et loca alia de quibus expediens fuerit personaliter accedant seu accedat et prefatas litteras ap[ostolicas]
aliis omnibus quorum interest vel interit in prefata ecclesia Wratislavien[si] et extra ubi quando et quociens expediens fuerit denuncient intiment legant not[ificent]
predictarum litterarum apostolicarum et huiusmodi nostri processus tenores in prefata ecclesia Wratislavien[si] recipi faciant in Canonicum et in fratrem Stallo sibi in choro et loco [in capitulo]
Dignitatem vel personatum seu officium cum cura vel sine cura per nos in eadem ecclesia Wrat[islaviensi] ut prefertur reservat vel reservatas seu reservata si tunc huiusmodi
vel procuratori suo pro eo post acceptationem predictam cum omnibus Juribus et pertinentiis ipsorum auctoritate predicta conferant et assignent ac ipsum Nicolaum vel p[rocuratorem]
cum cura vel sine cura Juribusque ipsorum inducant et defendant inductum ac faciant ipsi Nicolao vel procuratori suo pro eo ad huiusmodi Canonicatus et preb[endae]
redditibus proventibus Juribus et obvencionibus universis integre responderi Mandet dictum beneficium cum cura vel sine cura de quo sibi providimus in ecclesia Coll[egiata]
tas exigit in Canonicum et in fratrem ipsius [illegible] recipiatis et recipi ab aliis prout ad vos et eorum quemlibet pertinet faciatis Stallum sibi in choro et loco [in capitulo]
Et omnia alia et singula faciant iuxta traditam seu directam a sede apostolica nobis formam Ita tamen quod in preiudicium dicti domini Nicolai aut procuratoris sui me[...]
innovare In ceteris autem que eidem domino Nicolao nocere poterunt ipsis et quibuscumque aliis potestatem omnimodam denegamus Et si contingat nos in aliquo super
propter hoc commissionem nostram predictam in aliquo revocare nisi de revocatione huiusmodi specialis et expressa in nostris litteris mencio habeatur In quorum o[mnium]
instrumentum scribi et publicari mandavimus eiusque signo et subscriptione ac Sigilli officiolatus Curie Archiepiscopalis Pragen[sis] antedicte quo ad[...]
foris valvam armorie Civitatis Pragen[sis] in monte subpetrino Anno domini Millesimo Trecentesimo Nonagesimo Indictione xiiij[a] die quarta Mensis Octobris ho[ra]
pape nostri Anno Primo Presentibus honorabilibus viris dominis Johanne de Jerzan licenciato in decretis Archidiacono Gradicensi in ecclesia Pragensi et Procopio Canonico in eccl[esia]
Et aurea bulla ... talem instrumentum

Et ego Otto natus quondam Theodrici de [illegible] Pragen[sis] dioc[esis] clericus publicus [auctoritate] imperiali [notarius]
examinator idemetiam et habilitatus prenominatorum premissorum Inhibicioni [illegible] mandati [illegible]
[illegible] interfui [illegible] ut quod sic fieri vidi et audivi iuxta [illegible] alia [illegible] [illegible]
forma publica redegi signo et nomine meis solitis [illegible] appen[sione] Sigilli o[fficiolatus]

Ad faciendum rothe salbe
Item oschenwynge und meisse petter vngkesalben